8951

29/171

TRACTATVS

DE SACRAMENTIS

TOMVS SECVNDVS,

COMPLECTENS TRACTATVS DE EVCHARISTIA, SACRIFICIO MISSÆ, ET ORDINE.

AVTHORE

P. GASPARE HVRTADO MONDEIARENSI,
è Societate Iesu, D. Theologo in Academia Complutensi,
ET OLIM IN EADEM ARTIVM LIBERALIVM
publico professore, & Collega D. Ildephonsi,
ET NVNC IN COLLEGIO COMPLVTENSI
Societatis Iesu, Sacræ Theologiæ primario
professore.

Anno 1629.

CVM PRIVILEGIO,

Compluti. Ex Officina Ioannis de Villodas & Orduña,
Typographi Vniuersitatis.

Suma del priuilegio.

TIENE priuilegio el P. Gaspar Hurtado, Religioso de la Compañia de Iesvs, por tiempo de doze años, para imprimir vn libro intitulado de *Sacramentis*, segũdo tomo, como parece por el testimonio que dello dio Iuan Laso de la Vega, Escriuano de Camara, en Madrid a diez y nueue dias del mes de Iunio de mil y seiscientos y veinte y nueue años.

Suma de la tassa.

LOS Señores del Consejo tassaron este libro intitulado, *Tractatus de Sacramentis*, tomus secundus, compuesto por el P. Gaspar Hurtado de la Compañia de Iesvs, à quatro marauedis el pliego, como parece por el testimonio de Marcos de Prado y Velasco, Escriuano de Camara. En Madrid à 28. de Setiempre de 1629.

Errata.

PAgina 4. linea 15. ſpeciali, diga ſpirituali, linea 31. diſp. diga diſt. lin. 32. docent, docet, pag. 5 lin. 36. afficiunt, d efficiunt. 6. 21. qua, quia, lin 37. Euchariſtie, Euchariſtiæ, p. 7. lin. 3. potuis, potius, lin. 9. Euchariſtia, Euchariſtiæ, lin. 24 Sacerdos, Sacerdotes, 8. 8. ad, ob, p. 9. & 11. lin. 16. parte, d. q. pag. 13. 37. hoſtias, hoſtiæ, 16. 1. quod, quia lin. 5. quod, quoad, 17. 32. ſpecialem, ſpiritualē, 20. 8. ad, ob, lin. 30. Euchariſtia, Euchariſtiæ, 21. 33. noſtrum, noſtri, 22. 6. & 7. Panuinus, Panninus, l. 11. capite, caput, p. 23. l. 14. 24. d. 14. 24. l. 8. quia, qua, 25. 22. contingerit, contingeret, 26. 7. dicitur, dicitur ante feſtum Paſchæ, quod intrinſicè incipiebat ab occaſu ſolis diei decimæquartæ, ſed dicitur. 32. obligationes, oblationes, l. 36. quinquageſimæ, quinquageſimus, 33. pag. 37. lin. 8. quartæ, quintæ, pag. 38. li. 9. remonebit ex eo quinquam, remanebit ex eo quidquam, 61. 22. principium, principio, 69. 27. permittendum, permittēdus, 70. 30. vinū ſimpliciter non verò ex accidentali quale fuit cōſecrare vinū. 71. 6. naturalis, non alia, 85. 9. continentur, continuantur 85. 15. 16. 17. continuæ, contiguæ, 87. 11. id nō ſcribatur cū literis curſivis, 101. l. 1. aliqua, alia, 102. 24. cenſemus, poſſemus, 104. 29. ab, ob, l. 30. alias, alius, 108. corporis, ſanguinis, 109. 19. latinum, latinus, 112. 31. illis, illis corpus & ſanguis Chriſti conſtituerentur ſub ſpeciebus, tamen medijs illis, 119. 2. hoc eſt, eſt & ibidem hic, hoc lin. 16. hoc eſt, d. hoc enseſt. 123. 30 conuerſam, conuerſa. 126. l. 29. 18. d. 78. p. 127. 7. quæ, quia. 128. & ſint, vt ſint. 130. 16. ſanguinibus, ſequentibus, 131. 36. præmiſſum, promiſſum, 132. 8. metaphiſicè, metaphoricè. 139. 22. & ſubintelle &u, ſed ſuppoſito, & ſubintelle &o. 142. 14. in d. in 4. 143. 34. totaliter, totalis, p. 156. 17. alias, alius. 165. 14. quia, qui. lin. 36. præpoſitio *de*, præpoſitio *ex* quam eas, in quibus reperitur præpoſitio. 175 32. quia, qua, 181. 28. demonſtratio, deſtructio. 198. 15. diſtinguuntur, diſtinguunt. 203. 213. l. 1. ex d. ex vnitate, 220. l. 30. generale, d. generaliter. 225. l. 33. toti d. toti, totus videlicet tori. pag. 240. l. 7. independenter, independentes, p. 241. l. 5 modum, motum. 242. l. 12. abſolutionem, ablationem. 249. l. 21. quia, quæ à pag. 252. l. 35. addito, ergo etiã quantitas. pag. 256. l. 14. perfeitatis, perfeitatis eſt naturalis

quoad

quo ad substantiam ergo etiam modus iste perfectatis accidentalis quia modus substantialis,p.257.l.3.& ex d.ex.261 l.3.difficilis,difficultatis.263.2.fierat, fieret.l.38.naturalis,materialis.276.37.ea,eo.283.17.specialiter,spiritualiter.284.27.&,vt.l.37.naturam,nostram.290.38.seu,sed.291.21.incibiliter,inuincibiliter.307 4 fit,sit.309.10.quãdo,quod.312.7.in,ex.313.16.ordinari,ordinaria,sed expeculiari.315 38.eum,eam.318.3.indigne,indigno.221.10.alios,alij 330.36 traiectio, traiectio sacchari noctu immissi in os paulatim deglutiẽdi si traiectio.335.5.redditus,redditur.337.3.species, speciei.346.35.cõsensum Consilium.347.18.quarto,quinto.357.15.Missę,Missę disp.1.364.19.illius,illis.370.36.qui,cui.371.1.& 2.primo,primi 390 25 quam,quamuis.394.7.affectu,effectu.395.16.obligatione,oblatione.l.33.suppremus,suppremũ.397.37 oblata,oblatæ.400.3.Ægeas,Ægeæ.l.10.significamus,sacrificamus.l.33.odoret,adoret.401.30.applicatur,applicetur.402.17.præcisam,præuisam.411.27.ritus,quia ad essentiam sacrificij requiritur.415.4.ergo,quia.l.17.repræsentans,repræsentare.l 29 & 30.realiter,realis.416.11.necessario deleatur,& addatur quia non fit per illam: præsertim quod falsum est rem oblatam necessario prę̃supponi ad oblationem.417 27.ponuntur,ponitur.418.14.verba,verbis.l.20.mors, Christi nec mystica mors.l.34.vi ex,ex vi.426.28.ita,isti.428.10.factam,factum.l 11.qui,quod.429.26.passionem,passionẽ oblatã ad denotandum Deum auctorem viri,& mortis.430 12.efficit,efficitur.433.2.Eucharistia,Eucharisticum.434.21.lethurgijs,liturgijs.435.2.7.d.6 440 7 quattum,quantam.618 sacrificium Missa,& & offerendi sacrificium Missæ 441.3.precium,prę̃cisum.l.35.quia ergo.444.26.solus.salus.447.37.prohiberi, prohibere.453.38.iure,in re.454.35.dicemus,dicemus diff.6.461.25.aliquid,aliquãdo 488.12.paulam,paulo 493 4.&,vt.509.1.promisit singulas,promisit singulis singulas.515.9 &15.alteri,altari.l 22 232.d.234.554 11.ideo,& ideo.l.31.prædictam,per dictam.560.7.proxima,proxima Sacerdotis.563.28.dele&.570.4.quod quo ad.l.19.nec,ne.

M.Sebastianus de Lirio.

Facultas Prouincialis.

EGO Franciscus Aguado Præpositus Prouincialis Societatis Iesu in Toletana Prouincia, potestate ad id mihi facta à Reuerendo admodum Mutio Vitelleschi Præposito Generali facultatẽ facio, vt tomus secundus de Sacramentis continens Sacramentum Eucharistiæ, & de Sacrificio Missæ, & Sacramentum Ordinis, Authore P. Gaspare Hurtado nostræ Societatis Doctore Theologo Complutensi, & eiusdem Societatis grauium Doctorumque hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has literas manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus. Matriti in nostro Imperiali Collegio die vigesima tertia Aprilis anno millesimo sexcentesimo vigesimo nono.

Franciscus Aguado.

LICENCIA.

NOS el Licenciado D. Fernando de Ballesteros y Saauedra, Vicario General en la Audiencia, y Corte Arçobispal desta villa de Alcala, y de todo el Arçobispado de Toledo, &c. Por la presente, y por lo que á nos toca damos licencia al P. Doctor Gaspar Hurtado, Religioso de la Compañia de Iesvs. Lector de Theologia en el Collegio desta dicha Villa, para q̃ pueda imprimir vn libro intitulado, *Tractatus de Sacramentis, tomus secundus*, atento que nos consta por la censura retro scripta, sea muy vtil y prouechoso, y no auer en el cosa contra nuestra santa Fè Catolica, y buenas costumbres. Dada en Alcala en 8. dias del mes de Mayo de 1629. años.

D. Fernando de Ballesteros y Saauedra. Por su mandado. *Diego Lopez de Oliuares.*

Cen-

XI mandato D. Licentiati D. Ferdinandi de Balleſteros, & Saauedra, Curiæ huius Archiepiſcopalis Generalis Vicarij, tractatus hos de Euchariſtia, de Sacrificio Miſſæ, & de ordine, à P. D. Gaſpare Hurtado ſcriptos diligens legi attentuſq; obſeruaui, in quibus ſuſpicio multa, quæ in alijs tanti Magiſtri operibus iam antea prædicaui, & meritò ſapientum predicantur plauſu. Stylus it placidus, vno verbo affatim dat ſenſus multos, doctrina errorum deterſa illuuiæ, defæcata nitet, Tyronibus perſpicua, veteranis profunda, vtriſq; vtilis, plane omnibus neceſſaria. Videas in eo opiniones vetuſtate canas recenti nitore iuueneſcere, & nuperrime excogitatas eruditionis patrocinio nunc ſeneſcere. Propriam ſententiam vt alte fundar, ſtabilit robuſtè, aduerſariorum placita recēſet fideliter, eorum captiunculas extricat facilis, neq; omittendo, neq; minuendo rationis acumina (quod vitium huius ſæculi eſt) ſed robuſtas vires de proprio ingenio fœnerans regetiores nonnunquam de Hoſte, quàm de patrono, rationes enadūt. Quod de Cypriano adorat olim Theodoricus apud Caſſiodorum, ſic inquiens: *Alternæ parti indiſcreta laude placuiſti, vt tuo alterc antium deſideria concurrerunt.* Ergo plus placet in illo, quæ ſibi non placet, aliena ſententia, quam in proprio, cui placet, authore mentior, ſi non per breui epitoma amplectitur vniuerſa, vt nihil non hic digeſtum videā, quod ſuper hac re Biblia ſpirant, Concilia condunt, ructant Eccleſiæ Patres, & aut excogitauit Theologorum, aut horata vetuſtas, aut recentiū ingenioſa nouitas. Stupet ſapienter inſcius, Magnus Caſſiodorus, vthorologij: *Paruus radius* (gnomen Græcè dicitur) *immobilis peragat, quod tā miranda magnitudo ſolis, diſcurrit.* Miretur etiā, quod nitidus hic libellus tā facile, tanta breuitate, quaſi immobilis, tam cito per agat curſu, quod plura Theologiæ aſtra vix cucurrerunt tot voluminum immenſitatibus: *Adulationis ſuſpitione polluatur affectio, amor currat in vitium.* Ait S. Ennodius, dum quod ſentio ſyncere prædico quaſi exagerās: panegyrim dicas, & meraciſſima veritas eſt. Compluti die 7. Maij, anni 1629.

Lib. 5. ep. 40.

Lib. 5. ep. 46.

Lib. 1. ep. 10.

D. Petrus de Celada Sylua.

Licen-

VNC Tractatum de Eucharistia, Sacrificio Missæ, & Ordine, aut hore reuerēdo P. Gaspare Hurtado sacræ Theologiæ Doctore Cōplutensi meritissimo, ac societatis Iesu alumno (iubente senatu regio) attenta mentis acie legi, nihilque in eo inueni non admiratione dignum, nihil non ex toto irreprehensibile, sic communi comitatus Patrum sententia discurrit, vt eius conclusiones, vt plurimum Patrum rescripta, Conciliorumq; iudicentur decreta. Sic in ipso comitatu solus præit, vt nouam gloriam in quælibet quæstione nescio quid denuò inuentū consequatur: nouumque authorem nouus nouit inueniendi modus: nouus labor pulchrū edit partum. Quæ antiquissima Patrum doctrina nouo splendore illustris inofenso ducet Theologiæ ptofessores pede. Ingenium ergo foelix non superanda indicat manus: & quo micat ars discurrendi nitore, grandia quæ legeris me tacente testantur. Hoc meum iudicium. In Carmelo Matritensi die decima nona Maij 1620.

Fr. Augustinus Nuñez Delgadillo.

SANCTISSIMAE DEI GENITRI-
ci Mariæ, Gaspar Hurtado filiorum mini-
mus se suaque consecrans.

ITerum, atq; iterum tua repetam limina? O Augustum pietatis sacrariũ! vt quæ tuis auspicijs felicia, melioraq; vel meis votis expertus sum exordia, tam fausto repetito omine noua accrementa pro tua benignitate suscipiãt. Neq; enim amplectitur animus eo ingratitudinis genere vti, vt quæ semel ex tua benignissima largitate hausit beneficia, inculte subiecta manu, dum noua respicit, vel spernere, vel deponere videatur: quod si ingrata mens id aggredi tentaret, cautus timor arma capesseret. Verendum quippe mihi esset, ne hic ingenioli mei inermis fœtus inglorios ictus aperte pateretur, ni materna tua clemẽtia quantumuis acutæ acies velut firmissimo quodam scuto retunderentur. Ergo alios audacia, me timor ipse confirmat, & dum ad te animum appellit, nascitur de timore securitas: & inter ipsa infirmitatis præconia, te auxiliatrice maius robur delitescit. Accedit quod quartum hoc industriæ meæ opus tutelare tuum patrocinium peculiari quodam iure sibi vendicat. Præclarum quippe illud noctis astrum (illustre tuæ benignitatis simulacrum) supra quarti diei tenebras limpidissimos suæ claritatis radios primùm effudit. Et vbi primum luna existere visa est, quartũ mundialis molitionis opus patrocinabatur. Ergo adesto animo præclarissimum huius orbis astrum; & quæ fulgentissimæ lunæ adinstar totum orbem illustratura exoriris, quartum hoc opus amplectere, patrocinare, vt suauissimo tuæ protectionis influxu benignè fœcundatum vberrimam segetem emittat. Quæ excelsa pietatis tuæ monumenta æternum tibi statura erigant.

TRA-

IHS

TRACTATVS DE EVCHARISTIA.

DISPVT. I.

De natura, necessitate, & institutione Eucharistiæ.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm Eucharistia sit Sacramentum nouæ legis?

QVAMVIS non defuerint hæretici, qui generaliter omnia sacramenta negauerint; nullus tamen fuit, qui alia admittens negauerit Sacramentum Eucharistiæ.

De fide tamen est, Eucharistiam esse vnum è septem Sacramentis nouæ legis à Christo Domino institutum: quod definit Eugen. 4. in suo decreto fidei habito post vltimam sessionem Concilij Flo- *Eugen 4.*

Trident. rentini approbato ab ipso Concilio, & Tridentinum sessione 7. can. 1. & id supponit sess. 13. & 21. idem habetur in Concil. Lateran. 2. sub Innocent. 3. cap. 1. & refertur in capitulo *Firmiter* de summa Trinitate, & fide Catholica: idem quoque constat ex perpetua traditione: & ex Patribus, quos in discursu huius tractatus referemus.

Addimus Sacramentum Eucharistiæ esse omnium sacramentorum nouæ legis præstantissimum, in quo Catholici conueniunt, & significat Tridentin. sessione 13. cap. 3. præstat autem, & excedit reliqua sacramenta, tùm quia continet realiter Christum, tùm etiam in ratione sacramenti, quia copiosiorem gratiam significat, & confert, & hoc posterius ipsi conuenit ex priori: Christus enim instituit Eucharistiam in signum, & causam copiosioris gratiæ, quia realiter continet corpus, & sanguinem ipsius.

Trident.

DIFFICVLTAS II.

Quid sit Sacramentum Eucharistiæ quantum ad nomen?

EX varijs nominibus, quibus Sacramentum Eucharistiæ nominatur nonnulla adducemus, & explicabimus.

In primis sacramentum hoc, appellatur Eucharistia, id est, bona gratia, seu magna gratia: dicitur bona, seu magna gratia, vel quia continet realiter Christum, qui est plenissimus gratia, & fons omnium gratiarum, vel quia significat, & confert copiosissimam gratiam, vel quia significat futuram gloriam, quæ est magna, & consummata gratia, vel quia conficitur, & consecratur, in gratiarum actionem.

Secundò appellatur communio, quia efficit coniunctionem, & vnionem fidelium, vt membrorum inter se, & cum Christo vt capite, vt significat Paulus 1. ad Corint. 10. dum ait: *Panis, quem frangimus nonne participatio corporis*

Do-

Domini est? quoniam vnus panis, vnum corpus multi sumus omnes, qui de vno pane participamus.

Tertiò appellatur Cœna Domini, seu Dominica, vel quia institutum est in Cœna Domini, vel quia Cœna agni Paschalis fuit figura huius sacramenti, vel quia medio hoc sacramento, fit conuiuium, quod nomine Cœnæ significari solet: hoc tamen nomine cautè nobis vtendum est, quia hæretici eo abutuntur ad significandum Eucharistiam non esse sumendam à ieiunis, quia ad Cœnam præmissa est commestio meridiana, & non esse sumendam, nisi in vsu communionis, & quasi Cœnæ, ad quam plures conueniant.

Quartò appellatur viaticum, in Concilio Niceno primo can. 12. quia eo in via, & in itinere huius vitæ sustentamur, & sic communiter, & specialiter appellatur, quando ægrotis morti proximis ministratur, quia ipsis ad difficillimum transitum per agendum vires subministrat. *Concilio Nicen.*

Quintò appellatur mysterium, quia inter omnia sacramenta rem maximè occultam, & maximum mysterium continet.

Omittimus alia nomina, quibus etiam appellatur, quia eorum facile potest reddi ratio, & videri possunt apud Scriptores.

DIFFICVLTAS III.

Quid sit Sacramentum Eucharistiæ quantum ad rem, seu in quo consistat?

SVPPONIMVS in Sacramento Eucharistiæ, hæc quatuor reperiri, prolationem videlicet verborum consecrationis, species consecratas, corpus, & sanguinem Christi, & sumptionem specierum sacramentalium.

Hoc ergo suppositio difficultas est, in quo aut in qui-

busex his quatuor ſita ſic tota quidditas, & eſſentia Sacramenti Euchariſtiæ.

Circa difficultatem hanc primo ſunt, qui exiſtiment, totam eſſentiam Sacramenti Euchariſtiæ ſitam eſſe in corpore, & ſanguine Chriſti, provt contentis ſub ſpeciebus ſacramentalibus, his extrinſecè ſe habentibus, & connotatis, quia Patres appellant hoc ſacramentum corpus, & ſanguinem Chriſti. Modus tamen iſte dicendi communiter à Theologis reijcitur: & meritò, quia Sacramentum Euchariſtiæ, vt tradit Tridentin. ſeſsione decimatertia, capite tertio, in eo conuenit cum reliquis ſacramentis, quod ſit ſignum ſenſibile gratiæ, corpus autem, & ſanguis Chriſti Domini, provt ſunt ſub ſpeciebus non ſunt ſenſibilia ratione ſui, quia ſub illis ſunt inſenſibili, & ſpeciali modo: quod verò ſint ſenſibilia ratione ſpecierum, ſub quibus continentur non ſufficit, vt in corpore, & ſanguine Chriſti ſita ſit tota eſſentia Sacramenti Euchariſtiæ, quia quamuis, vt aliquid ſit pars ſacramenti ſufficiat, quod ſit ſenſibile ratione alterius partis eſſentialis; tamen, vt aliquid ſit totum ipſum ſacramentum pro materiali, cui conuenit ſignificatio ſacramentalis, non ſufficit, quòd ſit ſenſibile ratione alterius, non pertinentis ad eſſentiam ſacramenti, quia de ratione ſacramenti eſt, quòd ſit ſenſibile ratione ſui, ſaltem quoad aliquam partem eſſentialem illius. *Trident.*

Secundò alij indicant totam eſſentiam Sacramenti Euchariſtiæ ſitam eſſe in verbis conſecrationis, ſeu in prolatione eorum, quia tota eſſentia rei cõſiſtit in forma illius; verba autem conſecrationis ſunt forma Sacramenti Euchariſtiæ.

Tertiò Aureolus apud Capreolum in quarto diſputatione octaua, quæſtione vnica, articulo ſecundo, docent, ſumptionem ſpecierum ſacramentalium pertinere ad eſſentiam Sacramenti Euchariſtiæ, tanquam quid ad eam requiſitum: quia ſpecies ſacramentales non ſignificant, neque efficiunt gratiam, niſi media ſumptione; ergo ipſarum ſumptio ad eſſentiam Sacramenti Euchariſtiæ requiritur, & pertinet, quia requiritur, & pertinet ad ſignifica-

tio-

tionem, & collationem gratiæ.

Quartò Recentiores nonnulli docent, essentiam sacramenti Eucharistiæ constare ex speciebus sacramentalibus, tanquam ex materia, & ex verbis consecrationis tanquam ex forma, quia vt Eugenius IIII. in suo decreto ait, omnia sacramenta nouæ legis constant rebus, vt materia, vt verbis, vt forma. Addit Adamus Tanner quæstione 3. dubio 3. etiam constare intrinsicè corpore, & sanguine Christi, quæ simul cum speciebus se habeant vt materia, respectu verborum consecrationis. *Eugen.4.* *Adamus.*

Quintò Caietan. 3. par. quæstione 75. artic. 1. Valent. quæstione 1. de Eucharistia puncto 3. Bellarmin. lib. 4. de Eucharistia capite 6. Soarez disputatione 52. sectione 3. Vazquez disputat. 167. cap. 5. Ægid. quæst. 73. articulo 1. dubio vnico, & Becanus cap. 15. quæst. 2. docent Sacramentum Eucharistiæ, essentialiter constare, ex speciebus sacramentalibus, & ex corpore, & sanguine Christi Domini. Ita vt ad essentiam, & substantiam Sacramenti Eucharistiæ, pro materiali, intrinsecè pertineant species sacramentales, & corpus, & sanguis Christi. *Caiet.* *Valent.* *Bellar.* *Soar.* *Vazq.* *AEgid.* *Becan.*

Et in primis species intrinsecè pertinere ad essentiam Sacramenti Eucharistiæ statim probabitur, quod verò corpus, & sanguis Christi etiam pertineant intrinsecè ad illam, variis locutionibus à Patribus significatur, quia Ignatius epistola ad Smyrnenses, & Iustinus Martyr dialogo tertio dicunt Sacramentum Eucharistiæ esse corpus, & sanguinem Christi, & Augustinus relatus canone *Hoc est* de Consecratione distinct. 2. dicit Sacramentum Eucharistiæ constare corpore, & sanguine Christi: & alij dicunt Sacramentum Eucharistiæ esse panem vitæ, & cibum animæ, quod etiam habetur in Tridentino sessione 13. capite secundo; & tamen species id non habent ratione sui, sed quia intra se continent corpus Christi, & Eugenius IIII. in suo decreto, & Theologi communiter dicunt Sacerdotes verbis consecrationis conficere Sacramentum Eucharistiæ. Sacerdotes autem non afficiunt species; sed quod corpus, & sanguis Christi sint sub speciebus. *Ignat.* *Iustin.* *August.* *Trid.* *Eugen.4.*

Scotus. Ricardus Marsil. Sexto ergo Scotus in 4. dist. 8. quæst. vnica artic. 1. Ricardus art. 1. quæst. 1. Marsilius quæst. 1. art. 1. & quæst. 6. art. 2. & plures recentiores docent, & merito in solis speciebus sacramentalibus sitam esse totam essentiam sacramenti eucharistiæ, & ad eam non pertinere intrinsece corpus, & sanguinem Christi, neq; verba consecrationis, neque sumptionem specierum sacramentalium: corpus tamen, & sanguinem Christi extrinsicè requiri ad essentiam sacramenti eucharistiæ tanquam quid connotatum.

Innoc. Et in primis, in solis speciebus sacramentalibus sitam esse totam essentiam sacramenti eucharistiæ, absque consortio prædictorum tanquam partium essentialium, significat Innoc. 3. in capitulo *cum Martha* de celebratione missarum, dum contendens explicare, quid in eucharistia sit sacramentum tantum, & quid sit res sacramenti tantum, & quid sit sacramentum, & res sacramenti simul, pro sacramento tantum, seu puro, de quo procedit præsens difficultas, tantum assignat species, & idem significat Trident. in. dum sessione 13. Sæpè species sacramentales appellat sacramentum.

Trident.

Et id ratione probatur, qua ex vna parte, species sacramentales, absque consortio aliorum tanquam partium intrinsecarum, seu essentialium, sunt aptissimæ, vt institutæ fuerint signa practica, & factiua gratiæ refectiuæ animæ, & vnionis membrorum Christi inter se, & cum Christo quæ est propria gratia huius sacramenti, & ex altera parte nullo sufficienti fundamento eam significationem practicam possumus extendere ad corpus, & sanguinem Christi, neque ad verba consecrationis, neque ad sumptionem specierum; & specialiter quod neque verba consecrationis, neque sumptio specierum pertineant intrinsecè ad essentiam sacramenti eucharistiæ. Significat Eugen. 4. in suo decreto, dum ait, verba consecrationis esse formam effectricem huius sacramenti, verba autem non efficiunt se ipsa, neque sumptionem specierum, nec aliquid aliud cui verba ipsa, & sumptio sint intrinseca: & id etiam significat Tridentin. sessione 13. capit. 5. & 6. & 7. & 8. dum ait sacramentum eucharistiæ adorari, asseruari, & deferri ad infirmos, & sumi, quod non

Eug. 4.

Trident.

con-

conuenit verbis consecrationis, neque sumptioni specierum, sed solis speciebus sacramentalibus continentibus Christum, verba ergo consecrationis potuis sunt forma efficiens sacramentum, quam forma sacramento intrinseca, & sumptio specierum potius est applicatio sacramenti antea existentis, vt conferat gratiam, quam sacramentū, aut pars sacramenti.

Quod verò corpus, & sanguis Christi requirantur ad essentiam sacramenti eucharistia, tanquam quid extrinsecū connotatum, nempe tanquam terminus connotatus sub ipsis speciebus negari non potest, supposito quod nō sint pars essentialis, quia si species non continerent corpus, & sanguinem Christi, non essent significatiuę gratiæ, neque panis vitę & cibus animæ.

Patres autem sacramentum eucharistiæ appellant corpus, & sanguinem Christi figurate, per figuram metonymiā, secundum quam etiam nomen contenti tribuitur continenti; nullus ergo Patrum asserit sacramentum eucharistiæ constare sanguine, & cerpore Christi, neque Augustinus. imò iste pater loco supra citato potius nobis fauet, si attente legatur solus Irenæus lib. 4. aduersus hæreses capit. 34. ait eucharistiam duabus rebus constare, terrena, & cœlesti, idest natura humana, & diuina, quod ratione Christi contenti verificatur per figuram metonymiam. Sacerdos autem dicuntur conficere sacramentum Eucharistiæ, quamuis non efficiant species secundum se, quia efficiunt, quod contineant Christum, seu efficiunt illas consecratas, & vt continentes corpus, & sanguinem Christi, qua ratione sunt sacramentum. *Augustinus.* *Irenæus.*

Obseruandum est, vt tradit Innocent. 3. in dicto capitulo *Cum Marthæ* in Eucharistia reperiri sacramentum tantum, & rem sacramenti tantum, & sacramentum, & rem sacramenti simul; species sunt sacramentum tantum, vt ait Pontifex, quia ipsæ non significantur per aliud, & tamen ipsæ significant non solum corpus, & sanguinem Christi, sed etiam gratiam sacramentalem, & ob id ab Innocent. 3. dicuntur sacramentum geminæ rei: gratia autem refectiua, & vnionis est res sacramenti tantum, vt ait Pontifex, *Innocen.*

quia non significat, sed significatur non solum per species sacramentaliter, sed etiam per corpus, & sanguinem Christi ex quadam naturali proportione, & aptitudine, quia quatenus continentur sub speciebus habent rationem cibi, & potus, quia corpus realiter manducatur, & sanguis realiter bibitur, & sunt requisita tanquam contenta sub satiatiuo, & refrigeratiuo ad causandam gratiam satiantem, & refrigerantem, seu recreantem, & ad id gratia hæc dicitur ab Innocent. res gemini sacramenti, ideſt specierum, & corporis, & sanguinis Christi: ex eo verò quod gratia hæc dicitur res gemini sacramenti, deducitur speciebus, & corpori, & sanguini Christi non conuenire eandem significationem sacramentalem, ex quo non leuiter deducitur corpus, & sanguinem Christi non esse partem intrinsecam sacramenti Eucharistiæ; & tandem corpus, & sanguis Christi sunt sacramẽtum, & res sacramenti simul, sunt sacramentum (quamuis non stricte, sed late) quia naturaliter, seu ex quadam naturali proportione, & aptitudine significant gratiam huius sacramenti; sunt verò res sacramenti (quamuis non stricte, sed late) quia naturaliter significantur per species sacramentales. Addimus non stricte, sed latè sumpti, quia species, vt significant corpus, & sanguinem Christi non sunt stricte sacramentum.

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm Sacramentum Eucharistiæ sit vnum tantùm secundum speciem infimam?

SVPPOSITO ergo, quod solæ species panis & vini consecratæ habent rationem sacramenti; difficultas est, an species panis, & vini sint vnum tantum sacramentum secundum speciem infimam, quia esse vnum secundum speciem subalternam manifestum est, & absque difficultate.

Gabr. in 4. dist. 8. quæstione 2. artic. 2. conclus. 4. & Glossa in canonem *comperimus* de consecratione distin. 2. docent species panis, & vini esse duo sacramenta secundum speciē infimam: quod indicare videntur Patres, & concilia, dum species panis, & vini appellant sacramenta in plurali. Et ratione probatur, quia cuilibet speciei seorsim independenter ab altera conuenit significatio practica gratiæ, & distincta secundum speciem infimam, quia species panis independenter ab specie vini significat, & confert gratiam, vt satiantem, tanquam cibus, & species vini independenter ab specie panis significat, & confert gratiam, vt refrigerantem tanquā potus, ergo. *Gabr. Gloss.*

Durandus verò in 4. distinc. 8. quæst. 8. Sotus quæstion. vnica articulo 2. Valent. quæstione 1. puncto 4. Soarez disput. 1. sect. 3. Vazquez disp. 168. cap. 1. Ægid. quæst. 37. à 2. Becan. cap. 15. part. 8. Et communiter Doctores docent species panis, & vini esse vnum tantum in specie infima sacramentum, & merito, quia in vtraque specie simul in quibus situm est sacramentum Eucharistiæ, est vna, & integra significatio sacramentalis secundùm speciem infimam; ergo vtraque simul est vnum, & integrum sacramentum secundum speciem infimam, consequentia patet, quia vnitas, & pluralitas sacramentorum ex vnitate, & pluralitate significationis sacramentalis sumitur; antecedens autem probatur, quia vtraque species simul significat vnum, & integrum effectum sacramentalem in specie infima, quia sacramentum Eucharistiæ quod situm est in specie panis, & in specie vini institutum est tanquam refectiuum, seu tanquam cibus, & potus ad refectionem spiritualem animæ; refectio autem ex cibo, & potu proueniens est vna, & integra in specie infima, si non vnitate, & integritate physica, saltem morali in genere conuiuij sicut ex cibo, & potu, ex quibus refectio ipsa oritur, coalescit conuiuium moraliter integrum, & vnum in specie infima; ad vnitatem autem specificam integram sacramenti, quod est ens artificiale morale, sufficit vnitas moralis specifica significationis, & virtutis, qua vnum moraliter effectum in specie infima significet, & conferat. *Durand. Sotus. Valen. Soar. Vazq. AEgid. Becan.*

Ita

Ita tamen ex vtraque specie coalescit vnum integraliter moraliter sacramentum, vt quælibet species seorsim, sit verè, & propriè sacramentum essentialiter perfectum (quamuis non integraliter) quod significat Trident. sess. 21. cap. 3. dum ait, sub qualibet specie totum Christum contineri, & verum sacramentum sumi. Et ratione constat, quia cuilibet speciei independenter ab altera conuenit significatio, & vis sacramentalis, quia quælibet absque altera significat, & confert gratiam suo modo refectiuam. Ergo quælibet species essentialiter est sacramentum, quamuis integraliter incompletum, imò vt sic distinctum ab altera secundum speciem infimam, quia cuilibet conuenit distincta in specie significatio gratiæ spiritualiter refectiuæ, quia species panis significat gratiam reficientem per modum satiantis instar cibi, & species vini gratiam reficientem per modum refrigerantis instar potus.

Trid.

Et ita species panis, & species vini sunt duo essentialiter sacramenta, vt non sint duo totalia integraliter sacramenta, sed duo integraliter partialia, quia in esse sacramenti sunt partes æterogeneæ moraliter integrantes vnum integrum, & totale signum, & sacramentum indistinctum ab ipsis collectiuè, & seorsim sumptis, & non tertium aliquod ab ipsis simul sumptis distinctum, quia Christus non aliter instituit hoc integrum, & totale integraliter sacramentum, quam instituēdo ambas species seorsim, vnam per modum satiātis, & aleram per modum refrigerantis, & non instituit aliquod tertium distinctum ab ipsis, ac proinde in hoc sacramento non est alia significatio, & virtus sacramentalis præter duas distinctas, quæ in ipsis speciebus seorsim reperiuntur: sicut in toto exercitu non est alia fortitudo præter fortitudines, quæ in particularibus personis seorsim reperiuntur; & sicut in tota oratione non est alia significatio præter significationes, quæ in partibus seorsim reperiuntur.

Patres ergo aliquando appellant species panis, & vini sacramenta in plurali, quia sunt duo sacramenta essentialiter distincta, & essentialiter perfecta, quamuis ex eis vnum moraliter integretur.

Et

Et ad rationem respondeo, ea tantum probari species panis, & vini esse duo sacramenta essentialiter distincta, & perfecta, non tamen esse duo integraliter distincta, & perfecta, quia tantum sunt vnum, integraliter habentes vnam integraliter significationem sacramentalem, qua significant vnam integraliter refectionem spiritualem, ac proinde eũ, qui solas species panis, aut solas species vini sumit, quamuis non sumat vnum integraliter sacramentum, sumere tamen vnum sacramentum essentialiter perfectum.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm in pluribus hostijs consecratis, sint plura numero Sacramenta.

SOTVS in 4. dist. 8. quæst. vnica ar. 2. Ledesma 1. par. 4. quæst. 14. Bellarm. lib. 4. cap. 22. propositione 4. Bonacina quæst. 1. puncto 4. & Puteanus par. 73. dub. 4. docent plures hostias, seu formulas consecratas esse vnum tantum numero sacramentum, quando simul sumuntur, quia Sacramentum Eucharistiæ situm est in conuiuio spirituali, conuiuium autem est idem numero, quamuis in eo plura fercula sumantur: ergo plures hostiæ, quando simul sumuntur, sunt idem numero sacramentum. *Sotus. Ledesma. Bellarm. Bonac. Putean.*

Soarez disput. 1. sect. 4. Ægid. quæst. 73. art. 2. & nonnulli Recentiones docent omnes hostias, seu formulas, quæ inueniuntur consecratæ, esse idem, & vnum numero sacramentum siue simul, siue seorsim sumantur, & siue ab vno, siue à pluribus, quod indicare videtur Paulus 1. ad Corin. 10. dum ait: *Vnum corpus sumus omnes, qui de eodem pane participamus*, quia his verbis significare videtur, quod sicut omnes fideles sumus vnum numero corpus, ita etiam Sacramentum Eucharistiæ, quo omnes reficimur, & nutrimur, est vnum numero, quod etiam indicare videtur Ambros. in cap. 10. ad Hebræos, & refertur in canone *in Christo* de cõ *Soar. AEgid.*

se.

secratione disp. 2. dum ait: *Vnam esse Hostiam, quam Christus obtulit, & quam omnes Sacerdotes offerunt.* Ergo sicut est idem numero sacrificium quoad hostiam, seu rem oblatam, ita etiam erit idem numero sacramentum, quia quod offertur in sacrificium, sumitur vt sacramentum: & ratione probatur, quia si plures humanitates assumerētur à Verbo, vnum tantum hominem constituerent: ergo plures hostiæ continentes, vnum tantum numero corpus Christi, constituent vnum tantum numero sacramentum.

Vazq. Henriq. Ochag.

Vazq. verò disput. 168. cap. 2. Henriq. lib. 8. cap. 8. & Ochag. quæst. 3. docent plures hostias (& idem est de pluribus speciebus vini) esse plura numero sacramenta corporis, quamuis simul sumantur: & meritò, quia Christus instituit sacramentum corporis (& idem suo modo est de sacramento sanguinis) non in aliquo vno morali, sed in specie consecrata panis secundùm se, vna tantum physicè, attendendo tantum ad vnitatem physicam, & non ad aliquam vnitatem moralem, quia in qualibet specie panis secundùm se vna tantum physicè seorsim, & independenter ab altera specie panis est significatio practica, seu factiua gratiæ: ergo plures hostiæ consecratæ, quamuis simul consecrentur, & sint in eodem loco, & quamuis simul sumantur, sunt plura numero sacramēta corporis, quia plures illæ hostiæ, quamuis sint sic coniunctæ; sunt tamen plures numero distinctæ, & physicè discontinuatæ, & in qualibet seorsim, & independenter ab altera institutum est sacramentum corporis.

Addimus tamen, vt dicemus disput. 10. diffic. 6. quod quando plures hostiæ (& idem est de pluribus calicibus) simul sumuntur ab eodem, vnam tantum conferunt gratiam, & eosdem gradus gratiæ, quos vna sola sumpta conferret, per accidens tamen, quia vna sumptione, & applicatione limitantur ad vnum effectum: nihilominùs tunc, quamuis vnam tantum significent, & conferant gratiam, sunt plura numero sacramenta, quia sunt plura numero signa, non solùm materialiter, sed etiam formaliter, siue quoad significationem sacramentalem.

Ad rationem ergo pro primò modo dicēdi adductam concedimus ex pluribus hostijs, quando simul sumuntur

coalef-

coalescere vnum tantum numero conuiuium actuale (quamuis non itegrum, nisi etiam sumantur species vini) negamus tamen coalescere vnum tantum numero sacramentum, quia sacramentum Eucharistiæ non consistit in actuali conuiuio, quia ante actuale conuiuium præsupponitur sacramentum Eucharistiæ, sed consistit in cibo, & potu secundum se, qui præsupponuntur ad conuiuium, quamuis postea ex ipsis conuiuium fiat, & refectio, seu nutritio, ac proinde quamuis ex pluribus hostijs simul sumptis fiat vnum numero conuiuium modo dicto, non tamen vnum numero sacramentũ, sed plura numero sacramenta corporis.

Paulus vero pro secundo modo dicendi adductus appellauit sacramentum corporis, vnum panem ratione vnius corporis Christi contenti, quod verè est cibus, & non quia in ratione signi, & sacramenti sit vnum tantum numero, quia in ratione signi, & sacramenti, quando sunt plures numero hostiæ, sunt plures numero panes, vnus tamẽ in specie: quod etiam sufficit, vt omnes, qui de illo etiam vt sic participamus dicamur vnum corpus misticum. Et quamuis in sacrificio missæ vna sit tantum numero hostia, seu victima, vt ait Ambrosius, nempe humanitas Christi, quæ est vna tantum numero, sacramentum tamen Eucharistię, quod est distinctum ab hostia, & victima, est numero multiplex in multis formulis, seu speciebus panis.

Ad rationem verò negamus, quod si plures nemero humanitates assumerentur à Verbo, constituerent vnum tantum hominem quia potius continerent plures, vt diximus tract. de Incarnat. disp. 3. dif. 7. & quamuis id admitteremus ex eo non inferretur plures hostias consecratas continẽtes, idem numero corpus Christi, constituere vnum numero sacramentum corporis, quia si plures humanitates in eo casu constituerent vnum tantum numero hominem, ideo esset, quia ad pluralitatem concreti substantiui etiam requireretur pluralitas suppositorum quę non esset in eo casu, ad pluralitatem verò numericam sacramentorum sufficit pluralitas numerica signorum sensibilium, & significationum sacramentalium; vbi autem sunt plures hostias consecratæ sunt plura numero signa sensibilia, & plures numero

significationes sacramentales.

Ex dictis constat ex vna numero specie panis, & ex altera numero specie vini mutuò pro libito comparatis cõstitui vnum numero Sacramentum Eucharistiæ integraliter completum, & distinctum numero totaliter ab altero coalescente ex alijs duabus speciebus vna panis, & altera vini mutuò inter se, quamuis pro libito comparatis: ita tamen ex hac specie panis pro libito assignata, & ex hac specie vini eodem modo assignata conficitur vnum numero sacramentum integraliter completum, vt quælibet earum specierum constituentium vnum numero sacramentum integraliter completum, comparata cum qualibet alia, dum vna sit panis, & altera vini, constituat aliud numero sacramentum, seu indiuiduum sacramenti à priori partialiter distinctum (& non totaliter, quia in vtraque est vna, & eadem species ex duabus, quibus vtrumque constat) ac proinde quælibet species panis, seu hostia tot numero indiuidua sacramenti partialiter distincta integrare dicitur, quot sunt species vini, & è contra quælibet species vini tot numero indiuidua sacramenti partialiter distincta integrare dicitur, quot sunt hostiæ, seu species panis.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm Sacramentum Eucharistiæ sit necessarium necessitate medij ad salutem, seu vitam æternam?

SVPPONIMVS necessitatem alicuius ad vitam æternam esse triplicem, aliam medij tantum, aliam præcepti tantum, & aliam medij, & præcepti simul: quid autem sit vna quæque earum, & quomodo inter se distinguantur diximus in tractatu de Pœnitentia disp. 4. dist. 5.

Hoc ergo supposito conueniunt primò Doctores Eu-

cha-

chariſtiam in re ſuſceptam non eſſe determinatè neceſſariã neceſsitate medij ad ſalutem, quia multi, tã paruuli, quàm adulti abſque reali ſuſceptione Euchariſtiæ ſaluantur, quod definitum eſt quoad paruulos in Trident. ſeſſ. 21. cap. 4. & quoad omnes, tam paruulos, quàm adultos res eſt manifeſta, quia in quolibet ad conſequendam gloriam ſufficiunt prima iuſtificatio, & perſeuerantia in ea vſque ad finem vitæ, ad neutram autem ſuſceptio realis Euchariſtiæ eſt medium neceſſarium, vt medium, quia non ad iuſtificationem primam à peccatis, quia ad hanc pro non baptizatis ſufficit baptiſmus, & pro baptizatis lapſis in mortale ſufficit ſacramentum pœnitentiæ, & pro vtriſq; , ſi adulti ſint ſufficit cõtritio perfecta. neq; eſt neceſſaria neceſsitate medij ad perſeuerantiam in ea iuſtificatione, quia nõ pro paruulis, quia iſtis, vt perſeuerent, ſufficit rapi ante vſum rationis, quia ante hunc non poſſunt amittere gratiam per baptiſmum receptam, ad hoc autem quod rapiantur ante vſum rationis non eſt modo dicto neceſſaria realis receptio Euchariſtiæ, vt patet: neque eſt neceſſaria neceſsitate medij pro adultis, quia quamuis ipſis ſit medium conducens, & vtile ad perſeuerandum, vt indicat Trid. ſeſſ. 13. cap. 2. imò poſsit eſſe medium ſufficiens, non tamen eſt medium dicto modo neceſſarium ad id, quia non eſt medium vnicum ad id, quia alijs vijs non alligatis reali ſuſceptioni Euchariſtiæ, nempè auxilio externæ protectionis, aut etiam auxilio internę inſpirationis, quę Deus abſque Euchariſtia realiter ſuſcepta, ſæpè liberaliter confert, poteſt adultus in gratia perſeuerare, nullum præceptum graue tranſgrediendo: ex eo autem, quod Euchariſtia realiter ſuſcepta ſit medium vtile adultis ad perſeuerandum, & ſit illis neceſſaria ex præcepto, non ſit, quòd ſit illis medium neceſſarium, vt medium, ſeu neceſſarium neceſsitate medij ad perſeuerandum, quia non eſt medium vnicum ad id, ſed tantum ſit, quòd ſit illis medium neceſſarium neceſsitate præcepti non medij, quia ſcilicet eſt medium non vnicum, ſed ſub præcepto graui. *Trid.* *Trid.*

Conueniunt ſecundò DD. Euchariſtiã in voto eſſe omnibus, tam paruulis, quàm adultis, medium neceſſarium, vt medium, ſeu neceſsitate medij, non quia in voto ſit medium

ne-

necessarium ad perseuerantiam in iustificatione, sed quod est medium necessarium ad iustificationem ipsam à peccato graui, absque qua vita æterna nequit obtineri, quod autem Eucharistia in voto sit necessaria necessitate medij ad iustificationem à peccato graui, constat: & in primis quod adultos, quia istis ad eam iustificationem est medium necessarium necessitate medij baptismus, aut pœnitentia, aut contritio perfecta, quicumque autem qui aliquo ex his tribus modis iustificatur expressè, aut implicitè proponit seruare omnia præcepta grauia, ex quibus vnum est sumptio Eucharistiæ: & quoad parnulos id etiam constat sumendo votum non strictè pro actu aliquo, sed pro obligatione, & relatione seu ordinatione, quia paruuli per baptismum, quo à peccato originali iustificantur, manent ordinati, & quasi parati ad sumendam Eucharistiam suo tempore, & pro eo obligabuntur ad id in tempore vsus rationis: ex eo tamen quod Eucharistia in voto sit necessaria necessitate medij ad iustificationem, non dicitur absolutè necessaria necessitate medij, sed absolutè tantum est necessaria necessitate præcepti, quia tota necessitas medij Eucharistiæ in voto nascitur ex pura necessitate præcepti Eucharistiæ in re, aut ex tunc obligantis, vt respectu adultorum, aut postea in tempore vsus rationis obligaturi, vt respectu paruulorum, quia ex hac necessitate præcepti Eucharistiæ in re prouenit, quod in baptismo, & in pœnitentia, & in contritione quorum quolibet sufficienter iustificamur, contineatur votum Eucharistiæ, sicut etiam continetur votum cuiuscumque alius rei, quę est sub præcepto graui: vnde necessitas hæc Eucharistiæ in voto tanquam medij ad vitam æternã nõ est peculiaris Eucharistiæ, sed est communis omnibus rebus, quę sunt sub præcepto graui.

Est ergo difficultas, an Eucharistia sit peculiariter necessaria ad vitam æternam, necessitate medij distincta à pura necessitate præcepti, & non orta ex illa.

Non desunt recenciores, qui existiment sacramentum Eucharistiæ in re, vel in voto sub disiunctione esse peculiariter necessarium adultis necessitate medij ad vitam æternam, quibus consentire videtur Becanus cap. 15. quæstione 7.

Becanus.

quod

quod indicari videtur Ioann. 6. illis verbis Christi: *Nisi manducaueritis carnem filij hominis non habebitis vitam in vobis*, quia particula *nisi* necessitas medij significari videtur; sicut Ioann. 3. quando dicitur, *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest intrare in Regnum Dei*, ea particula *nisi* necessitas medijs in baptismo ad vitam æternam denotatur: & id confirmari videtur exemplo, quo Christus vtitur Ioann. 6. *Sicut misit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me ipse viuet propter me*: filius autem ita viuit propter Patrem, vt nequeat absque Patre viuere, ergo neque nos nisi propter Christum in Eucharistia sumptum, quod est esse necessarium necessitate medij.

Et ratione probatur primo, quia ad obtinendam vitam æternam non tantum est necessaria iustificatio à peccato graui, sed etiam perseuerantia in illa vsque ad mortem: ergo sicut sacramentum baptismi, & sacramentum pœnitentiæ sunt necessaria ad vitam æternam necessitate medij, quia sunt institura ad iustificationem à peccato graui, ita etiam sacramentum Eucharistiæ erit necessarium necessitate medij ad vitam æternam, quia institutum est ad perseuerantiam in iustificatione, seu vt præseruemur à mortalibus (quibus desinimus perseuerare) vt constat ex Tridentino sessione decima tertia capite secundo.

Secundò probatur, quia Sacramentum Eucharistiæ est cibus spiritualis animarum, & ipsis præstat eosdem effectus, quos cibus corporalis corporibus, vt definit Eugen. IIII. in suo decreto fidei: ergo sicut cibus corporalis est necessarius necessitate medij ad vitam corporalem sustentandam: ita Sacramentum Eucharistiæ erit necessarium necessitate medij ad sustentandam vitam specialem animarum. *Eugen. 4.*

Durandus verò in quarto distinctione 9. quæstione 2. Soarez disputatione 2. Vazquez disputatione 169. Ægid. quæstione 73. articulo 3. Laymann. cap. 5. Adamus Tanner disputatione 5. quæstione 1. dubio 4. & communiter Doctores docent sacramentum Eucharistiæ nulli esse pe- *Durand. Soar. Vazq. AEgid. Laym. Adamus.*

culariter necessarium necessitate medij in re, vel in voto
S. Thom. sub disiunctione, quod absque dubio docuit S. Thom. quæstione 65. art. 4. Et meritò, quia Eucharistia in re, vel in voto sub disiunctione non est necessaria necessitate medij ad iustificationem à peccato graui, neque ad perseuerandum in ea vsque ad mortem. Ergo in re, vel in voto sub disiunctione, non est necessaria necessitate medij, ad vitam æternam: consequentia patet, quia ad obtinendam vitam æternam sufficiunt iustificatio à peccato graui, & perseuerantia in ea vsque ad mortem: antecedens autem probatur, & in primis, quod non sit necessaria, vt medium ad dictam iustificationem, quia vt in re, vel in voto sit medium necessarium ad iustificationem, requiritur, quod Eucharistia, tàm in re, quàm in voto sit medium vtile ad ipsam iustificationem, & quod hæc nequeat obtineri absque Eucharistia in re, vel in voto, quia id tantum dicitur medium necessarium in re, vel in voto ad aliquid, quod vtroque modo est medium vtile ad id, & ad id est vno, vel altero modo necessarium, quia id nequeat alio modo obtineri: sed Eucharistia quamuis in voto, seu votum Eucharistiæ (nempè baptismus, vel pœnitentia, vel contritio perfecta) sit medium, & necessarium ad iustificationem, tamen in re, seu realis ipsa susceptio Eucharistiæ non est medium ad illam, saltem tanquam medium per se, quia Eucharistia per se non est instituta ad iustificationem à peccato graui, sed ad augmentum ipsius gratiæ iustificantis, & quamuis gratis admittamus Eucharistiam in re per accidens iustificare à peccato graui, quia tamen per se non iustificat ab illo, non sufficit, vt Eucharistia in re absolutè dicatur esse medium ad iustificationem, sufficiens alias pœnitentia in re, vel in voto non esset medium necessarium ad iustificationem à peccato graui post baptismum commisso, quia præter ipsam pœnitentiam in re, vel in voto etiam Eucharistia in re esset medium sufficiens ad illam; Eucharistia ergo in re, vel in voto non est medium necessarium ad iustificationem, quia altero modo, nempè in re non est medium saltem absolutè, & per se ad illam.

Quod

Quod verò Eucharistia in re, vel in voto sub disunctione non sit necessaria necessitate medij ad perseuerantiam in iustificatione, probatur, quia in primis non est necessaria in re suscepta, quia quamuis realiter suscepta, sit medium vtile ad perseuerandum, imò sit sufficiens, ita vt perseuerantia eorum, qui de facto perseuerant, & re ipsa susceperunt Eucharistiam, sufficienter attribuatur ipsi Eucharistiæ re ipsa susceptæ, tamen non est medium necessarium ad id, quia non est vnicum ad id, vt diximus in principio difficultatis. Deinde Eucharistia in voto, quamuis sit medium ad perseuerantiam saltem adultis, quia saltem his intuitu propositi expressi suscipiendi Eucharistiam, aut intuitu baptismi suscepti, aut sacramenti pœnitentiæ, aut contritionis (in quorum quolibet votum Eucharistiæ virtualiter continetur) tanquam bonorum operum, possit Deus perseuerantiam conferre, & sæpè conferat: & quamuis gratis admittamus esse etiam medium paruulis ad perseuerantiam, neutris tamen est medium necessarium ad id, quia neutris est medium vnicum ad id, quia Deus alijs vijs eam confert vtrisque.

Eucharistia ergo neque determinatè in re, neque sub disiunctione, in re vel in voto, est necessaria necessitate medij, ad vitam æternam: & quamuis determinatè in voto incluso, seu implicito, vel in baptismo, vel in pœnitentia, vel in contritione perfecta (quod respectu paruulorum, est latè votum) sit necessaria necessitate medij ad vitam æternam, vt diximus §. 2. non tamen dicitur absolutè necessaria necessitate medij ad vitam æternam, quia necessitas hæc potius est præcepti, quam medij, quia tota ea oritur ex pura necessitate præcepti suscipiendi re ipsa Eucharistiam, & est communis omnibus rebus, quæ sunt sub præcepto graui.

In eo autem testimonio Ioann. cap. 6. pro aduersarijs adducto, *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c.* non continetur necessitas medij, sed tantum præcepti, & particula *nisi* non cogit ad necessitatem medij, quia est indifferens ad significandam necessitatem medij, qualis continetur in illis verbis Ioannis capite 3. *Nisi quis*

renatus, &c. & ad significandam necessitatem præcepti, qualis continetur in illis verbis Augustin. epistola 54. *Non remittitur peccatum nisi restituatur ablatum*, & in illis Matth. 18. *Nisi efficiamini sicut parvuli*, &c. in exemplo verò illo Ioann. 6. *Sicut misit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me viuet propter me*. Nulla necessitas adhuc præcepti continetur, quia tantum dicitur manducantem Christum accipere vitam ad manducationem illius, sicut Christus accipit vitam à Patre, & in hoc tantum tenet exemplum non in alijs, neque exemplum debet in omnibus tenere.

Et ad primam rationem concedimus Eucharistiam institutam esse ad perseuerandum in iustificatione, negamus tamen esse ita necessariam ad perseuerantiam, sicut sunt baptismus, & pœnitentia ad iustificationem, quia perseuerantia lege ordinaria haberi potest, & aliquando habetur alia via, quàm Eucharistia, & voto ipsius, iustificatio verò à peccatis haberi nequit, nisi vel baptismo, vel pœnitentia, vel voto baptismi, vel pœnitentiæ.

Ad secundam concedimus Eucharistiam esse cibum spiritualem animarum, & præstare effectus similes illis, quos cibus corporalis præstat corpori, quia eas nutrit, & sustentat mediis auxilijs ad perseuerandum gratiæ ipsius Eucharistiæ annexis, non tamen est necessarius ad vitam spiritualem animarum eo modo, quo cibus ad vitam corporalem corporum, quia vita corporalis nequit alia via conseruari, & sustentari; benè tamen vita spiritualis animæ absque Eucharistia, quia potest sustentari, & augeri prouidentia ordinaria Dei non alligata Eucharistia, neque voto illius.

DIF-

DIFFICVLTAS VII.

Qua die celebrauerit Christus Pascha agni eo anno, quo mortuus est?

SVPPONIMVS, in quo Theologi contra quendam Villagagnonem conueniunt Christum eo anno, quo mortuus est, Pascha agni Iudæorũ celebrasse, vt manifestè deducitur ex Matth. 26. dum postquam Discipuli interrogarunt Christum: *Vbi vis paremus tibi comedere Pascha?* & postquam ille ipsis dixit, vbi pararent, subditur, *Et fecerunt Discipuli, sicut constituit illis Iesus, & parauerunt Pascha*: & ex Marc. 10. dum dicitur primo die azymorum, quando Pascha immolabant, dicunt ei Discipuli: *Quo vis eamus, & paremus tibi, vt manduces Pascha?* in quibus locis manifeste est sermo de agno Paschali, qui erat necessario immolandus, & comedendus in Cœna: accedit, quod incredibile sit ceremoniam hãc apud Iudæos adeò celeberrimam, fuisse omissam à Christo, qui nihil, quod lege veteri præcipiebatur, quamuis ea non tenebatur, omittebat.

Hoc ergo suppositio difficultas est, an Christus eo anno, quo mortuus est celebrauerit Pascha agni die 14. Lunæ ad Vesperam mensis Martij, quando reliqui Iudæi ex præscripto legis illud celebrabant.

Pro huius tamen difficultatis resolutione obseruandum est, Iudæos distinxisse, & computasse menses, & annos non iuxta motum Solis, vt nos distinguimus, & computamus, sed iuxta motum Lunæ, quia computabant menses à nouilunio in nouilunium, & vnum annum complebant duodecim mensibus lunaribus, quorum quilibet constat aliquãdo triginta diebus naturalibus, aliquando viginti nouẽ, vnde fit vt annus lunaris sit minor anno solari, diebus vndecim, sumebant autem initiũ anni ex mense Nisam, qui fere Martio nostrũ solari respondet, & incipiebat à nouilunio, quod est prope æquinoctium vernale; & quia motus Solis, & motus

Lunæ non sibi vniformiter correspondent, ideò menses solares ex motibus Solis desumpti, & menses lunares desumpti ex motibus Lunæ non sibi adæquatè correspondent, ex quo fere semper contingit, quod primus mensis lunaris Nisan amplectatur partem mensis solaris Martij, & partem mensis solaris Aprilis: & vt notauit Onuphrius Panuinus libro 2. festorum sub anno 180. contigit, vt anno quo Christus mortuus est dies 14. Lunæ, seu 14. dies mensis lunaris Nisan fuerit dies decimus octauus Aprilis solaris.

Onuph.

Euthym. Niceph. Epiph. Cryfost. Theoph.

Circa præsentem ergo difficultatem Eutymius in capite 26. Matth. & Niceph. 1. histor. cap. 28. Epiphan. hæres. 50. Chrysostom. homil. 82. in Ioann. Theoph. in capite 18. Ioann. & communiter Græci docent Christum eo anno, quo mortuus est, celebrationem Paschalis anni anticipasse, ita vt ipse illud celebrauerit die decimatertia Lunæ Martij: cæteri verò Iudæi die decima quarta Lunæ ex lege Exodi 12. præfixa.

Probari autem potest primò, quia conueniens fuit Christum occidi in Ciuitate Hierusalem, & die 14. Lunæ Martij, vt veritas responderet figuræ, quia agnus Paschalis, cuius immolatio erat figura immolationis, seu mortis Christi, à toto populo in Ciuitate Hierusalem, & die 14. Martij immolabatur. Ergo Christus pridie ante illam diem, in qua populus ex præscripto legis Exodi 12. immolabat, & edebat agnum, eum immolauit, & edit pridie, quàm pateretur.

Secundò, quia Ioann. 18. vbi de Iudæis accusantibus Christum dicitur: *Et ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha*, supponitur eo die, quo Christus mortuus est Iudæos celebraturos Pascha, quia mane illius diei non audebant introire prætorium, vt absque impedimento possent illud celebrare: Christus autē iā pridie celebrauerat Pascha. Ergo.

Tertiò, quia Christus Ioann. 19. dicitur mortuus in parasceue Paschæ, ergo ante horam celebrationis factæ à cæteris Iudæis, quia celebratio Paschalis incipiebat ad Solis Occasum, & tempus præcedens erat parasceue Paschæ, quia in eo tempore præcedente præparabantur neces-

saria

saria ad eam celebrationem, & tamen pridie Christus celebrauerat.

Quartò, quia Ioannis 13. dicitur, *ante diem festum Paschæ*. ea autē, quæ ibi facta narrantur, fuerunt facta in ipsa celebratione Paschatis à Christo facta, & paulò post *Cœnā agni Paschalis*: ergo Christus ante diem festum Paschæ, qui erat lege præfixus, & in quo Iudæi celebrabant, ipse celebrauit Pascha.

Latini verò omnes tam Patres, quàm Scholastici, & sacræ Scripturæ interpretes; & ex Græcis Theodoretus q 24. in Exod. Theophilus Alex. in epist. ad Theodos. & Victor Anthioc. in illud Marc. 14. *Prima autem die azymorum*, docent Christum non anticipasse celebrationem Paschæ agni, sed illud celebrasse 24. die Lunæ Martij ad Vesperam, præscripta pro omnibus ex lege Exodi 12.

Sententia hæc adeò expressa est in Euangelio, vt Græcorum sententia meritò à Latinis erroris insimuletur, quia Matth. 26. dicitur: *Prima autem die azymorum accesserunt Discipuli ad Iesum dicentes, vbi vis, paremus tibi manducare Pascha* Et Marc. 14. *Primo autem die azymorum, quando Pascha immolabant dicunt ei Discipuli, quo vis, eamus, & paremus, &c.* & Lucæ 22. *venit dies azymorum, in quo necesse erat occidi Pascha*: vbi verbum *venit* est præteriti temporis: ex his autem testimonijs constat Christum celebrasse Paschā agni, die ex lege præfixo, quando omnes Iudæi de more celebrabant, tum quia Marcus de die illa ait, *quando Pascha immolabant*, & Lucas, *in quo necesse erat occidi Pascha*: dies autem præfixa ex lege Exodi 12. ad celebrationem Paschæ agni eum immolando, & comedendo erat 14. ad Vesperam, tum etiam quia in dictis testimonijs supponitur Christum Pascha agni celebrasse prima die azymorum: dies autem azymorum quasi Ecclesiastici incipiebant à 14. die Lunæ à Solis Occasu, & in eadem die ad Vesperam illius, seu ad Solis Occasum omnes Iudæi ex lege Paschā agni celebrabant, id est immolabant agnum, & eum comedebant.

Omittimus responsionem Recētiorum Græcorum dicentium tres dictos Euangelistas errasse, quia impudenti si-

ma est, & responsiones aliorum, quamuis modestas, quia frivolæ sunt, & videri possunt apud Vazq. disp. 172. c. 2. & apud Ægid. q. 74. art. 4. dub. 1.

Vazq.
AEgid.

Ad primum ergo fundamentum Græcorum respondemus, quod quamuis Christus non fuerit occisus eadem die, & hora, qua agnus Paschalis immolari consueuerat, tamen veritas sufficienter respondit figuræ, quia ei respondit, quoad substantiam, nempè quoad occisionem, quia Christus fuit cruente immolatus, quia hæc erat, quæ immolatione agni figurabatur, & necessarium non fuit, quod illi responderet quoad circunstantiam diei, & horæ, imò fuit maximè cõueniens, vt tunc ipse Christus obseruãdo legem immolationis agni figuraret, quod paulò post in se ipso vero agno futurum erat

Ad secundum desumptum ex illo Ioan. 18. *Et ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarẽtur, sed vt mãducarent Pascha.* Respondemus ibi nomine Paschatis, non intelligi agnum Paschalem, quem iam comederãt, & multo minus panes azymos, qui nunquam in scriptura dicti fuerũt Pascha, sed intelligi alias victimas, quæ illis septem diebus azymorum immolabantur, & dicebantur Pascha, & eis non poterant vesci nisi mundi: & in primis, quod in illis septem diebus plures aliæ victimæ immolari consueuerint, deducitur ex Deuter. 16. & ex 2. Paralipomen. 30. & 35. & ex libro 3. Esdræ cap. 1. qui quamuis apochyphus sit, tamen quantum ad hoc non est modicæ authoritatis: & quod dictæ victimæ comedi potuerint ab omnibus, qui mundi essent, constat ex Leuit. 7. & ex Deuteron. 12. & quamuis in his locis tantum videatur esse sermo de victimis immolandis in die phase, id est 14. Lunæ ad Vesperam, seu ad Solis Occasum, creditur tamen quod idem fiebat in omnibus septem diebus sequentibus, vt affirmat Augustin libro quinto quæstionum veteris testamenti quæstione 24. & quod dictæ victimæ dictæ fuerint phase, seu Pascha, constat ex Deuter. 16. & ex 2. Paralipom. 30. & 35. de his ergo victimis, quæ etiam dicebantur Pascha intelligitur prædictum testimonium Ioann. 18. quas, vt Iudæi comedere possent, noluerunt in prætorium introire.

Ad

Ad tertium desumptum ex Ioann. 19. vbi Christus dicitur mortuus in parasceue Paschæ, respondemus Ioanem per parasceuem Paschæ non intellexisse diem proxime præcedentem ad Pascha agni, neque ad solemnitatem azymorum quæ etiam dicebatur Pascha, vt constat ex Lucæ 22. sed intellexisse diem proxime præcedentem ad sabbathum (quod Marcus 15. declarauit, dum loquens de morte Christi ait, *erat autem parasceue, quod est ante sabbathum*) quia parasceue ex vsu ipso significat præparationem ciborum ad manducandum die sequenti, vt notauit August. tract. 17. in Ioann. & in sabbatho non licebat Iudæis cibum præparare, vt constat Exod. 12. & 15. & 35. licebat verò in paruo illo tempore Paschatis agni, & in diebus azymorum sequentibus, & ideo pro sabbatho pridie ante ipsum præparabantur cibi ad manducandum in sabbato ipso, & non pro Paschate agni, neque pro diebus azimorum: dicitur autem à Ioane dies illa proxime præcedens ad sabbathum parasceue Paschæ, quia dies illa, quæ erat parasceue ad sabbatum, etiam erat Pascha, quia erat prima dies solemnis azymorum, quę etiam dicebatur Pascha.

Sed obijcit Maldonatus in illud Matth. 26. *scitis quia post biduum*, si dies S. Ioannis Baptistæ contingerit in die immediata ante diem corporis Christi, inepte appellaremus diem ipsum Ioannis, vigiliam Ioannis; ergo ex eo quod dies Paschæ azymorum esset parasceue sabbati, inepte appellaretur parasceue Paschæ. Respondemus concedendo antecedens, & negando consequentiam ob manifestum discrimen, quia vigilia est communis festo Ioannis, & alijs festis, ob quod eo ipso, quod dicimus vigiliam S. Ioanis, aut alterius sancti, intelligimus diem, quæ præcedit festum illius sancti: parasceue verò nô erat communis pluribus festis, sed tantum erat ad sabbathum vltimum diem hebdomadæ, in quo solo non licebat cibos præparare, & ob id quando dicebatur parasceue paschæ, non denotabatur dies præcedens ad Pascha, sed denotabatur, diem illam, quæ erat parasceue ad sabbathum, incidere in diem ipsum Paschæ. *Maldon.*

Ad quartum desumptum ex illo Ioannis 13. *ante diem festum Paschæ.* Respondemus Ioannem per diem festum

Pas-

paschæ non intelligere totum diem festiuum, & quasi Ecclesiasticum, seu totam festiuitatem diei primi azymorum, quę intrinsecè, seu inclusiuè incipiebat ab Occasu Solis diei 14. & durabat vsque ad occasum Solis diei 15. exclusiuè; sed intelligere diem ipsam 15. vsualem, seu naturalem, quæ incipiebat à prima luce, vel à media nocte ipsius diei 15. (ob quod non dicitur ante diem festum paschæ) ante, quam diem 15. festiuam vsualem, seu naturalem Christus immolauit agnum paschalem, & illum comedit, & lauit pedes Discipulorum, & eis prædicauit, & fecit alia, quæ ibi facta narrantur, quia ea omnia fecit à tempore proximo occasui Solis diei 14. vsque ad aliquam partem non paruam noctis, sed ante mediam noctem, & ideò optimè dixit ea omnia feciſſe ante diem festum paschæ, nempè vsualem, seu naturalem.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm Iudæi eo anno, quo Christus mortus est celebrauerint Pascha agni die 14. Lunæ ad Vesperam, quando Christus celebrauit?

Burgens. Lyran. Gagn.

BVRG. in addit. ad cap. 26 Matth. Lyra in illa verba Matth. 26. *Erat autem prima dies azymorum.* Et Gagnæus in dicta verba Matth. 26. & in illud Ioann. 18. *Non introierunt in prætorium.* Claud. in eund. locum Ioann. Iansſ in concord. Euangel. cap. 128. in ead. verba Ioann. Cather. lib. 2. contra Caietan. & Maldon. in illud Matth. 26. *Scitis quia post biduum pascha fiet*, docent Iudæos eo anno mortis Christi celebrasse pascha agni, non die 14. Lunæ ad Vesperam ex lege Dei præscripta, qua Christus illud celebrauit, sed die 15. sequenti ad Vesperam ex dispensatione, seu permissione Dei.

Cather.

Autho-

Authores ergo huius sententiæ conueniunt cum Græcis in eo, quod existiment Christum, & Iudæos non celebrasse pascha agni eadem die : differunt tamen ab illis, quia Græci existimant Christum die 13. ante diem lege præscriptam pascha celebrasse, & Iudæos die 14. præscripta ex lege : Authores verò istius sententiæ existimant Christum ipsa die decima quarta præfixa ex lege, Iudæos vero die decimo quinto sequenti ex dispensatione celebrasse, quia credunt à tempore Esdræ permissum fuisse Iudæis, vt quoties in aliquo anno dies 14 Lunæ contingebat in feria quinta, tunc celebratio paschæ agni transferri posset in feriam 6. vt prima dies vsualis azymorum, quæ erat festiua, & proximè sequebatur post initium celebrationis paschæ agni, & ob id tunc temporis futura erat in feria 6. transferretur in Sabbathũ, ne obseruaretur in feria 6. pridiè ante Sabbathũ, quod etiam erat festiuum, quia molestũ erat populo duo festa immediatè obseruare, quia in festis nullum opus seruile, adhuc ad parandos cibos fieri poterat: & eo anno, quo Christus mortuus est, dies 14. Lunæ contigit in feria 5.

Quod ergo eo anno, quo Christus mortuus est, ipse celebrauerit pascha agni die 14. Lunæ, & Iudæi dicta dispensatione vtentes celebrauerint die 15. sequenti probari potest primò testimonijs Ioan. 13. 18. & 19. difficultate præcedẽti pro sententia Græcorum adductis, quibus denotari videtur Christum priusquam Iudæos pascha agni celebrasse.

Secundò, quia Ioann. 19. de Sabbatho, ante quod proximè Christus mortuus est, dicitur ; *Erat enim magnus ille dies Sabbathi*, id est, sanctior, & solemnior alijs Sabbathis : in eo autem Sabbatho nulla alia maior solemnitas esse potuit, nisi quia in eo etiam contigit, & occurrit solemnitas primæ diei azymorum ex dicta dispensatione translata, ergo anno illo Iudæi primam diem vsualem, seu naturalem azymorum in Sabbatho celebrarunt, & feria sexta ad Vesperam, seu ad Solis occasum pascha agni celebrauerant, Christus autem illud celebrauit feria quinta ad Vesperam Ergo.

Tertiò, quia si Iudæi feria 5. celebrassent pascha agni, Christum affixissent cruci prima die vsuali, seu naturali

azymo-

azimorum, quia affixus fuit feria 6. immediate sequenti. credi autem non potest Iudæos id in die festo feciſſe.

Quartò, quia Christus Ioann. 13. Iudæ cum ipso cœnanti dixit, *quod facis, fac citius*, quibus verbis discipuli intellexerunt Christum illi significare voluisse, vt emeret ea, quæ ad diem festum necessaria erant, vt constat ex sequentibus verbis. Ergo restabat Pascha celebrandum ab aliquibus, quibus ea erant necessaria, sed non à Christo, quia id dixit in cœna, postquam Pascha agni celebrauerat, ergo à cæteris Iudæis.

Quintò, quia si Iudæi Pascha agni celebrassent feria 5. sicut Christus celebrauit, & dies proxime sequens, in qua Christus mortus est, fuisset omnibus prima dies vsualis azymorum, Ioseph non potuisset Christũ de Cruce deponere, & sepelire, quia id prohibitum erat in die festo: neque Simon potuisset pro Christo Crucem portare, quia erat opus seruile.

Sextò, quia Christus Matth. 26. loquens de tempore Paschæ agni, in quo ab ipso celebrandum erat, dixit: *tempus meum prope est*, & tamen non diceret tempus meum si illud etiam esset commune omnibus Iudæis ad Pascha agni celebrandum.

S. Thom. Caiet. Alexand. Bonauent. Vazq. AEgid.

Sanctus Thomas verò Caiet. & Recentiores Thomistæ 3 p. quæst. 46. art. 9. Alexand. 4. parte quæst. 10. m. 4. art. 1. Bonauentura in 4. dist. 11. art. 2. quæst. 1. Vazq. disp. 172 Ægid. quæst. 74. art. 4. dub. 1. & communiter scholastici docent, & merito Christum, & Iudæos eadem diei 14. lunæ ad vesperam præfixa ex lege Exodi 12. Pascha agni celebrasse, quod exprimunt Ambrosius epist. 83. & Augustin. epist. 86.

Id autem significatur in scriptura primò illis verbis Matth. 26. *scitis quia post biduum Pascha fiet*, vbi illud *Pascha fiet* de Paschate ab omnibus celebrãdo intelligitur, quia absolute, & absque vlla limitatione dicitur, *Christus autem post biduum celebrauit Pascha*, ergo & cæteri Iudæi.

Secundo idem significatur illis verbis Marc. 14. *primo die azymorum, quando pascha immolabant, dicunt ei discipuli, quo vis eamus, & aperemus tibi, vt manduces pascha.* Ergo

eo

eo primo die Christus immolauit, & Iudæi immolarunt, alias non absolute diceretur, quando pascha immolabant.

Tertio significatur Lucæ 22. illis verbis, *venit autem dies azymorum, in qua necesse erat occidi pascha.* Vbi particula illa *necesse* ita absolutè prolata comprehendit omnes, & excludit generalem permissionem oppositi. Ergo Christus, & reliqui Iudæi die decima quarta lunæ secundum legem præfixa ex ipsius legis obligatione, pascha immolarunt, quæ eo anno contigit in feria quinta: vnde supradicta dispensatio, & permissio translationis commentitia est: & quidem si esset ea permissio, illius mentionem fecissent Iosephus, & Philo diligentissimi cœremoniarum, & legum illius populi obseruatores, & non fecerunt, neque ea permissione vitaretur obseruatio duorum festorum immediatorum. Quæ secundum aduersarios vitari intendebatur in casu dictæ permissionis, quia septima dies azymorum, quæ etiam erat festiua, sicut prima contingeret in sexta feria, ac proinde duo festa immediata ab ipsis obseruarentur.

Ad primum ergo fundamentum aduersariorum desumptum ex illis tribus testimonijs Ioann. constat ex difficul. precedenti, quando nobis non aduersatur.

Ad secundum desumptum ex illo Ioann. *erat enim magnus ille dies sabbathi.* Respondemus in eo sermonem esse de sabbatho, non peculiariter de illo, ante quod Christus proximè fuit mortuus, quasi illud habuerit aliquid peculiare, ratione cuius esset Sanctius alijs sabbathis, & ratione cuius necessarium fuerit, aut conueniens in eo peculiariter non manere corpora in Cruce absque sepultura; sed de sabbatho secundum se, & quasi in communi, quod dicebatur magnum, quia inter omnia festa erat principalius, & ideo in eo non licebat adhuc cibos parare, imò neque ignem accendere, ac proinde relatiuum *ille*, quando dicitur, *erat enim magnus ille dies sabbathi* non refert sabbathum illud peculiare, in cuius parasceue mortuus fuit Christus, sed sabbathum secundum se, & quasi in communi Iudæorum, quod iam quando Ioannes scripsit, erat apud Christianos antiquatum, & preteritum; & ad hanc antiquationem, & præteritionem significandam vtitur Ioannes relatiuo *ille*, quo rem iam

præ-

præteritam significare solemus: quod autem Ioannes non loquatur de sabbatho illo particulari, sed de sabbatho secundum se, & quasi in communi, deducitur ex contextu, quia dicitur: *Iudæi ergo (quoniam parasceue erat) vt non remanerent in Cruce corpora sabbatho (erat enim magnus ille dies sabbathi) rogauerunt Pilatum, vt frangerentur eorum crura, & tollerentur*, vbi immediate antequam dicatur, *erat enim magnus ille dies sabbathi*, dictum fuerat *quoniam parasceue erat, vt non remanerent in Cruce corpora sabbatho*. Ergo cum in his posterioribus verbis sermo sit, tâm de parasceue, quàm de sabbatho quasi in communi, etiam erit sermo de sabbatho quasi in communi, quando immediate subditur, erat enim magnus ille dies sabbathi. Iudæi ergo rogauerunt Pilatum, vt frangerentur crura Christi, & latronum, vt cito morerentur, vt ita possent deponi de Cruce, & sepeliri ante solis occasum, à quo solemnitas sabbathi inclusiue incipiebat, quia ex vna parte corpora damnatorum eadem die debebant tolli de Cruce, & sepeliri, vt constat ex Deuteronom. 21. & altera parte quamuis non esset prohibitum, erat tamen indecens id efficere in solemnitate sabbathi, & ideo conuenientissimum erat id præuenire.

Ad tertium respondemus Christum affixum fuisse Cruci die prima vsuali, seu naturali azymorum, quæ erat solemnis, & festiua, id tamen factum fuit, vel quia in die festo distincto à sabbatho id procurare acculando, & ius dicendo, imò exequendo non erat lege prohibitum Iudæis, vt quibusdam placet, quia id neq; erat specialiter prohibitum in scriptura, neque generaliter, quia id non erat opus seruile, quod deducitur ex illo Matth. 26 *non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo*, vbi pro causa non redditur prohibitio, sed ne populus in die festo intra ciuitatem existens tumultu excitato pugnaret pro Christo, vt eum à morte liberaret, vel si Iudæis id erat prohibitum, vt alijs placet, ipsi tamen decepti existimarunt pro eo casu de obligari, & ipsis licere Christum comprehendere, & occidere, quia ipsum judicabant valde seditiosum, & perturbatorem reipublicæ.

Ad quartum respondemus discipulos illis verbis dictis Iudæ, *quod facis, fac citius*, non potuisse intelligere vt Iudas emeret, quæ necessaria erant ad Pascha agni celebrandum, quia non ad celebritatem ab alijs Iudæis faciendã, quia non constat Iudam curam habuisse de alijs nisi de Christo, & de eius collegio, neq; faciendam à Christo, & à collegio ipsius quia iam ipsi Pascha agni celebrauerant: intellexerunt ergo Christum dixisse Iudæ, vt emeret necessaria ad diem primã vsualem azymorum, quæ etiam dicebatur Pascha, quia festiua erat, & ideo dicitur discipulos putasse Christum dixisse Iudæ, vt emeret necessaria ad diem festum (de quo in principio capitis dixit: *ante diem festum Paschæ*) & non dixit ante festum Paschæ, quod incipiebat die decima quarta lunæ à solis occasu inclusiue, vt expendimus in difficul. præcedenti in solutione ad quartum.

Ad quintum respondemus in die festo adhuc sabbathi non fuisse prohibita opera misericordiæ, vt indicatur Matthæi 12. Marc. 6. Lucæ 6. & 13. & Ioann. 7. vbi Christus contendebat licitum esse in die sabbathi curare, & benefacere, vnde licitum erat corpora sepelire, vt specialiter indicatur Tob. 2. & ita Ioseph, & mulieres potuerunt Christum prima die azymorum sepelire: imò mulieres potuerunt ipsum vngere si iam emissent aromata, quia tamen non emerent, ideo expectato sabbatho, in quo non vendebantur, postea emerunt, vt exprimitur Marc. 16. illis verbis, *& cum transisset sabbathum Maria Magdalene, Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, vt venientes vngerent Iesum.* Vnde id quod Lucæ 23. dicitur, *& reuertentes* (à sepulchro videlicet die parascenes sub finem) *parauerunt aromata, & vnguenta: & sabbatho quidem siluerunt secundum mandatum*, intelligitur per figuram præoccupationis, secundum quam prius narratur, quod non fuit prius factum, quia prius reuertentes, secundum mandatum siluerunt die sabbathi, & postea parauerunt aromata, vt Marcus exprimit: & quod attinet ad opus Simonis portãtis Crucẽ excusari potest in ipso, quia fuit coactus à ministris Pilati, qui gentiles erãt, quia aliter nõ poterãt executionem mortis sibi demandatã perficere, quod significat verbũ

anga-

angariare, quod Græcum est, & à vulgato interprete latinizatum, quia significat conducere vi compellendo, & adigendo.

Ad sextum respondemus Christum tempus non tam paschæ agni, quam Paschæ azymorum appellasse suum, non ob rationem aduersariorum, sed quia in eo passurus erat pro salute hominum, quod vehementer desiderabat, vt significatur Luc. 12. illis verbis, *baptismo autem habeo baptizari, & quomodo coarctor, vsque dum perficiatur.*

Quod si adhuc contra nostram sententiam obijcias primò, quod eo anno, quo Christus mortuus est, festum pentecostes incidit in diem Dominicã immediate sequentẽ post sabbathum, ergo eo anno prima dies vsualis azimorum trãslata fuit in sabbathum septimam diem hebdomadæ post feriam sextam, in qua Christus crucifixus fuit. Consequentia patet, quia festum Pentecostes, celebrandum erat die quinquagesima ab ea die, in qua offerebãtur manipuli segetum quia vt cõstat ex Leuit. 23. offerebantur altera die immediate post sabbatum, id est, post primam diem vsualem azymorum, quæ quia erat festiua, etiam dicebatur sabbathum Leuit 23. ergo eo anno dies altera, seu secunda azymorum incidit in diem Dominicam, quia festum Pentecostes incidebat in similem diem, in quam incidebat dies secunda azymorum, quæ erat dies obligationis manipulorum, quia à die in qua offerebantur manipuli, vsque ad festum Pentecostes cõputandæ erant septem hebdomadæ integræ, & altera die post septimam hebdomadam completam, celebrandũ erat festum Pentecostes, vt constat ex Leuit. 23. Respondemus concedendo eo anno festum Pentecostes incidisse in diem Dominicam, negamus tamen diem primam vsualem, seu naturalem azymorum incidisse in sabbathum, & diem secundam azymorum (in qua offerebantur manipuli) incidisse in diem Dominicam, quia quando Leuit. 23. dicitur à die oblationis manipulorum computandos esse quinquaginta dies, seu septem hebdomadas, & vnũ diem, vt in hoc die, qui erat quinquagesima à die oblationis manipulorum celebraretur festũ pentecostes, intelligebatur ab illa die oblationis manipulorũ exclusiue, ideſt ea die non cõputata, seu post illam.

Quod

Quod si secundò obijcias eodem die, quo manipuli offerebantur metendi, & colligendi erant, vt deducitur ex Deuteron. 16 ergo eo anno, quo Christus mortus est, necessarium fuit primam diem azymorum trasferre ad sabbathum septimam diem hebdomadæ, vt in sequenti possent manipuli meti, & colligi quia in sabbatho septima die hebdomadæ non licebat. Respondemus concedendo antecedens, & negando consequentiam, & ad eius probationem negamus non licuisse in sabbatho septima die hebdomadæ manipulos offerendos metere, & colligere, quia offerendi erant in cultum Dei, sicut etiam in die sabbathi licitum erat animalia sacrificanda occidere, quia opera in cultum Dei cædentia non intelligebantur prohibita, sicut neque opera misericordiæ.

Ex dictis deduci potest per sabbathum secundum primum (in quo Lucas cap. 6. dixit discipulos Christi spicas vellere, & eas manu confringere, ad manducandum, & ob id fuisse à Iudæis reprehensos, quia id in sabbatho facerent) intelligi sabbathum, quod est septima dies hebdomadæ primæ è septem hebdomadis, quæ computabantur à die ablationis manipulorum exclusiue vsque ad Pentecostem, quod ideo dicebatur sabbatum secundum, quia necessario supponebat diem primam azymorum, quæ etiam dicebatur sabbathum, quia festiua erat, & etiam dicebatur primum, quia sabbathum illud erat primum sabbathum è septem sabbatis contentis in illis septem hebdomadis: in hoc ergo primo sabbatho, quod necessario supponebat primam diem azymorum festiuam, ob quod etiam dicebatur secundum, discipuli colligebant spicas, & eas manibus fricabant, & reprehensi fuerunt à Iudæis quia in sabbatho septima die hebdomadæ non licebat grana illa ad manducandum præparare, sed excusati fuerunt à Christo, non quia ex se non esset prohibitum, sed ratione vrgentis, & instantis necessitatis, qua discipuli præmebantur, quod Christus confirmauit exemplo Dauidis, qui vrgente, & instante necessitate panes propositionis comedit, quibus alias non licebat Laicis vesci, quo Christus supposuit illud ex se, & ex suo obiecto prohibitum fuisse, & ex hoc con-

stat Sabbathum illud fuisse septimam diem hebdomadæ, quia in alijs festis, seu Sabbathis, quæ non erant septima dies hebdomadæ, non erat prohibitum cibos ad manducandum præparare.

DIFFICVLTAS IX.

Virùm Christus, & reliqui Iudæi Paschagni celebrauerint in priori, an in posteriori Vespera diei decimæ quartæ Lunæ.

QVIA ex Exod. cap. 12. constat Pascha agni celebrandum fuisse die decimaquarta Lunæ ad Vesperam, & ex Leuit. cap. 23 deducitur festiuitates Iudæorum, seu dies festiuos, & quasi Ecclesiasticos incipere inclusiuè à Vespera vnius diei vsualis, & in Vespera alterius sequentis die vsualis excluſiuè terminari, ideo orta est difficultas, ad quam Vesperam ex his duabus Christus, & reliqui Iudæi Pascha agni celebrauerint.

Oleast. Stella. Lud. Lig. Montoi. Scalig.

Oleast. in cap. 23. Leuitici, & Stella in cap. 12. Lucæ, Ludouicus Legion. in opusculo de vtriusque agni typici, atque veri immolatione. Montoya in libro annot. in Canon. Missæ, & Scaliger libro 5. de Emendatione temporis fol. 351. docent Christum, & reliquos Iudæos Pascha agni celebrasse in priori Vespera diei decimæquartę Lunæ, ideſt die decima tertia vsuali desinente.

Quod probari potest primò, quia in sacra Scriptura Vespera alicuius diei, præsertim festiui, non est finis illius diei, sed initium, quia dies festiuus apud Hebræos à Vespera diei vsualis antecedentis incipiebat inclusiuè, & tota luce sequentis diei vsualis ante Solis occasum finiebatur, sed Pascha agni iuxta præscriptum legis celebrandum erat die decimaquarta Lunæ ad Vesperam. Ergo

go in priori Vespera illius diei ad finem dei decimætertiæ vsualis Christus, & cæteri Iudæi Pascha agni celebrarunt, & non in posteriori, quia hæc iam pertinebat ad diem decimamquintam, (quæ erat prima azymorum) tanquam initium illius: quam computationem videntur desumpsisse Hebræi ex illo Genes. 1. *Et factus est Vespere, & mane dies vnus*, vbi pro fine diei ponitur manè, quod sequitur post Vesperam.

Secundò, quia eadem die, & hora celebrandum erat ex lege Pascha agni à Christo, & à Iudæis, qua ab eorum parentibus agnus fuerat primò in Ægypto immolatus, & esus, quia solemnitas hæc instituta fuit in memoriam beneficij; quod patres eorum acceperunt, sed à parentibus eorum in Ægypto agnus fuit immolatus ad initium diei decimæquartæ non ad finem. Ergo eadem die, & hora immolatus fuit à Christo, & à cæteris Iudæis: consequentia patet, & etiam maior: minor verò in qua est tota difficultas, nempè à parentibus eorum in Ægypto agnum fuisse primò immolatum ad initium diei decimæquartæ, seu ad priorem Vesperam illius, & ad Solis occasum diei decimætertiæ vsualis; probatur primò ex Iosepho, qui lib. 2. Antiquitatum capite 5. alias 13. in fine loquens de celebritate Paschatis, ait, *Illuscente die decimaquarta omnes ad exitum animati sacrificabant*: Illuscere autem diem decimamquartam idem est, quod ad initium. Secundò probatur, quia Hebræi egressi sunt de Ægypto, quando egressi sunt de Rameſſe iuxta illud Exod. 22. *Profecti sunt filij Israel de Rameſſe in Socoth*. De Rameſſe autem egressi sunt nocte desinēte decimaquarta die, & inchoante decimaquinta. Ergo in ea nocte non potuerunt agnum immolare, & illum comedere, sed ad initiū præcedentis noctis. Et in primis filios Israel nocte egressos fuisse de Rameſſe, seu de Ægypto dicitur Exo. 12 illis verbis, *nox ista est obseruabilis Dño, quando eduxit eos de terra Ægypti*: egressos autem fuisse ad initium noctis dicitur Deuter. 16. *Immolabis phase Vespere ad Solis occasum, quando egressus es de Ægypto*. Et quidem noctem istam, seu Vesperā fuisse initium diei decimæquintæ deduci videtur ex Numer. 33. dum dicitur, *Profecti sunt de Rameſſe* *Ioseph.*

mense primo, decima quinta die mensis primi. Ex his autem colligi videtur Iudæos non celebrasse phase in eadem nocte in qua egressi sunt de AEgypto, sed in præcedenti ad initiũ quasi Ecclesiasticum diei decimæ quartæ, vt expressum videtur numero 33. dum dicitur, *Profecti de Rameſſe in mense primo in decima quinta die mensis primi fecerunt altera die phase filij Israel in manu excelsa videntibus cunctis AEgyptijs, & sepelientibus primogenitos, quos percusserat Dominus.* Quod etiam suadent res ipsæ gestæ ab immolatione agni vsque ad egressum de Ægypto, quia post immolationem agni tota illa nocte intra domas suas manserunt, vsq; ad ortum diei sequentis, vt constat Exod. 12. & postea orta iam luce cæperunt omnes Hæbræi ex omnibus vicis, in quibus habitabant congregari in ciuitate Rameſſe, vt inde omnes simul egrederentur, iuxta illud Exod. 12. *profecti sunt omnes de Rameſſe*, quia credi non potest tantam Hebræorum multitudinem in ciuitate Rameſſe habitare; ad hoc autem quod omnes congregarentur, necessarius fuit vnus integer dies; cui accedit, quod filij Israel petierunt ab AEgyptijs vasa, & vestes commoditas, quod fieri non potuit tempore noctis post immolationẽ agni. Ergo post immolationem mansuerunt aput AEgyptios tota luce diei sequentis, in qua congregati sunt in Rameſſe, & petierunt ab AEgyptijs vasa, & vestes; ergo filij Israel immolarunt agnum ad initium diei decimæ quartæ quasi Ecclesiasticæ, & egressi sunt die decima quarta ad finem, & ad initium quasi Ecclesiasticum die decima quinta.

Tertiò quia alias Christus crucifixus fuisset prima die azymorum, quod videtur falsum, tum quia erat festiua, & solemnis, tum etiam quia veritas non ita bene responderet figuræ, ac si Christus crucifixu fuisset die decima quarta vsuali, quia sic crucifigeretur, seu immolaretur eadem die Ecclesiastica, qua agnus typicus immolabatur, quamuis non in eadem hora, quia agnus typicus immolabatur die decima quarta Ecclesiastica ad initium, & Christus eadem die Ecclesiastica aliquot paucis horis ante finem illius.

Perez. Sebastianus verò, Perez Episcopus Oxomensis 3. par-

te,

te, quæstione 73. artic. 1. Ægidius quæstione 74. artic. 4. dubio 1. Soarez disputatione 41. sectione prima, Vazquez disputatione 172. capite sexto, Ribera libro 5. de Temp. capite tertio, Pereira in capite 13. Ioann. disputatione 6. docent, & meritò, Christum, & reliquos Iudæos Pascha agni secundùm legem celebrasse ad posteriorem Vesperam, seu ad finem diei decimæquartæ vsualis ad initium diei decimæquartæ festiuæ, & quasi Ecclesiasticæ. *AEgid.* *Soar.* *Vazq.* *Ribera.* *Pereira.*

Id autem probatur primò, quia Exod. cap. 12. dicitur de agno Paschali: *Immolabit eum vniuersa multitudo filiorum Israel ad Vesperam*: per Vesperam autem interpretes communiter intelligunt finem diei, & posteriorem Vesperam: & meritò, quia nomen Vespera communi gentium sensu, & vsu sumitur pro fine diei, seu lucis, præsertim quando dicitur, hoc, aut illo die ad Vesperam fieri aliquid, verbi gratia, Sabbatho ad Vesperam fecimus hoc, aut illud, & etiam quando in Scriptura dicitur ad Vesperam alicuius diei nunquam significatur prior, sed posterior Vespera finis lucis illius diei, vt quando Genes. 30. dicitur, redeunti ad Vesperam de agro, vt patet, & quando Exod. cap. 18. dicitur Moysen sedisse à mane vsque ad Vesperam, vt etiam patet: & quando Exod. cap. 12. dicitur vsque ad diem vicesimam primam mensis eiusdem ad Vesperam etiam per Vesperam intelligitur posterior, quia septima dies azymorum, quæ erat hæc vicesima prima, claudebat totam lucem diei vicesimæ primæ ad Solis vsque occasum exclusiuè: quibus accedit Iosephus, qui libro 3. antiquit. cap 1. sic ait: *Mense primo, qui à nostris dicitur Nisan, & à quo annus incipit, & Luna decima quarta Solem ortum obtinente, quandoquidem hoc mense ab ægiptiaca seruitute liberati sumus, sacrificium, quod tunc exeuntes feciisse diximus, Pascha nominatum, quotannis instaurare lege iubemur, celebramusque id per sodalitia, nihil è victimis in sequentem diem relinquentes, quæ est decimaquinta, & azymorum festiuitas prima*; ex his ergo constat diem vsualem proximè sequentem, & succedentem immolationi agni esse decimamquintam, quæ erat prima azymorum. *Ioseph.*

Quod si respondeas testimonio Iosephi diem decimam quintam appellari à Iosepho sequentem, & succedentem immolationi agni, non ipsi horæ immolationis, sed toti diei decimæ quartæ quasi Ecclesiasticæ claudenti solis occasum diei decimæ tertiæ vsualis, & totam lucem diei decimæ quartæ vsualis vsque ad solis occasum excluſiuè. Contra hanc responsionem est, quia quod Iosephus dixit: *Nihil è victimis in sequentem diem relinquentes*, Moys. Exod. 12. dixerat, *nec remanebit ex eo quicquam vsque mane pro mane* autem intelligitur lux, quæ nocti proximè succedit; cum ergo immolatio agni inchoari deberet ad solis occasum, id quod Deus præcipiebat, erat, vt nihil agni maneret vsque ad mane, seu vsque ad lucem sequentis diei vsualis, ergo istud mane pertinebat ad decimam quintam diem vsualem, ad quam vsq; Iosephus dixerat nihil esse relinquendum ergo vespera præcedens, ad quam agnuserat immolandus, erat posterior diei decimæ quartæ vsualis consistens in solis occasu terminante lucem diei decimæ quartæ.

Secundò idē probatur ex die, & hora in qua filij Israel eo anno, quo egressi sunt de Ægipto, immolarūt agnū, quia in illa eadem posteri eorum immolare debebant ex Dei præcepto iuxta illud Exod. 12. *habebitis hunc diem in monumentum, & celebrabitis eum &c.* Filios autem Israel, qui egressi sunt de Ægipto agnum immolasse ad finē diei decimæ quartæ constat ex scriptura, quia ex vna parte num. 33. dicitur illos egressos fuisse die decima quinta altera die post phase, vbi per phase non intelliguntur alia sacrificia Paschalia, quæ etiam Phase dicebantur, sed tantum immolatio agni vt constat ex intento Moysis in eo loco, quia in eo tantum intendit narrare tempus egressionis de Ægypto, & circunstantias illius, vna autem, & antecedens fuit immolatio agni, & ex altera parte filij Israel exierunt de Ægyto mane illo, quod immediatè succesit veperi, & nocti, in qua agnus immolatus, & esus fuit, quia illi exierunt tempore pertinente ad decimā quintam diem, quod verò exierint prædicto mane, aperte deducitur Exod. 12. quia postquam Moyses præcepit filijs Israel, vt immolarent Pascha die decima quarta ad vesperā assignās illis modum comedendi Pascha ait, *& edent carnes*

nocte

nocte illa assas igni & azymos panes, cum lactucis agrestibus. Vbi absque dubio per noctem illam intelligit noctem diei decimæ quartæ terminantem lucem ipsius diei decimę quartæ: & subdit *transibo per terram Ægypti nocte illa*, & inferius subditur feciſſe filios Iſrael, quod eis præceperat Dominus nempe celebraſſe phaſe ritu illis præſcripto: & infra, *factum eſt autem in noctis medio percuſsit Dominus omne primogenitum in terra AEgypti.* Vbi abſque dubio ſermo eſt de eadem nocte: & tandem, vt in eodem capite dicitur, cum Ægyptij viderent totam primogenitorum necem ſurrexetunt ex lectis, & vrgebant, & compellebant Iudæos, vt velociter de Ægypto exirent, ne etiam ipſi interficerentur: credi autem non poteſt Pharaonem, & Ægyptios expectaſſe tota die ſequenti, vt Iudæi ſe ad iter præpararent, cum Pharao, & reliqui AEgyptij media nocte ſurrexerint, vt illos exire compellerent: & id ex eo maximè conijcitur, quod Iudæi adeo feſtinanter compellebantur exire, vt non potuerint conſperſionem farinæ fermentare, & aliquid pulmenti facere, vt ſe præpararent ad iter, & ideo coacti fuerunt panibus azymis, & ſubeinericijs in itinere veſci, in cuius memoriã immediatè poſt Paſcha agni inſtituti ſunt dies ſeptem azymorum, quod etiam aperte tradit Ioſephus 2. antiquit cap. 5. *Ioſeph.*

Tertiò probatur ex tempore, quo Chriſtus celebrauit Paſcha agni, & quo mortus eſt, quia mortus fuit prima die azymorum, quæ erat feſtiua, & ad veſperam immediate antecedentem celebrauit Paſcha. Ergo illud celebrauit die decima quarta Lunæ ad poſteriorem veſperam quia dies prima azymorum contingebat in die decima quinta Lunæ: quod vero Chriſtus mortuus fuerit prima die azimorum, expreſſe tradunt Ambroſius epiſtola 83. *Ambroſ.* Ioſephus in capite 23. Leuitic. Beda libro de ratione *Ioſeph.* temporis capite 46. Innoc. 3. libro 4. de ſacro altaris my- *Beda.* ſterio capite 4. & plures alij Patres, & ſcripturæ interpre- *Innocen.* tes, qui omnes abſque dubio loquuntur computando diem primam azymorum eodem modo, quo Hebræi. & ſecundum phraſim ſcripturæ, quia loquuntur proprijs terminis Hebræorum, & ſcripturæ: & id confirmatur ex eo

Dionys. quod tradit Dionysius Areopagita in epistola ad Policarpum, Christus mortuus est in ipso plenilunio, quod non potuit contingere, nisi in die decima quinta Lunæ, vt *Pereir.* expendit Pereira vbi supra, & testantur astrologi periti.

Quartò probatur, quia ex sententia aduersariorum sequitur Christum infermentato consecrasse, & non in azymo, quia si Christus in priori Vespera diei decimæ quartæ cœnauit agnum Paschalem, sequitur Christum in ea Cœna, & in quouis alio prandio, vsque ad posteriorem Vesperam diei decimæ quartæ vti potuisse pane fermentato, quia ante posteriorem Vesperam diei decimæ quartæ, non incipiebant dies azymorum, sed immediatè ab illa, aut saltem si pro Cœna agni vetitum fuit fermentatum, nihilominùs in alia Cœna vsuali, in qua Christus consecrauit, potuit fermentato vti, quia pro alijs prandijs non erat vetitum vsque ad Vesperam priorem diei decimæ quintæ, à qua Vespera dies sacri, & quasi Ecclesiastici azymorum inclusiuè incipiebant, nisi dicatur à priori Vespera diei decimæ quartæ fermentatum vetitum fuisse, quod est falsum, alias fuissent octo dies azymorum.

Ad primum ergo aduersariorum respondemus celebritatem phasæ, quæ sancta, & solemnis dicebatur, quia erat Deo dicata, & cultu Deo exhibito celebranda, nempè immolatione, & esu agni; non tamen fuisse festiuam, vt deducitur ex Exodi cap. 12. & Leuitici cap. 23. vbi institutæ sunt celebritates Paschatis agni, & septem dies azymorum, & ex his primus, nempè decimus quintus Lunæ, & septimus, nempè vigesimus primus Lunæ instituti sunt festiui, & prohibitum fuit in eis operari, nisi necessaria ad præparandos cibos; de tempore vero Paschatis agni nulla ibi, neque alibi fit mentio festiuitatis, neque prohibitionis operum, ac proinde celebritas Paschatis agni non fiebat à Vespera in vesperam, quia solum festiuitates, seu Sabbatha celebrabantur à Vespera in Vesperam iuxta illud Leuitici 23. *à Vespera in Vesperam celebrabitis Sabbatha vestra*: vbi nomine Sabbathi non tantum intelligitur dies Sabbathi vltima in hebdomada, sed

quæ-

quæcumque festiua solemnitas, vt constat ex contextu, & non absque ratione, quia in quacumque festiuitate populus ab operibus seruilibus vacabat, ac proinde quæcumque dies festiua, erat dies requietionis, quod nomine Sabbathi denotatur: celebritas ergo agni Paschalis ad finem, & in fine tantum diei decimæ quartæ sedem habuit, & pro paruo illo tempore concludebatur, neque maius tempus ad ipsam requirebatur, quia in sola immolatione, & commestione agni consistebat, & eis solis perficiebatur: & quamuis gratis admittamus celebritatem Paschatis agni fuisse ex illis, quæ celebrabantur à Vespera in Vesperam; nihilominùs modus ille loquendi die decimaquarta ad Vesperam, non denotat priorem Vesperam, sed posteriorem: quod autem contra hoc adducebatur Genes. 1. *Factus est Vesperè, & manè dies vnus.* Vbi Vespera videtur poni pro initio diei, non obstat, quia quamuis dies festiui apud Hebræos, quoad celebritatem inciperent à priori Vespera, & concluderentur toto manè, seu tota luce sequenti vsque ad Solis occasum exclusiuè, tamen dies vsuales, seu naturales apud illos non computabantur, nisi à mane inclusiuè in mane exclusiuè, ita vt prior pars diei vsualis integræ esset lux, & nox sequens esset posterior pars, vt expresse tradit Beda libro de Ratione temporis cap. 3. & computationem hanc congruere Scripturæ aduertit Vazquez numero 128. quia Genes. 1. nulla dies dicitur incepisse ante lucem, quia quamuis ibi ante lucem præmittantur tenebræ, non tamen ita, vt ab illis incipiãt dies, quia ante tenebras iam fuerat præmissa lux, dum dicitur, *appellauitque lucem diem, & tenebras noctem*, & ita statim ordine inuerso incipiens ab eo, quod fuit posterius, & proximè præmissum compleuit diem, ex tenebris videlicet, non quę præcesserunt diem, sed ex sequentibus lucem, quarum proximè facta fuerat mentio, & ex luce, quæ tenebras præcesserat, cuius ante illas facta fuerat mentio, quia nullus dies dicitur incipisse ante lucem à tenebris lucem antecedentibus, quod etiam satis denotatur eo modo loquendi vsitato in Scriptura tali die à manè vsque ad Vesperam, & tali die vsque ad Vesperam, verbi gratia, die decimaquarta à manè vsq;

ad

ad Vesperam, & die decima quarta vsque ad Vesperam, quia in modo loquendi vespera sumitur pro posteriori parte diei.

Ad secundum concedimus maiorem, nempè eadem die, & hora immolatum fuisse agnum Paschalem à Christo, & à Iudæis, qua à parentibus ipsorum fuerat in Ægypto immolatus; negamus tamen minorem, nempè à parentibus ipsorum fuisse immolatum in Ægypto ad priorem Vesperam diei decimæ quartæ, sed ad posteriorem: & ad primam probationem ex Iosepho desumptam respondemus id, quod fuit versum in particulam *illucescente* potius vertendum esse in has, *postquam ad fuit dies decima quarta*, ita vt sit sensus postquam ad fuit dies decima quarta omnes ad exitum animati sacrificabant, sed non statim in initio diei, sed suo tempore nempè ad occasum Solis: & ad secundam probationem ex scriptura desumptam concedimus filios Israel egressos fuisse de Rameſſe noctu, vt dicitur Exod. 12. sed non in initio noctis, sed ad finem, aurora diei decimæ quintæ adueniente: illa autem particula *quando* Deuteronom. 16. *Immolabis phase vespere ad Solis occasum, quando egressus es de Ægypto*, non denotatur eandem fuisse horam immolationis, & egressus, sed denotatur spatium eiusdem noctis, ad cuius initium immolatus fuit agnus, & in cuius fine egressi sunt filij Israel de Ægypto: in hoc autem loco nomine phase nequeunt intelligi alia sacrificia, quæ in diebus azymorum fieri solebant, sed intelligitur phase die decima quarta immolandum, dicitur enim, *Immolabis phase vespere ad Solis occasum*, alia verò sacrificia non necessario immolanda erant illa hora; sed tantum phase Paschale diei decimæ quartæ; ex quo loco constat in eadem nocte celebratum fuisse Pascha agni, & filios Israel egressos de Ægypto, quamuis non in eadem hora, quia celebratio phase agni facta fuit ad Solis occasum, egressus verò factus fuit in fine noctis in initio lucis diei decimæ quintæ, quæ erat altera dies vsualis post diem celebrationis phase, vt dicitur numerorum 33. dictum autem spatium inter initium noctis, & finem illius suffecit ad res à Iudæis ge-

stas,

stas, quia tota nocte manentes intra domos petierunt ab Ægyptijs post mediam noctem euntibus domos Iudæorum, vt ipsos ad exitum compellerent, res commodatas, quas ipsi Ægyptij in domos Iudæorum deferebant, & ipsi Iudæi alia festinanter præpararunt, vt adueniente aurora proficiscerentur: quod autem dicitur ab aduersarijs Iudæos omnes congregatos fuisse in Ciuitate Rameſſe post immolationem, & manducationem agni nullatenùs constat, neque constare potest, cum his, quæ modo ex numerorum 33. & ex alijs locis deduximus: id verò quod Exodi duodecimo, dicitur, *Profecti sunt de Rameſſ*, intelligitur non de sola Ciuitate Rameſſe, sed de tota terra Gessen, in qua à principio inter Ægyptios habitarunt, vt deducitur ex Geneſi 47. in vicis tamen prope Ciuitatem Rameſſe, terra autem, seu Prouincia hæc, etiam fuit dicta Rameſſe, quia Rameſſes erat præcipua Ciuitas in illa. Profecti sunt autem omnes versus eundem locum Socoth, prout antea à Moyse moniti fuerant, vt constat ex Exod. 12.

Ad tertium constat ex dictis difficultate octaua vbi diximus Iudæos non dubitasse Christum in die festo accusare, vel quia id ipsis non erat prohibitum, vel quia quamuis esset, tamen pro eo casu existimarunt sibi licere, quia maius bonum existimabant Christum quasi seditiosum, & Reipublicæ perturbatorem perdere, quam obseruare legem de non operando in die festo: & etiam constat, quomodo iuxta nostram sententiam veritas respondeat figuræ quoad substantiam, quamuis non quoad circunstantiam temporis.

***

DIF-

DIFFICVLTAS X.

Qua die, & qua hora Christus instituerit Sacramentum Eucharistiæ.

CONVENIVNT primò Theologi Sacramentum Eucharistiæ institutum fuisse à Christo pridie ante mortem in nocte, in qua agnum immolauit, & cœnauit cum Discipulis suis, & in qua traditus fuit Iudæis, vt constat ex Matth. 26. Marc. 14. *Trident.* Luc. 22. & 1. ad Corinth. 11. & supponitur in Triden. sess. 13 cap. 1 & 2 & in Clement. de Reliq. & veneratione Sanctorum, & id denotatur in Canone Missæ illis verbis, *Qui pridie, quàm pateretur accepit panem, &c.* vnde iuxta ea, quæ diximus difficultatibus præcedentibus Sacramentum Eucharistiæ institutum fuit die decima quarta Lunæ Martij in nocte, quam immediatè sequuta est lux diei decimæ quintæ vsualis, in qua Christus circa horam nonam mortuus est, eo autem anno dies decimaquarta Lunæ incidit in diem Iouis, & fuit decimaoctaua Aprilis solaris.

Conueniunt secundò communiter Theologi Sacramentum Eucharistiæ institutum fuisse finita cœna legali, seu cæremoniali agni, quod significat Trident. sess. 22 c. 1. *Trident.* dum ait, celebrato veteri Paschate nouum instituit Pascha, & etiam Clem. V. in Clement. de Reliquijs, & id canit Ecclesia in festo corporis Christi, *post agnum typicum expletis epulis*, *August.* quod etiam expressit August. epist. 118. & refertur in canone *Iniquido* de Consecratione distinct. 2. & id deducunt ex *Vazq.* scriptura Vazquez disp. 172. c. 9 & Soar. disput. 41. sect. 4. *Soar.*

Est tamen difficultas, an statim finita cœna legali institutum fuerit Sacramentum Eucharistiæ, an non; sed etiam finita cœna communi, & vsuali, quæ post cœnam legalem fieri solebat, quia hæc regulariter non sufficiebat ad reficiendam naturam, quam etiam factam fuisse à Christo optimè conuincit Vazq.

Circa

Circa hanc difficultatem Soar. docet Christum finita cœna legali agni statim ante inceptam vsualem instituisse Sacramentum Eucharistiæ, & pro se adducit Damasc. 4. de Fide c. 14. qui obscure loquitur. *Soar.* *Damasc.*

Modus tamen iste dicendi non placet, quia non quadrat verbis illis Matth. 14. *Cœnantibus illis accepit Iesus panem, &c.* quia his verbis propriè acceptis ad minus significatur Christum instituisse Sacramentum Eucharistiæ inter cœnandum, seu post cœnam inceptam, & non cœnam legalem, quia hæc non dicitur absolutè cœna, quia non fiebat ad reficiendam naturam, sed cœnam vsualem, & communem, quæ absolute dicebatur cœna, vtpotè quæ fiebat ad reficiendam naturam.

Vazquez numero 119. docet Christum instituisse Sacramentum Eucharistiæ post inceptam cœnam communem, & vsualem, nondum tamen finitam à Discipulis, sed adhuc ipsis cœnantibus, finitam tamen à Christo, quia hoc posterius quadrat verbis illis Lucæ, & Pauli: *Similiter & Calicem postquam cœnauit.* Et illud prius quadrat dictis verbis Matth. & Marc. *Cœnantibus autem illis*, nempè Discipulis.

Claudius verò Sanctes repetitione 1. de Eucharist. capite 7. & Becanus cap. 15. quæst. 4. docent, & satis verisimiliter Christum instituisse Sacramentum Eucharistiæ finita cœna communi, & vsuali à Christo, & à Discipulis, quod indicare videtur Ecclesia illis verbis, *post agnum typicum expletis epulis*, quia particula *epulis* absolutè prolata intelligitur de omnibus epulis etiam communibus, & vsualibus, & id ratio suadet, quia credi non potest Discipulos non fuisse factos attentos à Christo ad consecrationem panis, non solùm verbis consecrationis adeo extraordinarijs, sed etiam benedictione panis, quæ etiam extraordinaria fuit, quam ad ipsius panis consecrationem præmisit, & ad id Christum finem cœnæ vsualis non expectasse, vt ex vna parte post sumptionem panis consecrati nihil aliud sumerent, quod congruens erat, & vt ex altera non manerent absque sufficiente refectione, occasione sumptionis panis consecrati, cui optimè quadrant verba illa Matth. & Marc. *Claud.* *Becan.*

cœnan-

cœnantibus autem illis, quia statim, & contigue ad cœnam vsualem fuit institutum: & ei non aduersantur verba illa Lucæ, & Pauli: *Similiter & Calicem postquam cœnauit*, quia consecratio Calicis, vel vini facta fuit, postquam iam cœna vsualis cessauerat consecratione panis, & distributione ipsius, cui maximè fauet, quod de sola consecratione vini facta post consecrationem panis dicitur à Luca, & à Paulo facta postquam Christus cœnauit (intellige & qui cum eo cœnabant) & non de consecratione panis, quæ contigue ad ipsam cœnam facta fuit.

Soar. Vazq. Becan.

Sed an institutio Eucharistiæ facta fuerit ante, vel an post lotionem pedum Discipulorum factam à Christo, incertum est: creditur tamen instituta post lotionem dictam pedum (vt aduertunt Soarez, Vazquez, & Becan.) quia lotio creditur facta ante cœnam vsualem, & communem, postquam instituta fuit Eucharistia, quia mos erat ante eam cœnam pedes conuiuarum lauare, & Christus id voluit facere pro illo in cuius domo cœnauit: quod Christus voluit ante institutionem Eucharistiæ facere, vt eo honoraret ablutionem culparum leuium conuenientem esse ad sumptionem Eucharistiæ: Christus ergo ob vtramque dictam rationem Petro recusanti lauari ab ipso, dixit: *Si non lauero te, non habebis partem mecum*, id est non cœnabis mecum, quia scilicet ante cœnam vsualem conuiuarum mos est eorum pedes lauari, quod recusas: neque accipies corpus, & sanguinem meum (quamuis hoc pro tunc non intellexit Petrus) quia scilicet ablutio culparum leuium lotione pedum significatam, quam recusas, expediens est ad sumptionem Eucharistiæ.

Concludimus ergo Christum instituisse Sacramentum Eucharistiæ circiter duas horas post Solis occasum, quia à Solis occasu ad quem ex lege celebritas agni inchoanda erat facta fuit immolatio agni, & illius præparatio, vt manducaretur, & manducatio ipsius, & lotio pedum, & cœna vsualis, & in fine huius institutio Eucharistiæ: ad hæc autem omnia commode facienda videtur spatium duarum horarum plus minusue fuisse necessarium, & consumptum: vnde videtur Eucharistia circa horam octauam noctis diei deci-

mæ

mæquartæ mensis lunaris Martij, & diei decimæoctauæ mẽsis Aprilis solaris institutam fuisse.

Ex omnibus ergo hactenus dictis constat Christum in pane azymo consecrasse, sicut Latini consecramus, quia quamuis non consecrauerit in cœna legali agni, in qua panis non nisi azymus comedi poterat, vt significatur Exod. c. 12. sed in cœna communi, & vsuali in fine illius, quia tamen hæc facta fuit die decimaquarta Lunæ Martij aliquantulum post Solis occasum, à quo inclusiuè incipiebat prima dies sacra, & quasi Ecclesiastica azymorum, in qua, & in sequentibus sex non poterant panes, nisi azymi manducari, vt constat Exod. 12. imò, vt ex eodem constat ab eo Solis occasu non poterat esse panis fermentatus in toto Israel, ideo firmiter creditur Christum non in fermentato, sed in azymo consecrasse.

DISPVT. II.

De materia Sacramenti Eucharistiæ.

DISPVTATIO hæc procedit de materia Sacramenti Eucharistiæ non ipsi Sacramento intrinseca, quia ea caret, sed de materia, ex qua ipsum conficitur, & quæ est ipsi extrinseca, & circa quam versatur consecratio: & procedit de materia vtriusque partis, quasi integrantis Sacramentum Eucharistiæ.

DIF-

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm panis, & vinum sint materia Sacramenti Eucharistiæ?

CONVENIVNT Catholici materiam requisitam, seu necessariam ad Sacramentum corporis Christi, & ad valorem consecrationis ipsius corporis esse panem, & ad Sacramētum sanguinis Christi, & ad valorem consecrationis ipsius sanguinis esse vinum: quod tradunt communiter Patres, quorum testimonia in sequentibus referemus.

Innoc.3. Et id definiunt Innoc. III. in Conc. Lateran c. 2. & refertur in capitulo *Firmiter* 1. de Summa Trinit. & Fide Ca-
Eugen.4. tholica, & Eug. IIII. in suo decreto fidei, & constat ex perpetua traditione, & vsu Ecclesiæ, quæ nunquam in alia materia consecravit. Et deducitur ex Matth. 26. Marc. 14. Luc. c. 22. & 1. ad Corinth 11. vbi Christus corpus suum consecrauit in pane, & sanguinem suum in vino, & non constat in alijs materijs consecrasse.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm solus panis triticeus, sit materia sufficiens consecrationis corporis Christi?

ETIAMSI panis à pascendo dicatur, & homines omni ciborum genere pascantur; illud tamen solum dicitur panis, quod cum alijs omnibus cibis comedi solet. Fit autem panis ex varijs rebus, nempè ex fructibus arborum, & ex herbis, & ex

legu-

leguminibus, & ex frumento : dicitur autem frumentum quodcumque granum, quod aristas habet, vt triticum hordeum, thypha, auena.

Supponimus ergo in quo nulla est difficultas panem triticum esse sufficientem materiam ad Sacramentum corporis Christi, & ad validam consecrationem ipsius corporis, vt patet, & constabit ex statim dicendis.

Est tamen difficultas, an etiam quicumq; alius panis, sit materia sufficiens consecrationi corporis.

Conueniunt Doctores panem, qui non est ex frumento non esse materiam sufficientem ad consecrationem corporis Christi, quia qui non est ex frumento, non est simpliciter panis, sed tantum secundùm quid, & cum addito (vt panis ex castaneis, & ex ficibus) & non adhibetur communiter cum alijs cibis, nisi in defectum veri panis: & idem ob eandem rationem dicent de pane confecto ex mayzio (Hispanicè maiz) & de pane confecto ex milio (Hispanicè mijo) & de pane ex panico (Hispanicè panizo) & de pane ex oryza (Hispanicè arroz) & de pane ex fabis, quia scilicet ex nullo ex dictis fit panis, qui sit simpliciter panis, & qui communiter adhibeatur cum alijs cibis, nisi in defectum veri panis.

Punctum ergo difficultatis in eo est, an non solùm panis ex tritico, sed etiam ex quocumque alio genere frumenti sit materia sufficiens ad consecrationem corporis.

Gabr. lectione 35. in Can. Missæ partem affirmatiuam tuetur, quia vt deducitur ex scriptura, & ex Patribus, panis est materia sufficiens ad consecrationem corporis: panis autem etiam ex quocumque alio frumento confectus est verè panis; ex eo verò, quod Christus consecrauerit in pane triticeo, non est excludēdus quilibet alius panis, sicut ex eo, quod in vino rubro consecrauerit, non est excludendum vinum album. *Gabr:*

Doctores tamen communiter partem negatiuam meritò tradunt, & non pauci eam tradunt tanquam necessariò amplectendam, & eam tanquam Ecclesiæ traditionem approbant Theologi Catechismi P. j V. & sanè Ecclesia nun-

quam adhibuit pro materia, nisi panem, quem existimat triticeum, & id absque dubio definit Eug. IIII. in suo decreto dum ait materiam huius sacramenti esse panem triticeum, & vinum vitis, quia absq; dubio intendit panem triticeum esse materiam necessariam ad consecrationem corporis, qualem existimat esse vinum vitis ad consecrationem sanguinis, & quales existimat esse alias materias, quas pro alijs sacramentis assignat, vt expendit Vazq. disp. 170. n. 15. & ita Concilia, & Pontifices, qui dixerunt materiam cõsecrationis corporis esse panem ex frumento confectum, nomine frumenti triticum, quod inter frumenta est potissimum intellexerunt, & pro tritico sumpserunt, sicut etiam non rarò sumitur in scriptura Genes. 44. Ieremiæ 41. Psal. 4 & 2. Paral. 2. & Ioann. 12.

Vazq.

Ad rationem ergo Gabr. respondemus iam ab Eug. 4. & continuo vsu Ecclesiæ declaratum esse solùm panem triticeum esse sufficientem ad cõsecrationem corporis, quod non aduersatur scripturæ, neq; Patribus supponentibus panem esse materiam sufficientem, quia solus panis triticeus dicitur absolutè, simpliciter & absq; vlla limitatione, & absque vllo addito, panis: & meritò, quia eo solo, quando commodè haberi potest, vtũtur communiter homines cum alijs cibis; panis verò, qui conficitur ex alijs frumentis non dicitur simpliciter panis, sed tantum secundùm quid, & cum addito, nempè panis hordeaceus, panis auenaceus, quia eo non vtuntur communiter homines, nisi in defectum panis triticei: vnde ex eo, quod Christus consecrauit in pane triticeo excludendus est quicumque alius panis, quia excludi debet, quod non est tale simpliciter, quale fuit id in quo Christus consecrauit, ex quo non leuiter confirmatur panẽ triticeum esse materiam sufficientem, & necessariã ad consecrationem corporis: ex eo verò quod consecrauerit in vino rubro non excluditur album quia istud etiam est, & dicitur simpliciter vinum siue sit eiusdem speciei cum rubro, siue diuersæ.

Sed quamuis DD. communiter docent solum panem triticeum esse materiam sufficientem ad consecrationẽ corporis, & consequenter panẽ ex hordeo confectum non esse ma-

materiam sufficiẽtem, neq; panem confectũ ex auena, quia hordeum, & auena certissimè non sunt triticum, variant tamen circa panem ex nonnullis frumentis confectum, quia non conueniunt, an ea frumenta sint triticum, an non.

Circa siliginem ergo dicendum est, quod si eius nomine significatur triticum selectũ, vt nonnulli credunt significari (Hispanè candeal) absq; dubio panis ex eo cõfectus est materia sufficiens. Si vero nomine siliginis significetur typha, vt alijs videtur (Hispanè centeno) panis ex siligine cõfectus non est sufficiens materia, vt contra Victoriam n. 55. & contra alios aduertunt Vazq. disp. 170. & communiter DD. quia typha non est verum triticum, sed deficiens à tritico, & panis ex typha confectus non est simpliciter panis, neque eo vtuntur communiter homines, nisi in defectu panis triticei. *Vazq.*

Circa speltã dicendũ est, quod si eius nomine intelligitur species quædã hordei, vt quibusdã videtur (Hispanè ladilla) absq; dubio panis ex ea confectus non est materia sufficiẽs, quia non est triticeũ: si vero nomine speltæ intelligatur species quædam tritici, quæ in aliquibus Prouincijs præsertim Galliæ reperitur, panis ex ea confectus, est materia sufficiens.

Circa far dicendum est, quod si eius nomine intelligatur species quædam tritici, vt à nonnullis dicitur significari (quod apud Austures dicitur scandia) aut quædam alia species tritici) quod dicitur trimestre, seu trimesinum) ex eo fieri potest panis sufficiens ad consecrationem corporis, quia est verè triticum: si vero nomine farris intelligatur species quædam frumenti, quod est granum nullam habens tunicam, vt alij existimant (quod apud Italos dicitur farro distinctum à nostro Hispano) panis ex eo confectus non est materia sufficiens, quia non est triticum.

Obseruandum est eum, qui consecrat materiam, de qua est dubium purum absq; probabilitate, an sit sufficiens ad consecrationem, peccare mortaliter, quia temerarie exponit verba consecrationis periculo irritationis.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm quicumque panis ex tritico confectus sit sufficiens ad consecrationem corporis?

PRIMO est difficultas circa panem ex amylo (Hispane almidon) confectum, an sit sufficiens ad consecrationem corporis.

Palud. Palud. in 4. dist. 11. q. 1. art. 4. affirmat, quia amylon fit ex substantia, & medulla tritici.

S. Thom. *AEgid.* *Vazq.* S. Th. verò q. 74. art. 3. Ægid. ibidem num. 54. Vazq. disp. 170. n. 23. & communiter Doctores negant: & meritò, quia quamuis amylon fiat ex tritico, tamen panis ex amylo factus non est simpliciter panis (quod sufficit, vt non sit materia sufficiens) imò non est communis, & vsualis, siue amylon sit eiusdem speciei, siue diuersæ cum farina tritici.

Secundò est difficultas circa massam crudam.

Maior. Maior in 4. dist. 11. q. 2. affirmat, quia massa cruda tantum differt accidentaliter à massa cocta.

Doctores tamen communiter negant: & meritò, quia massa cruda (siue essentialiter, siue tantum accidentaliter differat à massa cocta) non est panis simpliciter, imò neque communis, & vsualis, nihilominùs mica panis male cocti compressione digitorum facta, quasi massa est sufficiens materia (sicut etiam panis inter dentes confractus, & vi saliuæ, quasi in massam conuersus est sufficiens, & ideò sub eius speciebus consecratis perseuerat corpus Christi) vt docent Vazq. & non pauci Doctores, quia compressione illa non reducitur ad statum, quem habuit ante coctionem, sed retinet statum panis cocti.

Vazq.

Et non solum massa cruda non est sufficiens ad consecrationem, sed neque massa frixa, neque elixa, quia neque massa frixa, neque elixa est simpliciter panis, imò neq; communis, & vsualis, sed requiritur vt sit tosta, & quasi assata, imò

non

non calore solis, sed tantum calore ignis, quia sola massa calore ignis tosta (siue in furno, siue sub cinere, siue supra ferrũ calidum, siue aliter) est & dicitur simpliciter panis, imò ipsa sola est panis communis, & vsualis.

Addunt S. Tho. art. 7. Vazq. & communiter DD. panem requisitum ad valorem consecrationis, cõficiendum esse ex forma tritici subacta aqua naturali, seu elementari, non verò lacte, neque oleo, neq; melle, neque aqua rosacea, neque alio liquore, & merito; quia solus panis confectus ex farina tritici subacta aqua naturali est panis simpliciter, & vsualis: quod si alius licor in tã parua quantitate admisceatur aquæ naturali, qua subigitur farina tritici, vt fere non retineat saporem talis liquoris, tum fiet panis sufficiens ad cõsecrationem, quia tunc manet simpliciter panis, & vsualis, & non fit placenta: erit tamen illicitum in ea materia cõsecrare, quia est contra debitam puritatem materiæ, & quamuis farinæ tritici admisceatur aliquid fermenti, & salis nihilominus panis ex ea confectus sufficiens est ad consecrationem etiam si Latinis non liceat, nisi in azymo consecrare, qui fit absque fermento, & sale. *S. Thom. Vazq.*

Obseruandum est, quod quando farinæ tritici admiscetur farina alterius frumenti, si quantitas farinæ admixtæ ipsi farinæ tritici sit adeo magna, vt panis ex ea confectus non sit simpliciter triticeus, non erit sufficiens, ob rationem sæpè repetitam: si vero sit parua, ita vt forma illa tritici cui adiungitur, sit, & dicatur simpliciter triticea, & panis ex ea confectus sit, & dicatur simpliciter triticeus, tunc panis erit sufficiens ad validam consecrationem, imò etiam ad licitam, si notabiliter non excedat mixtionem, quæ regulariter reperitur, quamuis massa alterius frumenti adiuncti non sit cõuersa in triticeam, quia tunc in eo pane consecrare non est contra vsum Ecclesiæ, quamuis si non sit conuersa in triticeam, panis ex eis duabus massis confectus non consecrabitur, quoad eam partem, quoad quam non est triticeus, sed tantum quoad partẽ, quoad quam est triticeus.

* * *

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm panis tàm fermentatus, quàm azymus sit materia sufficiens ad consecrationem corporis?

PRIMVS error fuit aliquorum Græcorum consecrationem corporis non posse valide fieri, nisi in pane fermentato, qui ducuntur primò illo Amos 4. *Iactitate de fermento laudem.* Secundo quia existimant Christum in fermentato, & non in azymo consecrasse. Tertio quia solus panis fermentatus est simpliciter panis, tum quia eo solo communiter vtimur, tum etiam quia panis Græce dicitur à verbo *Tollo*, vel *attollo*, ex eo quod farina fermento conspersa attollitur fermentatione. Quarto quia panis azymus videtur proprius Iudæorum, & Christianis non expedit cum illis conuenire, & eos imitari.

Secundus error fuit Armenorum consecrationem corporis nõ posse valide fieri nisi in azymo quia Christus in azymo, & non in fermento consecrauit.

Tertius error fuit Hugonis aliàs catholici (quem sequi videtur Glossa in capitulum *Literæ* de celebratione missarum) Latinos non valide consecrare nisi in pane azymo, & Græcos nisi in fermentato, quia Græci tenentur in fermẽtato consecrare, & Latini in azymo.

Veritas tamen catholica in quam scholastici omnes conspirant, est panem tàm azymum, quàm fermentatum esse materiam sufficientem ad validam consecrationem corporis, quod tradunt Anselmus in opusculo de fermentato, & azymo, & Innocentius 3. libro 4. de sacrificio Missæ capitulo quartò, & definiunt Eugenius IIII. in suo decreto, & Leo Nonus epistola prima aduersus præsumptiones Michaelis Patriarchæ Constantinopolitani.

Anselmus Innocent. 3. Aug. 4. Leo.

Et

Et in primis panem fermentatum esse sufficientem ad consecationem corporis, fatentur Græci simul, & Latini: & panem azymum etiam esse sufficientem tradunt omnes Latini, & merito, tum quia Christus in eo consecrauit, vt diximus disputat. 1. difficult. 10. tum etiam quia quamuis Christus consecrasset in fermentato etiam azymus esset sufficiens, sicut nos Latini dicimus de fermentato, quamuis credamus non in eo, sed in azymo Christum consecrasse, quia vterque panis est, & dicitur absolute, & simpliciter, & sine addito panis: quod de fermentato patet, & de azymo negari non potest, & constat ex Lucæ 24. vbi panis azymus dicitur absque addito panis, quia ibi dicitur discipulos euntes in Emaus, quibus Christus die resurrectionis apparuit, ipsum cognouisse in fractione panis, iste autem erat azymus, quia adhuc perseuerabant dies azymorum, in quibus nihil fermentatum poterat esse in toto Israel.

Addimus tamen panem azymum, quo vtitur Ecclesia Latina esse magis congruentem consecrationi, quam fermentatum, quo vtitur Ecclesia Græca, tum quia Christus, & Apostoli in eo consecrarunt, tum etiam, quia species panis azymi aptiores sunt ad significandam puritatem, & santitatem corporis Christi, quod sub se cõtinet, & etiam puritatem eorum, qui digne accedunt ad sacramentum Eucharistiæ.

Ad primum ergo pro errore Græcorum desumptum ex illo Amos 4 *Sacrificate de fermento laudem.* Respondet Anselmus id dixisse Prophetam exprobando Iudæis huiusmodi sacrificium, & quasi ironice, vt in contextu ipso iudicatur. *Anselmus*

Ad secundam negamus Christum in fermentato consecrasse, sed in azymo, & quamuis in fermentato, non obstaret vt diximus.

Ad tertium negamus panem azymum non esse, & dici panem absolute, & absque addito, vt constat ex dictis: quod autem panis Græce dicatur à verbo *attollo*, quia conspersio farinæ fermento attollatur, & eleuetur, non obstat, quia aliud solet esse id à quo dictio imponitur ad significan-

dum aliud vero id quod significat: adde tamen non deesse peritos linguæ Græcæ, qui dicant panem Græcè ex eo solum dici ab attollendo, quia attollit vires corporis eas corroborando.

Ad quartum respondemus nos non vti pane azymo eo fine, vt legem veterem obseruemus, quo Iudæi pane azymo vtuntur, sed vt Christum, qui in pane azymo consecrauit, imitemur, quod non est iudaizare, neque cum Iudæis conuenire, nisi materialiter & in re, non formaliter, & in fine, & modo.

Ad fundamentum pro errore Armenorum respondemus Christum in azymo consecrasse; negamus tamen fermẽtatum non esse sufficientem consecrationi, quia iste etiam est simpliciter panis, non minus, quàm azymus.

Ad fundamentum pro errore Hugonis respondemus ex eo, quod Græci teneantur in fermentato, & Latini in azymo consecrare, tantum deduci consecrationem aliter fieri illicitè, non verò inualidè.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm Sacerdos Græcus teneatur in fermentato, & Latinus in azymo consecrare?

DIFFICVLTAS hæc procedit de Græco, & Latino, dum vnusquisque existit in sua propria Ecclesia.

Palud. Palud. ergo in 4. dist. 11. q. 1. art. 4. concl. 6. docet Græcum non teneri in fermentato consecrare, quia nequit obligari præcepto suæ Ecclesiæ, quia est schismatica: imò videtur Græcum non posse licitè in fermentato consecrare, quia teneri videtur præcepto Ecclesiæ Latinæ, quia est vniuersalis.

Reliqui tamen Theologi docent, tam Græcum, quàm Latinum licitè posse, imò & teneri morem suæ Ecclesiæ ser-

seruare, quod Eugen. IIII. in suo decreto declarauit. Eugen. 4.

Et in primis, tàm Græco, quàm Latino licitum esse morem suæ Ecclesiæ seruare etiam expressit Leo IX. epist. illa 1. & ratione constat, quia ex vna parte vteruis panis est sufficiens materia consecrationis, & ex altera non est prohibitum Græco, neque Latino à Romano Pontifice morem Ecclesiæ propriæ seruare. Ergo id vnicuique licet.

Quod verò vterque teneatur morem suæ Ecclesiæ seruare probatur, quia in vtraque Ecclesia est præceptum id efficiendi, ad minus consuetudine introductum, quia id in vtraque Ecclesia tanquam necessarium, seu ex obligatione obseruatur scientibus, seu consentiẽtibus Prælatis, in Ecclesia quidem Latina scientibus, & consentientibus non tantum inferioribus Pontificibus, sed etiam summis, seu Romanis, & in Ecclesia Græca scientibus, & consentientibus inferioribus Pontificibus, & summis, seu Romanis id permittentibus.

Ad fundamentum ergo Paludani respondemus, quod quamuis Ecclesia Græca, quoad alia sit schismatica; non tamen quoad morem consecrandi in fermentato, quia iste in ea viget absq; contradictione Pontificum Romanorum, ob quod subditi tenentur quoad hunc morem Ecclesiæ Græcæ obedire.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm Græcus dum existit in Ecclesia Latina, teneatur in fermentato, & Latinus dum existit in Ecclesia Græca teneatur in azymo consecrare?

LEDESMA 1. p. 4 quæst. 15. art. 4. dub. 2. absolutè, & absque vlla distinctione inter incolam, & peregrinum docet, non solàm non teneri, sed neq; licitè posse, quia vnusquisque censetur esse illius Ecclesiæ, in qua existit, & ad eã pertinere, ergo tenetur

legibus, & consuetudinibus Ecclesiæ, in qua existit, quia vnusquisq; tenetur legibus illius Ecclesiæ, cuius est, & ad quam pertinet: hanc sententiam nonnulli ample tuntur id exprimendo non solùm de incola, sed etiam de peregrino, quia non solùm incolæ, sed etiam peregrini tenentur legibus terræ in qua existunt.

A Egid. Ægid. quæst. 74 art. 4. dub. 3. num. 117. docet Sacerdotem Græcum peregrinum in locis Latinorum non teneri in fermentato consecrare, & Latinum peregrinum in locis Græcorum non teneri in azymo, quia generaliter quilibet possit se accomodare consuetudini loci, per quem transit, etiamsi ad id non teneatur.

Vazq. Soarez. Vazq. verò disp. 174 cap. 3. Soar. disput. 44. sect. 4. & communiter Doctores sub distinctione docent primò Sacerdotem peregrinum extra propriam Ecclesiam teneri ad consecrandum iuxta morem suæ Ecclesiæ, Latinum videlicet in azymo, & Græcum in fermentato: & meritò, quia quamuis admittamus peregrinos teneri alijs legibus, & cõsuetudinibus loci, in quo existunt, non tamen lege consecrandi in fermentato, aut in azymo, quia lex hæc sic est peculariter recepta à subditis, vt vnusquisque morem suæ Ecclesiæ, in qua habet domicilium, seruet, vt constat ex praxi, & sic approbata est à Sede Apostolica, vt constat ex Leone IX epist. illa 1. & ex Eug. IIII. in suo decreto, ex quo constat ad rationem Ægidij.

Secundò docent Sacerdotem Latinum habitantem in Græcia non vt peregrinum, sed vt incolam Græciæ, habentem in ea domicilium, aut quasi domicilium teneri ad consecrandum in fermentato, & Græcum eodem modo habitantem in locis Latinorum teneri ad consecrandum in azymo: & meritò, quia vnusquisque tenetur seruare morem Ecclesiæ, ad quam pertinet, tanquam membrum illius; tunc autem Latinus pertinet ad Ecclesiam Græcam, vt membrum illius, & ad eam transiuit, & Græcus ad Latinam, ex quo constat ad rationem Ledesmæ, quatenùs contra nos probare contendit Sacerdotem peregrinum in terra aliena non teneri, neque posse se accommodare consuetudini propriæ patriæ.

Ex-

Excipimus (vt plures ex Doctoribus excipiunt (eos Græcos, & Latinos, qui in terra aliena per modũ congregationis permittuntur proprium Templum habere, vt Romæ permittitur Græcis, quia prædicti, quamuis sint incolæ terræ, in qua existunt, tenentur morem propriæ patriæ seruare, quoad ritus Ecclesiasticos, & quoad consecrationem, quia quoad hanc, & quoad illos censentur dicta permissione superioris, & acceptatione ipsorum ad Ecclesiam antiquam pertinere, Græcus ad Græcam, & Latinus ad Latinam, & non transijsse ad eam nouam, in qua existunt, quamuis vt incolæ.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm solùm vinum vitis sit materia sufficiens ad consecratiouem sanguinis?

CONVENIVNT Doctores solum vinum vitis esse materiam sufficientem ad consecrationem sanguinis Christi, quod definitum est in Concilio Lateran. sub Innoc. III. & refertur in capitulo *Firmiter*, & in capitulo *Sicut* de Summa Trinit. & definitum est ab Eugen. IIII. in suo decreto fidei: & id constat ex perpetua Ecclesiæ traditione, & vsu, quæ nunquam consecrauit, nisi in vino vitis, & deducitur ex Matth. 26. Marc. 14. & Luc. 22. vbi non tantum constat Christum in vino consecrasse, sed etiam in vino vitis: ex eo autem, quod Christus primo consecrans, & instituens Sacramentũ Eucharistiæ consecrauerit in vino vitis, quod est simpliciter vinum, & non in alio, optimè deducitur solum vinum, quod sit simpliciter vinum esse materiam sufficientem. *Concilio Later. Eugen. 4.*

Addunt Doctores particulam *solum*, quando dicunt solum vinum vitis esse materiam sufficientem, vt ea particula exclusiua excludant alia vina, quæ non sunt ex vite, sed ex alijs rebus, verbi gratia, vinum ex frumento, ex fructi-

bus

bus arborum, & ex herbis factum, quia vinum, ex quocumq; alio fiat, non est simpliciter, & absolute vinum, sed cum addito diminuente v.g. vinum ex pomis.

Obseruant tamen Doctores omne vinum vitis siue album, siue rubrum (siue specie differat, siue non) esse sufficiens consecrationi sanguinis, quia quodlibet vinum vitis, siue album, siue rubrum est simpliciter, & absque addito vinum, sicut etiam panis ex quolibet tritico factus est, & dicitur simpliciter, & absolutè panis, & absque addito diminuente.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm agresta, acetum, lora, & sapa sint materia sufficiens consecrationis sanguinis?

CIRCA agrestam (Hispane agraz) conueniunt Doctores non esse materiam sufficientem ad validam consecrationem sanguinis (siue specie differat à musto siue non) quia agresta propter sui immaturitatem nondum adepta est statum vini simpliciter, quamuis quando non est expressa ex vuis sit in via ad illud, & ob id comparatur ad vinum sicut massa cruda ad panem, & ita in missali Romano inter defectus missæ assignatur, si quis protulit verba consecrationis circa agrestam.

Alexand. Glossa. Circa acetum Alexander 4 parte quæstione 10. membro. 4. artic. 1. & Glossa in cannone 2. de consecratione distinct. 2. docent esse materiam sufficientem consecrationi, quia non differt essentialiter à vino, sed tantum accidentaliter.

S. Thom. AEgid. Vazq. Soar. Sanctus Thomas vero quæstione 74. artic. 5. & ibidem Ægidius, Vazquez disput. 175. Soarez disput. 45. Adamus quæst. 2. dub. 5. Et communiter Doctores docent non esse

mate-

materiam sufficientem, & merito, quia acetum siue differat essentialiter à vino, siue tantum accidentaliter non est, neq; dicitur vinum simpliciter.

Ex quo patet ad rationem Alexand & Glossæ, qui benigne solent exponi, non de uerò, & perfecto aceto, sed de vino acido, seu fugiente, quod absque dubio est materia sufficiens consecrationi, quamuis indecens sit in eo consecrare: imò quando est prudens dubium an sit iam perfectum acetum in eo consecrare sit mortale peccatum sacrilegij, quia cõsecratio verbalis exponitur periculo nullitatis, si forte sit perfectum acetum.

Circa Loram, seu acinacium (Hispane aguapie, ò delgado, quod fit ex aqua infusa racemis prius expressis, aut acinis relictis in fundo dolij post vinum iam defæcàtum, seu de coctum) conueniunt Doctores non esse materiam sufficientem consecrationi, quia licet appareat vinum, non est verè, & simpliciter vinum: addit Vazquez quod si parum aquæ illis racemis, aut acinis magna copia vini perfusis infundatur, in eo vino valide, & licite fieri consecrationem, & merito, quia parua quantitas aquæ facile in vinum conuertitur, ac proinde multo melius fieri poterit in vino, cui in principium decoctionis iniecta fuit parua aliqua pars aquæ, vt facilius, & melius decoqueretur.

Circa sapam (Hispane arrope) & circa aquam vitæ ex vino distillatam (Hispane aguardiente) & circa mulsum (Hispane clarea) & circa alia vina cocta conueniunt Doctores non esse materias sufficientes consecrationi, vel quia non sunt vere vina, quia substantia vini fuit per coctionem destructa, vel quia non sunt, neque dicuntur simpliciter vina, quia non retinent statum vini.

DIF-

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm mustum, & vinum congelatum sint materia sufficiens consecrationi sanguinis?

CIRCA mustum (quod est succus vuarum maturarum) conueniunt DD. si expressum sit ex vuis esse sufficientem materiam, quamuis nõ sit perfectè coctum, quia mustum expressum verè est, & dicitur simpliciter vinum, quamuis recens (sicut etiã panis recens verè est, & dicitur simpliciter panis) & absolutè dicitur vinum ab Aristotele 4. Metheor. cap 10. & à Plinio lib. 23. cap. 1. & ab Isidoro lib. 20. ethym. c. 3. & in scriptura vinum nomine musti significari solet Isaiæ 49. & Act. 2. & sanè mustum non solùm est simpliciter vinum, quod sufficeret, sed etiam ex se est commune, & vsuale, seu potest in communem potum deseruire, quamuis regulariter non deseruiat ob eius nimiam fortitudinem, & asperitatem, & impuritatem, quia habet fæces aliquas admixtas, quæ perfecta decoctione corrumpuntur: vnde merito in can. *Cum omne crimen* de consecratione dist. 2. qui est Iulij Papę in epist. ad Episcopos Ægypti permittitur, vt tempore necessitatis consacretur in musto expresso ex botris, seu racemis: extra necessitatem verò erit contra consuetudinem Ecclesiæ in musto consecrare: sed an dicta consuetudo habeat vim prohibitionis (vt à nonnullis affirmatur) non satis constat, quia non constat satis, an hæc consuetudo obseruetur, vt necessaria, & obligans, (quod requiritur, vt consuetudo habeat vim legis) an verò tantum vt maximè decens ob impuritatem musti, ob quam non est iure naturali illicitum in musto consecrare, quia non est impuritas orta ex admixtione alicuius extranei, sed fæcum connaturalium ipsi musto.

Aristot. Plin. Isidor.

Quòd si mustum non sit expressum, sed intra vuas inclusum, non est materia sufficiens, vt contra nonnullos docent

com-

communiter DD. quia mustum in eo statu non est, neq; dicitur simpliciter vinum, imò non potatur, sed comeditur, & ita in dicto can. *Cum in te crimen* reprehenditur, quod botrus expressus (id est degranatus, seu grana ipsa, vt constat ex contextu) in calice offeratur.

Circa vinum congelatum conueniunt DD. sub speciebus vini congelatis retineri sanguinem Christi semel sub illis ante congelationē per consecrationē posi ū, quia sub illis etiam congelatis conseruaretur substantia vini, cuius loco sanguis Christi succesit, quod supponitur in Missali Romano rubrica de defectibus Missæ: vbi ordinatur, quòd si species vini post consecrationem congelentur, liquefiant calore, & sic consummantur.

Est tamen difficultas, an in vino congelato possit de nouo fieri consecratio: procedit autem de vino non corrupto congelatione, sed manente substantia illius, vt semper, vel fere semper contingit.

Armilla verbo *Eucharistia*, n. 19. Ledesma 1. p. 4. q. 15. art. 5. dub. 1. Alanus 1. de Eucharistia c. 11. Henriq. lib. 8. cap. 12. & Antonius Moure par. 3. cap. 4. §. 3. partem negatiuam tuentur, quia vinum congelatum non est in statu, in quo proximè possit propinari, & potari, quod videtur necessarium ad valorē consecrationis, vt species vini possint significare sanguinem per modū potus; alias mustum intra granum esset materia sufficiens consecrationi, quia quamuis non sit in statu proximo potationi, est tamen in remoto. Et confirmatur, quia aqua congelata, quamuis retineat naturam aquæ nequit valide fieri baptismus, quia aqua cōgelata non est in statu proximo lotioni. Ergo in vino congelato, quamuis retineat naturam vini, nequit validè fieri cōsecratio, quia in eo statu non est proximè aptum potationi. *Armilla. Ledesma. Alanus. Henriq. Moaur.*

Sotus verò in 4. dist. 9. quæst. 1. art. 5. Sylueſt. Euchar. 2 quæst. 10. num. 15. Angelus v. Missa, num. 23. Soar. disp. 45. sect. 1. Vazq. disp. 175. c. 2. Ægid. q 74 art. 5. Layman c. 2. & Adamus q. 2. dub. 5. partem affirmatiuam tradunt: & meritò, quia vinum congelatū verè est, & dicitur simpliciter vinū. Ergo est sufficiens cōsecrationi, cōsequētia patet, quia absq; fundamēto exigitur, q̄ sit in statu proximè potabilis. *Sotus. Sylueſt. Angel. Soar. Vazq. AEgid. Laym. Adamus.*

Ad

Ad rationem ergo aduersariorum negamus ad valorem consecrationis requiri quod vinum sit in statu proximo potioni, & ad priorem probationem respondemus species vini quamuis congelati vere significare sanguinem Christi, & per modum potabilis sicut etiam illum significant, quando post consecrationem congelantur, quia vinum quamuis congelatum vere est vinum, & potabile, quamuis non proxime potabile, sed remote, & ad posteriorem probationem desumptam ab exemplo musti intra granũ inclusi, respõdemus esse disparem rationem, quia istud ideo in eo statu non est sufficiens consecrationi, non quia non sit in statu proxime potabili, sed quia in eo statu non est simpliciter vinum, & ad confirmationem concedimus aquam congelatam non esse sufficientem baptismo, quia in eo statu non est apta, vt media ipsa fiat lotio, quæ est materia proxima, & pars essentialis baptismi, & significatur verbis formæ baptismi; verbis vero formæ consecrationis non significatur quod medio vino fiat patio, sed quod sub speciebus vini sit sanguis Christi, ad quod vinum congelatum est aptum, quamuis non sit proxime potabile.

Vazq. Addit Vazq. num. 18. non esse peccatum in vino congelato consecrare, quamuis hoc sit contra consuetudinem Ecclesiæ, quia non sit contra prohibitionem aliquam latam, neque dicta consuetudine introductam, quia non seruetur tanquam necessaria, & obligans.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm expediens sit aquam vino consecrando miscere?

ERROR est Armenorum existimantium vinum absque vlla aquæ mixtione consecrandum esse & in eodem sunt Lutherani, & Caluinistæ.

Veritas tamen catholica est conueniens, esse, & expediens aquam naturalem, seu elementarem vino consecran-

secrando miscere: id autem constat ex eo quod cõcilia summi Pontifices, & Patres id proponunt, & tradunt, vt faciendum, & vt traditionem Apostolicam, & vt antiquam Ecclesiæ consuetudinem ad imitandum Christum, qui id fecit, introductã: ex concilijs id tradunt, & proponunt Conc. Trullan. can. 32. Carthag. 3. cui interfuit Aug. can. 24. Bracchar 3. can. 1. Aurelian. 4. cap. 4. Vormantien. cap. 4. & Trid. sess. 22. cap. 7. & ex summis Pontificibus Alex. 1. epist. 1. cap. 4. Iulius 1. relatus can. *cum omne crimen* de cõsecratione dist. 2 Innoc. 3. in cap. *cum Marthæ* 6. de celebratione missarum & Eug. 4. in suo decreto fidei: & ex Patribus innumeri, & ex omnibus mundi partibus, quos referunt Bellarm. lib. 4. de Eucharist. cap. 10. & Vazq. 176. cap. 1.

Trullan
Cartag.
Bracchar
Aurelian
Vormat.
Trident.
Alexan.
Iulius.
Innoc. 4.
Eugen. 4.
Bellarm.

Et non desunt congruentiæ quibus id esse decens, & conueniens ostendirur, ex quibus tantum adducemus tres, quas expresserunt Eug. 4. & Trident. prima ergo, & potissima est, quia Christus quando consecrauit, & consecrationem instituit, sic fecit, vt tradunt Iacobus frater Domini, & Marcus Euangelista in suis liturgijs, Clemens Roman lib. 8. constit. cap. 17. alias 12. in ò Eug 4. & Trident. affirman credi Christum sic fecisse: obseruant autem Vazq disp. 177. n. 11. credulitatem hanc ab Eug. 4 & à Trid. expressam non esse conie Aturalem, sed fidei catholicæ, quia deprompta fuit ex doctrina, & traditione Patrum exhibita in disputatione.

Vazq.

Secunda congruentia qua ostenditur cõuenientia mixtionis aquæ vino consecrando est, vt ea denotetur, & recolatur ex latere Christi exijsse aquam, & sanguinem: vnde si ex latere Christi non exijsset, non posset hac ratione probari dictam mixtionem esse faciendam, vt ait Innoc. in cap. *In quadam nostra* 8. de celebratione missarum, quamuispossit alijs congruentijs præfertim prima adducta.

Tertia congruentia, qua ostenditur dicta conuenientia est, vt mixtione aquæ cum vino denotetur vnio populi Christiani cum Christo, quia per aquã denotatur populus, & Christus per vinum.

Sed obijciunt Hæretici primo, mixtio aquæ cum vino pessimam habet significationem, quia Isaiæ 1. dicitur, vinũ tuum mixtũ est aqua, quo significatur, vt ait Hieron. in cum

locum sinceritatem Iudæorũ amissam esse. Ergo dicta mixtione non potest aliquid boni significari. Respondemus eandem rem varie consideratam aliquando bonum, & aliquando malum significare. Leo enim ratione fortitudinis significat Christum apocal. 5. & ratione crudelitatis dæmonem 1. Petri 5. mixtio ergo aquæ cum vino, quæ considerata in vendentibus vinum, significat corruptionem puritatis, & sinceritatis, considerata in Christo, & in bibentibus vinum fieri potuit ad bonum significandum, quia ea mixtio in ordine ad potionem est bona.

Objciunt secundo ex latere Christi non exinit aqua mixta cum sanguine, sed seorsim, ergo ad denotandum exitũ illum non est miscenda aqua vino consecrando. Respondeo quod vt exitus aquæ, & sanguinis ex latere Christi sit sufficiẽs occasio ad miscendam aquam vino consecrando, non est necessaria omnimoda similitudo, & paritas inter mixtionem hanc, & inter exitum illum, præsertim quod infusione ipsa aquæ, & vini in calice denotari potest dictus exitus aquæ, & sanguinis, quia in infusione, vinum, & aqua sunt distincta, mixtione autem ipsa postea in calice sequuta ex infusione denotari potest mixtio sanguinis, & aquæ facta in terra.

Objciunt tertio in Eucharistia non facimus commemorationem vnionis Christi cum Ecclesia, sed tantum passionis Christi, ergo ad denotandam vnionem illam non est facienda dicta mixtio Respondemus in Eucharistia fieri vnionem fidelium inter se, & cum Christo, vt indicat Paul. 1. ad Corint. 10. dum deducit nos esse vnum, quia de vno pane, & de vno calice participamus, ac proinde cõgrue fieri mixtionem, seu vnionem aquæ cum vino consecrando ad eam vnionem denotandam: & quamuis hæc vnio fidelium inter se, & cum Christo non fiat ante, sed post consecrationem, mixtio tamen aquæ cum vino congruè fit ante consecrationẽ, quia ex vna parte sic imitamur Christum, & ex altera pate dicta mixtione, quamuis ante consecrationem facta, non denotamus illam vnionem, vt ante consecrationem, sed vt post suo tempore faciendam.

DIF-

DIFFICVLTAS XI.

Virùm aquam vino consecrando miscere sit necessarium necessitate præcepti?

SVPPONIMVS primò, in quo Doctores cõueniunt aquam vino consecrando miscere esse necessarium, ex præcepto, quod exprimũt Alex. 1. Iulius 1. Eug. 4. & Trident. relati diffi præcedenti, quod etiam ostendit consuetudo omnium Ecclesiarũ quæ, excepta Armenorum, id efficiunt tanquam quid necessarium, & ex obligatione. *Alexan. Iulius. Eugen. 4. Trident.*

Supponimus secundò, in quo etiam DD. conueniunt dictam mixtionem esse necessariam ex præcepto humano (siue ab Apostolis lato, siue consuetudine ex tunc incepta, introducto) quod exprimit Trident. & significant Alex. 1. Eug. 4. & Concil. Trullanum can. 32.

His ergo suppositis difficultas est, an dicta mixtio etiam sit necessari ex præcepto diuino.

Alex 4. parte q. 10. memb. 4. art. 1. Hosius in confessione catholica cap. 14 Castro lib. 6. verbo Eucaristia Hæres. 7 Henriq. lib. 8. c. 12. & Valent. q. 2. punct. 1. docent miscere aquam vino consecrando etiam esse necessarium ex præcepto diuino, quod expressisse videntur Cyprianus epist. 63. & Concil. Aurelian. 4. c. 4. Et ratione probatur, quia Christus in vino aqua mixto cõsecrauit, ergo facto suo ad id nos obligauit, consequentia patet, quia in consecratione, & in administratione sacramentorum ipsum imitari tenemur. *Hosius. Castro. Henriq. Cyprian.*

Scot. verò in 4. dist. 11. q. 6. Sotus. dist. 9. q. 1. art. 6. Guil lelmus Durand. lib. 4. rationalis diuinorum officiorum c. 30 num. 12. Soar. disp 45. sect. 2. Vazq. disp. 177, c. 2. & Ægid. q 74. art. 7. docent miscere aquam vino consecrando non esse necessarium ex præcepto diuino, sed tantum ex humano Ecclesiastico, quod maxime indicant Alexand. 1. epist. 1. *Scotus. Sotus. Guillel. Scar. Vazq. AEgid.*

cap. 4. dum affirmat se huiusmodi præceptum à Patribus accepisse: dixisset autem à Christo si à Christo traditum fuisset, & Eugen. 4. in suo decreto, dum Armenos non miscentes aquam vino tantum reprehendit, quia in hoc ab vniuersali Ecclesiæ obseruantia discrepent, & non quia in eo transgrediantur præceptum diuinum, quod dixisset, si vere esset: & Trid. sess. 22. c. 7. dum ait: *Monet sancta Synodus præceptum esse ab Ecclesia sacerdotibus, vt aquam in calice offerendo misceant.* At si etiam esset præceptum diuinum, hac etiam ratione, & potius id moneret. Et Concil. Trullan. can. 32. dum ait si quis presbyter non secundum traditum ab Apostolis ordinem facit, & aquam vino miscens sic immaculatum offert sacrificium, deponatur. Ex quo contra Guillel. Duran. constat authorē huius præcepti non fuisse Alex. 1. (quod etiā Alex. ipse fatetur) sed Apostolos, & quidem non satis ostenditur dictam mixtionem fuisse à Christo præceptam, quia quāuis aliquando dicatur mandatum diuinum, aut institutio diuina aut traditio diuina, non ita dicitur, quia sit formaliter diuina, sed originatiuè quia scilicet originem ducit ex facto Christi, & sic exponi potest Cyprian. vbi supra, dum supponit Christum dictam ceremoniam docuisse, mandasse, & præcepisse, & Concil. Aurelian. 4. dum ait id fuisse à Christo institutum.

Trident.

Cōc. Tru.

Alexand.

Et ad rationem concedimus Christum in vino aqua mixto consecrasse, negamus tamen eo suo facto ad id nos obligasse, quia nō tenemur Christum imitari, quoad omnia, quæ pertinent ad consecrationem, & ad dimistrationem sacramentorum, sed tantū quoad substantialia, quale non est miscere aquam vino consecrando.

Ex dictis constat Romanum Pontificem, & Ecclesiam posse in hoc præcepto, vtpote pure humano dispensare.

* * *

DIF-

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm mixtio aquæ vino consecrando, sit necessaria necessitate sacramenti?

ARMACANVS lib. 9. de quæst. Armen. cap. 9 docet dictam mixtionem esse necessariam necessitate sacramenti, id est, vt cõsecratio valide fiat quod indicare videtur Cyprianus epist. 63. dum ait: *Sic autem in sanctificando calice Domini offerri aqua sola non potest, quomodo neque vinum solum potest.* Et infra. *Sic vero calix Domini non est aqua sola, aut vinum solum, quomodo corpus Christi non potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi vtrumque adunatum fuerit.* Sed ad consecrationem corporis ita est necessaria mixtio farinæ cum aqua, vt absque hac mixtione consecratio verbalis corporis non habeat effectũ. Ergo consecratio sanguinis non habebit effectum in solo vino absque mixtione aquæ. Idem quoque indicat Conciliũ Vvormatiense dum ait: non enim potest calix Domini esse aqua solum, aut vinum solum nisi vtrumque sibi misceatur. *Armacan*

Et ratione probatur primo, quia Christus consecrauit in vino aqua mixto. Ergo vinum aqua mixtum est materia necessaria ad valorem consecrationis consequentia patet, quia ex eo deducimus vinum vitis, & panem triticeum esse materiam necessariam ad valorẽ consecrationis, quia Christus in eis consecrauit. Secundò quia si mixtio aquæ cum vino non est necessaria ad valorem consecrationis. Ergo permittendũ est Armenis mos consecrandi in solo vino absque aqua sicut Græcis permittitur mos consecrandi in fermentato.

S. Thom. vero quæst. 74. art. 7. & ibidem, Ægid. Vazq. disp. 177. Soar. disp. 45. & reliqui Theologi excepto Armacano docent mixtionem aquæ cum vino non esse necessariam necessitate sacramenti, seu ad valorem consecrationis *S. Thom. AEgid. Vazq. Soar.*

sanguinis: & meritò, quia id significat Eug. IIII. in suo decreto fidei, dum postquã dixit materiã huius sacramẽti esse panem triticeum, & vinũ de vite, addidit, *cui ante consecrationem modicissima aqua admisceri debet*, quo satis significat eam mixtionem non pertinere ad essentiam materiæ, sed tantũ esse necessariã ex præcepto, & ideo non reprehendit Armenos, quia nõ validè consecrẽt, sed quia in hoc ab vniuersali Ecclesiæ obseruantia discrepent, & id non minus sig-
Trident. nificat Trid. c. 7. dum ait præceptũ esse ab Ecclesia, vt aquã vino in calice offerendo misceãt; at si ea mixtio esset necessaria necessitate sacramenti, eam cõmendaret Sacerdotibus, non solùm, quia est necessaria necessitate præcepti, sed etiam, & potiori ratione, quia esset necessaria necessitate sacramenti. Et id tandem deducitur ex illo, quod diximus difficult. precedenti, nempe eam mixtionem non esse ex iure diuino, sed tantum ex humano, quia quæ pertinent ad essentiam sacramenti sunt ex iure diuino.

Cypr. autẽ in prædictis verbis tantũ voluit esse præceptum miscendi aquam cum vino ad consecrationẽ sanguinis, & hoc tantum voluit deducere ex comparatione mixtionis aquæ cum vino, cum mixtione aquæ cum farina, aliàs non excusasset suos antecessores, quia ex ignorantia non infuderunt aquam calici, dicens veniam esse illis concedẽdam, sed dixisset illos nihil feciſſe. Concilium quoq; Vormati. nihil aliud voluit, quàm Cyprian.

Et ad primam rationẽ respõdemus ex facto illo Christi non deduci mixtionem aquę cũ vino pertinere ad essentiam materiæ consecrationis sanguinis, quia institutio materiæ tantum est deducenda ex facto substantiali Christi, quale fuit consecrare vinum aquatum, sicut ex eo quod consecrauit in pane azymo tantum deducitur panem simpliciter esse materiam necessariam ad valorem consecrationis corporis, non vero panem azymum.

Ad secundã cõcedimus, quod etiãsi permitti posit Armenis mos consecrãdi vinũ absq; aqua, tamen nõ expedit, quia mixtio aquæ cum vino fuit omnibus à tempore Apostolorum præcepta, & obseruata à principalibus Ecclesijs, nempè à Græca, & Latina, non verò vsus azymi.

DIF-

DIFFICVLTAS XIII.

Quæ sint obseruanda, in mixtione aquæ cum vino?

PRIMO conueniunt Doctores aquam vino miscendam debere esse naturalem, seu elementarem (quæ & naturalis est, & dicitur simpliciter aqua) vt constat ex facto Christi, & vsu Ecclesiæ, & satis congruenter, quia sola aqua naturalis est accomodata ad significationem ob quam miscetur, nempè ad significandam aquam, quæ ex latere Christi manauit, quæ verè fuit naturalis, & ad significandos populos ob copiam, & multitudinem ipsius.

Secundò conueniunt DD. aquã in parua quantitate cõparatione vini miscendã esse vino, & satis congruẽter, quia virtus, & efficacia sanguinis Christi, qui significatur per vinũ est incõparabiliter maior, quã fragilitas populi, qui significatur per aquã: vnde in modicissima quantitate miscenda est, vt tradit Eug. 4. in suo decreto, quia fragilitas populi cõparatione virtutis sanguinis Christi modicissima est, & creditur Christũ sic fecisse, quia Christus ad consecrandũ vinũ non miscuit illud tẽperantiæ causa, quia parũ vini erat singulis Apostolis propinaturus, quia omnes ex eodem calice biberunt, sed tantum illud miscuit ob dictas significationes. *Eugen. 4.*

Tertiò aqua misceri debet in altari, & tempore sacrificij, & in ipso calice, & ante consecrationem, vt docent communiter Doctores, & constat ex vsu Ecclesiæ: imò & ante calicis oblationem, vt constat ex Missali Romano rubrica septima de ritu seruando, & ex praxi: permitti tamen potest fieri in principio Missæ, vbi consuetudo viguerit: ita tamen facienda est ante consecrationem, vt postea non sit facienda, quamuis obliuione, aut alia de causa fuerit omissa; benè tamen ante consecrationem post oblationem calicis, si ante hanc omissa fuit.

Tandem circa personam á qua fieri debet dicta mixtio est difficultas.

Henriquez cap. 12. existimat non necessario esse faciendam ab ipso celebrante, debere tamen fieri à Sacerdote aliquo. Ledesma 1. part. 4. q. 15. art. 7. dub. 3. existimat debere fieri ab ipso celebrãte. Vazq. verò disp. 177. n. 18. existimat in Missis priuatis deuere fieri ab ipso celebrante: in solemnibus vero infusionem vini faciendam esse à Diacono, & mixtionem aquæ cum vino à sub Diacono, qui ipsi celebrãti assistunt, ita tamen vt sub Diaconus prius offerat ampullam aquæ ipsi celebranti, aut proprio Episcopo, si missæ assistat, & merito; quia præceptum mixtionis consuetudine est modo dicto præscriptum.

DIFFICVLTAS XIIII.

Vtrùm aqua vino consecrando, mixta, conuertatur in sanguinem Christi?

Innocen. INNOC. 3. in capitulo *cum Marthæ 6.* de celebratione missarum tres de hac re opiniones refert prima opinio fuit aquam vino mixtã conuerti in aquã, quę ex latere Christi exiuit: & absq; dubio opinio hæc eadem est, vt Glossa sentit, cum illa, quam in *Gloss.* cap. *cum quadã nostra* 8. de celebratione missarũ idẽ Innoc. refert affirmantium aquam vino mixtam conuerti in humorem aquaticum, seu phlegmaticum, quem isti existimarunt de latere Christi exijsse, & non veram aquam.

Opinio tamen hæc partim est falsa, partim absurda, & partim erronea: est falsa quoad id, quod supponit aquã mixtã nõ conuerti in vinũ, vt postea cõtra secundã opinionẽ dicemus: est absurda, quoad id, quod affirmat aquã vino mixtã cõuerti in humorẽ aquaticũ, quia verbis cõsecrationis sanguinis nulla alia cõuersio significatur nisi in sanguinẽ Christi, ac proinde medijs illis nequit fieri alia cõuersio, quia verba cõsecrationis nõ efficiũt nisi q̃ significãt, tãdẽ est erronea, quoad id quod asserit ex latere Christi non exijsse verã aquã, sed humorem aquæ similem, quia id damnat Innoc. in dicto capitulo *Innocent.* *in quadã nostra* ex illo Ioan. 19. *& continuo exiuit sanguis & aqua*, & merito, quia aqua vere, & propriè nõ significat humorem

morē phlegmaticū, sed aquā naturalē; verba autem scripturæ quoties fieri potest explicanda sunt secundùm proprietatem, & in dicta propria significatione communiter sumitur, & exponitur ab interpretibus huius loci.

Secunda opinio, quam tertio loco retulit Innoc. III. fuit aquam vino mixtam, quantumuis in multas partes diuisam semper manere in sua propria substantia aquæ vino circunfusam, & non conuerti in sanguinem Christi. Opinio hęc etiam sustineri non potest: primò, quia supponit aquam non conuerti in vinum, quod est falsum, & displicuit Innoc. III. & meritò, quia vt ait Arist. 1. de Generat. cap. 1. quod paruum est, & facile diuidi potest, & potest pati ab alio magno, facile potest in naturam magni conuerti, vt contingit in exemplo adducto ab Arist. quando scilicet gutta vini infunditur, magnæ copiæ aquæ, sed aqua, quæ vino consecrando miscetur, potest, & debet esse modicissima comparatione vini, & facilè diuidi potest in minutissimas partes, & pati potest à calore, & ab alijs qualitatibus vini, quod in magna copia comparatione aquæ inijcitur. Ergo non solum sine fundamento, sed etiam contra rationem dictam affirmatur aquam non conuerti in vinum consecrandum, cui miscetur. Secundò sustineri non potest, quia supponit aquam vino cō secrando mixtam non conuerti in sanguinem Christi, quia quoad hoc aduersatur pluribus Patribus, qui expresse affirmant aquam, & vinum calicis conuerti in sanguinem Christi. Ita Damasc. 4. de Fide c. 14. Algerus lib. 1. de Sacram. corporis Domini cap. 16. Pasch. lib. 1. de Corpore Christi cap. 11. Rabanus libro de Corpore, & Sanguine Christi capite 4. Ambros. libro 4. de Sacrament. capite 4. & alij plures. *Damasc. Alger. Raban. Ambros.*

Tertia ergo opinio, quam secundo loco refert Innoc. & tāquam probabiliorem approbauit, verissima est, aquam scilicet vino mixtam conuerti in sanguinem Christi, quod Patres tradunt, & amplectuntur omnes, qui potest Inn III. scripserunt, & ex dicendis amplius confirmabitur.

Superest tamen difficultas, an vt aqua vino consecrando mixta in sanguinem Christi conuertatur, necessarium sit quod prius conuertatur in vinum, an etiam possit imme-

dia-

diatè in sanguinem Christi conuerti.

Alanus. Pesant. Iansen. Tolet. AEgid. Scort. Laym.

Alanus 1. de Eucharist. capite 13. Pesantius 3. parte, quæst. 74. art. 8. disputat. 2. Iansen. in Concordia cap. 131. Tolet. lib. 2. cap 25. Ægid. quæst. 74. art. 8. dubio 1. Scortia de Sacrificio Missæ lib. 4. cap. 1. & Layman. tract. 4. cap. 2. docent non esse necessarium aquam vino consecrando mixtam prius conuerti in vinum, vt conuertatur in sanguinem Christi, sed posse conuerti immediatè in illum, & tunc immediatè conuerti, quando tempore prolationis verborum consecrationis nondum conuersa est in vinum. Quod indicare videntur prædicti Patres, dum dicunt aquam, & vinum in sanguinem Christi conuerti, quia si, vt aqua conuertatur in sanguinem Christi, necessarium sit, quod aqua prius conuertatur in vinum, nunquam aqua in sanguinem Christi conuertetur, sed tantum vinum, quia quod post conuersionem aquæ in vinum conuertitur in sanguinem Christi non est aqua, sed vinum.

Et ratione probatur, quia si, vt aqua conuertatur in sanguinem Christi, prius sit necessaria conuersio aquæ in vinũ, vel non est possibilis conuersio aquæ in sanguinem Christi, quam Patres admittunt, vel est valde incerta, quia aqua, vel non potest conuerti in vinum, vt videtur experientia constare, qua experiri videmur aquam longo tempore post mixtionem cum vino, arte separari à vino, vel si cõuerti potest, vix potest credi tertiam partem aquæ (vt in Conc. Triburiẽ si cap. 19 permittebatur) imò & modicissimam aquam (vt modo fit) posse à tempore offertorij vsq; ad consecrationẽ in vinum conuerti, præsertim quando cõtingit necessarium esse statim post sumptum corpus iterum vinum calici infundi ad consecrationem, & ei aquam miscere, vt fit quando deceptione, aut alia de causa non fuit in initio infusum vinum, quia tunc necessarium est statim post infusionem vini, & mixtionem aquæ verba consecrationis proferre, vt integrum fiat sacrificium.

Secundò, quia credi non potest Christum modicissimã aquam miscuisse, sed bonam partem aquæ, vt temperate biberetur, tanta autem aqua non potuit in tam breui tempore in vinum conuerti, & tamen Christus totum, quod fuit

in

in calice contentum conuertit in suum sanguinem. Ergo.

Tertiò, quia si farinæ tritici misceatur aliquid farinæ ordei, vel alterius frumenti, tunc panis ex vtraque confectus quoad omnes suas partes conuertitur in corpus Christi, ergo idem est dicendum de toto mixto ex aqua, & vino.

Quartò, quia alias forma consecrationis sanguinis redderetur falsa, si proferretur, quando aqua non esset in vinum conuersa, quia pronomen hic in forma consecrationis sanguinis contentum demonstrat totam materiam præsentem.

Quintò, quia quamuis aqua non sit in vinum conuersa, tamen totum mixtum ex aqua, quando modicissima est, & ex vino dicitur simpliciter vinum. Ergo totum illud in sanguinem Christi conuertitur.

Reliqui vero Theologi Scriptores, quos sequuntur Vazq. disp. 178. Soar. disp. 45. & Adam. Tanner q. 2. du. 6. docent, & meritò aquam non cõuerti in sanguinem Christi, nisi prius in vinũ cõuersam: quod ferè exprimitur in Catec. Pij V. vbi etiam dicitur esse Scriptorum Ecclesiasticorum. *Vazq. Soar. Adamus.*

Et in primis opinio hæc, vt probabilior approbatur, & traditur ad Innoc. III. in dicto capitulo *Cum Marthæ*, quia postquã retulit tres opiniones, ex quibus secunda erat, aquã cum vino in sanguinem transmutari, quia aqua mixta transit in vinum, postea subdit. Verum inter opiniones prædictas illa probabilior iudicatur, quæ asserit aquam cum vino in sanguinem transmutari.

Quòd si respondeas Innocent. non dixisse aquam prius transire in vinum, quam in sanguinem Christi, sed tantum dixisse simul cum vino in sanguinem transmutari: Contra hanc responsionem est, quod Innoc. dictis verbis vnam tantum approbauit opinionem ex tribus ab ipso relatis, ait enim, *Verum inter opiniones prædictas illa probabilior iudicatur*, &c. approbauit autem eam, quæ asserit aquam cum vino in sanguinem transmutari; nulla autem ex opinionibus ab ipso relatis erat aquam in sua substantia manentem vino mixtam in sanguinem Christi conuerti, sed secunda opinio dicebat aquam cum vino in sanguinem transmutari, quia transit in vinum. Ergo Innocent. hanc tantum

appro-

approbauit, vt probabiliorem, quando ait, *Illa probabilior iudicatur*, quæ asserit aquam cum vino in sanguinem transmutari, & non opinionem eorum, qui dicunt aquam immediatè conuerti in sanguinem Christi, quia hanc non prædixerat, neq; retulerat.

Eugen.4. Idem quoque maximè indicat Eugen. IIII. in suo decreto, dum in eo assignans ex professo materias sacramentorum non solum necessarias, sed etiam sufficientes nullatenus assignat aquam, vt materiam consecrationis, imò potius indicat non esse materiam illius, quia tantum assignat vinum, vt materiam consecrationis sanguinis, sicut etiam panis tantum triticeus, quem solùm assignat, vt materiam consecrationis corporis, est materia sufficiens huius consecrationis.

Idem etiam probatur ex eo, quòd nullum sit firmum fundamentum ad asserendum aquam in sua substantia permanentem, quamuis admixtam vino esse materiam sufficientem consecrationi sanguinis, in re autem adeo graui, & quæ tantum pendet ex libera voluntate Christi, nihil est absque firmissimo fundamento asserendum.

Ex dictis deducitur, quòd si aqua vino mixta ob temporis breuitatem, aut ob aliam causam non fuerit conuersa in vinum ante consecrationem (imò ante consecrationem inceptam) tunc manebit in sua propria substantia circunfusa accidentibus vini.

Ad fundamentum ergo aduersariorum desumptum ex Patribus, qui dicunt aquam simul cum vino conuerti in sanguinem Christi. Respondemus eos tantum velle aquam vino in calice mixtam conuerti in sanguinem Christi, postquã fit conuersa in vinum, quia supponunt aquam regulariter esse in vinum conuersam ante consecrationem; sicut etiam Innoc. III. approbans illam secundam opinionem, vt probabiliorem dixit aquam cum vino in sanguinem Christi conuerti, tantum voluit aquam prius in vinum conuersam postea conuerti in sanguinem Christi, quia quando retulit eam opinionem, dixit sic affirmari ab authoribus illius.

Ad primam verò rationem respondemus, quod quamuis necessaria sit conuersio aquæ in vinum, vt aqua in san-

gui-

guinem Christi conuertatur, nihilominus conuersio aquæ in sanguinem Christi est possibilis, & etiam est (si non metaphysicè certa) mortaliter certa, seu admodum probabilis, si aqua modica misceatur, & tempore offertorij, quia possibile est, & admodum probabile aquam in parua quantitate comparatione vini ipsi vino mixtam transacto aliquo tempore in vinum ipsum conuerti: aquam autem simul conuersam in vinum impossibile est ab ipso, arte aliqua separari; quãuis à vino adhuc puro possint arte separari partes subtiliores ipsius, quæ habent speciem humoris aquei, & multo plures, quando vinum est aquatum, ex quarum magna multitudine conijci poterit vinum esse aquatum, quòd si aqua in magna quantitate misceatur vino, vt permissum fuit in Concilio Triburiensi, dubium erit adhuc post longum tempus, an conuertatur in vinum, & consequenter tunc etiam erit dubium, an aqua cõuertatur in sanguinem, & ideo permissio illa non fuit recepta in Ecclesia: & eodem modo nõ erit adhuc probabile, sed dubium aquam in paruo tempore in vinum conuerti, quamuis modica misceatur, vt quando statim post sumptum corpus aqua miscetur vino, & fit consecratio, vt fiat integrum sacrificium: in his autem, & in alijs casibus, si contingat aquam in vinum conuersam non esse, quando fit consecratio, aqua manebit in sua propria substãtia: nihilominùs tunc sumptio illius aquæ cum speciebus vini non impediet celebrationem alterius Missæ ei, qui potest alteram celebrare, vt aduertit Vazq. num. 26 quia credi nõ potest Ecclesiam, quæ eam mixtionem præcepit, prohibere ieiunio ab ipsa requisito ad celebrationem Missæ, sumptionem aquæ mixtæ, quando non potuit commodè in vinum conuerti; & tunc in adoratione specierũ vini, quibus circunfusa est substantia aquæ, nullum est periculum idolatriæ: quia affectus adorationis tantum fertur in species vini sanguinem Christi continentes, aut in sanguinem Christi contentum, aut in species, & sanguinem simul. *Vazq.*

Ad secundam respondemus Christũ parum aquæ miscuisse vino consecrando, quia non temperantiæ causa miscuit, sed ad significandum id, quod nos ipsum imitantes significamus. Addit Vazq. quòd si Christus tantam aquã miscuisset,

cuisset, vt non potuisset in vinum conuerti, eam non conuertisset in suum sanguinẽ, sed in propria substantia reliquisset, quia non voluit aquam adhuc vino mixtam, esse materiam sufficientem consecrationi sanguinis.

Ad tertiam respondemus, quod si parum farinæ non triticeæ misceatur farinæ triticeæ, tunc per tot transmutationes forsan in panem triticeum conuertetur, & sic in corpus Christi transibit; tamen si in propria substantia maneat, quamuis mixta triticeæ, & in minutissimas partes diuisa, non transibit in corpus Christi, quia oppositum nullo sufficienti fundamento affirmabitur.

Ad quartam respondemus, quod quãuis modica aqua non sit in vinum conuersa, quando verba cõsecrationis sanguinis proferuntur, verba ipsa non fient falsa, sed vera, ratione contenti sub speciebus vini, quod in sanguinem Christi conuertitur, quia quando aqua modica est, pronomine demonstratiuo tantum demonstratur vinum, aut quod ipsi succedit, quia tunc vinum, aut ipsi succedens est, quod præcipuè continetur in calice, & de quo curamus, quia tunc cõmuniter dicimus, quod est in calice, est vinum, aut ipsi succedens, quia de nullo alio in parua quantitate curamus, sicut quando gutta olei est in vino, tunc pronomine demonstratiuo tantum demonstratur vinum, non gutta illa olei, & sicut quando in magna copia aquæ est pars vini, tunc pronomine demonstratiuo tantum demonstratur aqua, non illud parum vini, ac proinde Sacerdos, quamuis velit, non consecrabit illud.

Ad quintam respondemus, quod quando in calice cõtinetur modica aqua mixta vino, & in ipsum non conuersa, id quod in calice continetur, dicitur absolutè, & simpliciter vinum, non quia totum illud mixtum sit, & dicatur simpliciter vinum, sed quia præcipuum, quod tunc in calice continetur, & de quo curamus, est vinum; & ideo tunc pronomine demonstratiuo tantum demonstramus vinum, aut ipsi succedens, non vero mixtum illud ex aqua, & vino, neque aliquid, quod ipsi mixto succedat, quia mixtum illud non conuertitur in sanguinem Christi, sed tantum vinum.

DIF-

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm materia consecrationis, tàm corporis, quàm sanguinis, debeat esse præsens consecranti?

CONVENIVNT Doctores materiam consecrationis debere esse præsentem moraliter Sacerdoti consecranti, vt validè fiat consecratio: quod constat ex vsu Ecclesiæ, in qua non quam consecratur, nisi materia moraliter præsens, desumpto exemplo Christi, qui materiam tantum moraliter præsentem consecrauit, & id nobis faciendum reliquit: quod etiam pronomine demonstratiuo, *hoc*, & *hic*, quoad consecrationem vtimur, denotatur, quia eo pronomine in consecratione Sacerdos demonstrat rem, non rem de qua, necessum sit antea cogitasse, & imaginatum fuisse, vt eam demonstret, quæ demonstrari potest imaginationi, aut intellectui, sed rem, de qua tunc, quando fit consecratio, incidit primò sermo consecratorius, & occasio consecratorie loquendi, quæ demonstrari nequit imaginationi, quia huic tantum potest demonstrari, quod antea imaginatum est, neque intellectui, quia huic tantum potest demonstrari, quod antea est intellectum, sed tantum potest sensui exteriori demonstrari.

Ad hanc tamen præsentiam, qua materia consecrationis debet esse moraliter præsens, duo requiruntur, primò, quod materia actu physicè sensiatur sensu aliquo exteriore, aut saltem, quod ita exposita sit sensui, & ita facile possit sentiri, vt moraliter censeatur sentiri, quia pronomine demonstratiuo, siue ad sensum, siue ad intellectum ad minus denotatur, quod qui aliquid demonstrat, illud sibi, seu suo sensui, aut suo intellectui signet, & demonstret (quamuis etiam possit alijs) & ideo necessarium est, quod illud sentiat, aut physicè, aut moraliter, id est, quod illud censeatur sentire. Secundò requiritur, quod materia non sit parum

loca-

localiter propinqua ipsi consecrāti, quia si sit nimis distans, vt si distet centum passibus, imò si distet quadraginta, non fiet consecratio; quia tunc nec ipsa materia, nec quod materiæ ipsi succedit, poterit sensui exteriori pronomine *hic*, & *hæc* demonstrari, quamuis possit pronomine *illud*, si sit in nimia distantia, aut pronomine *istud*, si sit in minori: quòd si quando à longè videmus ciuitatem, ad quam tendimus, & eam pronomine *hoc* demonstramus, vt quando dicimus, hæc ciuitas ad quam tendimus, tunc non fit demonstratio sensui, sed tantum intellectui, quia antea de illa cogitauerat; fiet autem sensui pronomine *illa*, aut *ista*. Sed quanta propinquitas localis necessaria sit, & sufficiat ad validam consecrationem, nequit certò definiri, quia nequit certò definiri, quanta sit necessaria, & sufficiens, vt materia consecrationis, vel quod ipsi succedit, possit pronomine *hoc* sensui exteriori demonstrari, quia materia, quæ nequit pronomine *hoc* ad sensum demonstrari, nequit validè consecrari, & quæ eo pronomine demōstrari potest, ad sensum, potest validè consecrari, quia eo pronomine fit consecratio: id tamen certum existimamus, in quo contra Vigueriū cap. 16. conueniunt communiter Theologi ad validam cōsecrationem materiæ non esse necessarium, quod sonus pronominis *hoc*, neque reliquorum verborum formæ perueniat physicè per se ipsum, neque intentionaliter per speciem sui ad materiam ipsam, quia accessus iste non est necessarius, vt materia possit pronomine *hoc* demonstrari: neque de eo accessu loquitur August. tractatu 80. in Ioann. dum de Baptismo loquens ait: *Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum*, quia his verbis tantum vult ad baptismum non sufficere aquam, sed etiam requiri verba formæ baptismi.

Ita tamen ad præsentiam ad valorem consecrationis requisitam, adminus est necessarium, quod materia sit sensui exteriori exposita, vt etiam sufficiat, si sit exposita visui, quamuis ab ipso non percipiatur, vt contra Vazq. disp. 171 aduertunt Ægid. q. 74. art. 2. dubio 1. Ochag. q. 6. Layman. c. 2. & Bonac. q. 2. par. 6. quia quando est exposita visui, si alias sit ipsi sufficienter propinqua, quamuis actu nō videatur, potest pronomine *hoc* demonstrari à Sacerdote (nisi

Ægid. Ochag. Laym. Bonac.

iste

iſte ſit cœcus, quia iſte nequit materiam videre) quia ſic expoſita, & propinqua cenſetur moraliter videri à Sacerdote non cœco. Et ideo Sacerdos validè conſecrat formas, quas habet in pyxide, vel ſupra corporale poſitas, quamuis illas non videat, quia habet illas viſui expoſitas; non tamen ſufficit, quod materia ſit expoſita alicui alij ſenſui exteriori, ſed neceſſarium eſt, quod actu percipiatur aliquo alio, nempe, aut tactu, aut olfactu, aut guſtu, aut auditu, quia aliter nequit alicui ſenſui ex iſtis pronomine *hoc* demonſtrari, quia nulla res expoſita alijs ſenſibus cenſetur moraliter ſentiri; benè tamen expoſita viſui, ob huius facilitatem maximam ſupra alios ad ſentiendum: ad hoc autem, quod res pronomine *hoc* ad ſenſum exteriorem demonſtretur, neceſſarium eſt, quod ab illo ſentiatur, aut cenſeatur ab illo ſentiri.

Sed quamuis ad præſentiam ad valorem conſecrationis requiſitam neceſſarium ſit, quod materia ſit, aut expoſita viſui, aut actu percepta ab alio ſenſu exteriore, non tamen eſt neceſſarium, quod per ſe, ſeu ratione ſui ſit expoſita, aut actu percepta, quia ſufficit, quod id materiæ conueniat ratione continentis ipſam, quia per metonymiam continens ſumitur pro contento, ac proinde continente demonſtrato, & aſſignato, per pronomen *hoc* eo ipſo demonſtratur contentum, vnde materia cooperta, aut incluſa in vaſe conſecrari poteſt; ſecùs eſt quando materia exiſtit poſt parietem, aut poſt linteum non habentia figuras continentis.

Tandem materia ſiue continua, vt magna copia vini, ſiue diſcreta, vt cumulus formarum, ita debet eſſe expoſita viſui, aut actu percepta ab alio ſenſu exteriori, vt neceſſarium non ſit, quod ſecundùm ſe totam ſit expoſita viſui, vt poſsit ſecundùm ſe totam videri, neque quod ſecundùm ſe totam ſit percepta ab aliquo alio ſenſu, dum ſit expoſita, aut actu percepta ſecundùm aliquam partem, ſi alias ſecundùm ſe totam ſit in propinquitate locali debita, quia tunc materia illa poteſt abſolute, & ſecundùm ſe totam pronomine *hoc* ad ſenſum demonſtrari: imò quamuis ſecundùm ſe totam non ſit in propinquitate aliàs ſufficiente,

Vazq. sedt antum secundùm aliquam partem, vt contra Adamum q. 2 dub. 2. & contra alios aduertit Vazq. n. 25. quia vt materia aliqua possit pronomine *hoc* ad sensum demonstrari non minus requiritur, quod sit exposita visui, aut percepta ab alio sensu, quam quod sit in propinquitate commoda, & morali, sed vt secundùm se totam possit pronomine *hoc* demonstrari, sufficit quod secundùm aliquam partem sit visui exposita, aut actu percepta ab alio sensu, ergo etiam sufficiet, quod secundùm aliquam partem sit in propinquitate commoda, & morali.

DIFFICVLTAS XVI.

Vtrùm materia consecrationis debeat esse determinata, & definita in particulari per intentionem consecrantis?

CONVENIVNT Doctores materiam consecrationis ita debere ad valorem consecrationis intentione consecrantis determinari, & definiri in indiuiduo, vt non sufficiat intentionem consecrantis ferri in hanc, vel in illam materiam vagè, & indeterminatè, sed necessarium esse ferri in hanc determinatam materiam, quia intentio consecrantis correspondere debet, & quadrare ipsis verbis, quibus efficit consecrationem; his autem nequit demonstrari, nisi materia determinata, & designata in indiuiduo, ergo intentio consecrantis, vt efficax sit, & vt media ea fiat consecratio, debet in materiam determinatam in indiuiduo ferri.

Quòd si obijcias Sacerdos potest confitentem tantum venialia absoluere à duobus venialibus tantũ, & nõ ab alijs non determinando sua intenrione duo illa: ergo etiam poterit consecrare partem aliquã materiæ non determinando illã sua intentione. Respondemus in casu dicto absolutionẽ

fore

fore nullam, & à nullo peccato fieri, quia non est maior ratio, quare fiat ab his duobus, quam ab alijs duobus, quia supra nulla duo determinata cadit absolutio: & quamuis admittamus in eo casu fieri absolutionem à duobus, quamuis non designatis intentione Sacerdotis, non tamen fiet consecratio partis materiæ non designatæ intentione ministri ob discrimen inter verba, quibus vtitur absoluens, & inter verba, quibus vtitur consecrans, quia hic vtitur pronomine demonstratiuo, & designatiuo, non verò ille.

Vnde Sacerdos, qui ex vndecim formulis, quas habet in prospectu, tantũ intendit consecrare decem, has decẽ sua intentione non determinando, nullam cõsecrat ob rationẽ dictã, quæ amplius declaratur; & confirmatur, quia tunc nõ consecrat vndecim, quia id non intendit adhuc cõfusè, neq; consecrat decẽ, quia ex vndecim excludenda est vna, & non consecranda, & non est maior ratio, quare excludatur hæc, aut illa, quàm quæcumq; alia, quia nullam ex vndecim determinatè exclusit: nihilominùs habens in prospectu vndecim, quamuis falsò existimet esse tantũ decẽ, consecrat omnes vndecim, si non limitet intentionem ad decem, quia verè intendit, quamuis confusè consecrare omnes, quas habet in prospectu, quia expressè non restringit suam intẽtionem ad decem, quia ex vna parte error ille optimè compatitur cũ intentione consecrandi omnes, quas habet in prospectu (quod vt sic est quid determinatũ in indiuiduo) & ex altera parte verè vult consecrare omne, quod habet in prospectu, quia nihil excludit: & ob eandẽ rationẽ habens in prospectu duas hostias, existimans esse tantũ vnã, consecrat illas duas, si non restringat intentionem ad vnam tantum.

Addimus primo, vt contra Ægid. dubio 3. aduertunt Vazq. disput. 171. Soarez disput. 43. Bonacina disputat. 4. quæst. 2. puncto 5. & Adamus dub. 2. Sacerdotem, qui ex vndecim formulis intendat consecrare decem, quas Deus velit, nullã cõsecrare, etiamsi Deus illas, decem eligat, quia tunc nequit illas decem pronomine demonstratiuo sensui exteriori (imò neq; intellectui) demonstrare, & designare, quia ignorat, quas decem ex illis Deus velit. *Vazq. Soarez. Bonac. Adam.*

Quòd si obijcias Sacerdos potest offerre sacrificium

Missæ pro anima, quam Deus designet, & eligat, & tunc sacrificium proficiet animæ, quam Deus elegerit si aliquam elegerit. Ergo etiam poterit consecrare materiam, quam Deus designauerit, si aliquam designauerit. Respondeo esse disparem rationem inter consecrationem materiæ, & inter applicationem sacrificij pro aliquo, quia consecratio fit à Sacerdote verbis formæ demonstrantibus sensui exteriori, aut materiam consecrandam, aut potius quod ipsi materiæ succedit, quod fieri nequit, quando materia non est designata, & nota in individuo isti consecranti: applicatio verò sacrificij non fit demonstrando animam, cui applicatur, ac proinde potest applicari animæ ignotæ, & non designatæ ab applicante.

Addimus secundò, in quo Doctores communiter conueniunt, eum, qui plures formas portauit ad altare intentione consecrandi illas, aut ipsi iam existenti in altari appositæ sunt ad id, & tunc decreuit illas suo tempore consecrare, quamuis postea tempore consecrationis tantum recordetur hostiæ, quam tantum habet in manibus, etiam consecrare formulas illas, si alias sint sufficienter propinquæ, & visui expositæ, quia tunc in eas fertur intentione antiqua, quæ ad valorem consecrationis sufficit, quia virtualiter perseuerat.

Qui verò vinum in calice consecrat, non consecrat guttas vini adhærentes superficiei exteriori calicis (& multo minus existentis in pede calicis) quamuis eas habeat in prospectu, nisi id expresse intendat (quod illicitè intendet) in quo DD. conueniunt, quia nemo censetur intendere eas adeo discontinuatas à vino continuo, intra calicem existente in profundo consecrare: imò neq; guttas intra calicem existentes discontinuatas à vino continuo existente in profundo, vt contra Bonacinam aduertunt Reginald. cap. 2. Ochag quæst. 6. & Laymann. cap. 2. & non solùm non consecrat guttas remotiores circa labrum calicis existentes, in quo etiam Ægid. numero 45. cum prædictis conuenit contra Bonacinam, sed neque propinquas ipsi vino existenti in profundo, vt contra ipsum Ægidium, & contra Adamum quæstione 2. numero 79. aduertunt prædicti,

Regin. Ochag. Laym. AEgid.

quia

quia consecrans, quando aliud non expresse intendit tantum censetur velle consecrare vinum, quod per modum potabilis existit intra calicem, quod tantum est illud continuum, quod est in profundo calicis. Addimus etiam consecrare, & censeri velle consecrare eas guttas, quæ incepta prolatione verborum erant continuæ cum vino existente in profundo, quamuis ante perfectionem prolationis discontinuentur, & quæ post inceptam prolationem ante perfectam continentur. Qui tamen consecrat formulas existentes in patena, aut intra pyxidem, etiam consecrat, & censetur velle consecrare particulas existentes intra pyxidem, aut in patena mixtas cum formulis, vt patet, imò existentes extra ambitum, aut spatium formularum existentium intra pyxidem, aut in patena, etiam si non fuerint continuæ in principio prolationis verborum, nec fiant continuæ ante perfectionem prolationis verborum, quia istæ, quamuis non continuæ cum formulis, existunt per modum comestibilis intra pyxidem, aut in patena.

DIFFICVLTAS XVII.

Vtrùm materia consecrationis possit in quauis parua quantitate validè consecrari?

DIFFICVLTAS hæc non procedit de materia partiali existente in totali materia, quia hæc partialis materia, quantumuis minor, & minor validè potest consecrari in toto ipso, quia omnes particulæ panis, & vini consecrati, quantumuis paruæ sint consecratæ sunt, vt constat Trident. sess. 23. cap. 4. & can. 3. & 4. & constabit ex dicendis, sed procedit de materia totali, an hæc possit in quauis parua quantitate consecrari.

Circa quam conueniunt Doctores materiam quantum-

uis paruam si sensu aliquo humano exteriori sentiri possit, consecrari posse, quia ex vna parte in ea manet substantia panis, aut vini, vt supponimus, & ex altera est sensibilis, ac proinde demonstrabilis ad sensum pro nomine *hoc*.

Est ergo difficultas an materia, quæ ob sui paruitatem nullo sensu exteriori percipi potest, consecrari possit.

Sotus. Valen. Henriq. Sotus in 4. distinct. 9. quæstione vnica artic. 1. Valent. disput. 6. questione. 2 puncto 2. Henrriquez lib. 8. cap. 14. & Adamus quæst. 2. dub. 2. partem affirmatiuam tuentur, quia ex vi consecrationis tantum fit, vt loco substantiæ panis, & vini succedat sub accidentibus eorum corpus, aut sanguis Christi. Ergo sub quauis quantitate quantumuis imperceptibili per sensus, sub qua sit substantia panis, aut vini, valide fiet consecratio.

Maior. Vazq. Soarez. AEgid. Maior vero in 4. distinc. 11. quæstione 2. Vazquez disput. 171. cap. 2 Soarez disput. 43. sect. 7. & Ægidius dubio 2. partem negatiuam tradunt, & merito, quia tunc materia illa non potest pro nomine *hoc* ad sensum exteriorem demonstrari. Ergo nequit valide consecrari, quia consecratio fit, ex vi demostrationis, & significationis verborum formæ.

Addimus primo id etiam esse verum, quamuis materia, quæ sensu exteriori percipi nequit, sit inclusa in vase, quia quamuis tunc possit designari, seu demostrari vas, non tamen ipsa in vase inclusa, quia materia, quæ alias præsens exposita sensui nequit ratione sui demostrari, & est incapax, vt demostretur, non dicitur in continente demostrari, demostrato continente.

Addimus secundò contra Maiorem facta semel consecratione v.g. panis, corpus Christi retineri sub quacumque minima parte, sub qua posset conseruari substantia panis, quamuis panis nullo sensu humano percipi possit (sub qua quamuis sic imperceptibili, potest absque dubio conseruari, vt potest substantia non viuentis) quia corpus Christi succedit loco substantiæ panis sub eius accidentibus, seu speciebus. Ergo quandiu substantia panis sub illis conseruaretur, retinetur corpus Christi: in hoc autem casu species illæ, quamuis sensu humano imperceptibiles, seu insensibiles

habe-

habebunt ratione sacramenti, quia erunt signum sensibile in alio nempe in toto à quo separatæ fuerunt: & erunt signum sensibile in toto si ei iterum vniantur, quod sufficit ad rationem sacramenti.

Obseruandum est, vt optime Vazquez contra nonnullos, quod quamuis materia sensu aliquo humano perceptibilis, consecrabilis sit, non tamen possit consecrari, nisi ab eo, à quo sentiri potest, quia qui non potest sensu aliquo rem aliquam percipere, nequit illam, neque aliquid sub illa pro nomine *hoc* ad sensum sibi signare, & demostrare, quia pro nomine demonstratiuo *id* adminus denotatur vt diximus diffi. 15. ab eo tamen à quo materia sentitur potest consecrari, quamuis eam non sentiat naturaliter, sed tantum supernaturaliter, quia iste potest pro nomine demostratiuo, *hoc* vti circa eam materiam, quæ eam potest sibi signare, & demonstrare. *Vazq.*

DIFFICVLTAS XVIII.

Vtrùm materia consecrationis possit in quauis magna quantitate valide consecrari?

ALEXAND. 4. parte quæstione 10. memb. 4. articulo 2. Bonauentura. in 4. distinct. 10. parte 2. artic. 1. quæstione 4. Paludan. distinc. 11. quæstione 1. artic. 3. Angel. Eucharistia 1. num. 25. & alij docent materiam non posse in quauis magna quantitate validè consecrari: Doctores tamen isti non conueniunt in assignanda magnitudine, in qua possit materia valide consecrari, quia Paludan. ait eam magnitudinem esse solitam Deo notam. Alexand. Bonauent. & Angel. dicunt in ea tantum posse consecrari, in qua vsui fidelium sit accommodata, & non in maiori; alij verò in ea tantum magnitudine, in qua secundum ritum Ecclesiæ consecrari debet. *Alexand. Bonauent Palud. Angel.*

Id ergo in quo Doctores isti conueniunt, probatur primò, quia virtus Sacerdotis ad consecrandum nempe character, & etiam virtus verborum, quibus consecrat, est finita, ergo Sacerdos tantum potest operari circa materiam finitam, & determinatam, ita vt circa maiorem non possit. Secundò, quia Christus sapientissimè se gessit circa institutionem sacramentorum. Ergo credendum est non reliquisse Sacerdotibus potestatem consecrandi materiam, in quauis magna quantitate, sed tantum in ea, quam exigat vsus fidelium, in quem eam potestatem reliquit.

S. Thom. Durand. Sotus. Vazq. Soar. Adam.

S. Thom. verò quæst. 74. artic. 2. Durand. in 4. dist. 11. quæstione 7. Sotus distinctione 9. quæstione vnica articulo 2. Vazquez disputatione 171. cap. 3. Soarez disputatione 43. sectione 8. Adamus dubio 2. & communiter Doctores docent materiam posse validè consecrari in quauis magna quantitate absque termino aliquo, quantum est ex parte magnitudinis: & meritò, quia ex vna parte materia consecrationis, quantumuis maior, & maior non definit esse materia, quia panis, verbi gratia, quantumuis maior, & maior non definit esse panis, & verba consecrationis possunt accommodatè proferri circa quancumque maximam quantitatem materiæ absque limite, quia quæcumque maxima quantitas, quantum est ex se potest verbis consecrationis demonstrari siue vna, siue pluribus consecrationibus: & ex altera parte ad id non obstat, quod virtus propria, & physica Sacerdotis, sit finita, & limitata, quia Sacerdos non operatur propria virtute, sed Dei, vt minister, & instrumentum illius, imò ipse non operatur physicè [illegible] consecrationem, sed solus Deus. (ex quo colligitur ad primam rationem aduersariorum) Neque quod potestas consecrandi collata sit in vsum fidelium, obstat ad hoc, quod Sacerdos possit consecrare maiorem materiam, quàm vsus fidelium exigat, quia si non posset, limitatio hæc exposita esset multis, & grauibus incommodis; quia semper, aut ferè semper dubium esset, an posset fieri de nouo consecratio, quia semper, aut ferè semper est dubium, an formulæ, quæ consecratæ existunt, sufficiant pro fidelibus,

& sem-

& semper esset dubium, an possent consecrari tot, vel tot formulæ, verbi gratia, an possent consecrari octo, an decem, quia nequit pro certo definiri numerus formarum sufficiens ad vsum fidelium: fuit ergo maximè conueniens, & maximæ prudentiæ in Christo instituente, vt potestas valide consecrandi accommodata fuerit significationi verborum, vt valor consecrationis non esset tantæ anxietati expositus. Ex quo constat ad secundam rationem aduersariorum.

Sacerdos ergo potest validè consecrare quancumque magnam molem materiæ (lacum videlicet vini) etiamsi magna pars illius ratione sui non sit moraliter præsens, dummodo secundùm aliquam magnitudinem illius sit præsens moraliter, quia tunc non obstat magnitudo, vt nuper dicebamus, neque defectus præsentiæ aliquarum partium ratione ipsarum, vt diximus difficult. 15 quia magna moles siue panis, siue vini, cuius aliqua pars est præsens, quamuis reliquæ ratione sui sint absentes, potest verè, & absolutè demonstrari ad sensum pronomine demonstratiuo *hoc*, quia optimè dicimus hic lacus, hoc flumen, hoc mare. Vnde quando dictum pronomen dirigitur ad totam molem, falsò dicitur, hoc est vinum, quamuis proxima pars sit vinum, si ferè tota residua moles sit aqua, & verè dicitur, quamuis proxima pars sit aqua, si ferè tota residua moles sit vinum; secùs est, si tantum dirigatur ad partem proximam, quia si proxima sit vinum verè dicetur, hoc est vinum, & falsò, si proxima pars sit aqua.

****

DISPVT. III.

De forma Sacramenti Eucharistiæ.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm Christus eisdem verbis gratias egerit Patri, benedixerit panem, & vinum, & ea consecrauerit?

LVRA apud Euangelistas legimus Christum fecisse, quando Eucharistiam instituit nempè gratias egisse Deo, benedixisse, & fregisse panem, & protulisse verba consecrationis.

Est tamen difficultas circa distinctionem, & ordinem harum quatuor actionum.

Conueniunt Theologi fractionem panis fuisse actionem distinctam ab alijs tribus, vt ex se patet, & ex modo quo vt distincta ab illis refertur ab Euangelistis, dissentiunt tamen circa alias tres.

Alexand. Duran. Marsil. Becan.

Alexand. 4. par. quæst. 10. memb. 4. art. 2. Duran. in 4. dist. 8. q. 2. Marsilius in 4. q. 6. art. 1. Becan. cap. 21. quæst. 3. & Theologi Catechismi Pij V. titulo de Eucharist. docent Christum eisdem verbis, quibus consecrauit panem, & vinum, eis benedixisse, ita vt benedictio non fuerit distincta à consecratione, quia verba consecrationis panis, & vini sunt benedictio eorum. Ergo absque fundamento distinguitur benedictio à consecratione, quod autem prolatio verborum consecrationis sit benedictio indicare videtur Paulus 1. ad Corinth. 10. illis verbis, *Calix benedictionis, cui bene-*

dici-

dicimus, & significare videntur Iustinus in apolog. 2. & Pseudo. Cyprian. de Cœna Domini.

Armac. lib. 9. quæstionum contra Armenos cap. 5 docet benedictionem fuisse distinctam à consecratione, non tamen à gratiarum actione, quia Christus gratias egit Deo, (ac proinde eam benedictionem non fuisse panis, & vini, sed Dei, quia Deum benedixit ipsi gratias agendo) quia Lucas 22. & Paul. 1. ad Corinth. 11. pro benedictione, cuius Matth. & Marc. mentionem faciunt, vtuntur gratiarum actione. *Armac.*

Sotus verò in 4. distinctione 11. quæst. artic. 2. Iansen. in sua Concordia 131. Soarez disputat. 58. & Vazquez disput. 196. docent. & meritò: gratiarum actionem, benedictionem, & consecrationem fuisse tres actiones inter se distinctas. *Sotus. Iansen. Soar. Vazq.*

Et in primis benedictionem panis, & vini fuisse actionem distinctam à consecratione satis indicatur in Trident. sess. 13. cap. 1. dum dicitur, *Post panis, vinique benedictionem se suum ipsius corpus illis præbere, ac suum sanguinem, disertis, ac perspicuis verbis testatus est*, quibus Trident. significat Christum post benedictionem panis, & vini consecrasse, quia verbis ipsius consecrationis testatus est, se illis suum corpus, & sanguinem præbere. Id quoque indicatur in Euangelio, quia in eo benedictio, & consecratio narrantur, vt distinctæ, quia Matth. 26. dicitur. *Accepit Iesus panē, & benedixit, fregit, deditque Discipulis suis, & accipite, & comedite, hoc est corpus meum*: quod etiam vsus Ecclesiæ confirmat, quia Sacerdos imitatione Christi consecraturus præmittit benedictionem panis, & vini, antequam consecret. Quamuis ergo consecratio panis, & vini etiam sit benedictio eorum, quia consecratione in melius conuertuntur, nihilominùs Christus alia etiam benedictione distincta à consecratione, panem, & vinum benedixit aliis verbis, inuocando videlicet Deum super panem, & eis aliquid boni apprecando. *Trid.*

Deinde gratiarum actionem fuisse distinctam à consecratione indicatur in Euangelio, dum istæ narrantur vt distinctæ. Et ratione constat, quia gratiarum actio refertur in

Deum,

Deum, consecratio vero in panem, & vinum.

Tandem gratiarum actionem fuisse distinctam à benedictione satis indicatur in Euãgelio, quia Matt. 26. & Marc. 14 narrantur vt distinctæ, & in canone missæ, dum in eo exprimuntur vt distinctæ.

Paulus verò, & Lucas non meminerunt benedictionis, sed gratiarum actionis, nõ quia essent eadem actio, sed quia eo ipso, quod exprimebant gratiarum actionem, etiam denotabant benedictionem, quia tunc ex more ad gratiarum actionem supra rem aliquam sequebatur benedictio illius, vt indicat Paulus 1. ad Corinth. 4. quo etiam confirmatur gratiarum actionem, & benedictionem fuisse actiones distinctas.

Circa ordinem ergo actionum, quæ factæ fuerunt tempore consecrationis credimus Christum primo accepisse pãnem secundò gratias egisse Deo, forsam pro eo, quod virtus diuina ipsi semper assisteret ad patranda mirabilia, qua ratione Ioann. 11. excitaturus Lazarum gratias egit Deo. Tertiò benedixisse panem; quartò illum fregisse, quinto consecrasse, quia ordine prædicto referuntur in Euangelio factæ, & absque vrgente necessitate non est negandus, neque est recurrendum ad figurã anticipationis, qua aliquando Euangelistæ vtuntur; & sexto post consecrationem panis illum distribuisse Discipulis suis, qui ante distributionem debuit consecrari, & ideo quamuis in Euangelio prius referatur distributio, quam prolatio verborum consecrationis, recurrimus ad vsum anticipationis.

DIFFICVLTAS II.

Quo pacto Christus consecrauerit?

Catheri. CATHERINVS tract. de hac re, pro viribus defendit Christum, sola diuina virtute absque vllis verbis consecrasse: quod probabile indicãt Innoc. 3. lib. 4. de mysterijs Missæ cap. 6. Archidiaconus in canonem *timorem* de consecratione diff. 2.

Guillel-

Guillelmus Durand. lib. 4. diuinorum officiorum cap. 41. & Allianc. in 4. quæstione 5. art. 1. lit. H. & probari potest primò, quia quamuis ex scriptura constet Christum verba consecrationis protulisse, & Ecclesia definierit Christi verba illa nobis pro forma reliquisse, tamen neque ex scriptura, neque ex definitione Ecclesiæ, neque aliunde constat Christum verbis illis consecrasse. Ergo secundò quia nisi prius Christus consecrasset, quàm proferret verba consecrationis, quibus nos consecramus, non pronunciasset illa verè, quia verba consecrationis non significant aliquid fieri, sed iam esse. Tertiò quia Marc. 14. capite prius narrat Christum dedisse calicem discipulis, & eos omnes ex illo bibisse, quàm quod verba consecrationis calicis protulerit.

Sanctus Thomas verò quæst. 78. art. 1. Ægid. dub. 1. Vazquez disp. 197. Adamus quæst. 3. dub. 1 Becan. cap. 21. quæst. 3. & communiter Theologi docent, & merito, Christum verbis consecrationis quibus nos vtimur, consecrasse; quod indicat Trident. sess. 13 cap. 1. dum ait: *Maiores nostri apertissimè professi sunt hoc tam admirabile sacramentum in vltima cœna Redemptorem nostrum instituisse, cum post panis vinique benedictionem, se suum ipsius corpus illius præbere, ac suum sanguinem disertis, ac perspicuis verbis testatus est.* Si ergo Christus prolatione verborum consecrationis sacramentum Eucharistiæ instituit, eis vere consecrauit, quia nō potuit prolatione eorum illud instituere, nisi facto suo, nempè medijs illis consecrationem efficiendo. Idem quoque significat cap. 4 dum ait: *Quoniam autem Christus Redemptor noster corpus suum, id quod sub speciebus panis offerebat, verè esse dixit: ideo persuasum semper in Ecclesia fuit, idque nunc denuo sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis, & vini conuersionem fieri totius substantiæ &c.* Vbi Trident. ex veritate verborum consecrationis collegit fieri conuersionem panis in corpus Christi: & non tantum colligit nunc fieri à Sacerdotibus, sed etiam factā fuisse à Christo, quando verba consacrationis protulit, ait enim, *& id quod sub specie panis offerebat, verè esse suum corpus dixit:* Trid. ergo manifestè sentit cōuersionē, seu cōsecrationē panis factam fuisse à Christo verbis illis, *hoc est corpus meum.*

S. Thom. Ægid. Vazq. Adamus. Becanus. Trident.

Et

Et id ratione probatur, quia verba consecrationis, quibus nos vtimur ad consecrandum sunt aptissima ad id, & ad illa nobis Christus reliquit, & à Christo tempore, quo ipse consecrauit, fuerunt prolata. Ergo absq; fundamento, imò & contra rationem negatur Christum illis consecrasse.

Ad primam ergo rationem Catherini respondemus, quod quamuis ex scriptura non constet Cstristum verbis, quibus nos vtimur, consecrasse, id tamen deducitur ex Trident. & dicta ratione confirmatur. Et ad secundam negamus verba cõsecrationis nõ significare aliquid fieri, vt difficul. 9. Ad tertiam concedimus Marcũ prius narrasse Christum dedisse calicem Discipulis, & eos ex calice bibisse, & postea narrasse Christum verba consecrationis protulisse: id tamen fecit Marcus per figuram anticipationis, qui non eodem ordine narrauit, ac alij.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm præter verba, quibus Christus consecrauit, sint necessaria alia, vt nunc fiat à Sacerdotibus consecratio?

ERROR est Græcorum Recẽtiorum verba, quibus Christus consecrauit, & quibus nunc vtitur Ecclesia Latina, non sufficere Sacerdotibus ad consecrandum, sed necessariũ esse addere quasdam alias orationes, & præces, quibus à Deo petatur, vt panis conuertatur in corpus, & vinum in sanguinem Christi.

Id autem probant authoritate primò, quia multi Patres dicunt consecrationem fieri orationibus, & precibus, & tamen hæc verba, *Hoc est corpus meum, & hic est Calix sanguinis mei*, non sunt orationes, neq; preces, quia eis nihil petitur, ergo solis illis non fit consecratio.

Secundò probatur ex Lithurgijs Sanctorum Iacobi, & Basilij, quæ habentur in Bibliotheca antiquorum Patrum,

& S. Clementis, quæ habetur in libro 8. constitut. capite 12. aliàs 27. in quibus post verba consecrationis, quibus vsus est Christus, & nunc vtitur Ecclesia Latina, additur oratio, in qua petitur, vt adueniat Spiritus Sanctus supra dona illa: *Vt superueniens sancta, & bona, & gloriosa sua præsentia* (vt ibi dicitur) *sanctificet, & efficiat hunc panem corpus sanctum Christi tui, & hunc Calicem pretiosum sanguinem Christi tui.*

Tertiò id probant ex Dionys. c. 3. de Ecclesiastica Hierarchia in contẽplatione aliquantulũ ante finẽ, dũ non leuiter indicat ante verba illa, *hoc facite in meam cõmemorationẽ*, non fuisse factam consecrationẽ, & tamen ante illa iam prolata erant verba illa consecrationis, *Hoc est corpus meum*. *Dionys.*

Quartò ex Damasc. lib. 4. de Fide c. 14. dum ait panem & vinum post verba illa, *Hoc est corpus meum, & hic est Calix sanguinis mei*, vocari antitypa (id est figurã corporis, & sanguinis Dñi. Ergo sentit solis prædictis verbis non constitui corpus, & sanguinem Christi sub speciebus panis & vini. *Damasc.*

Quintò id probant ex Missa Romana, quia in ea post verba illa, *Hoc est corpus meũ, & hic est Calix sanguinis mei:* orat Sacerdos his verbis, *iube hæc perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum*, quibus peti videtur, quod fiat consecratio.

Catholici tamen cõueniunt verbis illis, *Hoc est corpus meũ, & hic est Calix, &c.* quibus vtitur Ecclesia Latina absq; vlla alia oratione perfici consecrationẽ panis, & vini, quod plures ex Patribus, aut exprimunt, aut maximè indicant. Et id supponit Eug. IIII. in suo decreto fidei, dum pro forma consecrationis non assignat alia verba, nisi prædicta, quo satis denotatur illa esse sufficientia. Et id constat ex Ecclesiæ etiam Græcæ traditione, & vsu, quæ statim post prolata verba dicta consecrationis, agnoscit verum corpus, & sanguinem Christi sub speciebus panis, & vini, & vt talia populo adoranda proponit. *Eugen. 4.*

Et ratione probatur primò, quia Christus solis prædictis verbis consecrauit, vt ipsi Græci fatentur. Ergo absque fundamento, imò contra rationem exigitur aliqua alia oratio, vt nos consecremus, præsertim cum Christus statim

atque

atque dicta verba consecrationis Luc. 22. protulit, dixerit, *hoc facite in eam commemorationem.* Secundò quia si statim atque dicta verba consacrationis prolata sunt, nō fieret consecratio, sed postea post aliam superadditam orationem, dicta verba non essent vera in ore Sacerdotis, quia sacerdos nō posset verè in nomine Christi dicere: *Hoc est corpus meū*, si adhuc post horum verborum prolationem finitam, manet substantia panis, sed ex sola veritate verborum Ecclesia semper collegit, seu deduxit consecrationem, & conuersionem Eucharistiæ, ve docet Trid. sess. 13. c 4. ergo illis solis fit cō secratio, & conuersio.

Ex dictis etiam reijcitur error Hæreticorum nostri temporis afferentium verba consecrationis nihil efficere; sed tantum esse verba concionatoria, & ex hortatoria quia ex dictis constat esse consecratoria, & efficatia, vt conuertant, panem, & vinum in corpus, & sanguinem Christi.

Ad primum ergo fundamentum Græcorum respondemus plures ex Patribus vocare formas consecrationis preces, & orationes, quia quamuis formaliter nō sint tales, sunt tamen virtualiter, quia habent virtutem, & vim orationis, & præcationis, quia à Deo impetrant consecrationem, & conuersionem ipsam,

Ad secundum respondemus in oratione addita post verba consecrationis in relatis lithurgijs non peti, vt panis fiat corpus Christi simpliciter, sed vt fiat nobis viuificum, & nos sanctificans, vt ex ipsis lithurgijs deducitur.

Ad tertium concedimus Dyonisium in eo loco satis indicare ante verba illa, *hoc facite in meam commemorationem* non esse factam consecrationem, nihilominus etiam indicat ante illa non fuisse prolata verba consecrationis, sed potius post illa, & sane quamuis in Ecclesia Latina similia verba habeantur post verba cōsecrationis, tamen in Ecclesia Græca consueuerunt ante verba consacrationis dici, vt sic Sacerdos antequam aggrediatur tantum opus se excusset, quod illud aggrediatur, quia Christus præcepit id fieri in sui commemorationem.

Ad

Ad quartum respondemus panem, & vinum appellari à Damasceno antitypa sanguinis, & corporis Christi, quia loquebatur de pane & vino ante consecrationem; vel si etiã loquebatur de illis, post consecrationem, id dixit, quia Christus, provt in hoc sacramento est figura sui, provt in propria persona se obtulit pro nobis in cruce.

Ad quintum respondemus, quod quando in Missa Romana addimus, *Iube hæc perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum*, non petimus, quod consecratio fiat, sed quod Deus ita sacrificium nostrum acceptet, vt sit nobis in remissionem peccatorum, & impletionem omnis gratiæ benedictionis.

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm forma consecrationis ita incipiat ab illis verbis, Hoc est corpus meum, & hic est Calix, &c. *vt absque præcedentibus ad ipsa possit fieri consecratio?*

CONVENIVNT Theologi verba illa, *qui pridiè, quàm pateretur*, & reliqua, quæ in Canone Missæ præmittuntur ante verba illa, *Hoc est corpus meum*, *& hic est Calix sanguinis mei*, non esse essentialia formæ consecrationis, quia illis nullo modo adhuc patialiter significatur consecratio, seu conuersio, ac proinde illis nullo modo, neq; patialiter fit. Est tamen difficultas, an ita necessaria sint, vt absque illis non fiat consecratio.

Scot. in 4. dist. 8. q. 2. & Angelus Eucharistia 1. nu. 24. partem affirmatiuam tuentur, quia absque illis verba consecrationis non significant corpus, & sanguinem Christi, sed ipsius Sacerdotis, quia absque illis pronomen *meum* in forma consecrationis corporis, & pronomen *mei* in forma consecrationis sanguinis non refertur ad Christum, sed ad *Scotus. Angel.*

Sacerdotem, ita vt sensus sit illud esse corpus, & sanguinem sacerdotis non Christi.

S. Thom. Ægid. Durand. Vazq. Ambro.

S. Thom. verò quæst. 78. art. 1. Ægid. dub. 2. Duran. in 4. distinct. 8. quæst. 2. Vazq. disp. 198. cap. 1. & communiter Theologi partem negatiuam merito tradunt quam significat Ambros. 4. de Sacrament. cap. 4. dum ait verbis Christi fieri consecrationem, & mutari creaturam, reliqua verò verba in laudem Domini referri per modum orationis retulit autem Ambros. & coniunxit verba illa, *accipite, & edite ex hoc omnes* cum illis, *Hoc est enim corpus meum*, non tanquam necessaria ad consecrationem, sed vt refert integrum sensum periodi.

Et ratione probatur, quia verba consecrationis, & pronomen *meum*, & *mei* in eis contentum absque verbis illis *qui pridie*, & reliquis, quæ ad verba ipsa consecrationis præmittuntur, referri possunt ad corpus, & sanguinem Christi, si id intendat Sacerdos sua intentione proferendi illa in nomine Christi, seu gerens personam Christi, sicut Angelus sua intentione gerens personam Dei nullis alijs præmissis verbis absolute dicebat, *Ego sum Deus Habraham, &c.* Ergo verbis consecrationis absque vllis allijs præmissis potest fieri consecratio, quia verbis consecrationis absq; alijs præmissis significari potest corpus, & sanguis Christi esse sub speciebus.

DIFFICVLTAS V.

Quæ verba sint essentialia formæ consecrationis corporis?

CONVENIVNT primò Theologi quatuor hæc verba *hoc est corpus meum* esse essentialia formæ cõsecrationis corporis, & cõsequenter adeò necessaria ad consecrationem, vt quolibet deficiente non fiat, quod Ecclesiæ omnes amplectuntur, & meritò; quia omnia dicta quatuor verba sunt necessaria ad signi-

ficandum corpus Christi esse sub speciebus, quo substantia panis conuertitur in corpus Christi, quia ad veritatem huius necessarium est substantiam panis conuerti in corpus Christi.

Conueniunt secundo particulam *enim* non esse essentialem formæ consecrationis corporis, & consequenter absque ea posse fieri consecrationem corporis, quia non est necessaria ad significandũ corpus Christi esse sub speciebus, quo solo fit dicta conuersio; & sane si essentialis esset, non esset omnino prætermissa in scriptura: imò conueniunt eam particulam non esse substantialem, vel quod idem est, non concurrere ad consecrationem, seu conuersionẽ, quia non iuuat, neq; aliquo modo deseruit ad significandum corpus Christi esse sub speciebus.

Est ergo difficultas de alijs verbis, quæ super addita fuerunt à Christo, nempè *quod pro vobis tradetur*, vt refertur 1. ad Corinth. 11. vel *quod pro vobis datur*, vt refertur Lucæ. 22.

Circa difficultatem hanc error refertur, & tribuitur Græcis, quasi senserint dicta verba esse essentialia formæ consecrationis corporis, quia ex vna parte Paulus, & Lucas illa referunt, vt à Christo prolata simul cum alijs verbis essentialibus, & ex altera parte verba illa superaddita determinant, & explicant verba essentialia.

De fide tamen est dicta verba non esse essentialia, neque necessaria ad consecrationem, vt constat ex perpetuo vsu Ecclesiæ Romanæ, quæ à Petro edocta absque verbis illis consecrat corpus Christi, quod deducitur ex eo quod Matthæ. & Marc. alia verba tradentes omittunt prædicta, quæ non omitterent, si essent essentialia, aut necessaria ad consecrationem. Et ratione probatur, quia hæc verba, *Hoc est corpus meum* absque illis prædictis sufficienter significant corpus Christi esse sub speciebus panis, ad cuius veritatem necessarium est substantiam panis conuerti in corpus Christi, ergo verba ista absque illis superadditis sufficiunt ad consecrationem, seu conuersionem.

Quod autem fuerint à Christo prolata, & quod determinent, & explicent essentialia non conuincit ipsa etiam

esse essentialia, neque esse necessaria, quia solum fuerunt prolata, vt determinantia, & explicantia ea, quæ sunt essentialia.

Addimus non tantum non esse essentialia, neque necessaria, sed neque substantialia, seu integralia, seu ad consecrationem concurrere, quando proferuntur, vt semper proferuntur à Græcis, quia absque fundamento dicetur ea verba ad effectum concurrere, imò & contra rationem, quia non concurrunt, neque iuuant ad significandum corpus Christi esse sub speciebus.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm omnia verba, quæ in Ecclesia Latina dicuntur pro consecratione sanguinis, sint essentialia formæ ipsius?

IN Ecclesia Latina pro consecratione sanguinis non tantum proferuntur illa verba: *Hic est enim Calix sanguinis mei*, sed etiam illa, *noui, & æterni testamenti mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

Conueniunt primò omnes, particulam illam *enim* non pertinere ad essentiam formæ sanguinis, neque ad consecrationem sanguinis concurrere, quia non deseruit ad significandum sanguinem Christi esse sub speciebus, quo solo fit consecratio, & conuersio substantiæ vini in sanguinem Christi.

Conueniunt secundò verba illa, *Hic est Calix sanguinis mei*, esse essentialia formæ, & consequenter necessaria ad consecrationem sanguinis, quia absque ipsis non significatur sanguinem Cristi esse sub speciebus, quod est necessarium ad conuersionem vini in sanguinem Christi faciendam.

Est

Est ergo difficultas, an etiam illa aliqua, posteriora verba, nempè *noui, & eterni*, & reliqua sint essentialia formæ.

Ricard. in 4. dist. 8. art. 3. quæst. 2. Antonin. 3. p. titul. 13 c. ap. 5. Pet. Sot. de institut. Sacerdotis lect. 2. de Eucharist. Sylvest. Eucharist. 1. quæst 6. & Armilla num. 14. partem affirmatiuam tuentur, quæ indicatur in Concil. Colonien si parte 7. capit. 14. & ab Innoc. 3. in in capit. *cum Marthæ* de celebratione Missarum, dum etiam dicta verba posteriora ponuntur ab illis pro forma simul cum prioribus. Et etiam indicauit Pius V. dum partem commentarij Caietani in art. 3. quæst. 78. vbi oppositam sententiam sequebatur, expungi fecit in impressione Romana, & in suo catechismo hanc partem affirmatiuam excudi iussit.

Ricardus
Anton.
Pet. Sot.
Sylvest.
Armil.
Cœci. Col.
Innocent.
Pius V.

Et ratione probatur primo, quia etiam dicta posteriora verba eodem tenore, quo priora proferuntur à Sacerdote supra calicem, & etiam maiusculis literis designãtur in missali. Secundò quia prædicta posteriora verba etiam fuerunt prolata à Christo, à quo verba essentialia desumuntur. Tertiò quia dicta posteriora verba determinant priora, ergo priora, & posteriora pertinent ad eandem significationem, ac proinde ad eandem formam.

Magist. verò in 4. distinct. 8. Bonauentura 2. parte distinct. artic. 1. quæstione 2. Scotus, & Durandus quæstione 2. Vazquez disp. 198. Ægidius quæst. 18. art. 3. dubio 2. Becan. cap. 20. q. 2. & communiter Theologi partem negatiuam merito tradunt, quam indicant Damas. 4. de fide c. 14 Ambr. lib. 4 de Sacram. cap. 5. Euseb. Emisen. relatus canone *quis corpus* de consecratione dist. 2. Iustin. apolog. 2. in fine, & Pseudocypri serm. de cœna Domini, dum pro forma consecrationis sanguinis tantum assignant verba illa, *Hic est sanguis meus*, vel æquiualentia. Et eandem partem maxime suadet, quod neque Marcus, neque Iacobus, neque Græci, neque Æthiopes, neque Mozarabes in Hispania consecrabant vinum dictis posterioribus verbis (quamuis iam Mozarabes etiam illis consecrent) vt patet ex eorum lithurgijs, quæ habentur in bibliotheca Anticorum Patrum, & eandem suadet, quod neque Paulus, neq;

Magist.
Bonauen.
Scot.
Vazq.
AEgid.
Becan.
Duran.
Ambro.
Eusebius.
Iustin.
Pseudo-cy

Euangelista aliquis meminit illius particulæ *Mysterium fidei*.

Et ratione probatur, quia hæc verba *Hic est sanguis meus*, vel *Hic est calix sanguinis mei*, absque alijs superadditis sufficienter significant sanguinem Christi esse sub speciebus vini ad cuius veritatem necessarium est substantiam vini conuerti in sanguinem Christi, & nulla alia id significāt, neque ad id significandum iuuant. Ergo sola illa absque alijs sunt essentialia formæ, & sufficiunt ad consecrationem sanguinis, & nulla alia sunt essentialia, quia verba mediante sua significatione pertinent ad essentiam formæ consecrationis.

Ad fundamentum ergo aduersariorum ex authoritate desumptum concedimus etiam posteriora illa verba recitari in forma calicis in Concil. Colonienfi, & ad Innoc. 3. id tamen non conuincit illa esse essentialia formæ, vt patet: dicuntur tamen priora, & posteriora ab Innoc. 3. esse formā quia priora sunt essentialia formæ, & posteriora pertinent ad explicationem verborum essentialium formæ, & cum his simul proferuntur: concedimus quoque Pium V. expunxisse partem illam commentarij Caietani, non quia falsam contineret doctrinam, sed quia postquam suam sententiam explicuit, non curauit de sententia Sancti Thomæ, quam explicare debuit, vt ab ipso Caietano instructi eam sequi censemus: & quamuis in catechismo Pij V. etiam posteriora assignentur pro forma (sicut etiam in missali Romano) in eo tamen non dicitur illa esse essentialia, præsertim quod in eo catechismo non continetur authoritas aliqua pontificia, sed tantum eorum Theologorum, qui illum scripserunt.

Et ad primam rationem concedimus omnia dicta verba priora, & posteriora eadem tenore proferri à Sacerdote super calicem & literis mainsculis notari, neutrum tamen conuincit etiam posteriora verba esse essentialia, quia vtrūque contingit in particula *enim*, quæ ex omnium sententia non est essentialis: ideo autem Ecclesia voluit etiam posteriora illa sic proferri, & notari, quia pertinent ad maiorem explicationem essentialium.

Ad

Ad secundum concedimus etiam posteriora verba adhuc illa *Mysterium fidei* fuisse à Christo prolata, negamus tamen esse essentialia, quia etiam verba illa, *quod pro vobis tradetur* fuerunt à Christo prolata in forma corporis, & tamen non sunt ei essentialia, quia tam hæc, quam posteriora illa in forma sanguinis fuerunt á Christo prolata pro explicatione essentialium.

Ad tertium concedimus posteriora illa verba determinare, & explicare priora, quæ sunt essentialia, id tamen non conuincit etiam illa esse essentialia, vt patet in illis verbis, *quod pro vobis tradetur*, quæ non sunt essentialia formæ corporis quamuis eam determinent, & explicent. Fuit autem conueniens dicta posteriora verba addi, in forma calicis (quamuis in forma corporis non addantur illa, *quod pro vobis tradetur*) quia illis denotatur excellentia, & præstantia noui Testamenti supra vetus, quia hoc confirmatum fuit sanguine hircorum, nouum vero sanguine Christi pro nobis effuso.

Id verò quod nonnulli Thomistæ addunt, nempe dicta posteriora verba etiam posse esse essentialia, & ad consecrationem concurrere, quando Sacerdos ea profert intentione etiam medijs illis consecrandi, dicitur sine fundamento, quia id non potest dictis verbis conuenire, nisi ex institutione Christi, de hac autem nullatenus constat, sicut absque fundamento diceretur, quod quando minister baptizat his verbis, *Ego te baptizo in nomine Patris Omnipotentis, & Filij vnigeniti, & Spiritus Sancti ab vtroque procedentis*, animo omnibus his baptizandi, hæc verba addita cõmuni formę, nempè *Omnipotentis, vnigeniti ab vtroq; procedentis*, quod sint essentialia formæ baptismi, & quod ad effectam baptismi concurrant, quia id non instituit Christus, absque institutione autem Christi id nequit dictis verbis conuenire: imò illud additur, & dicitur à dictis Thomistis contrarationem, quia posteriora illa verba non concurrunt adhuc partialiter ad significandũ sanguinem Christi esse sub speciebus vini.

Id quoque quod addunt Sotus in 4. dist. 11. quæst. 1. art. 3 & Ledesm. 1. parte 4. quæst. 19. art. 3. nempe dicta verba *Sotus.* *Ledesma.*

posteriora esse substantialia, seu integralia, & ad cõsecrandũ concurrere, quando proferuntur, non solum dicitur absque fundamento, quia id dictis verbi nequit conuenire, nisi ex Christi institutione, de qua non constat, sed etiam contra rationem, quia dicta verba non concurrunt adhuc partialiter integraliter ad significandum sanguinem Christi esse sub specie
S. Thom. bus vini, dicuntur tamen à S. Thom. q. 78. art. 3. esse de substantia formæ consecrationis sanguinis, quia determinant, & explicant, & quasi perficiunt sensum priorum verborum, in quibus solis essentia, & substantia formę consistit.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm verba consecrationis mutari possint?

CONVENIVNT primò Theologi nullum verbum formæ consecrationis, siue corporis, siue sanguinis, quamuis nõ essentiale posse omitti absque peccato, quia adminus id erit contra præceptum Ecclesiasticum consuetudine introductum: vnde conueniunt omittere particulam *enim* esse peccatum:
Vazq. Ochag. discõueniunt tamen an sit mortale, an tantum veniale. Vazq. disp. 199. nu. 29. & Ochag. q. 32. existimant esse mortale, quia in re tam graui, graue quid est omittere particulam aliquam, quamuis tantum deseruientem ad connexionem sensus verborum.

Sotus. Soar. Sotus verò dist. 10. quæst. 1. art. 8. & Soarez disp. 59. sect. 1. existimant esse tantum veniale, & meritò, quia non probatur sufficienter, neque apparet esse quid graue omittere particulam vnam non necessariam ad valorem consecrationis, quamuis consecratio sit res grauis. Eidem ab eadem ratione dicendum est de omissione cuiuslibet alias particulæ non essentialis. Addimus *essentialis*, quia omissio cuiuslibet particulæ essentialis, est absque dubio mortalis, quia non solum est grauis cõtra præceptum Ecclesiæ in ma-

teria

teria religionis, sed etiam quia est grauis contra præceptum naturale in eadem materia religionis, quia facit irritam formam consecrationis: imò credimus tunc esse duplex peccatum mortale contra virtutem religionis, alterum commissionis contra præceptum naturale, quod æquiualenter est negatiuum, quia omissione particulæ essentialis fit positiua irreuerentia Sacramento Eucharistiæ, quia ea omissione irritatur: alterum omissionis contra præceptum Ecclesiæ, quod formaliter, & æquiualenter est affirmatiuum, quia cõtra ipsum omittitur res præcepta non attenta positiua aliqua irreuerentia in sacramentum.

Conueniunt secundò Theologi omissionem cuiuslibet particulæ non essentialis, non impedire valorem consecrationis: impedire verò illum, omissionem cuiuslibet particulæ essentialis, vt patet.

Est tamen difficultas, an quæuis mutatio in verbis essentialibus, quæ non sit omissio, impediat valorem, & effectum consecrationis, & sit illicita.

Circa difficultatem hanc iuxta ea, quæ communiter recepta sunt in tract. de Sacram. in genere, & sunt dicta à nobis disp. 1. difficult. 14. & 15. dicendum est quancumque mutationem in verbis essentialibus non retinẽtem eandem significationem sensus substantialis ad consecrationem, & ad conuersionem necessarij, id est, non retinentem significationem eiusdem sensus à Christo intenti, esse non solùm illicitam, & mortaliter, vt patet, sed etiam impedire ne fiat conuersio: significatio autem sensus à Christo intenti, & ad valorem consecrationis necessarij, est vt in nomine Christi, ita significetur corpus, & sanguinem Christi esse sub speciebus, vt ex vi significationis fiat conuersio, vt significatur his verbis, *Hoc est corpus meum*, *& hic est sanguis meus*: ex eo autem quod forma proferenda sit in nomine Christi, consecrans vti debet pronomine demonstratiuo *meum*, aut *mei*: mutationem verò verborum essentialium nõ destruentem, sed retinentem significationem eiusdem sensus à Christo intenti non impedire valorem, neque effectum consecrationis, vt patet, esse tamen illicitam, vel mortaliter, vel venialiter pro grauitate, vel leuitate mutationis.

Ex quo Theologi conueniunt mutationē, qua in forma calicis, verba illa, *Calix sanguinis mei*, mutātur in hęc *sanguis meus*, quæ sunt apud Matth. & Marc. & quibus Græci vtuntur in Lithurgijs S. Iacob. & S. Marc. non impedire valorem consecrationis, neq; conuersionem, quia retinetur idem sensus sacramentalis, vt patet, quia idem substātialiter significant verba illa, *hic est sanguis meus*, & illa quibus Ecclesia Latina vtitur, nempè *hic est Calix sanguinis mei*.

Est tamen difficultas, an quando ista verba, *hic est Calix sanguinis mei*, mutantur in verba tradita à Paulo 1. Corinth. 11. & à Luca 22. nempè, *hic Calix nouum testamentū est in meo sanguine*, vt dixit Paulus, vel in sanguine meo, vt dixit Lucas, mutatio hæc impediat valorem cōsecrationis.

Non desunt, qui existiment impedire, quia eis verbis non significatur sub speciebus vini esse sanguinem Christi, sed sub illis esse nouum testamentum.

Soar. Vazq. Bonac.

Soar. verò sect. 2. Vazq. n. 44. Henriq. c. 13. & Bonac. disp. 4. q. 3. punct. 2 existimant non impedire, quia dicta verba verè significant sub speciebus vini esse sanguinem Christi, quia illis significatur hunc calicem esse sanguinis Christi, quia sensus eorum est, *Calix hic in meo sanguine* (id est ratione mei sanguinis, cuius est calix, vel quem continet) *est nouum testamentum*, quia testamentum, seu fœdus, & pactū etiam dicitur, & propriè non tantum de voluntate, qua quis legat, aut promittit rem: & de re, quæ cadit sub eam voluntatem, sed etiam de conditione sub qua res illa legatur, aut promittitur, & ob quam iam impletam executioni mandatur legatum, & promissio: dicitur enim promitto tibi hanc rem sub hoc pacto, & fœdere, id est sub hac conditione, quia ergo sanguis Christi, seu effusio sanguinis Christi fuit conditio, sub qua Deus nobis promisit gratiam, & vitam æternam, quæ sunt res, & hæreditas noui testamenti, & ob quam iam impletam, vel vt sic præuisam Deus executioni mandat collationem gratiæ, aut vitæ æternæ, aut vtriusq; ideo non tantum voluntas Dei dandi gratiam, & vitam æternam, & gratia ipsa, & vita æterna dicuntur nouum testamentum, sed etiam sanguinis Christi, non prout in Eucharistia existens, sed prout effusus in cruce, quia sub conditione,

&

& quasi pacto illius effusionis fuit nobis promissa gratia, & vita æterna, & ob eam effusionem iam completam Deus hominibus noui testamenti illam confert, & ob eam sic præuisam contulit gratiam hominibus veteris testamenti.

Ecclesia ergo Latina ad consecrationem sanguinis vtitur his sequentibus verbis, *Hic est enim Calix sanguinis mei noui, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Additur autem particula *enim* verbis essentialibus consecrationibus ad ea continuanda, seu connectenda cum præcedentibus verbis, & adduntur illa alia posteriora, nempè *noui, & æterni, &c.* tùm quia fuerunt à Christo prolata, tùm etiam quia deseruiunt ad explicanda essentialia: quod verò hæc posteriora verba fuerint à Christo prolata, constat, quia inueniuntur in Euangelistis à Christo dicta, exceptis his *mysterium fidei*: hæc tamen antiqua traditione creduntur accepta esse à Christo, vt ait Innocen. III. in dicto capit. *cum Marthæ.* Et dicitur in forma Ecclesiæ Latinæ, *Hic est Calix sanguinis mei*, congruentius, quam *Hic est sanguis meus*, quia his non significatur sanguis Christi, vt potabilis; benè tamen illis prioribus: vtitur autem Ecclesia Latina nomine calicis (quo Paulus, & Lucas vtuntur) non figurate pro sanguine contento, sed propriè pro vase ipso, & poculo: verum est, relatiuum, *qui* referens calicem (vt constat ex textu Græco Lucæ) sumi figuratè pro sanguine contento, quia sanguis effundendus erat, & non vas ipsum: & dicitur, *noui, & æterni testamenti*, quia effusione sanguinis Christi confirmatum est nouum testamentum, quod est æternum, & nunquam cessaturum, & dicitur *mysterium fidei*, quia sanguis Christi, & eius effusio, & huius effusionis valor, est vnum ex maximis mysterij fidei, & dicitur, *Qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*, quia effundendus erat pro Discipulis, qui significantur particula *vobis*, & etiam erat effundendus pro omnibus alijs, qui significantur particula multis.

***

DIF-

DIFFICVLTAS VIII.

Quid significetur verbis illis effundetur, & tradetur *additis in formis consecrationis?*

IANSENIVS in concordia Euangelica c. 17. & nonnulli Recentiores docent verbum *Effundetur* additum formæ consecrationis corporis, & verbum *tradetur* additum formæ consecrationis corporis referri non ad passionem, sed ad id, quod factum est in vltima cœna, quando Apostolis data est Eucharistia, quia tunc corpus Christi fuit illis traditum, & Calix fuit effusus.

Et in primis, quod verbum *tradetur* non referatur ad passionem, sed ad traditionem, seu collationem corporis Discipulis factam, indicare videtur: Paul. 1. ad Corinth. 11. quia apud ipsum ibi Græcè habetur, *quod pro nobis frangitur*: fractio autem, seu diuisio non rectè quadrat in corpus Christi, prout in passione, tùm quia fractio præsens non rectè refertur ad passionem, quæ tunc non erat præsens, sed futura: tùm etiam quia corpus Christi non fuit fractum in passione, vt notauit Ioann. cap. 19. adducens illud Exod. 11 *Os non comminuetis ex eo*, in Eucharistia verò fuit fractum, & diuisum ratione specierum illud continentium, vt tradit Paulus 1. ad Corinth. 10. his verbis: *Panis, quem frangimus nonne communicatio corporis Christi est?* Et in id inclinat Chrysost. homil. 24. in hunc locum Pauli dum ait: *Sed quare addidit quem frangimus? hoc in Eucharistia videre licet, in cruce autem minimè.*

Deinde quod verbum *effunditur* non referatur ad passionem, sed ad id, quod factum est in vltima cœna, in distributione Eucharistiæ, indicare videntur 1. Matthæus c. 26. Marcus 14. & Lucas 22. dum apud eos ibi Græcè habetur *effunditur*. Secundò etiam Lucas ibidem dum apud ipsum

ibi

ibi in Græco verbum illud refertur non ad sanguinem, sed ad calicem; Calix autem non fuit effusus in passione, sed in vltima cœna, quando porrigebatur Discipulis.

Caiet. verò in illud 1. ad Corinth. 11. Mirandulanus in apologia quæst. 6. Hosius in confessione cap. 42. Vazquez disputat. 199. & communiter Theologi docent, & meritò vtrumque verbum *tradetur*, scilicet, & *effundetur* additum formis consecrationis referri non ad id, quod factum est in vltima cœna circa Eucharistiam, sed ad passionem, quod etiam tradiderunt Theophil. in illud 1. ad Corinth. 11. *Quoniam Dominus Iesus*. Et Euthim. in illud Matth. 26. *qui pro multis effundetur*. *Caiet.* *Mirand.* *Hosius.* *Vazq.*

Et id ratione Theologica probatur, quia quamuis Matthæus, Marcus, & Lucas, quando loquuntur de effusione sanguinis, Græcè vtantur participio præteriti habente vim verbi præsentis, quasi dicant *effunditur*, & Lucas quando de corpore Græcè loquitur, etiam vtatur participio præteriti habente vim verbi præsentis, quasi dicat, *datur*, in in quod vulgatus Latinum illud vertit; omnes tamen Euangelistæ Græcè vsi sunt præsente pro futuro: verbum autem de futuro non rectè quadraret in præsentem traditionem, & effusionem, quæ fiebant in distributione Eucharistiæ: ergo vtrumque verbum *traditur*, scilicet, & *effundetur* ad passionem refertur, non ad Eucharistiam; quod verò dicti tres Euangelistæ vtantur Græcè verbo habente vim præsentis pro futuro, constat primò, quia vulgatus interpres Latinus semper cum loquitur de effusione sanguinis, vtitur verbo futuri, & quamuis in Luca, quando loquitur de traditione corporis vtatur verbo præsentis, dicens, *quod pro vobis datur*, tamen in Paulo vtitur verbo futuri dicens, *quod pro vobis tradetur*, existimans præsens in eo loco accipi pro futuro, ac proinde relinquens in Luca tempus præsens non abstulit potestatem interpretandi illud pro futuro: & idem nempè quod dicti Euangelistæ Græcè vtantur præsenti pro futuro constat secundò ex praxi, & vsu Ecclesiæ Latinæ, quæ semper in forma calicis vsa est verbo *effundetur* de futuro.

Ex quo constat ad fundamentum aduersariorum qua-

tenus

tenus in eo objicitur vis verbi præsentis, & quatenus in eo objicitur vis verbi *frango*, etiam est parui momenti, quia corpus molestijs, & laboribus afflictum etiam dicitur fractum Hispanè molido, y quebrantado: & tandem quatenùs in eo objicitur verbum *effundi* referri ad calicem non est magni momenti, quia etiam Calix dicitur in passione effusus non ratione sui, sed ratione sanguinis contenti per figuram metonimiam.

Chrysost. verò explicans verba illa Pauli 1. ad Cor. 10. intelligit de fractione in Eucharistia, sed non explicans verbum, quod à nobis exponitur, sed verbum illud *frangimus* adductum à Paulo 1. ad Corinth. 10.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm verba consecrationis proferantur à Sacerdote recitatiuè, an significatiuè?

QVOD in hac difficultate quærimus, est, an verba consecrationis proferantur à Sacerdote, vt prolata à Christo referendo Christum. Illa dixisse, quod est proferri recitatiuè, historicè, & materialiter, an verò proferantur à Sacerdote ex se ipso vtendo significatione eorum intentione significandi medijs illis id, ad quod significandum sunt imposita, sicut illa protulit Christus, quod est proferri significatiuè, enunciatiuè, & formaliter.

Innoc. 3. Duran. Maior. Catherin

Innoc. ergo III. lib. 4. de Mysterijs Missæ c. 17. Duran. in dist. 8. q. 2. Maior quæst. vnica, & Catherin. in opusc. *Quibus verbis Christus consecrauerit*, docent verba consecrationis proferri à Sacerdote non significatiuè, & formaliter, sed tantum recitatiuè, & materialiter, quia si à Sacerdote proferrentur significatiuè essent falsa, quia Sacerdos verbis illis significatiuè prolatis non demonstraret corpus, & sanguinem Christi, sed corpus & sanguinem suum, quod est fal-

sum

sum, & quamuis admittamus, quod illis demonstrarentur corpus, & sanguis Christi, etiam essent falsa verba, quæ statim subduntur in forma calicis: *Qui pro vobis, & pro multis effundetur*, & in forma corporis, qua vtuntur Græci, *Quod pro vobis tradetur*; quia sanguis Christi iam non effundetur, & corpus Christi non tradetur in mortem. Secundò, quia si verba consecrationis significatiuè proferrentur, non possent in ore Sacerdotis esse vera, nisi corpus & sanguis Christi præsupponerentur sub speciebus ante illorum prolationem, quia verba illa significatiuè sumpta demonstrant id, quod iam est, non verò id quod fit, neq; id, quod erit: & ob hanc rationem Catherin. vt vidimus difficul. 2. sentit Christum non consecrasse prædictis verbis, quia scilicet etiam in ore Christi essent falsa.

Alexand. 4. p. q. 10. memb. 4. art. 2. Bonauen. in 4. d 8. par. 2. art. 1. Marsil. in 4. quæst. 6. art. 1. Gabr. lect. 48. lit F. Vazq. disp. 200 docent verba consecrationis proferri à Sacerdote non recitatiuè, & materialiter, sed tantum significatiuè, & formaliter; quod autem significatiuè proferantur statim probabitur: quod verò ita significatiuè proferantur, vt non proferantur simul recitatiuè: probatur primò, quia impossibile videtur eadem verba simul ab eodem proferri recitatiuè simul, & significatiuè, quia proferre illa recitatiuè, est, quòd proferens ita illa proferat, vt ex se ipso non vtatur significatione illorum, sed illa proferat, vt dicta ab alio referendo illa dixisse, & medijs illis aliquid significasse; proferre verò illa significatiuè est, quod proferens ita illa proferat, vt ex se ipso vtatur eorum significatione ex se aliquid medijs illis significando, ex se autem vti, & simul ex se non vti significatione inuoluit contraditionem. Secundò, quia si Sacerdos proferret verba consecrationis recitatiuè tanquam dicta à Christo deberet illa proferre ea applicando ad materiam, quam Christus pronomine demonstratiuo demonstrauit, quia referret illa vt dicta à Christo tanquam significantia, & demonstrantia; Sacerdos autem non profert illa, ea applicando ad materiam, quam Christus demonstrauit, sed ad materiam, quam Sacerdos ipse habet præsentem: ergo non profert illa recitatiuè.

Sot.

Sotus. *Soarez.* *AEgid.* *Ochag.* *Bonac.* *Adam.* *Trident.*

Sot. verò in 4. distin. 11. quæst. 1. Soar. disp. 58. sect. 4. Ægid. quæst. 78 artic. 3. dub. 1. Ochag. quæst. 33. Bonac. disp. 4. q. 3. puncto 3. & Adamus q. 3. dub. 2. docent, & meritò verba consecrationis proferri à Sacerdote recitatiuè simul, & significatiuè.

Et in primis significatiuè proferri probatur primò, quia Sacerdos media significatione verborum consecrat, & conuertit panem & vinum in corpus, & sanguinem Christi: ergo profert illa significatiuè, consequentia patet, antecedens autem probatur ex Trid. sess. 13. cap. 4. dum ait Ecclesiam ex eo collegisse cõuersionem Eucharisticam fieri, quia Christus verè dixit, corpus suum esse, quod offerebat sub speciebus panis, & sanguinem suum, quem offerebat sub speciebus vini, & non solùm collegit tunc, quando Christus consecrauit, factam fuisse cõuersionem à Christo, sed etiam nunc fieri à Sacerdote, quia nomine Christi verè dicit idẽ, quod Christus verè dixit: ergo Ecclesia sentit Sacerdotem verè loqui, & dicere proferendo verba consecrationis, sicut Christus verè dixit, quando illa protulit, ergo Sacerdos medijs illis ex se ipso significat, sicut Christus ex se ipso significauit, aliàs non posset medijs illis verè loqui, & dicere, sicut neque potuisset Christus, quia veritas ex significatione oritur. Accedit quod Trident. sess. 13. cap. 3. docet sub speciebus panis tantum esse corpus Christi ex vi verborum, vbi per vim absque dubio significationem intelligit, quasi dicat verba consecrationis corporis sua vi tantum constituere corpus sub speciebus panis, quia tantum illud significant.

Secundò probatur, quia si verba consecrationis non proferrentur significatiuè à Sacerdote, etsi vt sic prolata non essent à Christo instituta, sed tantum vt recitatiuè prolata, quamuis medijs illis, vt recitatiuè prolatis non fieret conuersio panis & vini in corpus, & sanguinem Christi, quia vt dicemus disp. 4. difficul. 9. vna substantia nequit in aliam conuerti, nisi vna aliquo modo pugnet cum alia, ita vt illa in quam fit conuersio causa sit desitionis illius, quæ conuertitur; vna autem substantia integra nequit pugnare cum alia, & nequit esse causa desitionis illius nisi ratione significationis verborum, significatio autem nequit esse in verbis,

bis nisi vt significatiue prolatis.

Tertio quia si Sacerdos non proferret verba cõsecrationis significatiue, sed tantum recitatiue, nõ possent Theologi colligere materiã consacrationis debere esse ita in prospectu Sacerdotis, vt possit pronomine *hoc*, aut *hic* demõstrari ad sensum, quia Theologi id tantũ colligunt ex significatione dicti pronominis, etsi verba consecrationis, vt ex ore Sacerdotis procedunt, nihil significarent, sed tantum recitarẽtur tanquã ab altero adsignificandum dicta, nihil ipse per illa demonstraret, neq; sibi, neq; alteri, quia ipse nihil illis significaret, ac proinde prout à Sacerdote recitatiue prolata possent etiam ad materiam distantem applicari.

Quod verò verba consecrationis etiam proferantur recitatiue, probatur, quia ex vna parte non repugnat eadem verba significatiue simul, & recitatiue proferri, & ex altera Sacerdos ipse manifeste refert Christum illa protulisse. Ergo non est negandum etiam recitatiue proferri consequentia patet, antecedens autem, quoad primam partem nempè quod id non repugnet, imò quod sæpè fiat, constat in eo qui assentiens huic propositioni mundus est ab æterno, ait sicut Aristoteles dixit: mundus est ab æterno, vel ait Aristoteles dixit, & ego dico mundus est ab æterno, quia iste simul profert illam propositionem vt dictam ab Aristotele, & vt propriam, qua etiã ipse ex se ipso significat mundũ esse ab æterno, & idem antecedens quoad secundam partem, nempè Sacerdotem referre Christum verba consecrationis protulisse constat ex verbis, quæ ad verba consecrationis præmittit nempe *qui pridie quam pateretur* vsque ad illa, *deditq; Discipulis suis dicens, accipite, hoc est enim corpus meũ*, ex illo enim participio *dicens* id manifeste constat.

Obseruandum tamen est ita de facto recitatiue simul, & significatiue proferri à Sacerdote, vt ad valorem consecrationis non sufficiat recitatiuè tantum proferri, quia verba non operantur nisi media significatione: sufficere tamen significatiue tantum præferantur, quia sola media significatione operantur, ac proinde solis verbis consecrationis separatis ab antecedentibus, si supra debitam materiam, & cum debita intentione ministri proferantur, fiet consecratio.

Ad primum ergo eorum, qui nostræ primę parti aduersantur, respondemus, quod quamuis verba consecrationis significatiuè proferantur à Sacerdote, in ore ipsius non sunt falsa, quia illa profert significatiuè in nomine, & in persona Christi ipsum repræsentans, & ipsius personã gerens, & ideò pronomine illo *meum*, & *mei* potest verè demonstrare corpus, & sanguinẽ Christi, sicut Angelus in veteri testamẽto in persona Dei ipsum repræsentãs verè dicebat, *Ego sum Deus Abraham*: reliqua verò verba, quę verba essentialia cõsecrationis antecedunt, & subsequuntur, & etiam particula *enim*, vel non proferuntur significatiuè, quia necessariũ non est ad valorem consecrationis, sed tantum recitariuè, & in eis, vt sic prolatis nulla reperitur veritas, neq; falsitas; vel si etiam significatiuè proferantur, vt possunt, tunc verificari possunt ratione repræsentationis, qua Sacerdos in actione cõsecrãdi, repręsentat Christum in illa cœna, antequã traderetur coram Discipulis suis celebrantem, quia in eis, vt sic prolatis est veritas, sicut fuit in eisdem à Christo prolatis, quia respectu Sacerdotis repræsentantis Christũ in illa cœna celebrãtem effusio sanguinis est futura, & particula, *enim*, idem significat, quod significauit prolata à Christo, nempè connexionem verborũ essentialium cũ præcedẽtibus à Christo dictis.

Ad secundum ex dicendis diff. 10. constabit verbis consecrationis significatiuè sumptis posse etiam demõstrari id quod non præsupponitur esse ad ipsa, sed quod fit, aut quod erit, ac proinde posse à Sacerdote significatiuè proferri.

Et ad primũ eorum, qui nostræ secundæ parti aduersantur negamus repugnare eadẽ verba simul ab eodẽ recitatiuè, & significatiuè proferri, quia non repugnat verba simul ab aliquo proferri nõ vtendo significatione eorũ, quatenus illa profert referendo, vt ab altero dicta, & simul vtendo eorum significatione, quatenus etiam ex se ipso profert illa intendendo ex se ipso medijs illis significare, id ad quod sunt imposita, quod non inuoluit contradictionem, quia vti significatione verborum vno modo, seu vna intentione prolatorum, & non vti significatione eorum alio modo, seu alia intentione prolatorum non sunt termini contradictorij, quia non sunt affirmatio, & negatio eiusdem de eodem

formaliter, sed tantum materialiter.

Ad secundum negamus Sacerdotē non applicare verba consecrationis ad materiā absentem, quā Christus consecrauit, & demonstrauit, quia quatenus recitatiuè proferūtur, vt à Christo dicta applicantur ad illam recitatiuè, & historicè, quia tunc denotatur Christum verba illa protulisse circa aliam materiam absentem, quatenus vero significatiuè proferuntur, ad materiam præsentem applicantur.

DIFFICVLTAS X.

Quid demonstretur pronomine hoc, *&* hic, *in formis consecrationis?*

CIRCA hanc rem varij sunt modi dicendi, quia in primis hæretici docent pronomine *hoc* demōstrari substantiam panis, & pronomine *hic* substantiā vini, quia existimant in Sacramentū Eucharistiæ eas manere sub suis accidentibus, corpus autē, & sanguinē Christi non esse sub illis, nisi tanquam sub signo, & figura. Error tamen iste, cui modus iste dicendi hæreticorū innititur apertè est cōtra fidē, & eū disp. 4. impugnabimus.

Secundo nonnulli (vt refert S. Th. q. 78. art. 5.) qui vt- *S. Thom.*
potè Catholici admittunt sub speciebus panis, & vini realiter constitui corpus, & sanguinem Christi destructis substātijs panis, & vini, docēt pronomine *hoc*, & *hic* statim, ac profertur demonstrari substantias panis & vini, tāquam signum corporis, & sanguinis Christi non absolutè, sed vt conuertēdas in corpus & sanguinem Christi, ita vt sensus sit, significatum per hoc signum (quod v.g. est panis conuertendus in corpus meum) est corpus meum.

Modus hic dicendi communiter reijcitur: & merito, quia si pronomen, v.g. *hoc* tantum demonstraret, & significaret panem, vt signum corporis Christi, sequeretur, quod ex vi significationis verborum consecrationis non fieret conuersio panis in corpus Christi, quia panis absque sui de-

sitione, & absq; præsentia corporis Christi, quæ sunt necessariæ ad dictam conuersionē, potest significare corpus Christi, & esse figura illius; & consequenter ex veritate verborum cōsecrationis non colligetur cōuersio panis in corpus Christi, quod est contra Trid. sess. 13. cap. 4.

Bonauent Tertiò Bonau. in 4. dist. 8. parte 1. art. 1. q 1 docet pronomen v.g *hoc* demonstrare panem, tamen verbum *est* non sumi in communi acceptione, prout significat simplicem cōuenientiam, secūdum quam subiectum dicitur esse id, quod est prædicatū, sed sumi pro verbo *transit*, ita vt sensus sit panis transit in corpus Christi.

Modus etiam iste dicendi communiter reijcitur, quia præterquam quod contra communem, & propriam acceptionem vsurpat verbum *est* pro verbo *transit*, in quo aduersatur Tridentin. session 23. capit. 4. vbi verbum *est* sumit prout significat simplicem conuenientiam ratione cuius subiectum est prædicatum, vt patet ex contextu; etiam est contra rationem quia verbis consecrationis in eo sensu non fieret conuersio, quia hac enuntiatione panis transit in corpus Christi, nequit fieri conuersio, vt dicemus disputat. 4. difficul. 9.

Palud. Capreol. Sotus. Valen. Soar. Quartò Palud. in 4. dist. 8. q. 3. ar. 1. Capreol. q. vnica. ar. 3. Sot. disp. 11. q. 1. ar. 5. Valēt. punct. 2. & Soar. disp. 8. sect. vl. docent pronomine v.g. *hoc* statim ac profertur demonstrari aliquid cōmune pani, & corpori Christi significatum nomine cōtentum sub speciebus, quod habet vim singularis vagi, & est præsens, quando pronomen profertur, ita vt sensus sit contentum sub his speciebus est corpus meum.

Modus etiam iste dicendi nobis non probatur, quia pronomen *hoc*, vel sumitur substantiue, vel adiectiuè si adiectiuè, nequit aliud demonstrare, quam corpus Christi, quia cum solo nomine corpus, tanquā cum substantiuo coniungitur, & conuenit in genere, in numero, & in casu, & tunc statim ac profertur, nequit ipsum corpus demonstrare, sed postea finitis verbis essentialibus cōsecrationis, quia quousque finita sunt, corpus Christi non est præsens, vt statim possit pronomine *hoc* demonstrari: etsi pronomen *hoc* sumitur substantiue (vt ipsi contendunt) tunc tantum

potest directè demonstrare id quod directe significat, directe autem non significat species, sed tantum contentum sub ipsis, ac proinde nequit species demonstrare, sed tantum ipsum contentum, & consequenter sensus non erit, *contentum sub his speciebus est corpus meum*, sed *hoc contentum sub speciebus est corpus meum*, sed si pronomen *hoc* demonstret hoc contentum sub speciebus, statim ac profertur pronomen *hoc* ante prolationem aliorum verborum, prolatio illa erit falsa, quia ante prolationem aliorum non est aliud hoc contentũ, quam panis, ac proinde solum panem demonstrabit, quamuis sub ratione communi contenti, sicut quando Petrum præsentem demonstramus dicendo hoc animal, aut hic homo, tunc demonstramus individuum determinatum Petri, quamuis sub ratione communi animalis, aut hominis: vnde hæc propositio *hoc contentum sub speciebus est corpus meum*, non est similis illi, *hæc herba nascitur in horto meo*, ostensa herba quæ nascitur in alio quia habent dissimiles sensus, quia in hac propositione *herba* supponit suppositione accõmoda pro natura generica, aut specifica, quia sensus est, *hoc genus, aut hæc species herbæ nascitur in horto meo*, terminus vero *hoc contentum* non supponit sic in illa alia propositione vt patet.

Id verò quod ad hoc nonnulli primo respondent, nempè pronomen *hoc* in dicta propositione non demõstrare hoc contentum, quod est singulare ex demonstratione, sed contentum, quod est singulare vagum, & quid confusum, est manifeste falsum, tum quia pronomen *hoc*, quo in consecratione vtimur, non tantum demonstrat ad intellectum, sed etiam ad sensum, ac proinde eo nequit demonstrari individuum vagum, & confusum, quia istud tantum potest intellectui demonstrari, tum etiam quia contra communem doctrinam à Dialecticis paruis receptam non distingueretur singulare vagum à singulari ex demonstratione, quia si aliquando pronomen *hoc* est, & efficit singulare ex demonstratione maximè in forma consecrationis, quia etiam in ea demonstrat ad sensum, cui nequit demonstrari nisi singulare determinatum ex demonstratione.

Id etiam quod alij secundò respondent, nempè prono-

mine *hoc* in forma consecrationis demonstrari singulare ex demonstratione non singularitate se tenente ex parte contenti, sed ex parte specierum, & ideo pronomen *hoc* afficere species, non contentum, ita vt sensus sit *contentum sub his speciebus est corpus meum*, etiam est falsum primò, quia vt nu per dicebamus, pronomen hoc id tantum demonstrat, quod directè significat, & pro quo substituitur, & supponit, sed in forma consecrationis non significat directè species, sed tantum contentum, & pro eo solum substituitur, & non pro speciebus, ergo id, quod directè demonstrat est singulare, singularitate se tenente ex parte contenti, & non ex parte specierum, & illud afficit directè, & immediate, & non species. Secundò quia pronomen *hoc* in forma consecrationis id demonstrat, quod per ipsum significare intendimus, & id quod Christus dixit esse corpus suum, Christus autem non dixit species esse suum corpus, neq; nos illas per pronomen *hoc* significare intendimus. Ergo per illud nequit non demonstrari aliud distinctum ab speciebus ex cuius parte etiã se teneat singularitas, istud autem ante finitam prolationem verborum essentialium consecrationis, nequit esse aliud nisi panis, ergo.

Henriq. Quinto Henriq. quodlibet. 9. docet pronomine v. g. *hoc* toto tempore enuntiationis consecrationis ante finem, demonstrari panem secundum se, in fine vero, seu finita enuntiatione demonstrari corpus Christi, vel panem prout conversum in corpus Christi. Modus etiam hic dicendi nobis non placet, quia commentitium est voci semel prolatæ absque repetitione illius in vno, & eodem contextu orationis pro diuersis partibus durationis varias assignare significationes, quia voce semel prolata secundum vnam significationem, & ea prolata non retractata, & altera non repetita non potest non durare eadem significatio, & idem sensus illius vsque in finem: & eadem ratione reijciuntur similes responsiones aliorum, qui dicunt pronomine *hoc*, dum durat enuntiatio demostrari vnum, & illa finita demonstrari illud.

Gabr. Marsil. Sextò Gabriel lect. 48. lit. m. & Marsil. in 4. quæst. 6. art. 1. ita explicant pronomen *hoc* vt sensus huius enuntia-

tionis, *hoc est corpus meum*, sit iste *id in quod conuertendus est panis*, *hoc est corpus meum*, quia sentiunt pronomen *Hic* ita demonstrare corpus Christi, vt etiam connotet panem conuertendum, quem non connotat corpus, vt ita indicta enuntiatione idem non prædicetur de se ipso. Hic etiam modus explicandi pronomen *hoc* nobis non probatur, tum quia alienum est à communi modo loquendi, quo dicimus *hoc est corpus meum*, tum etiam, quia quamuis ex vi verborum panis conuertendus sit in corpus Christi, tamen pronomen *hoc* non connotat expresse panem conuertendum, neque corpus in quod conuertendus est, demonstrat sub hac ratione, sed tantum simpliciter, & absque connotatione aliqua.

Septimo Scot. in 4. dist. quæst. 2. § *Aliter ergo* docet pronomen v.g *hoc* demõstrare individuum entis in fine prolationis verborum, ita vt sensus sit *hoc est corpus meum*, modus tamen iste explicandi displicet Caietano quæst. 78. ar. 5 quia secundum hanc explicationem non minus possent demonstrari accidentia panis præsentia, quam substantia corporis Christi, quia individuum entis commune est substãtiæ, & accidenti, & consequenter propositio illa posset reddi falsa: ob quod Caiet. vt effugiat hoc inconueniens, quod existimat ex explicatione Scoti sequi, docet pronomẽ *hoc* in fine prolationis verborũ formæ demonstrare individuũ substantiæ, seu substantiam individuã sub gradu, & ratione substantiæ, ita vt sensus sit *hæc substantia est corpus meum*. *Scotus.*

Vterque tamen iste modus Scoti, & Caietani, quamuis possit defendi, & substineri, nobis tamen non maximè arridet, ea solum generali ratione, quia scilicet secundum vtrũque istum modum pronomen *hoc* sumitur substãtiuè, & multo facilius, & clarius ponitur adiectiuè, vt statim dicemus: at si substantiuè sumatur, vt sumi, & defendi potest intelligendo sub eo pronomine aliquid ex parte subiecti non solum modus explicandi Caiet. defendi potest, quia continet verum sensum, & aptum modũ loquendi, vt patet, & etiam formalem, quia quamuis subiectum, & prædicatũ, quæ assignat Caietan. idem significet, diuerso tamen modo: sed etiam defendi potest modus explicandi Scoti ob easdem omnino ra-

tiones: ne q; ex eo sequitur incõueniens, quod existimat Cajet quia nos contra Scot. existimamus ens non esse vniuoce cõmune substantiæ, & accidenti, sed tantum analogice, ac proinde nomine subiecti ab Scoto assignati, nempè *hoc ens* debet intelligi individuum entis simpliciter quod est substãtia, & non accidens, quod est ens secũdum quid, neq; aliquid verè commune substantiæ, & accidenti, quia verè non est.

Guitmun Maior. Sainctes. Maldon. Vazq. Becanus.

Octauo Guitmundus lib. 2. de veritate corporis, & sanguinis Christi, Maior in 4. dist. 8. Sainctes repetit 7. de Eucharist. cap. 7. Maldon. in cap. 26. Math. vers. 26. Vazq. disp. 201. cap. 4. & Becan. cap. 21. q. 5. docent pronomen *hoc* in forma corporis, & pronomen *hic* in forma calicis non sumi substantiæ ita vt sub ipso aliquid intelligatur, quod se teneat ex parte subiecti in enuntiatione consecrationis, sed tantũ sumi adiectiue, ita vt in fine prolationis verborum consecrationis demonstret ipsum prædicatum, pronmen *hoc* corpus, & pronomen *hic* calicem, & ad ipsum prædicatum immediate, & proximè referatur, & nomini ipsius prædicati proximè coniungatur tanquam adiectiuum substantiuo, & cum eo cõueniat in genere, & numero, & in casu, & significatum per ipsum pronomen ponatur pro subiecto, quamuis diuerso modo significatum, & apprehensum, quam per nomen corpus, & per nomen calix. Hic ergo modus explicandi demonstrationem pronominis *hoc*, & *hic* nobis maximè probatur, quia eo sic sumpto clarissime, & facillimè explicatur sensus formarum consecrationis.

Et in primis pronomen *hic* in forma consecrationis calicis sumi adiectiue, & non substantiue constat, quia non ponitur in genere neutro, sed in masculino, vt conueniat cum nomine *calix*, aut cum nomine *sanguis*, non solum in numero, & in casu, sed etiam in genere. Quod si pronomen *hic* sumitur adiectiuè, & eo sic sumpto optime explicatur sensus, & veritas verborum consecrationis calicis, etiam, pronomen *hoc* in forma corporis sumetur adiectiue, cum possit sic sumi secundum regulas Grammaticæ, quia concordat cum nomine corpus in genere, & numero, & in casu. Quod si in Græco dictum pronomen ponitur in vtroque forma in genere neutro, ideo est quia corpus, calix, & sanguis significan-

tur

tur nominibus Græcis neutrius generis.

Respondet Iansen. in concordia cap. 131. pronomen *hic* in forma calicis æquiualere pronomini *hoc* (subintelligit substantiuè sumpto) & pro eo poni, quia ipsi videtur pronomen hoc magis conuenire cum verbis antecedentibus *bibite ex hoc omnes* apud Matth. 26. quia credit istud *ex hoc* substantiuè sumi, quod confirmat, quia Cyprian. in epistola ad Cæcilium legit hoc est sanguis meus, nihilominùs vulgatum Latinum potuisse vertere in pronomen *hic*, quia non raró ponatur *hic* pro *hoc*, vt Exod. 16. vbi filijs Israel interrogãtibus de manna quid est hoc? respõdetur, *Iste est panis, quem dedit vobis, &c.* quamuis in rigore erat respondendum *hoc, seu istud est panis, &c.* *Iansen.* *Cyprian.*

Contra responsionem Iansenij est, quod falsum sit pronomen *hic* poni aliquando pro pronomine *hoc* substantiuè sumpto, quando poni debet pronomen *hoc* substantiuè, quia pronomen *hoc* substantiuè sumptum, & pronomen *his* ad diuersa referuntur, quia pronomen *hic* vtpotè semper adiectiuè sumptũ semper refertur ad prædicatum, pronomen vero *hoc* substantiuè sumptum ad subiectum. Exod. autem 16. nõ debuit dici, *istud est panis*, etiamsi potuerit dici, præsertim præsupposita interrogatione illa, *quid est hoc?* quia potuit, quasi illud *hoc* resumendo, responderi, *hoc seu istud est panis*, melius tamen dictum fuit, *iste est panis*, quàm *istud est panis*, quia clarior, & facilior redditur sensus pronomine adiectiuè sumpto, quia melius dicitur, *hic est Petrus*, quàm *hoc est Petrus*. Quod verò ait Iansen. pronomẽ *hoc* in forma calicis magis conuenire cũ verbis antecedentibus apud Matt. etiã est falsum, quia illud *ex hoc*, quod antecessit apud Matth. nõ sumitur substantiuè, & in neutro genere, sed in masculino, & adiectiuè, quia refertur ad calicẽ, sensus enim est, *bibite ex hoc calice*. Neq; Cypr. illi fauet, quia, vt notarunt Pamelius Scholiastes Cypriani, & Sainctes in emendationibus codicibus non legitur *hoc*, sed *his est sanguis meus*.

Deinde dicta explicatio pronominis *hoc*, & etiam *hic* cõfirmatur communi modo demonstrandi, quo omnes vtimur, quia qui vult aliquid masculini generis demonstrare, verbi gratia, Patrem, non vtitur pronomine substantiuè, sed

adie-

adiectiuè, non enim dicit, *Hoc est Pater meus*, sed *hic est Pater meus*: ergo etiam quando vtimur pronomine hoc ad demonstrandum aliquid neutrius generis eo vtimur adiectiuè ad demonstrandum prædicatum: ergo pronomen *hoc* in forma corporis, & etiam pronomen *hic* in forma sanguinis sumitur adiectiuè ad demonstrandum immediatè prædicatum, pronomen *hoc* ad demonstrandum corpus, & pronomen *hic* ad demonstrandum calicem.

Quòd si obijcias primò illud Trident. sess. 13. cap. 4. *Quoniam autem Christus corpus suum, id quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit*: vbi Trident. videtur pronomen *hoc* explicasse substantiuè, sub eo aliquid ex parte subiecti intelligendo, nempè id, quod sub specie panis offerebat, ideſt oblatum, & contentum sub specie panis. Respondemus Tridentinum verè retulisse, quod Christus dixit verbis consecrationis nempè esse suum corpus id, quod offerebat, ex eo tamen non infertur sensisse Christum pronomine *hoc* demonstrasse oblatum, aut contentum sub specie panis, quia si Petrus diceret, *hic est homo*, eo pronomine *hic* immediatè demonstraret hominem, & tamen qui referre vellet, quod ille dixit, posset id efficere non referendo verba illius, sed sententiam, & dicere Petrum dixisse animal illud, quod ei occurrit esse hominem: & eodem modo Trident. posset exponere formam consecrationis vini dicendo Christum dixisse sanguinem suum esse id, quod sub specie vini offerebat, & tamen sub pronomine *hic* in ea forma non intelligitur oblatum sub specie vini, sed eo immediatè demonstratur Calix, aut sanguis. Quod autem ex verbis Triden. infertur, nobis fauet, nempè eo pronomine *hoc*, & *hic* in formis consecrationis non demonstrari aliquid, quod sit ante prolationem verborum consecrationis, quia ante eam finitam non est id, quod offertur, sed statim, ac illa finitur.

Quod si obijcias secundò pronomine *hoc* proximè & immediatè significatur, & demonstratur corpus, ergo propositio formæ consecrationis corporis, nempè, *Hoc est corpus meum*, est identica, quia in ea idem prædicatur de seipso. Respondemus non esse identicam, quia vt propositio sit talis non sufficit, quod subiectum, & prædicatum sint idé

reali-

realiter, vt patet in hac propositione, *homo est animal rationale*; quia etiam requiritur, quod nullatenus ratione distinguantur, vt contingit in hac *ensis est gladius*, quia ergo significatum, & demonstratum pronomine *hoc*, quod est subiectum, est corpus non expressè apprehensum, prædicatum vero est idem corpus expressè apprehensum, ideò dicta propositio consecrationis non est identica, sed formalis, quia scilicet subiectum, & prædicatum illius apprehensione nostra distinguntur.

Quod si tertio obijcias, pronomen v.g. *hoc* sumitur adiectiuè; ergo eo non necessariò demonstratur substantia, quia eo etiam potest demonstrari accidens, vt contingit in hac, *hæc est albedo*; Respondemus, quod quamuis pronomine demonstratiuo possit demonstrari accidens, vt contingit in hac dicta propositione, quia in ea pronomen coniungitur cum accidenti, in illa vero propositione, *hoc est corpus meum*, nequit non demonstrari substantia, quæ est corpus, quia coniungitur cum corpore.

Obseruandum est, vt optimè Vazq. numer. 49. quod si Sacerdos vti vellet pronomine substantiuè sumpto etiam in forma sanguinis dicendo, *hoc est sanguis meus*, aut *calix sanguinis mei* verè consecrabit, quia manebit idē sensus substantialiter: tunc autem sub eo pronomine substantiuè sumpto, intelliget, quod erit in fine prolationis, cui conueniet esse corpus, aut sanguinem, illud autem erit *hoc ens*, aut *hæc substantia*.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm aqua post inchoatam formā consecrationis sanguinis, & ante eam finitam conuersam in vinum, conuertatur in sanguinem Christi?

VAZQVEZ disp. 201. num. 42. Nugnus q. 74. art. 8. & Ochag. quæst. 34. §. 6. partem affirmatiuam tuentur, quia dictæ conuersioni in sanguinem Christi non obstat significatio formæ *Vazq. Nugnus. Ochag.*

com-

consecrationis, quia tota ipsa refertur ad finem prolationis formæ, quia pronomen *hic* in forma sanguinis non demonstrat nisi id, quod est in fine prolationis, siue hanc substantiã, siue sanguinem Christi sub accidentibus illius vini, in quod fuit aqua conuersa.

Soar. verò disp 45. in fine, & Bonac. disp. 4. q 2. punt. 4. partem negatiuam tradunt: & meritò, quia quamuis tota significatio formæ consecrationis referatur ad finem prolationis, & ideò quamuis vinum illud in quod aqua conuersa fuit, conuerteretur in sanguinem Christi, forma consecrationis esset vera, nihilominùs ad valorem consecrationis, vt fiat conuersio requiritur, quod tota forma cadat, & proferatur supra materiam capacem, & ad eam dirigatur, quia forma ex institutione Christi exigit pro materia circa quam, materiam ipsam conuertendam, & non tantum id exigit hæc, aut illa pars formæ, sed tota forma, alias qui antequam panis esset præsens, imò & in rerum natura, inchoaret formam corporis, verè consecraret, si ante formam finitam panis fieret præsens, aut in rerum natura, quod verè est falsum.

Vnde quamuis dictæ conuersioni non obstet significatio formæ consecrationis, & pronominis *hic*, obstat tamen defectus præsentiæ, sicut & existentiæ materiæ in tempore, in quo profertur forma, quia tota forma debet proferri circa illam, & ad eam dirigi.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm verba consecrationis sint vera, ex primaria vocum institutione, & secundùm proprietatem, an tantum ex intentione proferentis?

Scot. Gabr.

SCOT. in 4. dist. 8. q. 2. & Gabr. lect. 48. in can. lit. Q. & R. docent formas consecrationis non esse veras ex primaria ipsarum vocum institutione, & significatione, quia verbum *est* in ipsis

reper-

repertum ex dicta institutione denotat rem actu esse in aliquo momento illius temporis, in quo propositio, in qua reperitur, profertur. Corpus autem, & sanguis Christi non sunt, nisi quando finiuntur formæ in ipso instanti vltimo terminativo prolationis formarum, in quo earum prolatio intrinsecè terminatur, & perficitur: esse tamen veras ex institutione Christi, & ex intentione Sacerdotis illas nomine Christi proferentis, quia Christus ea intentione instituit formas consecrationis, & Sacerdos ea intentione illas nomine Christi profert, vt quando finiantur, fiat conuersio, & non antea.

Caietan verò quæstione 78. articulo 5 Sotus in 4 distinct. 11 quæst. 2. art. 5. & Vazq. disputat. 202. docent formas consecrationis esse veras secundùm proprietatem, & primariam ipsarum vocum institutionem, & significationē: & meritò, quia vt propositio de præsenti sit vera secundùm proprietatem, & primariam institutionem, & significationem, non est necessarium, vt id, quod dicitur, & enuntiatur sit, quando id actu dicitur, & enuntiatur, sed sufficit, quod sit immediatè, vel paulò ante, aut statim, vel paulò post prolationem propositionis, vt videre est in hac propositione: *Ecce ego taceo*, quæ vera est, si tacebam immediatè, vel paulò ante prolationem ipsius, aut si tacere incipio, statim, vel post prolationem illius: & in hac, *Ecce ego iam manduco*, quæ est vera si statim, vel paulò post manducare incipio: & in hac *Ecce hæc est pretiosissima gemma*, quæ etiam est vera, si statim, vel paulò post enuntiationem gemma in lucē proferatur (& id est verum non tantum in propositionibus practicis, seu factiuis rerum quas significant, sed etiam in purè speculatiuis, vt patet in exemplis allatis) ratio autem huius antecedentis desumitur ex eo, quod communi æstimatione, & opinione hominum, quibus voces significant, & qui illis vtuntur, & significant, non tantum instans physicè præsens censetur, & iudicatur præsens, sed etiam tempus immediatè vel paulò ante præteritum, & etiam tempus statim, vel paulò post futurum: ergo vt formæ consecrationis sint veræ secundùm proprietatem, & primariam, & communem significationem, quamuis sint de præsenti sufficit, vt id,

Caiet. Sotus. Vazq.

quod

quod per ipsas esse significatur, sit, vt reuera est, statim finita ipsarum prolatione, seu in instanti vltimo intrinseco prolationis, in quo earum prolatio intrinsecè terminatur, & perficitur.

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm formæ consecrationis sint causæ conuersionis non solùm ratione significationis, sed etiam ratione veritatis?

SVPPONIMVS, quod negari nequit, formas consecrationis (& idem est de formis aliorum sacramentorum respectu suorum effectuũ) esse causas, vel quasi causas conuersionis Eucharisticæ ratione significationis: quod satis indicat Trident. sess. 13. cap. 3. dum docet quædam esse in Eucharistia ex vi verborum, & quædam alia ex naturali connexione: per vim autem verborum adminus intelligitur eorum significatio. Et quidem Christus verba consecrationis, & aliorum sacramentorum instituit saltem vt significantia, vt suos effectus efficiant. Quod verò significatio, (& idem est de veritate) sit ens rationis, tantum obstat, vt sit ratio physica agendi, vel conditio physica ad agendum, non verò vt sit conditio quasi moralis instrumento morali, vel instrumento physico voluntariè assumpto ad causandum.

Hoc ergo suppositio, difficultas est, an formæ consecrationis sint causæ, vel quasi causæ conuersionis, etiam ratione veritatis earum.

Sotus. AEgid. Sotus in 4. distinctione 11. quæstione 1. articulo 5. & Ægidius quæstione 18. articulo 5. partem affirmatiuam tuentur, quia ideo causant conuersionem, quia sunt verba primæ veritatis, ergo quia sunt vera. Quod etiam ex parte tradit Caietan. articulo 5. dum ait veritatem speculati-

Caiet.

uam

uam verborum consecrationis non esse causam conuersionis; benè tamen veritatem practicam eorum: appellat autem veritatem speculativam eam, quæ consistit in conformitate enuntiationis cũ re enuntiata: practicã verò eã, quæ consistit in efficacitate verborum ad efficiẽdam rem, quam significant, ita vt verba sint practicè vera, quæ sunt factiua eius, quod significant.

Scot. verò in 4. distinct. 8. quæst. 2. Vazquez disp 202. Soarez disputat. 58. sectione 6. & Adamus disputatione 5. quæst. 3. dubio 2. partem negatiuam tradunt: & meritò, quia veritas verborum consecrationis, est posterior conuersione Eucharistica, quia ad veritatem eorum præsupponi debet conuersio ipsa, panis videlicet in corpus Christi, & vini in sanguinem Christi, & aliter nequeunt esse vera. Vnde quando Trident. sess. 13. cap. 4. ex veritate verborum consecrationis colligit conuersionem, eam colligit, non à priori, sed à posteriori, quia veritas est posterior conuersione, & quasi effectus conuersionis, quamuis è contra veritas sit causa finalis conuersionis, quia Christus ideo contulit verbis vim moralem conuertendi, vt fiant vera, seu vt fiat, quod per ipsas significatur. *Scot. Vazq. Soarez. Adam.*

Neq; Caiet. à nobis re ipsa dissentit, sed tantũ in modo loquendi, dum veritatem practicam constituit in veritate, seu efficacitate verborũ, ad faciendam cõuersionem, in quo absq; fundamento procedit: imò & contra rationem, quia propositio speculativa, & practica in eo conueniunt, quod vtraq; significat, & enuntiat rem esse, & in eo tantum differunt, quod speculativa non efficit, quod significat, & enuntiat, benè tamen practica: ergo veritas speculativa, seu propositionis vt speculativæ, & veritas practica, seu propositionis, vt practicæ in eo conueniunt, quod vtraque consistat in conuenientia propositionis cum re, quam enuntiat, & in eo tantum differunt, quod speculativa consistit in conuenientia propositionis cum re, quã enuntiat, & non efficit, & practica in cõuenientia propositionis cũ re, quã enũciat, & efficit.

Ex dictis constat, quod quamuis verba consecrationis prius prioritate naturę significent, quam sit conuersio, in eo tamen priori non sunt vera, neq; falsa, quia prioritas naturę

est

est prioritas causalitatis; conuersio autem causatur, & dependet à significatione, & non à veritate, neque à falsitate, imò è contra veritas dependet à conuersione, & est posterior, quàm illa posterioritate naturæ, ac proinde verba consecrationis sunt vera in posteriori naturæ post significationem, & non in posteriori immediato & proximo, quia in hoc est conuersio, sed in posteriori mediato, & remoto, nempè post conuersionem; quia verba vt significantia sunt priora, & immediatè postea conuersio, & tandem post conuersionem verba sunt vera, quia generaliter omnis propositio, vt significans est prior prioritate naturæ, seu à quo, quàm ipsa vt vera, quia veritas, & falsitas sunt, quasi passiones, quæ consequuntur ad significationem: imò non repugnat propositionem prius tempore esse significatiuam, quàm sit vera, quia, vt diximus difficultate præcedenti, vt propositio de præsenti sit vera, sufficit, vt id, quod significat, sit paulò post, & tamen quousque illud sit, non est vera, neque falsa, sed quasi suspensa expectans veritatem, aut falsitatem: nihilominùs verba consecrationis in eodem instanti vltimo, in quo ipsorum prolatio intrinsecè terminatur, & perficitur, indiuisibili quodam prolationis sunt vera, quia in eo efficiunt conuersionem.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus verba consecrationis causare conuersionem, quia sunt verba primæ veritatis, id est, quia sunt dicta, aut instituta à Deo prima veritate ad efficiendam conuersionem, ita vt dictio, aut institutio sit quodammodo causa conuersionis, vt verba à Deo dicta, aut instituta fiant vera & digna, & sint dicta & instituta à Deo, non verò quod veritas ipsorum sit causa conuersionis.

* * *

DISPVT. IIII.

De conuersione, seu transsubstantiatione panis, & vini, in corpus, & sanguinem Christi.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm corpus, & sanguis Christi vere, & realiter sint sub speciebus panis, & vini?

CIRCA difficultatem hanc error est hęreticorum apertè negantium veram, & realem præsentiam corporis, & sanguinis Christi in Eucharistia: ita quidam Ioannes Scotus antiquior Subtilissimo Ioanne Duns Scoto Ordinis Minorum, & Berengarius, Albigenses, Vviclef, Corolstadius, Lutherus, Caluinus, & plures alij.

Scotus.
Bereng.
Albig.
Vvicl.
Corolst.
Luth.
Caluin.

Veritas tamen Catholica est Christum verè, & realiter esse in Eucharistia. Est autem veritas hæc definita, & oppositus error damnatus in Concil. Alexand. in epist. ad Nestorium approbata in Concilio Ephes. tomo 1. cap. 14. & in 7. Synodo act. 6. & in Concil. Romano sub Leone IX. & in Bercellen. sub eodem præsente, & in Turonensi sub Victore 2. & in Lateran. sub Innocen. III. & in Concilio Vienensi sub Clem. 5. & in Florentin. in decreto Eugenij 4. & in Trident. sess. 13. ferè per totam præsertim c. 1. & can. 1.

Cõ. Alex.
Ephes.
Synod 6.
Conc. Ro.
Bercell.
Turon.
Vienn.
Eugen. 4.
Trid.

Eandem veritatem tradiderunt innumeri Patres à Discipulis sancti Andreæ vsq; ad Patres Recentiores, quos

Bellarm. Vazq. Valen. Maldon. Soar. Ægid. Adamus.

referunt Bellar. lib. 1. de Euchar. Vazq. disp. 111. 9 Valēt. in cōtrouersijs lib. de reali præsentia corporis, & sanguinis Christi c. 2. Mald. in cap. 6. Ioann. Soar. disp. 46. Ægid. q. 75. ar. 1 & Adam q. 4. dub. 1.

Veritas hæc desumitur primo ex Ioann. 6. ex illis verbis, *panis, quem ego dabo* (sub intelligit ad manducandum) *caro mea est.* Et ex illis, *caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus.* Vbi Christus manifeste pronuntiat carnem suam manducandam, & sanguinem suum esse bibendum, ergo negari nequit Christum prædictis, & sequentibus verbis eiusdem capitis expresse promittere, & depingere futurum sacramentum corporis, & sanguinis sui sub speciebus panis, & vini (quod postea Matth. 26. Marc. 14. & Luc. 22. instituit) ex quo deducitur præsentia corporis, & sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini: addimus *prædictis & sanguinibus verbis*, quia in antecedentibus nō egit Christus de Eucharistia, neq; de eius corporali māducatione sed tantum de spirituali media fide, & se ipsum vt credendū appellauit panem, & cibum, vt ex contextu ipso optime deducit Vazq. à num 47.

Et quamuis Lutherus, & Caluinus, & ex catholicis Gabriel, & Iansenius existiment in eo capit 6. Ioann. non esse sermonem de reali manducatione, & potu corporis, & sanguinis Christi, sed de manducatione, & potu spirituali media fide, qua debemus credere Christi humanitatem significatam per carnem, & eius passionem significatam per sanguinem: nihilominus ferè omnes Patres, quos referunt Bellarminus, Vazquez, & Ægidius prædicta verba Ioannis de reali manducatione, & potu corporis, & sanguinis Christi intelligunt, & id deducunt ex illis, etiam si nonnulli ex illis, aliquando verba illa etiam ad manducationem & potum media fide accommodent: & quod magis est Trident. sessio. 13. cap. 2. & sessio. 21. cap. 1. deducit realem præsentiam corporis, & sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini ex prædictis, & sequentibus verbis Ioannis.

Trident.

Quod verò Hieron. in cap. 1. epistolæ ad Ephes. ait dicta verba Ioānis intelligi de sanguine, & carne Christi spirituali

& di-

& diuina, non de carne, quæ crucifixa est, & de sanguine, qui effusus est, per carnem, & sanguinem spiritualem, & diuinum intelligit ea prout vnita diuinitati, quia vt sic sunt cibus, & potus spirituales, per carnem verò crucifixam, & per sanguinem effusum intelligit ea secundum se non considerata vnione ad diuinitatem.

Hæretici verò, qui admittunt Christum in eo capit. 6. Ioannis loqui de reali sumptione Eucharistiæ, dicunt verba illa non esse propriè intelligenda, sed figurate, & metaphoricè, ita vt Eucharistia non sint vere, & realiter corpus, & sanguis Christi in se ipsis sed solum in pane, & vino tanquam in signo, & figura. Hæc tamen interpretatio præter quam quod est contra sensum, quem præ se ferunt dicta verba: & quod nequit constare cum veritate verborum consecrationis, vt statim dicemus, etiam potest reijci, primò ex eo quod Christus in eo tempore meliorem panem promisit, quam manna, nempè se ipsum, tum per fidem credendum, tum sub speciebus panis realiter manducandum, at si Christus tantum promisisset panem, qui solum esset signum, & figura Christi non promisisset meliorem cibum, quam manna, figuram corporis Christi. Secundò reijcitur ex dubitatione, & murmuratione Capharnaitarum, quia ex ea constat illos intellexisse Christum loqui de sua carne secundum proprietatem, alias non dubitassent, neque dixisset, *quomodo potest hic carnem suam nobis dare ad manducandum*, eos autem sic intelligentes, rectè intellexisse ex eo constat, quod si non rectè intellexissent, eos absque dubio Christus vnico verbo instrueret, & prauam eorum intelligentiam corrigeret, quod non fecit, imò potius illud repetiuit, vt eos magis in opinione ab ipsis concepta, firmaret.

Secundò prædicta veritas catholica præsentiæ realis corporis, & sanguinis Christi in Eucrristia desumitur ex verbis, quibus Christus Matth. 26. Marc. 14. & Luc. 22. vsus est in vltima cœna ad instituendum sacramentum Eucharistiæ ab ipso præmissum Ioann. 6. nempè ex illis, *hoc est corpus meum, hic est sanguis meus*, vel *hic est calix sanguinis mei*, quæ verba adeo clarè, & manifestè cõuincũt præsentiã realẽ

corporis, & sanguinis Christi in Eucharistia, vt absque impudentia nequeant aliter interpretari.

Nihilominùs hæretici, qui dictam præsentiam realem ferre non possunt, adeò variè dicta verba interpretantur, vt in libello, qui anno Domini 1577. editus fuit ducentæ expositiones habeantur, ex quibus plures refert, & reijcit Vazq. cap. 6. earum tamen præcipuæ in id recidunt, vt dicta verba figuratè tantum, & metaphysicè, & tropicè intelligantur, siue figura ponatur in verbo *est*, sumendo illud pro verbo *significat*, siue ponatur in corpore & sanguine sumendo corpus & sanguinem pro figura corporis, & sanguinis, ita vt corpus, & vinum dicantur corpus & sanguis Christi, quia sint figura corporis, & sanguinis, & corpus, & sanguis sint in panè, & in vino tanquam in signo, & in figura, & non realiter, & propriè sub eorum speciebus. Hanc tamen interpretationem damnat Trident. sess. 13. cap. 1. & meritò, quia contra regulam August. 3. de Doctrina Christiana cap. 10. absq; sufficienti fundamento deseritur propria significatio dictorum verborum, & confugitur ad metaphoram, & figuram metonimiam, per quam res significata sumitur pro signo, quia nullum fundamentum assignari potest ad deserendam propriam significationem eorum verborum; imò sunt multa, quæ maximè suadent accipiẽda esse in propria significatione, tùm quia illis Christus instituit Eucharistiam, quæ est sacramentum, in cuius vsu esset maxima occasio errandi, si non fuisset claris verbis instituta, & quæ etiam est nouum testamentum, quia in eius institutione Christus expressit nobis suam vltimam voluntatem dandi nobis gratiam, & vitam æternam; testamentum autem apertissimis verbis tradendum est, non tropicis, tùm etiam quia verbis illis loquebatur solis Discipulis hominibus tunc rudibus, & quibus tunc vtpotè propè mortem ipsius conueniens erat clarè suam doctrinam explicare, & his accedit, quod sanguis de quo Christus in dictis verbis loquebatur, effundendus erat pro nobis, vt dicitur Luc. 22. in remissionem peccatorum, vt dicitur Matth. 26. & tamen solus verus sanguis Christi erat pro nobis in remissionem peccatorum effundendus non vinum.

Quod si primò obijcias Dionys. Areopag epist. 9. ad Titum dicentem Iesum in parabolis diuina per typicæ mensæ apparatum deifica mysteria tradere. Respondemus Dionysium tantum tribuere Christo parabolas in prædicatione, vt ex contextu constat. Dum verò addit mysterium corporis & sanguinis traditum esse per typicæ mensæ apparatum non excludit realem præsentiam corporis, & sanguinis Christi, quia species sacramentales, quæ sunt apparatus mēsæ, typum gerunt eius, quod in se continent. *Dionys.*

Quòd si secundò obijcias Tertullianum lib. 4. contra Marcionem cap. 40. vbi ait, *Acceptum panem, & distributum Discipulis corpus suum illum fecit, hoc est corpus meum dicendo, id est figura corporis mei*, fatemur verba hæc Tertuliani difficilia esse, quia tamen Tertulianus multis in locis, quæ Pamellius in eum librum numero 662. expendit; verè admittit præsentiam corporis Christi in Eucharistia, ideò exponenda sunt in aliquem bonum sensum: in eum autem exponuntur à Patre Vazquez, vt Tertulianus referat figuram ad species panis, & vini, quæ verè significant, & figurant corpus, & sanguinem Christi, quæ continent, ita vt illud, id est, *figura corporis mei*, non sit interpretatio verborum, quæ Christus protulit, quasi his æquiualeat, sed sit explicatio, quam Tertullian. addit pro Christo, ac si Christus dixisset, corpus meum sub speciebus panis, quem habui in manibus, & meis Discipulis distribui, est figura corporis mei existentis modo visibili. *Tertul.* *Vazq.*

Quòd si tertiò obijcias Hieronym. vel potius Pseudo Hieron. in illud Marci 14. *& manducantibus, &c.* vbi testimonium hoc mysticè explicat. Respondemus, quod licet ibi non explicet sensum literalem, sed eruat quendam mysticum, & spiritualem; nō tamen negat literalem, & proprium, neque præsentiam realem corporis Christi: quando verò Hieron. in cap 26. Matth. ait, Christum panem accepisse, vt veritatem sui corporis repræsentaret, ibi repræsentare non est idem, quod figurare, sed idem quod præsens facere, & ante oculos ponere. Et eodem modo explicandi sunt nonnulli alij Patres, quando simile quid dicunt. *Hieron.*

Bellarm. Vazq. Soar. AEgid.

Plura alia obijciunt hæretici contra dictam veritatem Catholicam, quæ videri possunt apud Bellarm. Vazq. Soar. Ægid. & Adamus.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm post consecrationem, in Eucharistia maneat, substantia panis, & vini?

Berenq.

CIRCA rem hanc varij fuerunt errores; primus fuit Berengarij, qui (vt scribit Guitmundus libro 1. de Verit. corporis & sanguinis Christi) post secundam retractationem, quam fecit in Concilio Romano sub Nicolao II. admittens in Eucharistia verè esse corpus & sanguinem Christi asseruit cum his manere substantiam panis & vini, & ita dicebat Christum in Eucharistia impanari.

Secundus error fuit (vt testatur idem Guitmundus) eorum, qui dixerunt panem & vinum tantum secundùm partem desinere esse, & conuerti in corpus, & sanguinem Christi, secundum eam videlicet, quæ non est sumenda ab indignis, & secundum aliam partem manere in Eucharistia secundum eam videlicet, quæ sumenda est ab indignis, quia hæc non conuertitur in corpus, neque in sanguinem Christi.

Tertius error fuit (teste eodem Guitmundo) eorum, qui dixerunt totum panem & vinum in consecratione conuerti in corpus & sanguinem Christi, nihilominùs quando indigni Eucharistiam sumunt, corpus, & sanguinem Christi iterum in panem & vinum redire.

Luther.

Quartus error fuit Lutheri lib. de Captiuitate Babilonica cap. de Euchar. qui admittens errorem Berengari de impanatione Christi, addebat neutram partem huius controuersiæ ad fidem pertinere, affirmatiuam tamen, nempe in Eucharistia manere substantiam panis & vini esse scripturæ, & rationi conformiorem.

Q in-

Quintus error tribuitur Ruperto Abbati, quasi dixerit in Eucharistia manere panem, & hypostaticè vnitum immediatè Verbo diuino, cui corpus Christi est vnitum, & ratione vnionis panis, & corporis Christi eidem Verbo diuino posse corpus Christi de pane verificari, & id significari in verbis consecrationis corporis: ita insinuat in cap. 6. Ioannis explicans illud, *panis, quem ego dabo caro mea est*, & id planè affirmat lib. 2. de Diuinis Officijs cap. 2. & 9 si liber hic est Ruperti. *Rupert.*

Sextus error fuit (vt refert Vvaldensis tomo de Sacramen. cap. 65.) cuiusdam Ioannis Parisiensis, qui asserebat in Eucharistia panem vniri hypostaticè verbo Dei non immediatè, sed medio corpore humanitatis, quia existimabat panem huic corpori vniri. *Ioã. Par.*

Veritas tamen Catholica est post consecrationem in Eucharistia non remanere substantiam panis, & vini. Est autē veritas hæc definita, & oppositus error damnatus in Concilio Romano sub Nicolao II. & in alio Concilio Romano sub Greg. 7. antiquioribus Innoc. III. & postea in Conc. Lateran. sub ipso Inn. III. & refertur in cap. *Firmiter* de Sum. Trinit. & fide Catholica dum definitur panem transsubstantiari in corpus, & vinum in sanguinem Christi: & in Concilio Romano generali, in quo damnati sunt articuli Ioann. Vviclef. quorum primus erat, substantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis manent in sacramento: & in Conc. Cōstant. sess. 8 vbi dicta definitio Concilij Romani contra Vviclef confirmatur, & in fine Concilij iterū approbatur à Mart. V. & in decreto Eug. 4. dum definitur substantiā panis in corpus Christi, & substātiā vini in sanguinē Christi conuerti, & tandē in Trid. sess. 13. c. 4. dum definitur per consecrationem fieri conuersionem totius substantiæ panis & vini in corpus & sanguinem Christi, & can. 2. dum anatematizatur, qui negauerit per consecrationē fieri conuersionē totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem Christi, manētibus dumtaxat speciebus panis & vini. Vnde contra Scotum vbi infra, constat veritatem hanc fuisse in Ecclesia definitam ante Innoc. III. *Cō Rom. Cōc. Lat.* *Eugen. 4.* *Trident.*

Eandem veritatem tradiderunt innumeri Patres In-

Iustin. *Iren.* *Tertull.* *Cyprian.* *Cyr. Hie.* *Ambros.* *Gauden.* *Cryfost.* *August.* *Damasc.* *Bellarm.*

nocen. III. antiquiores, Iustinus videlicet Martyr apolog 2 Irenæus lib. 4. aduersus hæreses cap. 34. Tertull. lib. 4. in Marcionem cap. 40. Cyprian. vel Pseudo Cypr. sermone de Cœna Domini, Cyrillus Hierosolm. catechesi 4. Ambrosius lib. de ijs, qui initiantur cap. 9. Gaudentius tract. 2. de Exodo, Chrysost. homil. 83. in Matth. August. serm. 28. de verbis Domini, Damasc. 4. de Fide cap. 14. & plures alij Patres (quos referunt Bellarminus libro tertio de Eucharistia capite 20. Valentia quæstione 3. puncto 2. & Vazquez disputatione 80. capite 3.) dum omnes, vel aperte dicunt, vel supponunt substantiam panis, & vini mutari, & conuerti in corpus, & sanguinem Christi, vt pudeat Lutherum asseruisse hanc conuersionem excogitatam fuisse ab Innoc. III. & ab Scholasticis, & vt pudeat Caluinum, quod asseruerit veritatem hanc omni antiquitatis patrocinio destitutam esse.

Tandem eadem veritas Catholica absentiæ panis, & vini in Eucharistia efficaciter deducitur ex veritate verborum, quibus ad consecrationem vsus est Christus Matth. 26. & Marc. 14. & quibus ad id vtimur Sacerdotes, nempè *hoc est corpus meum*, & *hic est sanguis meus*, quorum veritate ad id conuincuntur communiter Theologi (exceptis Scoto in 4. distinct. 11. q. 8. & Durando) & plures ex Patribus, quos refert Vazq. c. 4.

Vazq.

Ex veritate ergo verborũ consecrationis probatur absentia panis & vini in Eucharistia, quia pronomen *hoc*, & *hic*, quod in verbis consecrationis demonstrat ad sensum, & nõ demonstrat accidentia panis & vini, quia ipsum pronomen nequit ipsis accidentibus in verbis consecrationis accommodari, vt patet, demonstrat substantiam sub ipsis contentam, quæ medijs ipsis accidentibus fit sensibilis, & sensui demonstrabilis, sed nequit sub eis demonstrare substantiam corporis, & sanguinis Christi, si sub eis adsit substantia panis & vini, vt adesse potest, vt postea dicemus: ergo vt substantia corporis, & sanguinis Christi verè sub illis demonstretur, vt verè demonstratur, necessarium est, quod sub illis non maneat substantia panis & vini: quod autem si sub illis accidentibus adesset propria substantia

panis

panis, & vini, non posset sub eis demonstrari substantia corporis, & sanguinis Christi, quamuis esset etiam sub illis, probatur quia accidentia illa primario, & principaliter, & sua natura efficiunt sensibilem, & demonstrabilem propriam substantiam, si sub eis existat, quia sunt ipsi propria, & connaturalia, alienam vero substantiam, quando adest propria, non nisi secundario, & secundum quid, quia huic sunt præter naturalia, & propriæ substantiæ connaturalia. Ergo quando absolute, & simpliciter, & absque addito fit demonstratio substantiæ, demonstrabitur propria, si existat, quamuis tunc etiã existat aliena, dicendo *hoc est vinum*, aliena verò, quando existit propria non nisi cum addito, & secundum quit nempè particulam, & addendo, dicẽdo *hoc est vinum, & sanguis* non vero absolutè absque addito, dicendo *hic est sanguis*, at quando non adest propria substantia, tunc aliena, quę sub illis accidentibus existit, demonstratur absolutè, & absq; addito, quia non est alia, quæ primariò, & principaliter fiat sensibilis per illa accidentia.

Quod si obijcias primo quando vinum continetur in vase, non tantum vas potest absolute demonstrari, dicendo *hoc est vas*, sed etiam vinum in vase contentum dicendo, *hoc est vinum* ergo quamuis substantia propria panis, & vini esset sub speciebus sacramentalibus, posset etiam sub illis absolutè demonstrari sustantia corporis, & sanguinis Christi. Respondemus concedendo antecedens, & negando consequentiam, quia est dispar ratio inter accidentia vasis ex vna parte, & inter accidentia panis, & vini ex altera, quia accidentia vasis ratione figurę sunt adaptata ad continendam etiam alienam substantiam, accidentia vero panis, & vini, neq; ex sua natura, neque ratione figuræ sunt adaptata ad continendam substantiam corporis, & sanguinis Christi, & ideo sub accidentibus vasis potest etiam aliena substantia, simpliciter, & absolute demonstrari, non vero substantia corporis, & sanguinis Christi sub accidentibus panis, & vini, quando sub eis est ipsa substantia propria.

Quod si obijcias secundo, quando corpus à dæmone obsidetur vere dicimus *hic est dæmon*, pronomine *hic* nominaliter sumpto, etiam si ibi sit substantia corporis obsessi,

ergo

ergo quanquam in Eucharistia perseueraret substãtia panis simul cum corpore Christi, posset vere dici hoc est corpus Christi. Respondemus non semper quod corpus obsidetur à dæmone posse dæmonem sensui demonstrari dirigendo pronomen ad corpus obsessum, vel ad accidentia ipsius, nisi quãdo in eo corpore videmus, aut aliter sentimus effectum aliquem proprium dæmonis, seu à dæmone proueniente, ratione cuius dæmon fiat sensibilis, seu domonstrabilis sensui, nõ verò quando tantum apparent accidentia corporis obsessi, & quia in Eucharistia non apparent accidentia aliqua, neq; effectus aliquis corporis, & sanguinis Christi, ideo nõ possent sensui demonstrari pronomine directo ad accidentia panis, & vini quando esset propria substantia ipsorum.

Trident. Merito ergo Trid. sess. 13. c. 4. non tantum definit absentiam panis, & vini in Eucaristia, sed etiam ex veritate verborum consecrationis eam deducit, & ex ipsa semper fuisse ab Ecclesia deductam affirmat: sed quamuis absentia panis, & vini ex veritate verborum consecrationis deducatur, non tamen ex quacumque, quia non deducitur ex veritate verborum in figurato, & metaphorico sensu, quem verba consecrationis efficere possent, quia veritas verborum in isto sensu stare poterat cum præsentia panis, & vini, sed ex veritate verborum in proprio sensu, quem verba ipsa præseferunt, & in quo Christus ea protulit, vt ex antiqua traditione constat, ex

Trident. qua Trid. sess. 13. cap. 1. talem sensum desumpsit, & elegit, quia cum veritate verborum in sensu proprio, & in propria significatione, secundum quam significatur vera, & realis præsentia corporis, & sanguinis Christi in Eucharistia, stare nequit præsentia panis, & vini in illa ob rationem dictam, & ex veritate verborum in hoc sensu, quem Trid. cap. 1. supponebat electum postea c. 4. deduxit absentiam panis, & vini in Eucharistia.

Quod si obijcias ex veritate verborum consecrationis in proprio sensu potuit deduci conuersio panis, & vini, seu desitio, & absentia eorum, & non ex veritate illorum in sensu figurato, ergo Trid. non potuit absolutè, & absque addito ex veritate illorum deducere desitionem panis, & vini dicendo, *quoniam Christus corpus suum, quod sub speciebus panis*

effere-

offrebat, verè eſſe dixit, ideo in Eccleſia ſemper perſuaſum fuit in Euchariſtia fieri conuerſionẽ totius ſubſtantiæ panis in corpus Chriſti, quia verba conſacrationis potuiſſent eſſe vera in ſenſu figurato ab Hæreticis electo, & cum veritate eorum in hoc ſenſu poterat ſtare ſubſtantia panis, ſed debuit addere, quoniã verè eſſe dixit, prout ab Eccleſia intelligi conſueuit, ſicut etiam c. 1. ex eiſdem verbis nõ abſolutè, ſed cũ addito, nẽpè prout ab Eccleſia, & Patribus in proprio ſenſu ſemper intellectis, deducit realem præſentiam corporis, & ſanguinis Chriſti. Reſpondemus cõcedendo antecedens, & negãdo cõſequentiã, quia veritas abſolutè, & ſimpliciter prolata ſupponit pro veritate verborũ in proprio ſenſu, quod ſi c. 1. ex illis non abſolutè, ſed cum dicto addito deduxit præſentiam corporis, & ſanguinis Chriſti, non id fecit, quia eſſet neceſſariũ, ſed quia Hæretici verba illa in ſenſu tantum figurato admittebant, præſertim quod Trid. cap. 4. non deduxit deſitionẽ, ſeu conuerſionem panis, & vini ex veritate verborum conſecrationis, abſq; addito illo, quia iam c. 1. ex antiqua Eccleſiæ traditione veritatẽ verborum in proprio ſenſu ſumptorũ elegerat, & c. 4. id ſupponens deducit dictam conuerſionẽ ex veritate verborum cum eo addito, non repetito, & expreſſo, & ſubintellecto.

Prædicti ergo errores, quatenus conueniunt in Euchariſtia manere ſubſtantiam panis, & vini, manent ex dictis relegati etiã quintus, & ſextus, quia ſi ſubſtantia panis in Euchariſtia perſeueraret, quamuis vnita verbo, ſiuè mediate, ſiue immediate non poſſent verba illa conſecrationis *hoc eſt corpus meum* eſſe vera, tum quia vnio hypoſtatica non ſufficit ad mutuam prædicationem inter quæcumque vnita eidem perſonæ, niſi inter naturas completas, & in concreto ſumptas; corpus autem in illis verbis ratione pronominis *meum*, vt abſtractum ſignificatur, tum etiam quia pronomen demonſtratiuum in conſecratione corporis non refert panem, quia non dicitur *hic*, ſed *hoc*, & in conſecratione ſanguinis non refert vinum, quia non dicitur *hoc*, ſed *hic*, præter quam quod abſq; fundamento admitteretur vnio aliqua panis, & vini cum verbo.

Tertius etiam error aſſerentium corpus, & ſanguinem

Chri-

Christi, quæ à peccatoribus sumenda erant, iterũ in panem, & vinum redire, est contra Paulum 1. ad Corinth. 11. dicentem, *qui manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit non diiudicans corpus Domini.* Vbi supponit peccatorem sumere corpus Christi: quo etiam specialiter reicitur secundus error asserentium panem, & vinum non conuerti in corpus, & sanguinem Christi secundum partem ab indignis sumendam, quia scilicet Paulus supponit indignos verè sumere corpus Christi.

Sed contra dictam veritatem catholicam obiciunt primò, hæretici, quod Eucharistia sæpè appelletur panis, ergo in ea manet substantia panis. Respondemus concedendo antecedens, & negando consequentiam, quia Eucharistia appellatur panis, vel quia fit ex pane, vel quia ratione specierum apparet panis, vel quia est panis, seu cibus spiritualis animæ.

Obijciunt secundo Christus Ioann. 6. dixit, *ego sum panis*, & tamen non fuit destructus, & conuersus in panem ergo quamuis Matth. 26. dixerit de pane *hoc est corpus meum* panis non destruetur, & conuertetur in corpus Christi. Respondemus ex vi illorum verborum Christum non potuisse desinere esse, & conuerti in panem, quia essent falsa, quia si Christus non maneret, non posset esse verum, Christum esse panem, fuit autem verum Christo permanente, quia ibi non est sermo de pane materiali, vt patet ex contextu, quia additur, *panis viuus, & vitæ*, sed de spirituali, & Christus verè est panis spiritualis animæ per fidem edendas, & animam viuificans: at quando dixit *hoc est corpus meum* (vbi corpus propriè sumitur, vt constat experpetua Ecclesiæ traditione) non loquitur de pane, sed circa panem, quia pronomen *hoc* non demonstrat panem, alias non posset esse vera adhuc intercedente vnione hypostatica panis cum corpore Christi, quia corpus ibi sumitur abstractè, sed tantum demõstrat corpus Christi, & ideo ex vi illorum verborum, quæ proferuntur circa panem, panis ipse destruitur, & conuertitur in corpus Christi, vt vera fiant.

Obijciunt tertio abiurationem Berengarij approbatam in Concilio Romano sub Nicolao II. & relatam à Gratiano

tiano de Consecratione dist. 2. can. *Ego Berengarius*, quia in ea dicitur panem, & vinum post consecrationem esse non solùm sacramentum, sed etiam corpus, & sanguinem Christi, & sensualiter non solùm in sacramento, sed in veritate manibus tractari, & frangi, & dentibus atteri; supponitur ergo post consecrationem manere panem, & vinum: cui accedit, quod dicitur manibus tractari, & frangi, & dentibus atteri, quia hæc non conueniunt corpori Christi in Eucharistia: ergo dicuntur de pane, ac proinde perseuerat post consecrationem. Respondemus in abiuratione hac cõtendi contra Berengarium in Eucharistia non solùm esse Sacramentum, sed etiam esse corpus, & sanguinem Christi: dicitur autem in ea abiuratione panis post consecrationem esse corpus Christi, non quia post consecrationem maneat, & manens sit corpus Christi, quia si maneret, non posset dici esse corpus Christi, sed quia per consecrationem (& consequenter post illam posterioritate naturæ) transit in corpus Christi sumpto esse, vt relato ad corpus Christi, pro trãsire, ac proinde post consecrationem panis non manet in sua natura, sed in corpus Christi conuersus: ideò autem corpus Christi, seu panis in corpus Christi iam conuersus dicitur sensualiter, & in veritate manibus tractari, frangi, & dẽtibus atteri, vt denotetur verè, & realiter esse ibi corpus Christi, cui prædicta conueniant, non proximè, & ratione sui, sed remotè ratione specierum panis illud continentiũ: quando autem in hac abiuratione dicitur panem, & vinum non solùm esse sacramentum, sed etiam corpus, & sanguinẽ Christi, nomine sacramẽti intelligitur, vel signum factiuum gratiæ sanctificantis, vel signum speculatiuum corporis, & sanguinis Christi, ita vt sensus sit panem, & vinum non tantum esse sacramentum, id est signum practicum gratiæ, vel signum speculatiuum corporis, & sanguinis Christi, quia id conuenit pani, & vino ratione suorum accidentium, quibus conuenit esse sacramentum, sed etiam realiter, & verè transire in corpus, & sanguinem Christi.

Obijciunt quarto Gelasium lib. 2. contra Euticehetem in fine, vbi de Eucharistia loquens ait, *& tamen non desinit natura panis, & vini*: & Chrysostomum epist. ad Cæsarium,

vbi

vbi ait, naturam panis in Eucharistia manere. Respondemus, si liber ille est Gelasij, & epistola illa est Chrysostomi (quod viri eruditi negant) eos tantùm velle in Eucharistia non desinere, sed manere naturam panis, non in se, sed in suis virtutibus, quia accidentia panis verè alunt, & nutriunt, & accidentia vini verè refrigerant.

Omittimus alia, quæ obijci solent, aliqua quia leuiora sunt, & alia, quia in eis tanguntur aliquæ difficultates à nobis postea examinandæ.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm post consecrationem in Eucharistia maneat aliquid substantiæ, panis, & vini?

Durand. DVRANDVS in dist. 11. quæst. 3. existimat in Eucharistia post consecrationem manere materiam primam panis, & vini sub ipsorum accidentibus forma substantiali corrupta, quia nisi maneat materia prima panis, & vini, in qua formæ substantiali ipsorum succedat forma corporis, & sanguinis Christi eo modo, quo formæ alimenti in materia prima ipsius succedit forma viuentis, nequit esse conuersio, & transsubstantiatio, quia hæc necessario versatur circa aliquod subiectum vtrique extremo commune.

S. Thom. Alij (vt refert S. Tho. q. 75. art. 5.) existimarunt in Eucharistia post consecrationem manere formas substantiales panis & vini, non verò materias primas, sed has fuisse conuersas in corpus, & sanguinem Christi.

Gotfr. Palud. Gotfredus quodlib. 8. quæst. 17. (vt refert Paludanus in 4. dist. 12. quæst. 3. art. 1.) existimat in Eucharistia existentiam panis, & vini (quam forsan non distinguit à subsistentia) non conuerti in existentiam corporis, & sanguinis Christi (quamuis natura, & substantia panis & vini in substantiam corporis & sanguinis Christi conuertatur) sed mane-

re,

re, vt sit subiectum accidentium, quæ remanent, præsertim cum existentia panis, & vini nequeat in existentiam corporis & sanguinis Christi conuerti, quia existentia Christi est increata, & diuina, & creatum nequit in increatum conuerti. Eandem sententiam sequutus est Bañez quæst. 4. artic. 2. ad secundum, alio tamen nixus fundamento, quia scilicet existimat substantiam, & accidentia eadem existentia existere, & accidentia, quæ in Eucharistia remanent existere eadem, qua ante consecrationem existebant.

Reliqui tamen Theologi docent, & meritò in Eucharistia post consecrationem nihil panis & vini manere præter ipsorum accidentia.

Et in primis non manere materiam primam, neq; formam substantialem panis, & vini satis significat Trident. sessione 13. cap 4. dum ait, post consecrationem fieri conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem Christi, quia hac particula *totius* significatur omne, quod substantiam intrat: & id clarius significat can. 2. dum ait fieri conuersionem totius substantiæ panis, & totius substantiæ vini manentibus dumtaxat speciebus (id est accidentibus) vbi Trident. addendo particulam illam *dumtaxat*, quæ exclusiua est, satis exprimit nihil panis, & vini præter ipsorum accidentia manere, ob quod modus dicendi Durandi, & modus dicendi illorum, quos refert S. Thom. iam non benè audiunt. Idem quoque deducitur ex veritate verborum consecrationis in proprio sensu sumptorum, ex qua Trident. deduxit fieri conuersionem totius substantiæ panis & vini, vt dicemus difc. sequenti, vbi etiam specialiter reijcietur modus dicendi Durandi. modus tamen dicendi aliorum, quem S. Tho. refert, ex eo specialiter rijcitur, quod absque necessitate, imò absq; vtilitate admittit formam substantialem panis & vini manere absq; materia prima, absq; qua nequit naturaliter conseruari: quod verò conuersio saltem totaliter non egeat subiecto vtriq; extremo communi dicemus difficul. 13. *Trident.*

Deinde in Eucharistia non manere existentiam, neque substantiam panis & vini satis significat Triden. can. illo 2. dum ait fieri conuersionem totius substantiæ panis, & vini

manen-

manentibus dumtaxat speciebus, seu accidētibus, quia existentia, & substantia non sunt accidentia, sed potius aliquid substantiæ, ob quod modus dicendi Gotfredi non bene audit. Et idem ratione probatur, & in primis quoad existentiam, quia hæc non distinguitur re ipsa ab essentia, & natura, vt diximus tract. de Incarnatione disp. 12. diffic. 2. ergo in Eucharistiæ, in qua non manet essentia, & natura panis, & vini, nequit eorum existentia manere, & quamuis existentia re ipsa distingueretur ab essentia: imò & tanquam res à re, vt sic posset manere absque essentia, nihilominùs absque necessitate existentia panis, & vini diceretur in Eucharistia manere, in qua non manet essentia, & substātia eorum, quia non esset necessaria, vt per eam accidentia existerent, quia per eam existere nequeunt, quia accidentia non existunt per se, sed in alio, existentia autem substantiæ panis, & vini est existentia per se, non in alio, neque esset necessaria, vt esset subiectum proximum accidentium panis & vini, quia esse non posset, quia sola substantia substat accidentibus: ergo existentia, quæ esset distincta à substantia, & actus substātiæ non posset substare accidentibus, & esse subiectum eorum: & non solùm existentia panis & vini maneret in Eucharistia absque necessitate, sed etiam id affirmare est contra rationem, quia existentia absque substantia, quæ in Eucharistia non manet, nequit naturaliter perseuerare.

Idem quoque probatur, quoad subsistentiam, quia in primis nequit absq; sua substantia, seu natura manere, quia subsistentia nihil aliud est, quàm modus perfeitatis ipsius substantiæ, vt diximus tract. de Incarnatione disp. 4. diff. 5. modus autem nequit manere non manente re cuius est modus, quia eam essentialiter supponit, & ab ea essentialiter dependet, & quamuis subsistentia panis, & vini manere posset absque ipsorum substantia, tamen absque fundamento diceretur in Eucharistia manere, & absque necessitate aliqua, quia ipsa non posset esse subiectum accidentium panis & vini, sicut neque existentia, si hæc esset à substantia distincta quia sola substantia substat accidentibus.

Ex quo constat ad priorem partem fundamenti Gotfredi, & ad fundamentum Bañez. Ad alteram verò partem

fun-

fundamenti Gotfredi. Respondemus quod quamuis, quod creatum est, non possit conuerti in increatum ; possit tamen existentia panis, & vini conuerti in existentiam corporis, & sanguinis Christi , quia horum existentia est creata non diuina.

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm conuersio panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi consistat formaliter in eo, quod materia prima panis, & vini, continuetur cum materia prima corporis, & sanguinis Christi, & incipiat esse sub forma eorum?

SVPPONIMVS in quo Catholici contra hæreticos conueniunt in Eucharistia per consecrationem fieri conuersionem panis in corpus, & vini in sanguinem Christi, ita sæpè definitum est præsertim in Concilio Lateranen. sub Innoc. III. & ad Eugen. IIII. in suo decreto fidei, & in Trident. sess. 13. cap. 4. & can. 2. eamque conuenienter appellari transubstantiationem affirmat in eo cap. 4. & meritò, quia quamuis vox hæc barbara sit optimè tamen significat id, quod in Eucharistia fit: quod vero vox hæc sit noua non obstat, quia licitum est rebus nouis inuentis (qualis est conuersio Eucharistica) voces nouas ad res illas nouas significandas adinuenire.

Hoc supposito magna inter Theologos controuersia est circa naturam, & quidditatem huius conuersionis, seu transubstantiationis in quo scilicet consistat.

Circa præsentem ergo difficultatem Duran. in 4. d. 11 q. 3. partem affirmatiuam tuetur, nempè naturam conuer-

sionis Eucharisticæ in eo consistere, quod materia prima panis continuetur cum materia prima corporis Christi, & incipiat esse sub forma corporis Christi, & ea informari, & quod materia prima vini continuetur cum materia prima sanguinis Christi, & incipiat esse sub forma illius, & ea informari eo modo, quo per nutritionem materia prima alimenti continuatur cum materia prima viuentis, & incipit esse sub forma illius, & ea informari. Quod indicare videtur Damasc. 4. de Fide cap. 5. vbi conuersionem Eucharisticam declarat exemplo conuersionis alimenti in substantiam comedentis, & conuersionis potus in sanguinem potantis. Et ratione probatur, quia modus iste conuersionis est possibilis, & per eum facile declaratur conuersio Eucharistica, & secundum eum verba consecrationis sunt vera: ergo.

Reliqui tamen Theologi partem negatiuam communiter tradunt: imo pars affirmatiua, quam Durandus tuetur iam post Trident. erronea iudicatur: & merito, quia Trident. sess. 13. cap. 4. definit per consecrationem fieri conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem Christi, vbi particula *totius* denotatur nihil, quod substantiam panis, & vini intrat, manere; quod magis declarauit can. 2. dum idem definiens addit: *Manentibus dumtaxat speciebus panis, & vini.* Materia autem prima panis, & vini non est species, neque accidens panis, & vini, sed pars essentialis ipsorum intrans substantiam, & essentiam eorum.

Deinde pars nostra negatiua probatur, & affirmatiua Durandi ratione Theologica reijcitur, quia in Eucharistia non est admittenda alia conuersio, quam ea, quæ adæquatur, & commensuratur significationi verborum, quia tantum fit ex vi talis significationis, & quam ea, qua sufficit ad veritatem illorum, ipsorum significationi commẽsuratam, quia ex ea á posteriori deducitur, sed verba consecrationis non significant corpus, & sanguinem Christi, vt habentia in se nouam materiam panis, & vini informatam forma ipsius corporis, & sanguinis, sed tantum significant corpus & sanguinem Christi simpliciter, & absolutè, sicut erant ante cõsecrationem, & ad veritatem commensuratam, & confor-

mem

mem significationi ipsorum verborum non requiritur conuersio panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi, vt habentia nouam illam materiam, sed sufficit conuersio in corpus & sanguinem Christi simpliciter, & absolutè, sicut erant ante consecrationem: ergo absque fundamento, & contra rationem admittetur conuersio prædicta à Durando, qua scilicet panis, & vinum non definant secundum materiam primam, & quæ fiat in corpus & sanguinem Christi his addendo materiam illam, & quæ informetur ipsorum forma, sed admittenda est conuersio panis in corpus Christi, & vini in sanguinem, qua corpus & sanguis sint existentia, & præsentia absque informatione illa, sicut erant ante consecrationem, & consequenter etiam desitio totius substantiæ panis, & totius substantiæ vini, quia hæc correspondet dictæ existentiæ, & præsentiæ corporis, & sanguinis Christi.

Quod autem verba consecrationis etiam essent vera, quamuis conuersio fieret modo assignato à Durando (quia etiam tunc corpus & sanguis Christi essent sub speciebus) non sufficit, vt conuersio illa admittatur, quia non essent vera veritate commensurata, & conformi significationi eorum, sed veritate ipsorum significationem excedente, & ei non conformi: vnde quamuis conuersio à Durando assignata sit possibilis, & facilis intellectu, & secundum eam verba consecrationis essent etiam vera, non est admittenda, quia non est commensurata, & conformis significationi verborum, ex vi cuius fit.

Ad testimonium vero Damascen. respondemus eum vsum fuisse eo exemplo nutritionis, non vt in omnibus similitudinem ostenderet, sed vt aliqualiter explicaret non esse Deo impossibilem conuersionem Eucharisticam ex eo, quod homini sit possibilis conuersio, quæ in nutritione fit.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm conuersio Eucharistica consistat formaliter in productione modi accidentalis præsentiæ corporis, & sanguinis Christi sub speciebus?

Palud. PALVDAN. in 4. distinct. 11. quæst. 3. art. 2. partem affirmatiuam videtur tueri, nempè conuersionem, seu transsubstantiationem Eucharisticam sirmam esse formaliter in productione modi accidentalis præsentiæ, quo corpus, & sanguis ponuntur, & sunt sub speciebus panis & vini: quod nonnulli Scotistæ amplectuntur existimantes esse sententiam Scoti. Et probari potest, quia ad veritatem verborum consecrationis sufficit, quod corpus, & sanguis Christi constituantur sub speciebus panis, & vini; hoc autem sufficienter fit productione dicti modi: ergo non est necessarium aliud pro conuersione Eucharistica; patet consequentia, quia conuersio Eucharistica tantum assignatur, & ponitur, vt verba consecrationis fiant vera.

Bellarm. Vazq. AEgid. Adam. Bellar. verò 3. de Eucharist. c. 18. Vazq. disp. 181. c. 2. Ægid. quæst. 75. artic. 4. du. Adamus q. 4 dub. 5. & communiter Theologi partem negatiuam tradunt, & meritò: primò ratione generali, quia conuersio, non consistit in productione, sed tantum in desitione rei, quæ conuertitur connotata etiam re, in quam fit conuersio, vt dicemus diff. 9. quia rem conuerti in aliam nihil aliud est, quàm in eam aliam desinere, seu transire. Secundò speciali ratione, quia aliàs conuersio Eucharistica non esset substantialis, seu non esset transsubstantiatio, non solùm vt est productio, quia per eam non produceretur substantia, neq; modus substantialis, sed tantum accidentalis modus præsentiæ, sed neque vt est conuersio, quia non esset transitus substantiæ in substantiam

abso-

absolutè, & absque addito, sed esset transitus substantiæ in modum accidentalem, seu in substantiam sub tali modo accidentali, cum esset transitus substantiæ panis & vini in modum illum accidentalem præsentiæ, seu in corpus, & sanguinem Christi non absolutè, sed vt acquirentia modum illum, quod est contra Trident. sess. 13. cap. 4. vbi absolutè, & absque addito dixit dictam conuersionem fieri in corpus, & sanguinem Christi, & conuenienter appellari transsubstãtiationem, & contra Ecclesiam in Missa corporis Christi absolutè, & absq; addito dicentem: *Quod in carnem transit panis, & vinum in sanguinem.*

Quòd si respondeas primò conuersionem hanc esse substantialem, & transsubstantiationem, non quatenus est productio, sed quatenus est conuersio, & hoc modo non, quia fit in substantiam tanquam in terminum ad quem, sed tantum, quia est à substantia tanquam à termino à quo, & hoc sufficere, vt sit substantialis, quia solus terminus à quo est, qui conuertitur, & transsubstantiatur. Contra hanc responsionem est, quod transsubstantiatio non tantum est, & dicitur transsubstantiatio, quia fit transitus substantiæ, sed etiam quia est in substantiam, alias conuersio substantiæ in solam quantitatem esset transsubstantiatio, quod est falsum, & id denotatur particula illa *trans*, quia ea denotatur transitus ab vno in aliud eiusdem rationis, vt patet in transformatione, quæ ideò dicitur transformatio, quia est transitus ab vna forma in alteram, & ob id Trident. capite illo 4. postquam dixit in Eucharistia fieri conuersionem totius substantiæ panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi, subdit, *Quæ conuenienter, & propriè transsubstantiatio est appellata*, quasi dicat ideò conuenienter appellatam esse transsubstantiationem, quia est conuersio substantiæ in substantiam, vnde quamuis solus terminus à quo dicatur conuerti, & transsubstantiari, quia conuersio, & transsubstantiatio consistit in transitu, & desitione vnius in aliud, & solus terminus à quo sit, qui transit, & desinit esse in aliud, nihilominus conuersio dicitur substantialis, & transsubstantiatio ex termino à quo, & ex termino ad quem ob rationem dictam.

Quod si secundò respondeas conuersionem hanc dici posse substantialem, & transsubstantiationem, quia etiam aliquo modo terminatur, ad substantiam nempè corporis, & sanguinis Christi. Contra hanc responsionem est, quod substantia corporis; & sanguinis potius est subiectum dictæ conuersionis, quia est subiectum productionis dicti modi, & ipsius modi quam terminus illius, quia neque est terminus totalis illius, quia totum resultans ex ea actione, quod est terminus totalis, est aggregatum coalescens ex substantia illa Christi, & ex modo illo, neq; est terminus partialis formalis, quia terminus formalis actionis, vel est forma termini totalis, quamuis per actionem ipsam non producatur, vel est entitas illa partialis, quæ actione ipsa producitur: substantia autem corporis, & sanguinis Christi, neque est forma dicti aggregati, neque actione illa producitur, & ad summum est terminus partialis, quia est materia termini totalis, seu pars materialis illius, terminus autem materialis, qui in ratione termini non venit Philosophis in considerationem non sufficit denominare actionem; & quamuis dictam conuersionem denominaret substantialem eam non denominaret substantialem absolutè, & absque addito, quia non esset in substantiam absolutè, & absque addito, sed in substantiam, vt acquirentem dictum modum accidentalem præsentiæ.

Ad rationem verò pro Paludano negamus ad veritatem verborum consecrationis sufficere formaliter productionem dicti modi accidentalis, quia cum ea productione stare potest præsentia panis, & vini, & hac stante nequeunt verba illa esse vera.

****

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm conuersio Eucharistica consistat formaliter in productione modi substantialis, quo corpus, & sanguis Christi constituuntur substantialiter sub speciebus panis, & vini?

VALENT. disp 6.q.3.puncto 3. Ochag. tractatu 10.q.14. & plures Recentiores partem affirmatiuam tuentur, tùm quia eo ipso dicta productio est conuersio substantiæ panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi, quia ex vi illius modi substantialis, quo corpus & sanguis Christi constituuntur substantialiter sub speciebus panis, & vini, desinunt esse substantia panis, & substantia vini sub illis speciebus, ac proinde desinunt esse absolute, seu destruuntur, quia nequeunt absq; speciebus illis naturaliter conseruari, & consequenter substantia panis, & substantia vini uō desinunt in purum nihil, sed in corpus, & in sanguinem Christi, & in hæc conuertuntur: tùm etiam quia eo ipso hæc conuersio est substantialis, sicut actio Incarnationis est substantialis, quamuis per ipsam non producatur verbum, neque humanitas ex eo solùm, quod per eam producitur substantialis modus vnionis humanitatis ad verbum. *Valen. Ochag.*

Vazq. verò disp. 131. c. 3. Soar. disp. 50. sect. 4. Adam. q. 4. du. 3. & plures alij partem negatiuā tradunt: & meritò, quia nullus modus excogitari potest de nouo productus in corpore, & in sanguine Christi, qui sit substantialis. Primò, quia nullus modus potest esse substantialis, qui non sit de integritate substantiæ, quia qui est extra integritatē substātię, est accidēs; modus autem quo corpus, & sanguis Christi sunt sub speciebus, est extra integritatem substantiæ illorū, quia *Vazq. Soar. Adam.*

in cœlo sunt absq; illo substantialiter integra, quia absq; illo habent modum vnionis materiæ, & formæ, ex quibus cõstat, & modum vnionis cum subsistentia verbi, quibus modis sunt substantialiter integra. Secundò, quia modus ab aduersarijs assignatus, vel est vnionis corporis, & sanguinis cum accidentibus prædicamentalibus panis & vini, vel est modus existendi sub illis: nullo autẽ fundamento affirmari potest modum vnionis cum accidentibus prædicamentalibus, neq; modum existendi sub illis esse substantialem.

Et quamuis admittamus in Eucharistia produci dictũ modum substantialem, nequit cõuersio Eucharistica in productione illius modi formaliter consistere. Primo, quia generaliter omnis conuersio formaliter consistit in desitione rei, quæ conuertitur. Secundo, quia conuersio Eucharistica non esset in corpus, & sanguinem Christi, saltem absolutè, sed ad summum in corpus, & in sanguinem Christi, vt acquirentia modum illum.

Ad fundamentum ergo aduersariorum cõstat dictum modum substantialem non esse possibilem, & quamuis esset possibilis non posse in productione illius conuersionẽ Eucharisticam consistere.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm conuersio Eucharistica consistat formaliter in productione corporis, & sanguinis Christi?

OMITTIMVS eos, qui dicunt conuersionem Eucharisticam sitam esse in actione immediatè terminata, v.g. ad corpus Christi panem in illud conuertendo, & nihil per eam producendo, quia isti absq; fundamento aliquo id dicunt, imo contra rationẽ philosophicam, secundum quam omnis vera, & realis actio necessario est fieri alicuius termini, siue noui, qua nouiter producatur, siue antiqui, qua terminus antea productus, cõseruetur, quia agere concipi nequit absque fieri.

Inter eos ergo, qui supponunt omnem actionem realẽ

esse

esse productionem alicuius termini, Gabr. in 4. d. 11. q. 1. ar. 3. du. 2. & lec. 40. in can. Soar. disp. 50. sect. 4. Ægid. q. 74 art. 4. du. 5. Adam q. 4. du. 5. & plures Recentiores in præsenti diffic. partem affirmatiuam tuentur, nempè conuersionem Eucharisticam sitam esse in actione, quæ sit productio corporis, & sanguinis Christi, non de nouo, sed quæ sit conseruatio corporis, & sanguinis Christi in suo esse substantiali (siue indistincta ab ea, qua in cœlo conseruatur; continuata tamen ex vi verborũ consecrationis, vt indicat Gabr. siue noua, & distincta, qua nouiter conseruetur, vt docent Soar. & Ægid. quod indicare videntur Cyprian. ep. 63. Ambros. 4. de Sacram. c. 4. Damasc. 4. de Fide cap. 14. & Bessarion lib. de verbis consecrationis, dum dicunt in Eucharistia corpus Christi creari, & ex pane fieri, & panem & vinum fieri corpus & sanguinem Christi. *Gabr. Soar. Ægid. Adamus.*

Et ratione probatur, quia vt conuersio Eucharistica sit substantialis, necessaria est aliqua productio substantialis, hæc autem esse non potest alicuius modi substantialis, vt vidimus, & quamuis posset esse non sufficeret, vt esset in corpus, & sanguinem Christi absolutè, & sine addito: ergo necessaria est productio ipsius substantiæ corporis & sanguinis Christi; hæc autem nequit esse prima productio eorum, quia ante conuersionem supponuntur producta: ergo est conseruatio illorum.

Bellar. vero 3. de Euchar. c. 18. Valen. pun. 3. Vaz. d. 181 Turr. op. 14. disp. 1. du. 5. Ochag. q. 14. & Bonac. d. 4. q. 3. punct. 6. partẽ negatiuã tradunt, nempè conuersionem Eucharisticã non esse actionẽ conseruatiuã corporis, & sanguinis Christi, & merito: primo, quia generaliter nulla cõuersio consistit in productione, sed in desitione rei, quæ cõuertitur cõnotato tã per se termino positiuo, in quẽ desinit, & cõuertitur, quia rẽ in aliã cõuerti est in illã desinere: verũ est rem connotatã per se pertinere ad conuersionem tanquã terminum secundariũ, in quem fit; imo etiã aliquo modo eadem proportione actionem, per quam res cõnotata producitur, aut inducitur pertinere per se, quamuis tantum secundario, tunc videlicet, quãdo res, quæ conuertitur, desinit esse ex vi productionis, aut inductionis rei, in quam fit conuersio. *Bellarm. Valent. Vazq. Turr. Bonac.*

Addi-

Addimus non solum in dicta conseruatione non consistere formaliter conuersionem Eucharisticam ob rationē dictam, sed neque posse pertinere per se adhuc secundario ad eam cōuersionem eo modo, quo productio, aut inductio formæ pertinent per se ad conuersionem formæ, quę definit & conuertitur in illam, quæ producitur, aut inducitur, quia illa tantum actio, quæ est causa desitionis rei, & est connexa cum desitione ipsa potest per se pertinere ad conuersionem illius, alias nulla esset ratio, ob quam id, quod definit, dicere tur conuerti in id, quod producitur, & inducitur, sed conseruatio corporis, & sanguinis Christi secundum se, seu in suo esse substantiali non est causa desitionis panis, neque connexa cum ipsa, sed ipsam desitionem omnino per accidens comitatur, quia substantia ipsa corporis, & sanguinis Christi, quæ in suo esse ea actione producitur, aut conseruatur, non pugnat substantialiter cum substantia panis, & vini, quia nō est causa desitionis eorum.

Quod si primo respondeas conseruationem corporis Christi non in suo esse substantiali, sed prout est sub speciebus esse causam desitionis panis, & connexam cum ipsa, quia corpus Christi, prout est sub speciebus, est incompossibile cum substantia panis sub illis absque quibus substantia ipsa nequit conseruari, & non desinere esse. Contra hanc responsionem est, quod conseruatio, qua corpus Christi conseruatur sub speciebus, quamuis admittatur esse distinctam ab ea qua ante consecrationem conseruatur in cœlo, nequit esse vna tantum productio tendens in corpus Christi, & altera in modum illum nullam habentes connexionem, sicut neque ipsarum termini ergo quamuis productio istius modi esset causa desitionis panis, & connexa cum ipsa, non tamen conseruatio corporis Christi, quia corpus ipsum secundum se non est incompossibile in rerum natura cum substantia panis: quod vero conseruatio corporis Christi sit distincta à productione illius modi, & nullam habens connexionem cum ea ex eo patet, quod corpus Christi, & modus ille sunt entitates distinctæ, & nullam habentes connexionem.

Et quamuis admittatur, quod vna, & eadem actio sit

con-

conseruatio corporis Christi secundum se, & simul productio illius modi, nihilominus actio hæc ratione sui non esset causa desitionis panis, quia corpus Christi prout sub speciebus panis nō est incomposibile cum substantia panis sub eisdem speciebus, quia corpus Christi non est sub illis tanquā subiectum, in quo ipsæ recipiantur, & à quo in genere causæ materialis sustententur, nec esse potest, vt dicemus difficul. 11. qua ratione esset incomposibile cum substantia panis sub illis. Præter hunc autem modum nullus alius esse potest in corpore Christi existendi sub illis, qui sit incomposibilis cum modo, quo substantia panis est vnita illis suis speciebus quia in primis non est incomposibilis modus aliquis simplex præsentiæ in corpore Christi, quia istud potest esse Sacramentaliter præsens speciebus panis, & substantia panis potest simul perseuerare vnita illis, quamuis sic vnita, sit illis præsens circumscriptiuē, quia modus vnius Sacramentaliter existendi alicubi non est incomposibilis cum præsentia circumscriptiua alterius in eodem loco, vt dicemus diffi. 11 deinde nec modus aliquis sustentandi accidentia absque eorum receptione, & sustentatione materiali potest esse in corpore Christi, qui sit incomposibilis cum illo modo, quo substantia panis est vnita suis accidentibus, quia in primis modus iste sic substentandi accidentia nequit esse in corpore Christi, vel potius nequit ab eo prouenire, quia intelligi nequit corpus Christi accidentia illa sustentare absque ipsorum receptione, & sustentatione in genere causæ materialis nisi in genere causæ efficientis. In corpore autem Christi esse nequit, vel potius actio, & sustentatio efficienter prouenire, quia non vt à causa principali, vt patet, neque vt ab instrumento physico Dei, quia nequit assumi ad id vt instrumētum à Deo pro sola voluntate Dei iuxta generalem doctrinam, quam tradidimus tract. de Incarnatione disp. 9. diff. 4 & de Sacram. in genere disp. 3. diffi. 2. quia ad id nullam habet virtutem innatam, neque naturalem, neque obedientialem, quia in corpore Christi nulla apparet proportio, nullumque vestigium talis virtutis innatæ, & quamuis dicta sustentatio prouenire posset à corpore Christi efficienter, nihilominus corpus Christi sic sustentans accidentia efficien-

ter absque ipsorum receptione non est incomposibile, & pugnans cum substantia panis, vt vnita suis accidentibus, quia corpus Christi posset efficienter substentare, seu conseruare accidentia panis non minus vnita ipsi substantię panis, quam separata ab ipsa, quia non minus posset conseruare illa vnita ipsi substantiæ dependenter ab ipsa tanquam à subiecto, quàm separata independenter ab illa, imo posset conseruare accidentia illa adhuc vnita ipsi substantiæ tanquam subiecto independenter ab ipsa tanquam à subiecto, seu in genere causæ materialis, sicut anima rationalis vnita materiæ tanquam subiecto conseruatur à Deo independenter ab ipsa materia tanquam à subiecto, seu in genere causæ materialis; & sicut à Deo potest conseruari accidens vnitum subiecto independenter ab ipso subiecto actione nõ eductiua: ergo corpus Christi efficienter sustentans accidẽtia panis non esset incomposibile cum substantia panis sub illis: neq; modus alias vnionis corporis Christi cum accidẽtibus panis, qui non sit receptio ipsorum, & sustentatio materialis (quamuis sit possibilis) est incomposibilis cum substantia panis sub illis, quia nulla vnio corporis cum accidẽtibus panis absque ipsorum receptione, & sustentatione in genere causæ materialis apparet incomposibilis cum vnione substantiæ panis cum eisdem, ea ipsa recipientis: præter dictos autem modos nullus alius potest fundamento aliquo verisimili assignari saltẽ ratione cuius Christus nequeat esse sub speciebus panis perseuerante substantia panis sub illis, de quo latius diffic. 11.

Quod si secundo respondeas, quænis substantia corporis Christi secundùm se, seu in suo esse substantiali non sit incomposibilis cum substantia panis sub accidentibus, fit tamẽ incomposibilis, quasi moraliter ratione significationis, & veritatis verborum, quia corpus Christi nequit sub accidentibus panis verè demonstrari, nisi substantia panis verè ab illis separetur, ac proinde nisi corrumpatur, quia ab eis separata nequit naturaliter, & sine nouo miraculo cõseruari. Contra hanc responsionem est, quod ex ipsa constat conseruationem corporis Christi in suo esse omnino per accidens se habere ad desitionem panis, & cum ipsa non esse cõ-

nexam,

nexam, quia substantia corporis Christi secundum se, qua ratione est terminus conseruationis ipsius, quamuis factæ ex vi verborum, non est incomposibilis, & pugnans cum substantia panis, sed tantum corpus Christi prout significatum, & demonstratum verbis consecrationis se clusa conseruatione ipsius, quia quamuis per impossibile à nullo conseruaretur, quia alias ex se ipso existeret absque actione conseruationis, nihilominus ex modo quo illud demonstramus sub speciebus panis, destruitur substantia panis, ergo conseruatio illa quamuis admittatur fieri ex vi verborum est impertinens ad conuersionem hanc. Addimus contra eandem responsionem corpus Christi, neque produci, neque conseruari ex vi verborum consecrationis, quia verba hæc ita ad sui veritatem præsupponunt, & prærequirunt conseruationem corporis Christi, vt si nunc annihilaretur, quamuis verba consecrationis proferuntur à Sacerdote, non poneretur corpus Christi sub illis, neque verba fierent vera, quia Christus verbis consecrationis tantum contulit vim ponendi corpus ipsius Christi sub speciebus suppositâ permanentia, seu conseruatione illius, ac proinde si conseruatio corporis per se pertineret ad conuersionem ex vi verborum non fieret conuersio, quia ex vi eorum non fieret conseruatio, quæ ad illam per se pertineret.

Quod si tertio respondeas ad rationem conuersionis non requiri, quod productio vnius termini, & desitio alterius, inter quos est conuersio, connotantur ob incomposibilitatem immediatam ipsorum terminorum inter se, sed sufficere quod connectantur ob remotam, & mediatam incomposibilitatem terminorum inter se, vt quando desitio vnius termini connectitur cum actione præuia, & prærequisita ad productionem alterius termini, in quem fit conuersio, & quia substantia panis definit esse ex eo quod ab ipsa separentur propria accidentia, & constituantur per se existentia, & separatio hæc est prærequisita ad conseruationem corporis Christi sub illis. Ideo conseruatio corporis sub ipsis pertinet per se ad conuersionem, aut in ea formaliter consistit. Sed contra hanc responsionem est primò, quod substantia panis non definit esse, quia accidentia ipsius ab ipsa separentur,

rentur, sed potius est contra, ideo accidentia separãtur, quia substantia desinit esse, vt postea expendimus. Secundò quia conseruatio corporis Christi sub speciebus panis non præquirit separationem earum à substantia panis, quia vt iam diximus compati potest sub illis simul cum substantia panis. Tertiò quia si substantia panis desinit esse, quia ipsius accidentia ab ipsa separentur, & per se existentia constituantur, potius substantia panis conuerteretur in accidentia illa per se existentia, quam in corpus Christi.

Quod si quarto respondeas ad rationem conuersionis non esse necessariam connexionem inter productionem alterius termini, in quem fit conuersio, & inter desitionem termini, qui conuertitur, sed sufficere connexionem earum, vel in agente, quia idem sit agens, quod producit vnum, & corrumpit alterum, vel in voluntate, & intentione agentis, quia non corrumperet vnum nisi produceret alterum. Contra hanc responsionem est, quod sicut non sufficit, quod vnũ & idem agens producat vnam formam, & corrumpat alteram, vel quod non corrumperet vnam nisi produceret alteram, vt verè dicatur, quod generatio vnius est causaliter corruptio alterius, nisi alias formæ aliquam inter se habeant incompossibilitatem, ita etiam non sufficiet connexio in agente, neque in intentione illius, inter productionem vnius, & desitionem alterius, nisi alias inter se connexæ sint ob aliquam incompossibilitatem inter rem productam, & rem desinentem, vt vnus terminus dicatur fieri ex altero, vel alter in eum conuerti.

Deinde secundo pars nostra negatiua probatur, & affirmatiua aduersariorum reijcitur, quia verba consecrationis sunt causæ, & instrumenta conuersionis Eucharistiæ, quia ad eam efficiendam sunt instituta à Christo, sed non sunt causæ & instrumenta conseruationis corporis Christi, ergo conuersio Eucharistica non cõsistit in conseruatione corporis Christi. Consequentia patet; minor autem probatur, quia verba consecrationis non sunt causa physica ad id, vt iam diximus neque sunt causa moralis mouendo, seu excitando diuinam voluntatem ad conseruandum corpus Christi, quia Deus alias est motus, & conseruaret corpus Christi, quamuis

ver-

verba illa non proferentur.

Quod si respondeas, quod quamuis verba consecrationis non moueant diuinam voluntatem ad antiquam conseruationem, qua Deus extra Eucharistiam conseruat corpus Christi, quia adhuc verbis illis non prolatis illud conseruaret, moueant tamen diuinam voluntatem ad nouam conseruationem illius sub speciebus sacramentalibus. Contra hanc responsionem est, quod corpus Christi vna tantum conseruatione totali, qua sufficienter in suo esse conseruatur à Deo extra Eucharistiam, etiam in Eucharistia conseruatur, quia idem esse corporis Christi, & substantiale, inuariatum perseuerat in Eucharistia, ac erat extra illam, quamuis in Eucharistia illi addatur modus quidam accidentalis existendi sub accidentibus idem autem omnino esse substantiale nequit simul pluribus conseruationibus totalibus, & sufficientibus conseruari, sicut neque simul à pluribus causis totalibus pendere (vt diximus tract. de Incarnat. disp. 3. diffi. 5.) ob eandem omnino rationem, quia scilicet rem conseruari ab agente est ab agente dependere, & eo indigere, ergo cum vna totali, & sufficienti conseruatione extinguatur dicta indigentia rei non poterit alia conseruatione simul conseruari, quia in ea re non superest indigentia alia, ratione cuius indigeat alia conseruatione, & ratione cuius ab agente dependet.

Ad testimonia verò Patrum ab aduersarijs adducta respondemus eos tantum velle corpus Christi ex vi consecrationis constitui sub speciebus panis substantia ipsa panis destructa, & in illud conuersa, & ad rationem negamus ad conuersionem substantialem esse necessariam productionem substantialem, sed sufficere desitionem, seu transitum vnius substantiæ in aliam antea productam, vt dicemus difficul. 9.

****

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm conuersio Eucharistica consistat in eo quod id, quod erat panis fiat corpus Christi?

CAIET. quæst. 75. art. 4. partem affirmatiuam tuetur, nempè conuersionem Eucharisticam cõsistere in eo, quod id quod erat panis incipiat esse corpus Christi.

Caiet. Doctrina hæc adeo obscure traditur à Caiet. vt nonnulli ei attribuant dixisse conuersionem hanc in eo consistere, vt per ipsam eadem numero entitas, quæ erat substantia panis sit corpus Christi post consecrationem: alij verò Caietano attribuunt dixisse conuersionem Eucharisticam in eo consistere, vt per ipsam eadem entitas manens in specie infima panis fiat corpus Christi: neutrum tamen horum somniauit Caietan. vt aduertit Vazq. disp. 181. cap. 3. & attente legenti Caietanum §. *pro solutione* constabit, quia Caiet. ita dixit per trassubstantiationem fieri, vt id quod erat panis incipiat esse corpus Christi, vt asserat terminum à quo transubstantiationis esse id, quod erat panis secundum rationem panis, & terminum ad quem esse id quod erat panis incipere esse corpus Christi, ita vt terminus ad quem non sit corpus Christi secundum se, & absolutè, sed totum hoc nempè *corpus Christi esse id quod erat panis*, quod supra corpus Christi secundum se tantum addit denominationem quandam extrinsecam.

Vazq. Turrian. Vazq. verò vbi supra, Turrian. dub. 7. & alij partem negatiuam merito tradunt, & affirmatiuam Caietani merito reijciunt, non solum vt ipsi falso attribuitur], sed etiam vt à nobis explicatur.

Et in primis dicta doctrina vt Caietano attribuitur, nempe eandem entitatem, quæ erat panis esse post consecrationem corpus Christi, quo supponitur post consecrationem

mane-

manere entitatem, quæ erat substantia panis, præterquam quod est contra Trid. sess. 13. can. 2. dum ait fieri conuersionem totius substantiæ panis manentibus dumtaxat accidentibus: etiam est contra rationem, quia impossibile est eandem entitatem destrui, vt terminum à quo, & manere, vt terminum ad quem non solùm secundùm rationem singularem, vt patet, sed neq; secundùm rationem cõmunem in ea entitate inuentam, quia re aliqua destructa, necesse est omnem gradum, & omnem rationem in ea repertam destrui, quia nullus gradus, nullaque ratio eiusdem entitatis reipsa distinguitur ab alio gradu, & ab alia ratione.

Deinde dicta doctrina Caietani, vt à nobis explicatur etiam est falsa, quia vt explicatur à nobis pro termino ad quem transsubstantiationis non assignat corpus Christi secundùm se, & absolutè, sed corpus Christi esse id quod erat panis, quod supra corpus Christi secũdùm se addit denominationem quãdam extrinsecã, quod esse falsum ostendimus diff. 5.

DIFFICVLTAS IX.

In quo ergo consistat conuersio Eucharistica formaliter?

CONCLVDIMVS ergo conuersionem, seu transsubstantiationem Eucharisticam (id est naturam, & essentiam ipsius) sitam esse formaliter in sola desitione panis & vini in corpus, & sanguinem Christi, seu quod idem est, in sola desitione panis, & vini, vt relata ad corpus, & sanguinem Christi. Ita Vazquez disp. 181. c. 11. & 12. & Turrian. dub. 8. & tradidisse videntur S. Tho. q. 75. ar 4. & Scot. in 4. dist. 11. q. 1. §. *Quantum ad tertium.* *Vazq.* *S. Thom.*

Pro huius autem maiori intelligentia obseruandum est primo, ad rationem conuersionis tria esse necessaria, primum est, quod extrema illius sint positiua, quia carentia non dicitur in rem positiuam conuerti, neque è contra

res positiua in carentiam: secundum est, quod res, quæ conuertitur desinat esse, quia quod in suo esse permanet non dicitur in aliud conuerti, & in his duobus Theologi omnes cõueniunt. Tertiũ ad conuersionem necessarium est, quod res, quæ conuertitur, desinat esse ex vi illius rei, in quã conuertitur, ad quod necessaria est incomposibilitas, & pugna inter eas res, ita vt res, in quã fit conuersio sit quasi formaliter expellens, & destruens rẽ, quæ desinit esse, & conuertitur aliàs nulla esset ratio, ob quã res, quę desinit esse, diceretur cõuerti in illã aliã, & in eam transire, quia ad id non sufficit, quod vnũ desinat alio incipiente: ex eo enim, quod vnus Angelus annihilaretur à Deo in eo instanti, in quo crearet alterum, non diceretur in hunc alterum ille conuerti: ita tamen necessaria est pugna, seu incomposibilitas inter ea, quorum vnum in aliud conuertitur, & consequenter connexio inter desitionem illius, quod conuertitur, & inter illud, in quod fit conuersio, vt non sit necessaria pugna, & cõnexio physica, & ex natura rei, qualis est in conuersione formali, seu formarũ, sed sufficit pugnat, & connexio, quasi moralis, & ex modo operandi, ita vt si conuersio fiat media significatione, & demonstratione verborum ad eam sufficiat pugna, & connexio proueniens termino à quo, & termino ad quem conuersionis ex significatione, quia pugna hæc, & cõnexio sufficit, vt vnus terminus dicatur destrui ex vi alterius, prout significati, & demonstrati, & relati ad veritatem, quam ea significatio, & demonstratio exigit.

Secundò obseruandum est ex vi significationis verborũ consecrationis corpus & sanguinem Christi fieri præsentia accidentibus, seu speciebus panis, & vini, & sub illis constitui, & etiam desinere esse substantiam panis & vini, quia aliter verba consecrationis nequeunt verificari, ac proinde de facto in consecratione reperiri duplicem mutationem, vel quasi mutationem, nempe productionem præsentiæ, aut modi, quo corpus & sanguis Christi fiunt præsentia sub speciebus, aut ipsis vniuntur, & est vera mutatio, & desitionem substantiæ panis & vini, quæ est quasi mutatio, & non rigorosa ex defectu subiecti, quod transeat ab vno termino in alterum.

Ter-

Tertiò obseruandum est hanc duplicem mutationem, vel quasi mutationem, v.g. positionem corporis Christi sub speciebus panis, & desitionem substantiæ panis potuisse fieri à Christo, & à Sacerdotibus ex Christi institutione alijs verbis, nempè, *Sit hic corpus meum, & non sit substantia panis*; tunc tamen quamuis fierent duæ istæ mutationes, quę modo fiũt propositione illa categorica, *Hoc est corpus meũ*; non tamen fieri eodem modo, quia tunc Christus, vel Sacerdos non excluderet substantiam panis demõstrando corpus Christi sub speciebus, & illud sub eis statuendo, quia ex vna parte substantia corporis Christi, & substantia panis nõ sunt incompossibiles ex natura rei sub eisdem accidentibus, vt supra diximus, & ex altera parte verba illa consecrationis demonstrantia, aut significatio verborũ consecrationis demonstrantiũ corpus Christi sub speciebus panis, ad sui veritatẽ non exigit desitionẽ substãtiæ panis: verba verò, quibus modo fit consecratio, & fiunt duæ dictæ mutationes, nempe hoc est corpus meũ, ita demonstrant corpus Christi sub speciebus panis, vt ad sui veritatem exigant desitionẽ substãtiæ panis, quia substantia corporis Christi non potest dicta propositione categorica demonstrari sub illis speciebus, si sub illis perseueret substantia panis, vt diximus diff. 2. vnde desitio substantiæ panis fit ad exigentiam corporis Christi, prout istis verbis demonstrati, quia corpus Christi, prout eis verbis sub speciebus panis demonstratum, est incompossibile cum substantia panis sub illis, & ita Sacerdos statuendo verbis istis corpus Christi sub speciebus panis dicitur destruere substantiam panis.

Ex dictis facile ostendi potest in consecratione, v. g. corporis Christi veram, & propriam conuersionem panis in corpus Christi reperiri, quia sicut in naturalibus eo ipso, quod forma corrũpitur ad productionẽ, vel introductionẽ alterius, dicitur conuerti in eam, ex vi cuius productionis, vel introductionis corrumpitur, eodem modo in consecratione corporis Christi panis dicitur cõuerti in corpus Christi, quia destructio panis fit à Deo ex vi corporis, prout demonstrati sub speciebus panis, seu ad exigentiam corporis, prout demonstrati sub illis, & non immediatè pro mera vo-

lunitate ipsius Dei, quia corpus Christi, quamuis non ex natura rei, prout demonstratum tamen verbis cõsecrationis demonstratione relata ad veritatem, quam ea demõstratio ex institutione Christi exigit, est incompossibile cum substãtia panis sub speciebus ipsius panis, ac proinde cum ipsa in suo esse substantiali, quia absq; miraculo nequit à suis accidentibus separata conseruari, & ita Deus ad exigentiam corporis Christi, prout dicto modo demonstrati, & sic quasi moraliter incompossibilis cum substantia panis dicitur panem destruere, & consequenter eum, in corpus Christi conuertere.

Ad dictam tamen pugnã, seu incompossibilitatẽ, quasi moralem corporis cum substãtia panis requiritur in corpore præsentia, aut modus existendi sub accidentibus panis, quia corpus Christi non opponitur pani ex natura rei, sed tãtum prout demonstratum sub accidentibus panis: ad hanc autem demonstrationẽ requiritur dicta præsentia, aut vnio corporis sub accidentibus panis, siue nouiter acquisita ex vi verborũ, siue antiqua antea aliter à Deo facta non ex vi verborum consecrationis, quibus modo fit, quia hæc antiqua præsentia, aut vnio etiã sufficit, quia quamuis corpus Christi antea simul cum substantia panis esset præsens, aut vnitum sub accidentibus, eo ipso quod verbis consecrationis demonstraretur, etiam fieret conuersio panis in ipsum corpus Christi, quia eo ipso, vt verba fierent vera, desineret substantia panis ad exigentiam corporis Christi, prout demonstrati sub illis speciebus, vt verè demonstraretur. Est autem dicta præsentia, aut vnio corporis sub speciebus (siue noua, siue antiqua) ad veritatem verborum requisita, non quia ipsa præsentia, aut vnio secundùm se significetur, vel demonstretur verbis consecrationis, quia non significatur, neque demonstratur, nisi corpus Christi secundùm se, sed tantum requiritur tanquam conditio, vt corpus possit sub illis demonstrari, quia si corpus non esset præsens, aut vnitum sub illis, non posset sub eis demonstrari: vnde corpus ipsum secundùm se, & in suo esse substantiali est terminus pugnans, in quem dicitur panis conuerti, absq; eo quod præsentia illa, aut vnio intret rationem termini, in quem fit conuersio.

His

His ergo suppositis conclusio nostra probatur primò, quia conuersio in nullo alio formaliter consistit, quam in trā situ vnius rei in aliam, sed sola desitio v.g. panis in corpus Christi est transitus panis il illud, ergo conuersio panis in corpus Christi consistit formaliter in sola desitione panis in corpus Christi, seu in desitione panis, vt relata ad corpus Christi.

In hac autem desitione panis in corpus Christi, in qua formaliter consistit conuersio panis in illud, primò reperitur desitio ipsa panis, quæ est ipse transitus, secundo reperitur non esse panis, ad quod desitio ipsa immediate tendit tāquam ad terminum ad quem; tertio reperitur corpus Christi ad quod desitio illa panis tendit mediatè tanquam ad terminum ad quem impossibilem positiuè cum pane, quia est terminus à quo dictè desitionis; & tandem quartò reperitur extrinseca denominatio, seu relatio, ratione cuius desitio panis dicitur desitio panis in corpus Christi: est autem denominatio hæc, seu relatio quid rationis, vtpote proueniens, & conueniens desitioni panis ex pugna, & oppositione quasi morali corporis cum substantia panis sub accidentibus ipsius panis, proueniente corpori, & pani ex demonstratione corporis sub accidentibus panis relata ad veritatem, quam verba consecrationis habere debent ob institutionem Christi.

Quando ergo dicimus naturam, & essentiam conuersionis panis in corpus Christi consistere in sola desitione panis in corpus Christi, seu in sola desitione panis prout relata ad corpus Christi ita intelligendum est, vt natura, & essentia conuersionis coalescat ex desitione ipsa (quia absque hac nequit esse transitus, in quo essentia conuersionis consistit) & ex relatione ipsa, seu ex respectu, & connotatione ad corpus Christi, quia absque hac relatione, & connotatione desitio panis non est desitio in corpus Christi, neque transitus in illud, sed tantum est desitio panis ad eum modum, quo productio termini ad quem non dicitur mutatio, nisi vt relata ad terminum à quo, & vt eum respiciens, & connotans, quia aliter productio termini ad quem non est transitus subiecti ab vno termino in alterum, in

quo essentia mutationis consistit, & ita natura mutationis coalescit ex productione termini producti, quem productio ipsa intrinsecè respicit, & ex connotatione, & relatione extrinseca ad terminum à quo ipsi productioni extrinsecè superaddita.

Ex quo constat conuersionem panis in corpus Christi non tantum terminari ad corpus Christi, sed etiam ad non esse panis, quia scilicet conuersio hæc coalescit ex desitione panis, quæ immediatè, & quasi intrinsecè, & essentialiter respicit non esse panis, & ex dicta connotatione, seu relatione ad corpus Christi superaddita desitioni panis, ratione cuius desitio panis, quæ intrinsecè fit in non esse panis, etiam dicitur fieri in corpus Christi: & quia desitio tendens ad nõ esse panis est prior, & supponitur ad relationem illã ad corpus Christi, & hæc relatio præsupponit desitionem, & ipsi superadditur, ideò conuersio primariò terminatur ad nõ esse panis, & secundariò ad corpus Christi, quamuis etiam per se, & quasi essentialiter: imò non solùm conuersio, sed etiam desitio ipsa non tantum primariò, & intrinsecè terminatur ad non esse panis, sed etiam secundariò ad corpus Christi, quamuis solum extrinsecè ratione dictæ relationis ipsi desitioni superadditæ, & extrinsecæ; nihilominùs tamen conuersio Eucharistica simpliciter, & absolutè dicitur fieri in corpus Christi, & ad illud terminari, non vero ad nõ esse panis, tum quia dicta relatio ad corpus Christi est, quasi forma, & ratio formalis conuersionis vltimo cõplens, & perficiens cõuersionem, quia ante relationem desitio panis in suo respectu intrinseco, & in sua relatione intrinseca ad nõ esse panis sistens nondum est, neq; dicitur conuersio, quamuis sit pars essentialis, quasi materialis illius: tùm etiam quia desitio ipsa, & relatio ipsi superaddita, & superueniens, ex quibus tota essentia conuersionis completur, respiciunt corpus Christi, quia dicta relatio est formaliter respectus ad corpus Christi, & desitio ipsa illud respicit, quamuis secũdariò, & quasi extrinsecè ratione dictæ relationis ipsi superadditæ, & ipsi conuenientis, ex eo quod desitio fiat ex vi corporis Christi, prout demonstrati sub speciebus panis: & quamuis positio corporis Christi sub speciebus, quæ de facto re-

peri-

peritur (quia ante consecrationem non supponitur præsens sub illis, nec eis vnitum, vt verè posset) fit prior desitione panis, quia panis desinit ex vi corporis, prout sub speciebus demonstrati, ad quod de facto requiritur positio corporis sub illis, quia hæc duo efficiuntur media significatione verborum, quibus primariò, & expressè significatur, & demonstratur corpus Christi sub speciebus, & desitio substantiæ panis non nisi implicitè ex eo solum, quod est necessaria ad veritatem verborum, nihilominùs dicta positio corporis Christi non intrat conuersionem ipsam dictis verbis factam, sed tantum intrant dicta desitio, & dicta relatio extrinseca, quia rem conuerti in aliam directè loquendo tantum est in eam desinere, & transire, in quo non includitur dicta positio (imò neque per se ad illam pertinet, quamuis per accidens de facto requiratur tanquam conditio) sed tantum dicta desitio, & dicta relatio desitionis ad corpus Christi.

Deinde conclusio nostra, nempè conuersionem Eucharisticam, v. g. panis in corpus Christi sufficienter consistere in desitione panis in corpus Christi, seu prout relata ad corpus Christi, probatur, quia ad veritatem verborum consecrationis sufficit desitio panis facta in corpus Christi: ergo id sufficit ad conuersionem, seu transsubstantiationem Eucharisticam, & non est aliud assignandum: consequentia patet, quia Ecclesia, & Trident. ex nullo alio, quàm ex veritate verborum consecrationis conuersionem Eucharisticam deduxerunt.

Quòd si respondeas primò Ecclesiam, & Triden. non deduxisse conuersionem Eucharisticam ex sola veritate verborum consecrationis, sed tanquam notum supposuisse in Eucharistia fieri conuersionem, quæ sit magis conformis naturis rerum, dum non fit contra veritatem verborum, modus autem conuersionis magis conformis naturis rerum est, vt fiat per conseruationem corporis Christi sub speciebus. Sed contra hanc responsionem est primò, quod sit apertè contra Trident. dum ait Ecclesiam sibi semper persuasum habuisse in Eucharistia fieri conuersionem totius substantiæ panis in corpus Christi, quia Christus verè dixit corpus suũ esse, quod sub speciebus panis offerebat: ergo ex sola veri-

tate,& non aliunde Ecclesia,& Trident. dictam conuersionem deduxerunt. Secundò contra eandem responsionē est. quod modus conuersionis à nobis assignatus præter quam quod est sufficiens ad veritatem verborum, etiam est magis facilis,&connaturalis,quam alij,quia pauciora inuoluit miracula: imò soli conuersioni à nobis assignatæ conuenit vera ratio conuersionis,quæ sita est in desitione vnius in aliud, non verò eis actionibus,neque alijs rebus, quæ assignantur ab alijs Doctoribus.

Quod si secundò respondeas Ecclesiam, & Tridentin. ex veritate verborum non collegisse conuersionem substantialem, sed conuersionem substantiæ in substantiam, & ita eam appellauit transsubstantiationem, & non conuersionem substantialem, & ad hanc,quæ necessario concedenda, & admittenda est in Ecclesia, & non fuit deducta ab Ecclesia,neque à Trident.necessariam esse productionem substantialem. Contra hanc responsionem est primò quod ad mysterium Eucharistiæ sufficit fateri, & admittere conuersionem substantiæ in substantiam, quæ dicatur transsubstantiatio, & Ecclesia nullum alium modum conuersionis docuit, neque agnouit. Secundo quod conuersio substantiæ in substantiam consistens in desitione vnius in aliam (qualem diximus esse conuersionem Eucharisticam) debet substantialis appellari, quia terminus à quo, & terminus ad quem illius sunt termini substantiales, & absque dubio appellata est substantialis à Tridentin. dum ab ipso appellata est transsubstantiatio, quia id nomine transsubstantiationis appellatur.

Quod si tertio respondeas Ecclesiam, & Trident. collegisse transsubstantiationem Eucharisticam ex veritate verborum, sed non ex veritate speculatiua, quia verba hæc possent esse speculatiuè vera absque eo quod fieret, aut facta fuisset conuersio, vt contingeret si Deus ante prolationem verborum posuisset corpus Christi sub speciebus panis, & destruxisset substantiam panis, vel eam ab illis speciebus separasset, sed ex veritate practica, qua verba efficiunt, quod significant, ergo vi verborum consecrationis corpus Christi, quod illis significatur reipsa produci-

tur.

tur: ergo in ipsius productione consistit dicta cõuersio, quia hæc ex veritate practica verborum deducitur. Contra hanc responsionem est, quod quamuis conuersio Eucharistica nõ deduceretur ex veritate speculatiua verborum, sed tantum ex practica, & factiua, sed non deduceretur ex veritate factiua quorumcumque, sed tantum eorum, quæ præsuppositis antiqua productione corporis Christi necessaria sunt ad eorum veritatem, hæc autem necessaria tantum sunt, desitio substantiæ panis, & positio corporis Christi sub speciebus panis: præsertim quod falsum est Ecclesiam, & Trident. non deduxisse conuersionem Eucharisticam ex veritate speculatiua, quia hæc tantum est propriè, & absolutè veritas, & quæ in responsione dicitur veritas practica, non tam est veritas, quàm significatio: deducitur autem conuersio Eucharistica ex dicta veritate speculatiua, quamuis alias absque conuersione potuerint verba esse speculatiuè vera, quia Ecclesia, & Trid. vt notum supponunt, ante prolationem verborum nõ fuisse facta duo illa miracula positionem videlicet corporis Christi sub speciebus panis, & destructionem substantiæ panis, sed potius fieri vi significationis verborum: deducitur autem conuersio Eucharistica ex veritate speculatiua à posteriori, & ex significatione à priori, quia significatio est prior, & causa conuersionis, & veritas est posterior, & quasi effectus conuersionis.

Quod si quarto respondeas ex veritate verborum consecrationis colligi positionẽ corporis Christi sub speciebus panis ad quã necessaria est noua productio corporis Christi sub speciebus, quia corpus Christi præsupponitur existẽs in cœlo, & idem corpus nequit in nouo loco poni perseuerãs, aut existens in alio absq; noua productione illius corporis, ac proinde ex veritate verborum consecrationis deduci eã nouam productionem, & in ea consistere conuersionem Eucharisticam. Contra hanc responsionem est, quod ad positionẽ corporis Christi sub dictis speciebus, quamuis existentis in cœlo, & existentis sub alijs speciebus panis non est necessaria noua productio corporis Christi sub illis, quia sufficit productio nouæ præsentiæ, aut noui modi vnionis corporis cum speciebus, vt dicemus diffic. 11.

Id

Id autem quod dictum est de cõuersione Eucharistica, nempe consistere in desitione panis, & vini, & in relatione extrinseca, seu rationis ipsius desitionis ad corpus, & ad sanguinem Christi, eadem proportione dicendũ est de conuersione naturali, quod scilicet non consistat in productione, neq; in inductione rei, aut formæ rei, in quam fit conuersio (quamuis ad conuersionem naturalem per se pertineat eadem proportione, qua terminus ad quẽ ipsius, quia ipsa productio, aut inductiõ est causaliter desitio termini ad quem) sed tantum in desitione rei, quæ conuertitur, & desinit esse, & in relatione extrinseca, seu rationis ad rẽ, in quã fit desitio, & cõuersio, ratione cuius relationis dicitur in eam rem desinere, & transire, & quamuis dicta relatio, qua vltimò completur cõuersio, tã Eucharistica, quàm naturalis sit rationis, nihilominùs conuersio absolutè, & simpliciter dicitur realis, & esse à parte rei, ex eo quod materiale ipsius relationis, & fundamentum est à parte rei: sicut ob eandem rationem sacramenta dicuntur realia, & esse à parte rei, quamuis ratio formalis, qua vltimò complentur, sit significatio sacramentalis, quæ est quid rationis.

Ex dictis conflat cõuersionem Eucharisticam non esse propriè mutationem, quia desitio panis & vini, in qua consistit, non est propriè mutatio, quia ipsi desitioni deficit subiectum, quod possit aliter se habere nunc quàm prius, & transire à termino à quo, ad terminum ad quem, in quo cõsistit vera, & propria ratio mutationis.

DIFFICVLTAS X.

Quomodò corpus & sanguis Christi possint enuntiari de pane & vino, ratione conuersionis Eucharisticæ?

CONVENIVNT Theologi propositiones, in quibus vtimur verbo conuersionis, & transitus, vt quando dicimus panis conuertitur, aut transit in corpus Christi esse veras, & pro-

prias,

prias, vt ex supra dictis patet.

Est tamen difficultas circa duo genere propositionũ, quarum aliæ sunt, in quibus reperitur verbum *fio*, & aliæ, in quibus reperitur verbum *sum*. Supponimus autem propositiones prioris generis, in quibus reperitur verbum *fio*, solere duobus modis enuntiari, vno modo, quando corpus Christi dicitur de pane cum præpositione *ex*, aut *de*, vt quando dicimus, ex pane, aut de pane fit corpus Christi: altero modo absque præpositione in nominatiuo, vt quando dicimus, panis fit corpus Christi.

Hoc ergo supposito circa hoc prius genus propositionum S. Tho. qu. 75. art. 8 Sot. in 4. dist. 9. q. 2. artic. 8. & Henriq. quodlib 9 q. 9. docent dictas propositiones, in quibus reperitur præpositio *ex* esse veras, & proprias, quia præpositio *ex* tantum denotat habitudinem termini à quo, & panis verè est terminus à quo conuersionis Eucharisticæ: eas verò propositiones, in quibus reperitur præpositio *de* esse improprias, quia præpositio *de* denotat causam consubstantialem, consubstantialitas autem in transmutationibus attenditur penès subiectam commune vtrique termino, quod non reperitur in conuersione Eucharistica, & ideò dicti Doctores aduertunt similes propositiones apud Patres inuentas ita explicandas esse, vt præpositio *de* non denotet habitudinem subiecti communis, sed termini à quo. *S. Thom. Scotus. Henriq.*

Alexand. 4. par. q. 10. memb. 6. art. 2. Gabr. Alexand. in 4. dist. 11 q. 1. art. 3. dub. 1. & Ledesma 1. parte 4. q. 16. art. 18. docent omnes dictas propositiones tam eas, in quibus reperitur præpositio *ex*, quàm eas, in quibus reperitur præpositio *de* esse in rigore, & secundum proprietatem veras, quia vtraque dicta præpositio vtrouis modo accipi possit secundùm proprietatem nempè, & provt dicit habitudinem termini à quo, & provt dicit habitudinem subiecti communis. *Alexand. Gabr. Ledesma.*

Vazq. verò disp. 181. num. 154 docet, & meritò omnes dictas propositiones tam eas, in quibus reperitur præpositio *de* non esse in rigore veras, sed tantum in sensu improprio non ratione dictarum præpositionum *ex*, & *de*, quia vtraque præpositio vtrouis dicto modo accipi potest *Vazq.*

secundùm proprietatem, sed ratione verbi *fio*, quia hoc verbum nequit in dictis propositionibus factionem corporis Christi significare, quam tantum verbum *fio* propriè significat, sed tantum successionē corporis Christi, vel adductionem illius, quam verbum *fio* impropriè significat. Et ideò quando in Patribus inueniātur, explicandæ sunt in hoc sano sensu, quamuis improprio.

Circa alias propositiones, in quibus etiam reperitur verbum *fio*, & corpus Christi dicitur de pane in nominatiuo, vt quando dicimus panis fit corpus Christi, Bonauen. in 4. dist. 11 par. 1. distinctionis, articulo vnico, q. 6. docet illas esse in rigore, & propriè veras, & concedendas, quia verbum *fio* etiam significat transitum, & panis verè, & propriè transit in corpus Christi.

Bonauen.

Alexand. verò, S. Tho. Gabr. Sot. Ledesma, & Vazq. docent non esse veras in rigore, & secundùm proprietatem: & meritò, quia vt aliquid propriè dicatur fieri aliud, necessarium est, quod sit subiectum commune vtrique termino transmutationis: & ideò quamuis in Patribus reperiantur, explicādæ sunt in sano sensu, quamuis improprio, ita vt verbum *fio* significet transitum, & conuersionem. Addit Gabr. & nō immeritò, quod vt aliquid dicatur propriè fieri aliud, necessarium est, quod subiectum commune vtrique termino sit completum, & totale, & ideò non est verum secūdum proprietatem, quod semen fiat homo, benè tamen, quod calidum fiat frigidum.

Alexan.
S. Thom.
Sotus.
Ledes.
Vazq.

Circa posterius genus propositionum, in quibus reperitur verbū *sum*, vt quando dicimus panis erit corpus Christi, & id, quod erat panis, est corpus Christi, Alexand. Vazq. & communiter Theologi docent illas esse in rigore, & secundum proprietatem falsas: & meritò, quia vt ex se patet, panis, aut id quod est panis, nunquam erit corpus Christi. In confessione verò Berengarij approbata in Concilio Romano sub Nicolao II. & relata à Gratiano in cannone *Ego Berengarius* de Consecratione dist. 2. vbi dicitur panem, & vinum post consecrationem non solùm esse sacramentum sed etiam corpus, & sanguinem Christi, verbum *sum*, vt relatum ad sacramentum, quod conuenit pani, & vino ratione

ne suorum accidētium, seu suarum specierum, sumitur propriè pro *esse*, & vt refertur ad corpus, & sanguinem Christi, sumitur impropriè pro *transire*, quod conuenit pani & vino ratione propriæ substantiæ, vt etiam diximus diff. 2. vbi confessionem Berengarij latius exposuimus.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm corpus Christi in cœlo, aut in alio loco existens, possit esse sub speciebus panis simul cum substantia panis?

BONAVENTVRA in 4. distin. 11. 1. parte, dist. 15. art. 10. q. 3. Capreol quæst. 1. ar. 3. Marsil. in 4. q. 8 & Ferrariens. 4. contra gentes c. 63. docent corpus Christi ante consecrationem in cœlo, aut in loco alio existens, si ibi perseueret, non posse constitui sub speciebus panis, nisi destructa substantia panis, & in corpus Christi conuersa, quia existimant corpus antea in loco existens non posse incipere esse vbi antea non erat, nisi vel deserendo antiquum locum, vel per conuersionem alterius substantiæ in alio loco existentis in ipsum: ergo corpus Christi perseuerans in cœlo, aut in alio loco, & eum nō deserens nequit fieri præsens speciebus panis, nisi propria substantia panis desinat, & conuertatur in corpus Christi. *Bonauen. Capreol. Marsil. Ferrar.*

Scot. verò in 4. dist. 10. Durand. dist. 11. q. 1. Ricard. ar. 1. q. 1. Sot. distinct. 9. quæst. 2. ar. 2 Caiet. quæst. 75. ar. 1. Soar, disp. 49. & Vazq. disp. 182. docent corpus Christi in cœlo, aut in alio loco existens & in eo perseuerans posse fieri præsens saltem sacramentaliter sub speciebus panis, substantia propria panis sub ipsis perseuerante: & meritò, quia nulla in eo apparet contradictio, seu repugnantia, quia si id repugnaret, maximè vel quia repugnat corpus Christi existens, & perseuerans circunscriptiuè in cœlo, vel in alio lo- *Scotus. Durand. Richar. Sotus. Caiet. Soar. Vazq.*

co

co fieri simul præsens in alio, vel quia repugnat duas substantias esse simul præsentes in eodem loco, vel quia specialiter repugnat substantiam alienam fieri simul præsentem accidentibus, quibus propria substantia sit, & perseueret præsens sed nullum horum trium repugnat. Ergo & in primis non repugnat corpus Christi existens, & perseuerans circumscriptiuè in cœlo, vel in alio loco fieri simul præsens in alio saltem sacramentaliter, quia de facto existens, & perseuerans circumscriptiuè in cœlo sit sacramentaliter præsens quantitati, & alijs accidentibus panis existentibus in terra: deinde non repugnat duas substantias esse simul præsentes in eodem loco, quia id etiam circumscriptiuè contigit in natiuitate Christi ex Virgine in qua corpus Christi fuit penetratum cum corpore Virginis, & in Ascensione Christi ad cœlos, in qua corpus Christi fuit penetratum cum illis, & tandem non repugnat substantiam alienam fieri simul præsentem accidentibus, quibus propria substantia est, & perseuerat præsens, quia nullo firmo fundamento dici potest substantiam alienam corpoream non posse fieri à Deo præsentem accidentibus alienis, quibus substantia propria sit, & perseueret præsens, quia hoc nullo firmo fundamento negari potest eo ipso quod substantia aliena, & propria possint esse simul præsentes in eodem loco, vt esse possunt, quia eo ipso substantia aliena, si alias non maneat sensibilis ratione suorũ accidentium erit occultata sub accidẽtibus alterius substantiæ.

Addimus corpus Christi non solum posse fieri præsens sub speciebus panis perseuerante sub illis substantia panis, sed etiam ea perseuerante posse eis vniri, quia potest à Deo illis vniri tanquam purum extremum non sustentans illa, quia sic nulla erit incomposibilitas propriæ, & substantiæ corporis Christi, quia si ex vnione substantiæ corporis Christi ad accidentia aliena panis, aliqua incõposibilitas proueniret ex eo maxime esset, quod accidentia illa eo ipso substentarentur, & sufficienter ab substantia corporis Christi & nullomodo à propria, ac proinde separaretur ab illis propria, & vnio destrueretur, quod autem corpus Christi possit illis vniri, negari non potest, quia etiam Angelus vnitur

corpo-

corpori, quod est difficilius, quia ambo sunt entia per se existentia, & vnum spirituale, & alterum materiale, quod vero possit illis vniri, vt purum extremum nõ sustentans illa, probatur exemplo Angeli, qui vnitur corpori, vt purum extremum non sustentans illud; & etiam ratione, quia repugnat, quod illa sustentet materialiter, seu in genere causæ materialis, quia repugnat quod aliena substantia sit causa materialis alienorum accidentium; quia hæc sua natura tantum respiciant propriam substantiam vt causam materialẽ; quia ab ea sola in eo genere dependent, & etiam repugnat, quod illa sustentet efficienter, seu in genere causæ efficientis, quia repugnat alienam substantiam adhuc vt instrumentum efficienter conseruare accidentia aliena extra subiectũ, & quãuis corpus Christi vnitum accidentibus panis posset vt causa materialis illa sustẽtare, etiam posset substãtia panis illa materialiter sustentare vtrauis substantia, nẽpe corporis Christi, & panis partialiter concurrente suo passiuo concursu, seu sua partiali passione.

Vnde corpus Christi potuit fieri præsens, & vniri accidentibus panis perseuerante substantia panis sub illis, ac proinde substantia panis non desinit esse ex vi præsentiæ, & vnionis corporis Christi sub illis, sed tantum ex vi corporis Christi prout demonstrati verbis consecrationis ob incompossibilitatem moralem prouenientem illis ex hisverbis tãquam ex instrumento morali.

Ad rationem ergo aduersariorum constat corpus antea in loco existens posse à Deo constitui vbi antea non erat, absque eo quod deserat locum antiquum, & absq; eo quod altera substantia in alio loco existens in ipsum conuertatur.

Obseruandum est, vt optime Vazq. corpus Christi de facto non fieri præsens, & vnitum speciebus panis actione aliqua substantiali, quia corpus Christi producatur, aut conseruetur, quia per eam tantum potest produci substantia corporis Christi, & non etiam modus aliquis præsentiæ, & vnionis cum speciebus panis, quia talis modus debet actione aliqua distincta produci, cũ sit entitas distincta à substantia corporis Christi, modus ergo præsentiæ, & vnionis, quo corpus Christi sit præsens, & vnitũ speciebus, producitur alia actio-

ne distincta, quia quamuis de facto sit necessaria ad conuersionem panis in corpus Christi, in ea tamen non consistit conuersio, neque per se pertinet ad illam: est autem de facto necessaria tanquam conditio ad conuersionem, vt corpus Christi, quod de facto ante consecrationem non est præsens speciebus panis, neque illis vnitum fiat præsens, & vnitum, vt sic possit demonstrari. Vnde substantia panis non destruitur ex vi positionis corporis Christi sub illis, sed ex vi corporis, vt demonstrati sub speciebus.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm panis, & vinum in conuersione Eucharistica annihilentur?

EX dictis constat post consecrationem nihil substantiæ panis & vini manere, sed tãtum ipsorum accidentia: supereſt tamen difficultas, an desitio substantiæ ipsorum sit annihilatio.

Scot. Maior. Ocham. Gabr: Angel.

Scot. quodlib. 20. art. 3 & in 4. dist. 11. q. 4. Maior q. 1. Ocham in 4. q 6. dub. 7. Gabr. in can. le&. 40. & 41. & Angelus verbo *Eucharistia* 1. n. 3. docent desitionem substantiæ panis & vini in Eucharistia esse annihilationem, quia substãtia panis, & substantia vini ita desinunt, vt nihil ipsarum remaneat, quamuis maneant ipsarum accidentia: ergo desitio earum est annihilatio, quia ad nihil ipsarum terminatur. Et confirmatur, quia si substantia panis, & substantia vini, quæ fuerunt sub accidentibus reproducerentur secundùm se totas, verè crearentur, quamuis ad ipsarum reproductionem præsupponerentur earum accidentia: ergo è contra desitio earum secundùm se totas erit annihilatio, quamuis remaneant earum accidentia.

S. Thom. Caiet. Soar. Vazq. Becan.

S. Th. verò, Caiet. & Recentiores Thomistæ quæst. 75. art. 3. Soar. disp. 50. sect. 7. Vazq. disp. 183. Becan. cap. 18. q. 5. Adam. q. 4 dub. 3. & communiter Theologi docent de-

sitio-

sitionem substantiæ panis,& vini non esse annihilationem,& merito;quia desitio substantiæ panis,& vini nō tendit in purum nihil, quia ita tendit in nihil substantiæ panis, & vini, vt etiam tendat, & per se, quamuis secundario in corpus, & in sanguinē Christi,quia substantia panis,& vini ita desinit primario in nihil sui,vt etiam per se, quamuis secundario desinat in corpus,& sanguinem Christi,quia desinit ex vi corporis,& sanguinis prout demonstrati ob oppositionem, & pugnam quasi moralem inter illa ipsis prouenientem ex verbis consecrationis,quæ sunt instrumentum morale,quod autem in aliud desinit,& conuertitur,quamuis in nihil sui non dicitur omnino, & pure annihilari, seu in nihilum redigi, quia quod sic tendit in nihil sui, vt etiam tendat in aliud ab quod in illud aliud conuertitur,non dicitur absolute,&pure annihilari,& desitio rei,quæ tendit in aliquid,quamuis etiam tēdat in nihil ipsius rei quæ desinit esse,non potest absolurè, & omnino dici annihilatio,sed conuersio,quod autem in aliud conuertitur, non dicitur omnino perire, & in nihilum redigi,quia dicitur quodammodo manere in eo, in quod conuertitur.

Ex quo constat ad rationem Scoti. Ad confirmationē verò concedimus,quod si tota substantia panis,&vini reproduceretur sub speciebus,crearetur,quia tota illa ratione materiæ primæ,ex qua fieret forma, fieret ex nihilo,quia quod accidentia illius præsupponerentur, non obstaret creationi illius, quia ex vna parte reproductio illius non tenderet in accidentia,& ex altera parte accidentia non veniunt in consideratione in productione substantiæ, quia non pertinēt ad esse illius,ob quod substātia aliqua potest creari quāuis eius accidentia non creentur,sed de eius potentia educantur, & ob hanc rationē desitio panis,& vini non desinit esse annihilatio,quia remaneant ipsorum accidētia, sed quia ita tendit in nihil substantię ipsorum,vt etiam tendat in aliquid,quāuis alienum : ad confirmationem ergo in forma concedendum est antecedens,& neganda consequentia,quia desitio panis, & vini non desinit esse annihilatio, quia remaneant eorum accidentia,sed quia etiam tendit in aliquid quamuis alienū, nempe in corpus Christi.

DIFFICVLTAS XIII.

Virùm quælibet res creata possit totaliter in quamlibet aliam rem creatam conuerti?

Duran. DVRAND. in 4. dist. 11. q. 2. & 3. docet nullam substãtiam creatam integram, seu totalem posse in aliam conuerti, quia desitio totius substantiæ integrę est annihilatio: ergo nequit esse conuersio.

Scotus. Caiet. Scot. in 4. dist. 11. q. 2. Caiet. & Recentiores Thomistę q. 75. art. 4. docent quamlibet substantiam creatam integram posse conuerti in quamlibet aliam creatam, quia non est maior ratio ob quam tota substantia panis conuertatur in corpus Christi, & tota substantia vini in eius sanguinem, quàm quælibet alia substantia creata integra in quamlibet aliam, quia in alijs non reperitur peculiaris aliqua repugnantia.

Palud. Vazq. Palud. verò in 4. distinct. 11. quæst. 3. & Vazq. disp. 184. c. 2. docent, & meritò, non quamlibet substantiam integram posse conuerti in aliam, posse tamen aliquas in alias, imò in quamlibet.

Pro huius autẽ conclusionis explicatione, & probatione reuocandũ est in memoriã primò ad conuersionẽ requiri connexionem inter desitionẽ rei, quę conuertitur, & inter rem, in quam fit conuersio: ad connexionem autem inter illas requiritur, vt esse rei, in quam fit cõuersio, sit ita pugnãs, & incompossibile siuè moraliter, siuè physicè cum esse rei, quæ conuertitur, vt hæc verè desinat esse in rerum natura ex vi alterius rei, in quam conuertitur.

Secundò in memoriam reuocandũ est inter substantias integras non posse esse pugnam physicam in esse substantiali ipsarum, quia physicè, & ex natura rei quælibet substantia integra potest simul cum qualibet alia produci, & esse, &

per-

permanere: neque posse inter illas pugnam aliquam ex sola luntate Dei immediatè prouenire, neque ex alio capite, nisi ex vi significationis verborum, ex qua nequit alio modo inter illas esse pugna, nisi media enuntiatione demonstratiua illius substantiæ, in quam facienda est conuersio ratione accidentium sensibilium substantiæ, quæ conuertenda est, ita demonstrando sub accidentibus sensibilibus huius substantiæ alteram substantiam, in quam fit conuersio vna individua, & categorica enuntiatione non significata expressè desitione substantiæ, quæ conuertenda est, vt eo ipso, quasi secundariò res conuertenda debeat desinere esse, quia sub accidentibus sensibilibus ipsius nequeat substantia aliena enũtiatione illa demonstrari, nisi absit propria.

His ergo suppositis probatur substantiam creatam spiritualem non posse in aliam, neque spiritualem, neque corporalem conuerti, quia substantia spiritualis non pendet in suo esse à suis accidentibus spiritualibus, quia ab illis separata potest naturaliter, & absque miraculo conseruari, & ita quamuis quælibet alia substantia integra posset sub illis ad intellectum demonstrari enuntiatione categorica, propria tamen substantia non desineret esse ex vi illius demonstrationis, sed tantum separaretur à suis accidentibus: ergo non conuerteretur, quia quod non desinit esse, nõ conuertitur.

Quod si respondeas conuersionem posse fieri non tantum enuntiatione demonstratiua, sed etiam verbo *fio*, aut conuerto dicendo panis fiat corpus, aut panis conuertatur in corpus Christi. Contra hanc responsionem est, quod quãuis vtrauis oratione dicta speculatiuè denotetur connexio, & pugna ad conuersionem requisita, quia vnum fieri aliud, aut in aliud conuerti illas denotat, neutra tamen oratio sua significatione potest (quamuis ex institutione Christi veritatem exigeret) efficere, quod vna substantia, provt significata in ea oratione sit causa, vt alia substantia in eam desinat esse, quia non ita significat vnam, vt ad exigentiam talis significationis, vt euadat vera fiat desitio alterius, quia hoc tantum fieri potest oratione categorica demonstratiua, quia per hanc substantia illa in quam fit con-

uersio, ita demonstratur, vt ad veritatem demõstrationis ipsius substantiæ necessaria sit desitio alterius, quamuis desitio hæc non significetur expresse, quia qui sic demõstrat dicitur faciendo vnum, vel demonstrando vnum destruere aliud, qui vero dicit panis fiat corpus Christi, aut panis conuertatur in corpus Christi non dicitur destruere vnum faciendo, vel significãdo aliud, ac proinde, vt verę fiant orationes istæ debet subsequi cõuersio, quæ fiat enuntiatione demõstratiua, quia nequit conuersio aliter fieri.

Deinde probatur substantiam creatam corporalem integram, seu totalem posse totaliter conuerti in quamlibet aliã creatam, siue corporalem, siue spiritualem, & in primis posse in aliam corporalem totaliter conuerti, constat in Eucharistia in qua substantia panis, & vini totaliter conuertitur in corpus, & sanguinem Christi, vt semper sensit Ecclesia, & desinit Trident. sess 13. capit. 4. Vnde sententia Durandi sustineri nequit, & fundamentum ipsius inane est, vt constat ex diffi. præcedenti, & id declaratur, simul & probatur, quia ex vna parte substantia corporalis potest ita fieri præsens, aut vniri accidentibus sensibilibus alterius substãtiæ corporalis vt possit sub illis enuntiatione categorica demonstrari, sicut corpus Christi sub accidentibus panis, & sanguis Christi sub accidentibus vini, & ex altera parte substantia illa altera sub cuius accidentibus sensibilibus demonstratur, non potest non desinere esse, secluso miraculo, á suis accidentib⁹ separata.

Trid.

Quod verò substantia corporalis creata integra possit in spiritualem conuerti, probatur quia ex vna parte etiam substantia spiritualis potest ita fieri præsens, aut vniri accidentibus sensibilibus substantiæ corporalis totalis, vt possit sub illis propositione categorica demonstrari, vt etiam cõtingit corpori Christi in Eucharistia, quamuis existẽti modo quasi spirituali, & ex altera parte substantia illa corporalis sub cuius accidentibus substãtia spiritualis demonstrari potest, debet desinere esse ad exigentiam substantiæ spiritualis prout demonstratæ, quia ex eo contrahit pugnam quandam quasi moralem, ratione cuius debet á suis accidẽtibus separari, sine quibus nequit naturaliter conseruari.

Boet.

Boet. verò lib. de duabus naturis, & Augustin. lib. 7. de genesi ad lit. capit. 12. dum dicunt corpus non posse conuerti in substantiam incorpoream loquuntur non de conuersione totali de qua nos loquimur, sed tantum de conuersione formali, in qua manet subiectum commune vtrique extremo, vt eos exponunt Maior in 4. dist. 11. quæst. 1. & Vazq. num. 18. *Boet.* *August.* *Maior.* *Vazq.*

Ad rationem ergo pro Scoto, & Caiet. constat peculiarē esse repugnantiam in eo quod substantia spiritualis conuertatur in aliam siue spiritualem, siue corporalem, non tamen in eo quod corporalis conuertatur in aliam corporalem, imò & in spiritualem.

DIFFICVLTAS XIIII.

Vtrùm creatura possit conuerti in Deum?

SVPPONIMVS in quo omnes conueniunt Deum non posse conuerti in creaturam, quia nequit desinere esse, & quod conuertitur desinit esse in id in quod conuertitur.

Hoc ergo supposito circa difficultatem non desunt, qui doceant creaturam posse conuerti in Deum (quibus fauet Caiet. q. 2. art. 1. §. *circa illam*) quia Deus est præsens quibuscumq; accidentibus. Ergo poterit demonstrari, sub illis etiam ad sensum sub accidentibus sensibilibus, ergo substantia illa sub cuius accidentibus potest Deus demonstrari poterit in Deum conuerti, quia ad veritatem illius demonstrationis requiritur separatio illius substantiæ à suis accidentibus, & consequenter demonstratio illius quia substantia saltem materialis pendet in conseruari à suis accidentibus.

Scot. in 4. dist. 11. Vazquez disput 184. Soar. disp 50. sect. 10 Ægid. quæst. 75. art. 4. & communiter Theologi docent nullam creaturam posse in Deum conuerti, & merito; *Scotus.* *Vazq.* *Soarez.* *AEgid.*

quia si ea conuersio facienda esset maximè media enuntiatione demonstratiua categorica demonstrando Deum ratione sui sub accidentibus illius substantiæ, quæ conuertenda esset in ipsum. Deus autem ratione sui sub nullius substantiæ accidentibus potest demonstrari, quia ratione sui sub nullius substantiæ accidentibus est contentus, & occultatus, sed generaliter est in illis eminentiori quodam, & infinito modo, & non sub illis, sicut nec sub alijs rebus, in quibus etiam est generaliter modo prædicto; & demonstratio alicuius sub accidentibus requirit peculiarem modum existẽdi sub illis; præsentia tamen, qua Deus est præsens in omnibus accidentibus, sicut generaliter in omnibus rebus, non sufficit, vt possit sub illis demonstrari nominaliter (nisi tantum in illis aduerbialiter dicendo hic (id est in hoc loco, aut in hac re) est Deus) alias sufficeret, vt quando propria substantia est sub illis possemus nominaliter copulatiuè dicere hic est panis, & Deus, quod tamen est falsum. Ex quo constat ad rationem aduersariorum.

Addimus quod quamuis Christus, aut Sacerdos ex institutione Christi consecraret panẽ his verbis, *Hoc est corpus meum Deificatũ*, non fieret conuersio in Deũ, non solùm tãquam in terminũ adæquatũ, vt patet, quia etiã fieret in corpus, sed neq; tanquam in terminum inadæquatũ, seu partialem, quia quamuis in eo casu diuinitas esset ex vi verborum cum corpore existente sub speciebus, non tamen esset tanquam pars termini destruentis substantiã panis, sed esset tãquam extremum vnitum corpori illam destruenti, quia solũ corpus ratione sui demonstraretur illis verbis, & ex vi illorum esset specialiter sub illis, quia est hypostaticè vnita ipsi corpori sub illis existenti, non tantum esset sub illis specialiter ratione sui, sed tantũ ratione corporis, cui est vnita, imò non esset sub illis ratione corporis tanquam pars intrans intrinsecè in id, quod est specialiter sub illis, sed tantum tanquam extremum corpori vnitum, quod non intrat in illud, quia illis verbis non demonstratur directè, sed tantum indirectè tanquam extremum, & connotatum, ac proinde ex vi eorum verborum tantum esset sub speciebus tanquam extremum coniunctum ipsi corpori destruenti substantiam panis,

nis, & non esset sub illis, tanquam pars termini destruentis; si verò Christus, vel Sacerdos ex institutione Christi consecraret panem his verbis, *Hoc est corpus meum viuum* in eo casu fieret conuersio, etiam in animam, tanquam in terminum partialem, quia anima esset pars eius, quod demonstraretur directè, & destrueret panem, nempe pars corporis viui, & demonstraretur tanquam pars illius, ac proinde partialiter destrueret panem.

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm sit possibilis conuersio formalis, & etiam materialis?

CIRCA prius supponimus cõuersionem formalem esse transitũ, quo vna forma transit in alterã in eodẽ subiecto cõmuni vtriq; formæ, quia trãsitus, quo vna forma transiret in alteram absque subiecto communi non esset formalis (nisi ad summum materialiter) quia tunc forma, quæ non esset in subiecto, non haberet statum formæ.

Hoc ergo supposito conueniunt Theologi conuersionẽ formalem, non solùm substantialem, sed etiam accidentalem esse possibilem, & quotidiè sæpissimè fieri, quia sæpissimè vna forma tàm substantialis, quàm accidentalis transit in alteram in eodem subiecto. Ad conuersionem autem formalem requiritur primò subiectum vtrique formæ commune ob rationem dictam, & ob rationem statim dicẽdam: secundò requiritur quod forma, quæ conuertitur desinat esse ob rationem sæpè repetitam, ex cuius defectu anima rationalis non conuertitur in formam cadaueris: tertiò requiritur oppositio, & pugna inter ipsas formas, vt ea, quæ conuertitur desinat esse ex vi alterius, in quam conuertitur, ad quam pugnam requiritur subiectum vtriq; formæ commune, quia formæ non sunt secundùm se incompossibiles, sed tantum in ordine ad subiectum.

Circa conuersionem materialem vnius videlicet materiæ primæ in alteram materiam primam sub eadem forma, Vazquez disputatione 184. capit. 10. docet esse impossibilem quia quamuis vna materia prima possit alteri succedere sub eadem forma, materia tamen, cui altera succederet sub illa eadem forma, quamuis in ea non introduceretur noua forma, & cõsequenter disineret esse, non tamen desineret ex vi materiæ succedentis vt incompossibilis, sed ad summum ex vi nouæ informationis, qua materia succedens informaretur, quia eo ipso cessaret antiqua informatio, qua materia, cui altera succedit, informabatur & maneret absque forma, absque qua materia illa non posset conseruari.

Vazq.

Soar. verò disp. 50. sect. 10 & Ægid. art 4. dub. 4. docẽt esse possibilem, & meritò; quia fieri potest à Deo quod vna materia subijciatur, seu supponatur eidem formæ, cui altera materia erat subiecta, seu supposita, absque eo quod in materia antea subiecta formæ inducatur noua forma. In hoc autẽ casu materia antea subiecta desineret esse ex vi alterius materiæ de nouo subiectæ, tanquã incõpossibilis sub eadẽ forma, quia vtraque materia insufficienter informaretur vna forma, sicut vna forma prout informans subiectum est incompossibilis cum altera idem subiectum informante, & vi sua illam destruit, quia vna materia insufficienter sustentat duas formas simul informantes. Ex quo constat ad rationem in oppositum.

Soar. AEgid.

Sed an conuersio hæc materialis fieri possit media demostratione sub controuersia est, circa quam aliqui partem negatiuã absolute tuentur, quia accidentia sensibilia subquibus materia prima deberet demõstrari, non subiectantur in ipsa materia prima, ac proinde nõ potest sub illis demonstrari. alij vero partẽ affirmatiuã absolute tradũt, & merito; quia ex vna parte sensibilia accidẽtia in materia prima immediatè subiectantur, ac proinde potest sub illis demonstrari: & ex altera parte vna materia prima demonstrata sub accidentibus alterius materiæ primæ pugnat cum hac altera materia prima, sub quibus illa demonstratur, quia illa est aliena his accidentib⁹ indiuidualibus, ac proinde debet abesse propria

mate-

materia prima, vt posit aliena absolute demonstrari, & cõsequenter debet cortumpi, quia absque eis accidentibus nequit naturaliter conseruari, quia tunc naturaliter non potest alia accidentia accipere, sub quibus conseruetur.

DISPVT. V.

De modo quo Christus est in Eucharistia.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm totus Christus sit in Eucharistia, sub qualibet specie?

EX Lutheranis, qui verum corpus, & sanguinem Christi in Eucharistia admittunt, sunt qui existiment non esse totum Christum sub qualibet specie, sed sub speciebus panis esse tantum corpus, & sub speciebus vini esse tantum sanguinem, quia sub speciebus tãtum est id, quod verbis consecrationis significatur, quia id solis verbis consecrationis efficitur; verbis autem consecrationis panis tantum significatur corpus, & verbis consecrationis vini tantum significatur sanguis Ergo.

Conueniunt tamen Catholici totum Christum esse sub qualibet specie, ita definitur in Concilio Constantiensi sess. 13 & ab Eug. IIII. in suo decreto fidei, & in Trid. sess. 13. & sess. 21. cap. 3. *Cõc Const. Eugen. 4. Trident.*

Et id etiam tradunt Patres, & in primis Andreas Apo-

stolus, qui (vt scribunt Presbyteri Achaiæ in vita ipsius) dicebat in altari agnum immaculatum immolari, & post ipsius manducationem integrum, & viuum perseuerare: quod etiam exprimunt, vel supponunt Cyrill. Hierosolymitanus catechesi 4. Ambros. libro de Iis, qui initiantur cap. 9. August. in Psalm. 33. Cyrill. Alexand. libro 4. in Ioann. capite 17. & id clare exprimitur in canone *Singuli* de Consecratione dist. 2.

Cyr. Hie. *Ambros.* *August.* *Cy. Alex.*

Et ratione probatur, quia sub speciebus panis est corpus Christi, quia id expressè significatur verbis consecrationis panis, & sub speciebus vini est sanguis Christi, quia is significatur expressè verbis consecrationis vini: ergo sub speciebus panis, sub quibus est corpus Christi, etiam sunt anima, & corpus, & diuinitas personalitas verbi, & vnio hypostatica, quia nunc omnia hæc sunt reipsa cõiuncta, & vnita corpori, & sub speciebus vini, sub quibus est sanguis, etiam sunt corpus, anima, diuinitas, personalitas verbi, & vnio hypostatica, quia omnia hæc nunc sunt coniuncta, & vnita sanguini, vbi autem est aliquid, cui coniuncta sunt alia, etiam sunt necessariò illa alia, quoties illud aliquid non latius patet, quàm illa alia; corpus autem anima, & sangais ita adæquatè coniunguntur, vt nullum eorum latius pateat, quam alia, & quamuis diuinitas, & personalitas verbi latius pateat, quam corpus & sanguis Christi, & vnio ob quod verbum potest esse vbi non sunt corpus & sanguis, & vnio, at corpus, & sanguis, & vnio non latius patent, quàm diuinitas, & personalitas verbi, & ideo vbicumque est corpus, aut sanguis, aut vnio, etiam necessariò est diuinitas, & personalitas verbi.

Ex dictis deducitur sub qualibet specie sacramentali esse non tantum corpus & sanguinem Christi, & vnionem hypostaticam, sed etiam alios humores, & spiritus vitales, & animales, & omnia alia, quæ ad consistentiam, & integritatem, & perfectionem humanitatis Christi pertinent, & modo sunt in Christo in cœlo vt præputium, imò & quæ nõ pertinent ad illam, si alias reipsa sunt coniuncta cum partibus humanitatis.

Ad rationem ergo hæreticorum respondemus, quod

quam-

quamuis verbis consecrationis corpus tantum, aut sanguis tantum expressè significetur, & ideò corpus tantum, aut sanguis tantum ut per se, & quasi directè, & ex vi verborum sub speciebus nihilominùs eo ipso omnia alia sunt etiam, & cõsituuntur sub illis per accidens, & per concomitantiam, & quasi indirectè cum corpore, aut sanguine Christi, quia sunt ipsis realiter coniuncta, & cum ipsis realiter connexa, aut saltem humanitatem integrantia.

DIFFICVLTAS II.

Quid Christi sit sub qualibet specie ex vi verborum, & quid per concomitantiam?

SVPPONIMVS in quo contra Lutherum, & alios hæreticos etiã ex illis, qui verum corpus, & sanguinem Christi admittunt in Eucharistia, Theologi constanter, & vnanimiter conueniũt, nempè in Eucharistia quædam esse ex vi sacramẽti, seu ex vi verborum, quædam verò ex vi naturalis connexionis, & cõcomitantiæ, quam distinctionem admisit Trident. sess. 13. cap. 3. & meritò, quia quædam ponuntur in Eucharistia, quia expressè significantur demonstratiuè verbis consecrationis, quia ad eorum verborum veritatem positio illorum requiritur, quædam verò alia tantum ponuntur, quia sunt realiter connexa, & coniuncta cum eis, quæ ex vi significationis verborum ponuntur: ergo in Eucharistia quædam sunt ex vi verborum, quædam verò alia ex vi connexionis, & concomitantiæ. *Trident.*

Hoc ergo supposito circa difficultatem conueniunt Theologi sub speciebus panis ex vi verborum) ac proinde per se, & quasi directè) esse tantum corpus Christi, animam verò, sanguinem, diuinitatem, personalitatem verbi, & vnionem hypostaticam esse per concomitantiam (ac proinde per accidens, & quasi indirectè) quod Trid. tradit vbi supra:

& meritò, quia corpus Christi est sub speciebus ex vi significationis demonstratiuæ verborum, reliqua verò dicta, quia reipsa sunt connexa cum corpore: & sub speciebus vini tantum esse sanguinem Christi ex vi verborum (ac proinde per se) & reliqua prædicta, nempe corpus animam, diuinitatem, personalitatem verbi, & vnionem hypostaticam, esse tantum per concomitantiam, & per accidens, quia scilicet sanguis Christi est sub illis ex vi significationis demonstratiuæ verborum, reliqua verò prædicta sunt sub illis, quia reipsa sunt coniuncta, & connexa cum sanguine ipso, & ob eandem rationem alij humores, & spiritus, & omnia alia distincta à corpore, & sanguine, quæ pertinent ad consistentiam, & integritatem humanitatis Christi, & quæ quoquo modo connexa sunt cum illa, sunt sub qualibet specie per concomitantiam, & non aliter: vnde si in triduo fieret consecratio panis non esset adhuc per concomitantiam anima sub speciebus illius, nec sanguis aliquis, si nullus in triduo remansit, quia tunc erant à corpore separata.

Est tamen dissensio inter Recentiores, an dicta adistinctio existendi in Eucharistia ex vi verborum, & per concomitantiam sit definita de fide à Trident. Soar disp. 51. negat, quia Trid. tantum intendit directè definire totũ Christum esse sub qualibet specie, & ita can. 3. & 4. hoc tantum tradit sub anathemate, & non dictam distinctionem; addit tamen Soar. esse ingentem temeritatem, & magnum errorẽ dictam distinctionem negare. Vazq. verò disp. 185. cap. 2. affirmat: & meritò, quia ex vna parte non tantum in canonibus, sed etiam in capitibus sunt definitiones de fide, vt patet ex cap. vltimo sessionis 6. & sess. 13. & ex altera nullum est firmum fundamentum ad asserendum Trid. id non intendisse directè definire, imò id sic intendisse potest firmiter conijci, ex eo, quod hæretici distinctionem illam negabant, imò irridebant: quod si id non tradidit in canonibus, sed tantum quod totus Christus sit sub qualibet specie, forsan fuit, quia circa hoc fuit error principalis, & radix alterius.

Trid.

****

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm Verbum Diuinum sit in Eucharistia ex vi verborum?

SVPPONIMVS Verbum Diuinum, quod est secunda persona Trinitatis, & nostro modo concipiendi coalescit ex diuinitate, & ex personalitate verbi esse in Eucharistia saltem per concomitantiam, quia est vnitum hypostaticè corpori, & sanguini Christi existentibus per se, & ex vi verborum in illa.

Est tamen difficultas, an etiam sit ex vi verborum. Ratio difficultatis pro parte affirmatiua est, quia pronomen *meum* positum in forma corporis, & pronomen *meus*, aut *mei* positum in forma sanguinis refertur ad loquentem; qui autem loquitur in formis consecrationis, est persona Verbi, & Christi, aut Sacerdos nomine Christi: ergo persona Verbi, aut Christi ponitur ex vi verborum.

Conueniunt tamen Theologi Verbum Diuinum, seu personam Verbi Diuini non esse in Eucharistia ex vi verborum, & per se. Ita Vazq. disp. 185. Soar. disputat. 181 Ægid. quæst. 76. art. 2. num. 27 & Adamus quæst. 5. du. 2. ratio est, quia verbis consecrationis non demonstratur, nec significatur Verbum Diuinum esse sub speciebus, sed tantum corpus, & sanguinem Christi: ergo Verbum Diuinum non est in Eucharistia ex vi verborum. *Vazq. Soar. AEgid. Adam.*

Ad rationem autem difficultatis respondemus prædictum pronomen non referri ad personam Verbi, & Christi, sed ad hominem Christum, aut potius ad humanitatẽ Christi, quia verba consecrationis non fuerunt prolata à persona Verbi, & Christi, sed tantum ab homine Christo, aut potius ab humanitate Christi, iuxta ea, quę diximus tractatu de Incarnat. disp. 1. diff. 16. & quamuis admitteremus referri ad personam Verbi, non sufficeret ad id, quia persona Verbi potuisset verè dicere, hoc est corpus meum, absque eo,

quod

quod pronomine isto significaretur corpus actualiter vnitum personæ verbi, quia ad veritatem dicti pronominis sufficeret, quod præcessisset corpus vnitum, quia etiam corpus mortuum, & separatum, & brachium abcissum dicitur corpus, & brachium huius, aut illius humanitatis, & hominis: & quamuis de facto prædictum pronomen tantum referatur ad hominem Christum, vel potius ad humanitatem etiam in triduo potuit nomine hominis Christi, aut humanitatis Christi dici, *Hoc est corpus meum*, quia fuit humanitatis, & hominis Christi.

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm Pater, & Spiritus Sanctus sint in Eucharistia per concomitantiam?

CONVENIVNT Theologi Patrem, & Spiritum Sanctum non esse in Eucharistia ex vi verborum, & per se, quia non significantur verbis consecrationis, est tamen difficultas, an sint in illa per concomitantiam.

Nugn. Nugnus quæst. 76 art. 2. difficult. 3. & alij Recentiores docent Patrem, & Spiritum Sanctum non esse in Eucharistia per concomitantiam, nec aliquo peculiari modo, sed tantum communi modo, quo sunt in omnibus rebus per essentiam, præsentiam, & potentiam, quia quamuis filius sit vnitus humanitati Christi, & eam terminet, non tamen Pater, nec Spiritus Sanctus: ergo quamuis filius ratione dictæ vnionis sit per concomitantiam in Eucharistia, non tamen Pater, nec Spiritus Sanctus.

Vazq. Soar. A Egid. Bonac. Vazquez verò disputat. 185. cap 2. Soarez disput. 51. sectione 6. Ægid. quæst. 76. artic. 2. num. 29. & Bonac. disputat. 4. quæst. 3. puncto 5. docent Patrem, & Spiritum Sanctum esse in Eucharistia per concomitantiam, & non tantum communi illo modo: & meritò, quia filius, & diuinitas sunt in Eucharistia, Pater autem, & Spiritus Sanctus sunt

con-

connexi cum filio naturali connexione circuminsessionis, & sunt idem reipsa cum diuinitate, ergo etiã sunt in Eucharistia peculiari modo comitantes filium, & quasi comitantes diuinitatem, & non tantum communi illo modo: filius tamen est in Eucharistia minus remotè per concomitantiã, quam Pater, & Spiritus Sanctus, quia filius est in Eucharistia, quia est immediatè vnitus humanitati, & eam immediatè comitatur, non tamen Pater, & Spiritus Sanctus, sed quia comitantur filium, & quasi comitantur diuinitatem, imò hæc etiam est magis remotè, quam personalitas Verbi, quia tantum est, quia quasi comitatur personalitatem Verbi eo modo, quo diuinitas distinguitur à personalitate Verbi, nihilominùs quidquid dicat Bonac. Pater, & Spiritus Sanctus dicuntur manducari ad manducationem specierum panis, & potari ad potationem specierum vini, sicut & filius, vt Vazq. aduertit, quia verè sunt peculiari modo in speciebus panis & vini, quæ verè manducantur, & potantur, quamuis nulla sit communicatio idiomatum inter Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum ex vna parte, & inter corpus & sanguinem Christi ex altera, sicut etiam ad manducationem specierum panis dicitur manducari sanguis, & ad potationem specierum vini dicitur corpus potari, quamuis inter corpus, & sanguinem nulla sit communicatio idiomatum, quia id nõ verificatur ratione communicationis idiomatum, sed quia eo ipso, quod aliquid sumitur, eo ipso etiã sumitur, quod est cum ipso connexum, & coniunctum peculiari modo.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus ex eo quod filius sit hypostaticè vnitus humanitati Christi, & eam personans, & non Pater, & Spiritus Sanctus non deduci Patrem, & Spiritum Sanctum non esse in Eucharistia, sed solum quod sint aliter, quam filius, quod est verum, quia filius est minus remotè; Pater verò, & Spiritus Sanctus magis remotè, quia tantum sunt ob connexionem circuminsessionis cum filio, & ob identitatem cum diuinitate.

***

DIF-

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm totus sanguis Christi sit ex vi verborum sub speciebus vini?

RECENTIORES nonnulli docent ex vi verborum non esse totũ sanguinem Christi sub speciebus vini, sed tantum illum, qui tempore passionis fuit effusus non illum, qui mansit in corpore, quia id indicant verba consecrationis vini apud Matth. cap. 26. Marc. 14. & Luc. 22. *Hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur.*

Vazq. Soar. Trid. Vazq. verò disp. 185. cap. 3. Soar. disput. 51. sect. 3. & plures alij docent, & meritò: totum sanguinem Christi esse ex vi verborum sub speciebus vini, quod indicat Trident. sess. 13. cap. 3. dum absolutè absque vlla limitatione, & distinctione sanguinis asserit sanguinem Christi esse sub speciebus vini. Et ratione probatur, quia verba illa, *Qui pro vobis, & pro multis effundetur*, non pertinent ad essentiã formæ cõsecrationis, vt dicimus disp. 3. d. 6. sed tantũ hæc verba, *Hic est sanguis meus*, aut hæc, *Hic est Calix sanguinis mei*: ex vi autem eorum, quæ sunt essentialia, totus sanguis ponitur; quia per ista sanguis absolutè, & absque limitatione significatur, & non magis hæc pars sanguinis, quam illa.

Vnde in vltima cœna ex vi verborum prolatorum à Christo fuit sub speciebus vini totus sanguis ipsius, quem tunc habebat, & nunc etiam est totus, qui est in corpore glorioso Christi, & etiam particulæ separatæ, si aliquæ extant.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus prædicta verba, *qui pro vobis, & pro multis effundetur*, posse per synedochen verificari de toto sanguine, etiamsi non fuisset totus effusus, præsertim quod verisimile est totum sanguinẽ Christi fuisse effusum, vt conijci potest ex eo, quod ex latere Christi iam mortui manauerit vsq; ad effusionem aquæ.

Sed quæres, an si consecratio sanguinis fieret in triduo,

san-

sanguis, qui diuisus erat, continuaretur sub speciebus vini, an verò maneret diuisus, sicut erat ante consecrationem.

Soar. existimat, quod continuaretur primò, quia consecratio fieret per modum vnius, quia fieret media vnica forma, & sub eiusdem speciebus. Secundò, quia ex vi verborum fieret, vt totus sanguis esset in eodem loco, res autem liquidæ si sint eiusdem speciei continuantur, quando simul in eodem loco constituuntur. *Soar.*

Vaz. verò n. 27. existimat, quod maneret diuisus: & meritò, quia ex vna parte dicta continuatio non est necessaria ad veritatem verborũ consecrationis, quia de sanguine alicuius animalis, quamuis in plura vasa diuiso verè dicitur, hic est sanguis huius animalis, quia ad veritatẽ pronominis demonstratiui etiam in singulari non requiritur vnitas numerica eius, quod demonstratur, & ex altera parte res, quæ carent modo naturali existendi in loco per modũ extensionis, quamuis liquidæ sint, & eiusdẽ rationis, & coniungantur in eodem loco non cõtinuantur, quia tunc nihil vnius rei liquidæ potest naturaliter corrũpere indiuisibile alterius, nec sui, nec producere indiuisibile commune, quo continuetur cum altera, imò non contiguantur ex defectu extensionis in ordine ad locum. *Vazq.*

DIFFICVLTAS VI.

Quid significetur nomine corporis in forma consecrationis panis?

CONVENIVNT cõmuniter Theologi contra Gabriel, & Marsil. nomine corporis in forma consecrationis panis, quod ex vi illius ponitur sub speciebus panis, non significari materiã primam tantum. Et contra Durandum, & Caiet. non significari corpus secundùm communem rationem corporis, quod in prædicamento substantiæ est species subalterna, quia aliàs eodem modo, & eisdem verbis potuisset consecrari corpus Christi, quamuis fuisset redactum in cineres, quia in cineribus eadem materia prima, & eadem ratio communis cor- *Gabr.* *Marsil.*

poris, quod est species subalterna in prædicamento substantiæ manssissent; consequens autem est falsum, quia corpus, quod ex vi verborum consecrationis panis consecratur, & ponitur sub speciebus panis, est caro Christi, in cinere autē nihil est, quod sit caro, quod autem corpus, quod ex vi verborum consecrationis panis consecratur sit caro Christi patet, quia illud est cibus spiritualis animæ eo modo, quo diximus disp. 1. diff. 3. id autem nulli alij corpori conuenit, nisi carni Christi iuxta illud Ioan. 6. *Caro mea verè est cibus.*

Cōueniunt secūdò nomine corporis in forma cōsecrationis panis significari corpus organicū humanū Christi, vt pronomine *meum* positum in ipsa forma satis denotatur (sicut etiā nomine corporis, quādo dicimus hoc est corpus Petri) & significari corpus organicū humanum, non tātum viuum, sed etiam mortuū, quia corpus cuiuscumq; hominis nō solùm viuum, sed etiam mortuum dum habet partes ethereas. Eneas verè dicitur corpus illius hominis, cuius fuit viuum.

Dissentiunt tamen Theologi in explicando, quod aut quale corpus organicum humanum nomine illo corporis significetur.

Sotus. Ledesma. Sot. in 4. dist. 10. q. 1. ar. 1. & Ledes. 1. p. q. 17. ar. 1. du. 3. & 4. docent significari corpus organicū humanum vniuocè cōmune humano viuo, & humano mortuo. Modus tamē iste dicendi nobis nō probatur: primò quia falsum supponit esse corpus organicū humanū vniuocè cōmune humano viuo, & humano mortuo, quia quāuis corpori organico humano detur vna ratio corporis vniuocè cōmunis, nō tū vna ratio organici, & humani vniuocè cōmunis, quia in primis, vt Arist. 2. de Gen. animaliū. c. 1. ait: *Facies, & caro, quæ animam nō habet æquiuocè est facies, & caro, perinde ac lapidea, aut lignea:* ergo etiā corpus organicū mortuū humanū, quod quatenus organicū cōstat carne, ossibus, neruis, facie, brachio, & cruce, est æquiuocè corpus organicū humanū, & nō vniuocè: deinde quia si corpori organico humano viuo, & corpori organico humano mortuo esset vna ratio corporis organici humani cōmunis vniuocè, esset illis immediatè cōmunis, quia inter corpus organicū humanū vt sic ex vna parte, & inter corpus organicū humanū viuū, & inter corpus or-

gani-

ganicũ humanũ mortuũ ex altera nulla ratio, nullumq; prædicatũ mediat: commentitiũ autẽ est corporibus organicis humanis viuo,& mortuo dari vnam rationẽ immediatè cõmunẽ,quia corpus organicũ humanũ viuum continetur sub animali,sub quo non continetur corpus organicũ humanũ mortuum,imò neq; sub viuenti,vt patet. Secũdò prædictus modus dicendi non probatur,quia nomen corpus in forma cõsecrationis panis ratione pronominis *meũ*, & ratione pronominis *hoc* demonstratiui ad sensum,quæ in ipsa forma cõtinentur,determinatur, vt significet non quodlibet corpus, sed organicum humanum,& singulare Christi.

Henriq.quodlib. 4.q.3.& Scot. in 4. distinct.11.q.3. docent nomine corporis in forma cõsecrationis panis significari corpus organicum humanũ singulare Christi, quod dicunt esse compositum ex materia prima,& ex forma quadam singulari corporeitatis educta de potentia materiæ, quæ est prior, quam anima rationalis, & quam forma cadaueris,& simul cum his successiuè existentibus perseuerat in materia prima. *Henriq. Scotus.*

Modus etiã iste dicendi multo minus placet,tùm quia est contra Arist.vbi supra,quia si facies,& caro essent ab eadem forma in cadauere, à qua sunt in homine viuo, non æquiuocè,sed vniuocè essent facies,& caro hominis viui, & hominis mortui, tùm etiam quia superfluè, & absque fundamẽto præter animam rationalem in homine viuo,& prẽter formã cadaueris in homine mortuo ponitur forma alia substantialis, quia anima rationalis,& forma cadaueris, & quæcumque alia forma substantialis, ita est forma naturalis, vt non tantum tribuat esse substantiæ, sed etiam omnem rationem inter mediam vsque ad indiuiduam,& singularem includiuè,quia anima rationalis, non tantum tribuit esse substantiæ,sed etiam esse corporis, quia non tribuit esse substantiæ spiritualis,vt patet, & etiam tribuit esse viuentis, & animalis,& hominis,& huius hominis; ac proinde ab ipsa prouenit esse organici, quia istud esse non distinguitur ab esse viuentis,quod eo ipso habet varia organa apta,vt in ipsis possint medijs potẽtijs in illis residẽtibus opera vitæ exerceri,vt significat Arist.2.de Anima c.1.& ita cadauer,quãuis

habeat partes ethereogeneas similes partibus animalis viuentis, non tamen est organicum nisi æquiuocè, quia non est viuens habens organa apta, vt in eis possint opera vitæ exercerì medijs potentijs in illis residentibus.

Vazq. Soar. Henriq. Vazq. ergo disp. 186. c. 3. Soar. disp. 51. sect. 4. & Henr. lib. 8. c. 28. docent, & meritò, nomine corporis adiunctis pronomine *meum*, & pronomine *hoc* in forma cõsecrationis panis, significari corpus organicum humanum Christi, non cõmune vniuocè, vt diximus, sed singulare, vt pronomine *meũ*, & pronomine *hoc* demonstratiuo ad sensum significatur, & non compositum ex materia prima, & ex forma illa corporeitatis, sed compositum ex materia prima, & ex forma substantiali hominis, aut cadaueris hominis, quia compositum hoc, est corpus organicum humanum habens carnem, ossa, neruos, faciem, brachia, & crura (quale in homine Christo nunc reperitur, & in eius cadauere reperiebatur) & communi acceptione dicitur humanum, & per synedochen dicitur caro: nomine ergo corporis, quo corpus organicum humanum singulare significatur, non tantum viuum, sed etiam mortuum significatur, vt vidimus, sed non vniuocè sub vna ratione communi viuo, & mortuo, vt etiã vidimus, sed æquiuocè, vtrumq; immediatè, & in seipsis, sicut canis latrabilis, sydus cœleste, & piscis marinus nomine canis immediatè, & in seipsis significantur.

Ex vi ergo verborum consecrationis panis, & per se sub speciebus panis constituitur, & est corpus organicũ humanũ singulare Christi, quia tale est, quod verbis ipsis significatur, & non constituitur viuum, & mortuum copulatim, quia nequit simul viuum & mortum constitui, sed viuum, aut mortuum disiunctim, & non aliter, quia ad veritatem consecrationis nihil amplius requiritur, quàm quod sub speciebus panis constituatur corpus Christi humanum, & singulare, aut viuum, aut mortuum non determinatè viuum, neque determinatè mortuum, quia verba non magis significant illud viuum, quàm mortuum, nec è contrà, sed constituitur viuum, aut mortuum sub desiunctione, vnde quod sub speciebus constituatur determinatè viuum, aut determinatè mortuum (vt verè constituitur, quia actio per quam

con-

constituitur, vtpote omnino singularis, & determinata, tendit ad aliquid omnino singulare, & determinatum, & determinatè) id tamen non fit ex vi verborum, & per se, sed per concomitantiam, & per accidens, quia scilicet de facto, & reipsa sit determinatè viuum, aut sit determinatè mortuum, quando fit consecratio, quia de facto non aliter constituitur sub speciebus, quàm reipsa est in se, quia repugnat aliter constitui, quàm reipsa fuerit, aut saltem nequit aliter constitui absque nouo miraculo, & non necessario, vt Christus det nobis carnem suam ad manducandum. Ex quo constat animam rationalem Christi constitui sub speciebus per concomitantiam (sicut corpus determinatè viuum) vt dicitur in Trid. sess. 13. cap. 3.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm quantitas, & reliqua accidentia corporis, & sanguinis Christi sint in Eucharistia?

DVRAND. in 4. dist. 10. q. 2. & Maior q. 2. docent in Eucharistia non esse quantitatem, quam Christus habet in cœlo (& idem est de reliquis accidentibus materialibus, quæ à quãtitate dependent) quia effectus formalis primarius quãtitatis est reddere subiectum, in quo est, extensum circunscriptiuè, & cõmensuratiuè in ordine ad locum, sed Christus in Eucharistia non est sic extẽsus, quia existit totus in toto loco, & totus in qualibet parte loci: ergo in Christo, prout existente in Eucharistia non est quantitas, quia forma nequit esse in subiecto, nisi ei tribuat suum effectum formalem primarium. *Durand. Maior.*

S. Tho. verò q. 76. art. 4. & reliqui Theologi docent in Eucharistia esse quantitatem Christi, & reliqua accidentia, quæ non pendent à loco determinato, nec ab extensione locali: & meritò: quia ex vna parte quantitas est realiter connexa, & coniuncta cum substãtia, quamuis ab ea realiter di- *S. Thom.*

stinguatur, & ex altera non pendet à loco determinato, nec ab extensione locali: ergo in Eucharistia, in qua est substantia corporis, & sanguinis Christi, quam habet in cœlo, etiam est quantitas, quam in cœlo habet, & ob eandem rationem etiam sunt alia accidentia, quæ non dependent à loco determinato, nec ab extensione locali, quia absque fundamento admitteretur substantia corporis, & sanguinis Christi, prout est in Eucharistia, esse separata à quantitate, & ab alijs accidentibus absolutis à loco determinato, & ab extensione locali. Et quidem Triden. sess 13. cap. 3. non aliunde, nisi ex sola naturali connexione, & coniunctione aliquorum non pendentium à loco determinato, nec ab extensione locali, cum substantia corporis, & sanguinis Chtisti deduxit illa esse etiam in Eucharistia. *Trident.*

Theologi tamen in quantitate distinguuntur duo, nempè essentiâ ipsius, quâ dicunt esse extẽsionem partiũ secundùm se absq; fundamento proximo, vt commensuretur loco diuisibili, & vt ab eo circunscribatur, & etiâ proprietatem, qua tanqnâ fundamento proximo extẽsio ipsa partiũ secundùm se fit proximè apta, vt loco diuisibili correspondeat, cõmensuretur, & æquetur, & qua quantitas ipsa fit impenetrabilis naturaliter cũ altera quantitate in eodem loco: hæc autem proprietas est potius modus quantitatis ipsam modificans, quã res ab ipsa quantitate realiter distincta. Theologi ergo in corpore & sanguine Christi, prout in Eucharistia existẽtibus admittunt essentiâ quãtitatis, & non proprietatẽ ipsius: Ex quo constat ad rationẽ aduersariorum quantitatẽ secundum suã essentiã tribuere suum effectũ formalẽ primarium corpori & sanguini Christi, prout existentibus in Eucharistia faciendo illa extensa secundùm se, & nõ faciẽdo illa proximè apta, vt cõmensurentur, & æquentur loco diuisibili, quia hoc est effectus solius proprietatis quãtitatis consistentis in dicto modo, quo quãtitas Christi, prout in Eucharistia caret.

Addimus non solùm quantitatem fieri proximè aptam vt æquetur loco diuisibili, & impenetrabilem ratione dictæ proprietatis, sed etiã substantiã corporis, & sanguinis Christi (& idem est de quacumq; alia substantia, & accidenti materialibus) fieri proximè aptam, vt cõmensuretur, & correspon-

pondeat loco diuisibili ratione quãtitatis, vt modificatæ, & eciã quod sit impenetrabilis naturaliter cũ altera substantia habente quantitatem modificatã dicto modo, & nõ ratione sui: non negamus tam substantiã materialem, quam alia accidentia materialia habere extensionẽ entitatiuã, seu distinctionem partiũ integralium entitatiuarũ ratione sui, sed tãtum negamus habere extensionẽ quantitatiuã, & localẽ, ac proinde, quamuis in substantia, & in accidẽtibus materialibus sit longitudo, latitudo, & profunditas entitatiua in substãtia substantialis, & in accidentibus accidentalis; nulla tamen ratione sui est quantitatiua, neq; localis, id est ratione sui non est apta proximè, vt commensuretur loco, nisi ratione longitudinis latitudinis, & profunditatis quantitatiuæ, vt modificatæ illo suo modo, sicut quãtitas ipsa eo suo modo.

Valeat ergo modus dicendi Durãdi, & Marioris, qui absq; efficaci fundamẽto est cõtra torrẽtẽ Theologorũ, ob quod solet à nõnullis temerariæ, & ab alijs erroneus notari. Vtraq; tamen censura rigida videtur, quia dictus modus dicendi nõ est grauis, quamuis non satis efficaci fundamento destitutus.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm quantitas, & reliqua accidentia corporis, & sanguinis Christi sint in Eucharistia ex vi verborum?

CONVENIVNT Theologi accidentia Christi distincta à quantitate, & non requisita ad organizationem corporis, quæ sunt in Eucharistia esse in ea concomiranter tantũ, & per accidens, quia tantũ sunt in ea, quia reipsa sunt in Christo, & non quia significentur verbo aliquo consecrationis. Est tamen difficultas, an quantitas (& idem est de reliquis accidentibus requisitis ad organizationem saltem accidentalem corporis) sit in Eucharistia ex vi verborum.

Circa hanc difficultatẽ sunt, qui doceant quantitatem Christi esse in Eucharistia ex vi verborum, & per se, vel quia existimant ad rationem cuiuscumq; corporis esse necessariã

quantitatem: vel quia existimant nomine corporis in verbis consecrationis intelligi materiam primam cum quantitate.

Vazq. Ochag. Vazq. disp. 187. c. 4. & Ochag. q. 20. docent quantitatem in communi corporis esse ex vi verborum in Eucharistia: quantitatem verò in individuo esse tantum concomitãter, & per accidens: quantitatem autem sanguinis Christi etiã esse tantum cõcomitantur, & per accidens. Prima autẽ pars huius sententiæ probari potest, quia ex vi verborũ consecrationis panis ponitur corpus Christi organicũ, & etherogeneum. Ad hanc autem organizationem, & partium dissimilitudinẽ necessaria est quãtitas: secunda verò pars probatur, quia ex vi verborũ non ponitur corpus organicũ determinatè viuum, neq; determinatè mortuũ, sed viuum, vel mortuum sub disiũctione: in corpore autem viuo & mortuo non est eadẽm individua quantitas. Ergo ex vi verborũ non ponitur individua quantitas corporis viui, neque individua quantitas corporis mortui, sed quantitas vtriq; quantitati communis. Tandem probatur tertia pars, quia ad rationem sanguinis, qui in Eucharistia ponitur ex vi verborum, non est requisita quantitas, quia non est organicus.

S. Thom. AEgid. Soarez. Adam. S. Tho. verò, & Caiet. quæst. 76. art. 4. Ægid. artic. 2. num. 29. Soar. disputat. 51. sec. 5. Adamus quæst. 5. dub. 2. & communiter Theologi docent, & meritò quantitatem non solùm sanguinis Christi, sed etiam corporis ipsius, & secundum omnem rationem tam communem, quàm individuam esse in Eucharistia tantum per concomitantiam, & per accidens, & non ex vi verborum. Quod indicat Triden. sess. 13. cap. 4. dum ait per consecrationem panis & vini fieri conuersionem totius substantiæ panis & vini in substantiam corporis, & sanguinis Christi, quibus verbis satis indicat ex vi verborum consecrationis substantiam panis & vini conuerti tantum in substantiam corporis, & sanguinis Christi, & non in quantitatem, quia hæc est extra substantiã, id autem tantum ponitur ex vi verborum in quod fit conuersio ex vi illorum.

Et ratione probatur, quia ex vi verborum id tantũ ponitur in Eucharistia, quod ipsis significatur, aut expressè, aut implicite, quia includatur in eo, quod expresse significatur:

ver-

verbis autem consecrationis non significatur quãtitas, quia verbis consacrationis sanguinis non significatur quantitas ipsius, quia ad sanguinem humanum Christi in forma consecrationis significatum non est requisita quãtitas, neq; in sanguine ipso includitur vt patet, quia sanguis nõ est organicus neque verbis cõsecrationis corporis significatur quantitas illius, quia non significatur expresse, vt patet, neque implicitè quia absque fundamento nomine corporis in forma consecrationis illius amplius intelligitur, quam compositum ex materia prima, & ex forma substantiali, aut hominis, aut cadaueris sub disiunctione, quia corpus, vt sic est sufficienter corpus humanum, saltem æquiuocè, & est sufficienter organicum saltem æquiuocè, vt sit, & dicatur corpus hominis, seu humanam saltem æquiuocè, quia vt corpus sit humanũ absq; fundamento exigitur alia organizatio, quam quæ includitur in dicto composito substantiali, siue hæc organizatio, sit formalis organizatio substantialis consistens in eo quod partes integrantes substantiales sint substãtialiter integraliter dissimiles, siue sit organizatio substantialis radicalis in eo consistens, quod dicta substãtia composita exigat organizationẽ formalem accidentalem ex quantitate, & ex nonnullis alijs accidentibus prouenientem, quia absque fundamento alia maior requiritur ad corpus humanum nomine corporis significatum ratione pronominis *hoc*, & pronominis *meum*. Ex quo cõstat ad rationem Vazq. & Ochag. falsitas autẽ fundamenti authorum primi modi dicendi ex supra dictis cõstat.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm Christus sit in Eucharistia totus sub qualibet parte Specierum.

CONVENIVNT Catholici sub qualibet parte panis, & vini cõsecrati separata, seu post diuisionem ipsius panis, & vini, seu specierum panis, & vini sub qua manet corpus, aut sanguis Christi

totum

totum Christum manere, & etiã totum corpus, & totum sanguinem ipsius, quod definitum est ab Eug. 4. in suo decreto fidei, & à Trid. sess. 13. can. 3. in cuius probationẽ plura adducũt Vazq. disp. 188. c. 1. & Soar. disp. 52. sect. 1. manet autem corpus, aut sanguis Christi sub qualibet parte separata sub qua maneret substantia panis, aut vini, & tãdiu manet sub illa, quandiu sub illa maneret substantia panis, aut vini, quia corpus, & sanguis Christi ad quorũ positionẽ ponitur totus Christ', succedãt substãtię panis, & substãtię vini loco ipsarũ

Vazq. Soarez.

Est tamen difficultas an Christus sit totus sub qualibet parte materiæ consecratæ etiam ante diuisionem ipsius materiæ (& idem est de suo corpore, & sanguine) circa quã Theologi contra Albertum existimantem Christum ante diuisionem materiæ consecratæ esse totum in tota materia, & non totum, sed tantum partem sub qualibet parte materiæ, cõueniunt Christum esse totum in tota materia consecrata, & totum in qualibet parte materiæ, in qua est corpus, aut sanguis Christi (sicut anima rationalis est tota in toto corpore, & tota in qualibet parte corporis) & merito, quia Christus est in materia cõsecrata modo indiuisibili, & non subiecto mensuræ loci. Ergo non tantum est totus in tota materia, sed etiã totus in qualibet parte, in qua est: & quidem si Christus post diuisionem materiæ consecratæ est totus etiam in qualibet parte, in qua post diuisionem manet ipse Christus, etiam erat totus ante diuisionem, quia in diuisione non fit noua consecratio, vt patet.

Alexan. Gabr. Bonauen.

Id vero quod addunt Alexan. Gabr. & Bonau. nempè etiam ante diuisionem materiæ consecratæ Christũ nõ esse in partibus proportionalibus materiæ consecratæ, neque in partibus determinatis adeò paruis, vt in illis si separarẽtur à toto non posset ob ipsarum paruitatem conseruari substãtia panis, & vini, est falsum, vt contra dictos Doctores docent S. Thom. quæst. 76. art. 3. Vazq. cap. 3. Soar. sect. 2. & communiter Theologi, quia si Christus non est in ea parte minima, in qua separata non posset ob paruitatem cõseruari substantia panis, & vini, vel ergo in ea parte est pars Christi, vel nihil Christi, si est pars Christi, ergo in ea, & in alijs partibus minimis est Christus modo diuisibili, & subiecto mensuræ

loci,

loci, quod est absurdum, si vero in ea nihil est Christi, ergo nec in alia parte minima illi immediate coniuncta, nec in alia vsque ad omnes, ergo in tota materia consecrata nihil erit Christi, quod est Hereticum. Est ergo totus Christus in qualibet parte quantumuis minima ante diuisionem materiæ.

Quod autem supponunt Alexan. Grabr. & Bonau, nempe posse esse partem panis, & vini adeo paruam, vt in ea nequeat substantia panis, & vini conseruari. Falsum est quia substantia panis, & vini non est organica, ad cuius solius conseruationem requiritur certa quædam magnitudo, ita vt minor non sufficiat: & addimus quod quamuis id admittatur (quod etiam admittit Vazquez disp. 171. cap. 2.) ac proinde, quod in illis partibus minimis, si separarentur à toto, seu post diuisionem non posset conseruari substantia panis, & vini, ac proinde in illis post diuisionem, seu seperatis à toto non maneret Christus, nihilominus erit in qualibet earum ante diuisionem, & seperationem, quia etiam in qualibet earum ante separationem conseruatur substantia panis, & vini, cui post consecrationem succedit substantia corporis, & sanguinis Christi sub eorum speciebus.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm totus Christus sit sub indiuisibilibus specierum panis, & vini?

APREOL. in 4. dist. 10. quæst. 1. art. 3. Sot. distinct. 49. questione 4. art. 6. Soarez disput. 52. sect. 2. & Nugnus quæst. 76. art. 3. partem affirmatiuã tuentur, quia Christus succedit substantiæ panis, & vini sub ipsorum speciebus, sed substantia panis, & vini erat sub indiuisibilibus specierum, ergo Christus est sub illis. Et id confirmatur, & declaratur exemplo Angeli quia Christus est sub speciebus modo indiuisibili instar Angeli

existen-

existentis in aliquo corpore tanquam in loco, sed Angelus ita est in corpore tanquam in loco, vt sit in toto illo corpore & in qualibet parte, & in quolibet indiuisibili illius. Ergo etiam Christus est sub totis speciebus, & sub quaiibet parte, & sub quolibet indiuisibili; quod autem Angelus sit modo dicto in corpore, tanquam in loco probatur, quia præsentia Angeli in se est continua, & vnita, ergo correspondet omnibus partibus, & indiuisibilibus corporis, & spatij, cui est præsens.

Scotus. Richar. Vazq. Ocham.

Scot. verò in 4. dist. 10. quæst. 9. Ricard. art. 6. quæst. 2. Vazq. disp. 188. cap. 4. & Ochag. quæst. 21. partem negatiuam tradunt, & merito, quia substantia corporis, & sanguinis Christi tantum succedit substantiæ panis, & vini sub eorum speciebus, & non succedit alij, ergo sub eo tantum erit substãtia corporis, & sanguinis Christi, sub quo erat substantia panis, & vini, sed hæc tantum erat sub partibus diuisibilibus specierum, & non sub indiuisibilibus. Ergo substãtia corporis, & sanguinis Christi, & Christus ipse non est sub indiuisibilibus earum: quod autem substantia panis, & vini tãtum sit, vel esset sub partibus diuisibilibus specierum (quantitatis videlicet, & aliorum accidentium) & non sub indiuisibilibus, probatur quia sicut partibus quantitatis tantum correspondent partes substantiæ, & non indiuisibilia, ita etiã indiuisibilibus quantitatis non correspondent partes substãtiæ, sed tantum indiuisibilia, ita vt sicut partes substantiæ sunt sub partibus quantitatis, ita etiam indiuisibilia substantiæ sunt sub indiuisibilibus quãtitatis, sed solum partes substantiæ sunt substantia, & indiuisibilia substãtiæ non sunt substantia, sed modi illius, partes enim v.g. panis sunt panis, indiuisibilia vero panis non sunt panis; ergo substantia corporis, & sanguinis Christi tantum est sub partibus diuisibilibus specierum panis, & vini, & nõ sub indiuisibilibus, sub quibus non erat substantia panis, & vini.

Ex quo constat ad rationem aduersariorum minorem illius esse falsam. Ad confirmationem vero desumptam ab exemplo Angeli, quamuis admittamus Angelum esse præsentem, aut vnitum indiuisibilibus corporis præsentia, aut modo ipsis immediate correspondente, quod non est certũ,

vt ostendit Vazq. 1. parte disp. 192. nihilominus Christus nō est præsens, neque vnitus indiuisibilibus specierum, non quia non posset, si Angelus posset, sed quia Christus non instituit substantiam sui corporis, & sanguinis succedere indiuisibilibus substantiæ panis, & vini, sed tantum ipsorum substantiæ & ideò indiuisibilibus specierum panis, & vini non est præsens, neque vnita, nisi tantum extrinsecè, quatenus videlicet est præsens, aut vnita partibus specierum, quæ sunt proximæ suis indiuisibilibus, vnde similitudo Angeli, & Christi quoad modum existendi indiuisibiliter, tantum tenet quoad hoc, quod sicut Angelus ita est in corpore vt sit totus in toto, & totus in qualibet parte, ita etiam Christus sit sub speciebus, non verò tenet quoad modum existendi sub indiuisibilibus, quia quoad hunc modum magis assimilatur modo existendi animæ rationalis in materia prima, quia anima ita est tota in tota materia, & tota in qualibet parte materiæ, vt non sit in indiuisibilibus materiæ, quia non informat illa; ac proinde præsentia, aut vnio corporis Christi sub speciebus, aut cum speciebus non aliter est continua ex parte termini, nempè ex parte specierum, quibus est præsens, aut vnitū nisi quia facit corpus præsens, aut vnitum partibus cōtinuatis medijs indiuisibilibus.

Obseruandum tamen est Christum esse sub lineis, & superficiebus specierum existentibus tempore consecrationis quia lineæ, & superficies substantiæ v.g. panis, quæ lineis, & superficiebus specierum correspondebant, sunt verè substātia panis, sicut etiam lineæ, & superficies quantitatis sunt verè quantitates, vt Arist. docet cap. de quantitate, quia quamuis linea, & superficies tam substantiæ, quàm quantitatis sint modi indiuisibiles secundum quid, quia linea est indiuisibilis secundum latitudinem, & superficies secundum profunditatem, absolutè tamen sunt res, & diuisibiles, & partes ipsarum, & continuantur suis indiuisibilibus: est tamen discrimen, quod linea, & superficies, & profunditas quantitatis, sunt diuersæ species quantitatis, quia extensio quantitatiua secundum se, in qua essentia quantitatis consistit, est diuersa specificè in illis tribus, linea verò superficies, & profunditas substantiæ non sunt diuersæ species substantiæ, quia id in

quo

quo essentia substantiæ consistit, nó est diuersum secundùm speciem in illis. Vnde superficies panis poterit validè consecrari, quia est pars substantiæ, & est sensibilis; non tamen poterit licitè: addidimus sub lineis, & superficiebus existentibus tẽpore consecrationis, quia in nouis lineis, & superficiebus, quæ diuisione specierum sacramẽtaliũ nouiter fiunt non est Christus, quia nó erant, quando facta fuit cõsecratio, & nunc non consecrantur nouiter, neq; consecrari possunt, quia sub eis non est substantia panis, & vini (quæ sola est materia consecrationis) quia destructa fuit ex vi cõsecrationis, neq; esse potest in illis absq; eo, quod sit in profunditate, in qua verè non est, quia non est, nisi profunditas antiqua, in qua vere fuit destructa ex vi consecrationis.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm vnum, & idem corpus possit aliquo modo de potentia Dei absoluta esse simul in pluribus locis?

HÆRETICI vt facilius negent corpus Christi, quod est in cœlo posse esse simul in Eucharistia docent vnum, & idem corpus nullo modo posse de potentia Dei absoluta esse simul in pluribus locis, quod sentire videtur Aug. lib. 20. contra faustum c. 11 dum ait, Christum non potuisse simul esse in Sole, & in Luna, & in Cruce, & indicari videtur Matth. vltimo, dum de Christo dicitur non est hic, surrexit enim, quia hæc particula causalis *enim* frigida esset, si vnum, & idem corpus posset esse simul in pluribus locis. Et ratione probari potest primò ab exemplo, quia vnum corpus nequit simul esse in pluribus temporibus: ergo neq; in pluribus locis. Secũdò, quia omne quod est in loco, vel est in eo circunscriptiue, vel definitiue, quod autem circunscribitur loco, vel eo definitur, ita est in vno loco, vt non sit in alio, alioquin non circunscriberetur, neq; definiretur loco.

Con-

Conueniunt tamen Catholici vnum, & idem corpus posse simul esse in pluribus locis discretis sacramentaliter, seu indiuisibili modo, imò in vno circunscriptiuè, & in alio, vel in alijs sacramentali, & indiuisibili modo, quia de fide constat corpus, & sanguinem Christi de facto in nocte cœnę fuisse circunscriptiuè, & naturali modo in mensa, & sacramentaliter in diuersis particulis, quas Discipulis porrigebat: & etiam nunc esse in cœlo circunscriptiuè, & naturali modo, & in pluribus speciebus panis, & vini consecratis modo sacramentali, & indiuisibili, quod definit Trid. sess. 13. c. 1. ergo id fieri potest diuina virtute.

Et ratione probatur, quia nulla apparet repugnantia, & contradictio in eo, quod Deus in eodem corpore simul producat varias præsentias, aut modos vnionis cum varijs rebus distantibus localiter, ergo id non est negandum diuinæ virtuti. Antecedens autem constabit ex solutione eorũ, quibus dicta repugnantia contenditur ostẽdi: & declaratur, quia præsentia, aut modus vnionis corporis cum alia re extra ipsum respicit eam rem extrinsecam, seu extrinsecum illud, cui fit præsens, aut vnitum; ergo ex hac parte non repugnat multiplicari extrinseco illo multiplicato, & alias dicta præsentia, aut modus vnionis est quid superadditum substię corporis, & extra ipsam ergo neque ex hac parte repugnat multiplicari, quamuis non multiplicetur corpus.

Ad testimonium autem Augustini respondemus eum, dum ait Christum non potuisse esse simul in Sole, & in Luna, & in Cruce loqui naturaliter, quia loquitur contra Manichæos dicentes Christum fuisse phantasma absque carne, & etiam fuisse Crucifixum, & per Solem, & per Lunam distentum, quia contra eos vtitur eo dilemmate, si Christus est spiritus, non potuit pati, si corporeus non potuit esse simul in Sole, & in Luna, & in Cruce. Ergo sicut quando ait spiritum non posse pati, loquitur naturaliter, quia ex sentẽtia ipsius lib. 12. de Ciuit. Dei cap. 10. Spiritus diuina virtute pati potest, ita etiam loquitur naturaliter, quando ait Christum non potuisse esse simul in Sole, & in Luna, & in Cruce, & vim habet contra Manichæos, quia isti tantum loquebantur naturaliter.

Adi

Ad testimonium Matthæi respondemus eam consequẽ tiam causalem *non est hic quia surrexit*, esse optimam, & non frigidam, quamuis idem corpus possit esse simul in pluribus locis, quia sepulchrum non est nisi pro mortuis, & ideo optimè intulit, quia surrexit, seu ad vitam rediuit, non est in sepulchro.

Ad primam rationem ab exemplo temporum desumptam respondemus, discrimen esse inter diuersa tempora, seu inter diuersas partes eiusdem temporis, vt in eis, idem corpus nequeat esse simul (si verè nequit) & inter diuersa loca, aut spatia, vt in eis possit esse simul, quod plures partes temporis, vtpote essentialiter successiui nequeunt esse simul, plura verò loca, & spatia possunt esse, & de facto sunt simul, & ideo, si alias non repugnet (vt vere non repugnat) poterit idem corpus esse simul in pluribus locis, & spatijs, quamuis nequeat esse simul in diuersis partibus temporis.

Ad secundam respondemus, quod etiam si id quod circumscribitur loco, aut eo definitur, nequeat naturaliter esse simul in alio potest tamen diuina virtute, quia esse circumscriptiuè in loco, & esse definitiuè in eo, non est ita esse in vno loco, vt nõ sit in alio, sed esse circumscriptiuè in loco est esse in illo commensuratiuè ei correspondendo, ita vt ipsi loco coextendatur, & esse definitiue in loco est, esse in illo absque dicta correspondentia, & commensuratione.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm idem corpus de potentia Dei absoluta possit esse simul in pluribus locis adæquatis circumscriptiuè?

Bonauen. Durand. Palud. Vazq.

BONAVEN. in 4 dist. 49. 2. parte dist. art. 2. Durand. dist. 10. quæst. 1. Palud. quæst. 1. Vazq. disp. 189. cap. 5. & plures alij partem negatiuam tuentur.

Primò quia si vnum corpus posset diuina virtute in pluribus

tribus locis constitui, etiam posset constituit in toto vniuerso, & consequenter vbique, quod creaturæ repugnat, sicut & attributum diuinum immensitatis, ratione cuius Deus est vbique.

Secundò quia si idem corpus constitueretur simul in pluribus locis discontinuis esset à se ipso distinctum quia ratione distantiæ esset à se ipso discretum, & diuisum.

Tertiò quia impossibile est idem corpus secundũ eandẽ partem se ipsum tangere, & sibi ipsi esse continguũ, & sibi ipsi occurrere, ergo impossibile est cõstitui in pluribus locis quia si in illis posset constitui, posset sic constitui vt sibi ipsi esset continguum, & se ipsum tangeret, vt patet, & quod in vno loco constitutum ita posset versum alterum locum moueri, vt sibi ipsi occurrreret.

Quartò quia materia prima nequit diuina virtute habere plures formas substantiales, quia naturaliter tantũ est capax vnius, & diuina virtute nequit recipere id cuius non est capax, sed vnum corpus naturaliter tantum est capax vnius præsentiæ circumscriptiuæ, ergo diuina virtute nequit plures simul habere.

Quintò quia si idẽ corpus posset esse in pluribus locis circumscriptiuè posset in omnibus illis propria virtute naturali moueri, aut in vno quiescere, & in alio moueri, consequẽs autem est impossibile, quia impossibile est virtute naturali duas præsentias adæquatas produci, ergo & antecedens; consequentia conditionalis probatur, quia si lapis extra centrũ supra trabem simul constituatur in duobus locis, & trabes remoueatur, tunc mouebitur duobus motibus deorsum simul à principio intrinseco, nẽpè à sua grauitate, quia extra centrum erat in statu violento, & si lapis in centro constituatur, & simul etiam extra illud supra trabem, tunc remota trabe à principio intrinseco quiescit naturaliter, & ab eodem principio simul naturaliter mouetur deorsum.

Sextò quia si vnum corpus posset simul esse in duobus locis circumscriptiuè, posset non solum simul moueri motibus contrarijs nempe sursum, & deorsum, accedere ad vnum locũ, & simul ab eo recedere, & in vno calefieri, & in alio simul t rigefieri in gradibus intensis, sed etiã possent illi prædicata

priuatiuè opposita simul conuenire, quia posset in vno viuere, & simul in alio interfici; in vno visum habere, & in alio simul priuari visu: in vno quiescere, & in alio simul moueri, quia corpori existenti in diuersis locis possent causæ contrariæ applicari, & posset in vno applicari causa, & non in alio.

Scotus. Richar. Gabr. Marsil. Soar. Becan.

Scot. verò in 4. dist. 10. quæst. 2. Ricard, quæst. 2. Gab. quæst. vnica art. 2. Marsil. in 4. quæst. 7. artic. 3. Bellarm. 3. de Eucharistia cap. 3. & 4. Soar. disp. 38. sect. 4. & Bec. c. 17 quæst. 14. partem affirmatiuã tradunt, & meritò; primo quia Christus sæpè post ascensionem in cœlum apparuit in terris, & tamen à die ascensionis nunquam deseruit cœlum, ergo simul fuit circumscriptiuè in cœlo, & etiam in loco terræ, in quo apparuit: Et in primis Christum post ascensionem apparuisse in terris constat, quia act. 9. & 22. refertur apparuisse Paulo in via, & Egesipius lib. 3. de excidio Hierosol. cap. 2. Ambros. oratione contra Maxent, & Athanas. in apologia pro sua fuga referunt Christum Paulo apparuisse in terris, & idem Athanas. in vita Antonij refert Christum apparuisse Antonio, & Gregor. lib. 4. dialog. cap. 16 refert Christum apparuisse Tarsilæ auitæ suæ: Et Ioannes Diaconus in vita Gregorij refert Christum Gregorio apparuisse, & nouissimè S. P. N. Ignatio Christum apparuisse, & ipsi suam propitiationem obtulisse in eius vita refertur: quod verò Christus à die ascensionis non deseruerit, neque deserturus sit cœlum vsque in diem iuditij, significatur act. 3. illis verbis *quem* (nempè Christum) *oportet cœlum susciperе vsque in tempora restitutionis omnium.* Et act. 1. Angeli in die Ascensionis satis indicarunt Christum non desertum cœlum, quousque ad iudicandum veniat, & non minus indicatur Psalm. 109. illis verbis: *Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedũ tuorum* Id est vsque in finem vt exponit Paulus 1. ad Corint. 15 & id supponit Trid. sess. 13. c. 1. dum postquam dixit Christũ esse præsentẽ in Eucharistia subdit, *non pugnare, vt saluator noster semper ad dexteram Patris in cœlis assideat iuxta modum existendi naturalem, & vt in multis alijs locis sacramentaliter adsit.*

Egesipus. Ambro. Ioã. Dia.

Quod

Quod si respondeas Christum non apparuisse in propria persona, sed in persona alicuius Angeli, qui personã Christi gerebat. Contra responsionem est quod Paulus 1. ad Corint. 15. in confirmationẽ resurrectionis Christi refert Christum sibi apparuisse, ex eo verò quod Christus ipsi apparuisset in persona Angeli, vel non satis confirmaret Christum resurrexisse, & viuere, vel saltem non ita bene, ac ex eo quod ipsi in propia persona apparuisset.

Id verò quod Caluinus respondet nempè Christum non apparuisse in terris, sed in cœlo dicitur absque fundamento, imò & contra textum, quia in eo dicitur Christum apparuisse Paulo in via, & ei astitisse, & Paulum, & comites ipsius vocem Christi intra lucem, quæ in aere circumfulsit, audiuisse.

Secundò opinio nostra probatur, quia corpus Christi de facto est in pluribus locis, in vno nempè in cœlo circumscriptiuè, modo scilicet quantitatiuo, & naturali cum modo extensionis in ordine ad locum, & in alijs sacramẽtaliter absque eo modo extensionis, ergo diuina virtute potuit, & potest esse in pluribus modo quantitatiuo, & extensionis, consequẽtia patet quia facilius est, & magis cõsentaneũ corpori existẽti in vno loco modo quãtiratiuo, & naturali cõstitui in alio loco modo etiam naturali, & quantitatiuo, quam modo sacramentali, & indiuisibili absq; modo illo extẽsionis, quẽ habet in alio loco, & in primis, id est magis consentaneum, quia modus ille extensionis est connaturalis corpori habenti quantitatem, deinde id est facilius, quia facilius est rem cõseruare, aut constituere in alio loco cum suo modo, & proprietate naturali, quam absque ea, quia ad conseruandam, vel constituendam rem illam in alio loco absque modo, & proprietate naturali est necessarium nouum miraculũ, quia nequit absque miraculo res priuari suo modo, & proprietate naturali, ergo facilius est, & magis consentaneem corpori, quod habeat plures præsentias quantitatiuas, & proportionatas dicto modo extensionis, & proprietati naturali ipsius corporis, quam plures, quarum vna sit proportionata dicto modo extensionis, & altera, quæ sit proportionata carentiæ illius modi.

Tertiò opinio nostra probatur, quia nulla apparet repugnantia, & contradictio in eo, quod corpus cum suo modo naturali extensionis in ordine ad locum constituatur in pluribus locis circumscriptiuè, ergo id non est diuinæ virtuti denegandũ, consequentia patet, antecedens autem cõstabit ex solutione eorum, quibus contradictio contenditur ostendi. Et declaratur primò, quia pluritat præsentiarũ nõ repugnat substãtiæ corporeæ habenti quantitatẽ absq; modo extẽsionis, ergo nõ repugnabit illi habenti quantitatẽ cũ eo modo, quia modus iste est cõnaturalis substãtiæ habenti quãtitatẽ: Et declaratur secundò, quia ex vna parte præsentia quãtitatiua respicit extrinsecũ nempè locum, & ex altera est quid supperaditum corpori, & quantitati, & modo extensionis, ergo non repugnat, quod multiplicato loco extrinseco multiplicentur præsentiæ in corpore, quãuis neq; corpus, neque eius quantitas, neque modus extensionis multiplicentur.

Ad primam vero rationem aduersariorum concedimus vnum corpus posse constitui simul in toto vniuerso, seu vbique (quamuis non eadem præsentia, ita vt habeat totum vniuersum pro loco quasi adæquato, sed varijs præsentijs, & varijs vbi, alias minus corpus adæquaretur maiori, quod est impossibile, quia relatio æqualitatis nequit variari, quandiu in extremis manet eadem extensio) id tamen non repugnat creaturæ ob rationem dictam, neque id est proprium Dei, quamuis immensitas ratione cuius Deus est vbique sit propria Dei, & distincta à forma, vel à formis, quibus creatura est vbique, quia formæ istæ sunt accidentia realia participata, vel quædam extrinsecæ denominationes, sicut neq; creaturæ repugnat esse ab æterno, & durare in æternum duratione quadam, seu æternitate participata, & distincta ab æternitate diuina.

Ad secundam negamus ex eo quod vnum corpus constituatur in duobus locis discontinuis adæquatis, inferri quod distinguatur, & diuidatur à se ipso, sicut neque ex eo quod duo corpora penetrentur, & sint in eodem loco infertur fieri vnum: ratio vtriusque est, quia vnitas, & pluralitas subiecti non sumitur ex vnitate, & pluralitate accidentis: ac proinde nec vnitas, & pluralitas cor-

poris

poris ex pluralitate præsentiæ, quæ est accidentalis, & superaddita corpori, & extra entitatē ipsius, sed vnitas subiecti sumitur ex indiuisione, & pluralitas illius ex diuisione entitatis ipsi subiecto intrinsecæ.

Ad tertiam concedimus impossibile esse idem corpus se ipsum verè tangere, & sibi ipsi esse vere contiguū, & sibi ipsi occurrere secundum eandem partem, negamus tamen id sequi ex eo quod idē corpus constituatur simul in pluribus locis circumscriptiuè adęquatis, sed ad summū sequitur, quod id possit fieri secundum diuersas partes, non verò secundum eandem, nisi apparenter ex eo quod constituatur in pluribus locis contiguis.

Ad quartam negamus repugnare vnam materiam primam simul recipere plures formas substantiales præsertim si nulla, vel vna sola educatur de potentia illius, & quamuis id repugnaret non tamen corpus simul esse in pluribus locis circumscriptiuè, quia si materia prima non posset simul plures formas substantiales recipere, non esset ex eo quod non posset illas naturaliter, vel ab agente naturali recipere, quia anima rationalis nequit naturaliter, & ab agāte naturali gratiā habitualē recipere, & tamē diuina virtute potest; sed esset ex eo quod in materia prima nulla esset potētia innata ad id at in corpore quamuis naturaliter nequeat altera præsentia produci non extracto corpore ab antiquo loco, in ipso tamen corpore conijcitur esse potentia innata ad plures præsentias quantitatiuas simul (non minus, quàm in subiecto ad plura accidencia contraria in gradibus intensis) quia in corpore agnoscitur potentia innata ad plures præsentias sacramentales simul, quæ sunt minus proportionatæ corpori, quàm quantitatiuæ, etiam si nequeat illas naturaliter habere.

Ad quintam respondemus corpus extra centrum in duobus locis simul circumscriptiuè constitutum v. g. lapidem constitutum supra trabem, quamuis auferatur trabes, non posse propria virtute naturali moueri, quia non habet virtutem ad duos motus simul quibus tunc deberet moueri, quia non esset maior ratio ob quam lapis ab vno loco moueretur, quam ab altero, sed tunc se sisteret defectu virtutis mo-

tiuæ, imò ex defectu huius non esset in statu violento, sed præter naturali, quia non grauitaret, cum eius grauitas non sit sufficiens ad imprimendum impulsum ad descendẽdum, non quia grauitas mutaretur, sed quia non esset sufficiens ad imprimendum impulsum ad descendendum ex duobus locis, ex quibus deberet descendere medio impulsu impresso à grauitate ipsius lapidis, & non posset ex vno tantũ, quia non esset mator ratio ob quam descenderet ex vno, quam ex altero. Tũc autẽ in eo duplici loco conseruaretur à Deo cum illa duplici præsentia, at si Deus suspenderet concursum, quo duplicem illam præsentiam conseruaret, tunc lapis maneret existens in rerum natura absque loco, quia non posset moueri, cum eius grauitas existens extra locum ad nullam partem determinatam inclinaret, exigeret tamen tunc à solo Deo constitui in aliquo loco, in hoc aut in illo pro arbitrio Dei, & eadem proportione, si lapis à Deo constitueretur in centro, & extra centrum, tunc esset in centro, & extra illud præsentijs à Deo productis, & conseruatis: & quamuis si à Deo derelinqueretur, non moueretur propria virtute ad centrum, in eo tamen propria virtute quiesceret, in ea scilicet parte, in qua à Deo conseruabatur.

Addimus autem, quod quando Deus, corpus, quod propria virtute existit in vno loco, constitueret in alio, ex tunc corpus desineret esse in suo antiquo loco (nisi præsentia in isto antiquo etiam conseruaretur à solo Deo) quia præsentia illa noua à Deo producta, & conseruata impediret, ne corpus propria virtute se sisteret in illo antiquo loco, sicut si solus Deus conseruaret corpus in loco impediendo concursum corporis ne ad eam præsentiam concurreret, non posset propria virtute ex eo loco exire, quia virtus propria corporis vltra præsentiam sibi sufficientem, quam inuenit iam productam, nequit producere aliam, sicut aqua non concurreret ad producendam in se ipsa humiditatem aliquam, si sibi sufficientem inueniret à Deo productam.

****

DIF-

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm corpus existens simul in pluribus locis habeat necessariò easdem formas, & eadem prædicata ex eis prouenientia in omnibus illis?

CONVENIVNT DD. eam præsentiã localẽ (quæ dicitur vbi) quam corpus in pluribus locis existens, habet in vno loco; nõ esse in alio, sed in quolibet loco habere distinctam, quia præsentia localis, ita immobiliter respicit spatium, cui adest, vt extra ipsum spatium nequeat perseuerare eadẽ: ac proinde ex formis, quæ intrinsecè respiciũt præsentiã localẽ determinatã; vt ex motu, & quiete, vnã, quã corpus existẽs in pluribus locis habet in vno loco, posse nõ habere in alio; etsi habet aliquã, talẽ esse verè distinctã ab ea, quã habet in alio: & ita corpus existens in pluribus locis posse in vno loco moueri sursum, & in alio deorsum; & in vno loco stare, & in alio sedere; & posse in vno moueri, & in alio non moueri, & hoc posterius, non quia corpori existẽti in alio loco deficeret absolute motus, quia verè non deficit, sed quia in alio loco deficit præsentia motus: ex eo enim, quod corpus in vno loco existens habeat aliquã formã, & existens in alio non habeat illam in eo alio, nõ sequitur contradictio, quia ad hãc requiritur affirmatio, & negatio eiusdẽ de eodẽ; ad hoc autẽ quod sit eiusdẽ de eodẽ requiritur, quod forma, aut prædicatum respiciẽs intrinsecè præsentiã determinatã affirmetur, & negetur de subiecto; nõ solũ respectu eiusdẽ tẽporis, vt generaliter ad contraditionẽ requiritur in omnibus prædicatis; sed etiã de subiecto respectu eiusdẽ loci, quia hũc, & præsentiã in ipso respicit intrinsicè, quod in casu dicto non contingit; vnde quamuis de corpore illo absolute verè dicamus moueri; non tamen possumus absolutè, verè dicere non moueri, quia eo denotatur in nullo loco moueri, sed tantũ possumus affirmare non moueri in illo alio loco.

Est tamen difficultas de formis absolutis à loco determinato, & eum non respicientibus intrinsecè, vt de albedine, & nigredine, de visu, & de cæcitate, de vita, & de morte, & de alijs huiusmodi, an scilicet necessario conueniant corpori, & subiecto in omnibus locis, in quibus fuerit simul existens. Scot. in 4. dist. 10. q. 2 & 4. Marsil. q. 7. & 8. art. 3. Vazq. disp. 189 c. 4. & Rub. 4. phys. q. 8. docēt dictas formas necessario comitari corpus in omnibus locis, in quibus simul fuerit, imò ita necessario, vt oppositum fieri nequeat de potentia Dei absoluta: quia quæ sunt absoluta à loco determinato, conueniunt corpori; aut subiecto secundum se absq; respectu ad locum, ratione solius vnionis cum ipso corpore, aut subiecto, ergo vbicumq; fuerit corpus, aut subiectum, etiam erunt illa ratione vnionis cum illo.

Marsil. *Vazq.* *Rubian.*

Alexan. verò 4. p. q. 11. memb. 1. art. 1. Gab. in 4. dist. 10. Mai q. 4. Soar. disp. 48. sect. 5. & Conimb. 4 Phys. c. 5. q. 5. art. 2. docent de potentia Dei absoluta fieri posse, vt dictæ formæ, quæ reperiuntur cum corpore in vno loco; non reperiantur cum illo in alio loco, & meritò: quia nulla in eó reperitur contradictio, & repugnantia, ergo fieri potest de potētia Dei absoluta, cōsequentia patet, antecedens autem præter quā quod constabit ex solutione rationis aduersariorum etiam constat exemplo præsentiæ localis, quæ quāuis sit vnita corpori; nō tamē est cū eo in alio loco, neq; esse potest ob rationē supra adductā, & etiam exēplo modi extensionis, in ordine ad locū, qui conuenit quantitati secundū se independenter à loco determinato, & tamen reperitur cum quātitate Christi in cœlo, & non cum eadem in Eucharistia ergo nō repugnat formas á loco determinato absolutas non comitari corpus vbicumq; fuerit: id autem nequit aliter fieri: nisi ex eo quod Deus conseruata præsentia propria formæ ratione cuius est cum corpore in vno loco impediat; aut non producat aliam præsentiam, ratione cuius deberet esse cum eodem corpore in alio loco, seu ex eo quod Deus multiplicet præsentiam corporis, & non dictæ formæ.

Alexand. *Gabr.* *Soar.* *Conimb:*

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus ea quę sunt absoluta á loco determinato conuenire corpori secundum se, absq; respectu ad locū determinatū, ratione vnionis

cum

cum ipso corpore; negamus tamen consequentiam, seu inde inferri illa ita necessario debere comitari corpus vbicumque fuerit, vt id nequeat diuina virtute impediri, quia ad id non sufficit sola vnio illorum cum subiecto, sed etiam est necessaria præsentia ipsis superaddita, quam Deus impedire potest; non concurrendo ad productionem illius. Vnde quamuis præsentia dictarum formarum sit impertinens, vt corpus illas absolute habeat, quia illas sufficienter habet absolute ratione vnionis illarum cum ipso, non tamen est impertinens, vt illas habeat in hoc; aut in illo loco, quia ad hoc non tantum est necessaria præsentia subiecti in eo loco; sed etiam illarum formarum in eodem loco: fatemur dictas formas ratione vnionis, cum subiecto naturaliter acquirere præsentiam in omnibus locis, in quibus sit subiectum; siue producatur à Deo ad exigentiam dictæ vnionis, siue ab vniente illas formas; siue ab ipsis formis vnitis, de quo dicemus disp. 6. diff. 6.

Ex dictis deducimus diuina virtute fieri posse, vt forma, v. g. anima rationalis informet materiam primã in vno loco existentem, & non informet illam simul existentem in alio, quia forma potest carere præsentia in hoc alio loco; aut quod idem est fieri posse, quod materia prima in vno loco existens habeat animam rationalem in eo loco, & quod non habeat illam in alio; tunc autem quamuis esset verum, Petrus, verbi gratia, est viuens; non tamen esset verum absolute, Petrus non est viuens, quia sensus huius est, Petrus nullo modo est viuens, quod est falsum, esset tamen verum, Petrus in alio loco non est viuens, quia in eo alio loco non est anima, aqua in eo sit viuens: etsi anima Petri nullam habeat præsentiam (quod non repugnat) tunc quamuis esset verum, quod Petrus non est viuens in aliquo loco, esset tamen absolute verum, quod Petrus est viuens, quia in rerum natura anima rationalis Petri est vnita materiæ primæ: & eodem modo fieri potest, vt anima rationalis in vno loco existens habeat gratiam habitualem; & in alio simul existens; non habeat illam in illo alio, si gratia careat præsentia in hoc alio loco, in hoc tamen loco existens non erit in peccato mortali, quamuis in eo loco non sit præsens gratia habitualis,

quia a

quia peccatum mortale secundùm se expellitur ab anima, & desinit esse in illa secundùm se, per gratiam secundùm se, ratione vnionis gratiæ ad animam independenter à loco, & à præsentia gratiæ, & animæ, quod autem non reperitur in subiecto aliquo secundùm se, in eo nullibi, seu in nullo loco reperitur, & ob eamdem rationem, si homo in vno loco existens interficiatur, ab agenti naturali erit interfectus in omni loco, quia agens naturale non interficit destruendo solam præsentiam animæ; sed destruendo vnionem animæ cum materia prima, quæ si in vno loco destruitur manet in omni loco destructa. Deus autem posset interficere hominem, prout in vno loco, non interficiendo illum absolute, destruēdo videlicet præsentiam animæ in eo loco, & non destruendo vnionem animæ cum materia prima.

Ex dictis, ergo ad sextam rationem aduersariorum difficultate præcedenti, ab inconuenientibus desumptam constat corpus in pluribus locis simul existens posse in vno moueri sursum, & in alio simul deorsum, & ad vnum locum accedere, & simul ab eo recedere (non recessu sumpto pro desertione loci; sed pro motu ab eo loco ad nouum locum) & posse in vno moueri, & in alio non moueri, quia isti motus, & istæ formæ conueniunt corpori per respectum ad locum determinatum, ac proinde possunt variari in varijs locis: non verò posse magis calefieri, & frigefieri, quam si esset in vno tantum loco, quia calor, & frigus conueniunt corpori secundùm se independenter à loco, ac proinde non posse, quamuis existat in varijs locis calefieri, & frigefieri simul in gradibus intensis, quia quartus gradus, verbi gratia, caloris secundùm se nequit esse in eodem corpore, cum quinto frigiditatis, quia secundùm se independenter à loco sunt incompossibiles in eodem subiecto secundùm se: constat quoque corpus posse in vno loco esse viuens, & in alio esse mortuum, seu non viuens, & carens vita, & in vno loco habens visum, & in alio non habens visum, seu carens visu; non carentia sumpta pro separatione animę, & visus à subiecto; sed sumpta pro absentia, seu carentia præsentiæ animæ, & visus; id est non, quia materiæ deficiat anima,

& subiecto deficiat visus, quia reuera illis non deficiunt; sed quia animæ, & visui deficiat præsentia in eo alio loco, quia quamuis, vt subiectum dicatur absolute habere formam aliquam; non sit necessaria præsentia subiecti, neque formæ, neque vnionis inter ea, sed sufficiat vnio formę secundùm se, cum subiecto secundùm se, nihilominùs, vt subiectum dicatur habere formam, in hoc, aut in illo loco non sufficit dicta vnio, sed vltra eam etiam requiritur præsentia subiecti, & formæ, & vnionis inter ea in eo loco, quia præsentia cuiuslibet ex tribus dictis deficiente in eo loco non dicitur forma, haberi à subiecto in eo loco, etiam si absolute dicatur ab eo haberi, ac proinde ex prædictis nulla sequitur contradictio, quia quamuis in eis affirmatio attribuatur absolutè subiecto, negatio tamen non attribuitur eidem absolutè, sed respectiuè ad locum, seu præexistenti in loco.

DIFFICVLTAS XIIII.

Vrùm Christus sit in Eucharistia, tanquam in loco?

CONVENIVNT primò Theologi Christum verè, & realiter, & substantialiter esse in Eucharistia, vt definit Tridentin. sessione 13. capite primo: & esse in ea, non diuisibiliter, & modo quantitatiuo, sed indiuisibiliter, & modo spirituali, vt diximus diff. 9. *Trid.*

Secundò communiter conueniunt in Christo esse aliquid intrinsecum ratione cuius sit præsens in Eucharistia, quia in ea est realiter, & substantialiter præsens (vt Triden. definit) quo denotatur esse præsentem modo aliquo intrinseco.

Tertiò communiter conueniunt hoc intrinsecum, ra-

tio-

tione cuius Christus est præsens in Eucharistia esse ex natura rei distinctum ab ipso Christo, quia Christus potest esse, & de facto fuit in rerum natura absque dicta præsentia in Eucharistia.

Est tamen difficultas, quid sit intrinsecum istud ratione cuius Christus est præsens in Eucharistia, an scilicet sit præsentia localis pertinens ad prædicamentum vbi habens rationem, seu respectum immobilitatis, & distantiæ, & propinquitatis in ordine ad puncta per imaginationem fixa, an verò tantum sit modus aliquis vnionis, seu coniunctionis cum speciebus sacramentalibus habentibus præsentiam localem pertinentem ad prædicamentum vbi.

Vazq. Ochag. Vazq disp. 190. c. 3. & Ochag. q. 23. docent intrinsecum istud esse modum vnionis, quo Christus vnitus est speciebus, ratione tamen illius non esse proximè, & formaliter præsentem, sed remote, & radicaliter, quia ex eo, quod Christus vnitus est speciebus, est, & dicitur præsens extrinsece in loco specierum à præsentia specierum, cum quibus est vnitus, extrinseca, videlicet denominatione præsentiæ proueniente à præsentia specierum, quia generale existimant nullam rem, nisi quantitatem modo extensionis affectam habere præsentiam propriam, & intrinsecam ad prædicamentum vbi pertinentem, quia nulli rei, nisi quantitati dicto modo affectæ possit, ratione sui conuenire respectus distantię, & propinquitatis, qui est proprius præsentiæ localis, quia quælibet alia res caret extremis, ratione quorum possit, quoad distantiam, & propinquitatem mensurari, Christus autem in Eucharistia caret modo extensionis in ordine ad locum.

Scotus. Soar. Becan. Scot. verò in 4. d. 11. q. 1. & 2. & Soar. disp. 47. sect. 2. Bec. c 17. q. 12. docêt illud intrinsecũ, ratione cuius Christ⁹ in Eucharistia est prẹsens in loco specierum esse præsentiam localem propriam, & intrinsecam Christi pertinentem ad prædicamentum vbi: & meritò, quia generaliter quælibet res creata, quamuis nulli alij vnita verè, & ratione sui potest esse propinqua, & distans à punctis imaginatione fixis, non minus quam quantitas, modo extensionis affecta, quia oppositum nullo sufficiente fundamento probatur ergo

Chri-

Christus, & quælibet alia res non minus, quam quantitas modo extensionis affecta, potest esse præsens præsentia locali intrinseca ad prædicamentum vbi pertinente. Et confirmatur, quia quælibet res creata coexistit tempori primi mobilis, aut tempori imaginario per aliquid sibi intrinsecum, quod est duratio ipsius rei, ergo etiam coexistit spatio loci per aliquid sibi proprium, & intrinsecum, ergo Christus est præsens in loco specierum modo aliquo sibi intrinseco, quod autem hoc intrinsecum ad prædicamentum vbi pertineat, ex eo constat quod Christus ratione illius est in distantia, & in propinquitate ad puncta per imaginationem fixa, in qua sunt species sacramentales, ergo illud pertinet ad prædicamentum vbi, sicut id ratione cuius species sunt in eadem distantia, & propinquitate pertinet ad illud.

Ita tamen Christus in Eucharistia, ratione dictæ præsentiæ intrinsecæ est præsens in loco specierum, vt non sit in illo circunscriptiuè, & modo quantitatiuo, & diuisibili, quia non commensuratur, & correspondet diuisibiliter loco specierum ex defecta modi extensionis, quo in Eucharistia caret; & quamuis non sit in loco specierum, tanquam in loco definitiuè rigoroso, quia non est in vno tantum, & determinato loco, est tamen in loco specierum, quasi definitiuè, quia quodlibet vbi ex pluribus, quibus localiter est præsens in locis specierum constituit Christum in loco definito, & determinato, & accommodato ipsi Christo, provt vnito speciebus: habet autem pro loco ipsum locum specierum, quia quasi continetur, & ambitur ab ipso, & illum replet absque diuisibili correspondentia: & non habet pro loco species ipsas; sicut, neque species ipsum Christum, quia neque Christus replet, & ambit species; neq; repletur, & ambitur ab ipsis; sed sibi inuicem coexistunt, sicut substantia ipsa panis, & ipsa accidentia, seu species: Christus ergo non est in Eucharistia, id est in speciebus sacramentalibus tanquam locatum in loco, sed est in illis, per modum substantiæ ab ipsis occultatæ, & non ambitus, & circundatus ab illis: vnde Christus continetur sub speciebus, sumpto contineri pro occultari, & non continetur ab illis, sumpto contineri pro ambiri.

Ad

Ad rationem, ergo aduersariorum constat antecedens esse falsum, & ad probationem negamus alijs rebus à quantitate modo extensionis affecta, non conuenire, ratione sui distantiam, & propinquitatem, & non posse mensurari quoad distantiam, & propinquitatem, quia absque fundamento dicitur ad id esse necessarium, quod habeat extrema, & modum extensionis.

Hæc autem præsentia propria, & intrinseca, qua Christus in Eucharistia (& idem est de suis accidentibus) est præsens localiter, est verè diuisibilis, non tantum ex parte subiecti, quia habet diuersas partes, in diuersis partibus subiecti, sicut reliqua accidentia materialia Christi, sed etiam est diuisibilis ex parte spatij, & loci non solùm, quia Christus sit præsens diuersis partibus spatij, & loci, sed etiam quia diuersis entitatibus ipsius præsentiæ, quamuis in eadē parte Christi existentibus, sit præsens diuersis partibus spatij, & loci, quia posset fieri præsens vni parti, & nō alijs, absq; variatione totius præsentiæ, sola variatione entitatis, ratione cuius debet esse præsens illis alijs partibus spatij, & loci ad eum modum, quo vnus habitus scientiæ diuersis entitatibus, respicit diuersas conclusiones.

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm Christus habeat vnionem cum speciebus Sacramentalibus?

Scot. Gabr. Maior. AEgid. SCOT. in 4. d. 11. q. 1. & 2. Gabr. q. 3. Mai. q. 4. & Ægid. q. 75. art. 4. dub. 2. docent nullam esse vnionem, inter Christū, & inter species sacramē tales, sed tantum præsentiam Christi ad species ex pacto Dei inseparabilem, seu nunquam defecturam, quia præsentia hæc inseparabilis sufficit ad saluanda omnia, quæ fides docet circa mysterium Eucharistiæ, ergo absq; necessitate admittitur vnio aliqua præter eam præsentiam.

S. Thom. Bellarm. S. Tho. verò in 4. dist. 11. q. 1. art. 1. quæstiun. 1. Bellar. 3. de Eucharistia cap. 8. Vazq. disput. 190. & communiter

Theo-

Theologi, docent inter Christum, & inter species sacramentales esse vnionem realem, seu phisicam, & meritò: quia absq; ea nequit saluari communis modus loquendi fidelium circa mysterium Eucharistiæ, desumptus ex Scriptura, & ex Patribus, quia Christus ipse, quando in cœna se ipsum sub speciebus præbuit Discipulis ad manducandum dicitur, se ipsum in manibus habuisse, & gestasse: & Sacerdos deferēs, & eleuans species, & eas deglutiens dicitur, etiam deferre Christum, & eum eleuare, & deglutire, quibus manifeste significatur Christum moueri localiter à Sacerdote, & à se ipso motum fuisse in cœna ad motum specierum, sed si inter Christum, & inter species non esset aliqua vera vnio, sed tantum præsentia ex pacto Dei inseparabilis non diceretur in rigore Christus à se ipso, & à Sacerdote moueri ad motum specierum, sed potius à solo Deo ad motum specierum à Christo, & à Sacerdote factum, ex quo constat ad rationem aduersariorum.

DIFFICVLTAS XVI.

Qualis sit vnio Christi cum speciebus?

SOAR. disput. 47 sect. 3. docet vnionem inter Christum, & inter species non esse formalē, sed effectiuam, & mutuam, qua Christus efficienter conseruat species separatas à subiecto, & eas, quasi trahit ad se, & qua è contra species conseruant præsentiam Christi sub illis, & ad se quasi trahunt illum, hic tamen modus dicendi nobis non probatur; primò, quia dicta vnio effectiua est illis impossibilis, quia si dicta efficientia illis conueniret maximè, vt instrumentis Dei, Christus autem, & species nequeunt à Deo assumi, vt instrumenta ad dictos effectus, quia ad eos nulla in illis agnoscitur virtus innata, quia huius nullum adest in illis inditium; nec *Soar.*

vestigium, quia nulla in illis apparet proportio, nec præparatio accommodata ad eos effectus, & Deus pro sola sua voluntate, nequit assumere rem aliquam, vt instrumentum physicum, nisi ad eum effectum ad quem habet aliquam virtutem innatam, vt diximus tractatu de Incarnatione disp. 9. diff 4. Secundò, quia quamuis dicta vnio esset illis possibilis, tamen absque fundamento admittitur esse de facto. Tertiò, quia dicta vnio effectiua, non est talis qualis insinuatur á Triden. sess. 13 c. 1 dum ait, modum existendi Christi sub accidentibus esse ineffabilem, quia dicta vnio effectiua, non est adeo difficilis intellectu, & explicatu. Quartò, quia hæc vnio effectiua inter Christum, & species, non sufficeret, vt mouens species diceretur mouere Christum ad motum illarum, quia ad earum motum, non moueretur Christus necessario, sed omnino libere ex voluntate Dei, absque exigentia aliqua specierum, vt motarum, libere assumentis illas, vt instrumentum, quia in ipsis nulla esset virtus, ex qua necessario oriretur motio Christi; is autem qui mouet aliquid ad cuius motum, non mouetur aliud necessario, sed omnino libere ex voluntate alterius, adhuc Dei, nō dicitur mouere illud aliud ad motum illius, benè tamen quando ex motu vnius aliud necessario mouetur, & ita qui mouet magnetem, dicitur etiam mouere ferrum ad motum magnetis, quia in magnete est virtus, qua necessario attrahit ferrum.

Valen. Valen. q. 75. punct. 3. docet dictam vnionem esse formalem; non accidentalem, sed substantialem medio modo substantiali, quia Christus est sub speciebus realiter, & substantialiter, vt dicitur in Trid. sess. 13. C. 1. quod nequit fieri absque modo vnionis substantiali. Modus etiam iste dicē di quatenus asserit dictam vnionem formalem esse substantialem nobis non probatur: primò, quia modus iste vnionis est extra integritatem substantię Christi, quia eam supponit, ergo nequit esse substantialis. Secūdò, quia est modus vnionis cum accidentibus prædicamentalibus. Trid. verò dum ait Christum esse sub speciebus realiter, & substantialiter, solùm contendit contra hæreticos Christum esse in Eucharistia secundùm suam substantiam, & non tantum tanquam in signo.

Vazq. ergo disp. 190. c. 3. & 1. p. disp. 188. n. 32. docet dictam vnionem esse formalem, vt paulo antea diximus cõtra primum modum dicendi, & non esse substantialem, vt etiam nunc dicebamus contra secundum modum dicendi; sed esse accidentalem, & merito quia vnio hęc, est substantiæ Christi cum accidentibus prædicamentalibus, & extra integritatẽ substantiæ Christi, est autẽ vnio hæc substantię Christi immediate tantum cum quantitate specierum, cum alijs vero accidentibus mediate quatenus sunt in quantitate cuiqua Christus est immediate vnitus, quia præter vnionẽ immediatam, & proximam cum quantitate, non est necessaria alia vnio immediata cum alijs accidentibus. *Vazq.*

Est etiam vnio hæc; seu modus hic vnionis Christi cum quantitate specierum non materiæ, & formæ; nec vnius partis integrantis cum alia, sed est vnio quasi subiecti cum accidenti, non subiecti informationis; neque inhæsionis; sed adhæsionis, ratione cuius quantitas panis, aut vini in Eucharistia vnitur, & adhæret Christo tanquam extremo, & è contra, absque dependentia aliqua vnius ab alio, & modus hic vnionis, non est nisi vnus, quia vnus sufficit ad saluandũ prædictum modum loquendi fidelium circa mysterium Eucharistiæ, ex scriptura, & patribus desumptum, & tantum se tenet ex parte Christi ei inhærens, & non ex parte quantitatis, sicut de modo inhæsionis accidentis in subiecto docent cõmuniter philosophi, & aptius reducitur ad prædicamentum quãtitatis, quã ad aliud, quia est modus vnionis Christi cum quantitate, sicut modus inhęsionis quantitatis reducitur ad prædicamentum ipsius quantitatis. Et absque dubio modus hic vnionis est diuisibilis ex parte subiecti in quo est, nempe ex parte Christi, quia alia pars huiusmodi est in manu Christi & alia in pede ipsius, quamuis per eum modum totus Christus indiuisibiliter admodum rei indiuisibilis vniatur quanti tati, & totus parti, & etiam est diuisibilis ex parte quantitatis cui vnit Christum, tum quia vnit Christum diuersis partibus diuisibilibus quantitatis, tum etiam quia Christus alia entitate modi vnitur vni parti quantitatis, & alia entitate modi vnitur alia parti quantitatis.

DIFFICVLTAS XVII.

Vtrùm modus, quo Christus est sub speciebus sit supernaturalis secundùm substantiam?

Scot. Vazq.

SCOT. in 4. distinct. 10. q. 8. Vazq. 1. p. disp. 214. & communiter Scotistæ docent eum modum esse tantum naturalem quoad substantiam, fundamẽtum Scoti desumitur ex doctrina generali ipsius secundùm quam existimat nihil creatum esse supernaturale secundùm substantiam: fundamentum verò Vazq. desumitur ab exemplo modi, quo Angelus (& idem est de anima rationali) existit totus in toto corpore cui vnitur, & totus in qualibet parte, qui est ordinis naturalis quoad substantiam, ergo etiam modus, quo substãtia corporea Christi existit tota sub totis speciebus, & tota sub qualibet parte earum.

Caiet. Valent. Soar.

Caiet. verò q. 75. ar. 6. Valent. punct. 3. & Soar. disp. 48 sect. 1. & disp. 53. sect. 5. docent modum, quo Christus est sub speciebus esse supernaturalem quoad substantiam, quia modus hic non solùm secundùm individuum, sed etiam secundùm speciem est supra exigẽtiam cuiuscumq; rei naturalis.

Pro huius tamen resolutione supponendum est in Christo sub speciebus duo reperiri, nempè modum vnionis (quem Scot. & non pauci negant) quo Christus est vnitus speciebus secundùm se, prout abstrahunt à loco, totus totis, & totus cuilibet parti, & etiã vbi ipsum, seu præsentiã localem propriam, & intrinsecam (quam Scot. & plures alij admittunt) qua Christus est in loco specierũ tanquam in loco, quasi definitiuè totus in toto, & totus in qualibet parte.

Hoc ergo supposito, existimamus dictum modũ vnionis esse supernaturalem quoad substantiã; non verò dictam præsentiam, ratio prioris partis est, quia dictus modus vnionis; non solùm secundum rationem individualem; sed etiam

secun-

secundum specificam est supra exigentiam cuiuscumq; rei naturalis, ergo est supernaturalis secũdum suam substantiã, est autem supernaturalis, ex eo quod vnit Christum cum accidentibus alienis, quia hoc est supra exigẽtiam cuiuscumq; rei naturalis materialis, etiam secundum rationem specificam; non verò ex eo, quod vnit Christum indiuisibiliter nẽpè totum totis speciebus, & totum cuilibet parti, quia substantia quanta absq; modo extensionis exigit vniri indiuisibiliter: ex quo constat ad fundamentum Vaz. quatenus huic priori parti aduersatur, fundamentũ verò Scoti falsam continet doctrinam, vt docet Vaz. 1. p. d. 214. & 231. ratio posterioris partis est, quia supposito modo vnionis, quo Christus est vnitus speciebus, est ipsi connaturalis, & debita præsentia, qua sit in spatio, & in loco specierũ, & ipsi præsens, & supposito modo vnionis, quo Christus absq; modo extensionis est indiuisibiliter vnitus speciebus totus totis, & totus cuilibet parti, est etiam ipsi connaturalis, & debita præsentia qua indiuisibiliter sit in spatio, & in loco specierum, & ipsi præsens, totus toti spatio, & loco, & totus cuilibet parti spatij, & loci; præsentia ergo hæc quamuis sit indiuisibilis modo dicto, est tamen naturalis, quia est iuxta exigentiã Christi, prout est absq; modo extensionis in ordine ad locum, ex quo constat ad rationem pro Caietano, Valentia, & Soar. quatenus huic posteriori parti aduersatur. *Vazq.*

DIFFICVLTAS XVIII.

Vtrùm existentia Christi in Eucharistia pendeat ab existentia naturali ipsius extra Eucharistiam?

CIRCA hanc difficultatem paruam, vel nullam inuenio inter Theologos controuersiam, quia si per existentiam naturalem Christi intelligamus non præsentiam naturalem, sed existentiã Christi in rerũ natura, conueniunt primò, modum existendi Christi sub speciebus ita pendere ab existentia substãtiali ipsius,

vt de potentia Dei absoluta Christus nequeat constitui, nec permanere sub speciebus nisi sit existens in rerũ natura, quia quod secundum suam substantiam, & naturam non existit in rerũ natura nequit existere aliquo modo, quia modus essentialiter supponit id cuius est modus, quod non negauit Scotus, vt ei falsò imponit Caiet. q. 62. art. 2. nõ negamus de potentia Dei absoluta potuisse de nouo produci, aut reproduci dum constituitur sub speciebus, quamuis non præsupponeretur antea existens in rerum natura.

Si tamen per existentiam naturalẽ Christi intelligamus præsentiam naturalẽ qua naturaliter est præsens in cœlo diuisibiliter. Conueniunt secundo Theologi modum quo Christus est sub speciebus; siue sit vnionis, siue præsentiæ intrinsecæ, siue vtriusq; de potentia Dei absoluta nõ pendere à præsentia qua naturaliter existit præsens in cœlo diuisibiliter (& hoc est quod Scot. docuit in 4. dist. 10. q. 4. & 6.) quia Deus efficere potest, vt Christus tantum existat præsens in Eucharistia, & nõ alibi, quia in hoc nulla apparet repugnãtia, quia potuit Deus à principio producere Christum in rerum natura, & eum speciebus sacramentalibus vnire, impedita omni præsentia Christi diuisibili, & indiuisibili extra Eucharistiã, & etiam postquam produxit Christum cum præsentia diuisibili extra Eucharistiam, & eum vniuit speciebus, & fecit ipsum indiuisibiliter præsentẽ in loco earum, potuit hac vnione, & hac præsentia in Eucharistia retentis, destruere quancumque aliam præsentiam Christi tam diuisibilem, quam indiuisibilem, imò sola vnione illa retenta, etiam potuit destruere præsentiam Christi in ipsa Eucharistia, ergo Christus de potentia Dei absoluta potest existere in Eucharistia independenter à præsentia, etiam naturali ipsius extra Eucharistiam, imò absque presentia ipsius in ipsa Eucharistia, cum possit esse vnitus speciebus, & non esse præsens ipsis de potẽtia Dei absoluta.

Scotus.

Conueniunt communiter tertiò, quod Christus de facto attenta institutione ipsius, non constitueretur de nouo in Eucharistia, si non præsupponeretur existens in rerum natura, vt si præsupponeretur à Deo ita destructus, vt non maneret in rerum natura, neque viuus, neque cadauer: &

quod

quod non perseueraret in Eucharistia, si postquam est in ea destrueretur omni modo dicto, existens extra Eucharistiam: & meritò, quia Christus non ponitur de nouo in Eucharistia actione de nouo productiua, neque conseruatiua ipsius, neque perseuerat in Eucharistia actione conseruatiua ipsius; sed ponitur de nouo actione productiua modi vnionis ipsius cum speciebus, aut productione præsentiæ localis, qua collocatur in loco specierum, aut productione vtriusque, & perseuerat in Eucharistia conseruatione dicti modi vnionis, aut conseruatione dicta præsentiæ, aut conseruatione vtriusque, quæ sunt actiones superadditæ actioni, qua Christus fuit productus, & conseruatur in rerum natura, ergo si Christus non præsupponatur existens in rerum natura ante consecrationem, ex vi consecrationis non constituetur de nouo in Eucharistia: etsi alias ita destruatur, vt in rerum natura, neque viuus, neque cadauer maneat, non perseuerabit in Eucharistia.

Addimus contra Vazq. disputat. 192. cap. 1. quod si Christus secundùm suam substantiam perseueret in rerum natura, quamuis nullibi præsens, dum sit existens in rerum natura, nihilominùs de facto attenta institutione ipsius constituetur de nouo in Eucharistia ex vi consecrationis, & in Eucharistia manebit præsens quauis alia præsentia destructa, quia absque fundamento dicitur institutionem aliter fuisse à Christo factam, & Christum in rerum natura existentem, quamuis absque omni præsentia, non constituendum ex vi consecrationis sub speciebus, & sub illis non permansurum, si extra eas nullibi esset præsens, quia verisimilius est præsentiam sacramentalem Christi in Eucharistia ex vi institutionis Christi tantum pendere ab existentia Christi in rerum natura, & non ab alia præsentia ipsius. *Vazq.*

****

DISPVT. VI.

De his, quæ conueniunt Christo, prout est in Eucharistia.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm Christus, prout existens in Eucharistia moueatur motu locali sibi proprio, & intrinseco?

CONVENIVNT Theologi vno, aut altero excepto, Christum moueri localiter ad motum specierum sub quibus est, quia eas comitatur toto tempore, quo substantia panis & vini sub illis cõseruaretur: & species non moueri ad motum Christi, ac proinde Christum, prout existentem in Eucharistia tantum moueri per accidens.

Est tamen difficultas, an motus iste localis, quo Christus per accidẽs mouetur ad motum specierum sit ipsi proprius, & intrinsecus, seu in ipso receptus.

Vazq. *Ochag.* Vazq. disp. 190. c. 4. & Ochag. q. 23. docent Christum prout existentem in Eucharistia non moueri motu locali sibi intrinseco, & recepto in ipso, sed tantũ ad motum specierum, motu tantum in ipsis recepto tanquam forma extrinseca, quia præsentia localis, & consequenter motus localis, qui ad eam acquirendam tendit, non conuenit nisi corpori extenso in ordine ad locum, Christus autem prout in Eucharistia non est extensus in ordine ad locum.

Scotus. *Ocham.* *Gabr.* *Soar.* *AEgid.* Scot. verò in 4. dist. 10. q. 6. Ocham. q. 5. Gab. q. vnica art. 2. Mai. q. 6. Soar. disp. 53. sect. 1. Ægid. q. 76. art. 6. du. 1.

&c

& Adam. q. 5. du. 3. docent Christum existentem in Eucharistia moueri localiter motu in ipso recepto: & merito, quia Christus provt existit in Eucharistia habet propriam, & intrinsecam præsentiam localem in se ipso receptam, vt diximus disp. 9. diff 14. ergo quoties species, quibus est vnitus mouentur localiter, & acquirunt nouam præsentiam, etiam Christus mouetur localiter motu sibi proprio, & in se ipso recepto, & nouam præsentiam acquirit, & recipit, quamuis per accidens motu deriuato, ex motu specierum in ipsis causato ab impetu ipsis immediatè impresso ad eum modum, quo anima rationalis vnita materiæ primæ mouetur ad motum materiæ primæ. *Adamus.*

DIFFICVLTAS II.

A quo Christus existens in Eucharistia moueatur localiter?

SCOT. in 4. distinct. 10. quæst. 6. Gabr. quæst. vnica art. 2. & Maior quæst. 6. docent Christum provt in Eucharistia, non moueri à mouente species, sed à solo Deo: & in primis non moueri à mouente species. Probatur, quia ex vna parte, qui mouet species non imprimit immediatè Christo impetum, vt eum immediatè moueat, quia eum non tangit immediatè, neque mouet Christum mediatè, & per accidens imprimendo impetum speciebus, & eas mouendo, quia inter Christum, & illas nonest vnio, & connexio aliqua: ac proinde moueri à solo Deo, qui pro sua mera libertate post consecrationem constituit Christum vbicumque sunt species. *Scotus. Gabr. Maior.*

Caietan. verò quæstione 76. artic. 6. Ægid. dubio 1. Soarez disputat. 53. sectione 1. & Vazquez disputat. 190. num. 45. docent, & meritò: Christum provt existentem in Eucharistia moueri à mouente specie. Fundamentum verò huius desumitur ex communi modo loquendi fidelium desumpto ex Scriptura, & ex Patribus, secundùm quem Christus provt in Eucharistia dicitur deferri, & de- *Caiet. AEgid. Vazq.*

glutiri à Sacerdote deferente, & deglutiente species delatio autem, & deglutio verè sunt motus locales: id autem fieri posse declaratur, quia ex vna parte Christus est vnitus, & coniunctus physicè cum speciebus vnione, & connexione formali (quamuis supernaturali) non minus, quam anima rationalis cum materia prima, & ex altera parte motus, quo Christus localiter mouetur, & præsentia, qua fit localiter præsens in loco specierum est naturalis secundùm substantiam, vt diximus disputat. 5. difficult. 17. optimè ergo intelligitur eum, qui mouet, & impellit species per se impetu illis immediatè impresso, etiam per accidens, & naturali consequutione mouere Christum illis physicè alligatum non minus quam, qui mouet per se materiam primam per accidens naturali consecutione mouet animam rationalem.

Qui autem mouet species nequit Christo impetum imprimere, neque ipsum per se mouere, quia Christus caret modo extensionis, ex cuius defectu nequit pati ab agenri naturali, & ex cuius defectu nequit Christus sua grauitate resistere motui per accidens deriuato ex impetu, & motu specierum causato à mouente species ipsas, quia ex illius defectu nequit in materiam externam agere.

DIFFICVLTAS III.

Vrùm Christus provt existens in Eucharistia possit agere, & pati actione, & passione corporea transeunte?

Ockam. Maior. Cabr.

DIFFICVLTAS hæc procedit de Christo secluso dono impassibilitatis, quo nunc gaudet in Eucharistia, & secluso concomitantia, qua accidentia absoluta à loco determinato, quæ conueniunt Christo in cœlo, etiam conueniunt ipsi vbicumq; sit. Ockam ergo in 4. q. 5. Mai. dist. 10. q. 5. & Gabr. in Canonen Missæ lect. 45. lit. Q. docent Christum provt existen-

tem

tem in Eucharistia posse pati ab agenti naturali externo corporeo, & in passum externum corporeum agere actione, & passione corporea trãseunte (de facto tamen à Deo impediri, ne impediatur meritũ fidei, qua credimus mysteriũ Eucharistiæ) & id quoad actionẽ probabile existimat Ægid. q. 76. art. 6. dub. 2. opinio hæc. Probari potest primò, quia vt agens corporeũ agat, & vt passum corporeũ patiatur actione, & passione corporea transeunte sufficit, quod loco coniungantur, aut quod nõ distent localiter, sed Christus provt existens in Eucharistia, quãuis careat modo extensionis localis, potest tamen ita localiter còiungi agenti, & passo corporeo, vt ab eo non distet localiter, ergo poterit ab agente corporeo pati, & in passum corporeũ agere. Secundò, quia modus accidentarius non est necessarius agenti ad agendũ, neq; passo ad patiendũ, sed modus extensionis, quo Christus provt existens in Eucharistia caret est Christo accidẽtarius; ergo quamuis eo careat poterit pati ab agenti corporeo, & agere in passum passione, & actione corporea transeunte. *Ægid.*

S. Thom. verò q. 76. art. 7. & q. 71. art. 4. & Scot. in 4. dist. 10. q. 5. & 7. Vazq. disp. 191. c. 3. Soar. disp. 53. sect. 2. & communiter Theologi docent Christum provt in Eucharistia non posse naturaliter agere in passum externum corporeum, neq; pati ab agente externo corporeo actione, & passione corporea, & meritò, quia ad agendum, & patiendum actione, & passione corporea transeunte necessarius est cõtactus physicus agentis, & passi, quæ corporea sunt, tãquam conditio necessaria, experientia enim cõstat, agens corporeum non agere in passum externũ corporeum, nisi huic sit proximum, & contignum, sed Christus provt existens in Eucharista, nequit tangere alterum corpus, & ei esse contiguũ, neque tangi ab altero corpore; quia corpori Christi deficit modus extensionis localis, qui ad contignitatem requiritur. Ergo Christus provt existens in Eucharistia nequit in alterum agere; neque ab altero corpore pati passione, & actione corporea transeunte. *S. Thom. Scot. Vazq. Soar.*

Ad primam ergo rationem aduersariorum negamus ad dictam actionem sufficere propinquitatem agentis corporei ad passum corporeum absque contactu, seu contiguitate.

tate. Et ad secundam cõcedimus modum extensionis esse in Christo accidentarium, negamus tamen non esse necessarium agenti, & passo corporeo ad dictam actionem, & passionem, quia quamuis non sit necessarius agenti tanquam principium, seu virtus; neque passo tanquam dispositio, requiritur tamen tanquam conditio in actu primo, vt possit esse sufficiens applicatio agentis ad passum, quæ est conditio necessaria in actu secundo, & nequit esse absque dicto modo.

Addimus, vt optime Vazquez num. 11. Christum prout in Eucharistia non posse de potentia Dei absoluta agere in passum externum corporeum, neque ab agente naturali corporeo pati, quia ex vna parte, neque Christus in dictum passum, neque dictum agens in Christum potest agere sua virtute naturali, & ex altera, neque in Christo, neque in alio dicto agente agnoscitur proportio aliqua, vt eleuari possit à Deo ad id, quia Deus nequit pro sola sua voluntate quancumque rem ad quencumque effectum assumere, vt instrumentum, poterit tamen Christus pati passione corporea trãseunte, à Deo, & à quocumque alio agente, quod ad agendum non indiget contiguitate cum passo, quia dicta contiguitas tantum requiritur propter agens, vt agat, & non propter passum, vt recipiat.

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm Christus prout extstens in Eucharistia possit actiones immanentes exercere?

SVPPONIMVS Christum prout existentẽ in Eucharistia exercere posse actiones intellectus independentes à ministerio sensuum (vt visionem Dei, & intellectiones, seu actus scientiæ infusæ) & actus voluntatis, qui ad eos actus intellectus sequuntur; quia modus exrensionis, qui in Eucharistia deficit

Chri-

Christo, non est ipsi necessarius, vt agat in se ipso, neque vt á se ipso patiatur; quia tantum requiritur, vt contiguetur cum passo externo corporeo, in quod sit acturus, & cum agente externo corporeo, á quo sit passurus. Sed an etiam possit exercere actus intellectus dependentes á ministerio sensuum constabit ex ijs, quæ statim dicemus circa actiones sensitiuas.

Hoc supposito circa actiones sensus, tám interni, quàm externi; an scilicet Christus prout existēs in Eucharistia, possint eas exercere. Ocham Maior, & Gabr. vbi supra partem affirmatiuam tuentur: Soar. verò sect. 3. Vazq. c. 3. Ægid. art. 7. Adamus q. 5. dub. 5. & communiter Theologi partem negatiuam.

Ocham. Maior. Gabr. Soarez. Vazq. Ægidius. Adam.

Nos tamen existimamus Christum prout in Eucharistia non posse exercere actiones sensus exterioris; bene tamen actiones sensus interioris. Ratio prioris partis est, quia sensus exterior nequit operari, nisi quando patitur ab agenti aliquo externo corporeo; nempè ob obiecto, á quo recipiat species: sensus autem Christi prout in Eucharistia nequit ab illo pati, ex defectu modi extensionis in Christo, ex cuius defectu obiectū nequit sensui exteriori Christi contiguari, vt in hunc agat, & producat species. Ratio posterioris partis est; quia ex vna parte, vt sensus interior sentiat, nō indiget de nouo pati ab obiecto externo corporeo, quia in absentia obiecti potest species, quas ante defectum modi extēsionis in Christo potuit acquirere, & retinere, & medijs illis obiectum ipsum sentire, & percipere, & ex altera parte absque fundamento exigitur dictus modus extensionis; vt agēs agat in se ipso actione immanente; quia iste tantum requiritur, vt agens contiguetur passo externo corporeo, & ipsi debite applicetur; quod autem actio sensus interioris recipienda sit indiuisibiliter in Christo, non obstat, vt in ipso recipi possit, etiam ab agente naturali: quia modus iste est connaturalis accidenti recipiendo, & subiecto recepturo, quando subiecto deficit dictus modus extensionis, præsertim cum iste modus indiuisibiliter existendi non sit positiuus, sed quid negatiuum, carentia videlicet extensionis in ordine ad locum.

Et

Et ob dictam rationem Christus provt in Eucharistia posset naturaliter moueri motu locali proportionato præsentiæ connaturali corpori existenti, absq; modo extensionis: de facto tamen obstat, quod Christus præsupponitur in cœlo quod deserturus non est, & mobile nequit naturaliter moueri ad nouum locum, nisi deserendo antiquum.

Ex dictis constat Christum provt in Eucharistia posse exercere quascumque actiones intellectus dependentes à ministerio sensus interioris (& consequenter, actus omnes voluntatis, qui ad eas actiones sequuntur) si alias in ipso sensu sint species sensibiles, vt esse possunt: imò de facto species sensibiles, tam sensus exterioris, quam interioris, quæ sunt, & acquiruntur in Christo prout in cœlo etiam sunt, & acquiruntur in Christo provt in Eucharistia: iuxta ea, quæ dicemus difficult. 6. vnde etiam provt in Eucharistia poterit Christus exercere actiones sensus exterioris medijs speciebus deriuatiuè connaturali consecutione acquisitis à Christo provt in Eucharistia, ex eo quod ab ipso acquirantur in cœlo, quod non negamus in nostra conclusione, sed tantum quod possit illas exercere medijs speciebus acquisitis primario, & directè à Christo provt in Eucharistia; ita vt quamuis tantum esset in Eucharistia, & non in cœlo posset illas acquirere, & sensationes exteriores exercere quod verè contingit circa sensationem interiorē, quia potest in Eucharistia speciem sensus interioris antea ab ipso diuisibiliter existente acquisitam retinere, & media ea sensationem elicere.

Soar. AEgid. Adam. Addimus, vt optimè Soarez, Ægidius, & Adamus Christum provt in Eucharistia posse de potentia Dei absoluta actiones sensuum exteriorum exercere, & etiam interiorum, quamuis in his non sint retentæ species, quia posita specie sensibili in illis operari possunt; species autem possunt à solo Deo sensibus exterioribus, & interioribus imprimi, & infundi.

DIF-

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm Christus provt existens in Eucharistia possit videri oculo corporeo?

PRIMO est difficultas, an possit naturaliter videri.

Ocham in 4.q.5 art.3. Maior dist.10.q.5.& Gabr. lect. 45. lit. P. docent Christum provt in Eucharistia posse naturaliter videri oculo corporeo (de facto tamen à Deo impediri, vt mysterium Eucharistiæ occultetur) quia Christus prout in Eucharistia verè est coloratus & præsens in loco specierũ, ergo poterit species sui in oculum immittere, & consequenter poterit videri.

S.Tho. verò in 4.dist.1. art.4. quæstiuncula 1. Scotus q.9. Soar. disp.53.sect.3. Vazq. disp.191.cap.1. Adam. q.5. dub.5.& communiter Theologi docent Christum prout in Eucharistia non posse naturaliter videri, & meritò: primò, quia Christus, aut color ipsius absque modo extensionis existens nequit producere speciem sui in oculo, quia ei nequit contiguari. Secundò, quia Christus, aut color ipsius nequit esse obiectum potentiæ visiuæ, quia potentia cogitatiua, quæ nobilior est quocumque sensu externo, vtpote valẽs confingere, & percipere plura, quæ sensu externo non percipiuntur nequit confingere aliquid in extensum, & indiuisibile, & illud cogitare.

S. Thom.
Scotus.
Vazq.
Soar.
Adamus.

Quòd si ad hanc secundam rationem respondeas ideo cogitatiuam non posse percipere, & cogitare, quod indiuisibiliter existit, quia nulla ex speciebus, quibus vtitur repræsentat rem absque modo extensionis, & absq; figura, non verò, quia ipsi deficiat virtus naturalis ad id. Contra hanc responsionem est, quod cogitatiua habet vim ad vtendum specie, verbi gratia auri absque extensione, & figura auri coniungendo sua cogitatione aurum cum extensione, & figura montis, quæ per aliam speciem repræsentatur; ergo si habe-

ret

ret vim cogitandi, quod in extensum, & indiuisibile est posset optimè vti specie auri ad cogitandum colorem illius absque extensione, & figura aliqua.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus non sufficere Christum esse coloratum, & præsentem, vt immittat speciem sui in oculum, quia ad hoc requiritur in Christo modus extensionis absque quo nequit oculo contiguari: & quamuis posset speciem sui immittere non sufficeret, vt posset videri ob defectum modi extensionis absq; quo non est obiectum sensibus proportionatum.

Secundò est difficultas, an Christus prout in Eucharistia possit de potentia Dei absoluta videri.

Alexan. Scotus. Sotus. Vazq. Ricar. Palud. Capreol. Soar.

Alex. 4. p. q. 10. memb. 7. art. 3. Scot. in 4. d. 10. quæst 9. Sot. q. 1. art. 7. Vazq. c. 2 & Ægid. art. 7. partem affirmatiuã tuentur quia in ea nulla apparet repugnantia.

Ricard. verò in 4. distinct. 10. art. 5. quæst 2. Paludan. quæst. 4. art. 1. Capreol. quæst. 4. art. 3. ad 6. contra primam concluſ. & Soar. sect. 4 partem negatiuam tradunt: & meritò, quia potentia visiua nequit suâ virtute naturali ferri in obiectum absq; modo extensionis, neq; in ea est virtus aliqua innata ad id, quia nullum indicium, neq; vestigium illius in illa apparet: ergo nequit à Deo ad id eleuari.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm ea, quæ Christus acquirit, & ipsi imprimuntur extra Eucharistiam, comitentur naturaliter ipsum in Eucharistia?

CONVENIVNT primò Theologi præsentiam localem, quæ Christo, & cuicumque corpori imprimitur in vno loco, non imprimi ipsi in alio, quia præsentia localis ita immobiliter respicit spatium, cui adest, vt extra ipsum non perseueret

eadem.

eadem. Et idem ob eandem rationem docent de motu locali, de quiete, & sessione, & de statione, & de alijs, quæ essentialiter respiciunt præsentiam localem determinatam.

Conueniunt secundò formas siue substantiales, siue accidentales, quæ essentialiter non respiciunt præsentiam & locum determinatum, quæ Christo imprimuntur in vno loco, verbi gratia, in cœlo, etiam imprimi ipsi in alijs locis, in quibus est sacramentaliter: quamuis non desint, qui id negent de aliquibus formis, sed absque sufficienti fundamento.

Est tamen difficultas, an id fiat naturaliter, an supernaturaliter pro mera voluntate Dei.

Maior in 4 distinct. 10. quæst. 4. Soarez disputat. 48. sect. 6. & Ægid. (quamuis obscure) quæstione 76. artic. 4. dubio vnico docent id fieri supernaturaliter pro mera voluntate Dei, & non naturaliter, quia calor, verbi gratia, qui ab agente naturali imprimitur corpori existenti Toleti, nequit ab eo agente illi imprimi Romæ, quia agens illud nequit transmittere suum effectum, verbi gratia, calorem vltra sphæram, & terminum sibi naturaliter præfixum. Etsi corpus existens Toleti fiat maius per additionem substantiæ, & quantitatis, vt si aquæ infundatur alia pars aquæ, non fit maius necessariò, & ex natura rei existens Romæ, quia ad eam accretionem Romæ faciendam requiritur motus localis substantiæ, & quantitatis additæ, quo tendat, & transferatur in Curiam Romanam, qui nequit naturaliter fieri: & corpus, quod corrumpitur in vno loco non necessariò, & ex natura rei corrumpitur in alio, quia corruptio corporis prouenit, vel ex diuisione continui, vel ex alteratione aliqua, quæuis autem harum fieri potest ab agente naturali in vno loco, & potest non fieri in alio. Excipit tamen Soarez actiones vitales immanentes non pendentes ab obiecto localiter applicato, quales sunt actiones sensus interioris, & intellectus, & vtriusque appetitus, quia verisimile existimat actiones has rei in vno loco impressas eam in quouis alio naturaliter comitari.

Maior. Soar. Ægid.

Scot.

Scotus. *Gabr.* *Vazq.* Scot. verò in 4. dist. 10. q. 2. & 6. Gabr. lect. 46. lit F. Vazquez disp. 192. & Conimb. 4. Phys. c. 5 q. 5. artic. 2 docent dictas formas, & mutationes vitales cõuenientes Christo (& idem est de conuenientibus, cuicumque alij corpori) independenter à loco determinato, comitari Christum naturaliter, vbique existat: & meritò, quia quæcumque formæ, & mutationes independenter à loco determinato vniuntur physicè subiecto secundùm se, prout abstrahit à loco, & ei secundùm se, prout à loco abstrahit, alligantur: ergo vbicũque fuerit dictum subiectum secundùm se, erit etiam naturali consecutione, forma illi secundùm se physicè vnita, & alligata, ex eo enim forma aliqua producitur, aut introducitur in hoc loco, & non in alio, quia subiectum, cui vnitur, est in eo loco, & non in alio, & ex eo forma aliqua existens in subiecto mouetur ad motum subiecti, & ad eundem locũ trahitur, quia est vnita illi subiecto; ergo eo ipso, quod vnum vnitur physicè alteri, secundùm se constituitur, vbi est illud, cui vnitur, quamuis in pluribus locis existat: quod maximè *Trid.* confirmat Trident. sess. 13. cap. 3. dum ex vnione, & connexione aliquorum cum corpore, & sanguine Christi existentibus in Eucharistia infert illa aliqua etiam esse in Eucharistia per concomitantiam.

Forma ergo, & mutatio, quæ vnitur Christo existenti in cœlo etiam comitatur ipsum, & naturaliter in Eucharistia, siue id fiat proximè ab agente naturali vniẽte formam, aut mutationem Christo, si aliàs verum est, quod ab agente naturali generaliter producitur proximè præsentia, quod poterit fieri ab agente naturali in Christo secundariò, & deriuatiuè, & naturali consequutione ratione dictæ vnionis, vnionis, quam facit, quamuis alias primariò, & directè non possit agere in Christum existentem in Eucharistia, neque duas præsentias eiusdem rei simul producere: siue id fiat à solo Deo (si agens naturale non possit) ad exigẽtiam tamen dictæ vnionis factæ ab agente naturali (ad eum modum, quo solus Deus naturaliter creat animam rationalem, quia eam creat ad exigentiam dispositionum, quas agens naturale induxit in materiam primam) quia vnio illa formæ, aut mutationis cum Christo exigit, vt id fiat ab eo agente, à quo fieri

posit siue id proximè fiat (vt nos credimus) ab ipsa forma vel mutatione, quę ab agente naturali vnitur Christo, quia ex se ipsa per simplicem emanationem, & naturalem consequutionem oritur, & pullulat, quia credimus generaliter præsentias, quæ non fiunt per modum localem (quales sunt illæ, quibus res fiunt præsentes, quando producuntur, & fiunt præsentes locis, in quibus sunt materiæ primæ, quibus vniuntur proximè, aut remotè) proximè oriri, & pullulare ex ipsis rebus, quæ fiunt præsentes, sicut etiam credimus subsistentiam, & proprietates naturæ ex ipsa natura proximè oriri, quod etiam credimus contingere præsentijs rerum, quibus inhæret, vel imprimitur proximè impulsus (saltem primario, & directè) vt moueantur, sed dicuntur moueri ad motum alterius, vt sunt præsentiæ aliorum accidentium à quantitate, imò & substantiæ corporalis, quia ista omnino per accidens mouentur ad motum quantitatis, cui proximè inhæret, & imprimitur impulsus, neque difficile existimamus ex eadem re duas præsentias simul oriri naturali consequutione ad vnionem illius cum subiecto existente in duobus locis.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus dicendo ad primam partem calorem ab agente naturali impressum corpori existenti Toleti etiam naturaliter comitari idem corpus existens Romæ, & id fieri vno ex prædictis modis, quamuis verius credamus fieri proximè ab ipso calore impresso ratione vnionis cum ipso subiecto, & remotè ab agente naturali vniente calorem cum subiecto quatenus causauit vnionem ratione cuius naturali consequutione, & deriuatiuè calor etiam fit præsens Romæ vltra sphæram, vltra quam agens illud non potest proximè, & directe operari: & eodem modo ad secundam partem dicimus corpus, quod Toleti fit maius additione substantiæ, & quantitatis Toleti facta, etiam fieri maius Romæ ratione vnionis substantiæ, & quantitatis additæ cum substantia, & quantitate corporis absque motu locali substantiæ, & quantitatis additæ, quo tendat Romam, sed sola simplici emanatione alterius præsentiæ substantiæ, & quanti-

tatis additæ ortæ in Curia Romana ex ipsa substantia, & quantitate addita : Et ad tertiam partem negamus corpus, quod in vno loco substantialiter corrumpitur, verbi gratia, corpus Petri non corrumpi in alio, quamuis fiat ab agente naturali, & quamuis actio præuia, à qua prouenit corruptio, non imprimeretur corpori in alio loco, quia anima, verbi gratia, quæ auferetur à materia prima Petri secundùm se in nullo alio loco reperiri potest in illa materia : addimus corpus, quod in vno loco substantialiter corrumpitur per separationem videlicet substantialem formæ à materia secundùm se, quia si corruptio non sit substantialis, vt quando fit per absolutionem vnius præsentiæ formæ, aut modi vnionis formæ cum materia in aliquo loco, vt fieri potest, quamuis à solo Deo, non eo ipso, quod corpus corrumpitur in vno loco, corrumpitur in alio, vt patet ex dictis disputat. 5. difficult. 13. quia tunc non destruitur altera præsentia, qua forma, & vnio sunt cum materia prima in alio loco, quod nobis non aduersatur, quia corruptio hęc respicit locum determinatum; forma autem, & mutatio, quæ locum determinatum respicit, impressa subiecto in vno loco non comitatur subiectum in alio loco existens, vt supra diximus.

DIFFICVLTAS VII.

Quæ prædicata attribuantur Christo ratione specierum?

CONVENIVNT communiter Theologi prædicta accidentalia speciebus conuenientia, denotantia motum localem, aut existentiam in loco verè, & propriè, & absque figura attribui Christo, vt moueri localiter, & esse hîc, aut illic, vel quia etiam ipsi Christo conueniunt intrinsecè, vt nos supra diximus, vel saltem, quia conueniunt ei extrinse-

cè,

cè, ex eo quod est physicè vnitus, & alligatus speciebus.

Est tamen difficultas, an etiam reliqua prædicata accidentalia non denotantia motum, neq; existentiam, in loco conuenientia speciebus, attribuantur Christo.

Claud. Sainctes repetit. 5. de Eucharistia cap. 3. affirmat, quia prædicata plura accidentalia conuenientia speciebus attribuuntur Christo in Eucharistia ratione vnionis Christi cum ipsis speciebus, ergo omnia debent attribui, quia omnium eadem est ratio. *Sainctes.*

Vazquez verò disputat. 193. cap. 2. negat: & meritò, quia quamuis species calefiant, aut alio modo alterentur, aut corrumpantur, Christus tamen non dicitur calefieri, neque alio modo alterari, neque corrumpi, quia prædicata hæc, & generaliter alia, quæ non referuntur ad aliquem sensum exceptis, quæ denotãt motum localem, aut præsentiam in loco, non attribuuntur secundum communẽ vsum alicui per extrinsecam denominationem, neque per derivationem ex altero.

Addimus prædicata conuenientia speciebus, quæ non referuntur ad aliquem sensum nõ attribui Christo, quia quæ ad sensum referuntur, vt videri, tangi, contrectari, dentibus atteri, & gustari, etiam attribuuntur Christo, quia Christus est sub speciebus quasi sub quodam tegumento: operationes autem sensuum non tantum dicuntur versari circa sensibilia per se, sed circa substantiam, quæ est subiectum immediatum quantitatis, & mediatum aliorum accidentium, ob quod dicitur sensibilis per accidens, sed etiam dicuntur versari circa substantiam, quæ continetur, aut contegitur subiecto ipso sensibilium per se, & ita, qui tangit, aut videt vestem, etiam dicitur tangere, aut videre hominem vestitum contectum veste ipsa.

Dicitur etiam Christus manducari, quando manducantur species, quia manducare includit cibum dentibus atterere, & motum localem traiectionis cibi ad stomachum, ex quibus iuxta ea, quæ dicta sunt dentibus atteri, potest Christo attribui ratione specierum, & motus traiectionis etiam ratione sui, quamuis derivatiuè ex traiectione specierum.

Deinde Christus dicitur frangi in Eucharistia, quando franguntur species, non quia verè in partes frangatur, & diuidatur, sed quia frangitur, & diuiditur quoad existentiam in sacramento, quia existens antea in vno Sacramento, post fractionem specierum existit in diuersis sacramentis.

Tandem Christus dicitur misceri, quando miscentur species sanguinis, & corporis (quamuis non corrumpatur, neque verè diuidatur sicut etiam grana diuersi generis frumenti, absq; corruptione, & diuisione dicuntur misceri) quia ea mixtione corpus Christi constituitur intra species sanguinis, & vndequaq; sanguine circundatur.

Est tamen discrimen inter dicta prædicata, quæ Christo attribuuntur ratione specierum, quod fractio, & mixtio attribuuntur Christo propriè absque figura, & etiam ratione sui, & intrinsecè sicut prædicata denotãtia motum, & præsentiã in loco, prædicata verò, quæ ad sensum referuntur, quamuis verè attribuantur Christo, non tamẽ proprie, sed improprie & figuratè, & tantum ratione specierum per figuram metonimiam, quia Christo attribuuntur tantum ratione specierũ ipsum continentium, seu occultantium.

Ad rationem ergo in oppositum constat non omnium prædicatorum, quæ conueniunt speciebus esse eandem rationem, vt Christo attribuantur.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm aliquando in Eucharistia videatur vera caro, & verus sanguis Christi in se ipsis?

SVPPONIMVS in Eucharistia aliquando apparuisse carnem, & sanguinem Christi, vt affirmant Pascas. libro de corpore, & sanguine Christi, capite 54. Guitmundus libro tertio

Pascas.
Guitmun

de Sa-

de Sacram. corporis, & sanguinis Christi, & plures alij & apparitiones has fieri posse duobus modis, vno modo solius visus, aut medij immutatione, ita vt in ipsis speciebus verè non sit, quod in eis apparet, sed tantum ob oculos versetur, quod Deus efficere potest producendo in visu speciem visibilem repræsentantē carnem, & sanguinem, seu eorum partem, & colores, vt existentes, & præsentes diuisibiliter in Eucharistia, quamuis re ipsa nō sint eo modo existentes, & præsentes: altero modo fieri posse facta immutatione in speciebus accipientibus figuram, & colorem, vel carnis, vel sanguinis, & hoc posteriori modo fieri, quoties sic apparent omnibus, præsertim si diu sic appareant, quoties verò species non apparent omnibus eodem modo, fieri modo priori.

Hoc ergo supposito conueniunt Theologi, quoties dictæ apparitiones fiunt priori modo immutatione videlicet solius visus, vel medij, & nō ipsarum specierum, tunc non videri veram carnem, neque verum sanguinem Christi in propria specie, & in se ipsis, quia id, quod tunc apparet, non est vere in obiecto, neque in speciebus sacramentalibus, sed tātum apparet ob immutationem visus, vel medij.

Est tamen difficultas, an quoties apparitiones fiunt posteriori modo, tunc videantur caro, & sanguis Christi in propria specie, & figura, & in se ipsis.

Alexan. 4.p.q 11.n.2.art.4. Gabr.le&t.51.lit.E. & Palatios dist.10.disp.vlt. partem affirmatiuam tuentur, quia ex vna parte id est posibile, & ex altera id est maximè conueniens ad confirmandam veritatem præsentiæ Christi in Eucharistia. *Alexand. Gabr. Palatius.*

S. Thom. vero, & Vazq. q 76. art. 8. Adamus q. 5. dub. & communiter Theologi partem negatiuam tradunt, & merito: quia in primis tunc non videtur vera caro Christi, neq; verus sanguis Christi, prout existit in Eucharistia, quia in ea existit indiuisibiliter, & tunc apparet diuisibilis: deinde non videtur vera caro, neq; verus sanguis Christi modo diuisibili, quia quāuis hoc sit posibile, si incipiat constitui in Eucharistia modo diuisibili, siue deferendo locū cœli, siue multiplicata præsentia circumscriptiua, & diuisibili Christi, id tamē est indecens, quia facile posset tangi, & contrectari ab homini-

S. Thom. Vazq. Adam.

minibus: cui maximè favet, quod quãdo sic apparet per multum tempus, diuturnitate ipsa color carnis, & sanguinis marcescit, quod non contingit colori veræ carnis, & veri sanguinis Christi. apparet autẽ tunc caro, & sanguis Christi ratione effigiei carnis, & sanguinis, quam Deus format in speciebus, quantũ ad figuram, & colorem, & quãuis in his apparitionibus simplices decipiantur, in eo tamen nullũ reperitur mendacium, quia non fiunt à Deo intentione decipiendi, sed significandi Christum esse sub speciebus.

Et quod dictum est de carne, & sanguine Christi nempe quod neque in apparitionibus posteriori modo factis videantur in se ipsis, etiam dicendum est (quiquid Ægidius dicat) de puero, aut viro Iesu sic apparente, ob rationem dictam.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm quando apparet caro, aut sanguis in speciebus maneat Christus Sacramentaliter sub illis?

CONVENIVNT Theologi, quando caro aut sanguis, aut puer apparet in speciebus non immutatione specierum, sed tantum immutatione visus, aut medij, tunc manere Christum sub speciebus quia tunc species secundum se manent in eodem statu, ac proinde tunc Christus eodem modo erit sub illis, ac erat antea.

Est tamẽ difficultas, an quãdo dictæ apparitiones fiunt immutatione specierum, tunc maneat Christus sacramentaliter sub illis.

Durand. Durand. in 4. dist. 10. quæst. 4. docet Christum tunc nõ manere sacramentaliter sub speciebus, quia sub ipsis sic mutatis nõ maneret substãtia panis neq; vini, quia sub accidentibus carnis nequit manere substãtia panis in cuius locũ successit corpus Christi, & sub accidẽtibus sanguinis nequit ma-

nere

nere substantia vini, in cuius locũ succesit sanguis Christi.

S. Thom. & Vazq. quæst. 76. art. 8. Sotus in 4. dist. 10. quæst. 1. art. 8. & communiter Thomistæ docent tunc Christum manere sub speciebus, si maneat eadem quantitas, quia quandiu eadem quantitas manet, etiam maneret substantia panis, & vini. *S. Thom. Vazq. Sotus.*

Palatios verò dist. 10. disp. vlt. Henr. lib 9. c. 28. Adam. q. 5. dub 5. & Soar. verò disp. 55. sect. 3. docẽt quoties in his apparitionibus fit tanta mutatio in speciebus, vt sub eis non conseruaretur substantia panis, aut vini, vt cõtingere potest, quamuis maneat eadem numero quantitas, tunc sub illis nõ manere Christum: & quoties in speciebus non fit tanta mutatio, vt sub illis non desineret substantia panis, aut vini, tunc sub illis manere Christum, & merito: quia Christus succedit sub speciebus ipsi substantiæ panis, aut vini in locum illius, ergo quoties sub illis non conseruaretur substantia panis, aut vini, non permanet Christus sub illis, & quoties conseruaretur, permanet. *Palatius. Henriq. Adam. Soar.*

Addimus, vt contingere potest, quamuis maneat eadem numero quantitas, quia quantitas non est dispositio sufficiens ad conseruandam substantiam panis, & vini, sed necessaria sunt alia accidentia, quæ possunt deficere, quamuis quantitas non deficiat.

Addimus contra Durandum in dictis apparitionibus posse species ita immutari quoad figuram, & colorem, vt appareant puer, aut sanguis absque eo quod sub illis corrumperetur substantia panis, & vini, quamuis adesset (ac proinde species posse sic immutari quoad figuram, & colorem, perseuerante Christo sub illis) quia possunt sic immutari à Deo, absque eo quod disoluatur temperamentum primarum qualitatum sufficiens ad conseruandam substantiam panis, & vini, si adesset: & credimus de facto regulariter, ita fieri immutationem specierum quoad figuram & colorem, vt sub ipsis sic immutatis, & apparentibus perseueraret substantia panis, & vini, & perseueret Christus, quousq; diuturnitate tẽporis contingat species ipsas corrũpi, quia id est maximè cõueniens fini, quẽ Deus regulariter medijs eis apparitionibus intẽdit, quia vel fiunt à Deo ad significandã

præsentiam Christi sub speciebus, cui fini magis congruit, quod sub illis perseueret, vel fiunt ad solatium alicuius iusti, & huic fini etiam magis congruit, quod perseueret, quia sic solatium erit magis solidum, quod si aliquando fini, qui creditur à Deo intendi magis congruat mutationem specierũ ita fieri, vt sub ipsis sic mutatis nõ perseueraret substantia panis, aut vini, & non perseueret Christus, vt quãdo species sic apparent in punitionẽ illius, qui eas intendit indigne suscipere, tunc credendũ est sub eis non perseuerare Christum, si illæ permanenter sic appareant.

Nihilominus species illæ sic apparentes, siue credatur sub illis Christus perseuerare, siue credatur non perseuerare adorandæ, & venerandæ sunt, quia si credatur sub illis perseuerare, adorandæ sunt tanquam re ipsa continentes, seu occultantes Christum; si vero credatur non perseuerare sub illis adorandæ, & venerandæ sunt, tanquam signum, & vestigium Christi.

Quoad esum verò, & consumptionem specierum sic apparentium expediens est illas non consumere (nisi reddeant ad pristinam formam) vt docent cõmuniter Theologi, quia tunc non sunt sub forma cibi, aut potus humani sub qua Christus voluit sumi, sed eas seruare ob æstimationem tanti miraculi, & ob maiorem reuerentiam huius sacramenti, & hoc consueuit in Ecclesia fieri: nihilominus si quis non horreat sumptionem specierum sic apparentium, nõ video eum prohiberi.

Sed quæres, quid faciturus est Sacerdos, si post consecrationem ante sumptionem contingat, aut species panis, aut species vini, aut ambas sic immutari, & apparere. Respondemus species non immutatas, si aliquæ non sunt immutatæ, sumendas esse à Sacerdote, quia Sacerdos tenetur præcepto diuino sacramentum ab ipso confectum sumere, quãtum possit, species verò immutatas, siue ambas, siue alteras, & non redeuntes ad pristinam speciem non esse ex obligatione, & necessario sumendas, quia non sunt sub forma cibi, & potus humani, sub qua sola Christus præcepit sumi: neque esse necessarium nouam materiam consecrare, etiam si ambæ species sic immutatæ sint, & permaneant, vt contra

Anto-

Antoninum docēt communiter Theologi, tum quia id non est necessarium ad perfectionem prioris sacrificij, quia absque sumptione, & ante ipsam, sacrificium est perfectū, tùm quia quamuis absque sumptione non esset perfectum, consecratione nouæ materiæ, & sumptione ipsius non perficeretur sacrificium illud prius, quia consecratione nouæ materiæ fieret nouum sacrificium, & eius sumptione perficeretur nouum istud, & non illud prius.

DISPVT. VII.

De accidentibus panis, & vini remanentibus in Eucharistia.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Quæ accidentia panis, & vini remaneant in Eucharistia post consecrationem?

CONVENIVNT primò Catholici in Eucharistia post conuersionem panis, & vini in corpus, & in sanguinem Christi factam media cōsecratione manere accidentia sensibilia panis, & vini, (id est, quia sensibus percipiuntur) nempè quantitatem, calorem, frigiditatem, siccitatem, humiditatem, colorem, odorē, & saporem, quia præterquam quod experientia constat dicta accidentia post consecrationem manere, definitum est in Concilio Later. c. 1. & ab Eug. 4. in suo decreto fidei: & in Trident. sess. 13.

can. 2.

can. 2. in Eucharistia manere species panis, & vini: nomine autem specierum ad minus accidentia sensibilia intelliguntur.

Conueniunt secundò Theologi non solùm accidentia sensibilia panis, & vini in Eucharistia manere, sed etiam omnia alia accidentia, quamuis sensibus occulta, quæ separata à substantia possunt conseruari: & meritò, quia in pane, & vino nulla alia accidentia reperiuntur nisi quantitas, qualitates primæ, & qualitates secundæ, quæ ex temperamento primarum naturaliter, & necessariò oriuntur, & relationes, quæ ex dictis accidentibus, & ex substantia ipsa consurgunt, quia nullo fundamento possunt alia accidentia assignari; negari autem non potest in Eucharistia manere quantitatem, & primas qualitates panis, & vini: ergo etiam remanent reliqua alia supradicta accidentia panis, & vini, exceptis relationibus è substantia panis, & vini pendentibus, quia reliqua alia ex quantitate, & ex primis qualitatibus naturaliter, & necessariò oriuntur, & independenter ab influxu aliquo substantiæ in ipsa accidentia, conseruantur in quantitate.

Sed quamuis Theologi conueniant in eo, quod reliqua accidentia panis, & vini præter sensibilia exceptis relationibus dictis maneant in Eucharistia, id tamen neque est definitum, neque certum. Et in primis id non est definitum, quia tantum definitum est species panis, & vini in Eucharistia manere: Nomine autem specierum tantum intelliguntur accidentia sensibilia, quia hæc sola dici possunt species, cum sola ipsa sint quasi simulachrum, & figura substantiæ ipsam sensibus demonstrans. Nihilominus Trident. dum can. 2. definit fieri conuersionem totius substantiæ panis & vini manentibus dumtaxat speciebus panis & vini, non definit tantum manere accidentia sensibilia panis & vini, quia particula illa exclusiua *dumtaxat*, non fuit addita ad excludenda alia accidentia præter sensibilia, sed ad excludendam substantiam panis & vini, cuius immediatè fecerat mentionem, & quam implicitè excluserat dum dixit fieri conuersionem totius substantiæ panis, & vini: deinde id non est certum, quia nullo firmo, & certo fun-

da-

damento constat, quia non est satis certum in pane & vino præter accidentia sensibilia, & ea quæ ex his, necessario oriuntur, non esse alia accidentia materialia: & quamuis esset certum non esse alia, tamen non est certum accidentia materialia inhærere quantitati immediatè, & absque influxu aliquo substantiæ in ipsa, ac proinde nequit esse certum omnia accidentia panis & vini remanere in Eucharistia post destructionem substantiæ panis & vini, à qua forsan naturaliter dependent, quia non est certum manere accidentia, quæ non experimur esse præter sensibilia, quamuis aliàs naturaliter, & necessariò oriantur ex dicta substantia hac deficiente.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm quantitas panis, & vini in Eucharistia existat per se positiue.

CONVENIVNT Catholici quantitatem panis & vini in Eucharistia manere per se absque subiecto, quia nihil est, in quo esse, aut cui inhærere possit, & oppositum est damnatum in Concilio Constantiensi sess. 8. Ex quo constat quantitatem panis & vini in Eucharistia conseruari à Deo actione distincta ab illa, qua antea in proprio subiecto conseruabatur, quia actio, qua antea conseruabatur, non erat creatiua, sed eductiua dependens à subiecto ad minus tanquam à causa materiali, qua conseruabatur dependenter ab ipso subiecto, actio verò, qua in Eucharistia conseruatur, non est eductiua, sed creatiua, non dependens à subiecto, qua quantitas independenter ab illo conseruatur: vnde actio hæc distincta est ex natura rei ab ipsa quantitate, sicut & eductiua; quia sicut quantitas modo est absque eductiua, etiam antea fuit absq; creatiua. Separatio autem realis vnius ab altero indicium est distinctionis ex natura rei inter illa.

Est

Est tamen difficultas, an præter hanc actionem creatiuam, qua nunc quantitas panis & vini in Eucharistia à Deo extra subiectum; & per se conseruatur, gaudeat modo aliquo positiuo perfectatis, an tantum dicatur esse per se negatiuè sola carentia existendi in subiecto absq; aliquo modo positiuo perfectatis superaddito.

Supponimus autem contra nonnullos modum perfectatis positiuum (qui non posset esse substantialis, sed accidētalis, & quia esset extra integritatem substantiæ, & quia esset modificans accidens) esse possibilem quantitati de potentia Dei absoluta, quia in hoc nulla apparet repugnantia, & contradictio, quia quamuis modus iste non possit esse in substantia, tanquam in subiecto remoto, & ipsi accidere, quia tantum potest conuenire accidenti existenti extra substantiam, id tamen non est necessarium ad rationem accidentis modalis, neque ad rationem accidentis in fieri, vt creationis accidentis (sicut neque est necessarium ad modum substantialem, quod possit per se existere) sed sufficit, quod sit modus, aut fieri accidentis, quod potest esse in substantia. Prædictus ergo modus accidentalis positiuus perfectatis est possibilis quantitati, & cuicumque alij accidenti, sicut substantiæ totali est possibilis modus existendi in alieno supposito, quamuis ei non sit possibilis modus inhærentiæ in alio, tanquam in subiecto, quia substantia totalis nequit fieri informans subiectum, & ab ipso dependens.

Est ergo difficultas, an modus iste perfectatis positiuus accidentalis, quem dicimus esse possibilem quantitati, conueniat de facto quantitati panis, & vini existenti in Eucharistia.

Vazq. Soarez. Valen. AEgid. Vazq. disp. 194. cap. 2. Soar. disput. 56. sect. 2. Valent. disp. 6. qu. 5. & Ægid. qu. 77. art. 1. dub. 2. docent quantitatem panis, & vini in Eucharistia existere per se modo positiuo perfectatis illi superaddito: quia vt substātia existat per se absque subiecto indiget modo positiuo perfectatis superaddito, vt existat per se absque subiecto instar substantiæ. Et confirmatur, quia existentia substantiæ absq; modo perfectatis superaddito non sufficit vt substantia existat per se: ergo existentia accidentis absque modo perfectatis superaddito

multò

multò minus sufficiet, vt accidens existat per se.

Scot. verò in 4. distinct. 12. quæstione 1. & 6. Ledesma 1. par. 4. quæst. 18. artic. 2. Bellarm. 3. de Eucharistia cap. 24. & Valent quæst. 5. par. 1. docent quantitatem panis, & vini in Eucharistia existere per se, non positiuè modo aliquo perfectatis superaddito, sed negatiuè, ex eo scilicet, quod existit in rerum natura absque subiecto: & meritò, quia dictus modus positiuus non est necessarius quantitati: ergo non est admittendus. Consequentia patet, quia absque necessitate non est admittendum nouum miraculum sine quo dictus modus esse non potest. Antecedens autem probatur, quia in primis non est necessarius, vt accidens existat in rerum natura, quia accidens de potentia Dei absoluta existere potest in rerum natura absque modo inhæsionis, quo inhæreat subiecto, & absque modo perfectatis superaddito, quia in hoc nulla inuoluitur repugnantia, & contradictio, sicut etiam substantia de potentia Dei absoluta potest existere in rerum natura absque subsistentia propria, & absque aliena, vt diximus tractatu de Incarnat. disp. 4. diffic. 7. & declaratur, quia ex vna parte quantitas est prior modo inhæsionis, & modo perfectatis, & ex altera parte isti duo modi non opponuntur contradictoriè, quia ambo sunt positiui, ac proinde inter eos reperitur medium, nempè negatio vtriusque, quia quamuis modo inhærentiæ, seu existentiæ in subiecto immediatè opponatur non existere in subiecto, nõ tamen modus existẽdi per se positiuè, & quãuismodo existẽdi per se positiuè immediatè opponatur non existere per se positiuè, nõ tñ existere in subiecto: ergo non repugnat quantitatem existere per se negatiuè absque modo existendi in subiecto, & absque modo positiuo existendi per se: deinde dictus modus positiuus perfectatis non est alio modo necessarius quantitati, quia non est necessarius ad saluanda reliqua alia, quæ sunt necessariò concedenda in Eucharistia, nec aliquid eorum, quia nullum ex eis poterit assignari ad quod saluandum sit necessarius, quia ad quodcumque ex illis sufficit quantitati non existere in subiecto, seu negatio existendi in illo, vt discurrenti per omnia necessaria facile patebit ex dictis, & ex dicendis.

Scotus. Ledesma. Bellarm. Valen.

Ad

Ad rationem ergo aduersariorum à simili desumptam respondemus substãtiam indigere modo positiuo perfectitatis, non vt existat per se, quia de potentia Dei absoluta existere potest per se negatiuè, sed vt existat per se modo sibi connaturali, quia modus hic est connaturalis, & debitus substantiæ, accidens verò non indigere eo modo positiuo perfectitatis, vt existat per se modo sibi cõnaturali, neq; eo ad id indigere potest, quia modus iste perfectitatis, qui accidenti tribueretur, quamuis esset accidentalis (imò non posset non esse talis) nequit esse accidenti connaturalis, quia potius esset illi supernaturalis, quia modus iste non solùm secundùm suam rationẽ individualẽ, sed etiã secundùm suã rationem specificã est supra exigentiã cuiuscumq; rei naturalis. Et ad confirmationẽ respondemus, quod sicut existentia substãtiæ absque modo positiuo perfectitatis non sufficit, vt substantia existat per se connaturaliter, & sufficit, vt existat in rerum natura, & per se negatiuè, ita etiam existentia accidentis absque modo positiuo perfectitatis sufficit, vt accidẽs existat in rerum natura, & per se negatiuè.

Obseruandũ est quantitatẽ in Eucharistia carentẽ modo inhærentiæ actualis, & modo positiuo perfectitatis esse in statu violẽto, nõ quia caret modo perfectitatis, sed quia caret modo inhærentiæ, quia eo caret nõ tantũ contra eius inclinationẽ materialẽ, sed etiã contra eius impetũ actiuum, seu effectiuũ internũ, quia quãtitas, & quodlibet aliud accidens non tantũ quasi causa materialis exigit modum illum inhærentiæ, sed etiã influit in illum tanquã causa efficiens (sicut substantia efficienter influit in modum positiuum substantialem perfectitatis, seu subsistentiam, vt diximus tract. de Incarnat. disp. 4. diff. 6.) quia accidens est prius secundùm naturam modo illo inhærentiæ, & est eo nobilius, & eo non indigens ad operãdum (sicut neq; substantia indiget suo modo perfectitatis ad id) & est necessariò connexum cum illo.

Quod autẽ accidens eductione producatur, non obstat, vt efficienter influat in suum modũ inhærẽtiæ, quia eductio, vt diximus tract. de Incar. disput. 2. diff. 8. tantum terminatur ad accidens, vt præcisè existens in rerum natura, & non ad accidens, vt existens in subiecto, quia modus inhæren-

tiæ

tiæ nõ producitur eductione ipsa accidentis è subiecto, sed alia actione distincta, & posteriore, quia ad diuersas entitates diuersa fieri terminantur: vnde per eductionẽ accidẽtis media, qua vt passione in fieri subiectũ materialiter cõcurrit ad ipsum accidẽs nõ ponitur accidẽs in subiecto in facto esse, seu medio modo inhærẽtiæ, sed quasi in fieri, quia subiectũ ratione eductionis, vt passio est, patitur in fieri recipiẽdo in fieri ipsum accidẽs, nõ verò in facto esse, quousq; in posteriori naturæ producitur, aut resultat modus inhærentiæ, ratione cuius inhæret in facto esse ipsi subiecto.

Addidimus quantitatem carentem modo inhærentiæ, & modo perfeitatis positiuo esse in statu violẽto, quia si modum positiuum perfeitatis haberet, quamuis careret modo inhærentiæ non esset in statu violento, quia quãuis tunc contra impetum actiuum internũ careret modo inhærentiæ sibi connaturali, sed careret illo ratione modi perfeitatis positiui sibi non disconuenientis, sed maximè congrui, quia maximè terminaret existentiã accidẽtis, & maximè suppleret vicẽ modi inhærentiæ, quia eo modo perfeitatis maximè melioraretur accidens (sicut tract. de Incar. disp. 4. diff. 13. diximus de humanitate respectu carentiæ personalitatis propriæ media personalitate verbi) quia quãuis modus ille accidentalis perfeitatis esset incõpossibilis cũ modo inhærentiæ, ita tamen esset in quãtitate, vt supposita carẽtia proprij modi inhærentiæ nõ noceret quantitati, sed eã potius perficeret, & optimè modificaret, sicut etiã personalitas verbi, quãuis incompossibilis cũ propria personalitate humanitatis, suppositã tamen carentia propriæ personalitas verbi nõ nocet humanitati, sed potius eã perficit, in quo personalitas verbi, & modus ille perfeitatis ex vna parte differunt à calore producto in aqua, quia iste non tantũ nocet quasi negatiuè, & indirectè, quatenus scilicet est incompossibilis cũ frigiditate, & eã expellit, sed etiã positiuè, & directè, & ratione sui, quia calor disponit, & iuuat ad destructionẽ aquæ, & ob id aqua habens calorem est in statu violento, quia caret frigiditate medio calore sibi directè nocuo, ac proinde est in statu violento ob duplicem titulum, nempè quatenus caret frigiditate, & quatenus habet calorem.

DIF-

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm modus perfeitatis accidentalis possibilis accidenti sit supernaturalis?

Vazq. VAZQVEZ 1.p.disp.114.cap.4. docet modum hunc accidentalem perfeitatis esse naturalem quoad substantiam: primò, quia modus iste perfeitatis habet connexionem naturalem cum negatione substantiæ panis & vini, quia ex hac negatione naturaliter oritur, quia consequitur ad destructionem illius substantiæ, sed negatio hæc est naturalis: ergo etiam dictus modus perfeitatis cum ea negatione naturaliter cõnexus, est ordinis naturalis. Secundò, quia modus substãtialis perfeitatis perfectior est accidentali. Addit tamen dictum modum esse supernaturalem ex parte efficientis, sicut est reproductio hominis, quia à nullo agente naturali potest produci, sicut neque homo reproduci.

Ochag. Ochag. verò qu.27. & nonnulli alij Recentiores Thomistæ q.77.art.5. docent dictum modum accidentalẽ perfeitatis esse supernaturalem quoad substantiam: & meritò, quia modus iste adhuc secundum suam speciem est supra exigentiam cuiuscumq; rei naturalis.

Ad primam verò rationem in oppositum negamus dictum modum accidẽtalem perfeitatis esse connexum cum negatione substantiæ panis & vini, quia non oritur ex ea, tum quia destructa substantia panis & vini quantitas illius non exigit conseruari, & multò minus reliqua accidentia, tum etiã quia quamuis exigeret conseruari, non tamen exigeret conseruari medio modo perfeitatis, quia absque eo conseruari potest, & facilius, quia absque nouo miraculo, quod requiritur ad productionem illius modi.

Ad secundam concedimus modum substantialẽ perfeitatis esse naturalem, quia est debitus naturæ substantiali,

nega-

negamus tamen modum accidentalem perfeitatis etiã esse naturalem ob supra dictam rationem, & ad probationem concedimus modum substantialem esse perfectiorem, & ex eo tamen non concluditur modum accidentalem etiam esse naturalem, & non supernaturalem, quia naturale potest esse perfectius supernaturali, quia substantia creata perfectior est gratia habituali, quamuis hæc sit supernaturalis, & illa naturalis.

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm reliqua accidentia panis, & vini maneant in quantitate tanquam in subiecto.

SVPPONIMVS reliqua accidentia panis, & vini præsertim absoluta ex natura rei distincta à substantia, & quantitate, posse à Deo constitui, & conseruari per se extra subiectum, quia in hoc nulla apparet contradictio. Est tamen difficultas an de facto sit factum.

Ocam. lib. de Sacramento altaris cap. 62. & 63. Gabr. lect 44 lit. K Mai. in 4 dist. 12. quæst. 2. Aliacens. quæst. 6 art. 3. docent omnia accidentia panis, & vini post consecrationem existere per se absque subiecto, quia existimant in rerum natura non esse aliquam vnam, & peculiarem quantitatem, sed tam substantiam materialem, quàm qualitates, & reliqua accidentia materialia habere propriam quantitatẽ, & extensionem abipsis indistinctam, ex quo optimè infertur qualitates, & alia accidentia panis, & vini in Eucharistia nulli subiecto inhærere, quia si alicui, maximè quantitati ab ipsis distinctæ, hæc autem non est in rerum natura; idem quoad subiectum dictorum accidentium, nempè non esse in subiecto, docet Marsi. in 4. q. 9. art. 2. alio tamen fundamento nixus, quia quãuis admittat quantitatẽ esse peculiare accidens à substantia materiali, & ab alijs accidentibus materialibus

Ocham. Gabr. Maior. Aliacens.

distinctum, existimat tamen reliqua accidentia non inhærere immediatè quantitati, sed substantiæ, sicut ipsam quantitatem, in Eucharistia autem non manet substantia panis, & vini, cui inhærere possit.

S. Thom. Vazq. Soar. Adamus. Becan.

S. Th. verò, & eius interpretes q. 77. art. 2. & communiter Scholastici in 4. dist. 11. Vazq. disp. 194. cap. 3. Soar. disp. 56. sect. 3. Adam. q. 6. du. 1. & Becan. c. 20. q. 2. docent reliqua accidentia panis & vini in Eucharistia esse in quantitate tanquam in subiecto, & solam ipsam quantitatem esse per se extra subiectum, & meritò: primò quia si quantitas in Eucharistia non esset subiectum reliquorum accidentiũ materialium, & sufficiens absq; concursu materiali substantiæ, agens naturale nõ posset in speciebus sacramẽtalibus qualitatem aliquam producere, v. g. calorem (quod est contra experientiam) quia non potest producere accidens per se existens extra subiectum sufficiens. Secundò, quia si reliqua accidentia in Eucharistia non essent in quantitate tanquam in subiecto, & consequenter non essent in aliquo subiecto, non esset vnio aliqua physica inter accidentia panis inter se, & inter accidẽtia vini inter se in Eucharistia, quia inter se nequeunt immediatè vniri, cũ nequeat vnũ informare alterũ.

Constat ergo fundamentum Marsilij falsum esse, nẽpè accidentia materialia distincta à quantitate immediatè esse in substantia, tanquam in subiecto, & non in quantitate, aliàs accidentia, quæ ob rationes dictas in Eucharistia sunt immediatè in quantitate, mutassent subiectum.

Ad fundamentum verò Ochami, & aliorum negamus non esse peculiarem quãtitatẽ ex natura rei distinctã à substantia, & ab alijs accidentibus, ratione cuius vna substãtia, quæ vnam tantum potest habere quantitatẽ est impenetrabilis cum altera, quia hæc altera debet habere alteram quãtitatem, & duæ quantitates non possunt esse simul in eodem spatio, vt quotidiè experimur, ac proinde multo minus in eodem subiecto; ex quo etiam cõstat substantiã, & alia accidentia materialia non habere proprias quantitates, quia ex his plura sunt simul in eodem spatio, & in eodem subiecto.

Reliqua ergo accidentia materialia panis, & vini distincta à quantitate non mutantur physicè per consecratio-

nem,

nem, quia post eam perseuerat in eodem subiecto, & eodem modo: quantitas verò physicè mutatur, quia amittit modum inhærentiæ, quo erat in substantia panis & vini.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm accidentia, seu species panis & vini in Eucharistia possint agere propria virtute?

CONVENIVNT Theologi accidentia panis & vini in Eucharistia eodem modo agere, ac quando erant in propria substantia, vt experientia constat, calor enim panis in Eucharistia verè calefacit, & eodē modo quo antea, & humiditas vini in Eucharistia verè humectat, sicut antea: imò accidentia vini conuertunt aquam ipsis infusam in vinum.

Est tamen difficultas, an accidētia panis & vini id efficiant propria virtute seruato modo naturali, an Deo supplēte efficientiam aliquam substantiæ, in qua erant.

In primis, quod attinet ad productionem formæ accidentalis, qua calor, v.g. producit calorem, & humiditas humiditatem, conueniunt communiter Theologi id efficere accidentia in Eucharistia naturaliter, & propria virtute, sicut ante consecrationem: & meritò, quia dicta productio sufficienter prouenit à solo accidenti, vt à principio efficiēti, quia in ipso accidenti efficienti est sufficiens efficacitas, & virtus ad omnem rationem existentem in effectu, in calore enim producente est sufficiens virtus ad omnem rationē existentem in calore producto, quia omnis hæc ratio sufficienter correspondet calori producenti, vt causæ efficienti, & subiectum accidentis nullam illi confert vim ad operandum, quia si subiectum sit substantia tantum est vehiculum ipsius accidētis efficientis, & si sit quātitas præter hoc, quod sit vehiculum, solū habet, quod sit illi quasi conditio ad operandū, quia ratione quantitatis, accidentia fiunt contigua passo, quod est illi necessarium ad operandum in passo.

Et idem ob eandem rationē dicendum est, quod attinet ad productionem specierum intentionalium sensibiliū quibus accidentia sacramentalia sentiri possunt, quod scilicet ab ipsis accidentibus naturaliter proueniat.

Deinde quod attinet ad productionem substantiæ prouenientem ab ipsis accidentibus sacramentalibus, difficultas est, quomodo ab ipsis proueniat. In hac difficultate philosophandum est sicut in difficultate de accidenti separato à proprio, seu connaturali subiecto, v. g. de calore existente extra ignem in alio subiecto de quo disputatur 2. phys. c. 3. vbi nos diximus accidētia à proprio subiecto separata, imò & accidentia existentia connaturaliter in proprio subiecto, concurrere immediatè ad productionem substantiæ virtute propria in ipsis existente absq; concursu immediato proprij & connaturalis subiecti, quamuis non dicantur concurrere, vt causæ principales ad eam productionem, quia sunt inferiora, & imperfectiora, quàm ipsa substantia, quam producunt, sed vt instrumenta propriæ substantiæ illius videlicet, à qua saltem remote producta sunt, quia cōcurrunt tanquā virtus propriæ substantiæ, quod etiā tradit Vazq. difp. 195.

Tandem Theologi conueniunt accidentia sacramentalia pati ab agente naturali, imò & ab eo corrumpi, vt experientia constat, calefiunt enim ab igne, & humectantur ab aqua, & à qualibet horum, & etiam ab alijs agentibus naturalibus corrumpuntur.

DIFFICVLTAS VI.

Quomodo ex accidentibus, seu speciebus Sacramentalibus possit substantia aliqua produci?

NON minus experientia cōstat accidentia sacramentalia panis, & vini in Eucharistia à contrario agente naturali corrumpi, quam ipsis corruptis succedere substantiam aliam distinctam v. g. substantiam vermis, aut ignis.

Est

Est tamen difficultas, quomodo, & qua virtute substantia illis corruptis succedens, de nouo producatur: occasio tamen, & ratio difficilis est, quia tunc deficit materia prima in qua forma substantiæ succedentis possit recipi.

Circa hãc difficul. in primis Innoc. 3. lib. 4. de mysterijs missæ cap. 11. Bonau. in 4. dist. 12. prima parte dist. ar. 2. q. 1 & Alexan. 1. p. q. 10. m. 7. art. 2. docent tunc eandem numero substantiam panis, & vini, quæ erat ante consecrationem reproduci miraculosè, & ex materia prima ipsius nouam illam substantiam produci.

Modus hic dicendi communiter reijcitur, & merito: quia vel substantia panis, & vini redit, & reproducitur permanentibus adhuc accidentibus cõsecratis, vel his iam corruptis, si permanentibus, ergo simul sunt substantia panis, & vini cum corpore, & sanguine Christi, quia quandiu manent accidẽtia illa, tandiu sub illis manẽt corpus, & sanguis Christi: si autem substantia panis, & vini redit accidentibus illis corruptis, tunc substantia panis, & vini esset absq; suis accidentibus, vtpote iam corruptis, imò ex ea substantia redeunte non posset fieri, quæ de nouo succedit accidentibus illis corruptis, quia hæc substantia succedens fit in eadẽ duratione, in qua accidentia illa consecrata corrũpuntur, ac proinde in eadẽ, in qua substantia illa panis, & vini redit, & est, ex substantia autem, quæ est, dum est, non potest alia fieri.

Secundò Ferrariensis 4. contra gentes c 66. Capreol. in 2. dist 1. q 3. a 3. Henriq. quodli. 4. quæst. 36. & Ægidius Theoremate 45. docent ex quantitate panis, & vini quasi ex materia prima produci formam substantiæ succedẽtis, quia quantitas in Eucharistia gerit vicem primi subiecti, & in ea recipiuntur dispositiones, ad quas consequitur noua illa forma substantialis. *Ferrra.* *Capreol.* *Henriq.* *Ægidius.*

Modus etiam iste dicendi cõmuniter reijcitur, & merito primò quia quantitas sua natura nõ est receptiua formæ substantialis, neq; potest à Deo eleuari ad illam recipiendã ex defectu capacitatis ad id, vt ostendit Vazq. disp. 132. cap. 6 deinde secundo quia substãtia succedens v.g. vermis nequit componi, & coalescere ex quantitate, & ex forma substantiali, sed ex hac, & ex materia prima. *Vazq.*

Caiet. Tertio Caiet. q. 77 art. 5. docet quantitatem in Eucharistia gerere vicem materiæ primæ quoad receptionem dispositionum ad formam substantiæ succedentis introducendam, & in ea duratione, in qua introducitur Deum convertere quantitatem illam in materiam primam, & agens naturale formam illam introducere.

Modus tamen iste dicendi in eo displicet, quod asserit quantitatem sacramentalem converti in materiam primam quia quãtitas illa non desinit ex vi productionis materiæ primæ, quia non desinit ex natura rei, vt patet, nec ex vi aliquorum verborum, vt etiam est manifestum.

Scotus. Durand. Maior. Gabr. Vazq. Soar. Ægidius. Quartò ergo Scotus in 4. dist. 12. quæst. 6. Durand. q. 2. Maior quæst. 4. Gabr. quæst. 1. art. 3. Vazq. disp. 194. cap. 3. Soarez disput. 57. sect. 3. & Ægidius quæst. 77. artic. 5. num. 57. docent, & merito, in instanti, aut in tempore, in quo post immutationem accidentium panis, & vini, quæ sufficeret ad corruptionem propriæ substantiæ, si adesset, & introducenda est noua forma substantialis, produci à Deo per creationem, materiam primam, in qua introducitur forma illa noua: & illam creari à Deo ad exigentiam dictæ immutationis accidentium, nõ ad exigentiã naturalẽ, sed vt occultetur mysterium Eucharistiæ.

Et in primis in eo instanti, aut tempore produci materiam primam patet, quia in eo producitur substantia composita ex materia prima, & ex forma, quorum neutra præerat in rerum natura. Deinde materiam hanc creari constat, quia fit ex nihilo, & hanc materiam primam non produci à Deo ad exigentiam naturalem dictæ immutationis præcedentis in quantitate sacramentali patet, quia ad materiam primam, quæ producitur extra subiectum, quia ipsa est primum subiectum, nulla est, neque præcedit dispositio, & immutatio, sed illam produci ad exigentiam occultationis mysterii, quia si non producatur materia prima, non succedet substãtia aliqua totalis ad corruptionẽ specierũ, quo dabitur non leue indicium mysterij Eucharistiæ.

Addimus materiam primam, & formam produci in instanti, aut tẽpore, quia si substantia, quæ succedit speciebus sit viuens vt vermis, producitur in instanti, si vero sit nõ

viuens,

viuens, producitur in tẽpore, quia productio substantiæ succedentis fit in eadem duratione, in qua fieret si sub accidentibus sacramentalibus esset propria substantia ipsorum.

Sed an creetur à Deo noua numero materia prima, an recreetur illa eadem numero, quæ destructa fuit in conuersione Eucharistica incertum est: Credimus tamen contra non paucos, vt optimè Soar. & Ægid. eandem numero materiam primam reproduci, quia recreando eandem numero materiam est minor mutatio in rerum natura, quam in creando nouam numero materiam, quia in recreando eandem tantum fit ipsa recreatio, & noua introductio quantitatis sacramentalis in ipsa materia antiqua recreata, increando vero nouam numero materiam, fiunt ipsum creare materiam nouam, & annihilare quantitatem sacramentalem ne transeat ad nouum subiectum, & producere nouam quantitatem in materia creata.

Sed à quo forma illa substantialis producatur, & consequenter substantia ipsa totalis succedens, an à solo Deo, an ab agente naturali, incertum est: credimus tamen contra Scot. & Vazq. vt bene Soar. & Ægid. produci ab agẽte naturali immutãte quantitatẽ sacramentalẽ, quia vere potest ab ipso produci, ergo ipsi non est denegandũ consequentia patet, antecedens autẽ probatur, quia in instanti, aut in eo tempore, in quo forma illa producitur, adest materia prima à Deo recreata, in qua, & ex qua possit ab agente naturali produci, & est extensa per quantitatẽ sacramentalẽ à Deo in eo instanti, aut in eo tẽpore reunitam materiæ primæ, si necessaria est extensio in materia prima, vt ipsi cõtiguetur, & approximetur, vt nos credimus esse necessariã, & etiam credimus formã illam produci ab agente naturali ad exigentiã naturalem materiæ primæ, & dispositionum naturaliũ ab agente naturali productarũ in dicta quãtitate, quia in ea duratione adest materia prima, quæ naturaliter exigit formã, & adsunt dispositiones ad formã productã in quãtitate tunc reunita à Deo materiæ primæ. Vnde materia prima, quantitas, & dispositiones sunt prius natura, quã forma producendã ab agẽte naturali, quia cõducunt ad productionẽ illius materia prima tanquam causa naturalis in qua, & ex qua producitur

ab agente naturali, & quantitas quasi conditio in actu primo, vt agens naturale contiguetur, & approximetur materiæ primæ, vt in ipsa, & ex ipsa formam producat, & dispositiones conducunt, vt agens naturale illam producat in materia, & ex materia disposita.

DIFFICVLTAS VII.

Quomodò ex accidentibus, seu ex speciebus sacramentalibus possimus nutriri?

CONVENIVNT Theologi nos posse nutriri accidentibus, seu speciebus sacramentalibus in iusta quantitate sumptis. Est tamen difficultas circa modum, quo fieri possit nutritio.

Circa modum hunc quilibet philosophatur eodem modo, quo circa productionem substantiæ speciebus corruptis succedentis, de quo egimus difficultate præcedente.

Iuxta doctrinam ergo à nobis in ea traditam dicendum est nos nutriri sumptione specierum sacramentalium, non quia nutriamur ex corpore, & sanguine Christi, quia corpus, & sanguis Christi non conuertuntur in substantiã nostram, quia sunt incorruptibili modo sub speciebus: neque quia nutriamur ex ipsis speciebus, quia species non possunt habere vicem materiæ primæ, vt in ipsis forma alimenti, aut hominis introducatur: sed quia nutrimur ex ipsa substantia ab agente naturali producta, speciebus in stomacho corruptis succedente, quæ habet rationẽ alimenti, quia speciebus in stomacho corruptis succedit talis substãtia, qualis ex digestione substantiæ panis, si adesset, ex vi caloris naturalis succederet pro alimento, quia substantia ipsa panis non est immediatũ alimentũ, sed substantia ipsi post digestionẽ succedens. Nutrimur ergo ex speciebus sacramentalibus, quia substãtia ipsis in stomacho digestione corruptis pro alimẽto succedens conuertitur in substãtiam hominis vi caloris na-

turæ-

turalis. Et eadem proportione ex speciebus sacramentalibus vini in magna copia sumptis inebriamur, ac si sub illis esset substãtia vini, quia sicut substantia vini, si adesset, vi caloris naturalis, resolueretur in vapores, quibus in cerebrum ascendentibus inebriamur, sic etiam substantia vini non existente, sed tantum speciebus virtute diuina recreatur materia prima, & ipsi reunitur quantitas cum dispositionibus vi caloris naturalis introductis in illa, & in ea materia prima virtute eiusdem caloris producitur substantialis forma vaporis, quã calor naturalis produceret, si vinã non defuisset.

Nutrimur ergo sumptione specierum sacramentalium non ex ipsis tanquã ex alimento adhuc mediato, quia nõ nutrimur immediatè ex aliquo in quod species ipsæ conuersæ fuerint, sed tantum nutrimur ex illis occasionaliter, quia nutrimur ex substantia dicto modo succedẽte ipsis corruptis, cuius aliqua pars sub vna forma ad nutritionem reseruatur, & alia pars sub alia forma in secessum emittitur.

Obseruandum autem est, primò contra Valdens. to. 2 de Sacram c 60. corpus & sanguinem Christi etiam manducari, & bibi ab auibus, & à bestijs species sacramentales sumentibus ratione ipsarum specierum, quia eas verè (quamuis non sacramentaliter) manducant, & bibunt, quia species dictæ verè sunt cibus, & potus materialis earum.

Obseruandum est secundò, in quo contra Bonauent. in 4. distinct. 13 art. 2. q. 3. conueniunt communiter Theologi corpus Christi non deserere species nondum corruptas, sed eas comitari, etiamsi à bestia aliqua sumantur, aut in locum aliquem sordidũ incidant, quia corpus, & sanguis Christi succedunt loco substantiæ panis & vini, ac proinde tandiu perseuerant sub speciebus, quandiu substantia panis & vini perseueraret sub illis: imò in directorio inquisitorum 2. par. q. 10. refertur Gregor. XI. damnasse asserentes sub hostia consecrata in lutum aut in locum sordidum proiecta non manere corpus Christi nondum corruptis speciebus. Et sanè Christus prout est sub speciebus, nequit coinquinari ex immundo loco, quia est sub speciebus modo impassibili ab agente naturali corporeo.

Ex quo etiam constat Christum non deserere species

ad introitum earum in ſtomachum (vt falsò credit Gloſſa in can. *Tribus* de Conſecratione diſtinctione 2. ne Chriſtus in ſtomachum immundum deſcendat) quia id non tantum eſt contra communem Theologorum ſenſum , & contra prædictam rationem, ſed etiam, contra ſcripturam Ioan. 6. vbi ſupponitur corpus, & ſanguinem Chriſti manducari, & bibi, quia quod non traijcitur in ſtomachum non dicitur manducari, neq; bibi, quamuis ore ſumatur, & guſtetur, & dentibus teratur, ea enim, quæ ore ſumuntur, quamuis dentibus terantur, & guſtentur non dicuntur manducari, neque bibi, ſi eijciantur extra os, antequam in ſtomachum traijciantur.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm per mixtionem liquoris cum ſpeciebus vini conſecratis ſanguis Chriſti deſinat eſſe ſub illis?

Alexan. Maior. IN primis Alexan. 4 p quæſt. 10 memb. 7. art. 7. & Maior in 4. diſtinctione 12. quæſtione 4. dubio 3. docent mixtione liquoris non conſecrati, verbi gratia, vini, aut aquæ cum ſpeciebus conſecratis ſanguinem Chriſti deſinere eſſe ſub illis, quamuis, mixtio fiat ſolum diuiſione, & penetratione abſque alia phyſica alteratione, quia per eam mixtionem deſineret eſſe ſubſtantia vini, ſi adeſſet ſub illis accidentibus, quia ex ſubſtantia vini, & ex liquore illo coaleſceret alia tertia ſubſtantia ab ipſis, quæ miſcentur, diſtincta.

Sotus. Secundò Sotus in 4. diſtinct. 10. quæſt. 2. art. 8. docet, quod ſi gutta vini conſecrati miſceatur magnæ copiæ vini non conſecrati ſanguis Chriſti manebit ſub gutta illa conſecrata, quando vinum conſecratum, & non conſecratum ſunt eiuſdem ſpeciei, ſi tamen ſint diuerſæ ſpeciei poterit gutta illa conſecrata corrumpi à vino non conſecrato, & tunc ſi corrumpatur, non manebit ſanguis Chriſti ſub gutta

illa;

illa quod si species consecratæ misceantur cum alijs consecratis, sub omnibus manebit sanguis Christi quomodocumque misceantur.

Tertio Paludan. in 4. distinct. 12. quæst. 5. artic. 2. & Capreol. quæst. 1. artic. 3. ad argumenta contra secundam conclusionem docent, quod si vinum infusum speciebus cõsecratis, non possit ipsis facile misceri, quia vinum infusum, vel species consecratæ sunt crassioris naturæ, ita vt non possit fieri diuisio, & penetratio per partes minutissimas non statim desinet esse sanguis Christi sub illis diuisione, & penetratione illa, nisi etiam accedat alteratio aliàs sufficiens ad corruptionem: si verò vinum infusum, & species consecratæ sint subtilioris naturæ, ita vt facile possint per minutissimas partes diuidi, & penetrari, tunc ea sola diuisione, & penetratione species consecratæ corrumpentur, ac proinde sub illis non erit amplius sanguis Christi. *Palud. Capreol.*

Tandem Durand. in 4. dist. 12. q. 3. Vazq. disp. 195. c. 6. Soar. disp. 57. sect. vlt. & Ægid. q. 67. art. 3. docent, & meritò, per mixtionem liquoris cum speciebus consecratis factam sola diuisione, & penetratione absque physica immutatione specierum ad earum corruptionem sufficiente sanguinem Christi non desinere esse sub illis. *Duran. Vazq. Soar. AEgid.*

Et in primis id probatur, quando liquor speciebus consecratis infusus est eiusdem speciei, vt quando speciebus vini rubri consecratis infunditur vinum rubrum non consecratum, quia tunc sola diuisione, & penetratione, quamuis per minutissimas partes facta non destrueretur propria substantia vini, si adesset sub speciebus; ergo sub ipsis non desinet esse sanguis Christi, quia iste tamdiu perseverat sub illis, quamdiu perseveraret propria substantia vini. Antecedens autem probatur primò, quia substantia non viuens, qualis est substantia vini, in qualibet minima parte, quamuis ab alijs separata conseruari potest quantum est ex parte quantitatis. Secundò, quia quamuis substantia vini conseruari non posset sub qualibet minima parte separata, & non continuata cum alijs, potest tamen sub qualibet minima continuata cum quantitate substantia eiusdem speciei, vt patet.

Quod

Quod autem tunc si adesset propria substantia vini cõsecrati, fieret vnum tertium vinum per continuationem nõ sufficit, vt sub speciebus consecratis desinat esse sanguis Christi, quia continuatio hæc ratione cuius fieret vnum tertium vinum, si adesset propria substantia vini sub speciebus consecratis non sufficeret, vt non maneret substantia propria, quæ esset ante continuationem) quamuis non maneret sub denominatione totius, sed partis) quia in materia illius vini consecrati, si adesset, nulla noua forma introduceretur sicut neque in materia vini non consecrati infusi introducitur, & ideo tunc ex pluribus substantijs, si etiam adesset propria vini consecrati, fieret vna nõ tam corruptione plurium, & productione tertiæ, quam cõtinuatione plurium, ac proinde non sufficeret, vt sub speciebus consecratis quamuis continuatis cum accidentibus vini non consecrati desineret esse sanguis Christi, sicut è contra diuisio, qua species consecratæ diuiduntur, non sufficit vt sub partibus, in quas fit diuisio, non maneat sanguis Christi, quamuis media illa diuisione, & discontinuatione, si substãtia propria vini adesset, ex vna fierent plures distinctæ, quia adhuc facta ea discontinuatione maneret eadem substantia vini in partibus discontinuatis, quæ antea erat in eisdem continuatis (quamuis nõ sub denominatione partis, sed totius) ac proinde ex illa fierẽt plures, non tam per corruptionem vnius, & productionem plurium quam per vnius discontinuationem.

Deinde idem probatur, quando liquor speciebus consecratis infusus est diuersæ speciei, vt quando infunditur aqua, quia etiam tunc sola diuisione, & penetratione absque superaddita physica alteratione non destrueretur propria substantia vini, si adesset, quamuis ex licore illo, & ex propria substantia vini, si adesset fieret vna tertia substantia per continuationem, quia tunc non destrueretur media aliqua physica alteratione, quia supponimus eam non esse, neque ex defectu magnitudinis, quamuis fiat diuisio in minutissimas partes, quia substantia non viuens nullam exigit determinatam magnitudinem ad sui conseruationem, neq; destrueretur per continuationem (quamuis hæc esset possibilis, & fieret) ob rationem supra adductam.

Addi-

Addidimus per mixtionem liquoris cum speciebus consecratis factam sola diuisione absq; superaddita physica alteratione ad corruptionem specierum sufficiente, sanguinem Christi non desinere esse sub illis, quia si species ita alterentur, vt corrumpantur, quamuis earum corruptio fiat ab alijs speciebus consecratis, tunc sanguis Christi desinet esse sub illis, quia tunc sub illis nō maneret propria substātia vini: imò quando ita alterantur, vt sub illis non maneret substantia vini, tunc verè annihilantur à Deo.

Sed an in vno vino sit aliqua qualitas, alteri vino, quāuis diuersi coloris, opposita, & sufficiens ad destruendum incertum est.

Ex dictis in casibus occurrentibus iudicandum est, an quando fit mixtio liquoris cum speciebus consecratis, maneat sub ipsis sanguis Christi, an non. In casu autem, in quo res maneat sub dubio, ita vt nequeat probabiliter, seu prudenter iudicari manere, vel non manere sanguinem Christi, tunc species sunt absque irreuerentia tractandæ, & à Sacerdote sumendæ, aliás exponemur probabili periculo indignè tractandi species consecratas.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm quando Christus desinit esse sub speciebus, mutetur?

SVPPONIMVS Christum non desinere esse sub speciebus primariò per mutationem sui, quia Christus non deserit species, quia ipse hoc, aut illo modo mutetur, sed desinere esse sub illis, quia illæ corrumpuntur.

Est tamen difficultas, an quando Christus desinit esse sub speciebus, quamuis ad corruptionem ipsarum nihilominùs Christus mutetur.

Alex. 4. p. q. 11. memb. 2. art. 2. & Ledesma 1. p. q. 17. art. 6. du. 5. & 6. docent Christum non mutari, quia incipit esse *Alexand Ledesma*

esse sub speciebus nulla facta mutatione in ipso, sed sola cõuersione panis & vini in ipsum; ergo quando desinit esse sub speciebus, nullo modo mutatur.

Vazq. Soarez. Vazq. verò disput. 195. n. 57. Soar. disput. 54. sect. 1. & communiter Theologi docent Christum physicè mutari, quando desinit esse sub speciebus. Et meritò, quia secundùm nostram sententiam Christus est sub speciebus modo quodam formali accidentali vnionis cum illis, existente in ipso Christo, & est præsens in loco earum, præsentia accidentali de prædicamento vbi. Ergo quando desinit esse sub speciebus amittit dictam vnionem, & dictam præsentiam: ergo tunc physicè accidentaliter mutatur, non positiuè aliquid acquirendo, sed negatiuè, seu priuatiuè duo illa amittendo.

Quod verò aliqui dicunt nempè Christum cum desinit esse sub speciebus, seu cum illas deserit, in cœlum localiter moueri, & ire, falsum est, quia quamuis Christus tunc deserat locum specierum, nullum tamen de nouo acquirit, sed retinet, quem habet in cœlo: si tamen Christus non esset in cœlo, neque alibi, nisi in vna hostia consecrata, & hæc corrumperetur, Christus maneret in loco specierum circunscriptiuè, quia ex ipso naturaliter pallularet præsentia ipsi naturalis in eo loco, sicut ex aqua calida frigiditas, ne maneret absque omni præsentia.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm desitio Christi sub speciebus sit conuersio ipsius in substantiam sibi succedentem?

EX supradictis constat speciebus corruptis, & eo ipso, Christo desinente esse sub speciebus illis succedere substantiã aliquam creatam. Et etiam constat corruptionem specierum non esse con-

uer-

uersionem ipsarum in substantiam illam ipsis succedentem, sed esse annihilationem, quia non corrumpuntur ex vi productionis illius substantiæ, quia non est directa incompossibilitas, & oppositio in rerum natura inter substantiam illam, & inter species sacramentales.

Est ergo difficultas, an desitio Christi sub speciebus sit conuersio ipsius in substantiam sibi succedentem.

Non desunt Recentiores, qui existiment eam desitionem Christi esse veram conuersionem, & transubstantiationem in substantiam ipsi Christo succedentem (ac proinde Christum conuerti in nostram substantiam, quando illum sacramentaliter suscipimus) quia ea desitio est transitus à substantia Christi in substantiam ipsi succedentem.

Soarez verò disput. 54. sect. 2. & plures alij Recentiores existimant eam desitionem Christi non esse veram conuersionem, & meritò: primò, quia substantia Christo succedens non est opposita, & incompossibilis cum Christo ex natura rei, neque ex significatione verborum, quia Christus non desinit esse sub speciebus, quia succedit alia substantia, seu quia sit, qui intendat illam producere sub illis speciebus, sed tantum desinit esse sub speciebus ex pacto, & voluntate Dei, quia species corrumpuntur, vt occultetur mysterium. Secundò, quia quamuis Christus desineret esse sub speciebus ex vi substantiæ succedentis, quia esset incompossibilis cum Christo sub speciebus, quæ verè non est, non tamen conuerteretur in eam substantiam, quia Christus non corrumperetur, ad conuersionem autem vnius in aliud necessaria est corruptio eius, quod conuertitur: ac proinde desitio Christi sub speciebus non est transitus Christi in substantiam succedentem ob duas dictas rationes.

***

DISPVT. VIII.

De effectibus Sacramenti Eucharistiæ.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm Sacramentum Eucharistiæ conferat augmentum gratiæ iustificantis?

PRÆTER hæreticos, qui generaliter omnibus sacramentis nouæ legis negant virtutem ad conferendam gratiam iustificantem ex opere operato non satis constat fuisse aliquem, qui veritatem hanc negauerit, specialiter Eucharistiæ.

Conueniunt ergo Theologi (vno aut altero forsam excepto) Sacramentum Eucharistiæ ex opere operato conferre augmentum iustificationis dignè suscipientibus illud: quod iam definitum est ab Ecclesia, vt constat ex decreto Eugenij 4. & ex Trid. sess. 7. can. 6. 7. & 8. & ex sessione 13. cap 2. si inter se conferantur.

Eugen. 4. 2 trid.

Et id deducitur ex illo Ioann. 6. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem habet vitam æternam.* Nemo autem dicitur habere vitam æternam nisi qui viuit vita gratiæ iustificantis, sed nullus virtute Eucharistiæ incipit de nouo viuere vita gratiæ per se (sed ad summum aliquando, & per accidens) quia Eucharistia viuimus tanquam cibo, & potu, nullus autem incipit viuere cibo, & potu, sed qui iam est viuens eis nutritur, & recreatur, vt amplius expendemus difficultate 7. & 8. ergo virtute Eucharistiæ viuitur

aug-

augmento vitæ gratiæ, & illud confertur.

Ita tamen virtute Sacramenti Eucharistiæ confertur augmentum gratiæ iustificantis dignè suscipientibus illud, vt etiam conferantur auxilia gratiæ actualia ad peculiares fines, in quos institutum fuit hoc sacramentum, nempè auxilia ad liberationem à peccatis venialibus, & etiam ad præseruationem à mortalibus, vt perseueremus in vita spirituali, quia perseuerantia in ea est effectus nutritionis spiritualis, ad quam Sacramentum Eucharistiæ ordinatur, & etiam ad alios peculiares fines, de quibus constabit ex dicendis, quia generale, & commune est omnibus sacramentis, vt virtute eorum conferantur auxilia efficacia gratiæ ad proprios, & peculiares fines eorum (quamuis non infallibiliter) vt docent communiter Theologi, & nos diximus tractatu de Sacram. in genere disput. 3. diff. 3.

DIFFICVLTAS II.

Quando augeatur gratia iustificans virtute Sacramenti Eucharistiæ?

CIRCA hanc difficultatem duo examinanda sunt, alterum est quo tempore Sacramentum Eucharistiæ incipiat conferre augmentum gratiæ iustificantis: alterum est quanto tempore duret virtus illius conferens augmentum gratiæ.

Circa prius Sot. in 4. distinctione 11. quæst 2. artic. 1. Ledesma prima parte 4. quæstione 20. articulo 1. Henriq. libro 8. capite 43. Valentia disputat. 6. quæst. 7. puncto 1. Ægid. quæstione 79. numero 23. & Bonac. disputatione 4. quæst. 4 puncto 2. docent Sacramentum Eucharistiæ conferre augmentum gratiæ in instanti vltimo terminatiuo traiectionis specierum ad stomachum, seu deglutionis, in quo finitur, seu perficitur traiectio specierum in stomachum, seu deglutio earum, & non antea: & meritò, quia effectus iste Eucharistiæ, vtpotè institutæ instar cibi, & potus promissus

Sotus. Ledesma. Henriq. Valen. Ægid. Bonac.

est à Christo manducationi, & potationi illius, vt constat ex illo Ioann. 6. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam*, & non nisi manducationi, & potationi perfectæ, & completæ, sed manducatio, & potatio perficiuntur, & complentur in vltimo instanti transmissionis cibi, & potus in stomachum, seu deglutionis eorum; quia manducatio, & potatio non solùm includunt sumptionem cibi, & potus in ore, sed etiam transmissionem eorum in stomachum, & in ea consummantur, traiectio autem, seu motus traiectionis non perficitur, & consummatur vsq; ad vltimum instans terminatiuum ipsius, quia vsq; ad illud semper supereſt aliquid motus traiectionis: ergo augmentum gratiæ confertur in eo vltimo instanti terminatiuo dicti motus traiectionis, in quo motus iste definit per primũ non esse (siue in eo instanti vltimo producatur aliquod indiuisibile motus, vt nos credimus, siue non producatur, vt alij existimant:) quod autem manducatio, & potatio non solùm includant sumptionem cibi, & potus in ore, sed etiam traiectionem eorum ad stomachum, seu deglutionem eorum, patet, quia qui nondum deglutiuit cibum, & potum, seu nondum traiecit illos in stomachum, quamuis eos habuerit in ore, non dicitur manducasse, neque potasse: in eo autem instanti vltimo, in quo finitur deglutio, & traiectio cibi, & potus, & consequenter manducatio, & potatio dicitur quis manducare, & potare, quia tunc perficit, & complet manducationem, & potationem, & antea non dicitur manducare, neq; potare, sed dicitur incipere manducare, & potare, quia antea non traijcit, neq; deglutit perfectè: & in eodem instanti dici potest manducasse, & potasse, quia ante illud instans præcesserunt omnes partes traiectionis, & deglutionis: & ideò dici potest augmentũ gratiæ cõferri ei, qui mãducat, & potat Eucharistiã, & etiam ei, qui manducauit, & potauit.

Id autem fit non solùm quando vnica formula, & sola consummatè deglutitur, sed etiam quando prima formula ex platibus, quæ aliquando pro eodem sacramento sumuntur, aut quando prima pars discontinuata ab alijs consummate deglutitur, quia etiam tunc species totalis, & perfecta consummatè deglutitur, non verò quando aliqua pars formulæ

mulæ continuata cum alijs partibus perfectè deglutitur, & transmittitur, priusquã aliæ partes, quia etiamsi in ea parte sit totus Christus, & mãducatione, aut potatione illius Christus manducetur, aut potetur, tunc tamen nihil primo deglutitur, seu traijcitur in cuius indiuisibili terminatiuo, & initiatiuo alterius, & continuatio vtriusq; possit augmentum gratiæ conferri, quia ante quancumq; partem est alia prior, & prior in infinitum absq; aliqua prima omniũ, & ante quodcumq; indiuisibile terminatiuum partis est aliud prius, alterius partis prioris, & ante illud est aliud prius in infinitum absq; aliquo primo omnium, ac proinde congruenter fuit à Christo institutum, vt augmentum gratiæ conferatur in vltimo instanti deglutionis speciei totalis, & perfectæ, vt sit aliquod instans fixum, in quo semper conferatur.

Circa posterius Caiet. q. 79. art. 1. & Ricard. ar. 15. docent Sacramentum Eucharistiæ conferre gratiæ augmentũ continuè toto tempore, quo durant species sacramentales incorruptæ in stomacho. Primò, quia id est maximè conforme benignitati Dei. Secundò, quia Sacramentum Eucharistiæ institutum est in cibum, & in potum spiritualem animæ: ergo quamdiu in stomacho perseuerat, confert augmentum gratiæ, sicut cibus, & potus corporalis tamdiu operantur ad nutritionem, & ad refrigerationem quamdiu sunt in stomacho.

Doctrinam hanc Caiet. & Ricard. ex parte amplectuntur Soar. disp. 63. sect. 7. Regin. lib. 29. n. 140. & Ægid. q. 79 art. 1. n 42. docentes species sacramentales, dum in stomacho incorruptæ perseuerant retinere virtutem conferendi augmentum gratiæ, & illud tamdiu conferre, quàmdiu durat actualis dispositio, & deuotio, aut toties, quoties actualis dispositio, & deuotio repetitur nouiter. *Caiet. Ricar. Soar. Reginal.*

Sot verò Ledesma, Valent. Henriq. Vazquez Bonac. vbi suprà docent, & meritò, Sacramentum Eucharistiæ in sumptione ipsa in vltimo instanti terminatiuo illius semel conferre totum suum augmentum gratiæ iustificantis, & postea nihil amplius conferre. Quod in primis, & præcipuè probatur, quia ante tempora Caietani communi Ecclesiæ sensu firmatum erat in sola sumptione ipsa augmentum *Sotus. Vazq. Valent. Ledesma. Henriq. Bonac.*

gratiæ conferri (quia effectus iste in scriptura tantum tribuitur manducationi, & potationi Eucharistiæ) & semel tantum confertri, sicut contingit alijs sacramentis: ergo non est dicendum postea conferri, neq; continuè, quamuis dispositio continuetur, nec postea discõtinuè, quamuis repetatur. Consequentia patet, quia ad hoc affirmandum nullum de nouo apparuit efficax fundamentum, absque fundamento autem efficaci nihil noui affirmandum est circa rem hanc, quæ pendet ex libera institutione Christi, præcipuè contra id, quod communiter existimabatur in Ecclesia.

Deinde idẽ probatur ab incõmodis, primò quia alias, qui indignè suscepit Eucharistiã, si postea ante corruptionẽ specierum in stomacho perfectè conteratur, aut aliter rectè disponatur, recipiet gratiam Eucharistiæ, quod quamuis dicti DD. admittant, sed absq; fundamento, & contra communem fidelium sensum. Secundò, quia alias melius, & vtilius esset maiorẽ quantitatẽ specierũ sumere, quia maiori tẽporis spatio durabũt in stomachõ absq; corruptione, & sic iuxta sententiam Caiet. & Ricardi toto illo tẽpore gratiã conferrent, aut iuxta sententiã eorum, qui Caiet. & Ricardũ ex parte sequuntur, possent gratiã cõferre, & cõferent, si actualis dispositio non cesset, aut si repetatur. Tertiò, quia aliàs iuxta sententiã Caiet. & Ricardi ille, qui post dignam sumptionem Eucharistiæ ante corruptionẽ specierũ peccat mortaliter, v.g. peccato furti, aut luxuriæ, etiã peccaret peccato sacrilegij; quia peccato illo mortali impedit effectũ gratiæ, quem species in stomacho, etiã absq; continuata, & absque noua dispositione conferrent, sicut etiã peccat peccato sacrilegij, qui suscipit Eucharistiam in peccato mortali, quia eo impedit effectum gratiæ Eucharistiæ.

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus id esse maximè conforme benignitati Dei nihilominùs absq; maiori fundamẽto non sufficere, vt contra antiquum, & communem fidelium sensum affirmetur.

Ad secundam concedimus Sacramentum Eucharistiæ esse cibum, & potum spiritualem animæ, negamus tamen in ea assimilari cibo, & potui corporali, quod semper dum est in stomacho operetur ad nutritionẽ, & ad refrigerationem

spi-

spiritualem, imò dissimiliter se habent, quia cibus corporalis non statim, ac perficitur manducatio nutrit, sed transacto aliquo tempore, in quo disponitur ad id, neque statim, ac potatio perficitur, refrigerat, sed postea, sacramentum verò Eucharistiæ statim, ac est perfectè manducatum, aut potatum, nutrit, aut refrigerat in instanti vltimo terminatiuo manducationis, aut potationis, & non postea.

DIFFICVLTAS III.

Quæ dispositio sit necessaria in suscipiente Eucharistiam, vt augmentum gratiæ ipsius recipiat?

CONVENIVNT Theologi in suscipiente Eucharistiam esse necessarium statum gratiæ, & sanctitatis, vt augmentum virtute Eucharistiæ recipiat, vt ex se patet.

Est tamen difficultas, an præter statum gratiæ aliqua alia dispositio requiratur ad id.

Alexan. 4. p. q. 10. memb. 8. ar. 3. S. Th. in 4. dist. 12. q. 2 ar. 1. quæstiun. 1 3. Duran. q. 4. Palud. q. 1 ar. 2. Caiet. q. 79. art 1. Anton. 3. p. tit. 13. c. 6 & Sylvest. verbo *Eucharistia* docent in suscipiente Eucharistiam ad percipiendum fructum augmenti gratiæ ipsius præter statum gratiæ requiri affectum aliquem deuotionis, quod Patres significare videntur, dum in suscipiente Eucharistiam, magnam deuotionem requirunt. Et ratione probatur primò à simili, quia vt quis cibo corporali nutriatur, necessarium est, quod vitaliter cõcurrat, & cooperetur: ergo vt quis cibo spirituali Eucharistiæ nutriatur necessariũ est, quod vitaliter concurrat affectu aliquo deuotionis. Secũdò ab absurdo probatur, quia aliàs si actualis aliqua deuotio necessaria nõ sit innumeri Sacerdotes, qui in statu gratiæ Eucharistiã sumunt, ingens quod dam, & incredibile augmentum gratiæ obtinuissent.

Alexan. S. Thom. Duran. Palud. Caiet. Sylvest.

S. Thom. Cabr. Sotus. Adrian. Vazq. Soar. AEgid. Regin. Bonac.

S. Tho. verò q. 79. art. 8. Gabr. lect. 85. in can. lect. T. Sot. in 4. dist. 11. q. 2. art. 2. ar. 8. Adrian. in 4. q. 1. de Eucharistia. Vazq. d. 206. Soar. d. 63. sect. 3. Ægid. q. 79. ar. 1. du. 1. Regin. lib. 29. c. c. 6. q. 3. & Bonac. disp. 4. q. 6. punct. 1. docent, & meritò, in suscipiente Eucharistiam præter statum gratiæ nullam aliã actualẽ deuotionem requiri ad suscipiendũ augmentũ gratiæ virtute ipsius Eucharistiæ. Quod satis indicat Trid. sess. 13. c. 3. dum præter statum gratiæ nullam aliã dispositionem requirit, quam, si necessaria esset absque dubio requireret. Et id ratione probatur primò, quia nullũ apparet firmum fundamentum necessitatis dictæ actualis dispositionis. Secundò, quia alias Ecclesia inutiliter, & indigné antiquitus administrasset Eucharistiã paruulis, & nũc his, qui post vsum rationis in amentiã incidunt, quia paruuli & amentes nequeũt actualem aliquam deuotionem habere. Tertiò, quia aliàs, qui absq; actuali dispositione Eucharistiã sumeret, peccaret mortaliter, quia impediret effectum illius, & eius efficacitatem frustrãret.

S. Thom. Vazq. Reginal.

Qui ergo in statu gratiæ Eucharistiam sumit absque actuali dispositione, non solùm recipit augmentum gratiæ, vt ex dictis patet, sed etiam nullò modo peccat, quia non frustrat efficacitatem Eucharistiæ: imò quamuis dum Eucharistiam sumit, peccet venialiter, non solùm recipit augmentum gratiæ, vt aduertunt S. Tho. Vazq. Soar. Regin. & Bonac. quia peccatum veniale actualiter commissum (adhuc sumptione ipsa, vt quando hæc fit ex fine viali) non destruit statum gratiæ, qui sufficit ad percipiendum dictum augmentum, sed neq; committit nouum peccatum, veniale sacrilegij, quia peccato illo veniali actualiter commisso non frustrat efficacitatem Eucharistiæ.

Obseruandum tamen est statum gratiæ, quamuis ex institutione Christi requiratur ad percipiendum augmentum gratiæ virtute Eucharistiæ, non tamen requiri tanquã dispositionem, quia dispositio importat ordinẽ aliquem proportionatum ad productionem effectus, vt calor ad productionem ignis, sed requiri, vel tãquam remotionem impedimẽti, peccati videlicet mortalis, vel potius tanquam formã ex institutione Christi habilitantem subiectum ad augmentum

gratiæ

gratiæ virtute Eucharistiæ percipiendum: & quia status gratiæ non est dispositio, ideò augmentum gratiæ non confertur iuxta mensuram status gratiæ, ita vt cæteris paribus detur maius habenti maiorem gratiam, & minus habenti minorem, sed confertur iuxta mensuram deuotionis circa Eucharistiam, quia affectus, & deuotio circa ipsam, aut circa illius sumptionem, aut circa Deum authorem illius, aut circa Christum in ipsa contentum est dispositio, & cooperatio ad sumptionem Eucharistiæ.

Patres ergo pro aduersarijs adducti, qui in suscipiente Eucharistiam cupiũt actualem deuotionem, aut aliã actualem dispositionem, non exigunt illam, vt necessariam, sed ad eam exhortantur tanquam maximè vtilem ad effectum Eucharistiæ, qui crescit ob illam, & tanquam maximè congruam dignitati illius.

Et ad primam rationem concedimus Eucharistiam, vt cibum spiritualem nutrire, diuerso tamen, & dissimili modo, quàm corporalem, quia Eucharistia nutrit efficienter, & non tanquam materia, quæ conuertatur in augmentum gratiæ: cibus verò corporalis non nutrit efficienter, sed tanquã materia, quæ conuertitur in augmentum illius, quem nutrit, & ideo viuens debet efficienter, & vitaliter concurrere ad nutritionem corporalem agendo in cibum, quia non est aliud agens particulare, quod id efficiat, non verò est necessarium, quod sumens Eucharistiam efficienter cooperetur, sed sufficit, quod supponatur spiritualiter viuus.

Ad secundam cõcedimus Sacerdotes, qui in statu gratiæ Eucharistiam sumunt peruenire ad ingens augmentum gratiæ, & credibile, cui non obstat, quod in illis sint plura peccata venialia, quia hæc non sunt incomposibilia cum augmento gratiæ adhuc ingente: quod autem non experiantur dictum augmentum, non est mirum, quia augmentum habitus infusi, quantumuis ingens non cadit sub experientiam, sicut cadit augmentum habitus acquisiti, quia habitus infusus non præstat facilitatem ad operandum, sicut præstat habitus acquisitus.

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm virtute Sacramenti Eucharistiæ præter vnionem animæ cum Deo factam medio augmento gratiæ, etiam fiat vnio aliqua inter carnem suscipientis, & inter carnem Christi?

Car. Mt. DOCTORES quidam Complutenses (vt refert Vazq. disp. 204. cap. 1.) contra Cardinalem Mendoça, qui in publica concione oppositum docuit, affirmarũt præter vnionem spiritualem animæ cum Deo mediante augmento gratiæ collato virtute sacramenti Eucharistiæ, nullam aliam reperiri inter carnem Christi, quod tradidisse videntur, *Damasc.* Damasc. 4. de Fide cap. 14. *Pseu. Cy.* Pseudo Cypr. sermone de Cœna Domini. Et ratione probatur, quia si vnio aliqua virtute Sacramenti Eucharistiæ daretur, esset quasi inter materiam & formam, vel tãquam inter agens, & passum, quia nulla alia excogitari potest, sed nequit esse, quasi inter materiam & formam, quia ex carne suscipientis, & ex carne Christi non resultat aliquod tertium compositum tanquam ex partibus, sicut resultat ex materia, & forma, neque esse potest tanquam inter agens, & passum, quia neque ex carne Christi sub speciebus, neque ex speciebus ipsis derivatur aliquid in carnem suscipientis, & quamuis derivaretur non esset sufficiens ad vnionem realem inter carnem illius, & carnem Christi, quia ex sole derivantur plures effectus in hæc inferiora, & tamen non vnitur realiter cum illis.

Pe. Mar. Dictis Doctoribus acquiescere videntur Petrus Martinezetiam Doctor Complutensis in epistolam Iudæ 3. parte comment. loco 23. & *Becan.* Becanus capite 22. quæstione 5. dum non agnoscunt aliam vnionem inter carnem suscipien-

tis,

tis, & carnem Christi, nisi propinquitatem localem inter eas, quatenus caro Christi est sub speciebus in stomacho suscipientis, & etiam Bonac. disput. 4. quæst. 4. puncto 1. dum nō agnoscit aliam vnionem nisi spiritualem cum Christo, & cum fidelibus.

Rophensis verò libro 4. contra OEcolampadium capite 21. & 32. Osius in confessione Catholica capite 42. Bellarmin. libro primo de Eucharistia capite 12. Toletus in capite 6. Ioann. annotat. 29. Alanus libro octauo de Sacrament. Eucharistiæ capite 28. Soarez disputatione 64. sectione tertia, & Vazquez disputatione 200. capite 2. docent, & meritò virtute Sacramenti Eucharistiæ non tantum fieri vnionem spiritualem animæ suscipientis cum Deo, & cum anima Christi per affectum ratione augmenti gratiæ, & charitatis collati virtute Sacramenti Eucharistiæ, sed etiam fieri peculiarem vnionem realem inter carnem Christi, & inter carnem dignè suscipientis, quæ etiam corruptis speciebus, & non manente Christo secundùm substātiam in stomacho, perseuerat: quod absque dubio tradunt Hilar. lib. 8. de Trinit. & refertur in can. *In Christo Pater*, de Consecratione distinct. 2. Chrysost. homil. 46. in Ioan. Cyrillus Hierosolym. cathech 4. Damascen. 4. de Fide, cap. 14. Cyrillus Alexand. libro 4 in Ioann. capite 14. Irenæus libro 4. aduersus hæreses cap. 34. Leo I. epist. 3. & refertur can. *In quibus* de Consecratione distinct. 2. & Innoc. III. lib. 4. de Mysterijs Missæ cap. vlt. dum omnes prædicti assignant peculiarem vnionem realem inter carnem Christi, & carnem dignè suscipientis Sacramentum Eucharistiæ tanquam peculiarem effectum huius sacramenti, & contendunt hanc vnionem tamdiu perseuerare, quamdiu digne suscipiens perseuerat in gratia.

Rophen. *OEcolāp.* *Osius.* *Bellarm.* *Tolet.* *Soar.* *Vazq.*

Hilar. *Chrysost.* *Damasc.* *Cyr. Hie.* *Cy. Alex.* *Iren.* *Leo. I.* *Innoc. 3.*

Quòd si primò respondeas Patres per figuram hyperbolem sic fuisse loquutos ad exaggerandā Sacramenti Eucharistiæ excellentiam. Contra hanc responsionem est, quod præterquam quod Patres eodem modo loquuntur de dicta vnione, & de præsentia Christi in Eucharistia, & de hac non loquuntur hyperbolicè, id est notare Patres hyperbolicæ loquutionis, quæ veritatem excedit.

Quod

Quod si secundo respondeas Patres tantum velle, quod verbum eo ipso quod vnitum fuit carni Christi etiam quodammodo vnitum fuisse omnibus hominibus. Contra responsionem est, quod non solum aduersatur Patribus in modo loquendi, sed etiam in re ipsa, quia secundum hanc respõsionem negatur peculiaris vnio, quã Patres contendunt fieri virtute sacramenti Eucharistiæ.

Quod si tertio respondeas Patres tantum voluisse carnẽ Christi vniri nostræ, quia in stomacho recipimus illam. Contra responsionem est primò, quod hæc vnio etiam fit inter carnem Christi, & carnem indigne suscipientis Eucharistiã. Secundò quod Patres contendunt vnionem ab ipsis assignatam perseuerare, quandiu suscipiens Eucharistiam perseuerat in gratia, & vnio illa localis tantum perseuerat quandiu Christus perseuerat sub speciebus in stomacho.

Quod si quartò respondeas Patres non assignare aliam vnionem inter carnem Christi, & nostram, nisi eam quæ esse potest inter ipsas, ex eo quod à carne Christi tanquam ab instrumento diuinitatis deriuetur in carnem digne suscipientis Eucharistiam virtus, & qualitas, qua caro nostra præparetur ad immortabilitatem similem ei, quam habet caro Christi. Contra responsionem est, quod præter quam quod. Hæc qualitas fingitur absque fundamento, deriuatiõ illius ex carne Christi in nostram non sufficit, vt caro Christi & nostra fiant vna caro, & vnum corpus, quod Patres intendunt.

Quod si quinto repondeas patres non assignare aliam vnionem nisi eam, quæ esse potest ex eo quod virtute Eucharistiæ dignè susceptæ deriuentur, & dentur digne suscipienti auxilia gratiæ, medijs quibus efficiat membra sua arma iustitiæ ad pie, & iuste operandum. Contra hanc responsionem est, primò quod hæc deriuatio, & collatio auxiliorum non sufficiat, vt caro Christi, & caro suscipientis sint vna caro, & vnum corpus. Secundò quia etiam virtute aliorum sacramentorum deriuantur auxilia gratiæ ad opera pia, & iusta secundum fines peculiares eorum, & tamen Patres contendũt virtute Eucharistiæ fieri peculiarem vnionem.

Vnio ergo peculiaris inter carnem Christi, & carnem

digne

dignè suscipientis Eucharistiam proueniens peculiariter ex digna susceptione illius, & tandiu perseuerans, quandiu suscipiēs perseuerat in gratia adhuc post specierum corruptionem, non est vnio aliqua physica, vt patet, sed est quædam vnio moralis similis vnioni morali, quæ est inter corpora coniugum prouenienti ex copula absque irreuerentia, & iniuria ab vno in alterum facta, ratione cuius fiunt vna caro, & vnum corpus, quia sicut coniuges non solum fiunt vna caro physicè ratione copulæ quomodolibet adhuc iniuriosè habitæ, quia fiunt principium physicum vnius carnis, & prolis, sed etiam fiunt vna caro moraliter ratione copulæ inter ipsos libere, & absque iniuria habitæ, quia hæc tam intima coniunctio liberè, & absque iniuria habita exigit moraliter vt vnus coniux carnem alterius quasi propriam respiciat, habeat, & tractet, & è contra: ita etiam ex eo quod Christus in Eucaristia carnem suam libere communicet suscipienti tanquam cibum, quo specialiter nutriatur, & eam digne suscipiens illam intra suam carnem, & viscera liberè suscipiat absque iniuria, & irreuerentia in Christum, caro Christi, & caro digne suscipientis illam fiunt vna caro, & vnum corpus non physicè, vt patet, sed moraliter, quia hæc tam intima coniunctio liberè, & dignè facta exigit moraliter, vt Christus carnem nostram, intra quam ipse, & caro ipsius vt cibus spiritualis liberè, & digne suscipitur, habeat quasi propriam, & eam quasi propriam tractet, & è contra, vt digne suscipiens Eucharistiam carnem Christi, quam intra se libere, & digne recipit, eam habeat, & tractet vt propriam nihilominus vnio hæc, quamuis tantum sit moralis, dicitur à Patribus realis, & naturalis, & substantialis, quia non fit ratione solius affectus, sed etiam ratione receptionis realis carnis Christi secundum rem, & secundùm naturam, & secundùm substantiam intra nos: & ob hanc vnionem moralem inter carnem Christi, & nostram prouenientem ex digna susceptione Eucharistiæ Sacramentum Eucharistiæ dicitur à Patribus communio.

Perseuerat autem vnio hæc moralis etiam post corruptionem specierum, quandiu digne suscipiens perseuerat in gratia accepta, quia quandiu in ea perseuerat, caro digne

suscipientis digna est, vt ob mixtionem præcedentem cum carne Christi tractetur à Christo quasi propria, nõ verò post amissionem gratiæ.

Sumptio verò Eucharistiæ indigna, & in statu peccati mortalis facta nõ vnit moraliter carnem Christi, & carnem indigne suscipientis, sed tantum localiter, quia sumptio illa non fit absq; iniuria, & irreuerentia in Christum, ob quod coniunctio illa localis, quamuis libera non exigit, vt caro dignè sumentis habeatur, & tractetur à Christo quasi propria: sicut neque copula carnalis vi, & oppressione facta sic commixtos efficit vnam carnem moraliter ob eandem rationem siue sint matrimonio coniuncti siue non, efficit tamen illos vnam carnem physicè, id est principium physicũ vnius carnis, & prolis, ob quod inter sic commixtos, si matrimonio tantum rato coniuncti sint, consummat matrimonium, quia scilicet efficit illos principium vnius prolis, ad quam matrimonium ordinatur.

Id verò, quod addit Vazq. nempè ad vnionem moralem inter carnem viri, & carnem fœminæ requiri, quod copula carnalis oriatur, & fiat ex amore amicitiæ, seu beneuolentiæ, & mutuò, dicitur absq; fundamento, imò & contra rationem, quia eo ipso, quod copula fit liberè, & absq; iniuria, & irreuerentia, exigit, vt caro vnius tractetur ab altero quasi propria, & è contrà: & sanè copula carnalis regulariter oritur non ex amore beneuolentiæ in alterum, sed ex propria complacentia, seu beneuolentia sui, & ex concupiscentia alterius, quia vnus alterum, & sibi bonum, nempè delectabilem concupiscit: & in sumptione digna Eucharistiæ sæpè contingit, vt non fiat ex charitate erga Deum, neque erga Christum, vt hominem, sed ex complacentia propria, & ex concupiscentia Christi, vt sanctificantis medijs speciebus, & tamen vtraque hæc coniunctio, quamuis sic facta efficit sic coniunctos vnam carnem, & vnum corpus.

Damasc. verò, & Pseudo Cypr. pro aduersarijs adducti ita agnoscunt vnionem spiritualem inter nos, & Christum virtute Eucharistiæ factam, vt nõ negent dictam vnionem moralem inter carnem Christi, & naturam, imò Damasc. etiam hanc non leuiter indicat. Et ad rationem ref-

pon-

pondemus præter vnionem physicam formæ cum materia, & cõiunctionem agentis cum passo etiam esse vnionem moralem à nobis assignatam.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm Sacramentum Eucharistiæ conferat gloriam in alia vita?

CONVENIVNT primò Theologi gloriam animæ in alia vita esse effectum sacramenti Eucharistiæ, non solum generali ratione, quia effectus illius est gratia sanctificans, quæ est ius ad gloriam, sed etiam speciali ratione, quia scilicet perseuerantia in gratia, ad quam infallibiliter consequitur gloria animæ, est specialis effectus Eucharistiæ est autem gloria animæ vtroque modo effectus Eucharistiæ non immediatus & in se ipsa, sed mediatus, & in radice, nempe in gratia, & in perseuerantia in illa, quia in tantum Eucharistia est vtroq; dicto modo causa gloriæ, in quantum est causa gratiæ, & perseuerantiæ in illa, ad quas infalibiliter consequitur gloria animæ.

Conueniunt secundò gloriam corporis in alia vita esse effectum Eucharistiæ, cuius effectus mentio fit Ioann. 6. illis verbis: *Ego resuscitabo eum in nouissimo die*, & ita esse effectum Eucharistiæ, vt nõ sit infalibiliter futura, in eo qui digne sumpsit Eucharistiam, sicut neque gloria animæ, ad quã consequitur: & contra nonnullos dicentes gloriam quandã accidentalem instar laureolæ, qua distinguantur qui digne sumpserunt Eucharistiam, ab illis, qui eam, vel non sumpserunt, vel indigne, esse effectum Eucharistiæ, addimus præter gloriam illam corporis cõmunem omnibus non esse aliam gloriam corporis, quæ sit effectus Eucharistiæ, quia nullum est firmum fundamentum ad id.

Est autem gloria corporis effectus Eucharistiæ non im-

media-

mediatus, sed mediatus, & remotus magis remotus, quam gloria animæ: & etiam vtroque illo modo, quo gloria animæ, quia est effectus Eucharistiæ generali ratione, quia scilicet Eucharistia est causa gratiæ, quæ est ius ad gratiam animæ, ad quam debito congruitatis cõsequitur gloria corporis, & speciali ratione non conueniente alijs sacramentis, quia scilicet est causa perseuerantiæ in gratia, ad quam consequitur gloria animæ, & ad hanc modo dicto consequitur gloria corporis: vnde à Patribus optimè dicitur carnem nostram per Eucharistiam ad immortalitatem præparari, quia scilicet id verè fit vtroq; modo dicto, generali videlicet, & speciali, quamuis mediatè.

Id verò, quod addunt Soar. disput. 64. sect. 2. & Ægid. q. 79. art. 8. nempè gloriam corporis consequutam ad gloriam animæ etiam attribui Eucharistiæ alio singulari modo, quia scilicet ob ipsam tanquam ob nouum titulum, quia per eam caro nostra coniungitur carni Christi, confertur, est omnino absque fundamento.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm Sacramentum Eucharistiæ in hac vita producat aliquid in corpore dignè suscipientis?

RECENTIORES nonnulli docent in corpore dignè suscipientis Eucharistiam produci in hac vita, qualitatem quandam ratione cuius corpus illius vnitur corpori Christi, & præparatur ad immortalitatem, quia qualitas illa necessaria sit ad vnionem, & ad præparationem prædictas, quas Patres tradunt.

Soar. Vazq. AEgid.

Soar. verò disputat. 64. sect. 1. Vazq. disput. 204. n. 28. & Ægid. quæst. 79 art. 8. docent in corpore dignè suscipientis Eucharistiam nihil produci in hac vita, & meritò: quia qualitas hæc absque fundamento fingitur, quia neque est necessaria ad dictam vnionem realem inter carnem Christi,

sti, & carnem ligné susciplentis, quia tantum est moralis, neque est necessaria, vt caro nostra ad immortalitatem præparetur, quia tantum præparatur mediatè duobus modis difficultate præcedente adductis.

Addimus, vt optimè Vazq. corpora nostra virtute Eucharistiæ fieri arma, & instrumenta iustitiæ, & virtutis, quia ad nutritionem spiritualem animæ, & ad præseruationem à peccatis, quæ sunt effectus Eucharistiæ, pertinet externa protectio Dei, qua non solùm in anima, sed etiam in corpore impediuntur praui motus, & etiã pertinet interna inspiratio, qua ad actus bonos in anima, & in corpore excitamur: & his duobus modis, vt ex Patribus aduertunt Soar. & Ægid. virtute Eucharistiæ temperatur libido, & minuitur fomes, externa videlicet protectione Dei, & interna inspiratione etiam facta in potentia imaginatiua sensitiua. *Soar. AEgid.*

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm Sacramentum Eucharistiæ per se remittat peccata mortalia?

LVTHERVS in concione de digna præparatione ad Sacramentum Eucharistiæ. Kemnitius 2. par. examinis Concilij Trident. sessione 13. capite 2. & 7. & Calvin lib 4. Institutionum c. 3. docent Sacramentum Eucharistiæ per se remittere peccata mortalia, & ad eorum remissionem fuisse per se institutum, & ideo non accedere indignè ad illud eum, qui accedit conscius peccati mortalis. Omissis autem variis argumentis, quibus id probare contendunt, quia facile solui, & videri possunt apud Bellarmin. libro quarto Eucharistiæ capite 19. id præsertim probant ex verbis consecrationis Calicis, quia primo in eis verbis Calix Christi dicitur nouum testamentum in sanguine, Lucæ 22. nouum autem testamentum continet pactum remissionis peccatorũ, vt dicitur Ieremiæ 31. deinde quia in eis verbis de sanguine *Luther. Kemnit. Calvin. Bellarm.*

Chri-

Christi dicitur, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

Catholici tamen conueniunt sacramentum Eucharistiæ non remittere per se mortalia, neque ad eorum remissionem fuisse per se institutum. Quod (vt Vazq. refert disp. 205. capite 1.) antiqua Patrum traditione confirmatum est & satis indicat Trident. sess. 13. cap. 2. dum assignans effectus Sacramenti Eucharistiæ ipsi tantum attribuit nutritionem spiritualem, & præseruationem à mortalibus, & liberationem à culpis quotidianis commissis. at si etiam per se remitteret mortalia non ommitteretur à Trid. à quo numerata fuit præseruatio ab illis; & cant. 5. dum damnat illos, qui dicunt, vel præcipuum effectum Eucharistiæ esse remissionē peccatorum, vel ex Eucharistia nullos alios effectus prouenire, vbi per peccata absque dubio intelligit mortalia, at si remissio mortalium esset effectus per se Eucharistiæ remissio illorum esset effectus præcipuus illius, vt patet, quia hæc fit media gratia iustificante, quæ est principalissimus effectus Eucharistiæ. Idem quoque maxime indicant Patres, quos refert Vazquez vbi supra dum dicunt perniciosum esse cum conscientia peccati mortalis ad Eucharistiam accedere.

Vazq. Trid.

Vazq.

Et ratione desumpta ex fine institutionis Eucharistiæ probatur, quia hæc per se instituta est tantum pro illis, qui sunt viui, quia tantum instituta est tanquam cibus, & potus, & ideo tantum sub speciebus panis, & vini, cibus autem, & potus non conuenit mortuis, vt ad vitam reuocentur, sed viuis, vt non moriantur, & vt in vita vegetentur, ergo per se instituta est pro spiritualiter viuis, vt in vita spirituali crescāt, & vt non moriantur spiritualiter; & nō pro spiritualiter mortuis, vt ad vitam reuocentur, ac proinde per se instituta est ad augmentum gratiæ, & ad præseruationem à mortalibus quibus anima moritur, & non ad reuocationem à morte, seu ad remissionem mortalium. Ex quo constat eum qui ad Eucharistiam conscius peccati mortalis accedit, accedere cōtra institutionem illius, & consequenter indigne.

Ad ea vero quæ pro Hæreticis ex verbis consecrationis calicis adducuntur respondemus calicem, aut sanguinē

Chri-

Christi dici nouum testamentum, quia effusio illius in cruce fuit conditio, seu fœdus, sub quo relicta, & promissa est nobis gratia, & remissio peccatorum, & ob id sanguis, qui in Calice cõsecratur rectè dicitur nouum testamentum cõtinens pactum remissionis peccatorum, non quia prout in Eucharistia habeat hunc effectum ex opere operato, sed quia sanguis, qui est in Eucharistia, prout fuit effusus in cruce, fuit pretium vniuersale remissionis peccatorum, & ob id etiam dicitur effundi in remissionem peccatorum.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm Sacramentum Eucharistiæ aliquando per accidens remittat peccata mortalia?

CONVENIVT Catholici cum, qui existens in peccato mortali accedit ad Eucharistiã absq; bona fide, id est nulla ignorãtia excusatus à peccato indignæ susceptionis, de qua in fine difficultatis non iustificari ab illo, quia non fuit per se instituta ad remissionem mortalium, & ideò eum, qui sic accedit peccare nouo peccato mortali sacrilegij, quia sic accedens facit contra institutionem per se Sacramenti Eucharistiæ absque bona fide, id est absq; ignorantia aliqua sufficiente ad excusandum ab eo peccato.

Est tamen difficultas, an aliquando per accidens remittat mortalia, in eo videlicet peccatore, qui bona fide accedit.

Sotus. Ledesma. Sainct. Vega. Trident. Soar. Vazq. AEgid. Adam. Becan.

Sot. in 4. dist 11 q. 2. art. 3. Ledes 1 par. 4. q. 20. art. 3. Saintes repetit. 6. de Eucharistia cap. 10. Vega 9. in Trid. c 34. Soar. disp 63. sect. 1. Ægid. q. 79. art. 3. Adamus q. 7. dub. 1 & Becan. c. 22. q. 1. docent Eucharistiam in casu dicto remittere ex opere operato peccata mortalia primam gratiam habitualem conferendo: ducuntur autem testimonijs

aliquorum Patrum, qui docere videntur Eucharistiam remittere mortalia, quia ad minus id efficit per accidens, quãdo scilicet bona fide suscipitur à peccatore.

Alexan. Bonauen. Gabr. Maior. Vazq.

Alex verò 4.par.q.10.memb.8.art.1. Bonau.in 4.d.13 2.p.distin&ionis,art.1.q 2.Gabr.dist.9.q.2.art.2. Mai.q.1 & Vazq.d.205.c.4.docent, & meritò: Eucharistiam nunquã ex opere operato remittere mortalia, neq; primam gratiã habitualem conferre. Quod indicat Trid. sess 13 c.2.dum Sacramento Eucharistiæ attribuit, quod præseruet à mortalibus)& remittat venialia: at si Trident. sentiret aliquando remittere mortalia, id etiam adderet, quia esset maximè vtile ad quietandas conscientias.

Et ratione probatur, quia non constat Christum ad id instituisse Sacramentũ Eucharistiæ: ergo absque fundamento id illi tribuitur. Consequentia patet, quia neq; Eucharistia, neq; aliud sacramẽtum tribuit effectum aliquem, nisi ex institutione Christi. Antecedens autem probatur, quia id neq; constat ex scriptura, neque ex aliqua Ecclesiæ definitione, neque ex ipsa natura, seu institutione Eucharistiæ, neque ex antiqua aliqua traditione Patrum: ergo. Et in primis id non cõstat ex scriptura, neq; ex aliqua definitione Ecclesiæ, vt patet, neq; ex ipsa natura, seu institutione Eucharistiæ, imò ex ea oppositũ deducitur, quia Eucharistia instituta fuit, vt cibus, & potus, qui nunquã ordinantur in suscitationẽ mortuorum, sed ad corroborationem, & recreationẽ viuorum, neq; id constat, ex antiqua Patrum traditione, quia nullus ex Patribus id affirmat.

Nõ negamus Patres aliquos remissionem peccatorum Eucharistiæ attribuere, hi tamen de venialibus explicandi sunt, quia nullã de mortalibus mentionẽ faciunt, & venialia verè remittuntur per Eucharistiã ex opere operato. Cyrill. verò Alex. lib. 4. in Ioan. c. 7. dum de Eucharistia ait, *nõ mortem solum, sed etiam morbos omnes depellit*: Non loquitur de morte peccati præteriti, sed de morte peccati futuri, à qua Eucharistia præseruat, vt ex verbis, quæ Cyrillus subdit, deducitur. Et Damasc. 4. de Fide c. 14. dum ait corpus, & sanguinem Domini omnem spurcitiam abstergere, non loquitur de Eucharistia, vt est sacramentum, seu vt est sacrificiũ,

Cy. Alex.

Damasc.

quia

quia vt est sacrificium, impetrat, vt peccata mortalia deleãtur media impetratione auxiliorum efficaciũ ad id, vt ex verbis proximè antecedentibus Damasc. deducitur. Et Iustin. in quæst. à gentibus Christianis in responsione ad quæstione 44. dum ait carbonem Dominicæ carnis conscientiam eorum, qui ipsam edunt ab omni scelere expiare, tantum loquitur, vt ex contextu conijcitur, de esu carnis Christi, non in Eucharistia, sed de esu carnis per fidem edendæ, credendo in carne Christi mysteriũ incarnationis, per quod fuit quasi carbo igne diuinitatis ignita, quia impij, siue infideles, de quorum sceleribus ibi loquitur, per hanc fidem, seu, esum carnis Christi, cultores Dei effecti, & ad lauacrum regenerationis perducti à suis sceleribus abluuntur. Ex quibus constat solutio ad principale fundamentum aduersariorum ex Patribus desumptum. *Iustin.*

Inter eos verò DD. qui existimant aliquando Eucharistiã per accidens primã gratiam habitualẽ conferre, & peccata mortalia remittere, controuersia est, quę dispositio necessaria sit, & sufficiat in suscipiente ad eum effectum.

Sunt qui dicant ad id sufficere, quod suscipiens Eucharistiam omnino inuincibiliter, imò & probabiliter, seu prudenter credat se esse in statu gratiæ, quamuis non habeat attritionem mortalium, quorum fit remissio: hi tamen absque fundamento aliquo id dicunt; imò & contra rationem, quia ad remissionem mortalium adhuc per baptismum, & per pœnitentiam, quamuis sint sacramenta pro mortuis instituta, ad minus est necessaria vera attritio illorum, imò etiam ad remissionem venialium faciendam adhuc per Eucharistiam.

Alij existimantes necessariam esse attritionem mortalium, quæ remittuntur, docent eam sufficere, etiam in cõscio mortalis, quamuis cognitam, & scitam, & non existimatam contritionem. Hi etiam manifestè falluntur (nisi forsan in casu in quo conscius mortalis bona fide accedat non indicans se indignè accedere) quia Eucharistia per se instituta est ad conferendum augmentum gratiæ: ergo contra finem, & institutionem illius, & consequenter indignè accedit, qui conscius peccati mortalis accedit sciens se tantum

habere attritionem, nisi bona fide accedat, ac proinde non recipiet gratiam habitualem, quia in eo casu sic accedens peccat mortaliter.

Reliqui verò docent ad id in suscipiente requiri, & sufficere veram attritionem mortalium, quæ remittuntur, & quod suscipiat bona fide, & meritò: & ex suppositione, quod Eucharistia aliquando per accidens conferat primam gratiam, & remittat mortalia, quia in primis attritio est necessaria, vt per eam aliquo modo peccator disponatur ad remissionem eorum mortalium, sicut etiam requiritur in suscipiente baptismum, & pœnitentiam: deinde est necessarium, quod suscipiat bona fide, vt ea excusetur à peccato mortali sacrilegij indignæ susceptionis, quia eo impedietur à susceptione augmenti gratiæ.

Ille autem dicitur suscipere bona fide ad id sufficiente, qui omnino inuincibiliter, aut probabiliter, seu prudenter credit sibi nihil deficere ad dignè accedendum, vel quia non est conscius mortalis non remissi, vel quia si est conscius, credit inuincibiliter, siue physicè, siuè moraliter se habere contritionem; vel quia credit, quod quamuis sit conscius, & non habeat, nisi attritionem, potest nihilominùs dignè accedere, quia qualibet bona fide ex his, excusatur à dicto peccato indignæ susceptionis, & etiam ille dicitur suscipere bona fide sufficiente, vt excusetur à dicto peccato, qui non iudicat, nec dubitat sibi deficere aliquid necessarij, vt possit dignè Eucharistiam suscipere.

DIFFICVLTAS IX.

Quos alios effectus conferat Sacramentum Eucharistiæ?

CONVENIVNT Theologi per Sacramentum Eucharistiæ remitti peccata venialia, quoad culpam, vt antiqua Patrum traditione firmatum est, & definitum in Trid. sess. 13. c. 2. & remitti

per

per illud mediate, & ex opere operantis medio actu, seu opere contritionis, quam Deus medio auxilio efficaci excitat in eo, qui digne suscipit illud.

Est tamen difficultas, an etiam per illud remittantur immediate, & ex opere operato.

Circa quam Soar. disp. 63. sect. 10. Vazq. q. 87. artic 3. dub 2. Ægid. q. 19. art. 4. Bonac. q. 4. puncto 1. & communiter Theologi contra nonnullos merito docent etiam immediate, & ex opere operato per illud remitti, quod indicat Trid. vbi supra, & constat primo ex eo quod institutum est tanquam cibus, & potus, qui ordinantur ad immediate restaurandum, quod deperditur per remissionem autem venialium anima reparatur, sicut per remissionem mortalium viuificatur. Secundò constat ex eo quod semper illa remittit in digne suscipiente illud, & attrito de illis, & nõ semper excitat, neque impetrat auxilium efficax ad contritionem venialium ad hanc autem remissionem venialium, quæ immediate, & ex opere operato fit per Sacramentum Eucharistiæ non prærequiritur in suscipiente perfecta eorum contritio, tanquam dispositio; alias eorum remissio non fieret virtute Eucharistiæ, quia præsupponeretur facta ex vi illius contritionis: prærequiritur tamen attritio eorum, quia hæc etiam prærequiritur ad remissionem eorum per sacramenta mortuorum, de quo latius diximus tract. de pœnitentia disp. 2. diff 16. *Soar. Vazq. Ægid. Bonac.*

Circa remissionem pœnæ debitæ pro peccato, dicendũ est sacramentum Eucharistiæ eo modo quo remittit culpam etiam remittere pœnam ipsi culpæ debitam, totam, aut partem maiorem, aut minorem iuxta maiorem, aut minorem suscipientis dispositionẽ, ac proinde non remittere ex opere operato pœnam æternam debitam pro peccato mortali, imò neque temporalem restantem post remissionem culpæ mortalis, quia non remittit ipsam culpam mortalem adhuc per accidens: remittere tamen immediate, & ex opere operato pœnam debitã pro peccatis venialibus, totam, aut partem iuxta proportionem dispositionis suscipientis Eucharistiam, quia immediate, & ex opere operato remittit culpas ipsas veniales.

Circa præseruationem à peccatis mortalibus, vt in ea non incidamus, conueniunt Theologi eam esse effectum Sacramenti Eucharistiæ: quod definitum est in Trident. sessione 13. capite 2. & significatur Ioann. 6. *Hic est panis de cœlo descendens, & si quis ex ipsa manducauerit, non moriatur.* Et infrà: *Si quis manducauerit ex hoc pace, viuet in æternum.* Et id constat ex eo, quòd institutum est tanquam cibus, & potus spiritualis, cibus autem, & potus spiritualis in conseruationem, & in perseuerantiam in vita spirituali ordinantur, quæ peccatis mortalibus destruitur.

Sacramentum autem Eucharistiæ causat ex opere operato præseruationem à mortalibus, quia eam causat ex institutione Christi, sed non causat illam immediatè, sed tantum mediantibus auxilijs efficacibus, quæ dignè sumenti conferuntur ex opere operato, quæ non semper sunt internæ inspirationis, quibus implemus præceptum positiuum, aut quibus retrahimur ab opere mortali contra præceptum negatiuum, sed aliquando sunt auxilia externæ protectionis, seu manutenentiæ Dei, quibus auferuntur occasiones peccandi mortaliter: ita tamen confert dicta auxilia efficacia ex institutione Christi, vt non conferat illa infallibiliter, sed pro libito Dei, nihilominùs sæpè ob Sacramentum Eucharistia conferuntur auxilia efficacia ei, qui illud dignè suscepit, quæ non conferrentur, si illud non suscepisset. De quo diximus tractatu de Sacramentis in genere disp. 3. difficultate 3.

****

DISPVT. IX.

De sumptione Sacramenti Eucharistiæ.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm sumere Sacramentum Eucharistiæ in statu peccati mortalis sit peccatum mortale?

CONVENIVT Catholici accedere ad Sacramentum Eucharistiæ, seu illud sumere in statu peccati mortalis esse peccatum mortale: quod definitur in Trid. sess. 13. can. 11. & significatur 1. ad Corinth. 11. *Quicumque manducauerit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè reus erit corporis, & sanguinis Domini Qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit.* Et ratione probatur, quia qui sic accedit ad Sacramentum Eucharistiæ, totam eius efficacitatem frustrat, totum fructū illius impediendo, in quo non leuis irreuerentia, seu iniuria fit ipsi sacramento, & authori illius.

Vnde peccatum hoc est irreuerentiæ, & sacrilegij contra virtutem religionis, à quo nullus excusatur ob solā difficultatē eliciendi contritionē, quando deficit copia confessarij, etiāsi Missam celebrare teneatur, quia nemini antequā ad altare accedat, est impossibile adhuc moraliter cōtritionē elicere, quia ex vna parte nemini deficit auxilium sufficiens ad contritionē peccatorum, quando venit in mentem obligatio eliciendi contritionem, vt generaliter, aduertit Vazq. 1. p. d. 95. c. 5. siue auxilium illud sit immediatè suffi- *Vazq.*

ciens, siue tantum mediatè, & remote: & ex altera parte supponimus vsq; ad communionem supereisse non parum temporis spatium, vt absq; nimia difficultate contritionem eliciat: nihilominùs si contingat, vt quis in altari existēs recordetur alicuius mortalis non confessi, & cuius non habuit, neq; habet contritionem, & quando recordatur, est adeo propinquus cōmunioni, vt pro temporis angustijs nequeat moraliter, seu absq; nimia difficultate ad contritionem excitari, nisi pro tempore aliquo aliqualiter notabili cū graui nota sui honoris ad eam eliciendā detineatur, tunc iste talis ab eo peccato excusabitur communicādo in eo malo statu, quia non est contra reuerentiam sacramento debitam in eo statu accedere, ne notam grauem honoris incurrat.

Quod si obijcias peccatum mendacij nulla potest necessitate excusari, sed qui communicat in peccato mortali, peccat peccato mendacij: ergo nequit necessitate aliqua, adhuc vitandi notam grauem honoris excusari à peccato communicandi in eo statu, consequentia patet, & etiam maior; minor verò probatur, quia qui communicat profitetur, & denotat se ea cōmunione vniri Christo tanquā cibo spirituali, & reliquis membris Christi iustis tanquā conuiuis spiritualibus, quod est falsum in eo, qui cōmunicat in peccato mortali, quia vnio cū Christo tanquā cum cibo, & cum alijs iustis, tāquam cum conuiuis supponit vnionem communem per charitatem, quia vnio cum cibo spirituali nō conuenit, nisi antea spiritualiter viuenti, & vnio cum conuiuis spiritualibus non conuenit, nisi viuentibus spiritualiter, & ei, qui cum illis præsupponitur amicus. Respondemus cōcedendo mendaciū nulla necessitate excusari, significare tamen falsum, adhuc scienter, & contra mentem, absq; animo significandi falsum, & decipiendi, quamuis sit cōtra veracitatem, si fiat absq; rationabili causa rationabili, in casu autem præsenti, quamuis supponamus eum, qui in peccato mortali cōmunicat, significare falsum, quia tamen non communicat animo significandi falsum, & decipiendi, in quo ratio mendacij consistit, ideò ob dictam necessitatē potest à falsa significatione excusari, quamuis à mendatio nulla causa excusari posset: est tamē discrimen inter res, & voces, quoad sig-

nifi-

nificandum falsum absq; animo significandi falsum, & decipiendi, quod in rebus facile contingit medijs illis falsum significari absq; animo id significandi, & decipiendi, quia illis facile possumus vti animo, seu intētione alterius finis, quam significandi, quia res possunt ad plures alios fines ordinari, in vocibus verò difficile ad modum contingere illis significare falsum absq; animo id significandi, & decipiendi, quia difficile ad modum est vti vocibus, & eas ordinare ad aliū finem, quam ad significandum, quia difficile ad modum est vsum vocum ad alīū finem conducere, nisi ad significādum.

Obseruandum est primò, quod quamuis Sacerdos peccet mortaliter manducando Eucharistiam in statu mortalis peccati, non tamen eam in eo statu manibus, aut osculo tangendo, quia in eo tactu, quamuis facto in statu mortalis peccati, nulla appareat irreuerentia saltem grauis, quia tactus iste non est sacramentalis.

Obseruandum est secundò, eum, qui intuitu reuerentię Sacramenti Eucharistiæ prohibitus præcepto aliquo positiuo adhuc humano sumere Eucharistiam (vt prohibetur excommunicatus, & non ieiunus, & qui ob aliquod speciale peccatum prohibetur, quasi indignus) eam sumit in statu mortalis, non committere duo peccata mortalia, sed vnum tantum numero, quia quamuis sumptio illa ex duobus titulis sit peccatum mortale, nempè, & quia est transgressio illius præcepti positiui, & quia est trangressio præcepti naturalis diuini non sumendi Eucharistiam in statu mortalis, nihilominùs quia vterque iste titulus eodem modo opponitur religioni, quia eodem modo est contra reuerentiam sacramenti, ideò est idem specie peccatum, & etiam est idē numero, quia non est vnde malitia numero multiplicetur, quia materia est eadem numero, & non respiciens diuersa extrinseca, imò nullum, quia est absoluta, nullum extrinsecum respiciens.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm peccatum mortale indignæ susceptionis Eucharistiæ sit omnium peccatorum grauissimum?

PRO huius clariori resolutione supponimus in malitia (in qua consistit ratio formalis peccati) esse duplicem perfectionem, vnam essentialem, quæ desumitur ex ordine ad obiectum, & in indiuisibili consistit, ita vt ab ipso eodem manente nullum prædicatum auferri possit, neque nouum illi addi, in quo sensu essentiæ rerum dicuntur esse sicut numeri, quia sicut addita, aut ablata vnitate à numero variatur numerus secundum speciem, ita etiam addito, aut ablato prædicato, essentiæ, & species rerum variantur: alteram accidentalem, quæ intra latitudinem essentialem crescit, & decrescit quasi intensiuè ex augmento, & decremento, aut libertatis, aut materiæ, aut obligationis virtutis, & ex eis desumitur, & secundum hanc perfectionem accidentalem attenditur in malitia ratio mortalis, & venialis, & non secundum perfectionem essentialem. Vnde quia in his, quę non mole magna sunt, idem est maius, quod perfectus, ideo etiam in malitia est duplex maioritas, seu grauitas, & quantitas perfectionis, vna est essentialis, & secundum hanc peccatum est huius, vel illius speciei, altera est accidentalis, & secundum hanc peccatum est mortale, aut veniale, & secundum vtramque maioritatē, seu grauitatem vnum peccatum potest esse maius, seu grauius altero.

Hoc ergo supposito certum est primò peccatum indignæ receptionis Eucharistiæ per accidens, seu secundum grauitatem accidētalem posse esse grauius etiam peccatis, quæ sunt contra Deum, vt peccato odij Dei, & blasphemiæ contra Deum, quia hæc posteriora peccata possunt esse tantum venialia ex paruitate, seu leuitate deliberationis, & pecca-

tum

tum indigne, receptionis Eucharistiæ potest esse mortale, & secundum hanc grauitatem accidentalem peccatum hoc indignæ receptionis Eucharistiæ, posse esse leuius, etiã peccatis, quæ sunt contra puras creaturas, aut circa eas, vt peccato homicidij, & furti, & fornicationis, quia hæc possunt esse mortalia, & peccatum indignæ receptionis Eucharistiæ potest esse tantum veniale, si fiat ex parua, seu inperfecta deliberatione.

Secundò certum est peccata contra Deum commissa, vt peccatum odij, & blasphemiæ secundum grauitatem essentialem desumptam ex ordine ad obiectum ipsorum esse peccata grauiora peccato indignæ receptionis Eucharistiæ, quia peccata illa priora opponuntur virtutibus, aut actibus essentialiter perfectioribus, quia peccatum odij Dei opponitur charitati virtuti Theologicæ, quæ essentialiter est perfectior virtute religionis, cui opponitur peccatũ sacrilegij indignæ receptionis Eucharistiæ, & peccatum blasphemiæ Dei opponitur actui laudis Dei ad religionem pertinenti, qui essentialiter est perfectior actu reuerentiæ erga Eucharistiam pertinente ad eandem virtutem religionis, cui etiam opponitur peccatum indignæ receptionis Eucharistiæ.

Peccatum ergo sacrilegij indignæ susceptionis Eucharistiæ essentialiter est grauius omnibus peccatis, quæ sunt in puras creaturas, aut circa illas, vt furto, homicidio, sodomia & alijs, quod docent S. Thom. & Caiet. quæst. 80. art. 5. Gabr. lect. 87. lit. H Sot. in 4. dist. 12. quæst 1, artic. 5. & Vazq. disp 207. cap 1. quia peccatum sacrilegij indignæ receptionis Eucharistiæ opponitur religioni, quæ est virtus perfectior, & melior virtutibus moralibus, quibus opponuntur peccata omnia, quæ sunt in puras creaturas, aut circa illas: & non solum est grauius dictis peccatis secundum rationem genericam, sed etiam secundum rationem specificam, quia secundum vtranq; opponitur actui religionis perfectiori, & honestiori secundum rationem genericam, & specificam actibus, & ommissionibus, quibus peccato in puras creaturas, aut circa illas opponũtur, quia est actus perfectioris virtutis. *Caiet. Gabr. Vazq.*

Et non solum in præsenti casu, sed etiam generaliter

credimus nullam speciem contentam sub genere perfectioris esse imperfectiorem specie contenta sub genere imperfectiore, sed semper esse perfectiorem, quia absque dubio in genere perfectiore differentiæ perfectiores continentur, & perfectiores ex eo extrahuntur, & oppositum nulla ratione, nulloque exemplo exacte discusso ostendi potest: ob quod nobis non probatur id in quod inclinat Soar. disp. 66. sect. 2. nempe peccatum indignæ receptionis Eucharistiæ quamuis secundum rationem genericam sit grauius peccato circa puras creaturas, non tamen secundum rationem specificam, quod etiam indicat Durand. in 4. dist. 9. q. 4. num. 10. qui etiam in exemplo quod ad id confirmandum adducit, fallitur manifeste quia supponit peccatum homicidij priuatæ personæ secundum rationem specificam esse grauius peccato contumeliæ in principem, in quo Durandus aperte decipitur, quia contumelia Principi facta opponitur obseruantiæ erga superiores, quæ perfectior est quam iustitia, cui opponitur homicidium priuatæ personæ, ac proinde secundū rationem specificam, & essentialiter, grauior est dicto homicidio, etiam si accidentaliter possit esse leuior, & digna minori pœna.

Ex dictis constat peccatum indignæ receptionis Eucharistiæ simpliciter, & absolutè non esse omnium peccatorum grauissimum, quia quamuis grauitate accidentali possit esse grauius peccatis in Deum, ex sua tamen specie, & essentia est leuius illis, & consequenter cæteris paribus, est illis leuius: imo & leuius est essentialiter peccato sacrilegij eorum, qui crucifixerunt Christū, & peccato sacrilegij Iudæ qui eum vendidit, quia homicidium Christi, & eius venditio opponitur actui, aut omissioni perfectiori eo actu, cui opponitur indigna receptio Christi in Eucharistia. Quando verò Patres adeo exagerant peccatum indignæ receptionis vt illud comparent peccato crucifigentium, & Iudæ, non id faciunt, quia sentiant inter ea esse æqualitatem, sed quia inter illa reperitur quædam imitatio, & proportio, quia sicut Iudas osculo tradidit Christum indignis, & inimicis ipsius Christi, ita etiam peccator recipiendo Christum in Eucharistia, veluti quodam osculo tradit illud indigno, & inimico

ipsius

ipsius Christi eum sibi tradendo, & eum ore intra se recipiendo, & sicut qui Christum crucifixerunt fuderunt sanguinem illius in ipsorum perniciem, ita etiam peccator indigne recipiendo Christum quodam modo in sui mortem fundit sanguinem Christi.

Obseruandum est peccatorem eo grauius peccare sumendo Eucharistiam, quo in peiori statu illam sumit, siue quia in pluribus, siue quia in grauioribus peccatis illam sumit; quia qui in peiori statu sumit illam eo indignius sumit, sicut sumptio est melior, quo in melioristatu fit, & digna ex opere operantis maiori augmento gratiæ, & gloriæ: nihilominus nullus tenetur in confessione explicare numerum mortalium in quorum statu Eucharistiam sumpsit (& multo minus eorum grauitatem) sed sufficit, si explicet se instatu peccati mortalis Eucharistiam sumpsisse, quia illam in statu plurium sumere non multiplicat numero peccatum indignæ receptionis, imò non semper est circunstantia notabiliter aggrauans: & quando sit, non est necessario in confessione explicanda.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm sumere Eucharistiam in peccato veniali sit peccatum?

CONVENIVNT Theologi non esse mortale sumere Eucharistiam in peccato veniali, siue habituali iam præterito nondum remisso, siue actuali, quod tempore sumptionis committitur, imò neq; sumendo Eucharistiam sumptione veniali, vt quando fit ex inani gloria, quia quocumque, & in quocumque veniali recipiendo Eucharistiam non cernitur fieri irreuerentia grauis, Eucharistiæ.

Est tamen difficultas an id sit peccatum veniale nouum contra religionem distinctum ab eo, quo, aut in quo sumitur.

Recentiores nonnulli docent sumere Eucharistiam in veniali facto, tempore ipso sumptionis esse aliud peculiare, & nouum peccatum veniale sacrilegij contra religionem, quia eo peccato actuali impeditur maius augmentum gratiæ, quod Eucharistia causaret, si in sumente esset feruor charitatis, qui eo peccato actuali impeditur: imò addunt committere peccatum nouum sacrilegij eum, qui habens peccata venialia præterita facta ex consuetudine sumit Eucharistiam, & etiam eum, qui sumit illam habens conscientiam multis venialibus oneratam (quæ intelligunt, quando sumitur Eucharistia absque attritione illorum) quia qui vtrouis modo ex his duobus sumit Eucharistiam, & aliquo modo indignè sumit illam, & etiam impedit remissionē illorum, quæ fieret si haberet attritionem illorum.

Ricardus Maior. Sotus. Adrian. Vazq.

Ricard. verò in 4. dist. 9. art. 2. q. 1. Mai. q. 1. Sot. d. 12. q. 1 art. 4. Adr. in 4. q. 1. de Eucharistia, & Vazq. disput. 207. c. 2. docent non esse nouum peccatum veniale sacrilegij sumere Eucharistiam in peccato veniali, quamuis multiplici, & ex consuetudine facto, & quamuis actuali facto tempore sumptionis: imò quamuis facto sumptione ipsa, & meritò: quia peccatum veniale, quamuis multiplex, & ex consuetudine factum, & actuale, & sumptione ipsa Eucharistiæ commissam non impedit principalem, & primarium effectum Eucharistiæ nempè augmentum gratiæ: ergo sumendo Eucharistiā in peccato veniali, quamuis multiplici, & ex consuetudine facto, & actuali, & sumptione ipsa commisso nullam committitur nouum peccatum veniale sacrilegij. Antecedens patet: consequentia autem probatur, quia præter irreuerentiam, quæ in impediendo effectum principalem, & primariū Eucharistiæ reperitur, nullo fundamento ostendi potest aliquam aliam reperiri, quia in primis nullo fundamento ostendi potest indignè sumi, & irreuerenter positiuè ex eo præcisè, quòd sumatur in aliquo statu ex dictis, neque in omnibus simul dum sumatur in statu gratię. Deinde non sumitur indignè ex eo, quod sumendo Eucharistiam in aliquo statu ex dictis impediatur aliquis alius effectus Eucharistiæ distinctus à principali, & primariò, quia non sumitur indigne ex eo, quod sumatur Eucharistia in multi-

plici

plici veniali, & ex consuetudine facto absque attritione, quia sic sumendo impediatur remissio illorum, quia etiam qui sumit Eucharistiam in peccato veniali præterito non remisso, & non facto ex cõsuetudine absq; attritione illius impediteius remissionem, & tamen non peccat peccato aliquo nouo sacrilegij, quia in eo statu sumit Eucharistiam, in quo omnes conueniunt, neque sumitur indignè, quia sumẽdo Eucharistiam in peccato actuali, quamuis cõmisso sumptione ipsa impediatur maius augmentum gratiæ, quod Eucharistia causaret, si in sumente esset feruor charitatis, qui peccato actuali impeditur, alias quicumque sumens Eucharistiam peccaret ex defectu maximæ, aut saltẽ maioris dispositionis, quam posset habere, quamuis absq; veniali aliquo illam sumeret, quia non habendo maximam, aut saltem maiorem dispositionem impediret maximum, aut saltem maius augmentum, quod Eucharistia sic dispositio conferret.

Genadius verò lib. de Ecclesiasticis dogmatibus apud Aug. lib. 53. & refertur canone *Quotidie* de Consecratione dist. 2. dum ad sumptionem Eucharistiæ exigit satisfactionẽ pro peccatis, quamuis non capitalibus, neque mortalibus, & mentem absque affectu committendi peccatum etiam non capitale, & mortale, non exigit satisfactionem pro peccatis venialibus neque mentem absq; affectu illa committendi, sed satisfactionem pro peccatis mortalibus non publicis, & mentem absque affectu illa committendi, vt ex contextu deducitur. Et Pseudo Ansel. in illud 1. ad Corinth 11. *Probet autem seipsum homo*, dum ait, *indigne manducat, & bibit, qui vel aliquid graue, vel multa leuia commisit peccata, & non est confessus.* Per leuia tantum intelligit peccata venialia, ex quibus efficitur vnum mortale (vt ex pluribus furtis paruis fit vnum, saltem quantum ad retentionem, aut non restitutionem) alias ad sumptionem Eucharistiæ exigeret confessionem venialium, quod nullus Theologus exigit.

***

DIFFI-

DIFFICVLTAS .IIII

Vtrùm existens in peccato mortali teneatur Sacramentaliter confiteri ad-sumptionem Eucha-ristiæ?

POST Trident. negari nequit ad sumptionem Eucharistiæ in eo qui peccauit mortaliter necessariam esse confessionem sacramentalem illius mortalis, quamuis ab eo iustificatus sit media contritione perfecta, quia sess. 13. cap. 7. & can. 11. id præcipit, & statuit.

Est tamen difficultas, an in eo, qui peccauit mortaliter ad sumptionem Eucharistiæ ante Trid. & semper fuerit necessaria, seu sub præcepto confessio sacramentalis peccati mortalis commissi.

Caiet. Caiet. (qui fuit ante Trident.) in summa verbo *communio*, & in illud 1. ad Corint. 11. *probet autem se ipsum homo.* Et quæst. 80. art. 4. docet nullum esse, neque fuisse præceptū præmittendi confessionem sacramentalē mortalis ad sumptionem Eucharistiæ; quod videtur tradidisse Chrysost. homil. 28. in dicta verba Pauli, *probet autem se ipsum homo*, & ex eis Caiet. suam sententiam probat, quia Paulus tantum exigit, vt homo se ipsum probet, ergo non est necessarium, quod probetur à confessario.

Reliqui vero Doctores docent, & meritò ante Triden. ab initio Ecclesiæ Christianæ fuisse necessariam, seu sub præcepto confessionem sacramentalem mortalis ad sumptionem dignam Eucharistiæ, quod satis significat Trident. sess. 13. cap. 7. & can. 11. & in primis fuisse necessariam ante Trident. satis significat ipsum Concilium c. 7. dum loquens de præparatione necessaria ad sumptionem Eucharistiæ, & reuocans in memoriam verba illa Pauli 1. ad Corinth. 11.

Pro-

Probet autem seipsum homo, & illa appellans præceptum, ait, *Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, vt nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumuis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat*: & can. 11. dum ait: *& ne tantum sacramentum indignè, atque ideò in mortem, & condemnationem sumatur statuit, atque declarat ipsa sancta Synodus illis quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcumque etiam se contritos existiment habita copia confessori necessario præmittendam esse confessionem sacramentalem.* In quibus locis aperte Triden. tradit ante ipsum necessariam fuisse confessionem sacramentalem mortalis ad sumptionem Eucharistiæ, quia non tantum vtitur verbo *statuit*, quo denotat se præcipere, sed etiam verbo *declarat*, quo significat id quod ante ipsum erat, ac proinde declarare illam fuisse necessariam, supponit eam necessariam fuisse ante declarationem.

Deinde dictam confessionem fuisse necessariam, seu sub præcepto ad sumpttionem Eucharistiæ non tantum ante Trident. sed ab initio Ecclesiæ Eucharistiæ, & à tempore Pauli, exprimit ipsum Trident. capite 7. dum verba illa Pauli, *Probet autem se ipsum homo*, appellat præceptum, aut Pauli, aut Christi supponens probationem fuisse præceptam, & necessariam à tempore, aut Pauli, aut Christi: & statim subdit eam probationem debere esse per confessionem sacramentalem. Trident. ergo sentit à tempore, aut Pauli, aut Christi necessariam, & præceptam fuisse confessionem sacramentalem mortalis ad sumptionem Eucharistiæ. Vnde opinio Caietan. post Trident. sustineri non potest.

Chrysost. autem vbi suprà non dixit eum, qui habet conscientiam mortalis non teneri præmittere confessionē ad sumptionem Eucharistiæ, sed tantum docuit, quemlibet posse sine teste examinare, & iudicare, an habeat, vel non peccatum mortale.

Quod verò homo se ipsum probare debeat, quod verbis Pauli significatur, non tollit etiam debere à cōfessario probari: ideo autem Paulus dixit *probet se ipsum homo*, quia

ipse homo prius debet examinare conscientiam suam, an commiserit aliquod mortale, vt si inueniat commisisse, illud Sacerdoti confiteatur, & in eo casu etiam probetur ab illo.

Canus. Azor. Vazq. Bonac. Obseruandum est contra nonnullos, vt optimè Canus relect. de Pœnitentia parte 4. conclus. 4. Azor cap. 30. q. 10. Vazq. disputat. 208. num. 24. & Bonac. disputat. 4. quæst. 6. puncto 1. eum, qui sine confessione mortalis commissi sumit Eucharistiam non peccare duplici peccato, vno omissionis confessionis, & altero commissionis sacrilegij indignæ sumptionis Eucharistiæ, sed vno tantum, nempè peccato commissionis sacrilegij indignæ sumptionis, quia in hoc casu confessio sacramentalis non obligat ratione sui, sed tantum ratione dignæ sumptionis Eucharistiæ: vbi autem vnum est propter aliud, ibi est vnum tantum. Et ob eandem rationem idem dicendum est de illo, qui absque contritione sumit Eucharistiam, quando confiteri non potest, quod scilicet vno tantum peccato commissionis indignæ sumptionis Eucharistiæ peccet, & non duplici.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm præceptum præmittendi confessionem mortalis ad sumptionem Eucharistiæ sit etiam diuinum, an tantum Ecclesiasticum?

Trident. CERTVM est præceptum hoc esse Ecclesiasticum, quia ad minus latum est à Trid. sess. 13. c. 7 & can. 11. & ante ipsum fuit ad minus Ecclesiastica consuetudine introductum: est tamen difficultas, an etiam sit diuinum.

Supponimus autem non esse diuinum naturale ortum ex natura ipsa Eucharistiæ, & confessionis sacramentalis, quam habet ex institutione diuina absq; alia superaddita insinuatione diuina, quia Christus potuit vtrumq; dictu sacra-

mentum substantia vtriusq; integra permanente instituere absq; obligatione cõfitendi ante sumptionem Eucharistię.

Punctum ergo difficultatis in eo est, an dictum præcepti ita sit Ecclesiasticum, vt etiam sit diuinum positiuum.

Palac. in 4. dist. 9. q 10. Medin. Cod. de Confess. q. 17. Armilla verbo *communio*, & Nauar. in initium de Pœniten. dist. 5. in 3 partem. Glossæ n. 31. & 32. docent dictum præceptum esse tantum Ecclesiasticum. Primò, quia præceptũ hoc continetur in illis verbis, *Probet autem se ipsum homo*. Hæc autem verba sunt Pauli non Domini. Secundò, quia Trid. c. 7. præceptum hoc appellat Pauli, non Domini, quia post mentionem Apostoli ait: *Quare reuocandum est in memoriam eius præceptum*, vbi relatiuum eius ad Apostolum non ad Dominum refertur, tùm quia quamuis antea facta fuerit mentio Apostoli, & Domini, tamen in verbis proprijs ipsius Triden. non fuit facta mentio Domini, sed Apostoli, domini autem tantum facta fuit mentio in verbis Pauli relatis à Triden. nempè, *non diiudicans corpus Domini*, imò relatis ante mentionem Apostoli, tùm etiam quia postquam Triden. dixit, *Reuocandum est in memoriam eius præceptum*, illud statim, & immediatè assignat referens verba illa Pauli, *probet se ipsum homo*, in quibus præceptum continetur: ait enim Trid. quarè reuocandum est in memoriam eius præceptum *probet se ipsum homo*.

Palat. *Medin.* *Armil.* *Nauar.* *Gloss.*

Sot. verò in 4. distinct. 12. quæst. 1. art. 4. Canus relect. de Pœniten. parte 5. Vazquez disp. 207. c. 4. Soar. disp. 66. sect. 3. Valent. disput. 6. quæst. 8. puncto 3. Couar. in capit. *Alma mater*, 1. p. §. 17. & Bonac. disp. 4. q 6. punct. 1. docent præceptum præmittendi confessionẽ ante sumptionẽ Eucharistiæ ab eo, qui peccauit mortaliter, nõ esse purè Ecclesiasticum, sed etiam esse diuinum positiuum, & meritò: quia dictum præceptum in dictis verbis Pauli contentum non fuit tunc latum à Paulo, quando verba illa protulit, sed erat iam antea latum: ergo credendum est latum fuisse à Christo, & nobis à Paulo traditum, & explicatum, quia iuxta regulam August. lib. 4. de Baptis. cap 14. præceptum illud conijcitur esse diuinũ, cuius non agnoscitur initium, si aliũde non conijciatur nõ fuisse latum à Deo; quod autẽ dictum

Sotus. *Canus.* *Vazq.* *Soar.* *Valen.* *Couar.* *Bonac.*

præceptum in verbis Pauli contentum non fuerit tunc à Paulo latum, sed antea fuerit, ex eo probatur, quod non fuit traditum à Paulo tanquam nouum, sed tanquam antiquum, quod primò constat ex eo, quod Paulus tradit probationem illam per confessionem tanquam medium antea vnicum, & necessarium, vt quis dignè manducaret, & biberet, vt ex contextu constat, quia postquam dixit, *Quicumque manducauerit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè reus erit corporis, & sanguinis Domini*, immediatè subdit: *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de Calice bibat, qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit.* At si antea non fuisset præceptum confessionis ad sumptionem Eucharistiæ, non tradidisset probationem per confessionem tanquam medium vnicum, & necessarium ad dignam sumptionem Eucharistiæ, quia præter confessionem erat contritio perfecta, qua peccator potuisset constitui in statu gratiæ. Secundò idem constat ex eo, quod Paulus reprehendebat Corinthios, quia absque probatione illa sumebant Eucharistiam, supponens fuisse transgressores illius præcepti, & ob id plures ex illis fuisse infirmitatibus, mortibus, & aljs pœnalitatibus à Deo punitos.

Ad primam ergo rationem aduersariorum concedimus in verbis illis Pauli contineri dictum præceptum, sed non vt à Paulo latum, sed vt promulgatum, & traditum. Ad secundam etiam concedimus dictum præceptum appellari à Trident. Pauli, non quia à Paulo latum, sed quia ab ipso explicatum, & promulgatum, sicut etiam lex vetus, quamuis diuina etiam dicebatur Moysis, non quia fuerit à Moyse tanquam à legislatore lata, sed quia ab ipso promulgata fuit.

DIFFICVLTAS VI.

Quando possit quis post mortale sumere Eucharistiam sine præuia confessione illius?

CONVENIVNT Theologi præceptũ præmittendi confessionem mortalis ad sumendam Eucharistiam, quamuis etiam diuinum nõ adeo strictè obligare in actu secundo, quin ob aliquã causam occurrentem eius obligatio in actu secundo (de qua est difficultas) aliquando cesset, quando expressit Triden. sess. 13. c. 7.

Est tamen difficultas in assignandis casibus, in quibus obligatio dicti præcepti cesset.

Casus ergo in quibus obligatio dicti præcepti cessat, & licitũ est absq; præuia confessione mortalis Eucharistiã sumere habendo perfectã contritionẽ, qua fiat iustificatio ab illo, sunt plures, & deducendi ex doctrina, quã Trid. tradit sess. 13. c. 7. dũ significat id tũc esse licitũ, quãdo deficit copia cõfessarij, & simul vrget necessitas sumptionis Eucharistiæ.

Circa prius, quod concurrere debet, vt peccator possit Eucharistiam sumere absque præuia confessione mortalis sola perfecta contritione illius; obseruandum est tunc non deficere copiam confessarij, quamuis deficiat ille, cui deuotius, & ille cui quis ordinariè confitetur, si adsit Sacerdos, qui possit saltem ex priuilegio, aut aliter ex commissione absoluere ab omnibus peccatis pœnitentis etiam in eo casu, in quo pœnitens ob aliquam causam sufficientem excusatur ab integrè confitendo mortalia, quia etiam in eo casu peccator tenetur præmittere confessionem, quamuis non integram: & tunc deficere copiam confessarij, quando peccator nulli potest confiteri, saltem absque graui nota infamiæ, aut suspicionis peccati mortalis, vt potest contingere ei, qui iam accessit ad altare ad communicandum, si consi-

teatur ipsi administranti Eucharistiam, aut si discedat ex altari ad confitendum alteri: iudicio autem prudentis relinquitur, quando parochus celebraturus teneatur pro quærendo confessario adire oppidum vicinum, quia ad id tenetur, quando habita ratione loci, & temporis, & personæ cómode potest adire, & tempore opportuno commodè redire, & non tenetur, quando nequit absq; incommodo graui, atq; intollerabili.

Circa posterius plures sunt necessitates vrgentes sumptionis Eucharistiæ, quæ quantum est ex se, sufficiunt ad excusandum à præmittenda confessione mortalis ad sumptionem Eucharistiæ, quæ ad duas generatim possunt reduci (excepto casu præcepti diuini sumendi Eucharistiam post consecrationem factam, de quo diff. 7.) prior est, quando est periculum mortis instãtis, quia tunc potest, quis Eucharistiã sumere absq; præuia confessione, si adsit Diaconus, qui possit illam administrare, ne absq; Eucharistia ex hac vita discedat, in quo Theologi communiter conueniunt: posterior est, quando absq; graui nota infamiæ, aut suspicionis, aut absq; prudente timore illius, nequit omitti sumptio Eucharistiæ, quia etiam tunc sumi potest absq; præuia confessione, in quo Theologi conueniunt.

Sed quando possit prudenter timeri grauis nota infamiæ, aut suspicionis in non sumendo Eucharistiam arbitrio prudentis relinquitur: timeri autem potest prudenter, & & non rarò, primò quando vrget obligatio, vel consuetudo absque obligatione communicandi in congregatione aliqua, quod attentis circunstantijs iudicandum est. Secundò, quando populo vrget præceptum audiendi Missam, & non est nisi vnus, qui celebrare possit, præsertim si sit Parochus: in hoc autem casu potest deficiente copia confessarij absque præuia confessione celebrare non, vt populus audiat Missam, sed vt ipse non incurrat infamiam, neque suspicionem mortalis, quam posset Sacerdos incurrere non celebrando.

Vnde ob concurrẽtiam duorum prædictorum, nempè inopiæ cõfessarij, & vrgentis necessitatis sumptionis Eucharistiæ, ille qui coram alijs accedit ad altare ad communicã-

dum,

dum, quamuis ibi recordetur alicuius mortalis, potest absq; præuia confessione illius communicare ob periculum infamiæ, aut suspicionis, cui est expositus, si discedat, & non cõmunicet, ob quod vrget necessitas cõmunicandi, aut si confiteatur Sacerdoti administranti Eucharistiam, vel si discedat, vt alteri confiteatur, ob quod deficit copia confessarij, quia ex vna parte ex obiecto expositus est periculo dicti dãni, & ex altera non discernit se esse liberum à dicto periculo, vt supponimus, quia si id discerneret non posset absq; præuia confessione communicare, & ob hanc rationem, qui accedens ad altare pro temporis angustijs nequit prudenter discernere, an ex discessu ab altari, vel ex confessione in eo facienda incursurus sit notam aliquam grauem, an non, tũc potest absq; præuia confessione Eucharistiam sumere, quia scilicet ex obiecto est expositus periculo dicti damni, & ex altera non discernit se esse liberum ab eo periculo. Et ob eandem rationem administrans Eucharistiam, dum non discernit prudenter eum, qui accedit petens cõfessionem esse liberũ à dicto periculo ex discessu, aut ex confessione faciẽda potest illi administrare Eucharistiã nõ audiendo confessionem. Et idem ob eandẽ rationem dicẽdum est de Sacerdote, qui vadens vestitus ad altare, aut iam in altari existens recordatur alicuius mortalis, quod scilicet non teneatur regredi, aut discedere adhuc ante consecrationem, neq; vocare confessarium, nisi quando discernit prudenter se esse liberum à dicto periculo, quamuis regrediatur, aut discedat, aut confessarium vocet. Et idem dicendum est in casu, in quo Sacerdos vadens ad altare, aut in eo existens recordatur excommunicationis, aut fractionis ieiunij ad communicãdum requisiti, aut alius impedimenti ad id.

Ad hanc autem posteriorem vrgentem necessitatem cõmunicandi ob vitandã notam infamiæ, aut suspicionis, & ad priorem, ne quis discedat è vita absque Eucharistia ob mortem instantem, reduci possunt omnes casus vrgentis necessitatis sumptionis Eucharistiæ, quia casus ille communicandi absque præuia confessione ad vitandum scandalum verum (non ob vitandam admirationem, aut occasionem loquelæ) quod ex non communicando posset oriri,

reducitur ad vrgentem necessitatem communicandi ob vitandam notam infamiæ, aut suspicionis, quia si tunc potest quis absq; prævia confessione communicare ob vitandum scandalum, quod non communicando daret, ideo est, vt euitet dictam notam, quã non cõmunicando incurreret, & non est, vt euitet scandalum, quia istud est passiuum, ob quod siue sit pusillorum peccãtium ex passione, vel in ignorantia, siue sit Phariſæorum peccantium ex malitia, non est omittendũ præceptum aliquod, & in præsentiarum non est omittẽdum præceptum confitendi mortale ad dignè communicãdum, à quo quis aliàs non excusatur ob vitandam dictam notam, aut aliter.

Et ad communicandũ absq; prævia confessione, quãdo deficit confessarius non sufficit, vt quidam volunt magna aliqua deuotio illius, qui desiderat communicare, neq; occurrentia alicuius festiuitatis, in qua solitus est communicare, quia neutra ex his est vera necessitas sumendi Eucharistiam, quam Trid. requirit, neq; quæ sufficiat ad excusandum à præcepto confitendi mortale ad sumendam Eucharistiam.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm qui sumpsit Eucharistiam absq; prævia confessione mortalis teneatur confiteri, quam primum possit?

DIFFICVLTAS hæc procedit, & de Sacerdote celebrante, & de laico communicante, cuius nomine etiam comprehenditur Sacerdos laice communicans.

Circa Sacerdotem celebrantẽ cõueniunt primò Theologi eum, qui conscius mortalis non habens copiam confessarij, & vrgente necessitate celebrandi, absque prævia confessione celebrauit, teneri quàm primum oblata opportunitate post celebrationem possit, ad confitendum, vt constat ex Trid. sess. 13. c. 7. in fine.

Se-

Secundò conueniunt communiter Theologi præceptū hoc, quo Sacerdos in casu dicto tenetur ad confitendum post celebrationem, quam primum possit, non esse diuinum quia id nullo fundamento constat, sed tantum esse Ecclesiasticum, & non esse antiquius Concilio Trident. quia id nullo fundamento conijci potest, sed esse nouum à Trident. in eo loco nouiter latum: quod verbum *confiteatur* plane indicat quamuis non sit verbum præcipiendi, neq; æquiualens, quia id non semper est necessarium, sed aliquādo sufficit verbum modi imperatiui, præsertim quando ab initio sic fuit intellectum, sicut verè fuit verbum istud: & quamuis præceptū hoc sit tantum Ecclesiasticum, obligat tamen ad confessionem peccati mortalis interioris, quia determinat, & modificat quoad tempus præceptum diuinum confessionis obligans ad confessionem omnium mortalium etiam interiorum, quod Ecclesia non facit ex potestate ordinaria, quam habet ad determinandum, & modificandum præceptum diuinum, quod non fuit pro determinato tempore latum.

Et quia præceptum hoc Ecclesiasticum tantum fuit latum pro celebrantibus, qui conscij mortalis, & non habentes copiam confessarij, & vrgente necessitate celebrarunt, absque præuia confessione, ideo qui celebrauit absque cōscientia mortalis, quamuis post celebrationem recordetur mortalis ante celebrationem commissi, non tenetur eo præcepto, neque qui celebrauit conscius mortalis, si erat copia confessarij, aut si non vrgebat necessitas celebrandi, quia nec instabat mors, nec erat periculum alicuius grauis notæ. At si dum celebrat, ante sumptionem Eucharistiæ recordetur, & fiat conscius mortalis antea, vel tunc commissi, & nequeat tunc confiteri absque graui nota, neque desistere à celebrando, aut ob periculum grauis notæ, aut quia iam consecrauit, tenetur post celebrationem quam primum confiteteri, quia tunc sumit Eucaristiam absque confessione ob vrgentem necessitatem sumendi illam, ne scilicet notam incurrat, aut quia iam consecrauit, & quia caret copia confessarij, quia nulli confiteri potest absque dicta nota.

Circa laicum communicantem Nauar. in sum. cap. 2. num. 10. docet etiam Laicum conscium mortalis absque

præ-

præuia confessione communicantem, quando defuit confessarius, & fuit necessitas vrgens communicandi, teneri post communionem, quam primum possit ad confitendum, quia quamuis Triden. id non expresserit de laico, id etiam absque dubio voluit, & id absque dubio responderet, si de eo interrogaretur.

Vazq. Soar. AEgid. Regin. Bonac.

Vazq. verò disp. 208. n. 23. Soar disp. 66. sect. 7. Ægid. q. 80. art 4. in fine. Reginal. lib. 29. n. 110. & Bonac. disp. 4. q. 6. punct. 1. docent laicum non teneri dicto præcepto, & meritò, quia Trid. id tantum præcepit Sacerdotibus celebrantibus, vt patet ex contextu, & absq; dubio id noluit laicis præcipere, vt conijci potest ex eo, quod postquam generatim dixit omnes conscios mortalis teneri ad confessionem ante communionem, peculiariter Sacerdotibus in casu dicto celebrantibus absq; præuia confessione, præcepit, statim quam primum possint confiteri: id autem eis peculiariter præcepit, quia eis frequentius accidit ad celebrandum accedere absque præuia confessione in dictis casibus: vnde Triden. interrogatum negatiuè responderet.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm Minister administrans Eucharistiam indigno vnum tantum peccatum committat?

CONVENIVNT Theologi Ministrum, qui absq; causa excusante scienter administrat Eucharistiam indigno peccare mortaliter peccato sacrilegij quia facit contra reuerentiam Eucharistiæ debitam: & idem est, quando sic administrat quodlibet aliud sacramentum.

Est tamen difficultas, an peccet vno tantum peccato, an duplici.

Recentiores nonnulli docét eum peccare duplici pec-

cato

cato sacrilegij, vno quia ex se indignè administrat Eucharistiam, & altero, quia cooperatur peccato indignæ susceptionis suscipientis Eucharistiam.

Vazq. verò d. 209. c. 1. docet ministrum scienter administrantē Eucharistiā indigno (aut quodlibet aliud sacramentum) vnū tantum peccatū sacrilegij committere, & meritò: quia ex vna parte minister in casu dicto nō aliter peccat, nisi quia Eucharistiam ministrat indigno efficiēdo aliquid præuium ad indignā susceptionē illius, in quo malè tractat Eucharistiā, & ex altera parte ex eo præcisè, quod sic cōcurrat, & cooperetur cum indigno ad indignam susceptionem, nō imputatur illi peccatum indignè suscipientis, neq; ei tribuitur, quia non est causa peccati suscipientis, quia non est causa susceptionis, quia neq; physica, vt patet, neq; moralis, quia non inducit, neq; suadet suscipienti ad id, vt potest, non suadere, & supponimus, sed tantum cooperatur, & non consuscipiendo, sicut cooperantur ad tractionem nauis, qui eam simul trahunt, sed tantum dando, & efficiendo id, sine quo alter non susciperet indignè, in quo ipse non peccat peccato susceptionis suscipientis, sed tantum proprio peccato administrationis factæ indigno: ergo administrans Eucharistiā indigno (aut quodlibet aliud sacramentum) vno tantum peccato sacrilegij peccat indignæ administrationis, & non etiam peccato indignæ susceptionis, quia non aliter peccat, nisi quia administrat indigno, & hoc tantum modo adiuuat, & cooperatur indignæ susceptioni, & non aliter, ex quo cōstat ad rationem aduersariorum. *Vazq.*

Addimus contra Vazq. Ministrum, qui non tantum administrat Sacramētum indigno, sed eum etiā inducit ad id, non solùm peccare peccato indignæ administrationis, sed etiā peccare peccato indignæ susceptionis, quo indignè suscipiēs peccat, quia est causa indignæ susceptionis illius. Et eodē modo eū, qui inducit fœminā ad fornicationē cū ipso, nō solū peccare peccato propriè fornicationis, sed etiā peccato fornicationis fœminæ ab ipso inductæ: quādo verò nō inducit, sed tantū fornicatur cū illa, vno tantū peccato fornicationis peccare, quia ipse non est causa actionis fœminæ, quia non physica, vt patet, neque moralis, quia eum

nom

non inuitat etiam si cooperetur cum illa efficiendo actum necessario comitantem actionem fœminæ, & sine quo actio fœminæ non esset.

Addimus secundò contra Vazq. vt optime Soar. disp. 63. sect. 1. ministrum in peccato mortali se ipsum communicantem adminus duo peccata sacrilegij committere, vnũ indignæ administrationis, quia in peccato mortali administrat (quod tantum est veniale, vt diximus tract. de Sacramentis in genere disp. 4. diffi. 9.) alterum indignæ susceptionis (quod est mortale) quia in eo statu suscipit Eucharistiã, quæ sunt duo distincta, imò & in specie, & neutrum est peccatum ratione alterius, seu malitia dusumpta ab altero, sed vtrumque ratione sui: imò etiam peccat alio tertio peccato mortali sacrilegij, quia sibi indigno Eucharistiam administrat.

Obseruandum tamen est præceptum administrandi Eucharistiam, & alia sacramenta digno, quamuis sit diuinum naturale, imò & negatiuum (quidquid Soar. dicat) quia contra illud peccatur non omittendo reuerentiam debitam seu actum reuerentiæ debitæ, sed committendo, & efficiendo actum irreuerentiæ, nempe indignè tractando, & conferendo sacramenta, ita tamen obligare, vt aliqua rationabili causa possit minister á peccato contra illud peccatum excusari, vt postea dicemus, eo modo quo aliqua præcepta naturalia negatiua aliquando non obligant deficiente aliqua circunstantia requisita, vt obligent, quia non omnia obligant circa materiam absolute (vt obligat præceptum non mentiendi) sed circa materiam aliquibus circunstantijs vestitam, & determinatam, quibus deficientibus, aut earum aliqua cessat eorum obligatio, quamuis nulla deficiente obligent semper & pro semper, vt præceptum non accidendi hominem, quod ita obligat, vt in defensionem propriam, aut Deo concedente facultatem non obliget, & præceptum non auferendi alienum inuito Domino particulari non obligat Deo dante facultatem ad id.

DIF-

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm peccatori occulto petenti publicè Eucharistiam sit deneganda?

CONVENIVNT Theologi peccatori occulto publice petenti Eucharistiam non esse denegandā, quia in hoc euentu occurunt duo præcepta, vnum iustitiæ non infamandi proximum ipsi publice negando Eucharistiam: alterum religionis, non administrandi sacramentum indigno. Ex his autem duobus quorum vnum tantum potest in eo euentu seruari, præceptum iustitiæ strictius, & firmius obligat, quam alterum religionis ergo peccatori occulto non est publice deneganda Eucharistia, ne infametur, sed ipsi quamuis indigno administranda est, quod autem præceptum iustitiæ non infamandi proximum strictius obliget, quam præceptum religionis non administrandi sacramentum indigno, probatur, quia sicut obligatio misericordiæ, qua subuenitur miseriæ proximi, præfertur obligationi religionis, qua Deo sacrificium offertur: iuxta illud Oseæ 6. *misericordiam volo non sacrificium*, quia sacrificium non offertur Deo ob ipsius vtilitatem, sed ob nostram, & ob id cessat obligatio religionis vrgente miseria proximi, vt huic subueniatur; ita etiam obligatio iustitiæ non infamandi proximum præferenda est obligationi non administrandi Sacramentum indigno, quia Deus voluit, & instituit sacramentorum administrationem in vtilitatem nostram, non in suam, & ob id non indigne sacramentum tractatur, quando administratur indigno, ne infametur, quia in eius vtilitatem institutum est, & non Dei.

Quod si obijcias primò ex duobus malis, quæ ita ocurrunt, vt necessarium sit alterum eorum eligere, eligendum est, quod est minus, sed infamare proximum in casu dicto est

minus

minus malum, quam administrare sacramentũ indigno, quia illud opponitur iustitiæ, quæ est minor virtus, quam religio, cui opponitur administrare sacramentũ indigne ergo. Respondemus dictam regulam eligendi minus malũ contra minorẽ virtutẽ intelligendã esse, quando ex parte obiecti vtriusque præcepti, aut vtriusq; virtutis nulla deest circunstãtia pro obligatione alicuius ipsorum, sed ex solo occursu tollitur obligatio alterius, vt contingit, quando quis est dubius de valore matrimonij, in quo casu debet reddere petenti eligendo id, quod fortasse est contra castitatem, ne negando debitum faciat contra iustitiam, quæ est melior castitate, quia in hoc casu nulla deest circunstãtia necessaria ex parte obiecti, vt vtrumq; præceptum obliget, sed ex solo occursu vtriusque eligit, quod minus est, in nostro vero casu non ita contingit, quia ex parte obiecti præcepti non administrandi sacramentum indigno, & non cooperandi cum illo ad indignam receptionem deest circũstantia nempe carentia illationis damni proximo, ex cuius defectu cessat obligatio illius, quia ne damnum adhuc temporale famę contra iustitiam inferatur proximo, ipsi publice negando sacramẽtum, quod in eius vtilitatem institutum est, nulla fit irreuerentia sacramẽto administrando illud indigno, & cum eo cooperãdo ad indignam receptionem, sicuc quando proximo in extrema necessitate administratur baptismus ab eo, qui est in peccato mortali, & moraliter nequit disponi ad iustificationem, quia vrget periculum mortis baptizandi, nulla infertur irreuerentia baptismo, quia institutus est in remedium hominum, & tunc non potest proximo subueniri, nisi minister illud administret in statu peccati.

Quod si obijcias secundò, si quis habeat apud se ensem alterius depositum, & sciat Dominum ensis eum petere, vt se ipsum occidat, nequit depositarius illum reddere Domino, vt euitet mortẽ corporalem Domino, quamuis ipsi Domino ex negatione ensis aliquando sequatur infamia, ergo peccatori petenti Eucharistiã reddi nequit, saltẽ vt euitetur mors spiritualis ipsius, quę est maioris cõsiderationis, quam corporalis. Respondemus concedendo antecedens, & negãdo consequentiã ob discrimen inter damnum spirituale, &

cor-

corporale, quod damnum spirituale, quia est generale consequens ad violationem cuiuscumq; virtutis, & præcepti, non est ratione sui contra aliquã virtutem, neq; contra aliquod præceptũ, & ideo qui peccando grauiter se ipsum spiritualiter occidit, nõ peccat, quia se ipsum spiritualiter occidat neque aliud peccatũ cõmittit, nisi illud ex quo mors spiritualis oritur, quia ex eo quod se ipsum occidat spiritualiter non facit contra aliquã peculiarẽ virtutem, nec contra aliquod peculiare præceptũ, & qui alterum inducit, & inuitat ad peccatũ aliquod graue, quo spiritualiter occiditur, nõ peccat nisi eo peccato, ad q̃ prouocat, quia est causa moralis illius peccati, & nõ quia illũ spiritualiter occidit: damnum vero corporale, quia non est generale, est contra aliquã peculiarẽ virtutẽ, aut iustitiæ, aut misericordiæ, aut fortitudinis, & est præceptum peculiare fortitudinis vitandi mortem propriã, nisi quando ad non vitandã illam est rationabilis causa: quia ergo præceptum vitandi mortem corporalem proximi, cuiuscumq; virtutis sit, cæteris paribus strictius obligat, quã præceptũ reddendi depositũ illi, & illam non infamandi, ideo in casu obiectionis non est reddendus ensis Domino, quãuis ipsi sequatur infamia, vt eius mors corporalis vitetur, in nostro vero casu Eucharistia non est deneganda peccatori occulto eam publice petenti, ne infametur ob rationem dictam nulla habita ratione Domini spiritualis, quia hoc ratione sui non est contra aliquam peculiarem virtutem, neque contra aliquod peculiare præceptum, & ideo præceptum non administrandi sacramentum indigno non occurrit cum præcepto aliquo vitandi mortem spiritualem proximi indigne sumentis sacramentum, sed cum præcepto nõ infamandi illam, quod debet illi præferri ob rationem dictam: præceptum vero reddendi ensem Domino, & ipsum non infamandi occurrit cum præcepto vitandi mortem corporalem ipsius, quod debet illis præferri.

Quodsi obijcias tertiò minister potest conferre peccatori occulto hostiam non consecratam, & hoc modo famam illius illæsam seruare, & nullam irreuerentiam irrogare sacramento, ergo id debet facere, & non conferre Eucharistiam. Respondemus præterquã quod id non potest semper

fieri,

fieri, & ideo tunc ministeri debeat illi hostiam consecratam conferre, quamuis id posset fieri, non esset licitum id facere ipso peccatore ignorante, imò neque ipso sciente, & consentiente, quia fictio semper est illicita, & in sacramentis valde perniciosa, & execranda, vt dixit Innoc. 3. in capitulo *de homine* de celebratione missarum.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm peccatori occulto occulte petenti Eucaristiam sit etiam deneganda?

CONVENIVT Theologi occulto peccatori occulte petenti Eucharistiam denegandam esse à ministro, cui non conuenit ex officio sacramẽta administrare, quia tunc nulla adest causa ob quam Sacerdos nõ Parochus excusetur ab obligatione præcepti non administrandi Eucharistiam indigno, quia tunc, neque peccator infamatur, quia ipsi ita negatur Eucharistia, vt nullus sit testis apud quem possit nouiter infamari, vel tantum est vnus, aut alter, qui peccatum illius etiam agnoscit, neque illi fit iniuria aliqua contra ius aliquod, quod habeat, vt ipsi Eucharistia conferatur, quia nullum habet, vt sibi conferatur à Sacerdote non Parrocho.

Est tamen difficultas, an neganda sit à ministro, cui ex officio incumbit sacramẽta administrare, nempe à proprio Parrocho.

Sotus. Sot. in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 6. docet non esse illi negãdam tempore obligationis communionis, neque extra tempus obligationis (nisi quando frequenter petit) quia peccator habet ius petendi Eucharistiam à suo pastore præsertim tempore obligationis.

S. Thom. S. Thom. vero in 4. dist. 9. art. 5. & reliqui Theologi docent negandam esse illi Eucharistiam etiam tempore obligationis, & merito: quia peccator dum est in statu peccati non

habet

habet ius ad Eucharistiam, quia non est in statu requisito à Christo, vt eam possit recipere, & credi non potest Christum contulisse ius iustitiæ ad sacramenta ei, qui non est in statu requisito ab ipso.

Addimus contra Alexand. 4. par. quæst. 11. memb. 2. articulo 3. Durandum in 4. distinct. 9. quæstione 1. Vazq. disputatione 209. cap. 5. & contra plures alios, vt optimè Adrian. quodlib. 3. quæst. 3. Palud. in 4. distinct. 9 quæst. 4. art. 1 Gabr. quæst. 2. art. 3. dub. 1. Nauarr. cap. 21 num. 55. Ægid. quæst. 80. art. 6. num. 38. & plures alios non esse negandam Eucharistiam dicto peccatori, si minister Eucharistiæ cognouerit statum peccatoris tantum in confessione sacramentali, in qua eum non absoluit, etiamsi nullus adsit testis, non quia tunc peccator habeat ius ad Eucharistiam, sed ne negatione Eucharistiæ fiat illi confessio odiosa, quia facile suspicabitur, sibi negari Eucharistiam, quia ipse confessus fuit suum statum, quo irreuerentia irrogatur sacramento confessionis iuxta ea, quæ diximus tractatu de Pœniten. disputat. 12. difficul. 9.

Adrian.
Palud.
Cabr.
Nauar.
AEgid.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm peccatori publico publicè petenti Eucharistiam denegandæ sit?

CONVENIVNT Theologi publico peccatori non tantum quando occultè, sed etiam quando publicè petit Eucharistiam denegandam esse, quia tunc nulla adest causa, ob quam minister excusetur ab obligatione non administrandi Eucharistiam indigno.

Est tamen difficultas, quis dicatur, & sit peccator publicus ad hunc effectum, vt ei sit etiam publicè denegandа Eucharistia.

Circa hanc rem, varijs modis dicendi omissis, dicen-

dum est, vt optime Sot. in 4 distinct. 12. quæst. 1. artic. 6. &
Vazq. Vazq. disputat. 209. cap. 2. vt peccatum alicuius sit, & dicatur publicum ad effectum dictam non sufficere infamiam ex indicijs ortã, sed requiri notorietatem peccati, siue per sententiam iudicis, siue per confessionem ipsius in iudicio factam, siue per euidentiam facti, seu peccati, quæ nulla possit tergiuersatione celari, quia sicut in capitulo *quæsitum* de cohabitatione clericorum. & mulierum, dicitur non sufficere infamiam, vt missam Sacerdotis peccatoris audire non possimus, sed requiri notitiam peccati aliquo ex tribus modis dictis, sic etiam non sufficit infamia peccati ex indicijs orta ad negandam Eucharistiam, sed necessaria est, & sufficit notitia peccati aliquomodo ex dictis ratio autem huius est, quia quando tantum est dicta infamia, & non est notitia aliquomodo ex tribus dictis, peccator negatione Eucharistiæ ipsi facta læditur in sua fama, quia ea negatione publice facta infamatur manifestè, & infamia ex indicijs habita nondum est sufficienter infamatus, quia hæc infamia est maximè fallibilis: quando vero adest notitia peccati aliquomodo ex tribus dictis, peccator ita est infamatus, vt negatione Eucharistiæ publica non lædatur in fama, quia notitia ea vtpotè publica, & moraliter certa est publicè, & moraliter certò infamatus: est autem peccatum notorium euidentia facti, quando factum est coram maiori parte viciniæ, in qua ad minus habitant decem: si tamen vicinia sit plurimorum, non requiritur quod fiat coram maiori parte, sed coram aliquibus, sicut quando fit in platea, ad arbitrium viri prudentis attentis qualitate testium, tempore, & loco, vt diximus tract. de excommunicat. disputat. 1. diffic. 3.

Superest tamen difficultas an quando peccator est publicus, seu notorius in vno oppido, & non in alio neganda sit illi Eucharistia in illo alio, in quo non est publicus seu notorius: & non procedit quando ex oppido, in quo est publicus, citò humano more deueniet notitia ad aliud, quia tunc absque dubio neganda est illi Eucharistia tanquam publico peccatori, quia tunc humano more negatione publica Eucharistiæ non læditur in fama, sed tantum procedit,

quando

quando creditur, quod non deueniet notitia, saltem citò in illud aliud oppidum.

Resolutio huius difficultatis pendet ex resolutione alterius, an scilicet infamatus in vno loco possit infamari in alio, ad quem creditur non deuenturam infamiam, aut saltē non deuenturam citò: de qua re legi potest Lessius de iustitia cap. 2. dub. 13.

Circa hanc difficultatem, quia pars negatiua nobis verior videtur, quia ille habere videtur ius, vt in illo alio loco non infametur, ideò consequenter credimus peccatori publico, seu notorio in vno oppido non posse publicè negari Eucharistiam in illo, in quo est occultus, & creditur nō citò publicandus, & multò minus si creditur nunquam publicandus, quia ea negatione publicè infamatur in oppido, in quo alias aut non est infamandus, aut non est citò infamandus.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm Eucharistia possit administrari alicui ad purgationem delicti, de quo est suspectus?

RATIO difficultatis pro parte affirmatiua desumitur ex Concilio Vvormacienſi, quia ab ipso modus iste purgationis institutus est cap. 10. & refertur canone *si Episcopo* 2. quæst. 5. vbi statuitur, quod si Episcopo, aut presbytero crimen aliquod imputetur, missam celebret, & hoc modo de crimine obiecto Innocentem se ostendat; & ab eodem in capit. 15. & refertur canone *sæpe*, præcipitur, quod si intra monasterium furtum aliquod fieri contigerit, & author ipsius ignoretur, & fratres ab hoc delicto purgandi sint, missa celebretur, & singuli fratres in ea Eucharistiam sumant, & hæc verba dicant, corpus Domini sit mihi ad probationem hodie.

Nihilominùs Doctores conueniunt (exceptis Adria-

no quodlib. 3. articulo 3. oppositum dicente, & Ægidio quæst. 80. num. 39. id idem indicante Eucharistiam nulli posse administrari ad purgationem delicti, de quo est suspectus, & illud non fatetur.

Quo autem iure id prohibitum sit non est parum difficile, quia in primis id non est prohibitum iure naturali, quia ab homine suspecto ita potest extorqueri susceptio Eucharistiæ, vt in ea susceptione non tentetur Deus, sed ita vt suspectus suscipiens Eucharistiam instar iurantis se habeat, quia potest sic sumi, vt sumptione ipsa iuret quodam genere iuramenti execratorij, quasi supra se inuocando potentiam Dei, vt Deus signo aliquo visibili ipsum puniat, si non sit innocens, in purgatione autem sic facta nullo modo tentatur Deus, quia id non est velle experiri potentiam Dei, sed profiteri veritatem, quia qui sic inuocat potentiam Dei, & sic iurat, vt Deus approbet, quod iurat, non petit à Deo miraculum, quia Deus id videtur approbare nihil faciendo. Deinde id non est prohibitum iure naturali diuino quasi contra reuerentiam Eucharistiæ efficiat minister, si eam suspectis tribuat, de crimine, quia verè non efficit contra illam, nisi quando suspicio est talis, vt nulla in contrarium admittatur probatio, & æquualeat manifesto crimini, quia non est contra reuerentiam Eucharistiæ ipsam tribuere leuiter, & non certo suspectis, ne certò infamentur, præsertim quod quis præsumendus est bonus, dum firmiter non probatur malus.

Rursus id non est prohibitum iure diuino positiuo, quia de eo nullatenus constat. Tandem id non est prohibitum iure aliquo humano scripto, quia nullibi id reperitur, etiam si in aliquibus canonibus reperiatur prohibita purgatio per aquam feruentem, & per ferrum candens, quatenus per eam tentatur Deus, & in ea absque sufficiente causa petitur à Deo, vt manifesto miraculo approbet innocentiam suspecti, quia in ea petitur, vt si suspectus de crimine sit innocens nihil mali patiatur ab aqua feruente, neque à ferro candente.

Dicta ergo purgatio media collatione Eucharistiæ est prohibita iure humano non scripto, sed desuetudine introducto,

ducto, vt aduertunt Maior in 4. dist. 9. quæstione 4. & Vazquez disput. 210. capit. 3. quia eo ipso quod genus aliquod purgationis, seu iudicij non est in vsu, est peregrinum, quod autem est peregrinum est eo ipso illicitum, vt dicitur in capitulo *ex tuarum* de purgatione canonica illis verbis, *quia vero peregrina iudicia sunt inhibita, purgationem quam præstitit, sufficere non putantes &c.* Et merito, quia eo ipso quod iudicium est peregrinum, est contra ordinem iure scripto, aut consuetudine præscriptum.

Ad rationem ergo difficultatis ex capitulis illis Concilij Vvormacienſis (quod tantum fuit prouinciale, & non approbatum à Romano Pontifice) desumptam respondemus ea tantum probari dictam purgationem non fuisse iure aliquo vniuersali prohibitam, & pro tempore aliquo in vsu fuisse in ea Prouincia, id tamen non tollit iam esse prohibitam iure humano vniuersali desuetudine introducto.

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm pollutio impediat sumptionem Eucharistiæ?

SVPPONIMVS pollutionem, quæ est peccatum mortale ita impedire sumptionem Eucharistiæ, vt nequeat absque præuia confessione sumi, vt generale est omnibus peccatis mortalibus: & pollutionem non esse mortalem, nisi quando est directè intenta, non vero quando tantum est indirectè intenta, seu in sua causa, id est quando adhibetur causa pollutionis, non intendendo pollutionem, sed aliud, quamuis sciatur ex ea causa futuram esse pollutionem, nisi quando causa non habet alium effectum, quam excitare ad pollutionem (qualis est actus libidinosus) vt dicimus tractat. de peccatis.

Hoc ergo suppositò difficultas est, an pollutio impe-

diat sumptionem Eucharistiæ.

Conueniunt Doctores pollutionem, quæ non est mortalis, quamuis in vigilia eueniat, etsi fuit, si præcedat sacramentalis confessio illius, non impedire sumptionem Eucharistiæ, quia ex vna parte pollutio non mortalis non aufert statum gratiæ, qui est sufficiens ad augmentum illius, ad quod Eucharistia primariò, & principaliter instituta fuit, & quamuis fuerit mortalis, si præcedat sacramentalis confessio illius, non impedit statum gratiæ, quem sacramentalis confessio potest conferre, & ex altera parte nulla est prohibitio sumendi Eucharistiam post pollutionem non mortalem, neque post mortalem, si præcedat confessio illius, quia nulla est prohibitio positiua, quia de ea non constat, neque naturalis, quia ex nullo capite ostendi potest.

Quod si primò obijcias Augustin. serm. 244. de tempore vbi ait post pollutionem, quæ nobis nolentibus accidit non licere communicare, nisi eleëmosyna præcedat, imò & ieiunium. Respondemus vt Vazquez quæst. 8. cap 7. Augustin. loqui de pollutione, quæ est peccatum veniale, & docere, quod post eam non liceat communicare, sumpto *non licere* pro eo, quod non est congruum, seu decens, non verò pro eo, quod est illicitum, & peccatum.

Quòd si secundò obijcias Timotheum Alexand. in responsis Canonicis, quæ habentur tomo sexto Biblioth. Patrum respon. 3. vbi ait pollutionem nocturnam impedire communionem, & respon. 5. & 13. vbi ait coniugatos non posse sumere Eucharistiam eo die, quo simul cohabitauerint. Respondent nonnulli in dictis locis non contineri prohibitionem, sed consilium non communicandi. Vazquez verò vbi suprà credit antiquitus fuisset legem aliquam vel vniuersalem, vel prouincialem, qua post pollutionem, imò & tempore menstrui fœminæ prohibitum erat communicare, nisi post aliquot dies, aut horas, vt in aliquibus canonibus indicatur, & id significasse Timoth. vbi suprà, iam tamen dictam legem non vigere, quia opposita consuetudine sit abrogata.

Negari tamen non potest esse optimum consilium

in

in Eucharistiæ reuerentiam, quando ad communicandum non vrget aliqua rationabilis causa à communione abstinere pro aliquo tempore post pollutionem, & post actum coniugalem, & quando adest menstruum, præsertim si post eos actus relinquitur aliqua carnis commotio, vel aliqua mentis euagatio circa eas res: non tamen est peccatum adhuc veniale, quando adest menstruum, & post pollutionem, & post actum coniugalem absque dilatione communicare, etiamsi pollutio fuerit mortalis, & actus coniugalis fuerit ex fine, aut aliter factus mortalis, si ante communionem præcedat confessio illius, quod fuerit mortale, quia nulla adest prohibitio communicandi in dictis casibus, quia non est aliqua positiua, quia de ea non constat, neque naturalis, quia nullo sufficienti fundamento ostendi potest.

DIFFICVLTAS XIIII.

Vtrùm cibus, vel potus sumptus impediat sumptionem Eucharistiæ?

LVTHERANI, & Caluinistę in eo errore fuerunt, vt existimauerint ad sumptionem Eucharistiæ non esse necessarium ieiunium: & in eodem fuerunt aliqui antiquiores hæretici, vt indicatur in Concil. Constant. sess. 13.

Conueniunt tamen Catholici necessarium esse, & à multis annis necessarium fuisse ieiunium ad sumptionem Eucharistiæ, vt dicitur in Concilio Constant. sess. 13. in initio, quod etiam præcipitur, & decernitur in pluribus alijs concilijs, quæ referunt Soar. disput. 68. sect. 3. & Vazquez disput. 211. in quibus etiam fit mentio antiquissimæ consuetudinis non sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij: imò fuisse à tempore Apostolorum dicitur in 6. Synodo can. 29. & à pluribus Patribus, quos referunt Soar. & Vazq. *Concil. Constant. Soar. Vazq.*

Præceptum autem hoc non sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij non est diuinum, quia non constat Christum id præcipisse, imò conijcitur id non præcepisse, quia illam Apostolis post cœnam communem administrauit, neque est naturale, vt patet, sed est Ecclesiasticũ á principio Ecclesiæ, siue ab Apostolis expresse traditum, siue dicta consuetudine introductum, & sæpe in pluribus Concilijs confirmatum.

Sed obijcit Lutherus Christum dedisse Apostolis Eucharistiam post cœnam. Respondemus, quod quamuis fuerit conueniens, quod Christus post cœnam è vita discessurus in fine illius in signum amoris pro discessu Eucharistiam instituerit, & eam Apostolis ministraret, tamen postea causa hac cessante conuenientius fuit, & est, vt nos ad Eucharistiam accedamus nullo cibo, & potu communi præ occupati, & ideo id fuit, vel ab Apostolis expresse præceptum, vel consuetudine introductum tanquam necessarium, & præceptum.

Secundòo obijcitur testimonium Chrysost. epistol. ad Cyprianum Episcopum, in qua cum quidam ipsi obiecisset, quod non ieiunos ad Eucharistiam admitteret. Respondet etiam Christum post cœnam dedisse Apostolis communionẽ qua responsione significat, licitum esse post fractionem ieiunij Eucharistiam sumere. Respondemus Chrysostomũ prius negasse se id facere, deinde retulisse exemplum illud Christi, non vt significaret id esse licitum, sed vt extenuaret crimen sic accedendi ad Eucharistiam, ne putaretur nimis execrandum.

Tertiò obijcitur illud Pauli primo ad Corinthios cap. 11. *si quis esurit, domi manducet*, vbi Paulus videtur admittere, quod Corintij iam pransi ad Ecclesiam venirent ad sumendam Eucharistiam. Respondemus varijs solutionibus, & expositionibus omissis Paulum verbis illis non admittere Corinthios iam pransos ad Eucharistiam sumendam, sed admonere, vt si quis præ fame non posset expectare communem cœnam, quæ post sumptionem Eucharistiæ erat in vsu apud illos pro omnibus, qui Eucharistiam sumebant, adiret domum, & manducaret, vt ita

expe-

expectare posset: erat enim apud Corinthios in vsu in memoriam cœnæ Christi commune conuiuium, seu communem cœnam post sumptionem Eucharistiæ parari in Ecclesia omnibus, qui Eucharistiam sumebant, ex cibis, quos ipsi præsertim diuites ad id in Ecclesiam deferebant: plures tamen ex diuitibus, qui magnam ciborum, & potus copiam deferebant, nolebant pauperes ad cœnam expectare, quia cœna nõ poterat ita citò pro omnibus parari: & ideo vnusquisq; præsertim ex diuitibus id quod in Ecclesiam detulerat, cœnare præsumebat, antequam omnes ad cœnandum conuenirent, ex quo schismata, & dissensiones inter Corinthios oriebantur, quia pauperes alij, qui nihil ad cœnandum detulerant, non cœnabant, (ob quod rubore confundebantur) & ita cœna Dominica, seu Christi, à qua nullus, neque Iudas fuit exclusus, non recolebatur, Paulus ergo in eo loco reprehendit Corinthios diuites, qui non expectantes pauperes, prius ante communem cœnam in Ecclesia cœnabant, & eos admonet, vt cum omnibus cœnent, & ne aliquis fame vrgente in Ecclesia suam cœnam seorsim cœnet, admonet, vt si esuriat, manducet domi, non ante, sed post sumptionem Eucharistiæ, vt postea possit cum reliquis in Ecclesia cœnare.

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm ieiunium ad sumptionem Eucharistiæ prærequisitum debeat esse naturale, an sufficiat Ecclesiasticum?

IEIVNIVM naturale dicitur abstinentia ab omni cibo, & potu adhuc per modum medicinæ: Ecclesiasticum verò est abstinentia à cibo, per modum cibi, & non est abstinentia à potu, neque à medicamentis, neque à cibo per modum medicinæ, sed ad nutritionem.

Circa

Circa difficultatem ergo Gotfredus, & Ioannes Parisiensis docuerunt ad sumptionem Eucharistiæ sufficere ieiunium Ecclesiasticum, quia ieiunium ad eam prærequisitum præcipitur ab Ecclesia : ergo eodem modo intelligendum est, quo Ecclesia intelligit ieiunium, quod pro diebus ieiunij præcipit.

S. Thom. S. Thom. verò, & eius interpretes quæst. 80. artic. 8. & Scholastici in 4. distinct. 8. & Sumistæ verbo *Eucharistia* vel verbo *ieiunium* docent, & optimè ieiunium ad sumptionem Eucharistiæ prærequisitum esse naturale, & non sufficere Ecclesiasticum, quod habetur in Concilio Toletano 7. cap. 2. & indicatur in capitulo ex parte de celebratione Missarum, & id exprimitur, & declaratur consuetudine Ecclesiæ, qua introductum est, aut qua saltem obseruatur. Ex quo constat ad rationem aduersariorum.

Et quamuis non desint, qui existiment tantum esse peccatum veniale Eucharistiam sumere post sumptionem cibi, & potus in parua quantitate ob leuitatem, seu paruitatem materiæ : Soarez tamen disputatione 68. sectione 4. & Vazquez disputatione 211. cap. 3. & communiter Doctores existimant esse mortale, etiamsi Eucharistia sumatur post sumptionem minimæ quantitatis cibi, aut potus, & meritò : quia materia huius prohibitionis non est sumptio cibi, aut potus, sed est sumptio Eucharistiæ post sumptionem cibi, aut potus. Sūptio autem Eucharistiæ post illam est materia grauis, seu magni momenti.

Soar. Vazq.

Obseruandum est primò ieiunium hoc naturale ad sumptionem Eucharistiæ prærequisitum non violari ex eo, quod aliquid cibi intra dentes ex die præcedente relicti traijciatur à casu in stomachum, quia traiectio illa à casu facta non censetur moraliter commestio : censebitur autem si fiat scienter, & ex intentione, ac proinde per illam violaretur dictum ieiunium, vt contra Tabiennam verbo *communicare*, & forsan contra Ægid. quæstione 80. articulo 8. & contra Adamum quæstione 8. numero 79. aduertunt communiter Doctores : sicut etiam censetur traiectio illius post mediam noctem perseueret : neque violari ex eo, quod parum aquæ saliuæ admixtum deglutiatur, in quo Doctores

res conueniunt, quamuis non sit conuersum in saliuam, quia deglutio illius non est potatio, quia sumitur per modum saliuæ, seu quasi vnum cum saliua: & idem est, quando aliquid iuris, aut cibi conditi sumitur ad gustandum, & parum illius admixtum saliuæ, quamuis non conuersum in saliuam deglutitur, vt plures Doctores aduertunt, quia etiam tunc deglutio illius non est potatio, neque commestio, quia etiam sumitur per modum saliuæ, & quasi vnum cum ea: neque violari sumptione pulueris, quem cum aere quem respiramus, attrahimus ad stomachum, neque muscæ sic attractæ in stomachum, neque ipsius volando intrantis in os apertum, & à casu tractæ in stomachum, quia dicta tractio non est commestio: neque violari tractione saliuæ, neque sanguinis descendentis ex capite, aut aliunde, neque alius humoris, quamuis scienter facta, quia neque est commestio, neque potatio, quia ad commestionem, & ad potationem requiritur, quod cibus, & potus ori ab extrinseco imponantur.

Obseruandum est secundò ieiunium hoc naturale ad sumptionem Eucharistiæ tantum prærequiri in eo die: in quo sumitur Eucharistia: dies autem ad hunc effectum iuxta Ecclesiæ consuetudinem computatur â media nocte & ideo quod ante mediam noctem manducatum, aut potatum est, non impedit sumptionem Eucharistiæ, quod verum est, quamuis digestum non sit, siue ex defectu somni, siue aliunde, vt contra Glossa in can. *Nihil* 7. quæstione prima, & in capitulum *Si extiterit* de accusationibus aduertunt communiter Doctores.

***

DIFFICVLTAS XVI.

Vtrùm Eucharistia possit aliquando à non ieiuno sumi?

CONVENIVNT DD. in articulo physico mortis, aut in periculo mortis (quod etiam dicitur articulus, quamuis solùm moralis) siue mortis naturalis, siue violentæ, in quo Sacramẽtum Eucharistiæ tanquam viaticum pro migratione ex hac vita debet ex præcepto diuino, sumi posse à non ieiuno, quãdo nequit commodè tempus matutinum ieiunus expectare, vel quia Ecclesia non vult in eo casu obligare prohibitione non sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij, vel quia in eo articulo, siue physico, siue morali est præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, quon vtpotè diuinum, & materiæ maioris considerationis præferendum est dictæ prohibitioni Ecclesiasticæ. Addidimus *quando nequit commodè tempus matutinum ieiunus expectare*, quia non sufficit, quod infirmus possit vna, vel duabus horis post mediam noctem commodè ieiunus expectare, vt non possit ab ipso non ieiuno Eucharistia sumi, quia tunc non tenetur diutius differre sumptionem cibi, aut potus, quia nequit absq; considerabili incommodo ob nimiam infirmitatem, neque tenetur curare, vt intempestiua nocte ad se afferatur Eucharistia, quia id regulariter fieri nequit absque considerabili incommodo (imò in ea hora nequit satis honorifice afferri) Ecclesia autem non vult adeo infirmum grauare, ob quod non est scrupulosè procedendum in administrando Eucharistiam sic infirmo non ieiuno, vt Ecclesiæ consuetudo declarat.

Est tamen difficultas, an in eadem infirmitate possit infirmus non tantum semel, sed iterum, atque iterum non ieiunus communicare, quando ieiunus nequit commodè expectare, & procedit, quando in eodem periculo mortis

per-

perseuerat, & illud non euasit, quia quando non perseuerat in eodem periculo mortis, sed illud euasit, nequit non ieiunus iterum communicare.

Circa hanc difficultatem supponimus, quod quando status eiusdem infirmitatis ita variatur, vt infirmus, qui fuit in periculo mortis ab eo liberatus fuit, & postea iterum incidit in periculum mortis, tunc toties potest ab ipso non ieiuno Eucharistia sumi, quoties sit in nouo periculo, quamuis eadem infirmitas perseueret, quia tunc sunt noui articuli necessitatis (non minus ac quando in diuersis infirmitatibus, in qualibet contingit articulus mortis) imò pro nouis illis periculis mortis esse nouam obligationem sumendi Eucharistiam indicat Vazq. disput. 11. c. 4. in fine, quod plures negant.

Est ergo punctum difficultatis, an in eadem infirmitate, eodem periculo mortis perseuerante, possit infirmus non tantum semel, sed etiam iterum, atque iterum non ieiunus communicare, quãdo nequit commodè ieiunus commodum tempus expectare.

Vazq vbi suprà, Ægid. q. 80. num. 52. & Ochag. q. 12. docent infirmum postquam semel sumpsit Eucharistiam, vt viaticum (id est pro articulo mortis, siue physico, siue morali) siue eam ieiunus, siue non ieiunus sumpserit, non posse iterum in eadem infirmitate, quamuis periculum mortis perseueret, & quamuis post primam sumptionem mortaliter peccauerit, Eucharistiam non ieiunum sumere, quia infirmus pro periculo mortis excusatur à prohibitione Ecclesiastica sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij, quando aliter nequit commodè, quia occurrit cum præcepto diuino communicandi pro eo periculo, quod præferendum est dictæ prohibitioni Ecclesiasticæ, sed postquam infirmus semel pro periculo mortis communicauit, ita satisfecit præcepto diuino communicandi, vt pro eodem periculo non teneatur ex diuino illo præcepto iterum communicare, quamuis post primam sumptionem Eucharistiæ mortaliter peccauerit, vt dicemus disp. 10. diff. 2. ergo postquã infirmus semel pro periculo mortis communicauit, nequit iterum pro eodem perseuerante non ieiunus communica-

re,

re, quia post primam sumptionem nullum extat diuinum præceptum iterum communicandi, quo excusari possit à prohibitione Ecclesiastica communicandi post fractionem ieiunij.

Soar. Henriq. Tolet. Regin. Tabien.

Soar. verò disp. 78. sect. 5. Henriq. lib. 8. cap. 50. & Tolet. lib. 6. cap. 15. Regin. lib. 29. num 120. Tabienna verbo *communicare*, num. 48. & Armilla num. 18. docent infirmum in eodem periculo mortis perseuerantem, quamuis post primam sumptionem Eucharistiæ non peccauerit mortaliter posse iterum, atque iterum non ieiunum communicare, quando commodè nequit tempus commodum expectare, & meritò, quia à prohibitione Ecclesiastica sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij excipiuntur ab ipsa Ecclesia infirmi in periculo mortis constituti, quando aliter commodè nequeunt absque ea limitatione, nempè vt semel tantum fiat: ergo prohibitione illa non tenentur pro periculo mortis, ac proinde poterunt pro eodem periculo non ieiuni sæpè communicare. Quod autem infirmi pro periculo mortis ab Ecclesia excipiantur à dicta prohibitione, quando alter commodè nequeunt, non leuiter indicatur in Concilio Constant. sess. 13. dum dicitur sacrorum Canonum authoritas, & approbata consuetudo Ecclesiæ seruauit, & seruat, vt hoc *Sacramentum non possit recipi à non ieiunis, nisi in casu infirmitatis* (subintellige periculosæ) aut alius necessitatis à iure, vel ab Ecclesia concesso, vel admisso, vbi exceptio hæc sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij in casu periculosæ infirmitatis tribuitur authoritati canonum, & consuetudini Ecclesiæ, & etiam concessioni, vel admissioni factæ à iure, vel ab Ecclesia, & non occursui cum diuino præcepto: & quidem satis credibile est casum hunc pro periculo mortis exceptum fuisse, vel consuetudine ipsa Ecclesiæ, si media hac introducta fuit prohibitio illa, vel ab Apostolis, si lata fuit ab ipsis, vtpotè communem, & sæpè contingentem.

Ad rationem ergo aduersariorum negamus ex eo posse infirmum pro periculo mortis non ieiunum communicare, quando aliter commodè non potest, quia prohibitio dicta occurrat cum diuino præcepto communicandi

pro

pro eo periculo, sed quia casus iste fuit semper à prohibitione illa exceptus, & absque ea limitatione, vt semel tantum fiat, quod non leuiter indicatur in Concilio Constantiensi sessione decima tertia, in qua fit mentio dictæ exceptionis, & pro causa ipsius non redditus occursus cum diuino præcepto, sed nulla reddita causa exceptio illa reducitur ad authoritatem canonum, & ad Ecclesiæ consuetudinem, & ad concessionem, vel admissionem iuris, vel Ecclesiæ.

Doctores tamen nostræ sententiæ ferè omnes pro repetitione Eucharistiæ sumendæ ab infirmo periculosè ægrotante non ieiuno, requirunt interuallum aliquorum dierum inter vnam, & alteram communionem. Soarez, & Reginald. requirunt interuallum octo dierum, Henriq. interuallum septem dierum, Tabienna interuallum sex dierum, Toletus interuallum aliquorum dierum illud non determinans, Armilla verò nullum assignat absque dubio credens repeti posse quoties potest à sano ieiuno, quod in Concilio Constant. vbi suprà indicari videtur dum excipit infirmos absque vlla limitatione, quo videtur indicare toties posse ab illis non ieiunis sumi, quoties à sanis ieiunis.

Soar. Reginal. Henriq. Tabien.

DIFFICVLTAS XVII.

Vtrùm Sacerdoti existenti extra periculum mortis sit licitum aliquando non ieiuno Eucharistiam sumere?

CONVENIVNT DD. in tribus sequentibus casibus Sacerdotem non ieiunum posse Eucharistiam sumere extra periculum mortis. Primus est, quando est necessarium perficere sacrificium, vt quando Sacerdos incautè pro vino consecrando

aquam

aquam calici infudit, & postea calicem sumens percipit esse aquam, quia tunc etiam fracto naturali ieiunio sumptione illius aquæ debet iterum vinum modicissimæ aquæ mixtũ infundere, & consecrare, & consecratum summere, vt sacrificium, quod ex consecratione vtriusque speciei essentialiter coalescit perficiat, quia præceptum perficiendi sacrificium, præterquam quod est diuinum, est etiam maioris considerationis, quàm prohibitio Ecclesiastica sumendi Eucharistiam fracto naturali ieiunio: & idem dicendum est, quando vnus Sacerdos post consecrationem non potuit consumere species consecratas, quia tunc alius, quamuis non ieiunus, si alius ieiunus deficiat, debet illas consumere, vt dicitur in Concilio Tolet. 7. can. 2. quia præterquam quod præceptum consumptionis sacrificij iuxta plurium sententiam est diuinum, est etiam maioris considerationis, quam prohibitio communicandi post fractionem ieiunij, quia cõsumptio sacrificij, quod est res maximæ considerationis pertinet ad ipsius integritatem accidentalem.

Secundus casus, in quo Doctores conueniunt posse Eucharistiam à Sacerdote non ieiuno sumi est, quando imminet periculum irreuerentiæ inferendæ Eucharistiæ ipsi, siue ab infidelibus, siue à bestia aliqua Eucharistiam deuoratura, aut periculum incendij, aut alius indecentiæ futuræ circa Eucharistiam, quia tunc potest à Sacerdote non ieiuno consumi, imò deficiente Sacerdote à laico, quia maioris ponderis est Eucharistiam liberari ab irreuerentia, vel ab indecentia, quàm eam è non ieiunio sumi: & ob eandem rationem laicum, qui inaduertenter accessit ad altare ad communicandum, & postea recordatur se non esse ieiunũ, si nequeat ab altari ante communionem absque graui nota discedere, potest non ieiunus communicare, quia scilicet maioris ponderis est notam illam non incurrere, quàm nõ ieiunum communicare.

Tertius casus, in quo Doctores conueniunt, est, quando consumptis speciebus panis, & vini remanet à casu in calice particula aliqua speciei panis, quia in Missali Romano in rubricis de defectibus dispositionis statuitur, vt tunc particula illa digito ad labrum calicis adducatur, aut vino

infuso

infuso sumatur in ipso, vbi vtriusuis datur optio, at quando sacerdos eligit vinum infundere, vt in ipso illam sumat, regulariter contingit, quod particula aliqua vini prius deglutiatur, quo ieiunium naturale frangitur, quàm particula illa speciei panis. Ratio, quæ huius communiter redditur, est, quia lex illa ieiunij ante sumptionem Eucharistiæ tãtũ obligat pro actione totali sumendi Eucharistiam, non pro singulis particulis actionis sumendi illã, & quia tunc sacerdos ante actionem totalem ieiunus erat, ideò nihil refert si non sit ieiunus ad partem aliquam sumptionis Eucharistiæ nempe illarum reliquiarum Eucharistiæ, quia ad eandem actionem seu sumptionem totalem cum partibus sumptionis præcedẽtibus moraliter pertinet. Ratio tamen hæc nobis nõ probatur, quoniã secundum eam non esset contra prohibitionem sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij sumere scienter aliquid cibi ante sumptionem reliquiarum. Ratio ergo huius desumitur ex voluntate Ecclesiæ, quæ in eo casu vult fractionem ieiunij non impedire, sicut etiam vult non impedire quãdo in feria sexta parasceues ex præcepto ipsius particula hostiæ consecratæ remanentis ex feria quinta infundi tur vino consecrato, & in ipso sumitur, & tamen regulariter contingit, quod particula aliqua vini prius deglutiatur, quã particula illa hostiæ consecratæ.

Quartus casus, in quo Doctores non conueniunt, est, quãdo post sumptam ablutionem calicis sacerdos reperit in altari, aut in patena, aut in calice particulam aliquam Eucharistiæ, quia Caiet. in sum. verbo *missæ celebratio*. Vazq. disp. 211. n. 51. Ægid. q. 80. num. 80. num. 65. & plures alij docẽt posse post sumptam ablutionem sumi. *Caiet. Vazq. Ægidius.*

Rosella verbo *Eucharistia* 3. num. 13. & alij docent nõ posse sumi, quia est contra prohibitionem sumendi Eucharistiam post fractionẽ ieiunij, sed reponendã esse in sacrario. *Rosella.*

Nos tamen existimamus particulam relictã post sumptam ablutionem non posse sumi, sed reponendam esse in sacrario, quando absque periculo irreuerentiæ, & indecẽtiæ, & perditionis particulæ relictæ, aut alicuius partis illius relictæ est speciei panis, & grandiuscula)quia tunc absque causa

aliqua excusante à prohibitione sumendi Eucharistiam post fractionē ieiunij sumitur à nō ieiuno: posse verò, imò & debere sumi, quando reponi, & seruari nequit absq; periculo aliquo ex dictis (vt contingere potest, quādo particula relicta est sanguinis, aut quando si est corporis est nimis parua, aut quando est madefacta in calice) quia tunc materia dictę prohibitionis non manet apta prohibitioni, quia tunc sumere particulam illam est maioris reuerētiæ erga Eucharistiā, quàm non sumere, quia fractum sit ieiunium, & ob hanc rationem, quando hostia adhæret palato possunt multiplicari ablutiones, vt deglutiatur, & potius istæ sunt multiplicandę, quàm hostia tactu digiti, præsertim laici communicantis, sit à palato dimouenda.

Tandem conueniunt DD. Sacerdotē non ieiunum, quāuis deficiat hostia pro infirmo existente in articulo mortis non posse Missam celebrare, vt in ea consecret hostiam pro illo, & meritò: quia maioris ponderis est, vt non ieiunus abstineat à communione, quàm quod ægroto iustificato illam administret pro augmento iustitiæ, & pro abundantia auxiliorum ad perseuerandum, cum auxilia necessaria, & sufficientia ad id etiam dentur absq; Eucharistia, imò & alia plura non necessaria.

Id verò quod docet Mai. in 4. d. 9. q. 3. nempè Sacerdotē non ieiunū posse hostiā secretò absque ritu Ecclesiastico consecrare pro ægroto existente in articulo mortis, falsum est, quāuis Sacerdos sit ieiunus, & est contra cōmunē sentētiām, quia maioris ponderis est non consecrare Eucharistiā contra vniuersalem Ecclesiæ consuetudinē, quā eā administrare ægroto deobligato ad eā suscipiendā defectu copiæ ipsius Eucharistiæ. Et multò magis falsum est, quod in casu dicto videtur supponere, nempè Sacerdotē posse panē tantum consecrare, & eum administrare ægroto absq; eo, quod ipse de eo participet, quia præterquā quod, vt dicemus tract. de Sacrificio Missæ disp. 1. iure diuino necessarium est, quod vtramq; speciem consecret, & secūdùm plurium sententiā, quod ipse communicet, vt sic sacrificium perficiat, & quodlibet ex his duobus saltem prius est multo maioris ponderis, quàm ægroto illi Eucharistiam conferre.

DIF-

DIFFICVLTAS XVIII.

Quotuplex sit modus sumendi Eucharistiam?

CONVENIVNT DD. Eucharistiam posse tribus modis sumi, nempè sacramentaliter tantum, & spiritualiter tantum, & sacramentaliter, & spiritualiter simul: diuisionem hanc modi sumendi Eucharistiam in tres dictos modos approbat Triden. sess. 13 cap. 8. & addit eam rectè traditam fuisse à Patribus.

Ille dicitur Eucharistiã sacramentaliter tantum sumere, qui re ipsa sumit illam, & non fructum illius, vt peccator, qui illam indignè sumit; & ille dicitur Eucharistiã spiritualiter tantum sumere, qui re ipsa non sumit illam, sed tantum fructũ spiritualem illius media fide viua Eucharistiæ, & medio voto, seu desiderio suscipiendi illam; dicitur autem fructus iste à Trid. & à Doctoribus fructus Eucharistiæ, nõ quia fides viua illius, & votum illam sumendi conferant fructum aliquem ex opere operato, quia nullum ex opere operato conferunt, in quo DD. conueniunt, quia ad id nullum est fundamentum, sed quia fructus ille oritur ab ipsa Eucharistia, vt ab obiecto, quia Eucharistia fide viua iusti credita, & voto desiderata confert obiectiuè illum fructum ex opere operantis, quia actus fidei Eucharistiæ, & votũ illius, qui habent pro obiecto Eucharistiam, conferunt meritoriè augmẽtum gratiæ, quamuis ei augmento non sint annexa auxilia ad finem Eucharistiæ. Ille tandem dicitur sacramentaliter, & simul spiritualiter sumere Eucharistiam, qui eam rei ipsa sumit, & etiam fructum spiritualem illius, vt iustus, qui illam sumit.

Addimus Eucharistiam posse etiam alio quarto modo sumi, nempè materialiter, vt sumitur, quando manducatur, à bestia, quia bestiæ non est sacramentum.

DIFFICVLTAS XIX.

Virùm Eucharistia possit infantibus ministrari?

CIRCA hanc difficultatem tria examinanda sunt prima est an infantes sint capaces sumptionis sacramentalis Eucharistiæ. Secundum an sint capaces fructus spiritualis illius. Tertium est an possit illis licitè ministrari.

Circa primum recentiores nonnulli existimant infantes non esse capaces sacramentalis sumptionis Eucharistiæ, quia qui ignoranter sumunt panem, aut vinum consecratum credentes se panem communem, aut vinum commune sumere non sumunt Eucharistiam sacramentaliter, sed materialiter: ergo etiam infantes, quamdiu in eo statu sunt, quia in eo ignorant id, quod accipiunt esse sacramentum.

Vazq. Vazquez vero disputat. 212. cap. 2. docet infantes etiam pro eo statu esse capaces sacramentalis sumptionis Eucharistiæ, non minus quam baptismi, confirmationis, & ordinis, & id supponunt communiter Doctores, & meritò, quia Eucharistia est infantibus sacramentum, non minus, quàm baptismus, confirmatio, & ordo, quia vt statim dicemus ex opere operato confert illis augmentum gratiæ, quod non efficeret, si non esset illis sacramentum.

Ad rationem aduersariorum respondemus discrimẽ esse inter ignorãtes sui compotes, & inter infantes, quia priores non tantum ignorant id, quod manducant, sed etiam habent voluntatem contrariã sumendi videlicet illud vt quid commune, & non vt sacramentum, quia credentes se panẽ communem sumere volunt vt panem communem sumere, ac proinde vt non sacramentum: infantes vero quamuis ignorent, quod sumunt, & careant voluntate sumendi Eucharistiam, vt sacramentum, non tamen habent

volun-

voluntatem contrariam, nempè sumendi illam, vt non sacramentum: Bruta autem, & non baptizati non sunt capaces sacramentalis sumptionis Eucharistiæ, sed tantum materialis sumptionis illius, quia quamuis possint Eucharistiã re ipsa sumere, non tamen vt sacramentum, quia non est illis sacramentum.

Circa secundum Alexand. 4. parte, quæst. 11. memb. 2. articulo 3. Paludan. & Maior in 4. distinct. 9. quæstione 1. Sotus distinctione 12. quæstione 1. artic. 9. Petr. Sot. de institut. Sacerdotum lib. 8. de Eucharist. & Caietan. quæstione 80. artic. 12. docent infantes non esse capaces fructus spiritualis, quem Eucharistia ex opere operato confert: primò, quia Eucharistia confertur tanquam cibus ad nutritionem spiritualem: ergo sicut ad corporalem nutritionem faciendam medio cibo requiritur cooperatio vitalis viuentis circa cibum, qua cibus digeratur, ita etiam ad nutritionem spiritualem faciendam media Eucharistia aliquis actus vitaliter spiritualis circa illam, vt actus deuotionis circa Eucharistiam, quem infantes habere non possunt: ergo non sunt capaces nutritionis, seu fructus spiritualis Eucharistiæ. Secundò, quia fructus spiritualis Eucharistiæ est instar nutritionis ad instaurandum, quod amissum est. Infantes autem post generationem spiritualem medio baptismo factam nihil spirituale possunt amittere: ergo non sunt capaces fructus spiritualis Eucharistiæ. *Adrian. Palud. Sotus. Caiet.*

Ricard. verò art. 15 Ledesma 1. p. 4. q. 21. art. 9. du. 5. Alan. 2. de Eucharist. cap. 37 Cordub. lib. 1. q. 8. Vazquez cap. illo 2. Soar. disput. 62. sect. 4. & Ægid. quæstione 80. n. 77. docent, & meritò, infantes capaces esse fructus spiritualis, quem Eucharistia confert ex opere operato, & eum recepturos, si Eucharistiã recipiant: Ratio huius desumitur ex consuetudine, quæ antiquitus fuit in Ecclesia in variis Prouincijs conferendi Eucharistiam Infantibus, vt constat ex Dionys. c. 7. de Ecclesiastica Hierarch. & ex Cypr. lib. de Lapsis, & ex Greg. Magno in suo Missali veteri, quod Romæ extat, & id maximè indicat Triden. sess. 21. cap. 4. & id fuisse in Hispania consuetum supponit Concil. Tolet. 11. can. 11. at si Eucharistia non posset infantibus prodesse *Ricar. Ledesma. Alanus. Cobar. Vazq. Soarez. Ægid. Dionys. Trident.*

quoad fructum augmenti gratiæ, ad quem primariò, & principaliter instituta est, dicta consuetudo fuisset illicita, quia contra reuerentiam cuiuscumque sacramenti est illud administrare, quando frustrandum est suo primariò, & principali fructu. Id autem nequit Ecclesiæ attribui præsertim, quia Trid. cap. illo 4 affirmat dictam consuetudinem, si fuit non esse damnandam.

Et quidem absque sufficienti fundamento negatur Eucharistiam non conferre infantibus augmentum gratiæ, cuius alias sunt capaces, & media confirmatione accipiunt, quia fundamenta desumpta ex analogia nutritionis spiritualis ad corporalem nullius momenti sunt ad id probandum, quia similitudo inter vtramque non tenet in omnibus, quia non tenet in eo, quod ad spiritualem debeamus actiuè cooperari, vt diximus disputat. 8. difficultate 3. neque in eo, quod spiritualis ordinetur ad instaurandum aliquid, quod per peccatum veniale amissum sit, quia per peccatum veniale nihil sanctitatis, & gratiæ amittitur, sed in eo tenet, quod ordinatur ad augmentum sanctitatis, & gratiæ in iusto, sicut corporalis ad augmentum substantiæ in viuente.

Circa tertium in Ecclesia Latina consuetudine introducta est prohibitio conferendi Eucharistiam infantibus ante vsum rationis, adhuc in articulo mortis, & satis conuenienter, quia ex vna parte nullum est præceptum diuinum, quo teneamur infantibus Eucharistiam conferre, quia de eo non constat, & ex altera parte in collatione Eucharistiæ infantibus multa contra reuerentiam Eucharistiæ possunt accidere præsertim postquam ex præcepto Ecclesiæ sola species panis laicis confertur, quia hæc ab infantibus pro ætate infantili difficile deglutiretur.

***

DIFFICVLTAS XX.

Vtrùm Eucharistia possit amentibus ministrari?

SVPPONIMVS primò amentes etiam à natiuitate, & perpetuò capaces esse sacramentalis sumptionis Eucharistiæ, & fructus spiritualis augmenti gratiæ, quem ex opere operato confert, non minus quam infantes, quia omnium eadem est ratio.

Supponimus secundò amentibus ab infantia, qui nunquam ad vsum rationis peruenerunt, non posse licitè Eucharistiam conferri adhuc in articulo mortis (sicut neque infantibus) quia id consuetudine prohibitum est.

Difficultas ergo est de amentibus, qui aliquando vsi sunt ratione, & postea in amentiam inciderunt, an eis possit licitè Eucharistia conferri.

Alexand. quarta parte, quæstione 11. membro secundo, articulo tertio, & Gabriel in 4. distinctione 9. quæstione 2. articulo 3. dubio 4. partem negatiuam tuenter: quia vt aliquis possit licitè Eucharistiam recipere debet se ipsum probare, an sit in statu gratiæ, & inter hunc cibum spiritualem, & inter cibum communem diiudicare, quæ amentes nequeunt efficere. *Alexan. Gabr.*

Sanctus Thomas verò quæstione 80. articulo 9. Paludan. in 4. distinctione 9. quæstione 4. articulo 2. Sotus distinctiode 12. quæst. 1. articulo 9. Vazquez disput. 212. cap. 3. & communiter Theologi partem affirmatiuam merito tradunt, quæ decernitur, aut supponitur in Concilio Carthag. 4. can. 74. qui refertur 26. quæst. 6. can. *ijs qui*, & in Concilio Arausc. cap. 3. quod refertur dicta quæstione 6. can. *qui recedunt*, & in Concilio Toletan. 11. can. 11. quod autem respondent Alexand. & Gabr. in dictis Canonibus sermonem esse de ijs, qui non sunt omnino amentes, friuo- *S. Thom. Palud. Sotus. Vazq. Cõc. Car. Cõc. Ara. Cõc. Tol.*

lum est, quia in Conc. Carthag. sermo est de ijs, qui ita in amentiam inciderunt, vt nullo modo conficeri possint.

Ratio huius nostræ doctrinæ est, quia in primis prædicti amentes sunt capaces sacramentalis sumptionis Eucharistiæ, & augmenti gratiæ, quod est primarius effectus illius non minus quàm infantes, deinde prudenter creditur illos ante amentiam habuisse voluntatem sumendi Eucharistiam, si non voluntatem specialem, saltem generalem, qua quis Catholicè viuens desiderat vti medijs Ecclesiæ, vel ea sibi conferri, quando ipsis indigeat, & tandem id nullo iure positiuo prohibetur, imò in dictis canonibus, vel præcipitur, vel saltem commendatur: ergo illis potest licitè Eucharistia conferri dummodo non constet proximè ante amentiam fuisse in peccato mortali notorio.

Conferenda autem est illis Eucharistia non quotannis ob reuerentiam Eucharistiæ, sed pro viatico in articulo mortis, siue physico, siue morali, vt docent communiter Theologi, vt in articulo tantæ necessitatis non priuentur fructu Eucharistiæ, & sic fieri solitum est in Ecclesia: ad id autem non requiritur, quod ipsi se ipsos probent, an sint in statu gratiæ, quando ipsi non possunt, quia tunc sufficit, quod id à ministro prudenter præsumatur: neque requiritur, quod diiudicent inter dictos cibos, quando ipsis confertur Eucharistia, sicut neque diiudicat cordatus, qui naturaliter distractus Eucharistiam suscipit.

Addimus Eucharistiam posse etiam conferri, & conferendam esse semifatuis, seu non omnino amentibus, quia nullo iure sunt prohibiti: ob reuerentiam tamen Eucharistiæ non esse illis conferendam, nisi in articulo mortis physico, aut morali, & tempore Paschatis, quando adest præceptum suscipiendi Eucharistiam.

***

DIF-

DIFFICVLTAS XXI.

Vtrùm Eucharistia possit Ænergumenis ministrari?

CONVENIVNT Theologi Ænergumenis, seu dæmoniacis, qui non fuerunt ob peccatum aliquod mortale à dæmone obsessi, non esse negandam Eucharistiam, quia nulla lege est illis prohibita: etiam si tempore Dionysij, & Concilij Elibertini omnibus, aut aliquibus ænergumenis ex causa aliqua rationabili negaretur communio per vitam, & etiam interesse consecrationi, vt deducitur ex ipso Dionysio de Ecclesiastica Hierach. cap. 3 & ex Concilio Elibertino cap. 29. Addidimus *per vitam*, quia in extremo vitæ illis conferebatur, vt idem Concilium decreuerat cap. 37.

Est tamen difficultas, an Ænergumenis ob peccatum aliquod mortale obsessis possit Eucharistia licitè conferri.

Alex. 4. p. q. 11. memb. 2. ar. 3. S. Th. in 4. dist. 9. q. vnica art. 5. quæstiunc. 3. Armilla verbo *communio* num. 25. & Sylvest. verbo *Eucharistia* 3. p. 5. partem negatiuam tuentur. S. Tho. verò 3. p. 80. ar. 9. Vazq. disp. 212 c. 4. Sot. in 4. dist. 12. q. 1. art. 9. & Bonacin. q. 6. puncto 1 partem affirmatiuam tradunt. Et merito, quia nulla lege prohibitum est illis Eucharistiam conferri. *Alex. S. Thom. Armil. Sylvest. S. Tho. Vazq. Sotus. Bonac.*

DIFFICVLTAS XXII.

Vtrùm conueniens sit quotidie Eucharistiam sumere?

SVPPONIMVS primò non solùm non esse conueniens, sed etiam iure Ecclesiastico prohibitum Sacerdotibus in eodem die pluſquam semel celebrare, vt constat ex can. *Sufficit* de Consecratio-

cratione qui est Alexandrini secundi, & ex cap. *consuluiste* 3. de celebratione missarum: & eandem prohibitionem vsu Ecclesiæ extẽsam esse ad laicos, ne in eodem die plusquam semel communicent: permittitur tamen sacerdotibus in dicto capitulo *consuluisti*, vt in die natalis Domini tres missas celebrent Laicis vero nunquam permittitur plusquam semel in die communicare, nisi quando necessarium sit iterũ Eucharistiam sumere ad impediendam iniuriam, aut irreuerentiam Eucharistiæ inferendam, ne in manus infidelium veniat: vel ne incendatur: & ne quis decedat sine viatico, qui post communionem in sanitate, aut extra periculum factam incidit in eodem die in periculum mortis, de quo dicemus disp. 10. diffic. 2.

Supponimus secundò nullo iure Ecclesiastico vniuersali, nec scripto, nec consuetudine introducto prohibitum esse quotidie semel communicare (quamuis in aliquibus diœcesibus id prohibitum inueniatur) & multò minus prohibitum esse iure diuino, alias in primatiua Ecclesia non fuisset in consuetudine quotidie communicare, vt verè fuit: imo & iure Ecclesiastico præceptum, vt dicemus disp. 10. diffic. 3. Et sane id non est prohibitum iure diuino positiuo, quia non inuenitur, nec scriptum, nec traditione, nec alio modo traditum: nec prohibitũ est iure diuino naturali, quia nulla irreuerẽtia positiua irrogatur Eucharistiæ, in eo quod quotidie sumatur.

His præsuppositis difficultas est, an sit decens, & conueniens omnes cuiuscumque status quotidie communicare si sint in statu gratiæ, & confessionem post peccatum mortale commissum præmittant.

Recentiores nonnulli docent id esse conueniens, laudabile, & consulẽdum, quod primò satis significat Paulus 1. ad Corinth. 11. dum consulit, vt homo seipsum probet, & probatus Eucharistiam sumat: ergo qui seipsum probat quotidie melius, & conuenientius facit, si quotidie communicet, quia facit secundum consensum Pauli. Secundo idem significare videtur Christus verbis illis apud Marcum cap. 6. *panem nostrum quotidianum da nobis hodie*, quia illis hortatur nos, vt quotidie petamus, & sumamus Eucharistiam, quia

nomine

nomine panis in eis verbis intelligitur Eucharistia à Hieronym. in cap 6 Matth & ab August. serm. 28. de verbis Domini, & de dono perseuerantiæ cap. 24. & à Cypr. tract. de oratione Dominica, & ab Ambr. 5. de sacram. cap. 4. qui sic ait, *si quotidianus est panis cur post annum illum sumis, quotidie accipe, vt quotidie tibi prosit.* Tertio id maxime indicāt Ambros. & August. vbi supra, dum docent, qui non meretur quotidie accipere nempe Eucharistiam, non meretur post annum accipere. Ergo secundum ipsos quotidie non minus conuenienter sumitur Eucharistia, quam post annum. Quartò id expressisse videtur Trident. sess. 22. cap. 6. dum optat, vt fideles in singulis missis adstantes communicent: cui accedit declaratio Cardinalium volumine 4. decisionum Rotæ in declaratione sess. 22. Trident. cap. 6. vbi ait, obstat Trident. Episcopo volenti præscribere certa tempora, vt est dies Dominicus, feria quarta, & feria sexta, in quibus tātum liceat viris, & mulieribus coniugatis sacratissimā Eucharistiam sumere. Quartò id maximè indicatur in canone, *si non sit de consecratione* diffic. 2. dum dicitur, si non sunt tāta peccata, vt excommunicetur quis, non se debet à medicina corporis, & sanguinis Domini separare, quibus satis significat conueniens esse quotidie communicare, quia non est conueniens à medicina abstinere.

Hieron. *August.* *Cyprian.* *Ambros.* *Trid.*

Et ratione probatur primò nam in Ecclesia primitiua fideles quotidie communicabant, vt deducitur ex Actorum secundo, & absque dubio conuenienter, & laudabiliter fiebat: ergo etiam modo fiet. Secundo quia sola temporis dilatione nullus melius disponitur ad sumptionem Eucharistiæ: ergo qui post vnum mensem sumit Eucharistiam, non sumit illam melius dispositus, quam qui illam sumit die immediatè sequente: ergo si post vnum mensem illam conuenienter, & laudabiliter sumit, etiam sumet conuenienter, & laudabiliter die immediatè sequente.

Sanct. Thom. vero, & Ægid. quæst. 80. artic. 10. Vazq. disp. 214. num. 26. Soar. disp. 69 sect. 4. & communiter Doctores docent, & meritò, non esse conueniens, nec laudabile regulariter omnes cuiuscumque status quotidie communicare, quamuis in statu gratiæ inueniantur, & post mortale

S. Thom. *AEgid.* *Vazq.* *Soar.*

com-

commissum sacramẽtaliter confessi, quod significat author de Ecclesiasticis dogmatibus apud August. cap. 53. dum ait, *Quotidie communicare, nec laudo, nec reprehendo*: quod etiã videtur tradere August. epist. 118. & id non leuiter confirmatur ex eo, quod in aliquibus diœcesibus est prohibitum, & etiam ex vsu Ecclesiæ, in qua pro nunc etiam ex consilio piorum, & etiam doctissimorum virorum rarissimè, & à paucissimis Eucharistia quotidie sumitur, & non nisi ab hominibus probatissimæ virtutis.

Ratio huius nostræ, & communis doctrinæ desumitur ex maxima reuerentia tanto sacramento debita, quia tanta sumptionis illius frequentia ab eo, qui absque magna deuotione, & præparatione (qualis regulariter non reperitur in omnibus cuiuscumque status) illud sumit, non congruit maximæ reuerentiæ tanto sacramento exhibendæ, quia tãtum sacramentum ob tantam sumptionis frequentiam absque magna præparatione quodammodo vilescit. Quotidiana igitur Eucharistiæ sumptio, quamuis non sit illicita, & reprehensibilis, tamen in omnibus non magnæ virtutis non est conueniens, & congrua Eucharistiæ, nec eam decens, quamuis sumenti sit maximè vtilis ad augmentum gratiæ, quod quotidie confert quotidie illam sumenti.

Ad primum ergo fundamentum aduersariorum desumptum ex Paulo 1. ad Corinth. 11. Respondemus Paulum ibi non exhortari ad frequentiam Eucharistiæ, nec eam cõsulere, imò nec ad sumptionem illius, sed tantum docere, & exprimere necessitatem probationis, quam quisque exhibere debet, vt possit Eucharistiam sumere.

Et Christus Matth. 6. nomine panis, aut non intelligit Eucharistiam, sed auxilium gratiæ Dei, quo quotidie egemus, vt non moriamur spiritualiter, aut si nomine panis intelligitur Eucharistia, vt Patribus relatis placet, ideo Christus, & isti Patres exhortantur nos, vt quotidiè petamus, & sumamus Eucharistiam, quia per se, & quantum est ex parte Eucharistiæ, vtilissimum nobis est, & ipsi Eucharistiæ honorificum, & conueniens; seruatis tamen, quæ ad tantam frequentiam expediũt, nempè pura, & sanctissima vita, & quia hæc tam pura, & sancta vita pro nunc, communiter, &

regu-

regulariter non reperitur in omnibus, ideo regulariter non expedit in omnibus quotidiana frequentia. Et eodem modo respondemus ad Trident. & ad Patres, qui ad frequentiam Eucharistiæ exhortantur, quod scilicet loquuntur per se, quantum est ex parte sacramenti. Vnde Christus, Trident. & Patres ad frequentiam Eucharistiæ exhortantes implicitè exhortantur nos ad eam puritatem vitæ absque qua decentius est non sic frequentare, imò ad id expressè exhortatur Ambrosius, dum post verba supra relata immediatè subdit, sic viue, vt quotidie merearis accipere: at dum ipse, & Augustinus dicunt, qui non meretur quotidiè accipere, non meretur post annum; nomine meriti intelligunt dispositionem requisitam, & sufficientem, ad dignam sumptionem, non ad laudabilem, & decentem, & merito sic sumpto, verum est, quod qui non habet dispositionem requisitam, & sufficientem, vt digne sumat Eucharistiam quotidiè, non habet sufficientem, vt digne post annum sumat illam. Et quod ad declarationē cardinalium attinet, præterquam quod non est certum, esse factam ab illis, quia desumpta fuit ex quodam manu scripto, cuiusdam Iurisconsulti, vt dicitur in titulo illius libri; respondemus in ea non fauori quotidianæ frequentiæ Eucharistiæ respectu eiusdem personæ, de qua loquimur, quia in ea tantum significatur esse contra desiderium Tridentini, ita præscribere dictos tres dies ad communionem, vt in alijs nulli liceat, nec ei, qui multo tempore antea non communicauerat: imò etiam erit contra desiderium Triden. generaliter prohibere quotidianam communionem, si non addatur, nisi ex licentia Prælati, aut Confessarij.

Et in can. *Si non sunt*, nihil significatur de frequentia sumptionis Eucharistiæ, sed tantum de sumptione ipsa secūdùm se, & secundùm substantiam: & dicitur ab Eucharistia neminem debere abstineri, qui nō sit in culpa, ob quam possit excommunicari, nempè in culpa mortali.

Ad primam verò rationem respondeo concedendo, conuenient, & laudabile fuisse in primitiua Ecclesia, fideles quotidiè communicare, quia regulariter erant magno deuotionis, & charitatis feruore, affecti, & nunc non, & ideò

nunc

nunc regulariter non esse conueniens.

Et ad secundam respondemus concedendo, neminem sola temporis dilatione melius disponi, & consequenter, qui post vnum mensem sumit Eucharistiam, non ex eo sumere illam melius dispositum, nihilominus cum post vnum mẽsem, illam sumere conuenienter, & laudabiliter, & non quotidiè, quia tam frequenter illam sumere, absq; extraordinaria præparatione, cedit quodammodo in minorem reuerentiam Eucharistiæ, non verò quando non adeo frequenter.

DIFFICVLTAS XXIII.

Vtrùm Christus sumpserit suum corpus, & suum sanguinem sub speciebus sacramentalibus?

S. Thom. NON defuerunt, vt refert S. Thom. quæstione 81. artic. 1. qui existimauerint Christum non sumpsisse suum corpus, & sanguinem, quod etiam docuit Lutherus lib. de Abroganda Missa priuata, vt refert Sot. in 4. distinctione 12. quæstione prima. artic. 1.

Scotus.

Nihilominùs Scholastici omnes conueniunt Christum suum corpus, & sanguinem sub speciebus sacramentalibus sumpsisse, quod tradunt Dionys Areopagita de Cœlesti Hierar. cap. 4. Hieronym. epist. 150. ad Hedibiam, dum ait, *Ipse conuiua, & conuiuium ipse comedens, & qui comeditur*: & refertur in canone *nec Moyses* de Consecratione distinct. 2. & Chrysost. homil. 83. dum ait, vt non turbarentur discipuli prius sanguinem suum bibit. Et Hesijchius in caput 8. Leuitl, dum ait, Christus in cœna prius sanguinem accepit, deinde dedit discipulis. Et id deducitur ex illo Lucæ 22. non bibam à modo de generatione vitis, quo Christus supponit se calicem illum sumpsisse: ibi autem sermo est de calice consecrato, vt expendit Vazq. disput. 196. cap. 4. & 5.

Dionys. Hieron.

Chrysost. Hesich.

Vazq.

Fuit

Fuit autem maximè conueniens Christum suum corpus, & sanguinem sub speciebus sacramentalibus sumere', vt exemplo præiret obseruando, quæ obseruare præcepit.

Dissentiunt tamen Scholastici, an dicta sumptio facta à Christo fuerit sacramentalis, an spiritualis: quia alij affirmant fuisse sacramentalem, quia fuit sumptio sacramenti, & non fuisse spiritualem, quia caruit fructu sacramenti: Alij è contrà fuisse spiritualem, quia magna deuotione fuit facta, & non fuisse sacramentalem, quia non fuit Christo mysteriosa.

S. Thom. verò, Vazquez quæst. 81. artic. 1. & Sot. vbi suprà, & Soar. disputatione 75. sectione 2. docent fuisse sacramentalem, & spiritualem, quod nos existimamus verum, quamuis non omnino absolutè, sed cum addito, & in primis fuit sacramentalis, quia verè fuit sumptio sacramenti; tamen quia Eucharistia non fuit Christo sacramentum, quia non fuit illi signum practicum gratiæ sacramentalis ideò tantum fuit Christo quodammodo sacramentalis, nempè materialiter, & non formaliter: deinde fuit spiritualis, quia fuit spiritualiter fructuosa, quia verè fuit spiritualiter meritoria apud Deum, tamen quia non fuit illi fructuosa ex opere operato, quoad fructum quem alijs dignè sumentibus confert ex opere operato, ideò tantum fuit Christo quodammodo spiritualis, & non absolutè, & omnino. *S. Tho. Vazq. Sotus. Soarez.*

DIFFICVLTAS XXIIII.

Vtrùm Christus dederit suum corpus Iudæ?

TVRRIANVS in explanatione defensoria in c. 13. aliàs 16. libri 5. constitutionum Apostolicarum existimat Christum non dedisse corpus & sanguinem suum Iudæ, quod videntur tradere *Turrian.*

Cle-

Clemens. Clemens lib. 5. constitutionum Apostolic. dum ait, *Cum autem antitypa mysteria pretiosi corporis, & sanguinis sui nobis tradidisset absente Iuda, exijt in montem Oliueti.* Et In-
Innoc. nocen. lib. 4. de mysterijs Missæ cap 13. Et Hilar. cap. 30. in
Hilar. Matth. dum eodem modo loquitur ac Clemens. Et tradidis-
Clemens. se videtur Dionys. Areop. de Cœlesti Hier. cap. 3. & deduci
Dionys. videtur ex Ioann. 13. dum refertur Christum bucellam intinctam dedisse Iudæ, ipsum verò ea accepta continuò exijsse, bucella autem illa non fuit Eucharistia, vt docent Con-
Cõc. Bra. cilium Bracca. 3. & Iulius Primus in epistola ad Episcopos per Ægyptum, & refertur in can. *Cum omne* de Consecrat. distinct. 2. & Petrus Damianus epist. 64 & August. tract. 62. in Ioannem, & bucella illa data fuit Iudæ ante Eucharistiæ institutionem, quia credibile est Christum ad finem cœnæ Eucharistiam instituisse, ac proinde Iudas ante institutionẽ Eucharistiæ exijt, & illam non recepit, & indicari videtur Matth 26. illis verbis, *Non bibam à modo de hoc genimine vitis vsque in diem illum cum illud bibam vobiscum in Regno Patris mei.* Christus autem illud non bibit cum Iuda in Regno Patris sui: ergo nec in cœna: & ratione videtur probari, quia manifesto peccatori non potest Eucharistia conferri. Iudas autem ante institutionem Eucharistiæ erat manifestus peccator, quia Christus Matth. 26. postquam dixit se esse tradendum ab vno ex discumbentibus, ipsi Iudæ interroganti, *nunquid ego sum Rabbi?* annuens coram omnibus respondit *tu dixisti*: ergo ipsi non potuit, ac proinde non fuit Eucharistia data.

S. Thom. S. Thom. verò q. 81. art. 2. Scholastici in 4. distin. 11.
Soar. Soar. disput. 41. Valen. puncto 2. Vazq. disp. 217. & sacræ
Valen. Scripturæ interpretes communiter docent Christum suum
Vazq. corpus, & sanguinem dedisse Iudæ, quod Patres communi-
Dionys. ter tradunt, præsertim Dionys. Areop. cap. illo 3. quia in eo significat Christum priuasse, & exhæreditasse Iudam fructu corporis, & sanguinis sui, quia indignè sumpsit, vt Vazquez expendit,

Et ratione probatur, quia ex vna parte negari non potest Iudam cum Christo, & cum Apostolis nocte illa vltima cœnasse, & in ea Eucharistiam fuisse institutã, quia ex Euan-

gelio

gelio constat, & ex altera parte nullo firmo fundamento constat Christum Iudæ Eucharistiam negasse: ergo. Et accedit, quod si Christus Iudæ negasset Eucharistiam, prædictæ negationis, vtpote rei notabilis absq; dubio fieret mentio in Euangelio.

Ad testimonium ergo Clementis respondet Soar. aut Clementem id dixisse ex propria opinione, & non ex Apostolica traditione, aut locum Clementis corruptum esse: accedit, quod non desunt viri eruditi, qui existimant non esse certum dictos libros esse Clementis, saltem quoad aliquas partes: & nos addimus verba illa Clementis ita explicari posse, vt particula *absente Iuda*, non referatur ad tempus sumptionis Eucharistiæ, sed ad tempus, quo Christus exijt in montem Oliueti: & hoc posteriori modo potest exponi Innocentius, præsertim quod ibi loquitur, vt priuatus Doctor. Ad testimonium autem Dionysij, si attente legatur, constat nobis fauere non Turriano.

Ad testimonium Ioannis capite decimotertio admittimus, vt prædicti Patres significant buccellam illam non fuisse Eucharistiam, quia credi non potest Christum Eucharistiam intinxisse: sed an buccella data fuerit Iudæ ante, vel post institutionem Eucharistiæ, sub controuersia est apud Patres, quia Augustinus, Petrus Damianus, & Beda existimant datum fuisse Iudæ post institutionem Eucharistiæ. Iuxta hanc autem opinionem non habet vim dictum testimonium contra nostram doctrinam. Iulius verò Primus sermone tertio de Passione, Baronius tomo tertio Annal. sub anno 34. §. 63. existimant datam fuisse Iudæ ante institutionem Eucharistiæ, quod non est parum verisimile, quia Christus saltem postquam ipse cœnauit, instituit Euchariastiam. Credi autem non potest Christum postquam cœnauit sumpsisse buccellam illam, & intinxisse, sed quando ipse adhuc cœnabat: Et accedit quod à Matth. 26. prius refertur porrectio buccellæ, quam institutio Eucharistiæ, ac proinde Lucas, qui id videtur referre post distributionem Eucharistiæ, id fecit per anticipationis figuram: hac tamen sententia admissa negan-

dum est Iudam post buccellam statim absque interuallo aliquo sufficiente ad expectandam sumptionem Eucharistiæ exijsse, quod quia breue fuit, potuit aptè particula illa *continuo* significari.

Ad illud verò Matth. 26. *Vsque in diem illum, cum illud bibam vobiscum in Regno Patris mei.* Respondemus ad veritatem horum verborum non fuisse necessarium, vt cum omnibus, cum quibus illud bibit in cœna, nullo excepto, illud biberet nouum in Regno Patris, quia particula illa *vobiscum* non est distributiua, nec ibi est affecta signo distributiuo.

Et ad rationem concedimus peccatori manifesto non posse administrari Eucharistiam (quamuis id licuisset Christo, vtpotè authori sacramentorum, & gratiæ, vt aduertit Vazq. num. 31.) negamus tamen Iudam ante institutionem Eucharistiæ fuisse manifestè detectum, quia neque fuit detectus signo illo, *Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet*, quia post hæc verba speciatim Iudas interrogauit de se ipso, an ipse esset, quod non interrogasset, si sufficienter signo illo fuisset detectus: ideo autem signo illo non fuit detectus, quia signum illud erat etiam alijs Apostolis commune, quia etiam alij in eadem paropside cum Christo intingebant. Neque detectus fuit verbis illis *tu dixisti*, vel quia, vt ait Iansenius capite 132. id adeò submissa vocè dixit, vt solus Iudas intelligere posset, & forsan etiam aliquis alius, vel quia id ita dixit, vt alij id non aduerterent, vt ait Augustin. lib. 3. de consensu Euangelistarum cap. 3. vel quia dictis verbis, & signo buccellæ, si aliquid expressit solum expressit traditionem postea intendendam, & faciendam à Iuda, non propositum aliquod præsens, quod haberet: sicut etiam quando Christus dixit Petro *ter me negabis* non manifestauit prauum aliquem animum Petri negandi Christum, quem tunc haberet, sed tantum manifestauit id, quod posteà oblata occasione facturus erat: quod verò Christus anteà, quando lauabat pedes, dixisset, *& vos mundi estis, sed non omnes*, non vrget, vt dicamus postea, quando expressit traditionem faciendam à Iuda, Discipulos intellexisse iam in corde Iudæ esse prauum animum tra-

Iansen. Augustin.

den-

dendi Christum, & ratione huius Christum antea dixisse, *sed non omnes*, quia quamuis id sufficeret ad generandam aliquam suspicionem, non tamen ad generandum firmum, nec prudens iudicium, quia verba illa pro tunc poterant proferri pro alio, præsertim quod non manifestauit Iudam traditurum esse Christum.

DISPVT. X.

De præcepto sumendi Eucharistiam.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm sit præceptum sumendi Eucharistiam?

CERVTM est esse præceptum Ecclesiasticum sumendi Eucharistiam, vt constat ex capitulo *omnis vtriusque sexus* 12. de Pœnitentijs, & Remissionibus.

Est tamen difficultas, an etiam sit præceptum diuinum.

Alexand. quarta parte quæstione vndecima, membro secundo, articulo quarto, Bonauentura in quarto distinctione 12. secunda parte distinctionis, articulo primo, quæstione prima, Sanctus Thomas distinctione 6. quæstione vltima, artic. 1. quæstiuncula 2. Gabr. in Can. Missæ lectione 87. litera X. *Alex. Bonauen.*

Ferr. *Sylvest.* Ferrar. 4. contra Gentes capite 61. Sylvester verbo Eucharistia 3. docent non esse præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, quia illud ex nullo fundamento constat: quia si ex aliquo, maximè ex illo Ioann. 6. *Nisi manducaueritis, &c.* ex eo autem non efficaciter deducitur, quia illud intelligi potest de sola manducatione spirituali per fidem.

S. Thom. *AEgid.* *Soar.* *Vazq.* *Valen.* *Innoc.* S. Thom, verò 3. par. quæst. 80. artic. 11. & ibidem Ægid. Soar. disputat. 69. Vazquez disputat. 213. Valent. disputat. 6. quæst. 8. puncto 4. & plures alij Doctores docent, & meritò esse præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, quod etiam docuit Innocent. 3. lib. 4. de Mysterijs Missæ cap. 24. esse autem præceptum diuinum sumendi Eucharistiam deducitur primò ex illo Ioann. 6. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis*, quia hac forma, & hoc tenore verborum necessitas aliqua Eucharistiæ significatur, sed non necessitas medij, quia non est hoc modo necessaria, vt diximus disput. 1. difficul. 6. ergo necessitas dictis verbis significata, est præcepti à Christo his verbis lati, in eis autem verbis sermonem esse de manducatione carnis Christi sub speciebus, & non de spirituali diximus disput. 4. difficult. 1. ex Trid. sess. 13. cap. 2. & sess. 21. cap. 1. & etiam ex Patribus.

Trident. Secundò idem deducitur ex illis verbis Lucæ 22. & 1. ad Corinth. 11. hoc facite in meam commemorationem, in quibus verbis Iustinus Martyr in apologia 2. pro Christianis ad Antonium Pium agnoscit præceptum sumendi Eucharistiam à Christo latum: & etiam Trid. sess. 13. c. 2. vbi postquam dixit, Christum discessurum ex hoc mundo ad Patrem hoc Sacramentum instituisse, subdit: *Et illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annuntiare mortem.* Triden. ergo sentit in dictis verbis Lucæ contineri præceptum Christi sumendi Eucharistiam.

Vnde expositio eorum, qui dicunt in illis tantum contineri præceptum consecrandi, & non sumendi Eucharistiã, & expositio aliorum, qui dicunt in dictis verbis contineri præceptum non sumendi Eucharistiam, sed habendi inten-

tio-

tionem expressam faciendi memoriam passionis Christi media sumptione ipsa distinctã ab intentione sumendi Eucharistiã, reiciuntur ex dictis verbis Trid. quia quod Christus secundum Trid. præcepit, fuit, vt sumptione ipsa recolamus memoriã passionis suæ. Præcepit ergo Christus sumptionẽ Eucharistiæ, & non tantum consecrationem, & sic præcepit sumptionem, vt non præceperit intentionẽ illam recolendi passionem Christi superadditam intentioni sumendi Eucharistiã, quia quod præcepit, fuit, vt id sumptione ipsa efficeremus, quia qui Eucharistiã sumunt absq; alia superaddita intentione passionem Christi commemorant sumptione ipsa non formaliter, & proximè, sed præsuppositiuè, & remotè, quia scilicet sumptio supponit consecrationem, per quam mors Christi repræsentatur, vt dicimus tractatu de Sacrificio Missæ, difficult. 8. & 9.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm præceptum sumendi Eucharistiam obliget pro articulo mortis?

NOMINE articuli mortis etiam comprehenditur periculum mortis, quod moraliter est articulus mortis, & ipsi moraliter æquiualet, quoad communionem, & confessionem.

Supponimus ergo præceptũ sumendi Eucharistiã semper obligare quasi in actu primo, seu habere vim obligandi pro suo tempore, & non semper obligare, quasi in actu secũdo, seu no obligare pro semper.

Est ergo difficultas, an obliget pro articulo mortis, seu, quod idem est, an in articulo mortis obliget quasi in actu secundo.

Caietan. in sum. verbo *communio sacramentalis*, & Ledesma 1. par. 4. quæst. 21. articulo 2. dub. 11. docent nullum *Caiet. Ledesma.*

esse præceptum sumendi Eucharistiam specialiter pro articulo mortis obligans (ac proinde eum, qui tempore paschatis communicauit amplius non teneri in articulo mortis cò municare) quia Christus non præcepit frequentiam communionis, sed communionem, qui autem in paschate communicauit, verè dicitur communicasse; addunt tamen eum, qui in articulo mortis non sumit Eucharistiam venialiter peccare, & non mortaliter, secluso contemptu, si tempore paschatis communicauit: in quo etiam conueniunt Syluester verbo *Eucharistia* 3. Armilla verbo *communio* num. 4. Victoria in sum. num. 86. & Rodrig. in sum. cap. 64. de communione num. 3. Sa verbo *Eucharistia* num. 1.

Sylueſt. *Armill.* *Victor.* *Rodrig.* *Sa.*

Durand. vero in 4. distinct. 9 quæst. 2. Gabr. quæst. 2. artic. 2. concl. 3. Sot. distinct. 12 quæst. 1. artic 11. Valent. dispætat. 6. quæst. 8. punct. 4. Vazq. diput. 213. Soar. disput. 69. Ægid. quæst. 80. art. 11. dub. 3. & communiter Doctores docent, & meritò esse præceptum sumēdi Eucharistiam obligans pro articulo mortis etiamsi tempore paschatis sumpta fuerit.

Durand. *Gabr.* *Sotus.* *Valent.* *Vazq.* *Soar.* *AEgid.*

Quod constat ex Concil. Carthagin. 4. can. 77. quod à Leone 4. approbatum fuit, dum absolutè, & absque vlla limitatione præcipitur eis, qui in infirmitate (subintellige periculosa) sint, vt viaticum accipiant: & non leuiter deducitur ex Concilio Niceno 1. can. 12. qui refertur can. de his 26. quæst. 6. dum Eucharistia sumenda in fine vitæ dicitur viaticum necessarium. Et ex consuetudine Ecclesiæ, in qua, Eucharistia in articulo mortis sumitur tanquam quid ex obligatione necessarium etiamsi tempore paschatis sumpta fuerit. Consuetudo autem quo aliquid fit tanquam ex obligatione necessarium, vel supponit præceptum anteà latum, vel si non supponit ipsa consuetudine introducitur.

Concil. Nicen.

Ex quo constat eum, qui in articulo mortis non sumit Eucharistiam, etiamsi eam tempore paschatis sumpserit, peccare mortaliter, quia omittit præceptum rei grauis, & magni momenti, & maioris, quàm sit præceptum audiendi missam, in cuius omissione nequit non agnosci peccatum mortale.

Præcep-

Præceptum autem sumendi Eucharistiam in articulo mortis, & vt viaticum (id est ad iter agendum ex hac vita ad alteram) in primis esse diuinum, quod vi sua pro eo articulo obliget, quamuis Ecclesia nihil præcepisset, docent communiter Doctores, & merito: quia supposito quod sit præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, vt iam diximus esse, negari non potest pro articulo mortis obligare, quia est accommodatissimum, vt pro eo articulo latum fuerit, cum in eo fuerit maxima necessitas illius, maior quam in quolibet alio tempore: nihilominus aptè potuit Ecclesia aliquibus in eo articulo negare in pœnam aliquorum criminum, non dispensando in præcepto diuino, sed impediendo, aut tollendo ius, & potestatem, quàm habet criminosus sumendi Eucharistiam intuitu reuerentiæ Eucharistiæ ob indecentiam, quæ apparere posset in conferendo Eucharistiam illi criminoso, quod olim in Hispania, & in alijs prouincijs fiebat, iam tamen in Hispania reuocatum fuit motu proprio Pij V. edito anno 1569. & confertur omnibus, & ex obligatione conferenda est, nisi Reus oblata à iudice sufficiente dilatione ad id, noluerit pro tunc communionem recipere, quia tunc ei potest negari tempus ad id, vt admittunt Sot. 5. de iustit. quæst. 1. articul. 2. Regin. lib. 29 num. 71. Ochag. quæst. 14. & Bonac. disput. 4. quæst. 7. punct 1. *Sotus. Ochag. Reginal. Bonac.*

Deinde præceptum sumendi Eucharistiam in articulo mortis etiam esse Ecclesiasticum constat, quia absque dubio id præcipitur in dicto Concil. Carthagin. approbato à Leone 4. & etiam in dicto Concilio Niceno can illo 12. si attente legatur, id tamen non statuit, & præcipit Ecclesia quasi de nouo, quia iam absque dubio intellexerat præceptum esse à Christo pro eo articulo.

Supereſt tamen difficultas, an qui ante articulum mortis, siue physicum, siue moralem sumpsit Eucharistiam maneat liber ab obligatione præcepti sumendi Eucharistiam pro eo articulo. *Palud. Angel. Regin. Bonac. Adam.*

Paludan. in 4. dist. 9. quæst. 1. art. 2. Angelus Eucharistia 3. Soar. sect. 3 Ægid. n. 98. Henriq. lib 8 cap. 4. & 5. Regin. lib. 29. num. 65. Bonac. & Adam. cap. 8. dub. 5. docent eum

qui paulò antequam in ægritudinem periculosam incideret, communicauit, excusari ab obligatione præcepti communicandi pro eo articulo, nempè si octo, vel decem diebus ante periculum communicauit, & idem docent Sot. & Tabienna cum hac limitatione, nempè si post sumptam Eucharistiam non peccauit mortaliter.

Vazq. n. 13. & Ochag. q. 14. docent non satisfieri dicto præcepto per communem factã ante articulũ mortis, quãuis paulò antea factam, ac proinde non excusari ab obligatione sumendi Eucharistiam pro eo articulo, & meritò, quia nulli præcepto satisfit propriè, nisi intra tempus obligationis illius, & non ante adhuc in tempore maximè propinquo tempori obligationis, vt constat in præcepto audiendi Missam, & in præcepto ieiunij, quibus non satisfit pridie ante tempus obligationis.

Vnde existimamus eum, qui sanus, aut si infirmus extra periculum tamen mortis cõmunicauit, si in eodem die post eam cõmunionem incidat in periculũ mortis siue violentę, siue naturalis, & adeò vrgens, vt prudenter timeatur eodem die moriturus, aut quod eo transacto non est futurus potens cõmunicare, teneri pro viatico iterum in eodem die cõmunicare post incidentiam in dictum periculũ, quia præceptũ cõmunicandi in articulo mortis, cui non est satisfactũ communione ante periculum facta, est diuinum, & maioris ponderis, quam prohibitio Ecclesiastica non communicandi in eodem die nisi semel: quod expressit Vaz. in manuscriptis, & ei subscripserunt plurimi nostræ Societatis, & plures alij grauissimi viri Academiæ Complutensis, & Salmanticensis, & aliarum Prouinciarum, & id fecerunt Romæ Pater noster Generalis Aquauiua, qui post celebrationem Missæ incurrit maximum periculum mortis, & Madriti Pater Vega Rector illius Collegij, & Pater Aualos in eodem Collegio.

Vazq.

Obseruandum tamen est, eum, qui in articulo mortis constitutus semel communicauit (qui eo ipso absque alia intentione dicitur Eucharistiam, vt Viaticum sumpsisse) amplius eo præcepto non teneri, quandiu in eodem periculo perseuerat, quamuis post sumptionem peccet mortaliter: in quo præceptum communionis differt à præcepto confes-

sionis

sionis, quia istud toties de nouo obligat, quoties quis in periculo mortis constitutus iterum post confessionem peccat mortaliter, quia confessio obligat pro consequenda prima gratia habituali, quæ est ad salutem æternam necessaria necessitate medij, & ideò quoties prima gratia per peccatum mortale amittitur, toties reuiuiscit obligatio confessionis; Eucharistia verò non obligat pro aliquo sic necessario ad salutem æternam, sed pro commemoratione, seu annuntiatione mortis Christi in extremo tempore vitæ nostræ, & ideò semel in eo tempore annuntiata nihil supereſt, ratione cuius obligatio Eucharistiæ reuiuiscat.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm præceptum sumendi Eucharistiam obliget etiam pro tempore extra articulum mortis?

CERTVM est præceptum Ecclesiasticũ sumendi Eucharistiam etiã obligare pro tempore extra articulum mortis, vt statim constabit.

Est tamen difficultas, an præceptum diuinum etiam obliget pro tempore extra articulum moris.

Circa hanc rem Doctores, qui admittunt præceptum diuinum sumendi Eucharistiam, non omnes docent etiam obligare pro tempore extra articulum mortis: & non omnes, qui id docent, conueniunt in assignando tempore extra periculum mortis, pro quo obliget, quorum placita in tractatu de Pœnit. disp. 7. examinamus, quia eadem omnino est difficultas circa tempus, pro quo obliget præceptum diuinum confitendi, & sumendi Eucharistiam.

Nihilominùs pro nunc dicimus præceptum diuinum Christi, Eucharistiæ etiam obligare pro tempore extra articulum mortis physicum, & moralem: Christum tamen non determinasse tempus illud, sed determinationem

illius

illius commisisse arbitrio Ecclesiæ, ac proinde si Ecclesia nullum tempus determinasset, pro quo obligaret, nullum committeretur peccatum omissionis non sumendo Eucharistiam, vt disp. illa 7. diff. 2. dicimus circa præceptum diuinum confitendi.

Ecclesia ergo vtens dicta commissione Christi primò in sui initio determinauit præceptum diuinum sumendi Eucharistiam pro quolibet die, vt constat ex Anacleto Papa epist. 1. cap. 2. & refertur can. *Episcopus* de Consecratione distin. 1. vbi ait eum, qui quotidiè non communicauerit ingressu Ecclesiæ priuandum esse: & subdit; *Sic enim Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia*: & idem præcipitur in can. 10 Apostolorum vbi additur, vt qui id quotidiè non fecerit ipsa communione priuetur: huius consuetudinis, & præcepti mentionem faciunt Clemens Roman. li. 2. Apostolic. constitut. cap. 57. & Dionys. cap. 3. de Ecclesiastica Hierarch par. 2. & 3.

Secundò Fabianus Papa, vt refert Gratianus, determinationem dicti præcepti diuini ad pauciores communiones restrixit præcipiens, vt fideles ter in anno communicarent, nempè in natali Domini, in Paschate (subintellige resurrectionis) & in Penthecoste, quod refertur in can. *etsi non frequentius* de Consecrat. dist 2. Quod verò Soter Papa, vt refertur in can. *in cœna* ead. distinct. 2. præcepit, vt in cœna Domini fideles communicarent, non est ita intelligendum, vt diuersum tempus à Paschatè resurrectionis assignauerit, sed ita vt pro eodem Cœnam Domini, & Pascha vsurpauerit.

Tandem Innoc. 3. in Concilio Lateran. c. 21. & refertur in capitulo *omnis vtriusque sexus* 12. de pœnitentijs, & remissionibus præcipit, vt fideles omnes vtriusque sexus, cum ad annos discretionis peruenerint singulis annis semel ad minus tempore Paschatis Eucharistiam suscipiant, nisi de consilio confessarij illud differat ad tempus: & nunc hoc tantum præceptum Innocentij est in viridi obseruãtia, quia duo alia priora in desuetudinem abierunt. Vnde fideles satisfaciunt præcepto diuino communicandi extra articulum mortis, semel in Paschate resurrectionis communicando,

imò

imò quando confessario videtur ob aliquam rationabilem causam, quod aliquis differat communionem, satisfacit cõmunicando tempore præscripto à confessario: nomine autem Paschatis intelliguntur quindecim dies à Dominica Palmarum inclusiuè vsque ad Dominicam in albis inclusiuè, vt consuetudo ipsa declarauit Eugen. 4. teste Nauarro cap. 21. n. 45.

Præceptum ergo annuæ communionis pro tempore Paschatis non est purè humanum, quia includit, aut supponit præceptum diuinum communionis quoad substantiam, quo præcipitur communio vagè quoad tempus extra articulum mortis, & superaddit modificationem quoad tempus, quam Christus prætermisit, & commisit Ecclesiæ, sicut etiam de præcepto annuæ confessionis dicimus tractatu de Pœnit. disp. 7. diff. 5.

Eum autem, qui dicto tempore Paschatis non communicauit non manere liberum vsque ad aliud Pascha ab obligatione communicandi, sed semper obligatum manere, & semper perseuerare actualiter quousque communicet, contra non paucos dicimus tract. de Pœnit. disput. 7. diff. 12. & eum, qui prudenter timet se non habiturum copiam Eucharistiæ tempore, pro quo obligatur communicare, teneri anticipare communionem, ne nimium differatur communio, etiam contra non paucos dicimus tract. de Pœnit. disput. 7. diff. 13. vbi etiam addimus eum, si forte veniat ad tempus, pro quo tenebatur, quamuis anticipauerit communionem, teneri iterum communicare.

DIFFICVLTAS IIII.

Qui teneantur præcepto communionis?

SVPPONIMVS ex tract. de Pœnitent. disp. 7. (in quo idem de præcepto confessionis disputatur) non baptizatos, quamuis præcepto communionis, quatenus Ecclesiastico non teneantur, quia Ecclesia nullam in eos habet iurisdictionem,

ta-

tamen teneri illo, quatenùs diuino, quia omnibus etiam nõ baptizatis loquebatur Christus, quando Ioan. 9. illis verbis: *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c.* præcepit sumptionem Eucharistiæ, ac proinde etiam non baptizatos teneri fieri habiles ad sumptionem Eucharistiæ suscipiendo baptismum, & ideò, qui non baptizantur, si aliàs ignorantia inuincibili non excusentur, peccant non solùm, quia non baptizantur, sed etiam quia non sumunt Eucharistiam in articulo mortis, pro quo præceptum diuinum Eucharistiæ ex vi sua absque Ecclesiæ determinatione obligat, quamuis nõ teneãtur præcepto diuino cõfessionis, quia hoc nõ obligat absolutè (sicut obligat præceptum diuinum communionis) sed tantum ex suppositione, quod post baptismum fiat peccatum mortale, quia solum peccatum cõmissum post baptismum est materia apta absolutionis: ita tamen non baptizati tenentur præcepto diuino communionis, vt ei non satisfaciant communicando ante baptismum, quia quamdiu non sunt baptizati, non recipiunt Eucharistiam, vt Sacramẽtum, quia Eucharistia non est illius Sacramentum, quia illis non est significatiua, & collatiua gratiæ, quia non est pro illis in Sacramentum institura, & præceptum sumendi Eucharistiam, est sumendi illam, vt Sacramentum, in quo non baptizati distinguuntur à baptizatis peccatoribus, quia hi etiãsi in statu peccati mortalis scienter communicent, satisfaciunt præcepto affirmatiuo etiam diuino communionis, vt contra nonnullos aduertunt communiter Doctores, quia quamuis indignè communicent, verumtamen recipiunt Sacramentum Eucharistiæ.

Circa baptizatos ergo conueniunt Theologi adultos omnes sanæ mentis habentes sufficientem discretionem ad discernendum inter panem cœlestem, & communem, & ad iudicandum de præparatione ad dignè sumendam Eucharistiam requisita, præcepto communionis, tam vt Ecclesiastico, quàm vt diuino teneri, quod est verum, quamuis æneergumeni sint, quia ex eo nullam habent excusationem: qui verò amentes sunt, quamdiu sunt in amentia, non solùm non peccant non communicando, quia eis deficit libertas, sed etiam verè excusantur à præcepto illo etiam vt diuino ob

amen-

amentiam, quando est perpetua, imò consuetudine prohibitum est illis Eucharistiam adhuc in articulo mortis conferre, vt diximus disputat. 9 difficul. 20. quando verò amentia non est perpetua, quia ante amentiam fuerant compotes sui. tunc, quamuis quamdiu in amentia sunt, non peccent non communicando ex defectu libertatis, & excusati sint à præcepto communicandi, vt Ecclesiastico, quia ob reuerentiam sacramenti non est decens, & forsan consuetudine prohibitum illis quotannis Eucharistiam conferre, tamen si ante amentiam prudenter timeant futuram amentiam tempore annuæ communionis, tenentur, si intra annum sint, anticipare communionem annuam, quia præceptum communionis annuæ pro tempore Paschatis non tantum fertur in honorem Cœnæ Domini, sed etiam ne nimium differatur communio, in quo præceptum hoc, & præceptum confessionis annuæ differunt à præcepto audiendi Missam, quia hoc tantum fertur in honorem diei festi, & ideò non obligat ad anticipationem ante diem festum, nec transacto die festo perseuerat obligatio illius.

Circa infantes verò conueniunt Doctores nullatenus præcepto communionis teneri, quod expressè tradit Trid. sess. 21. cap. 4. & ex se patet, quia præceptum tradi tantum potest eis, qui ratione vtuntur, sicut etiam violatio eis tantum potest imputari, aliàs bestijs posset præceptum tradi, & imponi Aug. verò epist. 106. & Innoc. epist. 26. quæ est 93. apud Augustin. vbi significare videntur infantes comprehendi verbis illis Ioann. 6. *Nisi manducaueritis, &c.* (in quibus nos diximus, præceptum diuinum communionis cõtineri) & infantibus sumptionem Eucharistię esse necessariã, intelligendi sunt, non de necessitate præcepti, sed medij, & non de sumptione Eucharistiæ in re, sed in voto contento in baptismo, quia infantibus est necessarius baptismus, ratione cuius quando adulti sint, obligantur ad sumptionem illius ex vi illorum verborum Ioann. 6. de quo diximus disp. 1. diff. 6. *Trident.* *Augusti.*

Circa pueros, (sub quibus etiam puellas comprehendimus) dissentiunt Doctores, à qua ætate incipiant ad communionem obligari.

Sotus. *Valent.* Sotus in 4. distinctione 12. quæstione 1. articulo 11. & Valent. disputat. 6. quæst. 8. puncto 4. pueros non obligari præcepto communionis ante annum duodecimum, etiãsi ante illum habeant sufficientem discretionem, vt possint illam suscipere, quando incipit vsus rationis in illis.

S. Thom. *Vazq.* S. Thom. verò in 4. distinct. 9. quæst. 1. artic. 1. quæstiuncula 4. Vazquez disputat. 214. cap. 4. & communiter Doctores docent pueros, si ante duodecimum annum habeant discretionem sufficientem præcepto communionis tam annuæ, quàm pro articulo mortis obligari: & meritò, quia pueri postquam ad sufficientem discretionem peruenerunt, nullo priuilegio à dicto præcepto ante duodecimum annum excipiuntur, quia de eo priuilegio nullatenus constat.

Pueri ergo in ea ætate, præcepto communionis tam annuæ, quàm in articulo mortis obligari incipiunt, & non anteà, in qua ad eam discretionem peruenerunt, qua discernere valent inter panem cœlestem, & communem, & de præparatione ad communionem requisita iudicare, vt aduertunt S. Thom. Vazq. & communiter Doctores, quia sicut absque hac discretione nullus contra Eucharistiam peccat, ita etiam nullus ante eam discretionem præcepto Eucharistiæ adhuc vt diuino, & pro articulo mortis obligatur: hæc autem discretio in alijs tardius, & in alijs citius contingit, & ob id nequit vna determinata ætas pro omnibus ad dictam obligationem assignari, sed id relinquitur arbitrio prudentium præsertim parentum, aut confessariorum: nihilominùs puero permittendum est communicare, quamuis ad eam discretionem non peruenerit, si prudenter iudicetur peruenisse ad perfectum vsum rationis sufficientem ad peccatum mortale, si confessarius prudenter præsumat esse sufficienter dispositum.

Obseruandum est, vt optimè Corduba in summa Hispana quæst. 60. Vazquez num. 40. & Ochagauia quæst. 17. pueris prius aduenire tempus obligationis præcepti confessionis, quàm Eucharistiæ, adhuc pro articulo mortis sumẽdæ, quia minor discretio sufficit, vt quis confiteri, quàm vt communicare teneatur, quia ad obligationem confiten-

di

di sufficit, vt quis sic inter malum, & bonum discernat, vt possit mortaliter peccare, ad quod minor discretio sufficit, quam ad discernendum inter panem cœlestem, & communem, & ad iudicandum de præparatione ad illum panem cœlestem dignè recipiendum requisita, quod requiritur ad obligationem communicandi adhuc in articulo mortis. Vnde contingere potest, vt puer in articulo mortis existens teneatur confiteri, & non teneatur communicare, vt prædicti Doctores aduertunt contra Soarez disputat. 70. Reginaldum libro 29. numer. 84. Bonacin. disputatione 4. quæst. 7. puncto 2. & contra alios Recentiores, qui existimant quemlibet, qui habet sufficientem discretionem, vt teneatur præcepto confessionis, etiam teneri communicare in articulo mortis.

Obseruat Henriq. cap. 42. puerum, qui nunquam communicauit, & transacto Paschate deprehenditur sufficientem discretionem ad communicandum habere, non esse cogendum ad communionem vsque ad Pascha sequens: quod verum existimamus, quando non iudicatur prudenter etiam sufficientem illam discretionem habuisse Paschate illo, quod transactum est, quia quando prudenter iudicatur etiam tunc illam habuisse, cogendus est statim ad communionem, quia obligatio præcepti sumendi Eucharistiam, quam habuit Paschate illo, non fuit extincta Paschate transacto, vt diximus diff. præcedenti.

Pro eis autem, qui non satisfaciunt præcepto communionis, nulla est iure communi lata pœna, quam ipso facto incurrant: quamuis pro non communicantibus tempore Paschatis assignata sit in dicto cap. *Omnis vtriusque sexus*, carentia ingressus Ecclesiæ, & Ecclesiasticæ sepulturæ, quæ poterit à superioribus infligi etiam impuberibus. In aliquibus tamen diœcesibus solet iure proprio esse lata excommunicatio contra non communicantes tempore Paschatis, quam ipso facto incurrant, etiam impuberes, de quo dicimus tractatu de Censuris in communi difficultate 7.

* * *

DIF-

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm laici teneantur communicare sub vtraque specie?

Drosden. Iacobell.

PETRVS Drosdensis, & Iacobellus Misnensis hæretici in Bohemia anno 1412. affirmarunt laicos iure diuino teneri sub vtraque specie panis & vini communicare, & non posse licitè sub vna tantum, quos hæretici nostri temporis sequuti sunt, potius vt Ecclesiæ Romanæ contradicãt, quàm quia dictæ doctrinæ assentiantur, quorum fundumenta postea nobis obiiciemus.

Nihilominùs Catholici conueniunt laicos non teneri sub vtraque specie, sed licitè posse sub specie tantum panis communicare, quod expressit Concilium Constantiense, & Triden. sess. 21. cap. 1. & can 1. & meritò, quia in primis non tenentur ad id iure Ecclesiastico, vt patet, imò eo iure sunt prohibiti communicare, nisi tantum sub specie panis in ipso Concilio Constantiensi sess. 13. & à Martino V. in epist. ad ipsum Concilium: & in Tridentino sess. 21. cap. 2. Deinde non tenentur ad id iure diuino, quod primò ex scriptura probatur, quia Christus, qui Ioann. 6. dixit. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis.* Quo necessitas præcepti significatur sine cuius obseruatione nequit salus, & vita spiritualis haberi) ipse postea subdit, *Qui manducat me, & ipse viuet propter me*, & iterum, *qui manducat hunc panem viuet in æternum*: quibus verbis Christus satis significat manducationem solius speciei panis absque potatione speciei vini sufficere ad vitam, id est ad seruãdum præceptum diuinum Eucharistiæ, sine quo nequit seruari, aut haberi vita, ex quibus Concilium Constantiense, & Trid. c. 1. id deduxerunt ec undò idem probatur, quia in Ecclesia fuit antiquissima consuetudo communicandi sub specie tantum panis: ergo

Cõc. Cõst. Turrian.

id

id non est contra præceptum diuinum consequentia patet. Antecedens autem probatur, quia Eucharistia semper fuit solita in Ecclesia pro ægrotis seruari, vt constat ex Clemente Romano libro 8. Constitut. Apostolic. cap. 13. & ex Eusebio lib. 6. Historiæ cap. 36. & ex Trid. sess. 13. cap. 6. vbi dicitur Concilium Nicenum agnouisse, & probasse morem seruandi Eucharistiam pro ægrotis: imò aliquando per annum seruabatur, vt testatur Sophronius in prato spirituali cap. 79. at vinum non potuit adhuc ad breue tempus seruari, quin statim acesceret, quod non esset licitum: ergo quãdo ægrotis vrgente necessitate ministranda erat Eucharistia, sub specie tantum panis ministrabatur. *Trident.*

Supposito autem, quod laicos communicare sub specie tantum panis, & non sub specie vini sit licitum, & non contra præceptum diuinum, ac proinde capax præcepti humani, aut prohibitionis humanæ, facile constat prohibitionem Ecclesiasticam, qua Ecclesia Latina laicis interdixit vsum calicis esse iustam, & rationabilem, quia ex vna parte in Ecclesia est potestas ad ferendam dictam prohibitionem, & legem, & ex altera parte ad illam ferendam sunt iustissimæ, & admodum rationabiles causæ: ergo dicta prohibitio, & lex est iusta, & rationabilis. Consequentia patet. Antecedens autem quoad vtramque partem probatur, & in primis, quod in Ecclesia sit dicta potestas definit Triden. sess. 21. cap. 2. & etiam generaliter potestas circa vsum Sacramentorum deducitur ex Paulo 1. ad Corinthios cap. 4. dum ait sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei, & specialiter potestas circa vsum Eucharistiæ deducitur ex Paulo 1. ad Corinthios cap. 11. dum postquam loquutus fuerat de vsu huius Sacramenti, ait, *cætera cum venero, disponam*, & idem ratione constat, quia nihil est, quod obstet, vt Ecclesia possit libere ferre leges in his, quæ circa vsum Sacramentorum, non sunt iure diuino præscripta: deinde quod sint iustissimæ, & rationabiles causæ ad prohibendum vsum sanguinis laicis constat ex incommodis, quæ in vsu illius respectu tantæ multitudinis contingere possunt: inter alia autem, quæ communiter enumerantur præcipuum est,

quod iam in tanta fidelium multitudine, & varietate maximum periculum sit, quod aliquid sanguinis effundatur, in quo maxima indecentia, & irreuerentia reperitur, quia sanguis semel effusus colligi nequit. Iustissimè ergo, & admodum rationabiliter dicta prohibitio facta est ab Ecclesia: & iustissimè, & admodum rationabiliter defraudantur, laici gratia correspondente speciebus vini, etiamsi species vini aliquam ratione sui conferant, de quo dicemus diff. sequenti.

Nihilominùs hæretici contra hanc prohibitionem clamant, & obijciunt multa, quæ poterunt videri apud Bellarm. 4. de Eucharistia à capite 20. apud Valentia disputatione 6 quæstione 8. p. 5. apud Vazquez dispat. 216. & apud Ægid. quæst. 80. art. 12. ex quibus nos aliqua afferemus.

Bellarm. *Valen.* *Vazq.* *AEgid.*

Primò ergo obijciunt verba illa Ioann. 6. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, &c.* quibus necessitas sumptionis vtriusque speciei significari videtur. Respondemus particulam &, quamuis admittamus sumi copulatiuè, aut ita sumi, vt iuxta phrasim Hebraicam repetat negationem præcedentem, ita vt sensus sit, si non manducaueritis carnem filij hominis, neque biberitis eius sanguinem, &c. ac proinde, qui speciem tantum panis sumit, satisfacit præcepto in eis verbis contento, & vitam habebit; hic autem sensus optimè congruit cum verbis, quæ postea subduntur, *Qui manducat hunc panem viuet in æternum*, vt suprà dicebamus, aut si sumitur copulatiuè, & non repetens negationem, ac proinde in eis contineatur præceptum sumendi vtramque speciem, non tamen obligabit omnes, sed tantum aliquos, ita vt tota Ecclesia quoad aliquos teneatur, non quoad omnes, & singulos, quale est præceptum illud Gen. 1. crescite, & multiplicamini.

Secundò obijciunt illud Matth. capite 16. *Bibite ex eo omnes.* Facile tamen respondemus illam particulam omnes ad Apostolos tantum referri, qui optimè congruit illud Marci 14. & *biberunt ex eo omnes*, & tamen Apostoli tantum biberunt.

Ter-

Tertiò obijciunt illud Lucæ capite 22. & Pauli primo ad Corinthios capite 11. *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus verbis Christus significat se velle, vt Apostoli, & eorum in Sacerdotio successores faciant, quod ipse fecit: ipse autem omnibus præsentibus dedit vtramque speciem: ergo. Respondemus primò, si in prædictis verbis continetur aliquod præceptum non esse administrandi Eucharistiam, sed manducandi, aut bibendi, vt deducitur ex eo, quod paulus addit, *Hoc facite, quotiescumque bibetis in meam commemorationem*, & si in illis continetur præceptum sumendi Eucharistiam, in Luca tantum continetur præceptum sumendi speciem panis, quia in Luca verba illa tantum habentur post consecrationem panis, & etiam in Paulo illud tantum continebitur, quia quamuis in Paulo etiam habeantur post consecrationem calicis, tamen in eo non habentur absolutè, sicut habentur in Luca post consecrationem panis, sed cum eo addito *quotiescumque bibetis*, quasi dicat, quotiescumque bibetis, annuntiabitis mortem meam. Addimus quod in prædictis verbis continetur præceptum sumendi vtramque speciem non respectu singulorum, sed respectu totius Ecclesiæ non à singulis, sed ab aliquibus implendum.

Quartò obijciunt Ignatium, Tertulianum, & alios Patres asserentes populum Calicem Domini bibere. Respondemus eos Patres tantum significare tunc esse populo in vsu calicem sumere (quod non negamus) non tamen esse necessarium ex præcepto diuino laicis conferri, aut ab eis sumi.

Quintò obijciunt Clementem Alexandrinum, Tertulianum, Cyprianum, & Augustinum, qui ita videntur tribuere vitam spiritualem potui sanguinis Christi, vt absque eo nequeant homines illam adipisci. Respondemus prædictos Patres, quamuis dictam vitam attribuant sumptioni sanguinis, eam tamen non negare sumptioni solius corporis, neque negare posse, quia Ioan. 6. dicitur, *Qui manducat me, ipse viuet propter me.*

Sextò obijciunt Iustinum apologia secunda pro Christianis vbi significare videtur esse præceptum diuinum

sumendi vtramque speciem. Respondemus Iustinum ibi nullum aliud præceptum videri agnoscere, nisi illud quod est apud Lucam cap. 22. *Hoc facite in meam commemorationem.* Apud Lucam autem tantum est præceptum sumendi speciem panis, aut si est præceptum sumendi vtramque speciem tantum est respectu totius Ecclesiæ, & hoc posteriori modo intelligendi sant Pseudo-Cyprian. serm. de Cœna Domini, & Bernardus sermone 3. Dominicæ Palmarum dum significant etiam ipsum sanguinem esse sub præcepto, Chrysostomus verò homilia decima octaua in Epistolam priorem ad Corinthios, quamuis supponat attento iure diuino etiam laicis poculum dari, vt suo tempore dabatur, tamen non significat id esse iure diuino necessarium, sed illo attento posse dari, quia eo non prohibetur.

Septimò obijciunt sententiam illam, neque caro sine sanguine, neque sanguis sine carne iure communicatur, quam refert Algerus libro secundo de Sacrament. corporis, & sanguinis Christi capite 8. ex Augustin. sed desumpta est ex Paschasio libro de Corpore, & sanguine Domini cap. 19. Respondemus hanc sententiam Paschasij esse difficilem, & non esse admittendam, aut explicãdam non quoad species panis & vini, sed quoad rem contentam sub illis speciebus, quia in neutra sumitur caro sine sanguine, nec sanguis sine carne.

Octauò obijciunt Gelasium Papam in Epistolam ad Mauritium, & Ioannem, & refertur canone *Comperimus* de Consecratione distinctione 2. vbi dicitur grande sacrilegium, percipere vnam speciem absque altera. Respondemus Gelasium ibi tantum loqui de Sacerdotibus celebrantibus sub vna tantum specie, quo etiam modo Gratianus dictum cononem *comperimus* exponit.

* * *

DIFFI-

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm vtraque ſpecies panis videlicet, & vini plus gratiæ conferat, quàm altera tantùm?

CAIET. quæſt. 80. artic. 12. Sot. in 4. diſtin. 12. quæſt. 1. art. 12 Ledeſ. 1. p. 4. q. 21. ar. 12. du. 2. Petr. Sot. lect. 10. de Euchariſt. Heſſellanus de communione ſub vtraque ſpecie tractatu 3. Soar. diſputat. 63. ſect. 2. & Ægid. quæſtione 79. artic. 1. numero 34. docent vtramque ſpeciem non conferre plus gratiæ, quàm alteram tantum: quod indicare videtur Trident. ſeſsione 21. capite 3. dum docet ſub altera tantum ſpecie totum Chriſtum contineri, & verum ſacramentum ſumi, ac propterea nulla gratia ad ſalutem neceſſaria eos defraudari, qui vnam ſpeciem ſolam accipiunt: at ſi per ſumptionem vtriuſque ſpeciei conferretur maior gratia, quàm per ſumptionem alterius tantum, verè defraudaretur aliqua gratia, qui non ſumeret vtramque, ſed vnam tantum.

Caiet. Sotus. Ledeſma. Pet. Sot. Soarez. AEgid.

Et ratione probatur, quia ſumenti Euchariſtiam confertur ex opere operato gratia, quia ſumit ſacramentaliter Chriſtum, eiuſque corpus, & ſanguinem, ſed qui ſumit vnam tantum ſpeciem, non minus perfectè ſumit ſacramentaliter Chriſtum, eiuſque corpus, & ſanguinem, quam qui ſumit vtramque, vt patet: ergo non minus gratiæ confertur ſumenti vnam tantum ſpeciem, quàm ſumenti vtramque, ſi aliàs ſint æqualiter diſpoſiti.

Alexand. verò 4. parte, quæſtione 11. membro 2. articulo 4 Caſalius libro 2. de Cœnæ, & Calice Domini, Arboreus in cap. 6. Ioann. & Vazq. diſp. 215. docent, & meritò, vtramque ſpeciem maiorem gratiam conferre, quàm alteram tantum, quod ſenſit Clemens 6. in Bulla ad Regem

Alexan. Caſal. Arbor. Vazq.

Angliæ anno 1541. in qua illi concesit, vt ad gratiæ augmentum sub vtraque specie communicaret. Et ratione probatur, quia quælibet species ratione sui diuerso modo specifico significat, & confert gratiam: ergo quælibet ratione sui confert diuersum, & peculiarem gradum gratiæ sibi correspondentem. Consequentia probatur, quia ex eo deducimus diuersa sacramenta ratione sui conferre diuersum, & peculiarem gradum gratiæ, quia quodlibet ratione sui diuerso modo specifico significat, & confert gratiam. Antecedens autem patet, quia species panis ratione sui diuerso modo specifico, quàm species vini significant, & conferunt gratiam, quia species panis significant, & conferunt gratiam, vt satiantem, quia illam significant, & conferunt tanquam cibus, species verò vini significant, & conferunt illam, vt refrigerantem, quia illam significant, & conferunt, vt potus.

Quod autem in anima idem sint fames, & sitis, & quod eadem gratia sit satians, & refrigerans, quia per eandem gratiam fames, & sitis animæ extinguuntur, non obstat, vt cuilibet speciei diuerso modo specifico significanti, & conferenti gratiam nouus, & distinctus gradus gratiæ correspondeat, quia etiam omnibus sacramentis, quamuis eandem gratiam significent, & conferant, siue ad delenda peccata, siue ad magis iustificandum, diuersus tamen gradus gratiæ correspondet, quia illam quamuis eandem, diuerso modo specifico significant, & conferunt: ideò cuilibet speciei ratione sui, etiam quando simul sumuntur, correspondet diuersus gradus gratiæ; non quia in vtraque sit perfectior, seu expressior significatio gratiæ refectiuæ, sed quia in qualibet ratione sui, est significatio gratiæ secundùm speciem distincta, quamis ex vtraque integretur, & coalescat vna significatio conuiuij, & refectiui, ideò verò plures species panis (& idem est de pluribus speciebus vini) quando simul sumuntur, non conferunt diuersos, seu peculiares gradus gratiæ, quia sumuntur per modum vnius, & non significant gratiam diuerso modo specifico.

Ita tamen quælibet species ratione sui independenter ab altera confert diuersum, & peculiarem gradum gratiæ, vt illam conferat non expectata sumptione alterius speciei, non solùm quando vna tantum species sumenda est, vt patet in eo, qui tantum sumit species panis, sed etiam quando vtraque sumenda est, quia absque fundamento id negabitur in hoc posteriori casu, quod in priori negari non potest.

Obseruandum est pro nouo gradu gratiæ, quem dicimus species vini conferre, non esse necessariam nouam aliquam dispositionem, aut præparationem præter eam, quæ necessaria fuit ad gratiam collatam ab speciebus panis, tùm quia vt quælibet species conferat suum effectum gratiæ, sufficit, quod in sumente præsupponatur quilibet gradus sanctitatis, & gratiæ, ac proinde vt spec es vini suum effectum gratiæ conferant, sufficiet ille gradus sanctitatis, & gratiæ, qui præsuppositus fuit ad sumptionem specierum panis, tùm etiam quia quamuis ad effectum Eucharistiæ prærequisita etiam esset aliqua actualis dispositio, sufficeret vna pro sumptione vtriusque speciei, quia ex vtraq; integratur vnum conuiuium.

Tridentinum autem capite illo tertio, dum ait, eum, qui vnam tantum speciem sumit nulla gratia ad salutem necessaria defraudari, non fauet aduersarijs, quia quamuis priuetur gratia, quæ conferretur per sumptionem alterius speciei, illa tamen non est necessaria ad salutem, quia ad hanc sufficit, quæ confertur per vnam tantum speciem, quia sumptio alterius speciei, nempè vini, nullo modo est necessaria ad salutem, nec vt medium, nec vt præceptum, vt Tridentin. dixerat capite primo, quia capite tertio loquitur de necessitate gratiæ ad salutem, non ratione sui, sed ratione sumptionis illam causantis, vt deducitur ex capite primo, dum ait, sumptionem speciei panis sufficere ad salutem: imò Trident. nobis fauet, dum non dicit absolutè eum, qui vnam tantum speciem sumit nulla gratia defraudari, sed cum eo addito *ad salutem necessaria*, quia eo addito indicat defraudari aliqua, quamuis non necessaria.

Et ad rationem respondemus sumenti Eucharistiam conferri gratiam non præcisè, quia sumit Christum, sed quia sumit species continentes Christum, eiusque corpus, & sanguinem, quia essentia Sacramenti Eucharistiæ in ipsis solis speciebus directè saluatur non intrante intrinsecè, & directè Christo, sed tantum extrinsecè, & indirectè, & quia species panis, & species vini sunt duo sacramenta essentialiter perfecta, & distincta, quamuis integraliter non sint duo, sed tantum vnum, vt diximus disputat. 1. diff. 4, ideò cuilibet diuersus gradus gratiæ correspondet, quamuis quælibet Christum, eiusque corpus & sanguinem perfectè contineat.

DISPVT. XI.

De Ministro Eucharistiæ.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm solus Sacerdos sit Minister Eucharistiæ quoad consecrationem?

ERROR est, quemlibet Christianum baptizatum absq; alia ordinatione posse panem, & vinum consecrare: quod insinuauit Viclefus, & expresserunt Luther, & alij hæretici nostri temporis, vt Vazq. refert disp. 118. c. 1.

De fide tamen est solos Sacerdotes posse valide panem, & vinum consecrare, ita supponitur in Concilio Niceno 1. can. 14. & definitur in Concilio Lateran. sub Innoc. 3. cap. 1. & refertur in

capi-

capitulo *Firmiter* de summa Trinit. & fide Catholica, & etiam definitur ab Eugen. 4. in suo decreto fidei, & tandem definitur in Trident. sess. 22. cap. 1. & sess 23. cap. 1. & 4. & id deducit Tridentinum ex illis verbis Matt. 26. & Luc. 22. *Hoc facite in meam commemorationem, vti Ecclesia Catholica intellexit, & docuit*, ait Tridentinum; eis enim verbis, quibus dedit potestatem consecrandi, tantum loquutus fuit Apostolis, & eorum in Sacerdotio successoribus. *Trident.*

Id quoque frequentissimè docent Patres Dionysius de Ecclesiastica Hierarch. cap. 5. Clemens Rom. libro 2. Constitutionem Apostolic. cap. 27. aliàs 31. Ignatius ad Trallianos, Tertullian. libro de Præscriptionibus, & plures alij quos refert Bellarmin. libro quarto de Eucharist. cap. 16. *Clement. Tertul. Bellarm.*

Quod si obijcias omnes Christianos dici regale Sacerdotium 1. Petri 2. ergo omnes possunt validè consecrare. Respondemus tantum dici Sacerdotes lato quodammodo, quo etiam omne opus bonum dicitur sacrificiũ, quo etiam modo ibidem dicuntur Reges.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm plures Sacerdotes possint simul eandem hostiam consecrare?

CONVENIVNT primò Doctores plures Sacerdotes posse simul eandem hostiam validè consecrare, quia huic valori nihil obstare potest, dummodo quilibet integram formam circa eandem hostiam proferat, & omnes illam in eodem instanti absoluant.

Conueniunt Secundò (Durando excepto oppositum affirmante) id posse licitè fieri, vt constat ex consuetudine Ecclesiæ Græcæ, in qua semper, quando Episcopus consecrat, etiam cum eo consecrat Presbyter cum illo con-

cele-

celebrans, & ex vniuersali consuetudine Ecclesiæ Romanæ, in qua, qui ordinantur Presbyteri consecrant eandem materiam simul cum Episcopo ordinante: & qui ordinatur Episcopus, etiam simul consecrat cum Episcopo ipsum ordinante.

Est tamen difficultas, quomodò id possit licitè fieri. Ratio difficultatis pro parte negatiua est, quia humana diligentia caueri nequit, ne aliquis eorum prius quàm alij formam perficiat, quo forma ab alijs prolata irrita fit, & inanis, quo ipsi formæ iniuria, & irreuerentia irrogari videtur.

Circa hanc difficultatem varij sunt modi, quibus à varijs Doctoribus consuetudo hæc, & cæremonia, vt licita defenditur, & á sacrilegio excusatur. Primò sunt, qui dicunt ideò posse plures simul eandem materiam licitè consecrare, quamuis sit euidens periculum, quod aliquis prius validè consecrabit, & reliqui nihil efficient, quia omnes ea intentione consecrandi proferre debent, & proferunt verba consecrationis, vt omnium eorum intentio ad idem instans, in quo vltimus prolationem perficit, & absoluit, referatur, quia sic nullius prolatio irrita fit, quia omnes etiam, qui prius prolationem formæ perficiunt, efficiunt consecrationem in instanti, in quo vltimus prolationem formæ finiuit. Modus tamen iste excusandi, & defendendi dictam consuetudinem, nisi amplius explicetur difficilis est, quia quamuis in potestate celebrantis sit effectum verborum consecrationis impedire, si illa proferat absque intentione consecrandi, tamen si cum intentione consecrandi proferat illa circa materiam idoneam, non est in potestate illius vsque ad hoc, vel vsque ad illud instans differre, seu suspendere effectum verborum, quia oppositum nullo sufficienti fundamento dici potest.

Secundò alij dicunt ideò dictam consuetudinem licitam esse, quia solus Episcopus ordinans profert verba consecrationis formaliter, & significatiuè, seu intentione consecrandi: reliqui verò materialiter tantum, & recitatiuè absque intentione consecrandi solum ad osten-

den-

dendam potestatem acceptam, & ideò nullam iniuriam irrogare verbis, etiam si ipsis non fiat consecratio. Modus etiam iste defendendi dictam consuetudinem reijcitur ex Pontificali Romano, in quo Episcopus admonetur, vt paulatim alta voce verba consecrationis proferat, vt recenter ordinati, quantum fieri possit, simul cum ipso prolationem finiant. Hæc autem admonitio superflua esset, si recenter ordinati materialiter tantum, & recitatiuè verba consecrationis proferrent, & quantum est ex parte ipsorum non consecrarent.

Tertiò alij dictam cõsuetudinem ideò excusant ab irreuerentia, & sacrilegio, quia recenter ordinati debent proferre, & proferunt verba consecrationis non intentione absoluta consecrandi, sed sub conditione aliqua, nẽpè vel, sub ea, si Episcopus non habeat intentionem consecrandi, vel sub ea, si non proferat tempore opportuno, vel sub ea, si simul cum Episcopo formam consecrationis finiant. Hic etiam modus defendendi dictã consuetudinem reijcitur ex eo, quod modus iste intentionis est ignotus recenter ordinatis, quia de eo nunquam admonentur; mirum autem esset id esse regulariter ignotum, si necessarium esset ad licitè proferenda verba consecrationis: & Ecclesiam non admonere, intentionem adeò extra ordinariam, si ea esset necessaria ad id.

Quartò alij dicunt dictam cæremoniam licitè fieri, quando omnes verba consecrationis intra paruam distantiam, seu durationem finiunt, quia tunc non fit consecratio, quousque vltimus finiat formam consecrationis, sicut effectus formæ, & materiæ aliorum Sacramentorum non fit statim, ac finitur forma, si nondum est applicata materia, nec fit statim, ac finitur applicatio materiæ, si nondum finita est forma, sed tantum fit quando finitur positio partis, quæ vltimò ponitur, quia non obstat paruum interuallum inter prolationem formæ, & applicationem materiæ, quia quando distantia inter materiam, & formam est parua; est simultas moralis inter illas, ac proinde sufficiens ad simul producendum effectum gratiæ, aut consecrationis. Iste quoque mo-

dus

dus non probatur ob manifestum discrimen, quia si in alijs sacramentis forma prius prolata, suspenditur effectus quousque materia applicetur, & è contra materia prius applicata, suspenditur effectus, quousque forma proferatur, ideo est, quia forma eorum non sufficit ad effectū absque applicatione materiæ, nec applicatio materiæ, absque prolatione formæ, & ideo expectanda est illa pars, quæ posterius ponitur, at vtraque posita, nequit pro sola voluntate ministri effectus suspendi, & differri, quia vtraque posita nihil deest ad effectum, & tempus in quo sacramentum semel perfectum, debet causare, non est sub arbitrio ministri: cum ergo prolatis verbis consecrationis circa materiam idoneā nihil desit ad effectum consecrationis, non est adhuc pro minima mora expectanda prolatio ab altero facienda, quia hæc nullatenus est ad effectum consecrationis necessaria.

Quintò alij docent duo esse facienda à recenter ordinatis, vt licitè proferant verba consecrationis, alterū est, quòd proferant verba iuxta morem Ecclesiæ, in qua ordinantur, alterum vero, quod non habeant expressam intentionem cōsecrandi, necnon consecrandi, sed debitam, id est, quod statuant se ea intentione proferre verba, qua debent proferre. Modus etiam hic defendendi dictam consuetudinem nobis displicet, primò quia hic modus intentionis est ignotus ipsis recenter ordinatis, & de eo à nullo admonentur. Secundò, quia qualiscumque, aut quæcumque sit intētio, cum qua Recenter ordinatus profert verba consecrationis, non potest non esse, aut sufficiens ad consecrandum, vel non sufficiens, & si est sufficiens, poterit etiam verba proferre cum intentione expressa consecrandi, quia intentio sufficiens æquivalet expressæ, & tunc aut Episcopus inaniter proferet verba, aut recenter ordinatus, quia qui illa vltimus finit, nihil efficiet, & si non est sufficiens, etiam poterit illa proferre cū intentione expressa non consecrandi, quia non sufficiens illi æquivalet, & tunc non poterit verba consecrationis formaliter, & significatiue, sed tantum materialiter, & recitatiuè proferre, & quamuis posset, frustra sic illa proferret, quia defectu intentionis nihil efficiet.

Prædicta ergo consuetudo, & cæremonia tāqnam licita

defen-

defendenda est admittendo recenter ordinatos proferre verba consecrationis cum intentione absoluta, & sufficiente ad absolutè consecrandum, quia sic illa proferre, aut debere proferri, deducitur ex admonitione, qua diximus recenter ordinatos admoneri, & ex eo quod aliter proferre verba consecrationis sit illis ignotum, & eo admisso defendunt dictam consuetudinem Sot. in 4. distinctione 13. quæstione 1. art. 2. & Vazq. disputat. 219. capite vltimo. *Soto. Vazq.*

Ratio ergo ob quam sit licitum, & non fiat irreuerentia verbis consecrationis illa cum absoluta intentione circa materiam cum dicto periculo, proferendo; imò circa materiam iam consecratam ab Episcopo, aut ab alio concelebrante, est, quia dicta cæremonia est maximè congrua, & conueniens institutioni Eucharistiæ, quia Christus consecrans, & instituens Sacramentum Eucharistiæ, simul cum alijs illud sumpsit, & officium consecrandi illis commisit, & præcepit, quod in memoriam suæ passionis illud consecrarent, & sumerent, ob quod etiam si quando ipse consecrauit, non consecrauerint cum ipso Apostoli, vt sic ipse solus denotaretur author tanti Sacramenti, fuit maximè conueniens, vt postea aliquando plures Sacerdotes cum Episcopo tanquam cum Christo simul non tantum sumant idem Sacramentum, sed illud efficiant, vel saltem conentur efficere, sicut efficerent, vel conarentur Apostoli, si non præualeret congruitas denotandi Christum esse authorem tanti Sacramenti, vt sic cum Episcopo sumentes, & consecrantes memoriam passionis Christi eo vtroque modo recolant. Expedit tamen ne recenter ordinati Episcopum in prolatione verborum præueniant, & consacrent, quia Episcopus est, qui præcipuè celebrat.

***

DIF-

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm solus Sacerdos possit Sacramentum Eubcaristiæ dispensare, & distribuere?

CONVENIVNT Catholici solis Sacerdotibus conuenire esse ministros ordinarios ad dispensandum, & distribuendum Sacramentum Eucharistiæ, seu eos solos esse, quibus ex officio id conuenit; quod deducitur ex Triden. sessione 13. cap. 8. vbi dicitur: *In Sacramenti sumptione semper in Ecclesia Dei mos fuit, vt laici à Sacerdotibus communionem acciperent: Sacerdotes autem celebrantes se ipsos communicarent*: mos autem iste in Ecclesia non fuisset, nisi Sacerdotes ex proprio officio, & tanquam ministri ordinarij id haberent.

Addunt tamen communiter Doctores primò Diaconis posse conuenire distributionem Sacramenti Eucharistię ex commissione, & non tantum distributionem sanguinis, sed etiam corporis, quod quoad distributionem corporis habetur in Conc. Carthag. 4. can. 38. his verbis, *Diaconus præsente Presbytero Eucharistiam corporis Christi populo, si necessitas cogat, iussus eroget.* Particula autem *iussus* denotatur id ex sola commissione Diacono conuenire posse; & id quoad distributionem sanguinis (vbi possit distribui) significatur verbis S. Laurentij ad Sixtum Papam relatis ab Ambros. lib. 1. Offic. cap. 21. *Cui commissisti dominici sanguinis dispensationem*: Et quoad distributionem corporis, & sanguinis exprimit Iustinus apolog. 2. pro Christianis in fine & indicat Clemens Rom. lib. 8. Constit. Apostolic. cap. 28. alias 34. dum de Diacono ait, *Non baptizat, non offert, oblatione ab Episcopo, aut à Presbytero facta ipse Diaconus dat populo, non tanquam Sacerdos, sed tanquam qui ministrat Presbyteris.* Vbi absolutè de administratione Sacramenti Eu-

cha-

chariſtiæ loquitur, & abſque diſtinctione ad miniſtrationis corporis & ſanguinis. Quando autem ait, *Non tanquam Sacerdos, ſed tanquam qui miniſtrat Presbyteris.* Satis indicat ipſi ex commiſsione Presbyteri conuenire.

Diacono ergo committi poteſt à Presbytero diſpenſatio, ſeu diſtributio Euchariſtiæ, tam corporis, quàm ſanguinis, quia ordinatur, vt miniſtret, & inſeruiat Presbytero in altari, vt exprimitur in ordinatione illius illis verbis, *Diaconum oportet miniſtrare ad altare*, ſed non poteſt ei cõmitti abſque neceſsitate, ſeu cauſa rationabili (vt quoad diſtributionem corporis exprimitur in dicto Concilio Carthaginenſi) quia ordinatur, vt miniſtret, & iuuet, ac proinde ſolum quando iuuamen Diaconi eſt neceſſarium Presbytero committenti, quia ſcilicet ſunt, qui cõmunicent, & Presbyter committens commodè nequit, & nõ eſt alius Presbyter, qui id poſsit, & commodè efficere: Et quoad neceſsitatem requiſitam ad dictam commiſsionem faciendam eadem eſt ratio, quoad diſtributionem corporis, & ſanguinis, etiamſi nonnulli ad diſtributionem ſanguinis nullam neceſsitatem requirant.

Addunt ſecundò communiter Doctores in caſu vrgentis neceſsitatis ægroti, ſeu in articulo mortis, ſiue phyſico, ſiue morali, ſi non ſit præſens Epiſcopus, aut Presbyter, qui id poſsit expreſſe committere Diacono poſſe ipſum Diaconum Sacramentum corporis ægroto diſpenſare, quia id ipſi committitur ex interpretatiua, aut præſumpta voluntate potentis committere: imò iure ipſo communi canonis 14. Concilij Niceni 1. & ideo quamuis Presbyter ſit præſens, & renuat, ſi ipſe nolit illud ægroto adminiſtrare, poteſt Diaconus id efficere, quia ſcilicet ipſi committitur iure communi.

Sed an in caſu vrgentis neceſsitatis, ſeu in articulo mortis ægroti ſiue phyſico, ſiuè morali poſsit laicis committi diſpenſatio corporis Chriſti, ſub controuerſia eſt, circa quam, quamuis probabile ſit id fieri poſſe, verius tamen eſt id non poſſe, in quo Doctores communiter conueniunt, quia id eſt laicis intuitu reuerentiæ Euchariſtiæ prohibitum iure Eccleſiaſtico in canone de Conſecratione

diſtin-

distinctione secunda desumpto ex Concilio Rhemensi sub Leone Tertio, quod consuetudo confirmat. Quod autem ægrotus in articulo mortis siue physico, siuè morali teneatur iure diuino Eucharistiam sumere, non obstat, quia ius hoc non obligat ægrotum, seu ab eo ægrotus excusatur, quoties Eucharistia nequit commodè, & secundùm ordinem ab Ecclesia præscriptum dispensari.

Vazq. Addit Vazquez disputatione 219. capite primo, posse Diaconos etiam extra vrgentem necessitatem, seu articulum mortis absente Presbytero se ipsos communicare, *Nicen.* quia id conceditur illis in Concilio Niceno 1. canone 14. & multò melius id posse Presbyteros, quando alius Presbyter deficit, & aliquid necessarium ad celebrandum. Quod *Valent.* Valentia disputatione 6. quæstione 1. puncto 10. Soarez *Soar.* disputatione 72. sectione 3. Reginald. libro 29. num. 93. *Reginal.* & alij extendunt ad laicos in articulo mortis, vt in eo possint se ipsos communicare deficiente Præsbytero, & Diacono, immeritò tamen, vt aduertunt Vazquez vbi suprà, *Vazq.* Henriq. libro 8. capite 54. Victoria de Eucharistiæ *Henriq.* numero 89. & Bonacin. disputatione 4. quæstione 5. *Bonac.* puncto primo, & plures alij, quia dictum ministerium est laicis iure Ecclesiastico prohibitum intuitu reuerentiæ Eucharistiæ, quæ non est ad salutem necessaria tanquam medium necessarium, quia in eo casu maioris momenti est retractio à materia prohibita, quàm sumptio Eucharistiæ præceptæ.

Regina autem Scotiæ, quæ refertur Eucharistiam, quam apud se seruabat, suis manibus sumpsisse, quando ad mortem ducebatur, potuit id licitè fecisse, aut ne Eucharistia deueniret ad manus hæreticorum, aut saltem bona fide.

DIFFI-

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm omnes Sacerdotes sint ordinarij Ministri ad distribuendam Eucharistiam?

CONSTAT ex dictis solos Sacerdotes esse ordinarios ministros ad distribuendam Eucharistiam; supereſt tamen difficultas, an omnes Sacerdotes sint ordinarij ministri ad id.

Conueniunt Doctores non omnes Sacerdotes esse ministros plenè ordinarios ad distribuendam Eucharistiam, sed tantum eos, qui sunt proprij Pastores, reliquos verò non nisi ex commissione, aut quasi commissione proprij Pastoris illius, qui communicaturus est. Quod significatur in Concilio Carthaginensi 1. capite 7. dum statuit, vt nullus Clericus, vel Laicus in aliena parochia sine literis sui Episcopi communicet. Et in Concilio Milleuitano canone 18. dum priuatur communione, qui non in propria parochia, sed in aliena communicat. Et id ratione probatur, quia soli proprio Pastori spirituali ex vi sui officij incũbit suis ouibus pastum, & cibum spiritualem tribuere, & nõ alijs, qui non sunt proprij Pastoris: ergo non omnes Sacerdotes, sed tantum proprij Pastores sunt ministri plenè ordinarij ad distribuendam Eucharistiam.

Vnde Sacerdotes, qui non sunt proprij Pastores, non possunt alicui Sacramentum Eucharistiæ distribuere, nisi ex commissione proprij Pastoris, quia officium proprij Pastoris exigit, vt nullus alius nisi ex voluntate ipsius eius oues pascat: non quia Sacerdotes, qui non sunt proprij Pastores ex vi ordinis Sacerdotij non habeant potestatem plenam ad distribuendam Eucharistiam, quia verè illam ita completam habent ad id, vt quantum est ex parte potestatis, nihil illis deficiat, quod egeant á proprijs Pastoribus recipere, sicut deficit illis ad absoluendum, quia Euchari-

stiam distribuere non est actus iurisdictionis, sicut est absoluere à peccatis, sed quia proprij Pastores habent ius iustitiæ, vt nullus alius contra suam voluntatem suas oues pascat, eo modo quo tractatu de Baptismo disputat. 2. diffic. 2. diximus Sacerdotibus, non proprijs Pastoribus conuenire potestatem ad baptizandum, ac proinde Sacerdotes, qui non sunt proprij Pastores, quamuis peccent peccato iniustitiæ in proprios Pastores contra eorum voluntatem administrantes Eucharistiam eorum subditis, non tamen peccato sacrilegij, seu irreuerentiæ in Eucharistiam, eo modo quo vbi suprà diximus peccare Sacerdotes baptizantes incolas parochiæ alienæ contra voluntatem proprij Pastoris: vnde commissio, aut potius licentia, & voluntas proprij Pastoris requisita in alijs Sacerdotibus ad administrandam Eucharistiam, tantum requiritur, vt illam non administrent illicitè contra iustitiam, non verò vt illam non administrent illicitè contra reuerentiam Eucharistiæ: imò Sacerdotes non proprij Pastores possunt dici ministri ordinarij ad administrandam Eucharistiam, quia id habent plenè ex vi sui ordinis, & officij Sacerdotij, sed non sunt dicendi tales omnino absolutè, quia dependent à voluntate proprij Pastoris, vt exerceant suam potestatem licitè absque iniustitia, sicut etiam Episcopus non proprius habet plenam potestatem ad ordinandum subditos alterius Episcopi, etiâ si eam nequeat licitè absq; iniustitia exercere absque voluntate proprij Episcopi.

Nomine autem proprij Pastoris non tantum proprius Parochus, sed etiam proprius Episcopus, & summus Pontifex intelliguntur, quia omnibus eis ex proprio officio conuenit suis subditis sacramenta administrare: quis autem sit proprius Parochus vagabundorum in ordine ad confessionem, & communionem: & cui possint confiteri, & à quo possint communionem recipere peregrini, & iter agentes, dicimus tractatu de Pœnitentia disputat. 10. diff. 12.

***

DIF-

DIFFICVLTAS V.

Quomodò alijs Sacerdotibus, qui non sunt proprij Pastores, conueniat Eucharistiam distribuere?

CONVENIVNT Doctores Sacerdotes non proprios Pastores non posse licitè absque voluntate, seu licentia proprij Pastoris Eucharistiam distribuere, vt patet ex dictis: & ex ea posse, quia quilibet Sacerdos habet sufficientem potestatem ordinis ad id, & ei nihil deficit, vt possit, nisi quod id efficiat absque iniuria in proprium Pastorem, absque qua id efficiet eo ipso, quod id velit proprius Pastor.

Est tamen difficultas, an ad id sufficiat Sacerdotibus non proprijs Pastoribus voluntas interpretatiua, seu præsumpta proprii Pastoris: an verò necessaria sit illis ad id voluntas expressa illius.

Circa quam conueniunt Doctores ad id sufficere illis voluntatem præsumptam proprij Pastoris, quia voluntas, seu licentia proprij Pastoris tantum requiritur in alijs Sacerdotibus, vt id efficiant absque iniuria, seu iniustitia in ipsum proprium Pastorem: quia distributio Eucharistiæ non est actus iurisdictionis, sicut est absoluere à peccatis, quia non est ius, seu sententiam dicere, sicut est absoluere, sed tantum est actus ordinis Sacerdotij, & actus dominij, aut quasi dominij, habentis tantum quasi dominium, & ius iustitiæ ad distribuendam Eucharistiam propriis ouibus: fit autem absque iniustitia in proprium Pastorem, quando fit ex voluntate illius præsumpta, seu interpretatiua, non solùm quando est præsens proprius Pastor (vt contingit, quando id videt, aut scit fieri, & tacet) sed etiam quando tantum est futura, id est, quando iudicio pru-

dentis credi potest proprium Pastorem contentum fore, si id sciret, quia eo ipso, quod fit ex voluntate præsumpta, quamuis tantum futura, non fit contra voluntatem rationabilem illius, seu non fit ipso rationabiliter inuito: iniustitia autem, seu iniuria tantum committitur, quando fit aliquid inuito domino rationabiliter.

Obseruandum tamen est, quod quamuis distribuere Eucharistiam absque voluntate saltem præsumpta proprij Pastoris nequeat fieri absque peccato graui iniustitiæ contra proprium Pastorem, ob illud tamen nulla est generaliter in iure statuta pœna, nisi tantum religiosis, quibus in Clementina Religiosi de priuilegijs imposita est pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, si absque licentia proprij Pastoris præsumpserint laicis Eucharistiam ministrare: quam non incurrunt, qui cum ignorantia adhuc vincibili id faciunt, nec qui ex voluntate præsumpta, quamuis tantum futura, quia prædicti non dicuntur præsumere illud facere: nec illam incurrunt, qui Eucharistiam administrant in articulo mortis, absente omni alio, qui id posset facere, quia tunc præsumitur proprium Pastorem contentum fore, si id sciret: nec qui habent peculiare priuilegium ad id, quia isti id faciunt ex licentia proprij Pastoris nempè Romani Pontificis, qui est proprius Pastor totius Ecclesiæ.

DIFFICVLTAS VI.

Quibus concessa sit facultas ex priuilegio ad distribuendam Eucharistiam?

QVAMVIS in dicta Clementina Religiosi de priuilegijs prohibitum sit generaliter omnibus religiosis Eucharistiam laicis distribuere absque licentia proprij Pastoris: iam tamen à Sede

Apo-

Apostolica concessum est minoribus obseruantiæ, & societati nostræ (& consequenter omnibus alijs, quibus mendicantium priuilegia communicantur) vt toto anno, excepto festo Paschæ Resurrectionis possint omnibus fidelibus in suis Templis Eucharistiam ministrare: imò vt concedant facultatem alijs Sacerdotibus, vt eam in dictis Templis omnibus fidelibus ministrent.

Circa hæc priuilegia Nauarrus in summa capite 21. numero 52. & Henriq. libro 8. capite 55. nomine festi Paschæ intelligunt diem ipsum resurrectionis, & Paschatis, ita vt in eo nequeant dicti religiosi Eucharistiam sæcularibus ministrare, non solùm illis, qui eam sumunt ad satisfaciendum præcepto annuæ communionis, sed nec illis, qui ex sola deuotione illam sumere intendunt, & eundem diem intelligunt Patres nostræ Societ. compilatores compendij nostrorum priuilegiorum verbo *Eucharistia* §. 2. addunt tamen dicti Patres sic priuilegiatos posse eo die administrare Eucharistiam eis, qui præcepto annuæ communionis satisfecerint: & idem dicerent de his, qui intendunt postea satisfacere, & eo die tantum volunt ex deuotione communicare.

Vazquez disputatione 219. capite tertio, Soarez disputatione 72. sectione secunda, & Adamus verbo *Eucharist.* quæstione octaua, dubio octauo, nomine festi Paschæ, seu resurrectionis intelligunt communionem propriam illius festi, prout extensi ad quindecim dies, qui á Dominica in Ramis numerantur iuxta vsum Ecclesiæ, ita vt religiosi sic priuilegiati tantum prohibeantur administrare communionem, qua intenditur satisfieri præcepto annuæ communionis, quod etiam re ipsa sentit Ægidius quæstione 82. articulo 3. numero 31. & meritò, quia Pontifices dicta exceptione tantum intendunt excipere communionem, qua satisfit præcepto annuæ communionis, vt fideles pro impletione præcepti annuæ communionis ad proprios parochos recurrant: ergo nomine festi Paschæ intelligunt totum tempus Paschale, in quo potest satisfieri præcepto (vt dicitur in declarationibus nostrarum Constitutionum p. 7. capite 4.) non materialiter, quasi in toto eo tempo-

Vazq. *Soar.* *AEgid.*

re non possint religiosi sic priuilegiati Eucharistiam administrare volentibus ex sola deuotione communicare, quia verè possunt etiam in die ipso resurrectionis, vt significatur in dictis Constitutionibus, sed formaliter, ita vt tantum prohibeantur Eucharistiam ministrare volentibus præcepto annuæ communionis satisfacere: & sanè si vt Nauarr. vult nomine dicti festi tantum intelligeretur ipsa dies resurrectionis materialiter, possent fideles in quolibet alio die ex dictis quindecim satisfacere præcepto annuæ communionis communicando in templis dictorum religiosorum, quia acciperent Eucharistiam ab eis, qui habent licentiam ad id à summo Pastore omnium, & ob dictam rationem quando in variis Bullis conceditur priuilegium, vt Eucharistia possit toto anno excepto die Paschæ recipi à quolibet Sacerdote etiam sæculari, vt conceditur in Bulla Cruciatæ, dies Paschæ sumendus est, non materialiter, sed formaliter, nempè pro communione ex præcepto annuæ communionis facienda, & quando in Bulla Pauli III. nobis conceditur priuilegium ministrandi Eucharistiam, exceptis die festo Paschatis, & articulo mortis, nomine articuli mortis intelligitur articulus mortis non materialiter, sed formaliter, sumptus videlicet pro communione ex præcepto in eo articulo facienda, & ideo nostri in domibus sæcularium infirmorum celebrantes non prohibentur illis, quam in articulo mortis existentibus Eucharistiam ex sola deuotione sumendam administrare.

Obseruandum tamen est primò deficiente proprio parocho in articulo mortis, siue physico, siue morali posse nostros (& communiter alios religiosos, quibus nostra priuilegia communicantur) Eucharistiam pro viatico administrare, & pro impletione præcepti communicandi in eo articulo vrgente necessitate, id est, quando aliàs prudenter timetur ægrotum absque Eucharistia decessurum, quia Paulus III. in dicta Bulla id nobis concessit: quando verò toto tempore Paschatis deficit proprius parochus, quamuis toto eo tempore possimus Eucharistiam administrare, quia eam possunt fideles ex sola deuotione sume-

re

re, nulla tamen communione à nobis collata satisfieri præcepto annuæ communionis, quia non est nobis concessa licentia ad conferendam Eucharistiam pro impletione illius præcepti, & ideo tunc parochianos teneri elapso illo tempore Eucharistiam sumere de manu proprij parochi, aut alterius ex licentia illius, quia obligatio illius præcepti eo adhuc tempore elapso perseuerat.

Obseruandum est secundò, vt quis possit ex priuilegio, aut ex licentia administrare Eucharistiam non indigere approbatione aliqua, quia nullo iure est requisita, quamuis iure Trident. sessione 23. capite 15. de reformatione requisita sit ad administrandam pœnitentiam sæcularibus, vt latè dicimus tractatu de pœnitentia disputatione 10. difficultate 16.

IHS

TRACTATVS DE SACRIFICIO MISSAE.

DISPVT. I.

De Natura, & Essentia Sacrificij Missæ.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Quid sit Sacrificium propriè, & strictè sumptum?

CIRCA naturam, & essentiam sacrificij in communi propriè, & strictè sumpti non parum laborant Theologi.

Gabr. Gabriel lect. 85. in Canonem Missæ, & Castro lib. 10. aduersus hæreses verbo *Missa*, hæresi 2. docent sacrificium propriè, & strictè sumptum esse quodcumq; bonum opus quod fit, vt sancta societate Deo adhæreamus: & eodem modo definit Kemnitius sacrificium in communi in 2. par. examinis disp. de Sacrificio Missæ: quæ definitio sumpta videtur

detur

detur ex August. 10. de Ciuitate cap. 6. dum ait: *Proinde verum sacrificium est omne opus bonum, quod agitur, vt sancta societate inhæreatur Deo, relatum, scilicet ad illum finem boni, quo veraciter beati esse possimus.*

Definitio tamen hæc sacrificij communiter reijcitur, & meritò: primò, quia quodcumque opus bonum sit, aut fieri potest, vt sancta societate Deo adhæreamus, & efficiamur beati: & tamen non quodcumq; opus est propriè, & strictè, & peculiariter sacrificium, vt constat ex scriptura, in qua multa opera bona opponuntur sacrificio, & ab eo distinguuntur Oseæ 6, *Misericordiam volo non sacrificium*, & 1. Reg. c. 15. *Melior est obedientia, quam victima.* Secundò, quia sacrificium propriè, & peculiariter sumptum est opus virtutis religionis, qua Deum peculiariter colimus, vt omnes nationes consentiunt: ergo non est actus cuiuscumque virtutis. Tertiò, quia in Ecclesia Dei post mortem Christi non agnoscitur nisi vnum tantum propriè, & peculiariter sacrificium, & istud corporis, & sanguinis Christi: ergo sacrificium propriè non est opus cuiuscumque virtutis.

Definitio etiam, qua Melancton in apologia confessionis Augustanæ in articulo de Missa definit sacrificium, quod sit cæremonia, vel opus quod nos Deo reddimus, vt eum honore afficiamus, eisdem fundamentis reijcitur, si per honorem intelligat eum, quem quocumq; opere bono exhibemus Deo: at si per honorem intelligat quemcumque peculiarem, quem ex virtute religionis Deo exhibemus. Reijcitur primò, quia ex virtute religionis etiam exhibemus Deo honorem peculiarem oblationibus, votis, iuramentis, & adoratione, & tamen actus isti non sunt peculiariter sacrificia. Secundò, quia post mortem Christi in lege Euangelica est vnum tantum propriè, & peculiare sacrificium secundùm speciem, & tamen sunt plures actus virtutis religionis specie distincti, quibus diuerso modo specifico colimus Deum.

Definitio quoque Caluini qua lib. 4. institut. cap. 18. definit sacrificium, quod sit quidquid omnino Deo offertur, facilè reijcitur; quia in lege Euangelica est vnum tantum sacrificium, & tamen in ea plures res offeruntur cui adde,

quod

quod alias Aaron num. 8. dum obtulit Domino filios Leui, eos Deo sacrificasset.

August. Aug. autem vbi supra dum quodcumque opus bonum factum, vt Deo placeamus appellat sacrificium verum, non vult esse propriè, & peculiariter sacrificium, sed sacrificium late, appellat autem quodcumq; opus bonũ sic factum verũ sacrificiũ ab affectu veri, & proprij sacrificij, quia dicta opera aliquo modo magis placent Deo, & per ea aliquo modo magis placatur Deus, & nobis magis reconciliatur, quã per sacrificium externum præsertim, quando fit sine pietate, quod maximè verum est de sacrificijs peccatorum, quibus Aug. reliqua bona opera comparauit, & de quibus ait per se, & ficrè facta non placere Deo.

Gabr. Soar. Deinde Gabr. vbi supra, & Soarez disp. 73. sect. 6. definiunt sacrificium, quod sit actus externus religionis continens supremum latriæ cultum, soliq; Deo debitum, quam definitionem reijcit Vazquez disputat. 220. num. 18 & meritò: quia per eam non explicatur peculiaris ratio, & essentia sacrificij, sed communis omnibus actibus religionis, quia quicumque actus religionis continet supremum cultum latriæ, & soli Deo debitum, quia quocumque opere virtutis religionis, aut Deitatem, aut attributum aliquod Deitatis practicè profitemur, & recognoscimus, sacrificio autem nihil maius Deitate, nec ipsius attributis profitemur, quia sacrificio profitemur omnipotentiam Dei, quæ non est maior Deitate, nec alijs attributis.

Rursus Recentiores nonnulli definiunt sacrificium, quod sit: *Oblatio externa Deo facta, qua ad agnitionem humanæ infirmitatis, & professionem diuinæ maiestatis à legitimo ministro res aliqua sensibilis, & permanens ritu mystico consecratur, & transmutatur*, & ferè in idem recidunt duæ aliæ definitiones sacrificij, quibus Soarez vbi supra etiam definit sacrificium, quarum prior est: sacrificium est: *Oblatio Deo facta per immutationem alicuius rei in signum legitimè institutum, diuinæ excellentiæ, & reuerentiæ*: Posterior est: sacrificium est: *Signum sensibile ad diuinam excellentiam, & cultum illi debitum immediatè significandum, impositum per alicuius rei immutationem.* Et etiam fere in

idem

idem recidit definitio sacrificij, quia Ægidius quæstione 83. numero tertio definit sacrificium, quod scilicet sit: *Oblatio externa legitima authoritate instituta, qua res aliqua sensibilis immutatur per legitimum ministrum legitimo loco, & ritu Deo vero facta in protestationem summi ipsius in res omnes dominij.* *AEgid.*

Definitiones hæ etiam sunt insufficientes, quia non explicant peculiarem rationem sacrificij, prout sacrificium distinguitur ab omnibus alijs actibus religionis: quia adoratione profitemur diuinam excellentiam, & maiestatem, & nostram infirmitatem, & inferioritatem; imò clarius, quàm sacrificio, quia adoratione nos tanquam inferiores submittimus Deo, tanquam omnium supremo in excellentia maiestate, & dignitate; nec ex eo, quod addatur in sacrificio rem offerri, & immurari explicatur peculiaris ratio sacrificij, quia etiam obligatione rei odoriferæ, & eius exhalatione, vt thurificatione Deum aliquando adoramus, quatenus eum quasi odore perfundimus, quia eo ipso nos ei, vt inferiores in prædictis submittimus; ex eo enim, quod addatur à legitimo ministro, aut in signum legitimè institutum, aut impositum nulla ratio essentialis, nec propria passio sacrificij explicatur, quia sacrificium esse potest absque vtroque: nam quamuis lege scripta Dei, imò & plurium nationum instituta fuerint peculiaria signa pro sacrificijs, & ad id etiam fuerint aliqui homines peculiariter destinati, & deputati: sacrificium tamen ex sua natura neutrum exigit: quia vnicuique secluſa prohibitione positiua, iure naturæ per missum est Deum sacrificio colere, & etiam sibi eligere signum ad id idoneum, id verò, quod addit Ægidius, *In protestationem summi dominij in res omnes*, falsum est, quia etiam si simplici oblatione rerum Deo factæ protestemur supremus Dei dominium in illas, non tamen sacrificio: quia eo tantum protestamur Deum esse authorem vitæ, & mortis, & esse, & non esse rerum.

Tandem definitio aliorum, qua definiunt sacrificium, quod sit, *Oblatio sensibilis immutata in honorem, & cultum,*

& reuerentiam Dei. Reijcitur ex eo, quod per eam non explicatur peculiaris ratio professionis, seu protestationis practicæ Dei, vt authoris vitæ, & mortis, in qua peculiaris ratio, & essentia sacrificij consistit, quamuis in ea definitione ponatur immutatio; quia tantum est quid materiale, cui potest conuenire dicta ratio professionis, & protestationis practicæ, imò illa potest esse materiale, cui conueniat ratio adorationis.

Pro exacta igitur sacrificij propriè dicti definitione supponendem est ex communi Theologorum consensu sacrificium esse quendam peculiarem actum virtutis religionis distinctum ab omnibus alijs, qui ab adoratione, & à simplici ablatione cum quibus maiorem habet similitudinem, quam cum alijs actibus virtutis religionis: sic distinguitur quando per adorationem practice recognoscimus, & profitemur Deum, vt supremum quoad excellentiam, seu claritatem, & dignitatem, quia est signum, quo practicè nos submittimus Deo, vt superiori in excellentia, & dignitate, & per simplicem oblationem practicè recognoscimus, & profitemur Deum, non vt superiorem in excellentia, & dignitate: sed vt supremum Dominum omnium rerum, cui omnes seruire debent: ideò enim Deo offerimus res aliquas, v.g: aurum, aut triticum, aut panem, vt dennotemus earum, & reliquarum, quas possidemus ipsum magis, quam nos esse Dominum, per sacrificium verò practicè recognoscimus, & profitemur Deum, vt omnipotentem ad conseruandum, & destruendum omnes res creatas præsertim viuentes, seu recognoscimus, & profitemur Deum, vt authorem ipsius esse, & non esse rerum præsertim ipsius vitæ, & mortis viuentium, & quia nihil est, quod mere naturaliter sit practica recognitio authoritatis diuinæ circa esse, & non esse rerum circa mortem, & vitam, ideò requisita est aliqua positiua institutio, aut Dei, aut hominum, qua re aliqua id in Deo denotemus, & significemus, & affectum, seu intentionem id efficiendi exprimamus: & quamuis ad id possit pro libito quæcumq; res institui, etiam si nullam ad id habeat naturalem proportionem (sicut voces absque proportione aliqua naturali ad res fuerunt institutæ ad eas significandas, quia

eam

eam habere non possunt) aptius tamen, & conuenientius ad id instituuntur res, quæ aliquam habent proportionem naturalem ad id: quia sunt plures res, quæ talem proportionem habere possunt, ad id autem maximam habet proportionem naturalem immutatio rei, quæ sacrificatur, quæ sit consumptio illius rei, aut quæ saltim ad consumptionem rei ordinetur, quia talis immutatio maximè apta, & conueniens est ad denotandum nos, & omnem rem ita à Deo pro nutu voluntatis ipsius destrui posse sicut res illa in sacrificium Deo oblata modo dicto immutatur à nobis.

Prædicti autem tres actus religionis distinguuntur à laude Dei, quæ etiam est actus religionis, quia actus laudis Dei positus est in verbis, & circa omnia attributa Dei versatur: illi verò tres positi sunt in rebus, & singulis eorum prædicta peculiaria attributa Dei profitemur.

Quod si obijcias: oblatio panis & vini facta à Melchisedech Genesis 14. fuit verum sacrificium, & absque dubio satis apte, & cõuenienter, & tamen in pane & vino nulla fuit facta immutatio: ergo absque hac apte, & conuenienter potest esse sacrificium. Omissis alijs solutionibus. Respondemus, quod etiam si in scriptura non fiat mentio alicuius immutationis factæ in pane & vino à Melchisedech; credendũ tamen est factam fuisse quomodo autem fuerit facta non cõstat: potuit tamen panis adustione in clibano immutari, & vinum effusione illius super panem adustum, aut expresione illius ex vbis.

Sacrificium ergo in communi propriè, & stricte peculiariter dictum est: *Signũ existens in re Deo oblata, quo Deũ ipsum auctorem vitæ, & mortis profitemur*, aut quod in idem recidit est *immutatio rei Deo oblatæ, qua Deum ipsum auctorem vitæ, & mortis profitemur.*

Definitio hæc sacrificij in communi est sufficiens, & exacta, quia per eam explicatur propria, & peculiaris ratio sacrificij prout est actus distinctus ab alijs actibus virtutis religionis, vt ex dictis facile constare potest: dicitur in ea definitione sacrificium esse signum existens in re Deo oblata, aut dicitur esse immutatio rei Deo oblata, qua Deum ipsum auctorem vitæ, & mortis profitemur, quia nulli alij potest li-

cite

citè fieri, nisi verò Deo, etiam si verè, & validè possit fieri alij, qui iudicetur non esse Deus, quia si res aliqua illi offeratur immutando illam animo, & intentione profitendi illum authorem vitæ, & mortis absq; dubio illi fiet verum, & validum sacrificium (quamuis in eo maximum sacrilegium cõmittatur) nam ratio cultus non tam pendet ex persona cui fit, quàm ex signo, & ex intentione ex qua fit.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm in Missa sit verum, & proprium Sacrificium; & in eo Christus immoletur?

NOMEN *Missa*, quod hæretici tanquam barbarum, & in scriptura minimè repertum immeritò rident (de quo legendi sunt Bellarm. lib. 1. de Missa cap. 1. & Ægid. q. 83. art. 1. dub. 3. non est Hebræum, vt non pauci falsò existimant, sed est Latinum, vt aduertunt Bellar. & Ægid. vbi supra, Soar. disp. 14. Vazq. disp. 221. & plures alij, & non deriuatur à transmittendo, vt absq; fundamento aliquo existimat Hugo de Sancto Victore lib. 2. de Sacramentis p. 8. capite vltimo: quia populus ministerio Sacerdotis vota sua, & oblationes Deo transmittit, sed deriuatur, & dicitur à mittendo (vt Isidor. 6. Ethim. c. 9. Aug. serm. 237. & reliqui Theologi, qui existimant esse Latinum aduertunt) sumpto pro dimittendo, ita vt Missa idem sit, quod missio, seu dimissio, quia populus in Missa dimittitur, nunc tantum in fine Diacono dicente, *Ite Missa est*, id est ite, quia iam missio, seu dimissio est, vel tempus missionis, seu dimissionis; antiquitus verò cathecumeni immediatè ante offertorium dicente Diacono: cathecumeni exeunto, & baptizati in fine Missæ Diacono dicente, *Ite Missa est*, & ideò in eodem sacro dicebantur esse duæ Missę vna cathecumenorum, & altera baptizatorum, & ob id nunc idem sacrum dicitur Missarum solemnia.

Bellarm. AEgid. Vazq.

Hugo de S. Victor.

Isidor.

Hoc supposito hæretici circa præsentem difficultatem do-

docent, in Missa nullũ esse propriè sacrificium, in quo Christus, aut aliud immoletur, quod multis probant. Primò, quia Christus, vt dicitur ad Hebræos 7. est Sacerdos in æternum: ergo ipsi nullus in terris succesit Sacerdos, & consequenter sacrificio facto à Christo nullum in terris succesit sacrificium, in quo ipse, aut aliud immolari possit.

Secundò, quia sacrificium cruentũ Christi in Cruce fuit infiniti valoris: ergo superuacaneum est nunc sacrificium nouum offerre, & antiquum repetere. Et confirmatur, quia Christus vno introitu per sanguinem in sancta (id est vna sua morte in fieri, seu vno sacrificio cruento) æternam redemptionem inuenit, vt ait Paulus ad Hebr. 9. & vna oblatione sui in Cruce consummauit sanctificatos, vt ait idem Paulus c. 10. ergo post mortem Christi frustra fiet nouum sacrificium, & repetetur antiquum.

Tertiò, quia Eucharistia est sacramentum, & testamentũ; ergo nequit esse propriè sacrificiũ. Probatur consequentia, quia ratio sacrificij cõsistit in eo, quod sit id quo nos aliquid Deo offeramus; ratio verò sacramenti in eo, quod sit id quo Deus nobis aliquid conferat, & ratio testamẽti in eo quod sit id quo nobis aliquid promittat, seu relinquat impossibile autẽ est, q̃ eadẽ res sit id quo Deus nobis aliquid promittat, & donet, & quo aliquid à nobis Deo offeratur.

Quartò, quia Christum in vltima cœna Sacramentum Eucharistiæ Discipulis dedisse rectè nouimus, se autem ipsum, aut aliud Patri obtulisse in sacrificium nunquam legimus: ergo Sacerdotes Christi ad imitationem illius consecrantes non dicentur aliquid Patri in sacrificium offerre.

Quintò, quia ad rationem sacrificij necessaria est consumptio, aut immutatio rei, quæ immolatur ad ipsius consumptionem ordinata: in Missa autem saltim Christus non consummitur, nec inchoatiuè: ergo saltim Christus non immolatur in Missa.

De fide tamen est in Missa verum, & propriè dictum sacrificium Deo offerri, & in eo Christum immolari, quod definitum est in Trid sess. 22. c. 1. & 2. & can. 1. 3. & 4. & illius fit mentio in Concilio Niceno 1. can. 13. & in Concilio Lateran. sub Innoc. 3. c. 1. *Trident.*

Et

Et id tradunt innumeri Patres (vt Hæretici ipsi testantur) pro nunc tamen sufficiant Andreas Apostolus, qui (vt ex eius legenda constat Ægeas Proconsuli suadēti ipsum, vt Dijs immolaret respondit: *Ego omnipotenti Deo immolo quotidie, non taurorum carnes, nec hircorum sanguinem, sed immaculatum agnum in altari*, & Hypolitus Martyr qui in oratione de consumatione sæculi introducit Christū sic loquentem: *Venite Pontifices, & Sacerdotes qui præciosum corpus, & sanguinem meum quotidie immolastis*, & Ambrosius qui in cap. 1. Lucæ sic ait: *Cum significamus, Christus adest Christus immolatur*, quæ omnia fiunt in Missa. *Hypolit.*

Et id ratione probatur primò à priori: quia in Missa media consecratione vtriusq; speciei occiditur Christus vt homo (quamuis non cruente, sed incruente, & mistice) quia per consecrationem vtriusque speciei ex vi verborum, quibus illa fit separatur corpus à sanguine, & sanguis à corpore, vt expendemus difficult. 8. quo verè, & propriè dennotamus Deum esse auctorem vitæ, & mortis, & id intendimus: ergo in Missa est verum, & proprium sacrificium, & in eo Christus immolatur.

Secundò idem ab absurdo probatur, quia si in Missa non est vere, & propriè sacrificium, & in eo Christus non immolatur in Ecclesia Christiana nullum esset proprie sacrificium: consequens autem est absurdum, quia nulla natio quātumuis barbara agnoscitur caruisse vero, & proprio sacrificio, antecedens autem probatur: quia extra missam nihil fit in Ecclesia Christiana ad denotandum Deum auctorem vitæ, & mortis, quia extra missam nullum animal ad id denotandum occiditur vtpatet, nec res aliqua ad id denotandum consumitur, nec immolatur, quia consumptio Thymiamitis & incensi, quæ non raro fit in Ecclesia Dei non fit ad denotandum Deum esse auctorem vitę, & mortis (quamuis posset) sed vt vapore eorum, & suffitu Deum odoret, & ob id si Thimiama, & incensum absque igne vaporem illum copiose exhalarent, sicut quando igne cremantur Ecclesia non vteretur consumptione eorum in igne: accedit quod vaporibus, & suffitibus Thymiamatis, & incensi etiam colit imagines sicut luminaribus accensis, vt dicitur in 7. Synodo *Synod. 7.*

act,7. & tamen imaginibus nunquã obtulit sacrificiũ. Vnde quando in benedictione cerei paschalis grana incensi cereo affixa dicuntur sacrificium non summitur ibi sacrificiũ propriè: quia non immutantur, nec immutanda sunt ad denotãdum Deum authorem vitæ & mortis, imò tunc non immutantur; sed dicuntur sacrificium latiori significatione, qua etiam opera misericordiæ dicuntur sacrificium: imò grana illa tantum dicuntur late sacrificium figurate, & repræsentatiuè, quatenus grana illa significant opus misericordiæ factum à mulieribus, quando emerunt aromota ad vngendum corpus Christi.

Ad primam ergo rationem hæreticorũ respondemus: ex eo quod Christus sit Sacerdos in æternum tantum deduci nullum posse in Sacerdotio ipsi tanquam relinquenti Sacerdotium succedere, sicut Sacerdotes leuitici alijs succedebãt, quia morte definebant esse Sacerdotes: non verò deduci non posse de nouo plures ordinari Sacerdotes non successores Christi: sed Vicarios illius, qui tanquam ministri illius possint nomine ipsius ministrare.

Ad secundã respondemus, quod etiã si sacrificiũ cruentũ Christi, seu oblatio, qua se ipsum moraliter obtulit mactationi cruentæ fuerit infiniti valoris, & sufficientissimum tanquã meritũ vniuersale ad redemptionẽ nostrã: nihilominùs absq; iniuria illius, & absq; iniuria crucis, in qua fuit factũ: & absq; eo, quod virtuti infinitæ illius aliquid derogetur, possint altaria erigi, & sacrificiũ Missæ quotidie celebrari, & repeti, quia istud nõ fit, nec repetitur, quia non sufficiat sacrificiũ Christi tanquã meritũ vniuersale; sed vt per sacrificiũ Missæ tanquã per causam particularẽ, & tãquã per mediũ instar sacramẽti nobis applicatur fructus meriti vniuersalis oblationis, qua Christus se ipsum obtulit mactationi cruentæ, vt docet Trid. sess. 22. c. 1. & 2. ex eo autem quod præter sacrificiũ Missæ sint alia media per quæ possit nobis applicari fructus meriti dictæ oblationis Christi, non est cẽsendum superuacaneum sacrificiũ Missæ: quia ex eo, quod non sit medium vnicum, tantum sit non esse necessarium: nõ verò non esse vtile. Et ad confirmationẽ respondemus Christum vna sua morte, & vno suo sacrificio cruento inuenisse re-

redemptionem nostram, & illam consummasse, quoad sufficientiam, seu tanquam meritum vniuersale; non verò quoad efficaciam, & ideò non frustra fieri sacrificium nouum in Missa; sed vtiliter, vt scilicet fructus meriti vniuersalis Christi nobis per illud applicetur.

Ad tertiam concedimus Eucharistiam esse sacramentum, & testamentum: negamus tamen non posse esse sacrificium, quia id conuenit Eucharistiæ ratione diuersarum rerum ipsius, quia est sacramentum ratione specierum, quatenus sunt signum practicum gratiæ, & est sacrificium ratione consecrationis vtriusque speciei: quia ex vi illius humanitas Christi incruente mactatur, & est testamentum ratione sanguinis contenti sub speciebus vini: quia sanguis Christi, quamuis non prout existens sub speciebus vini, sed prout effusus in Cruce, seu effusio illius est conditio sub qua Deus nobis promisit gratiam & gloriam, & ob effusionem illius iam impletam nobis illas confert, & ob eam præcisam contulit gratiam patribus veteris testamenti, de quo diximus tract. de Eucharist. disp. 3. diff. 7.

Ad quartam respondemus, quod quamuis expresse nō legamus Christum in vltima cœna se Deo in sacrificium obtulisse, id tamen negari non potest, sicut etiam quamuis non legamus Sacramentum Eucharistiæ sub nomine Sacramenti suis Discipulis tradidisse, id negari non potest, quia verè illis tradidit, quod habuit veram rationem Sacramenti: quia ergo positio Christi sub speciebus est vera mactatio illius, vt dicemus diff. 8 & 9. & absque dubio instituta, & facta est ad denotandum Deum esse authorem vitæ & mortis negari non potest Christum in vltima cœna se ipsum in sacrificium Deo obtulisse, quia in ea se ipsum sub speciebus posuit, & dicto fine.

Ad quintam negamus Christum in Missa non consumi mystice, de quo dicemus diff. 8. & 9.

Ex dictis constat Christum esse victimam, seu hostiam sacrificij in Missa reperti, quia ipse est, qui immolatur in illo, de quo amplius diffic. 8. & 9.

***

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm aliquid aliud simul cum Christo ad victimam, seu hostiam sacrificij Missæ pertineat?

BELLARMINVS lib. 1. de Missa cap. 27. & Adam. q. 9. dub. 2. docent ad victimam, & hostiam, quæ in sacrificio Missæ immolatur etiam pertinere substantiam panis & vini, quia in liturgia, seu Missa Romana panis & vinum appellantur hostia, quando in offertorio dicitur: *Suscipe sancte Pater hanc immaculatam hostiam*, & etiam appellantur sacrificium, quando statim post offertorium dicitur: *Veni sanctificator, & benedic hoc sacrificium tuo sancto nomini præparatum*, & idem videntur tradidisse Patres dum dicunt Christum ex suis creaturis obtulisse; & dum sacrificium Missæ appellant sacrificium panis & vini, & dum dicunt Christum panem, & vinum obtulisse; & dum dicunt panem & vinum in sacrificio offerri: & clarius dum dicunt panem & vinum offerri in sacrificium. *Bellarm. Adamus.*

Vazq. verò disp. 222. num. 51. Valen. disp. 6. quæst. 12. punct. 1. & communiter Theologi docent, & merito, panem & vinum non pertinere intrinsicè ad victimã sacrificij Missæ: sed tantum Christum vt hominem, quod satis indicat Trident. sess. 22. cap. 2. dum ait: *Vna enim eademque est hostia, idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diuersa.* Sed in sacrificio cruento Crucis solus Christus absque substantia panis & vini, & absque ipsorum accidentibus fuit hostia, & victima: ergo in sacrificio incruento Missæ solus Christus est hostia, & victima; & ad eam non pertinet substantia panis & vini, nec ipsorum accidentia; alias in vtroq; dicto sacrificio, non esset eadem hostia, & victima. *Vazq. Valent.*

Et ratione probatur: quia vt dicemus diff. 8. & 9 immolatio, seu actio sacrificandi in Missa sufficienter saluatur, &

constituitur in separatione mystica, qua corpus Christi ponitur ex vi verborum sub speciebus panis non posito sanguine ex vi eorum, & sanguis Christi ex vi verborum sub speciebus vini, nõ posito corpore ex vi illorum, quia in ea mystica separatione est sufficiens mactatio, & iugulatio Christi: ergo solus Christus absque aliquo alio est sufficiens victima in sacrificio Missæ.

Illud verò, quod traddit Gaspar Cassalius lib. 1. de Sacrificio Missæ c. 25. nempè in Missa esse duo sacrificia, vnum in quo solus Christus est victima, & alterum, in quo panis & vinum sunt victima, absurdum est non solùm quoad id, quod asseritur in Missa esse duo sacrificia, quia est contra Tridentinum sess 22. in initio vbi sacrificium Missæ appellat singulare, de quo dicemus diff. 111. sed etiam quoad id quod asseritur in Missa esse duas victimas, quia est contra Triden. c. 2 vbi ait: in sacrificio Missæ esse vnam hostiam, & hanc esse eandem cum hostia in sacrificio Crucis immolata: & contra id, quod in oratione Dominicæ 6. post Pentecostem continetur nempè: *Deus qui legalium differentiã hostiarum vnius sacrificij perfectione sanxisti*, vbi nomine sacrificij potius hostia intelligitur, quam actio sacrificandi: tùm quia comparatur cũ hostijs, & victimis legalibus: tùm quia in Ecclesia non vna tãtum immolatio successit antiquis; sed plures specie, nempè cruenta, & incruenta, & plures numero incruentæ, & quidem ex nullo fundamento deduci potest Christum aliam rem præter se ipsum in victimam pro sacrificio commendasse, nec ad aliud immolandum, quam se ipsum Sacerdotes instituisse.

Panis verò & vinum appellantur in Missa hostia, & sacrificium, quia transeunt, & conuertuntur in victimam huius sacrificij, & ob id appellantur hostia, & sacrificium præparatum, id est id quod præparatum est, vt ex eis fiat sacrificium, & ob idem, Christus dicitur ex creaturis suis obtulisse, & ob idem sacrificium Missæ appellari sacrificium panis & vini, & etiam quia in hoc sacrificio immolatur Christus, vt contentus sub speciebus panis & vini: & ob id dici potest Christũ panem & vinũ obtulisse, quamuis addatur in sacrificium, & panem & vinum immolasse.

DIF-

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm immolatio, seu actio sacrificandi in Missa, consistat in oblatione panis, & vini statim post lectum Euangelium verbaliter facta?

SVPPOMIMVS in Missa sex actiones inter alias reperiri: prima est oblatio panis & vini statim post Euangelium lectum verbaliter facta. Secunda est, consecratio realis vtriusq; speciei, in qua inclusæ sunt desitio panis & vini, & positio corporis & sanguinis Christi sub speciebus. Tertia est, oblatio corporis & sanguinis Christi paulò post consecrationem vtriusq; speciei verbaliter facta Quarta est, fractio hostiæ consecratæ. Quinta est, distributio Sacramenti Eucharistæ. Sexta est, sumptio illius facta à Sacerdote.

Est ergo difficultas, in qua actione earum, actio sacrificij Missæ consistat, & primò est difficultas, an consistat in oblatione panis & vini, statim post Euangelium verbaliter facta.

Scotus in 4. dist. 13. quæst 2. §. ad quęstionem vers. *Si obijcias*, docet in ea oblatione sufficienter constitui (quamuis indicet etiam sufficienter constitui in oblatione verbali corporis, & sanguinis Christi post consecrationem facta, quod indicant Patres dum sacrificium Missæ dicitur ab ipsis panis & vini, & dum Christus in vltima cœna ad cuius imitationem nos in Missa sacrificium offerimus dicitur panem & vinum obtulisse; & ratione probatur, quia dicta verbalis oblatio panis & vini est vera oblatio, & Deo facta: ergo est vera immolatio, & sacrificium. *Scotus.*

Alanus verò lib. 2. de Sacrificio cap. 18. Bellar. lib. 1. de Missa, c. 22. Soarez disp. 75. sect. 3. Vazq. disp. 222. c. 1. & communiter Theologi docent immolationem: & actio- *Alanus. Bellarm. Soar. Vazq.*

nem sacrificij Missæ non esse positam in dicta oblatione, & meritò, quia per eam oblationem panis & vini, non fit immutatio aliqua in pane & vino, qua profiteri possimus Deũ esse authorem vitæ & mortis: quia simplici tantum oblatione offeruntur: ergo in ea nequit constitui vera immolatio, & sacrificatio: & accedit primo, quod in primitiua Ecclesia non fiebat dicta oblatio panis & vini in Missa: & tamen semper in Missa sacrificium fuit oblatũ. Accedit secundo, quod victima in sacrificio Missæ non est panis & vinum, sed solus Christus, vt diximus difficultate præcedenti.

Sacrificium verò Missæ dicitur á Patribus panis & vini, & quia panis & vinum transeunt in victimam huius sacrificij; & quia Christus, vt contentus sub speciebus panis & vini instar substantiæ panis & vini immolatur, & ob easdem rationes dicitur panem & vinum obtuliſſe etiam addendo in sacrificium.

Et ad rationem respondemus concedendo antecedens, & negando consequentiam; quia non quæcumq; oblatio est sacrificium; sed tantum illa, qua res oblata ita immutatur, vt ipsius immutatione denotetur Deum esse authorem vitæ & mortis.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm immolatio, seu actio sacrificandi in Missa consistat in oblatione corporis & sanguinis Christi, paulò post consecrationem verbaliter facta?

Echius. Gabr.

ECHIVS lib. 3. de Sacrif. Missæ, c. 9. & Gabr. in 4. dist. 13. qu. ar. 3. docent immolationem, seu actionem sacrificij Missæ ſsficienter constitui in oblatione illa verbali, qua Sacerdos paulò post consecrationem verbaliter offert corpus & sanguinem

Chri-

Christi, quod etiam indicat Scot. q. 2 §. *Ad quæstionem*, ver. *Si objicis*: probari autem potest, quia per eam oblationem sufficiēter offertur Deo Christus, seu corpus & sanguis Christi: ergo in ea sufficienter constituitur actio sacrificij Missæ. *Bellarm.*

Bellarm. verò, Vazq. & Soar. vbi supra, docent: immolationem, seu actionē sacrificij Missæ non constitui sufficienter in dicta oblatione; & meritò, quia per dictam oblationē nulla fit immutatio, nec aliud, quo denotetur Deum esse authorem vitæ & mortis: ergo in ea nō consistit immolatio, & sacrificatio reperta in Missa. Accedit quod non cōstat Christum, qui in vltima cœna incruente sacrificauit, & quem nos in sacrificio Missæ imitamur post consecrationē panis & vini se ipsum Patri obtulisse.

Addunt prædicti contra Sotam, & Couarr. non solùm in ea oblatione non constitui sufficienter immolationē Missæ: sed nec ad essentiam illius pertinere. Et meritò, quia vt dicemus diff. 9. tota essentia immolationis Missæ sufficienter consistit in consecratione vtriusq; speciei, & quamuis in ea non consisteret sufficienter non posset dicta oblatione perfici, & compleri, quia nihil in ea est, quod iuuare possit ad denotandum Deum esse authorem vitæ & mortis, quia si aliqua ratione iuuare posset ad id, maximè quia est oblatio, quę ad essentiā actionis sacrificij requiritur, ea autē ratione non iuuat, quia oblatio ad essentiā actionis sacrificij requisita non est actio distincta ab ipsa actione sacrificandi, sed est ipsa actio facta intentione denotandi Deū esse authorē vitę, & mortis, sicut etiā consecratio in actione sacrificij reperta nō est aliud, quā actio ipsa sacrificij, seu oblatio ipsa Deo facta. Accedit, quod absq; dubio à Christo in vltima cœna fuit sacrificium integre essentialiter factum, & non constat ab ipso factam fuisse prædictam illam oblationem.

Ad rationem ergo aduersariorum concedimus per oblationem illam sufficienter offerri Deo corpus, & sanguinem Christi; negamus tamen in ea essentiam immolationis Missæ consistere: quia ad rationem immolationis non sufficit quæcumque oblatio, quia requiritur oblatio, qua denotetur Deus author vitæ & mortis, quod non denotatur dicta oblatione.

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm actio sacrificij Missæ in fractione hostiæ consecratæ consistat?

NVLLVS est, qui totam essentiam actionis sacrificandi in Missa in fractione hostiæ consecratæ constituat, quia quamuis apta sit, vt in ea ratio immolationis, seu actionis sacrificij reperiatur, quia est immutatio intrinseca hostiæ consecratæ, seu accidentium panis: nihilominùs Christus non commendauit illam pro sacrificio Missæ: quia voluit ipsum in Missa immolari, & non solam hostiam consecratam; dicta autem fractione hostia sola immutatur immutatione apta ad immolationem, non verò Christus: quia per eam fractionem Christus non immutatur nisi localiter, & immutatio localis non est apta ad id.

Est tamen difficultas; an partialiter pertineat ad essentiam immolationis, seu actionis sacrificij.

Canus. *Valent.* Canus 12. de Locis cap. 13. ad 4. argumen. & Valentia disputatione 6. quæstione 9. puncto 1. §. 2. docent consecrationem non sufficere ad essentiam actionis sacrificij Missæ; sed ad eam etiam requiri fractionem hostiæ consecratæ, quod videtur Christus insinuasse Matth. 26. Marci 14. & Lucæ 22. dum panem consecratum fregit, & præcepit, vt nos id etiam faciamus. Et ratione probatur, quia fractio hostiæ cõsecratæ fit, vt per eam significetur fractio, seu passio Christi in Cruce, vt aduertunt Prosper relat. de Consecrat. dist. 2. can. *Tum frangitur*, & Algerus lib. 1. de Sacramentis corporis & sanguinis Christi c. 19. Ergo fractio hostiæ consecratæ habet rationem sacrificij commemoratiui, non minus quam consecratio.

Bellarm. *Vazq.* *Soar.* *S. Thom.* Bellarminus verò, Vazquez, & Soarez vbi supra, & Ægidius quæst. 83. artic. 1. dub. 5. docent fractionem hostiæ consecratæ nõ pertinere ad essentiã actionis sacrificij Missæ (quod etiam significat S. Th. q. 82. art. 6. ad 6. Et meritò,

quia

quia consecratio vtriusque speciei, absque fratione hostiæ consecratæ est sufficiens actio sacrificandi Christum, vt dicemus diffi. 8 Ergo fractio hostiæ absque fundamento dicitur ad essentiã actionis sacrificij Missæ pertinere. Accedit quod Christus in vltima cœna se ipsum incruente sacrificans integre essentialiter, non fuit vsus fractione panis consecrati, sed panis non consecrati, vt diximus diffi. 1. nec dicta fratio hostiæ consecratæ facta fuit in omnibus missis, vt constat ex liturgia Basilij, in qua nulla sit mencio talis fractionis, & tamen in omnibus semper fuit factum sacrificium essentialiter integrum.

Ad fundamentum Cani ex facto, & præcepto Christi desumptum negamus Christum panem consecratum fregisse: sed tantum panem nondum consecratum; ac proinde non præcepisse, nec commendasse fractionem hostiæ consecratæ, imò nec fractionem hostiæ non consecratæ, sed consecrationem, & ad summum etiam sumptionem hostiæ consecratę.

Et ad rationem negamus fractionem hostiæ consecratæ fieri, vt significetur passio, & quasi fractio Christi, quia hæc consecratione significatur: vt dicemus difficult. 9. sed fieri tum, vt quodammodo Christum imitemur qui etiam vsus est fractione panis nondum consecrati, tum etiam vt diuisione hostiæ in tres partes tres status hominum beatorum significentur, nempè eorum qui sunt actu beati, & eorum, qui sunt in purgatorio, & eorum qui sunt adhuc in mundo: Prosper autem, & Algerus non loquuntur de fractione hostiæ qua Sacerdos semper vtitur in Missa, sed de ea quam aliquando facit ad distribuendum alijs, & de effusione sanguinis in ora fidelium, & de his recte dicitur per eas denotari immolationem corporis Christi, & effusionem sanguinis illius (quod etiam est verum de fractione hostiæ consecratæ, & de calice de quo Sacerdos bibit) non quia illa fractio, & effusio sanguinis in ora fidelium immediate, & ratione sui id efficiant, sed mediate, & præsupposititie ratione consecrationis quam præsupponunt per quam id immediate significatur, vt ex Nisseno aduertit Vazquez num. 76. & id tantum voluit Paulus 1. ad Chorint. 11. dum ait: *Quotiescumque*

manduca-

munducabitis panem hunc, & calicem bibetis mortem Domini anuntiabitis. Addimus quod quamuis fractio hostiæ consecratæ fieret ad significandam immolationem cruentam Christi non sufficeret, & ad rationem actionis sacrificij Missæ, vt dicemus difficult. 8.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm actio sacrificij Missæ in sumptione specierum consecratarum consistat?

SVPPONIMVS sumptionem Eucharistiæ factam ab alijs, quibus celebrans illam distribuit non pertinere ad actionem sacrificij Missæ, vt constat ex vsu Ecclesiæ in qua sæpè celebrantur Missæ absque dicta sumptione, & tamen negari non potest in eis fieri sacrificia essentialiter integra, alias missa priuata (id est in qua solus Sacerdos cõmunicat) esset illicita, quia illicitum est omittere aliquid, quod ad essentiam actionis sacrificij pertineat, cõsequens autem damnatum est in Trid. sess. 26. cap. 6 & can. 8.

Hoc suppositò difficultas est de sumptione à Sacerdote facta, an hæc ad essentiam actionis sacrificij pertineat.

Aluertus Albertus in 4. d. 13. & Ledesma 1. p. q. 23. art. 4. in fine docent totam essentiam sacrificij Missæ consistere in sumptione Eucharistiæ à Sacerdote celebrante facta, quia si ad rationẽ actionis sacrificij requiritur aliqua immutatio in Christo, qui est res oblata, nulli alij actioni Missæ conuenire potest ratio actionis sacrificij nisi dictæ sumptioni, quia per eam videtur fieri immutatio aliqua in Christo, aut si ad rationem actionis sacrificij Missæ, quia incruentem est nulla requiritur in Christo immutatio in ea sumptione melius constituetur, quam in aliqua alia actione, quia ratio sacrificij incruenti consistit in eo quod repræsentet sacrificium cruẽtum, sumptione autem Eucharistię id iptime repræsentatur, vt significat Paulus 1. ad Chorint. 11. *quotiescumque manducabitis*

cabitis panem hunc, & calicem bibetis mortem Domini annuntiabitis. Et quamuis etiam consecratione repræsentetur, nihilominus non in ea, sed potius in sumptione ratio actionis sacrificij quod in Missa vnicum est, constituenda est, quia expresius repræsentare videtur sacrificium cruentum Christi, quam consecratio.

Sotus in 4. d. 13. quæst. 1. art. 4. Bellarm. vbi supra, & Puteanus quæst. 83. art. 1. dubit. 4. docent sumptionem Eucharistiæ à celebrante factam ad essentiam actionis sacrificij Missæ partialiter pertinere: ita vt essentia dictæ actionis ex consecratione, & ex sumptione coalescat, & compleatur quod indicari videtur in canone *Cum frangitur* de consecratione d. 2. dum dicitur effusionem sanguinis in ora fidelium, effusionem sanguinis factam in cruce significare, ac proinde ad essentiam sacrificij Missæ incruenti pertinere, & in Concilio Toletano 12. can. 5. & refertur de consecrat. d. 2. canone relatum, dum grauis statuitur pœna in eos Sacerdotes, qui non consumunt sacrificium quoties sacrificãt & reddit Concilium rationem nempe, quia quale erit sacrificium, cui nec ipse sacrificans particeps esse cognoscitur, & ideo Theologi communiter fatentur, necessarium esse sub præcepto, quod si Sacerdos celebrans post consecrationem impediatur consumere sacrificium, alius Sacerdos sub rogetur qui illud consummat. Et ratione probatur, quia in tota missa nulla est alia realis destructio victimæ, nisi sumptio Eucharistiæ: ergo ad essentiam sacrificij Missę pertinet, & requiritur consumptio victimæ. *Sotus. Bellarm. Puteanus.*

Vazquez vero disput. 222. cap. 4. Soarez disp. 75. sect. 5. Ægidius quæst. 83. art. 1. dub. 1. Becan. cap. 25. quæst. 6. & plures alij docent, & merito sumptionem Eucharistiæ adhuc à celebrante factam non pertinere adhuc partialiter ad essentiam actionis sacrificij Missæ. *Vazq. Soar. AEgid. Becan.*

Et in primis totam essentiam actionis sacrificij Missæ non consistere in dicta sumptione probatur primò, quia essentia actionis sacrificij Missæ consistit saltim partialiter in cõsecratione, vt dicemus difficul. 8. ergo tota non cõsistit in dicta sumptione. Secũdò quia si ob aliquam rationẽ tota essentia actionis sacrificij Missæ sita esset in sumptione dicta,

& nul-

& nullatenus in consecratione, maxime quia per sumptionem res oblata immutatur, & non per consecrationem: hæc autem ratio est nullius momenti, quia ad rationem sacrificij incruenti non est necessaria immutatio aliqua physica in re oblata, vt dicemus diffi. 8. & si necessaria esset non sufficeret dicta sumptio, quia per eam Christus, qui est victima tantum immutatur secundum locum immutatio autem secundum locum non est apta ad rationem actionis sacrificij, quia non est destructio rei, quæ mouetur, nec tendit ad destructionem illius.

Deinde dictam sumptionem, nec partialiter pertinere ad actionem sacrificij Missæ: Probatur primò quia tota denotatio, & significatio requisita ad essentiam actionis sacrificij in quo Christus immolatur inuenitur in sola consecratione, vt dicemus dis. 8. ergo, secundo quia ad rationē actionis sacrificij in cruenti non est necessaria physica immutatio rei immolatæ, & quamuis esset non sufficeret dicta sumptio, vt nuper dicebamus: ergo absq; necessitate requiritur dicta sumptio, quia si requisita esset tanquam pars maxime, vt per eam victima immutaretur.

Ad rationem ergo pro Alberto, & Ledesma respondemus ad rationem actionis sacrificij Missæ non requiri immutationem aliquam intrinsecam rei immolatæ, sed sufficere immutationem mysticam, quæ in sola consecratione immediate, & ratione sui reperitur, & non in sumptione specierū immediate, & ratione sui, sed tantum prę suppositiue ratione consecrationis, & id tantum voluit Paulus 1. ad Chor. 11. vt diximus diffi. 6. in fine.

Bellarm. Et ad fundamentum pro Soto, & Bellarmino de sumptū ex dicto can *cum frangitur*, respondemus, quod in eo dicitur, nempe effusionem sanguinis in ora fidelium significare, effusionem sanguinis Christi in cruce non esse veram immediate, & ratione sui, sed præsuppositiue ratione consecrationis præsuppositæ ad ipsam sumptionem sanguinis, & quamuis immediate, & ratione sui illam designaret, seu significaret non sufficeret ad rationem actionis sacrificij incruenti Christi, vt dicemus difficult. 8. Et ad 2. desumptum ex dicto Concilio Tholetano 12. Respondemus in eo statu pœ-

nam

nam pro Sacerdotibus non communicantibus quoties sacrificant, non quia Concilium existimet sumptionem Eucharistiæ ad essentiam sacrificij pertinere, quia potius supponit Sacerdotes vere sacrificare, quamuis non consummant, & communicent, sed quia quilibet sacrificans ex præcepto tenetur fieri particeps sacrificij, vt ei consentire, & illud approbare videatur.

Ad tertiũ ex ratione desumptum respondemus, ad rationem sacrificij incruenti, quale est sacrificium Missæ non requiri immutationem physicam in re oblata, sed sufficere mysticam, qualis reperitur in consecratione vtriusque speciei, & quamuis esset requisita non sufficere sumptionem specierum, vt per eam Christus immoletur, quamuis sit apta, vt species immolentur, quod non intenditur in Missa.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm essentia actionis sacrificij Missæ sita sit in consecratione, qua corpus, & sanguis Christi ponuntur ex vi verborum sub speciebus panis, & vini?

SCOTVS in 4. dist. 13. quæst. 2. §. ad quæstionem, Gabr. quæst. 1. art. 3. dub. 2. Echius lib. 3. de sacrif. Missæ cap. 9. Clitouæus lib. 2. contra Lutherum cap. 16. & plures alij docent essentiã actionis sacrificij Missæ nullatenus sitam esse in consecratione. Primò quia consecratio non est oblatio ergo non est immolatio, consequentia patet, quia oblatio est necessaria ad immolationem, imò est genus ad illam antecedens autem nempe quod consecratio non sit oblatio indicatur in Trid. sess. 26. 23. cap. 1. dum ait, Sacerdotibus datam esse potestatem consecrandi, offerendi, & ministrandi corpus, & san- *Scotus. Gabr. Echius. Cliton.*

guinem

guinem Christi, quibus significare videtur consecrationem esse distinctam actionem ab oblatione, sicut etiam ab administratione, Et etiam ratione probatur: quia oblatio supponit rem, quæ offertur consecratio autem non supponit rem consecratam: ergo consecratio non est oblatio, nec res cõsecrata est res oblata.

Secundò eadem sententia probatur, quia si essentia actionis sacrificij Missæ sita esset in consecratione nunquam fieret sacrificium Missæ, nisi fieret consecratio: consequens autem est falsum, vt constat ex sexta Synodo canone 52. trullano & ex Concilio Laodicensi canone 49. dum dicitur in diebus quadragesimæ celebrari sacrificium ex præsanctificatis exceptis Sabbatho, & Dominica; quod etiam nunc obseruat Ecclesia in die parasceues, in quo non consecrat, sed panem die antecedenti consecratum offert in sacrificium.

Ruard. *Alanus.* *Cassal.* *Soar.* *Vazq.* *Becan.* *Adam.* *AEgid.*

Ruardus verò articulo 16 §. *Eandem fidei veritatem*, Alanus libro secundo de Sacrificio capite 15. Gaspar Cassalius libro secundo de Sacrificio Missæ capite 25. Episcopus Oxomensis tractatu de Sacrificio capite 11. Soarez disputatione 75. sectione 5. Vazquez disputatione 222. cap. 5. Ægidius quæstione 83. articulo primo, dubio quinto, Adamus quæstione 9. dubio 2. & Becan. capite 25. quæstione 6. docent, & meritò essentiam actionis sacrificij Missæ sitam esse in consecratione reali, sumpta pro positione corporis, & sanguinis Christi sub speciebus, quod absque dubio sentiunt Simeon Thessalonicensis libro de Mysterijs Missæ capite 23. Nicolaus Cabasilas in expositione liturgiæ cap. 23 Irenæus libro quarto contra hæreses capite 23. Nissenus oratione prima de Christi Resurrectione columna 6. Gregorius libro 4. Dialogorum capite 18. & Isidorus libro 6. Ethimologiarum cap. 19. quorum verba expendunt Vazq. & Ægidius.

Et ratione probatur: quia consecratio realis aptissima est, & maximè proportionata, vt per eam Christus immoletur, & sacrificetur, & in Missa non est alia actio ad id apta, & proportionata: ergo consecratio realis fuit absque dubio ad id instituta, & commendata à Christo: consequentia patet,

tet, antecedens autem probatur, quia ex vi verborū consecrationis Christus tanquam victima iugulatur in cruente, & mystice, seu ex vi significationis verborum consecrationis: ergo ex vi verborum separatur corpus Christi à sanguine, & sanguis à corpore, ex vi enim verborum consecrationis corporis, & per se solum corpus ponitur sub speciebus panis, & non sanguis, nisi per concomitantiam, & per accidens, & ex vi verborum consecrationis sanguinis, & per se solus sanguis ponitur sub speciebus vini, & non corpus, nisi per concomitantiam, & per accidens, ergo consecratio realis aptissima est, & maximè proportionata, vt sit immolatio Christi; ac proinde vt per eam verè denotetur Deum esse authorem vitæ & mortis.

Consecratio autem realis, est iugulatio Christi mystica, non quia repræsentat mortem cruentam, seu sacrificium cruentum Christi (quamuis verum sit illam de facto repræsentans) quia sacrificia antiquæ legis etiam repræsentabant sacrificium cruentum, & mortem Christi, & tamen non erant iugulatio mystica Christi, sed dicitur iugulatio Christi mystica, quia est iugulatio Christi non physica, sed occulta, & alta, vtpotè facta tantum ex vi significationis verborum, vnde consecratio facta à Christo in vltima cœna, etiam habuisset rationem iugulationis, & immolationis, seu sacrificationis Christi, quamuis Christus non esset moriturus, & etiam consecratio à nobis facta, quamuis Christus non fuisset mortuus.

Obseruandum tamen est consecrationem sumptam pro dicta positione esse veram, & realem immolationem, seu verum, & reale sacrificium, etiam si non sit realiter, & intrinseca iugulatio, sed tantum extrinseca, & per rationem, quia tantum est iugulatio ex vi significationis verborum: quia ipsa positio, cui conuenit denominatio, & ratio iugulationis ex vi significationis prouenientis est realis; sicut etiam sacramenta dicuntur realia, quamuis ratio formalis eorum, nempe significatio sacramentalis non sit realis: quia id cui conuenit ipsa significatio sacramentalis est quid reale.

Ad primā ergo rationem aduersariorum negamus con-

secra-

secrationem non esse oblationem, & ad primã probationem desumptã ex Trid. ex eo quod in eo dicatur in Sacerdotib⁹ esse potestatẽ consecrandi, & offerendi corpus, & sanguinẽ Christi respondemus ex eo non sufficienter colligi consecrationem esse actionem distinctam ab oblatione, quia sæpè dictiones idem significantes repetuntur, præsertim quando illud idem, vt ratione diuersum significant, vt in præsentiarum contingit, quia consecratio, & oblatio sunt rationes distinctæ tanquam genus, & species. Ad secundã verò probationem ex ratione desumptam respondemus Christum, qui est res oblata præsupponi ad consecrationem necessario, quia etiam si Christus desineret esse in rerum natura, si verba consecrationis ita instituta essent, vt à Sacerdote prolata Christũ sub speciebus nouiter producerent, & illum eo modo, quo nunc sub illis ponerent absque dubio dicta posítio esset oblatio, imò & immolatio.

Ad secundam rationem respondemus nunquam fieri immolationem, seu sacrificium Missæ, absque consecratione, ac proinde quando in quadragesima iuxta canones 6. Synodi, & Concilij Laodicensis non fiebat consecratio, neque fiebat sacrificium, sed ex præsanctificatis, & consecratis fiebat sacrum mysterium, & etiam in Ecclesia in qua Sacerdos in die Parasceues non consecrat, etiam non sacrificat, sed participat de sacrificio sumpto pro victima illam concedendo pro se, & pro populo (vtpote victimam sacrificij pro se, & pro populo facti) vt ea participatione à Deo impetret pro se, & pro populo, & ideo petit, vt adstantes orent, vt sacrificium illud acceptabile fiat, id est vt victima illa pridie sacrificata fiat in sui, & in adstantium vtilitatem per manducationem ab ipso, nomine populi faciendam.

(.*.)

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm ad essentiam actionis sacrificij Missæ, requisita sit vtriusque speciei consecratio?

CASPAR Cassalius lib. 2. de Sacrificio cap. 25. Ruardus art. 26. Henriquez lib. 9. cap 9. n. 10. & Bonacina quæst. vltima, puncto 2. docent ad essentiam actionis sacrificij Missæ non esse requisitam consecrationem vtriusque speciei, sed sufficere consecrationem cuiuslibet. Primò, quia per consecrationem cuiuslibet speciei seorsim consecratur Christus, vt sit modo sacramentali sub illa, & in consecratione cuiuslibet speciei, inclusa est oblatio Christi Deo in ipsius honorem facta: ergo nihil deest, vt consecratio cuiuslibet speciei sit immolatio, & sacrificium. *Cassal. Ruard. Bonac.*

Secundò specialiter probatur in sola consecratione corporis sufficienter constitui: quia per eam solam Christus mystice, & incruente occiditur: & merito, quia per eam solam corpus Christi ex vi significationis verborum ponitur sub speciebus panis absque sanguine, & absque anima: ergo in ea sola sufficienter constituitur: imò videtur non posse in vtraque simul constitui: quia per vtramque simul non moritur adhuc mystice, sed tantum mystice vulneratur, quia per vtramque consecrationem tantum separatur sanguis à corpore: per consecrationem verò solam corporis, corpus separatur ab anima, quia ex vi verborum pronuntur absq; illa.

Tertiò idem specialiter probatur: quia si Sacerdos tantum consecraret corpus, & non sanguinem vere diceretur sacrificare, quamuis non sacrificio integro, & completo: ergo ad essentiam immolationis Missæ non requiritur vtriusque speciei consecratio, quamuis requisita sit ad illius integritatem.

Alanus verò, & Episcopus Oxomensis vbi supra Soarez sect. 6. Vazquez disp. 223. Bellarmin. lib. 4. de Euchar. cap. 22. Azor libro 10. cap. 19. quæst. 4. Ægidius dubio 5. Adamus quæstione 9. dubio 2. & Becanus capite 25. quæstione 6. docent ad essentiam actionis sacrificij Missæ requiri consecrationem vtriusque speciei: & meritò, quia neutrius speciei consecratio seorsim, sed tantum vtriusque speciei simul est mystica iugulatio Christi. Antecedens autem probatur, & in primis neutrius speciei seorsim consecrationem esse mysticam iugulationem Christi: quia per consecrationem, verbi gratia, solius panis, aut corporis ita ex vi verborum ponitur corpus Christi non posito sanguine, imò nec posita anima, vt non excludatur positio sanguinis, nec animæ, quia verba ex vi quorum fit consecratio non significatur exclusio, & separatio eorum, vt patet: alias non possent per concomitantiam poni cum ipso corpore, ac proinde ex vi verborum non ponitur corpus Christi exangue nec in anime: ergo consecratio panis, aut corporis non est separatio mystica corporis Christi á sanguine, nec ab anima ipsius: & consequenter, nec est iugulatio mystica mors illius, & eadem proportione, per consecrationem solius vini, aut sanguinis, ita ponitur sanguis sub speciebus vini ex vi verborum positis corpore, & anima, vt non excludantur: ergo sola consecratio vini, aut sanguinis non est mystica iugulatio, nec mysticos Christi.

Quod vero consecratio vtriusque speciei simul sit mystica iugulatio, & effusio totius sanguinis á corpore Christi probatur, quia ex vi verborum consecrationis sanguinis tantum ponitur sanguis Christi sub speciebus vini: (etiamsi totus Christus sub qualibet specie ponatur per concomitantiam) ergo ex vtraque consecratione coalescit quædam mystica iugulatio Christi, & totius sanguinis effusio. Quia per vtramque consecrationem corpus, & sanguis Christi separatim ponuntur vi ex verborum, corpus sub specie panis, & sanguis sub specie vini, ac proinde radicaliter, & remote, est quædam mystica mors Christi, quod sufficit ad rationem sacrificij incruenti, sicut etiam actio sacrificij cruenti proxime, & formaliter

in

in iugulatione seu occisione, & mactatione, quæ est propinqua causa mortis consistit, actio enim sacrificij cruenti in sacrificio veteri, formaliter, & proxime sita erat in iugulatione ad quam seque batur mors.

Ex dictis deducimus desitionem panis, & vini in qua simul cum superaddito respectu ad corpus, & sanguinem Christi diximus conuersionem, seu transsubstantiationem Eucharisticam consistere, non esse actionem sacrificij missæ: nec ad hanc actionem pertinere; quia desitio illa non intrat mactationem, seu iugulationem Christi. Quia Christus ex eo solum mystice mactatur, & iugulatur quod corpus, & sanguis ipsius ex vi verborum, & per se separatim ponuntur; ac proinde quamuis non desineret panis, & vinum ad positionem corporis, & sanguinis Christi sub especiebus (vt contingeret si consecratio fieret valide his verbis, *Hic est corpus meum*, & *hic est sanguis meus*, particula *hic* aduerbialiter sumpta (esset eadem mystica mactatio, & iugulatio: & ob eandem rationem nulla alia actio ex illis sex, quas difficultas quarta diximus in Missa reperiri ad essentiam sacrificij Missæ pertinet, quia scilicet nulla earum intrat mysticam mactationem Christi.

Actio ergo incruente sacrificandi Christum sita est essentialiter in positione physica corporis sub speciebus panis, & sanguinis sub speciebus vini prout facta ex vi significationis verborum consecrationis: Quia per eam positionem, prout sic factam Christus mystice mactatur, seu iugulatur: quia per eam modo dicto factam corpus, & sanguis Christi mystice separantur, ita tamen actio sacrificij Missæ in ea physica positione modo dicto facta consistit, vt necessarium non sit, quod nouiter fiat quando proferuntur verba consecrationis, sed sufficit quod ex tunc dicta positio continuetur ex vi illorum si antea ex sola voluntate Dei, & non ex vi verborum præcesit, quia ex tunc positio illa esset mystica iugulatio Christi, quia ex tunc corpus ipsius inceperet esse sub speciebus panis per se, & non sanguis nisi per accidens, & per concomitantiam, & sanguis sub speciebus vini, & non

corpus, nisi per accidens, & per concomitantiam; etiam si ante prolationem verborum omnia, quæ sunt in Christo essent æque per se, & primariò: & quia re vera sic essent, si ponerentur ex sola voluntate Dei, & non ex vi verborum consecrationis, ideò si positio illa nouiter non fiat, aut antiqua continuetur ex vi verborum consecrationis non erit iugulatio Christi mystica, quia nullo modo esset separatio mystica corporis & sanguinis Christi: in sacrificio ergo incruento Missæ immolatio est quid coalescens expositione physica corporis Christi sub speciebus panis & sanguinis Christi sub speciebus vini, & ex respectu rationis proueniente ipsi positioni ex eo, quod fiat à Deo ad exigentiam significationis verborum consecrationis, qui potest moralis appellari, vtpote ortus ex instrumento morali, nempè ex verbis consecrationis, ex quibus prouenit corpus per se poni sub speciebus panis, & sanguinem sub speciebus vini: & consecratio vocalis, seu prolatio verborum consecrationis se habet ad actionem sacrificij Missæ, quasi instrumentum, & gladius, quo ipsa fit: res autem oblata, seu victima in dicto sacrificio est Christus, vt homo secundum suam substantiam, prout abstrahit à modo existendi naturaliter, quia substantia ipsa hominis Christi est, quæ mactatur non modus: species verò sacramentales non pertinent ad essentiam, seu substantiam victimæ, vt patet ex dictis, pertinent tamen quodammodo ad immolationem ipsam tanquam ea sub quibus fit; corpus verò & sanguis Christi non sunt victima, quia ipsa non mactantur, seu iugulantur: sunt tamen quasi partes, & frustra victimæ.

Ad primam rationem aduersariorum concedimus per consecrationem cuiuslibet speciei totum Christum consecrari, vt sit sacramentali modo sub illa, & ex eo forsan Deo in honorem ipsius offerri: sed non in sacrificium ob rationem à nobis traditam, sed ad summum simplici oblatione.

Ad secundam respondemus, & in primis ad eius priorem partem constat quomodo in consecratione solius corporis non consistat actio immolationis: quia quamuis ex vi verborum ita ponatur corpus per se, vt non ponatur

san-

sanguis, nec anima per se: non tamen excluduntur, & ideò, nec est mystica mactatio, nec mors: & ad posteriorem etiam constat quo modò per consecrationem vtriusque speciei non tantum mystice iuguletur proximè: sed etiam mystice moriatur remote, quod ad rationem sacrificij sufficit; quia ad id non requiritur consumptio, nec mors victimæ, sed sufficit immutatio victimæ ad cõsumptionem, aut mortem tendens.

Ad tertiam negamus, quod si Sacerdos tantum consecraret corpus, & non sanguinem, sacrificaret, in quo nullum est absurdum.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm consecratio vtriusque speciei simul, sit iure diuino præcepta?

CONVENIVNT Theologi consecrationem vtriusque speciei simul esse necessariam sub præcepto, ita vt illicitum sit vnam tantum consecrare, & non ambas suppositio, quod fit consecratio, quod ex dicendis constabit. Est tamen difficultas, quo iure præcepta sit, an diuino, an tantum humano.

Adrianus in 4. quæstione 6. de Eucharist. Maior etiam in 4. distinctione 9. quæstione 3. & Claudius Sainctes repetit. 10. de Eucharistiæ capite 3. docent non esse præceptum iure diuino, sed tantum iure humano Ecclesiastico: primò, quia Christus in Castello Emaus speciem tantum panis consecrauit: ergo ipse non præcepit consecrationem vtriusque speciei, quia ipse non faceret contra id, quod alijs præceptum relinquebat. Secundò, quia si consecratio vtriusque speciei esset præcepta à Christo, maximè quia esset necessaria, vt per consecrationem vtriusque fieret commemoratio Passionis Christi, quasi per consecrationem vnius non fiat; sed per consecrationem vnius tantum speciei fit prædicta commemoratio; sicut fit sumptio-

Adrian. Maior. Sainct.

ne vnius tantum speciei, vt indicatur Luc. 22 dum post cõsecrationem corporis ante consecrationem sanguinis dicitur. Hoc facite in meam commemorationem. Tertiò, quia si consecratio vtriusque speciei esset iure diuino Christi præcepta, non posset dispensatione Romani Pontificis vna sola consecrari, quia Romanus Pontifex nequit in iure diuino dispensare. Legimus autem Romanum Pontificem aliquibus nationibus concessisse, vt sub specie tantum panis consecrarent, quia Innoc. VIII. id concesit Norwegis, vt refert Volaterranus lib. 7. Geographiæ c. 4.

Marsil. Caiet. Gabr. Vazq. AEgid.

Marsil. verò in 4. quæst. 6. art. 1. p. 1. dub. 3. & 4. Caiet. quæst. 80. art. 12. Gabr. lect. 10. Sotus in 4. distinctione 9. quæst. 1. artic. 2. & Vazquez disputat. 223. cap. 3. & Ægid. dubio quinto, docent consecrationem vtriusque speciei simul esse iure diuino positiuo Christi præceptam; quod significat Tridentino sessione 22. capite primo, dum postquam dixit Christum Sacerdotem secundùm ordinem Melchisedech corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini obtulisse, subdit: *Vt sub earundem rerum symbolis, Apostolis quos tunc noui testamenti Sacerdotes constituebat, vt sumerent tradidit, & eisdem, eorumque in Sacerdotio successoribus, vt offerrent præcepit per hæc verba: hoc facite in meam commemorationem: vbi semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit.* Et idem indicatur Lucæ cap. 22. illis verbis hoc facite in meam commemorationem. Ex quibus Tridentinum deduxit Christum præcepisse consecrationem vtriusque speciei simul, quia quamuis apud Lucam non dicatur hæc facite; sed hoc facite in meam commemorationem. Et ea verba tantum fuerint expressa immediatè post consecrationem panis, nihilominùs satis indicatur ea etiam fuisse repetita à Christo post consecrationem Calicis, dum subditur: *Similiter, & calicem.* Quia aduerbium similiter refert repetitionem omnium, quæ dicta fuerunt post consecrationem panis.

Et id ratione congruenti probatur, quia Christum præcipere consecrationem vtriusque speciei simul ex suppositione, quod fieret consecratio fuit maximè conue-

niens,

niens, quia ad essentiam sacrificij fuit requisita, & ad integritatem sacramenti: ergo credi potest illam præcepisse. Hac ratione etiam si id congruenter probetur, sed non efficaciter, quia potuit non præcipi à Christo.

Addimus consecrationem vtriusq; speciei simul, etiam si præcepta sit iure diuino positiuo Christi; non tamen iure diuino naturali supposita institutione diuina Christi consecrationis in sacrificium, & specierum consecratarum in sacramentum, quia adhuc ea institutione supposita nulla sit irreuerentia sacrificio; nec sacramẽto, ex eo quod quis, quãdo consecrat, nec perficiat sacrificium, nec sacramentum, quia id nullo fundamento potest probari: præsertim cum absq; vlla irreuerentia in sacramentum conseruetur regulariter imperfectum integraliter, vt quando conseruatur species panis, nulla conseruata specie vini.

Ad primam ergo rationem aduersariorum. Respondemus Christũ, etiã si fuerit author dicti præcepi positiui, tãtũ consecrasse speciẽ panis in Castello Emaus, vt ex contextu deducitur, & satis cõgruenter, quia pro tunc voluit suos Discipulos reficere, & ab eis agnosci, & agnitus statim ab ipsorum oculis euanescere, quia id pro eo tempore expediebat: & quia statim in fractione panis cõsecrati agnitus fuit, ideò non expectans consecrationem vini disparuit.

Ad secundam respondemus consecrationem vtriusq; speciei fuisse præceptam à Christo, vt fieret sacrificium, & vt per illud passio ipsius repræsentaretur, quia vnius tãtum consecratione non fit sacrificium, nec passio illius repręsentatur: nec vnius, imò nec vtriusq; sumptione nisi præsuppositiuè: Quomodò verò Lucas significet Christum verba illa: *Hoc facite in meam commemorationem.* Repetijsse post sanguinis consecrationem iam diximus.

Ad tertiam nonnulli, qui admittunt consecrationem vtriusque speciei esse iure diuino Christi præceptam etiam admittunt Romanum Pontificem posse in eo, & in quocumque alio iure diuino dispensare: Sot. verò, Vazq. & Ægid. docent Romanum Pontificem; non posse in præcepto diuino consecrandi simul vtramque speciem dispensare; nec in aliquo alio præcepto diuino; & meritò, quia nullus inferior

potest in præcepto sui superioris dispensare: vnde falsum est Innoc. VIII. in dicto præcepto dispensasse: nihilominùs dispensare potest, & sæpè dispensat in voto, & in iuramento promissorio quorum obligatio est naturalis, & non minor, quam obligatio diuini præcepti; non auferendo immediatè obligationem voti, & iuramenti; sed tanquam Vicariũ Christi, & dispensatorem bonorum illius, remittendo promissionem Deo factam, qua remissa extinguitur obligatio naturalis: dispensat etiam, seu aufert obligationem ortã ex matrimonio raro non consummato dissoluendo nomine Dei ipsum contractum, ex quo oritur illa obligatio, ad quæ habet peculiarem potestatem; & non ad relaxandam obligationẽ præcepti à Deo lati, quia hæc non agnoscitur in Romano Pontifice; & si recenter ordinati, qui concelebrant cũ Episcopo ordinante non sumunt vtramq; speciem, quas simul, celebrantes iure diuino tenentur sumere; sed tantũ sumunt speciem panis; non est, quia Ecclesia dispenset cum illis; sed quia præceptum istud tantum est pro præcipuo celebrante, qui in eo casu est Episcopus; nec dispensat cum eo, qui in articulo mortis ob sua delicta priuatur Eucharistia, quia tantum priuat illam iure communicandi, ex quo priuatus, potius dicitur impeditus ad impletionem præcepti diuini sumendi Eucharistiam, quam dispensatus in eo præcepto.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm in Missa sit vnum tantum sacrificium?

DIFFICVLTAS hæc præsertim procedit de sacrificio pro actione sumpto, quia hæc sola est, & dicitur absolute, & strictè sacrificiũ. Cassal. lib. 1. de Sacrificio cap. 20. docet in Missa duo esse sacrificia vnum panis & vini, & alterum corporis, & sanguinis Christi; quod etiam indicat Scot. in 4. d. 13. q. 2. §. ad quæstionem dum sacrificium Missæ sufficien-

ter

ter constituit in oblatione panis, & vini seorsim, & etiam in oblatione corporis, & sanguinis Christi. Probari autem potest, quia in Missa fit destructio panis, & vini, & etiam mactatio incruenta Christi ergo in Missa sunt duo sacrificia, non tantum pro victima, seu pro re oblata; sed etiam pro actione seu immolatione.

Alij (vt refert Azor lib. 10. cap. 19 quæst. 6.) docent in Missa esse duo sacrificia vnum corporis, & alterum sanguinis quibus fauere videtur Ecclesia, dum in oratione pro defunctis de anima ait: His sacrificijs purgata, & probari potest, quia est duplex consecratio vna corporis, & altera sanguinis & quælibet repræsentat sacrificium cruentum Christi, ergo sunt duo sacrificia; non tantum pro victima, sed etiam pro actione. *Azor.*

Bellarm. lib. 1. de Missa cap. 27. Soar. disp. 64 sect. 4. Vazq. disp. 223. Azor vbi supra, & communiter Doctores docent; & meritò in Missa esse vnicum tantum sacrificium, quod satis indicat Trident. dum sess. 22. in initio eam appellat verum, & singulare sacrificium, quod præcipue intelligitur de sacrificio pro actione sacrificandi, quia ipsa sola est, quæ stricte est, & appellatur sacrificium, & ratione constat, quia in Missa est vnica tantum victima, nempè humanitas Christi vt patet ex dictis difficultate tertia, & vnica tantum immutatio humanitatis Christi, quæ apte, & conuenienter posit in sacrificium, seu in immolationem assumi, nempè consecratio vtriusque speciei simul per quam Christus, vt homo mystice, & incruente occiditur, seu mactatur, & nō est alia, quia si aliqua alia maxime adductio corporis, & sanguinis Christi sub speciebus, & oblatio corporis, & sanguinis Christi, neutra autem est apta ad id, quia neutra est cōsumptio humanitatis Christi, nec præuia, & ordinata ad id, ergo in Missa est vnicum tantum sacrificium, etiam pro actione, seu immolatione sumptum. *Bellarm. Soar. Vazq. Azor.*

Ad rationem vero pro Cassalio concedimus in Missa reperiri desitionem panis, & vini, & eam esse aptam, vt assumatur in sacrificium, quia tamen non est apta, vt assumatur in sacrificium Christi, quod tantū fuit a se ipso commendatum Ecclesiæ in victimā, sed tantum est apta in sacrificium

panis,

panis, & vini, ideo in Missa non habet rationem sacrificij, quia iuxta intentionem Ecclesiæ non fit ex affectu profitendi Deum authorem vitæ, & mortis absque quo nequit habere rationem sacrificij, & immolationis; sicut genuflexio quæ non fit ex affectu recognoscendi practice Deum, vt superiorem ipsi qui genu flectitur non habet rationem adorationis.

Quomodo vero nec oblatio panis, & vini, nec oblatio corporis, & sanguinis Christi habeat rationē sacrificij, & immolationis, iam diximus difficultatibus præcedentibus; & etiam quomodo ex vtraque consecratione coalescat vnum sacrificium, seu vna immolatio Christi: & quomodo sola humanitas Christi sit victima, & non eius corpus, & sanguis: sacrificium tamen Missæ dicitur ab Ecclesia in oratione illa sacrificia in plurali, quia in eo reperiuntur duæ res sacræ Deo pro nobis simplici oblatione oblatæ.

Addimus in quo Doctores cōueniunt; non solū in Missa vnicum tantum sacrificium fieri, sed etiam præter illud nullum aliud extra missam in Ecclesia fieri ex ordinatione Christi, aut Ecclesiæ, quod significant Trid. & plures patres, dum ab ipsis Eucaristia appelatur vnicum, & singulare sacrificiū & ratione constat, quia quamuis iure naturali sit liberum vnicuique sacrificium offerre, nihilominus postquam publica authoritate eriguntur Sacerdotes ad sacrificium offerendum, nullus alius potest licite sacrificium offerre, quia eo ipso virtualiter id prohibetur alijs; sed in Ecclesia Christiana sunt instituti, & electi Sacerdotes ad sacrificandum, ergo nullus alius id potest licite efficere: sed ita tantum sunt instituti ad offerendum sacrificium Missæ, ergo præter illud nullum aliud in Ecclesia fit: imò nullum aliud ab Ecclesia potest institui, vt aduertunt Vazquez, & Soarez, sicut nec nouum genus Sacerdotij, quia eo ipso quod Christus dictum Sacerdotium instituit ad dictum ministeriū virtualiter prohibuit aliud institui.

Fuit autem maxime conueniens, vt postquam sacrificium cruentum Christi, quod veteribus præfigurabatur fuit factum, non solum nullum ex antiquis perseueraret, sed etiā vt nulla alia res præter ipsum Christum, seu humanitatem

Christi

Christi in Ecclesia Christiana immolaretur; nihilominus ne Ecclesia Christiana sine sacrificio maneret fuit etiam maxime conueniens, vt idem Christus alio modo, & in memoriã sui sacrificij cruenti in sacrificium offerretur.

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm Sacrificium Missæ sit idem cum sacrificio, quod Christus in vltima cœna celebrauit?

SVPPONIMVS sacrificium Missæ, & sacrificiũ quod Christus incruente in vltima cœna celebrauit, & quæcumq; alia non differre in ratione religionis, & sacrificij, quia in eis est idem motiuum, & eadem ratio cultus nempe professio Dei, vt authoris vitæ, & mortis. Est tamen difficultas quomodo salua vnitate specifica in ratione sacrificij sacrificiũ Missæ, & sacrificium Christi in vltima cœna factum conueniant, & differãt.

Hæc ergo duo sacrificia conueniunt non solum specie formali in ratione sacrificij, vt patet; sed etiam specie materiali, seu physica quo ad immolationem, & quo ad modũ, quia vtrumq; fit incruenta, & mystica mactatione, & incruẽto, & mystico modo: nihilominus quo ad immolationem, & mactationem distinguntur numero, vt patet; ita tamen sacrificium Missæ, & sacrificium à Christo in cœna factum distinguntur numero quo ad actionem, & quo ad modum, vt non magis differant, quam duo sacrificia quæ fiunt in duabus missis, etiam si alijs rationibus accidentaliter differant quibus non differunt duo sacrificia in duabus missis facta, quia primo differunt quo ad statum victimæ, seu rei oblatæ, quia homo Christus in cœna fuit immolatus mortalis, & in Missa immolatur immortalis: addimus quo ad statum victimæ, quia mortalis, & immortalitas non intrant in victimam, quia quod offertur est Christus, seu humanitas Christi secundũ se prout abstrahit ab hoc, & ab illo statu.

Secun-

Secundo differunt quo ad offerentes, quia in sacrificio illo à Christo in cœna facto ipse Christus fuit proxime, & ratione sui offerens, & ita Christus actione ipsa sacrificij meruit, vt pote ab ipso elicita, in sacrificio verò Missæ sacerdotes sunt qui proxime offerunt non vero Christus, nisi tantum remote, vt dicemus disp. 2. diffi. 1. & ita Christus actione ipsa sacrificādi in missa non meretur, quamuis nunc sit in statu merendi alijs.

Tertiò differunt, quod sacrificium à Christo in cruente in vltima cœna factam fuit figura sacrificij mortis cruentæ in cruce paulo post futuri: sacrificium vero qui à nobis fit in Missa est figura sacrificij mortis cruentæ in cruce præteriti, quamuis discrimen hoc potius oriatur ex diuerso statu rei figuratæ, quam ex diuersitate aliqua signi in sacrificio in cruẽto facto à Christo, & facto à nobis in Missa.

His, & alijs rationibus satis notis differunt sacrificium incruentum Christi, & sacrificium Missæ quas quisque facile discernere potest.

DIFFICVLTAS XIII.

Vtrùm sacrificium Missæ sit idem cum sacrificio cruento, quod Christus in cruce celebrauit?

SVPPONIMVS sacrificium Missæ, & sacrificium cruentum Christi in cruce non distingui specie formali in ratione sacrificij, quia in eis est idem motiuum, & eadem ratio cultus. Est tamen difficultas quomodo salua hac vnitate, seu iddentitate specifica formali conueniant, & differant.

Sacrificium ergo Missæ, & sacrificium quo Christus fuit in cruce à se ipso cruente immolatus conueniunt quo ad victimam, quia in vtroque est vna, & eadem numero nempe Christus, vt definit Trident. sess. 22. cap. 2. dum ait: *In diuino sacrificio, quod in missa per agitur idem ille Christus continetur,*

Trident.

netur, & incruẽte immolatur, qui in ara crucis se ipsum cruẽte obtulit, & paulo inferius, *una enim eademque est hostia idẽ nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diuersa.* Ita tamen in vtroq; est eadem victima, vt sit eadem numero: quod significat Trident. dum in eo dicitur in vtroque dicto sacrificio eandem esse hostiam, & eundem esse offerentem sola offerendi ratione diuersa, & ratione constat, quia in vtroque idem, & solus Christus immolatur: cui non obstat, quod Christus in vtroque habeat diuersum modum existendi, quia isti modi existendi non intrant victimam adhuc partialiter, quia Christus prout abstrahit ab hoc, & ab illo modo in vtroque immolatur.

Differunt tamen duo dicta sacrificia in ratione offerendi, quia Christus in sacrificio Missæ offertur, seu immolatur in cruente, & in sacrificio crucis fuit cruente oblatus, seu immolatus. Vnde etiam differunt quo ad actiones immolãdi, quia in Missa immolatur occisione in cruenta, & mystica in cruce vero occisione cruenta; exquibus proueniunt dicti modi diuersi quorum vno offertur in Missa, & altero oblatus fuit in cruce.

Et quamuis in vtroque dicto sacrificio idem Christus sit offerens, diuerso tamen modo, vt dicemus disp. 2. difficultate prima, quia in sacrificio crucis Christus fuit proxime offerens, quia per se ipsum vsque ad mortem sustinuit passionem in qua immolatio illius sacrificij posita fuit; in sacrificio vero Missæ non offert proxime, quia non offert per se ipsum; sed Sacerdotes nomine illius tanquam ministri illius ex quo etiam ipse dicitur offerre, quamuis remote tantum.

Patres ergo quando significant sacrificium Missæ, & sacrificium crucis esse idem intelligendi sunt quo ad victimã; non vero quo ad actionem sacrificij.

Ita tamen sacrificium Missæ, & sacrificium crucis sunt idem secundum speciem formalem in ratione sacrificij, vt in ratione sacrificij distinguantur secundum numerum, & hoc eodem modo distinguantur sacrificia quę fiunt in diuersis misis, quia in omnibus illis sacrificijs diuersę actiones

immo-

immolandi secundùm numerum reperiuntur in quarũ qualibet diuersus cultus secundùm numerũ reperitur, & diuersa numero professio omnipotentiæ Dei circa vitam, vt ad-
Vazq. uertunt Vazq. d. 224. c. 2. & Soar. d. 76. sect. 1. & idem existimamus, quando in eadem Missa plures formulæ, & plures calices consecrantur, nempè in ea fieri plura numero sacrificia, sicut & plura numero sacramenta, quia tunc fiunt plures numero actiones immolandi, quamuis simul, & eijsdem verbis: imò quando plures formulę consecrãtur, & vnus tantum calix, etiam fiunt plura numero sacrificia; sed partialiter tantum diuersa, quia consecratione illius vnius calicis efficit vnum essentialiter sacrificium cum consecratione cuiuslibet speciei panis seorsim diuersum partialiter à sacrificio coalescente ex consecratione eiusdem calicis, & ex consecratione alias speciei panis; sicut vna species vini cum pluribus speciebus panis efficit plura numero sacramenta integraliter perfecta interse partialiter distincta, quia in quolibet est vna pars distincta nempè species panis: plura tamen numero sacrificia; siue totaliter, siue tantum partialiter distincta in eadem Missa simul facta non causant maiorem fructum, quam si vnum tantum fieret, quod reducendũ est ad institutionem Christi, qui noluit plura numero sacrificia ab eodem simul moraliter facta maiorem fructum causare, quam si vnum tantum fieret, quia illum causant, quando fiunt, ad quam etiam reduximus plures formulas (quas diximus esse plura numero sacramenta) non causare maiorem gratiam, quando simul ab vno recipiuntur, quam si vnũ tantum reciperetur, quia illam causant, quando recipiuntur sicut sacrificia quando fiunt.

Quod si obijcias vita Christi est vna, & eadem secundùm numerum, ergo etiam priuatio illius, seu mors, in qua actio sacrificij consistit, ergo sacrificia, quibus Christus immolatur nequeunt esse plura adhuc secundùm numerum. Respondemus, quod quamuis vita Christi sit vna, & eadem, & consequenter priuatio illius, seu mors in facto esse sit tantum vna, & eadem, nihilominus priuatio illius in fieri, & per modum actionis, aut passionis, qua ratione dicitur interitus, seu occisio, & interfectio potest esse multiplex, non

solùm

solùm mystica; sed etiam cruenta, quia si Christus iterum interiret physicè diceretur duplicem interitum, seu mortem obijsse: sacrificium autem non consistit in priuatione vitę in facto esse, seu in morte in facto esse, quia etiam mors perseuerat, quando iam sacrificium transactum est; sed in priuatione vitæ in fieri, & ideò vnus Christus potest pluribus sacrificijs, seu immolationibus immolari, & offerri, quia potest pluribus actionibus, aut passionibus occidi, imò non solùm mystice, sed etiam physice.

DIFFICVLTAS XIIII.

Quo pacto in Eucharistia ratio sacrificij comparetur cum ratione Sacramenti?

OMISSIS, quæ ab alijs circa hanc difficultatem dicuntur, quia vnusquisque circa eam philosophatur iuxta ea, quæ sentit circa naturam sacramenti, & circa naturam sacrificij Eucharistiæ: ea tantum circa eam pronuntiabimus, quæ iuxta dicta à nobis de eorum natura, sufficiant, & necessaria sint ad illius breuem, & claram resolutionem.

Et primò si comparatio fiat in ordine durationis Sacramentum Eucharistiæ essentialiter non integraliter perfectum prius duratione est, quam sacrificium, vt aduertunt Vazq. d. 224. cap. 4. & Soar. d. 76. sect. 3. quia ad essentiam Sacramenti Eucharistiæ sufficit consecratio vnius tantum speciei tam panis, quàm vini, ad essentiam verò sacrificij Eucharistiæ requiritur consecratio vtriusque speciei: Sacramentum verò integraliter perfectum non est prius duratione, quam sacrificium; sed simul duratione, quia Sacramentum integraliter perficitur, & coalescit ex specie panis, & ex specie vini, vt continentibus Christum, ad quam prærequisita est consecratio vtriusque speciei, in qua consistit essentia sacrificij. *Vazq. Soar.*

Se-

Secundò si comparatio fiat in ordine naturæ, & causalitatis efficientis, & in ordine quasi executionis sacrificium prius est sacramento integraliter perfecto, & suo modo pars sacrificij sacramento essentialiter, non integraliter perfecto, quia essentia sacrificij sita est in cõsecratione reali vtriusque speciei simul, nempè in positione corporis sub speciebus panis ex vi significationis verborũ facta, & in positione sanguinis sub speciebus vini ex vi significationis verborum facta in vtroque simul; essentia vero sacramenti in speciebus ipsis prout consecratis, seu prout continentibus Christum; positio autem dicta corporis, & sanguinis Christi prior est ordine causalitatis efficientis, & executionis quã quod species contineant Christum, seu sint sacramentum, quia dicta positio conducit tanquam effectio, seu causalitas efficientis seu ponentis corpus, & sanguinem Christi sub speciebus, vt species contineant corpus, & sanguinem Christi, & sint sacramentum: E contra vero sacramentum Eucharistiæ eadem proportione est prius ordine intentionis. imò, & perfectionis ipso sacrificio, & imprimis ordine intentionis est prius, quia dicta positio corporis, & sanguinis Christi sub speciebus ordinatur quasi medium ad sacrificium, quasi ad finem, quia dicta positio non tantum fit, vt ea denotetur Deus author vitæ, & mortis; sed etiam, vt media illa species sub quibus corpus, & sanguis ponuntur sint sacramenta, seu signa factiua gratiæ: deinde etiã est prius ordine perfectionis, quia species in qnibus essentia sacramenti posita est perfectiores sunt dicta positione corporis, & sanguinis Christi sub ipsis speciebus.

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm sacrificium Missæ sit propitiatorum?

SVPPONIMVS sacrificium quo Deum authorem vitæ, & mortis practice profitemur, ex fine ob quem potest apte fieri dici quadrupliciter. Quia primo dicitur honorarium, quatenus

est

est aptum, vt fiat ex proprio intrinsico fine, nempè colendi Deum in eo fine sistendo. Secundo dicitur Eucharistia, seu laudis quatenus est aptum, vt fiat ad agendas gratias Deo pro aliquo beneficio accepto. Tertio dicitur propitiatorij quatenùs est aptum, vt fiat ad placandum Deum peccatis nostris iratum, vt ea remittat. Quarto dicitur impetratorij, quatenùs aptum est, vt fiat ad impetranda à Deo alia beneficia distincta à remissione peccatorum.

Conueniunt Theologi sacrificium Missæ verè esse honorarium, & etiam Eucharisticum, seu laudis, in quo etiam conueniunt hæretici ex suppositione, quod sit propriè sacrificium, quod ipsi non admittunt, contra quos id nos probauimus difficultate secunda.

Est tamen difficultas, an sacrificium Missæ etiam sit propitiatorium.

Hæretici vno ore negant sacrificiũ Missæ esse propitiatorium adhuc ex suppositione quod sit propriè sacrificium, quia Christus suo sacrificio cruento crucis abundantissimè satisfecit pro peccatis nostris; ergo sacrificium Missæ esto sit sacrificium frustra erit propitiatorium, seu expiatorium.

De fide tamen est sacrificium Missæ (quod iam vidimus esse propriè sacrificium) esse verè propitiatorium ita definitur in Trid. sess. 22 c. 2 & can. 3.

Et omissis rationibus, quibus difficultate secunda ostẽdimus sacrificium Missæ esse proprie sacrificium, quibus eo ipso ostenditur esse propitiatorium, quia omne propriè sacrificium eo ipso est propitiatorium: nunc id specialiter ostendendum est. *Trid.*

Et imprimis id indicat Paulus ad Heb. 5. dum ait: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad Deum, vt offerat dona, & sacrificia pro peccatis*, quibus verbis Paulus describit munus Sacerdotis in communi, vt ostendat Christũ Sacerdotem ad id fuisse assumptum à Deo Sacerdotes, ergo à Christo in sua Ecclesia instituti, absq, dubio instituti fuerunt ad offerendum sacrificium pro peccatis; sed ad nullum aliud sacrificium instituti fuerunt, nisi ad sacrificium Missæ; ergo istud est propitiatorium, seu aptum, vt offeratur pro peccatis.

Secundò id tradunt Iacobus in sua liturgia, dum ait offerimus tibi incruentum sacrificium pro peccatis nostris, & ignorantijs populi. Chrysost. & Basil. in suis liturgijs, & communiter Patres quos referunt Bellarm. lib. 2. de Missa c. 2. & Vazq. disp. 224. c. 3.

Chrysost. *Basil.* *Bellarm.* *Vazq.*

Tertiò ratione probatur, quia antiqua sacrificia verè erant propitiatoria pro peccatis, vt significatur Iob. 1. & Leuitici 4. ergo absq; fundamento, & causa id negabitur sacrificio Missæ, quia si sacrificium cruentum Christi non obstitit sacrificijs antiquis, vt essent propitiatoria, etiam non obstabit, vt sacrificium Missæ sit propitiatorium, nec obstat, vt diximus diff. 2.

Addimus in quo etiam conueniunt Theologi sacrificium Missæ etiam esse impetratorium aliorum beneficiorũ, quod significat Trid. cap. illo 2. & can. 3. dum ait sacrificiũ Missæ offerri pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus, vbi nomine aliarum necessitatum omnia alia beneficia, quibus indigemus intelliguntur: & id tradunt Tertul lib. de Corona militis. Cyrill. cathech. 5. Chrysost. hom. 18. & 21. in acta Apost. & Aug. lib. 22. de Ciuit. c. 28. & idem etiam constat ex omnibus lethurgijs Græcis, & etiam ex nostra Latina, in qua ante, & post consecrationem varia beneficia petimus, & non nisi virtute sacrificij, vt modus ipse petendi denotat. Et ratione probatur, quia antiqua sacrificia etiam fiebant pro impetrandis varijs beneficijs distinctis à remissione peccatorum, vt constat ex Iob. 10. & Leuit. 7. & 2. Reg. vlt. & 2. Machab. 3. & 1. Esdræ 6. ergo id non est negandum sacrificio Missæ, quia in eo omnis virtus, quæ fuit in sacrificijs antiquis est perfectiori, & nobiliori modo, vt aduertunt Leo serm. 8. de passione. Chrysost. in Psalm. 59. & Augustt. libro 1. contra aduersarium legis, & prophetarum cap. 20. & in dicatur in oratione Dominicæ 6. post Penthecostem, dum dicitur: *Deus qui legalium differentiam hostiarum vnius sacrificij perfectione sanxisti.*

Tertull. *Cyrill.*

Addimus sacrificium Missæ excedere sacrificia antiqua in modo impetrandi remissionem peccatorum, & beneficia, quia sacrificia illa id tantum efficiebant ex opere operantis, nempè quatenus opera bona, & attenta de-

uotio-

uotione offerentis, sacrificium verò Missæ ex opere operato, vt dicemus disputatione 3. diff. 7.

DISPVT. II.

De offerentibus, & de his, pro quibus offertur sacrificium Missæ.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Quomodò Christus offerat Sacrificium Missæ?

CONVENIVNT Catholici Christum esse offerentem in sacrificio Missæ, vt definitur in Trident. sess. 22. cap. 2. & esse principalem offerentem, vt deducitur ex eo, quod in eodem capite dicitur Christus offerre ministerio Sacerdotum, quia qui offert per alios tanquam per ministros est principaliter offerens. Est tamen difficultas, quomodo Christus offerat, an per se ipsum proximè, & immediatè; an verò remotè tantum, & mediatibus Sacerdotibus. *Trident.*

Soar. disp. 77. sect. 1. Adam. q. 9. dub. 3. & Ægid. q. 83. art. 1. dub. 6. docent Christum in sacrificio Missæ immediatè, & proximè, & per se ipsum offerre, quod indicare videtur Trid. sess. 22. c. 2. dum ait Christum nunc esse offerentem in sacrificio Missæ, & significari videtur in Scriptura Ps. 109. & ad Heb. 7. dum in ea Christus dicitur Sacerdos in æternum *Soarez. Adamus. Ægid. Trident.*

ex eo autem, quod semel se ipsum obtulit incruẽte in cœna, & iterum cruente in cruce non potest dici Sacerdos in æternum; ergo ex eo dicitur Sacerdos in æternum, quia perpetuo offert, & sacrificat, quando Sacerdotes sacrificant. Et id denotare videtur Paulus in dicta epist. ad Hebr. dum inter legem veterem, & nouam discrimen constituit, in eo quod in veteri erant plures Sacerdotes ad tempus tantum offerẽtes, & ideo sibi succedentes; in noua verò sit vnus Sacerdos in æternum, cui nullus alius succedit, quamuis sint aliqui Vicarij, & Ministri illius; denotat ergo Paulus Christum nunc etiam offerre, & sacrificare.

Et rationibus probari potest primò, quia Christus est verè, & principaliter offerens in sacrificio Missæ, ad id autem non sufficit fuisse ab ipso institutum sacrificium Missæ, quia sacrificia antiqua fuerant instituta à Deo, & tamen Deus nõ dicebatur offerẽs in illis; Christus ergo actu, & proximè offert in illo. Secundò, quia sacrificium Missæ est infiniti valoris, & tale, vt nequeat iniquitate Sacerdotis inquinari, vt dicitur in Trid. sess. 22. c. 1. ergo in eo Christus est actu, & proximè offerens, quia sacrificia à proximè offerente, & sacrificante habent valorem, & bonitatem, & non ab instituente, alias antiqua sacrificia habuissent infinitum valorem, & fuissent ita bona, vt non potuissent inquinari, quia fuerunt instituta à Deo infinite digno, & sancto. Tertiò, quia Christus, vt homo est verè Sacerdos, & inferior Deo, & cõcurrit physicè ad actionem sacrificij Missæ, ergo est verè offerens proximè, & immediatè: imò, & principalis comparatus cum Sacerdote. Quartò, quia Sacerdotes offerunt in persona Christi tanquam Vice Christi, & legati ipsum repræsentantes; ergo actu, & proximè offert; sicut Dominus, qui per famulum elargitur eleëmosynam eam dicitur actu, & proximè elargiri.

Cord. Vazq. Becan. Cord. verò lib. 1. q. 3. opin. 2. Vaz. d. 223. c. 3. & Becan. c. 25. q. 9. docent in sacrificio Missæ Christũ non offerre per se ipsum, seu immediatè, & proximè; sed tantũ Sacerdotes, offerre tamẽ remotè, & mediatè, nẽpè mediis Sacerdotibus, quod satis indicant, Scot. quodl. 20. art. 1. & Gabr. lect. 26 lit. G. & H.

Prior pars nempè Christum non offerre per se ipsum, seu immediate, & proxime; sed tantum Sacerdotes probatur à priori, quia actio ipsa exterior sacrificandi, & immolandi in missa non fit à Christo per se ipsum, & immediate, sed tantum à Sacerdotibus, ergo sacrificium Missæ non offertur & fit à Christo per se ipsum, & immediate; sed tantum à Sacerdotibus, consequẽtia patet, antecedens autem probatur primo ex Trid. sess. 22. cap. 1. dum ait Christum in sacrificio Missa immolari per Sacerdotes, denotans non per alium, & cap. 2. dum ait Christum esse nunc offerentem ministerio Sacerdotum, denotans non aliter offerre, qui autem aliquid facit per alterum, & ministerio alterius non facit illud immediate, & per se ipsum; sed tantum remote, & per alterum. Secundò idem antecedens probatur ratione, quia ab eo tantum fit proxime, & immediate actio sacrificij, & immolatio à quo verba consecrationis proferũtur, quia verba sunt quibus quasi gladio fit dicta immolatio, verba autem consecrationis non proferuntur à Christo; sed tantum à Sacerdotibus vt patet ergo.

Posterior pars nempè Christum in sacrificio Missæ offerre remote, & mediantibus Sacerdotibus, & per illos constat ex Trid. vbi supra, quia ex eo constat Christum in sacrificio Missæ esse nunc offerentem ministerio Sacerdotum, & ipsum per Sacerdotes immolari.

Et ratione probatur, & declaratur: primò quia Christus tribuit Sacerdotibus victimam ad sacrificium Missæ, nempè se ipsum illis tanquam suis ministris remittens, & commendans, vt ipsum in sacrificium offerant, ergo Christus non minus concurrit ad immolationem sui, quam Dominus ad elargitionem eleæmosinæ factam medio famulo cui dedit pecuniam ipsi remittens, & commendans, vt eam in eleæmosinam elargiatur, Dominus autem ad elargitionem eleæmosinæ factæ à famulo concurrit mediate, & per illum, ergo Christus ex hoc capite sufficienter offert mediate, & remote in sacrificio Missæ. Secũdò quia Sacerdotes ex intẽtione Christi offerunt in sacrificio Missæ nomine ipsius Christi; tanquã vice Christi, & ipsius Legati ipsum repræsentantes, vt cõstat ex verbis quibus id efficiunt nempè. *Hoc est corpus meum,*

& *Hic est Calix sanguinis mei*: ergo Christus, etiam ex hoc capite dicitur per illos, & medijs illis sufficienter offerre in sacrificio Missæ, quamuis mediatè, & remotè. Ad id autem non existimamus necessarium, quod id efficiant nomine Christi ex institutione ipsius, quia si id efficerent nomine Christi, quamuis ex sola institutione Dei sufficeret, quia eo ipso, quod id efficerent nomine Christi, & tanquam legati ipsius ipsum repræsentantes Christus diceretur per illos, & medijs illis id efficere.

Christus ergo in sacrificio Missæ, est verè offerens non proximè, & immediatè; sed tantum mediatè, & remotè, ex duplici tamen titulo, & ex quolibet sufficienter nempè, & quia tribuit Sacerdotibus victimam ad immolandum illam eius immolationem illis tanquam suis ministris remittens, & commendans, quod sufficit, vt per illos dicatur offerre, quamuis id non efficerent tanquam Vicarij ipsius ipsum repræsentantes, & quia Sacerdotes nomine ipsius tanquam Vicarij ipsius, & eius legati ipsum repræsentantes offerant, quod sufficit, vt per illos dicatur offerre, quamuis ipsis non tribueret victimam ad immolandam illis tanquam ministris remittens, & commendans immolationem illius: & quamuis mediatè tantum, & remotè dicatur Christus in sacrificio offerre, quia non per se ipsum; sed tantum medijs Sacerdotibus, & tanquam Ministris, & etiam tanquam Vicarijs, & legatis: nihilominùs nunc, & actu dicitur offerens, quia id efficit nunc, quamuis per Sacerdotes: & etiam dicitur principalis, quia offert per alios tanquam per Ministros, & legatos: ex quo constat ad fundamentum aduersariorum desumptum ex Trid. quia dicit Christum esse nunc offerentem in sacrificio Missæ.

Ad hoc verò, quod Christus sit Sacerdos in æternum, vt dicitur Psal. 109. & ad Heb. 7. quod adducitur pro aduersarijs; non est necessarium, quod per se ipsum offerat in æternum, quia etiam post finem mundi manebit Sacerdos, & tamen post finem mundi nullum offeret sacrificium: imò ad id non est necessarium, quod aliquod offerat; nec quod aliquod obtulerit sacrificium, quia sufficit, quod eius humanitas sit in æternum vnita diuinitati, quia Sacerdotium non

con-

consistit in ministerio, & vsu sacrificandi, sed in dignitate, & potestate ad id quam Christus habet, & habebit, quamdiu humanitas ipsius sit vnita diuinitati, vt dicimus tract. de Incarn. disp. 19. diff. 3. ex eo verò in epistola ad Hebræos Christus dicitur Sacerdos in æternum nullum habens successorem, quia ei nullus succedit in dignitate, & potestate, quia eam non amisit per mortem, sicut Sacerdotes Leuitici succedebant alijs in dignitate, & potestate; non verò quia ei nullus succedat in ministerio, & in exercitio, quia quoad hoc ipsi cessanti à ministerio sacrificandi succedunt Sacerdotes Euangelici accipientes dignitatem, & potestatem Sacerdotalem ad id, & ob hoc dicuntur Vicarij Christi.

Et ad primam rationem pro aduersarijs concedimus Christum verè, & principaliter offerre nunc in sacrificio Missæ, & non quia sacrificium Missæ fuerit ab ipso institutũ, sed duobus prædictis modis, nempè, & quia tribuit Sacerdotibus victimam ad eam immolandam, & ipsis tanquam ministris commisit immolationem illius, & quia Sacerdotes tanquam legati Christi in persona, & nomine ipsius ipsum repræsentantem offerunt.

Ad secundã concedimus sacrificium Missæ habere infinitũ valorẽ, & infinitã virtutem ad causandum fructum, & effectum, vt dicemus disp. 3. dif. 7 iste tamen infinitus valor, & infinita virtus non est in genere meriti, seu ex opere operantis; sed tantum instar Sacramenti ad causandum ex opere operato, ad quod non requiritur bonitas aliqua in proximè offerente, quia sufficit institutio Christi communicantis istum infinitum valorem ipsi actioni sacrificij, quamuis factæ à malo ministro, & quamuis ab eo fiat mala, si mala fieri potest, & quoad hoc dicitur non posse à malo ministro coinquinari, quia quamuis fiat mala, eius tamen valor, & virtus, quam habet ex institutione Christi non impeditur, nec sacramenta possunt eo modo conquinari à malo ministro, quamuis ab eo peccaminosè fiant.

Ad tertiam negamus Christum, vt hominẽ concurrere physicè ad immolationẽ, sicut nec concurrit physicè ad prolationem verborum, quia ad immolationem Missæ tantum concurrit duplici modo dicto, & etiam moraliter id est me-

ritorie, quia sua passione meruit impetrare à Deo positionem corporis, & sanguinis Christi sub speciebus factam ex vi verborum Sacerdotis, quo etiam modo concurrit ad effectum sacramentorum, nempè tanquam instrumẽtum morale vniuersale diuinitati coniunctum, impetrando meritoriè à Deo effectum illorum.

Ad quartum cõcedimus Sacerdotes in sacrificio Missæ offerre, & tanquam Ministros Christi, & tanquã legatos ipsius ipsum repræsentantes ex eo tamen solum fit Christum actu, & nunc offerre, quando offerunt Sacerdotes; sed non proximè, & immediatè, quia per Sacerdotes, & non per se ipsum exercet actionem sacrificandi.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm omnes Sacerdotes possint efficere, & offerre verum sacrificium Missæ?

Trident. CONVENIVNT Catholici contra hæreticos in solis Sacerdotibus esse potestatẽ efficiendi sacrificium Missæ, & vt significatur in Trid. sess. 22. & 23. c. 1.

Est tamen difficultas, an omnes Sacerdotes possint validè efficere, & offerre sacrificium Missæ.

Scot. Gabr. Magist. Scot. in 4 d. 13 q. 2. & Gabr. q. 2. ar. 3. du. 2. partem negatiuam tuentur, quã etiam videtur tradere Mag. in 4. d. 13. eam tamen non eodem modo defendunt, quia Scot. concedens Sacerdotẽ hæreticũ, & schismaticũ, & Gabr. concedẽs omnem Sacerdotem præcisum ab Ecclesia posse validè cõsecrare; negant tamen posse verum sacrificium efficere, & offerre, quia ex vna parte existimant essentiã sacrificij Missæ sitam esse in ea oblatione, quæ fit verbis illis, *Offerimus, &c.* siue ante consecrationem, siue post, & ex altera existimant dictos Sacerdotes nõ posse verè dicere: *Offerimus, &c.* quia nõ possunt nomine Ecclesiæ loqui, cũ sint ab ipsa præcisi, Sacerdos autẽ nequit sacrificare, nisi ea verba nomine Eccle-

siæ

sia proferat, quia non nomine proprio; sed tantum nomine Ecclesiæ sacrificat, & offert: Magister verò idem videtur tradere, dum existimat excommunicatū, aut preciū manifestè notatum non posse validè consecrare, quia ob rationē Scoti, & Gabrielis nequeat dicere, *offerimus*. Essentia autem sacrificij Missæ in consecratione consistit.

S. Tho. verò q. 82. art. 7. Vazq. d. 226. & communiter Theologi partē affirmatiuam merito tradunt. Et in primis quencumq; Sacerdotem, quantumuis hæreticum, & ab Ecclesia præcisum posse verum Sacramentum Eucharistiæ efficere conueniunt Theologi contra Magistrum, & maximè indicat Trid. sess 23. c. 1. & 4. & can. 4. id verò quod Magister in contrarium, & pro se adducit, nempè Sacerdotē non posse verè dicere offerimus nullius momenti est, & quia id est falsum, vt statim dicemus, & quia verbū istud offerimus, siue præcedens, siue subsequens consecrationem non pertinet ad formam consecrationis; sed tantum hæc: *Hoc est corpus meum. Hic est Calix sanguinis mei*: hæc autem proferri possunt à quocumque Sacerdote, quantumuis præciso etiā nomine Christi ratione characteris, quia ratione huius habet potestatem illa proferendi nomine, & Vice-Christi, & nequit ab Ecclesia deleri. *S. Thom. Vazq.*

Deinde contra Scotum, & Gabrielem quencumq; Sacerdotē quouis modo præcisum posse sacrificium Missæ efficere, & offerre probatur, tum quia immolatio, & oblatio sacrificij Missæ in consecratione consistit; consecratio autem valide fieri potest à quocūq; Sacerdote quouis modo præciso, quia consecratio fit validè ratione characteris, qui nequit ab Ecclesia deleri; tùm etiā quia quamuis immolatio, seu actio sacrificij Missæ sita esset in oblatione verbis illis: *Offerimus, &c.* facta, nihilominùs Sacerdos præcisus validè posset verum sacrificium offerre, quia Sacerdos non offert nomine Ecclesiæ potestate ab ipsa accepta; sed potestate annexa characteri à Deo accepto ad orandum, & offerendum pro Ecclesia, & nomine Ecclesiæ, quia nequit ab Ecclesia auferri potestas dicendi nomine ipsius: *Offerimus, &c.* quamuis id prohibere possit, & de facto præcisis prohibeat.

DIFFI-

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm alij fideles præter Sacerdotes sacrificium Missæ offerre dicantur?

CONVENIVNT Catholici alios fideles præter Sacerdotem consecrantem, etiam in sacrificio Missæ offerre. Quod tradunt Rup. lib. 2. de diuinis officijs cap. 6. Innoc. III. lib. 3. de mysterijs Missæ cap 5. & Leo I. epist. 81. cap. 2. & id exprimitur in Canone Missæ dum dicitur: *Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ; sed, & cunctæ familiæ tuæ.* Quo significatur totam familiam Christi, seu totum populum Christianum hoc sacrificium seruitutis offerre: & dum paulò inferius dicitur: *Vnde, & memores Domine nos serui tui; sed, & plebs tua sancta, &c. Offerimus præclaræ maiestati tuæ, &c.* & id non leuiter indicatur dum dicitur: *Et omnium circunstantium pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis*, vbi verba illa, *vel qui tibi offerunt*, de circunstantibus intelliguntur, quia particula *qui*, ad circunstantes refertur.

Ruper. Innoc. 3. Leo. I.

Omnes ergo alij fideles, etiam absentes dicuntur etiã sacrificium Missæ offerre non proximè, & immediatè, quia ipsi non proferunt verba cõsecrationis medijs, quibus quasi gladio mactatur, & offertur victima in sacrificio Missæ; sed tantum remotè, & mediatè nempè medio Sacerdote; non quia ipsi ad illud aliquo modo concurrant, nec physicè, nec moraliter; sed generaliter fideles ex eo tantum dicuntur offerre, quia ex vna parte Christus reliquit omnibus fidelibus se ipsum tanquam victimam sic vnicuique propriam, ac si vnusquisque eam tribueret Sacerdoti, vt pro ipsis illam offerret, & ex altera Sacerdos ratione characteris à Deo deputatus, vt nomine fidelium offerat dictam victimam, offert illam quasi propriam singulorum fidelium; sicuti in lege veteri illi dicabantur immolare, & offerre, qui victimam tribuebant Sacerdoti, vt nomine ipsorum illam im-

molaret, & offerret siue pro ipsis tribuentibus victimam, siue pro alijs: dicitur autem Sacerdos nomine fidelium, aut Ecclesiæ immolare, & offerre non tanquam superioris; sed tanquam inferioris, seu plebis, & populi, vt aduertunt Bellarm. lib. 2. de sacrificio Missæ cap 4. & Vazq. disput. 222. num. 14. quia Ecclesia non comparatur cum Sacerdote, nisi tanquam plebs, & inferior cum superiore, & intercessore: dicitur tamen immolare, & offerre nomine Christi tanquam superioris, quia cum Christo comparatur tanquam minister, & inferior cum superiore, & principali, & tanquam Vicarius, & legatus illius ipsum repræsentans, & ideò Sacerdos potius dicitur Minister Christi in Ecclesia, quam Minister Ecclesiæ. *Bellarm. Vazq.*

Addimus eos fideles, qui ad sacrificium Missæ aliquo modo cooperantur, aut Sacerdoti sacrificanti ministrando; aut ei stipendium ad id tribuendo, aut sua assistentia sacrificium approbando, & authorizando, dici specialiori modo offerre sacrificium Missæ, & sic offerendo benè operari, & mereri.

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm Sacrificium Missæ possit pro omnibus viuis offerri?

QVANVIS sacrificium offerri pro alio, sumi possit prout idem est, quod nomine, & loco alterius offerri: impræsentiarum tamen non ita sumitur; sed prout idem est, quod offerri in vtilitatem, & commodum alterius ei applicando fructum sacrificij, qua ratione communiter sumitur apud patres, & apud Scholasticos, & apud Paul. ad Heb. 5. non tantum dum ait: *Et propterea debet quemadmodum pro populo ita etiam pro semetipso offerre*, id est in vtilitatem populi, & sui, sed etiam dum dicit: *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur*, id est in vtilitatem, &

com-

commodum hominum, vt omnes exponunt, & deducitur ex alijs verbis iam relatis, quæ paulo inferius proferuntur à Paulo.

Hoc ergo supposito sacrificium Missæ offerri posse; non tantum pro ipsis Sacerdotibus offerentibus, vt constat ex supra relatis verbis Pauli. *Propterea debet quemadmodum pro paulo, ita etiam pro semetipso offerre.* Sed etiam offerri posse pro alijs viuis, vt constat ex his verbis Pauli, & ex praxi, & vsu Ecclesiæ in qua quotidie offertur sacrificium Missæ pro alijs viuis,

Est tamen difficultas primò pro quibus alijs viuis in particulari offerri possit. Circa quam conueniunt Theologi sacrificium Missæ offerri posse pro omnibus fidelibus baptizatis viuis qui sunt membra Ecclesiæ, & ab ipsa non sunt præcisi. Ita definitur in Trident. sess. 22. cap. 1. & can. 3. & id constat ex praxi Ecclesiæ quæ post verba. *Te igitur clementissime pater*, statim subditur. *Imprimis quæ tibi offerimus pro Ecclesia tua Sancta Catholica*, & Paulo inferius. *& pro omnibus ortodoxis, atque chatolicæ, & Apostolicæ fidei cultoribus.*

Nomine autem fidelium baptizatorum qui nõ sunt præcisi intelligimus non tantum adultos; sed etiam paruulos, quia ex omnibus coalescit Ecclesia Chatolica, quia omnibus eis non tantum adultis, tàm iustis, quàm peccatoribus, sed etiam paruulis sacrificium Missæ prodesse potest, quia etiam paruulis impetrari potest solus, & vitæ diuturnitas, imò, & auxilia externæ protectionis quibus ex tunc optime dirigantur ad rectam vitam futuram: & sub prædictis fidelibus baptizatis, etiam comprehenduntur energumeni, quia etiam ex eis constat Ecclesia, & eis potest sacrificium Missæ prodesse.

Secundo est difficultas, an sacrificium Missæ possit offerri pro non baptizatis viuis, vt pro gẽtibus, Iudæis, paganis, & cathecumenis.

Bellarm. *Soar.* *Henriq.* *AEgid.* *Laym.* *Bonac.*

Bellarm. lib. 2. de sacrificio Missæ cap. 6 Soar. disp. 78. sect. 2. Henriq. lib. 9. cap. 15. Ægid. quæst. 83. A 1. dub. 9. Laym. tract. 5. cap. 2. & Bonac. disp. 4. puncto 5. docent offerri posse valide, & licite, quod indicare videtur Pau. 1. ad

Thim.

Thim. 2. dum commendat obsecrationes, & orationes fieri pro regibus qui tunc no erant baptizati, & specialiter quod sacrificium Missæ offerri possit pro non baptizatis indicat Tertul. in lib. ad scapulam cap. 2. num. 11. dum ait, itaque sacrificamus pro salute imperatoris: imperatores autē tunc non erant baptizati, & etiam quod offerri possit pro cathecumenis non baptizatis contineri videtur in libello, qui dicitur ordo Romanus in 3. scrutinio, quod feria quarta hebdomadę quartæ quadragesimę fiebat: imó offerri posse pro cathecumenis adhuc defunctis tradere videtur Innoc. 3. in cap. Apostolicam de præsbytero non baptizato, & Amb. in orat. de obitu Valeriani imperatoris.

Et ratione probatur, quia sacrificium crucis pro omnibus etiam non baptizatis, & infidelibus oblatum fuit ergo etiam sacrificium Missæ, quod est applicatio fructus sacrificij crucis offerri potest pro omnibus.

Sotus vero in 4. d. 11. quæst. 2. A. 7. Vazq. disp. 227. cap. 3. & Azor lib. 10. cap. 22. docent sacrificium Missæ; nec licite, nec valide offerri posse pro non baptizatis viuis, & in primis non posse pro illis licite offerri probatur ratione desumpta ex consuetudine, quia Ecclesia non baptizatis, quātumuis cathecumenis denegat publicas orationes in Missa excepto die Parasceues ex peculiari priuilegio in signum generalis redemptionis in eo die pro omnibus à Christo exhibitæ in alijs autem diebus potius petit, vt infideles conterantur, ergo Ecclesia hac consuetudine satis denotat se nolle, & prohibere quod fiant orationes publice pro non baptizatis, ergo multo melius prohibet, & non vult sacrificium Missæ pro illis offerri, quia istud maius est orationibus publicis, & non minus publicum, quam illæ. *Sotus. Vazq. Azor.*

Deinde non posse pro illis valide offerri probatur, quia Eucharistia, vt sacramentum non prodest illis, quia tantum est instituta est in sacramentum pro baptizatis, ergo nec, vt sacrificium, quia etiam, vt sacrificium confert suos efectus instar sacramēti ex opere operato; consequentia patet, quia mirum esset, & nullo fundamento affirmari potest Christum Eucharistiam in sacramentum pro baptizatis tantum instituisse, & eandem in sacrificium, quam etiam vt sic instar sa-

menti

cramenti instituit, pro non baptizatis instituisse.

Paulus ergo pro aduersarijs adductus commendauit fieri orationes pro regibus, & alijs infidelibus non baptizatis, & verè fiebant etiam multo tempore post Paulum adhuc in sacrificio Missæ, vt significant Clem. Rom. lib. 8. Constit. Apostol. & Chrysostom in sua liturgia, & satis conuenienter, quia tempore Pauli, & dictorum patrum baptizati commorabantur inter non baptizatos, vt sic illis signa amoris ostenderent, & pacifice viuerent: iam verò id est ab Ecclesia dicta consuetudine prohibitum, & multò magis pro illis sacrificium Missæ offerre, quia nunquam pro non baptizatis illud obtulit, præsertim quia illis prodesse non potest, nec pro illis valide offerri.

Clem. Roman. & Chrysost.

Tertul.

Tertull. verò, qui specialiter de sacrificio loquitur, aut nomine sacrificij non intelligit sacrificium Missæ, sed sacrificium late sumptum pro orationibus publicis in sacrificio Missæ factis; aut si nomine sacrificij intelligit sacrificium Missæ, intelligendus est quoad valorem & meritum operantis, quod vt sic offerri potest pro non baptizatis; sicut, & quodlibet aliud opus bonum, & hoc posteriori modo explicandi sunt Innoc. III. Ambr. & libellus Romanus, qui loqui videntur de sacrificio Missæ.

Et ad rationē respondemus concedendo antecedens, & negando consequentiam, concedimus enim sacrificium Crucis pro omnibus, etiam non baptizatis oblatum fuisse à Christo: negamus tamen inde inferri sacrificium Missæ posse pro illis offerri, etiam si per illud applicentur fructus sacrificij Crucis, sicut nec infertur sacramenta posse applicari non baptizatis, quamuis valor sacrificij Crucis per ipsa applicetur, quia est discrimen inter sacrificium Crucis ex vna parte, & inter sacrificium Missæ, & sacramenta ex altera, quod sacrificium Crucis fuit à Christo oblatum tanquam bonum opus, & meritum ipsius pro redemptione generis humani, & ideò voluit pro omnibus illud offerre, & pro omnibus pati, & mori, quia voluit redemptionem omnium quoad sufficientiam mereri; sacrificium verò Missæ, prout à Christo institutum non offertur tanquam bonum opus, & meritum Christi, sed tantum tanquam quoddam

pe-

peculiare instrumentum institutum ad applicandum efficaciter ex opere operato meritum, seu præsium sacrificij Crucis pro nostra redemptione quoad effectus, ad quos institutum est. Vnde non est mirum, quod Christus nolluerit illud instituere pro non baptizatis; sicut noluit alia sacramenta à baptismo distincta pro illis instituere, quia etiam sunt peculiaria instrumenta medijs, quibus præsium sacrificij Crucis applicatur efficaciter, & ex opere operato quoad aliquos effectus, quod supra sacrificium Crucis est quidam nouus fauor, quem noluit præstare non baptizatis.

Tertio est difficultas, an sacrificium Missæ possit offerri pro baptizatis ab Ecclesia præcisis.

Supponimus posse pro illis validè offerri, quoad fructũ, quem habet ex institutione Christi, quia ex vna parte institutum est à Christo pro omnibus baptizatis, & ex altera parte Ecclesia nequit dictum fructum impedire, quia iste non pendet ab Ecclesia, sed tantum ex intentione ministri, cui soli Christus totum commisit.

Punctum ergo difficultatis in eo consistit, an sacrificiũ Missæ possit pro præcisis ab Ecclesia licite offerri. Et primo examinandum est, an possit licitè offerri pro schismaticis, & hæreticis excommunicatione secluſa.

Bellarm Soar. Henr. Bonac. & Laym. vbi sup. partem affirmatiuam tuentur, & Cœlest. Papa in epist. 1. ad Episcopos Galliæ, & Iacob. in sua liturg. dum admittunt pro eis publicas orationes fieri, etiam in Missa. Et ratione probatur, quia ex vna parte institutum est à Christo pro omnibus baptizatis, & ex altera secluſa excommunicatione id non est prohibitum ab Ecclesia, ergo non solùm validè, sed etiam licitè potest pro illis offerri. *Bellarm. Soar. Henriq. Bonac. Laym. Cœlest.*

Gabr. verò lect. 34. in can. lit. A. Sotus, & Vazquez vbi supra partem negatiuam tradunt; & meritò, quia Ecclesia nunquam offert sacrificium Missæ, nec publice orat pro schismaticis, & hæreticis adhuc in communi, nisi in die parasceues: in alijs autem diebus potius petit, vt conterantur, ergo satis denotat se nolle, & se prohiberi offerri sacrificiũ, & orationes publicas pro illis fieri. *Gabr. Vazq. Sotus.*

Te-

Testimonijs vero patrum adductis pro aduersarijs tantũ probatur id non esse prohibitum ex natura rei, & pro illis temporibus non fuisse ab Ecclesia prohibitum: imò fuisse ordinatum, vt fieret; non tamen quod modo nõ sit ab Ecclesia prohibitum, vt vere est prohibitione dicta consuetudine introducta, aut denotata.

Quo ad reliquos vero baptizatos maiori excommunicatione excommunicatos, quamuis pro eis possit sacrificiũ Missæ valide offerri, quia baptizati sunt; conueniunt tamen Theologi non posse pro illis licite offerri, quia ab Ecclesia sunt exclusi à communibus suffragijs (quorum vnum est sacrificium Missæ) vt constat ex cap. à nobis 26. & ex capit. sacrijs 38. de sentent. excommunicat. & ex 11 quæst 3. de quo latius dicimus tract. de excomm. disp. 3. dif. 2. id tamen intelligitur quo ad excommunicatos non toleratos, idest nominatim denuntiatos, aut eos qui notorie inciderunt in excommunicationem ob percussionem clerici, quia pro excõmunicatis toleratis licite offerri potest, vt dicimus in eadem disp. diffi. 4.

Obseruandum est, quod quamuis sacrificium Missæ nequeat offerri directe pro baptizatis præcisis ab Ecclesia; nec pro non baptizatis, quamuis cathecumenis oblatione ad illos directa, indirecte tamen potest oblatione directa ad Ecclesiam, nempe pro dilatatione, & pace Ecclesiæ pro sedando schismate, & pro salute verbi gratia Germaniæ, & etiam totius mundi quamuis sacrificium Missæ sic oblatum redundet in directe in bonum non baptizatorum, & baptizatorum ab Ecclesia præcisorum, quia eorum conuersione, & reductione Ecclesia pacificatur, melioratur, & propagatur de quo late in dicta disputatione.

(.*.)

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm Sacrificium Missæ possit pro omnibus defunctis offerri?

CIRCA damnatos non defuerunt, qui olim existimauerint sacrificium Missæ pro illis valide, & licite offerri: validè quia eis potest prodesse, vt æterna pœna minus impatienter sustineatur, & vt tolerabilior fiat: & licite, quia id non est prohibitum, quibus maximè fauet Glos. in can. *Tempus* 13. quæstione 2 dum ait orationem, & eleëmosynam prodesse damnatis mediocriter malis, vt mitius in inferno puniantur, quod multo melius attribueret sacrificio Missæ. Et id tradere videtur Augustin. in Enchir. cap. 120. & refertur in dicto canone *Tempus*, dum ait sacrificium Altaris, & eleëmosynarum prodesse non valdè malis, vel vt sit plena remissio, vel vt tolerabilior fiat ipsa damnatio. *Gloss. Augustin.*

Nihilominùs Theologi constanter docent sacrificium Missæ, nec validè, nec licitè posse pro damnatis offerri: quod autem id non liceat dicitur in can. *Pro obeuntibus* 13. quæstione 2. & id indicat Gregor. libro 4. dialog. cap. 40. dum ait non esse licitum pro damnatis orare, quia eadem omnino est ratio. Imò maior, vt etiam non sit licitum pro illis sacrificium offerre: & ratione probatur, quia sacrificium Missæ ad nihil potest prodesse damnatis, quia non sunt in statu adipiscendi nouam misericordiam; sed patiendi rigorosam vindictam, quia in inferno nulla est redemptio, & misericordia, de quo latius dicitur in tract. de Suffragijs, aut in tract. de Nouissimis. *Greg.*

Augustinus verò nullatenus fauet aduersarijs, quia nomine damnationis, dum ait sacrificia prodesse, vt tolerabilior fiat ipsa damnatio; non intelligit pœnam æternam inferni; sed pœnam purgatorij, quæ sacrificijs, aut omnino tollitur; aut remissione alicuius partis pœnæ fit tolerabilior.

Vnde per non valde malos intelligit eos, qui evita decesserunt non plene extincto reatu pœnæ.

Circa beatos primò conueniunt Theologi sacrificium Missæ offerri non posse, vt beatis remittatur culpa, nec pœna aliqua, vt patet; nec vt in eis augeatur gratia habitualis, nec gloria, quia totam, quam habituri sunt habent ab ingressu gloriæ.

Secundò conueniunt posse Deo sacrificium Missæ offerri, vt ipsi gratias agamus pro beatorum victorijs, vt dicitur in Trident. sess 22. cap. 3. & pro beatitudine ipsis collata, quod est quodammodo pro ipsis sacrificium offerri, quia sacrificio ea intentione oblato beati quodammodo recompensant, vel nos loco illorum, pro beneficijs à Deo acceptis, ac proinde vnum ex fructibus sacrificij quodammodo participant. *Tertul.*

Tertiò conueniunt sacrificium Missæ offerri posse in honorem, & gloriam beatorum, & de facto sic offertur, vt constat ex Missa Latina, dum in eius officio dicitur; quam tibi offerimus in honorem Beatæ Mariæ, & omnium sanctorum, vt illis proficiat ad honorem. Dicitur autem offerri in honorem, & gloriam sanctorum, tùm quia in officio Missæ multis modis illos commemoramus præsertim à Deo petentes, vt faciat eos suis intercessionibus nos adiuuare, & per eorum merita à Deo multa beneficia petentes, quo non parum eos honoramus, & glorificamus, tùm etiam quia actione ipsa sacrificij auxilia gratiæ à Deo nobis, & alijs impetramus, vt sanctos honoremus, & glorificemus, quamuis hoc non tam sit pro sanctis sacrificium offerri, quam pro nobis.

Ita tamen in Ecclesia offertur sacrificium Missæ in honorem, & gloriam sanctorum, vt non ipsis; sed soli Deo offeratur; vt aduertit Trident. capite illo 3. ac proinde soli Deo templa, & altaria erigantur, vt in eis soli Deo, non sanctis sacrificium offeratur: id tamen non tollit, quin templa, & Altaria in honorem beatorum erigantur, & illis dicentur, vt in sacrificio in illis oblato, sancti prædictis modis inuocentur, & commemorentur, & hoc posteriori modo, & fine fit in Ecclesia, non priori modo, vt

Kem-

Kemnitius falso imponit Ecclesiæ: quod verò sanctos in officio Missæ inuocare, & commemorare, vt fit in Ecclesia, non sit reprehensione dignum, sed potius laudabile constat ex patribus, & ex vsu Ecclesiæ, & ex ratione, vt videri potest apud Bellarmin. libro 2. de Missa capite 8. vbi etiam obiectiones Kemnitij contra consuetudinem hanc dissoluit.

Circa defunctos baptizatos in purgatorio existentes conueniunt Catholici sacrificium Missæ posse pro eis offerri, & eis maximè prodesse ad remissionem pœnæ, (ac proinde, vt citius beatitudinem adipiscantur) vt definitur in Trident. sessione 22. capite 2. & canone 3. & constat ex perpetua Ecclesiæ traditione; quod etiam expresserunt Augustin. de verbis Apost. serm. 32. Chrysost. homil. 3. epist. ad Philip. & homil. 69. ad populum Antiochenum. Cyprian. libro 1. epist. 9. Epiphan. hæresi. 75. Euseb. libro 4. de Vita Constanti capite 71. & Cyrill. catechesi 5. pro defunctis verò non baptizatis nequit adhuc valide offerri, & multo minus quam pro non baptizatis viuis, nisi quoad valorem, & meritum ipsius operantis, seu sacrificantis; sicut quodlibet aliud opus bonum eo modo, quo difficultate præcedenti diximus posse offerri pro non baptizatis viuis.

Trid. *Augustin.* *Chrysost.* *Cyprian.* *Epiphan.*

DISPVT. III.

De virtute, & effectibus Sacrificij Missæ.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm remissio peccati mortalis quoad culpam sit effectus sacrificij Missæ?

CONVENIVNT Catholici virtute sacrificij Missæ peccata mortalia quoad culpam remitti. Est tamen difficultas circa modum, quo virtute illius remittantur, an scilicet immediatè, an tãtum mediatè.

Alb. Pig. Alber. Pigius controu. 5. & nonnulli Recentiores docent virtute sacrificij Missæ immediatè, & proximè remitti peccata mortalia quoad culpã, & infundi gratiam habitualem ei, pro quo offertur; sicut virtute sacramenti Pœnitentiæ: ad id tamen requirunt in eo, pro quo of-
Gasp. Ca. fertur attritionem de illis, quod probabile censet Gasp. Casalius lib. 2 de Sacrif. Missæ, & indicare videtur Trid. sess. 22 c. 2. dum de sacrificio Missæ loquens ait: *Sacrificium istud verè propitiatorium esse, per ipsumq; fieri, vt si contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus misericordiam consequamur, & gratiã inueniamus in auxilio opportuno. Huius quippè oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens crimina, & peccata etiam ingentia dimittit.* Et id tra-
Martial. dere videntur Martialis in epist. ad Burdegalenses cap. 3.
Alexan. Alex. 1. in epist. 1. decretali c. 4. Ambr. 1. Offic. c. 48. Hier.
Ambr. epist. 146. Cyr. Hierosolym. cathes. 5. & Iul. Papa in epist.
Hieron. ad Episcopos per Ægyptum, & refertur in can. *Cum omne*
Cyr. Hie. *crimen* de Consecrat. d. 2. dum ab ipsis remissio peccato-
Iul. Pap. rum tribuitur sacrificio Missæ.

Et

Et ratione probatur, quia in Eucharistia potior est ratio sacrificij, quam sacramenti, quia ratio sacrificij in oblatione posita est; ratio vero sacramenti ad vsum refertur, sed Eucharistia quatenus est sacramentum immediate confert primam gratiam habitualem, & remissionem mortalium attrito, qui bona fide se existimat contritum, ergo idem etiam operatur quatenus est sacrificiū adhuc in eo, qui sciēter est tantum attritus, quia Eucharistia quatenus est sacrificium instituta est ad remittenda peccata mortalia, non vero quatenus est sacramentum.

Sanctus Thomas vero in 4. d. 12. quæst. 2. A 2. ad 4. Vazquez disp. 228. Soarez disp. 79. sect. 3. Ægidius A. 1. dub. 8. & communiter Theologi docent virtute sacrificij Missæ non remitti immediate peccata mortalia, quo ad culpam, sed tantum mediate, quia scilicet virtute illius impetrantur auxilia medijs quibus acquiritur remissio, & iustificatio à mortalibus, quod significat Tridentin. capit. illo 2. illis verbis. *Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens crimina, & peccata, etiam ingentia dimittit.* Quibus verbis satis significat Deum virtute sacrificij Missæ remittere mortalia concedendo auxilium gratiæ ad pœnitentiam (siue sacramentum, siue perfectam contritionem) media qua remittantur peccata: quod etiam superius expresserat illis verbis. *Per ipsumque fieri, vt si contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno*: Quibus verbis satis exprimit per sacrificium Missæ nos consequi misericordiam, & remissionem peccatorum medijs auxilijs, si pœnitentes quamuis solum attriti, seu imperfecte contriti simus. Ex quo patet ad testimonium Tridentin. pro aduersarijs adductum: & id ratione ab absurdis desumpta probatur, quia primo sequeretur eum pro quo sacrificium offertur posse in somnis iustificari à mortalibus, si ante somnum habuit attritionem eorum, & pro eo in somnis existente sacrificium offeratur: id autem nimium est concedere sacrificio Missæ, quia vix conuenit sacramentis. Secundò sequeretur sacramentum pœnitentiæ, nec iure, nec in voto esse medium necessa-

S. Thom Vazq. Ægidius. Soar.

rium in baptizatis ad remissionem mortalium, quia hæc fieri potest medio sacrificio in quo, nec sacramentum Pœnitentiæ, nec eius votum continetur: quibus accedit, quod absq; firmo fundamento prædictus modus remittendi mortalia, & iustificandi ab illis tribuitur ei, quod non est sacramentum.

Patres ergo pro aduersarijs adducti solum affirmant sacrificio Missæ remitti peccata, quia tamen non dicunt immediatè, & proximè, exponendi sunt, sicut Trid. mediatè & remotè.

Ad rationem verò negamus in Eucharistia rationem sacrificij esse perfectiorem ratione sacramenti (imò potius est imperfectior) & etiam negamus Eucharistiam, vt sacramentum, à mortalibus immediatè iustificare: & quamuis vtrumque esset verum non concluderetur intentum aduersariorum, quia ex eo non conuinceretur sacrificium Missæ fuisse institutum ad sic iustificandum, quia duobus illis existentibus potuit Christus non instituere sacrificium Missæ ad id.

Addimus, in quo Theologi conueniunt remissionem mortalium, quæ fit virtute sacrificij Missæ impetrando auxilia efficacia ad id non esse certam, & infallibilem, quamuis offeratur pro rectè disposito, quia ad id nullum est sufficiens fundamentum. Accedit quod perseuerantia est effectus Eucharistiæ, vt sacramenti non minus, quã dicta remissio mortaliũ est effectus ipsius, vt sacrificij: perseuerantia autẽ non cõceditur infallibiliter digne suscipientibus sacramentum Eucharistiæ; ergo nec dicta remissio eis, pro quibus offertur sacrificium Missæ. Vnde medio sacrificio Missæ non conceditur infallibiliter auxilium efficax ad id medio, quo fiat dicta remissio, quia auxilio efficaci concesso dicta remissio fit certò, & infallibiliter: quod autem dicta remissio sit effectus sacrificij Missæ ex institutione Christi, & ex opere operato non sufficit, vt sit infallibilis, vt dicemus.

Sed an impetratio auxilij tantum sufficientis ad eam remissionem sit etiam effectus sacrificij Eucharistiæ parui momenti est: credimus tamen non esse effectum illius; si-

cut

cut nec impetratio auxilij tantum sufficientis ad perseuerandum est effectus Eucharistiæ, vt sacramenti: quia non satis apte institueretur peculiare instrumentum, quo applicarentur merita Christi ad auxilium, quod nullum est habiturum effectum, quamuis non sit habiturum ex defectu illius cui datur, & non ex defectu ipsius auxilij: & id quoad impetrationem auxilij medio sacrificio Missæ indicat Trident. cap. illo 2. dum assignans prædictum effectum sacrificio Missæ, ait, per ipsumque fieri, vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno, id est efficaci, & etiam dum subdit. Huius quippè oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata, etiam ingentia dimittit: quia Deus donum pœnitentiæ non concedit absque auxilio efficaci, etiam quoad impetrationem auxilij ad perseuerandum medio Sacramento Eucharistiæ, id etiã indicat sess. 13. capite 2. dum ait Christum voluisse Eucharistiam sumi tanquam antidotum, quo à peccatis mortalibus præseruemur: præseruamur autem auxilio efficaci, & non auxilio tantum sufficiente. *Trident.*

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm remissio venialium sit effectus sacrificij Missæ?

CONVENIVNT Theologi virtute sacrificij Missæ, etiam remitti peccata venialia quoad culpam, quod significat Trid. sess. 22. c. 2. dum ait per sacrificium Missæ peccata etiam ingentia dimitti, quia particula *etiam*, supponit etiam minora, & minima peccata dimitti. Et quidem nullum est instrumentum ad remissionem mortalium institutum quod etiam non sit ad remissionem venialium. *Trid.*

Est tamen difficultas, an remittantur immediate, an mediante impetratione auxiliorum.

Canus. Cord. Valen. Henriq. Pe. Nau.

Canus 12. de Locis c. 13. ad 3. Corduba lib. 2. q. 3. notabili 4. Valent. disp. 6. q. 11. puncto 1. §. 22. Henriq. lib. 9. cap. 13. & Petrus Nauarra lib. 2. cap. 2. n. 354. docent peccata venialia immediatè remitti per sacrificium Missæ, sicut per sacramenta, quia per sacramentalia, vt per aquam benedictam immediatè remittuntur; ergo multo melius per sacrificium Missæ.

Vazq. Soar. Azor. AEgid. Laym. Bonac. Adam. Trid.

Vazq. verò disp. 228 cap. 3. Soar. disputat. 79. sect. 5. Azor lib. 10. cap. 20. q. 4. Ægid. art. 1. dub. 8. n. 136. Laym. c. 1. n. 5. Bonac. punc. 3. & Adam. q. 9. dub. 4. docent, & meritò venialia non remitti immediatè per sacrificium Missæ; sed tantum mediatè media scilicet impetratione auxiliorũ gratiæ ad contritionem perfectam, vel ad receptionem sacramenti Pœnitentiæ. Quod indicat Trid. c. illo 2. dum non tantum supponit per sacrificium Missæ, etiam remitti veniale, sed etiam tradit modum, quo id fiat nempè, quia Deus concedit gratiam, & donum pœnitentiæ. Et ratione probatur, quia nullum est firmum fundamentum ad tribuendam dictam virtutem immediatam ei, quod non est sacramentum.

Addimus remissionem venialium, quæ fit virtute sacrificij Missæ non esse certam, & infallibilem, quia ad id nullum est firmum fundamentum, cui non obstat, quod fiat ex institutione Christi, & ex opere operato, vt dicemus diff. 6.

Ad fundamentum aduersariorum negamus per sacramentalia remitti immediate venialia.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm augmentum gratiæ habitualis sit effectus sacrificij Missæ?

CONVENIVNT Theologi augmentum gratiæ habitualis esse effectum sacrificij Missæ, si pro iustis offeratur, quia si peccatoribus impetratur remissio mortalium, & iustis remi-

ſsio venialium; non eſt mirum, quod impetretur augmentum gratiæ habitualis iuſtis, pro quibus offertur; præſertim quod remiſsio venialium non fit abſque augmento gratiæ habitualis collato intuitu attritionis de illis, aut abſque contritione perfecta intuitu cuius, etiam confertur augmentum dictæ gratiæ.

Eſt tamen difficultas, an id fiat immediatè, ſicut per ſacramenta, an tantum mediatè.

Petrus Sotus de Inſtitut. Sacerd. lect. 7. de Euchariſtia, & Dominicus Sotus in 4. diſtinct. 13. quæſtione 2. artic. 1. docent id fieri immediatè, quia non videtur minor virtus ſacrificij, quam ſacramentorum. *Pet. Sot. Do. Sot.*

Soarez diſputatione 79. ſectione 4. Vazquez diſputatione 228. & Ægidius articulo 1. dubio 8. numero 131. docent id non fieri immediatè; & meritò; quia nullum eſt firmum fundamentum ad attribuendam eam virtutem ſacrificio Miſſæ. Et ſpecialiter, quod non habeat virtutem conferendi immediatè augmentum grariæ eis, pro quibus offertur probatur, quia alias in adulto dormiente poſſet augeri, ſi pro eo, quando dormit offeratur, & etiam poſſet augeri in paruulo baptizato, ſi pro eo offeratur, quod eſt nimium concedere ei, quod non eſt ſacramentum. *Soar. Vazq. Henriq. Azor. AEgid.*

Ex eo ergo iuſtis augetur iuſtitia, & gratia virtute ſacrificij Miſſæ, quia virtute illius conferuntur illis auxilia efficacia ad opera bona, quibus creſcant in iuſtitia, & gratia: augmentum tamen iſtud ſic mediatè collatum, etiam ſi ex opere operato conferatur; non tamen certo, & infallibiliter, quia ad hoc nullum eſt firmum fundamentum.

***

DIFFI-

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm remissio pœnæ temporalis sit effectus sacrificij Missæ?

CONVENIVNT primò catholici virtute sacrificij Missæ pœnam temporalem restantē post remissionem culpæ remitti iustis, tàm viuis, quā defunctis, quod definitur in Trid. sess. 22. c. 2. vbi etiā dicitur id ex Apostolica traditione constare. Idē definitur can. 3. & sess. 25. c. 1. & sane cum in Ecclesia sacrificium istud semper fuerit pro pœnis iustorum viuorum, & defunctorum oblatum, negari nequit illis ad pœnæ remissionem prodesse. *Trident.*

Conueniunt secundò Theologi virtute sacrificij Missæ dictam pœnam temporalem immediate remitti. Quod indicatur in Trident. sess. 22. cap. illo 2. dum postquam dixit Deum sacrificio Missæ placatum ingentia peccata remittere, gratiam, & donum pœnitentiæ concedendo (quo satis indicat culpas mediate remitti) absolute, & absque vlla limitatione subdit sacrificium Missæ pro pœnis offerri, imò addit, *& pro satisfactionibus*, quo non leuiter indicat sacrificium Missę substitui pro operibus satisfactorijs, quia aliomodo nō offertur pro satisfactionibus, ac proinde immediatè virtute illius pœnas immediate remitti sicut satisfactionibus extinguntur. Et quidem si immediate non prodesset ad remissionem pœnarum, eas, & quodcumque aliud æquiualens excusando, sed tantum mediate impetrando auxilia ad opera satisfactoria, parum ad remissionem pœnarum prodesset, quia pœnæ alias, etiam si sacrificium non offeratur, operibus satisfactorijs extinguntur. Accedit quod defunctis nequit aliomodo ad remissionem pœnarum prodesse, vnde etiam eodē modo proderit viuis. *Trident.*

Est tamen difficultas, an pœnarum remissio certò, & infallibiliter fiat medio sacrificio Missæ.

Circa

Circa quam conueniunt communiter Doctores virtute sacrificij Missæ certò, & infallibiliter remitti pœnas viuis iustis, & meritò, quia maximè conueniens est, sacrificium Missæ, quod institutum est à Christo instar sacramenti tanquam causa particularis applicatiua fructus suæ passionis, habeat fructum aliquem infallibilem, sicut habent sacramenta, instar quorum institutum est: nullus autem alius ei potest commodius attribui, quàm remissio dictarum pœnarum, & quia est effectus immediatè ab ipso proueniens, & quia nullum alium infallibilem agnoscitur habere, & quem nullis alijs commodius tribuit, quam viuis, quia remedia particularia præcipuè sunt pro viuis à Christo instituta.

Punctum ergo difficultatis in eo est, an sacrificiũ Missæ certò, & infallibiliter prosit iustis defunctis ad pœnarum remissionem.

Sotus in 4. dist. 13. quæst. 2. art. 1. Canus 12. de locis cap. 3. & Corduba lib. 1. q. 3. docent sacrificium Missæ non semper, & infallibiliter prodesse defunctis ad dictum effectũ sed prout Deo placuerit, quia indulgentiæ tantum pro sunt defunctis hoc modo; ergo etiam eo tantum modo illis prodest sacrificium Missæ. *Sotus. Canus. Cord.*

Vazquez vero disp. 228. cap. 4. Soarez disp. 79. sect. 1. & communiter Theologi docent sacrificium Missæ pro defunctis iustis oblatum, eis semper, & infallibiliter prodesse ad remissionem pœnæ temporalis, & meritò; quia sacrificium Missæ institutum fuit à Christo ad remissionem pœnæ, tàm pro viuis iustis, quàm pro defunctis. Ergo sicut viuis prodest certo, & infallibiliter, ita etiã defunctis, quia eadem est pro vtrisque ratio; & nullum inter vtrosque quoad dictum effectum agnoscitur discrimen. *Vazq. Soar.*

Vnde quamuis verum esset indulgentias defunctis applicatas, non certò, & infallibiliter illis prodesse, sed pro arbitrio Dei, non esset idem dicendum de sacrificio Missæ pro illis oblato ob discrimen inter indulgeentias, & sacrificium Missæ, quia si indulgentiæ non prodessent illis certò, & infallibiliter, ideo esset quia Ecclesia ex cuius authoritatæ indulgentiæ applicantur nullam habet in

defun-

defunctos iurisdictionem, vt ipsis possit per modum absolutionis indulgentias applicare, sacrificium verò Missæ à Christo, qui etiam habet iurisdictionem in defunctos, fuit etiam pro illis ad remissionem pœnæ institutum, & ideo illis, sicut etiam viuis certo, & infalibiliter prodest.

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm sint alij effectus sacrificij missæ?

CONVENIVNT Theologi sacrificiũ Missæ non tantum prodesse ad impetrationem auxiliorum, ad vincendas tentationes, & ad perseuerandum in gratia, & ad alia bona spiritualia, quibus egemus, vt ad gloriã perueniamus, sed etiã ad impetrationẽ bonorũ tẽporaliũ, vt victoriæ pacis, salutis fructus terræ, & aliorũ, quatenus spiritualibus deseruire possunt. Quod satis indicat Trident. sess. 22. cap. 2. & can. 3 dum ait sacrificium Missæ offerri non tantum pro pœnis, & pro satisfactionibus, sed etiam pro alijs necessitatibus, & id significãt Cyrillus Hierosol. Catechesi 5. Chrysost. homil. 77. in Ioannem Aug. lib. 22. de ciuit. Dei cap. 8. & plures alij Patres.

Trid.

Cyril. Chrysost.

Addimus sacrificium Missæ prodesse ad impetrationem bonorum temporalium, quatenus spiritualibus deseruire possunt, quia sicut Christus non fuit mortuus pro temporalibus, absq; respectu ad spiritualia; ita etiam sacrificium Missæ, quod institutum fuit à Christo, vt instrumentum peculiare applicationis fructuum suæ passionis, non fuit institutum ad impetrationem temporalium, nisi quatenus ad spiritualia possunt conducere.

Obseruandum tamen est prædictos effectus non certo & infallibiliter obtineri virtute sacrificij Missæ, etiam si expediant ei, pro quo offertur, quia ad dictam infallibilitatem nullum habemus sufficiens fundamentum.

(∴)

DIF-

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm omnes effectus Sacrificij Missæ supra memorati dicendi sint ex opere operato?

CONVENIVNT Theologi sacrificium Missæ, vt bene moraliter factum à Sacerdote habere vim ex opere operantis ad omnes memoratos effectus, quia vt sic factum à Sacerdote est opus bonum, ac proinde meritorium pro se, & pro alijs, præsertim si fiat à Sacerdote iusto. Addimus vt bene moraliter factũ à Sacerdote habere vim ex opere operantis ad omnes dictos effectus, quia comparatum cum tota Ecclesia non habet vim ex opere operantis ad illos, vt aduertit Vazq. disp. 229. c. 2. quia non fit ab Ecclesia (ac proinde, nec est opus moraliter bonum Ecclesiæ) quia tota Ecclesia non exercet opus sacrificij, nec aliter concurrit ad illud, alias omnes iusti sibi mererentur de condigno vitam æternam per sacrificium factum à Sacerdote, quia per omne opus bonum, ad quod ipsi aliquomodo concurrunt, merentur de condigno vitam æternam: fatemur vim impetrandi, quæ in sacrificio ex opere operantis reperitur ipsi non tantum prouenire ratione personæ particularis, seu priuatæ Sacerdotis, sed etiã dignitatis Sacerdotalis, quia vt idem Vazquez aduertit Deus etiam ad eam dignitatem attendens solet Sacerdotes exaudire, ita vt aliquid concedat, quod ratione personæ priuatæ Sacerdotis non concederet, præsertim quando Sacerdos est in statu peccati. *Vazq.*

Ita tamen in Sacerdote est dicta duplex ratio impetrandi rem vi personæ particularis, & dignitatis Sacerdotalis, vt quo Sacerdos fuerit sanctior eo opus sacrificij sit magis impetratorium, quasi intensiue ratione personæ particularis, quia vt definit Alexander Papa epistol. 2. & refertur in can. *ipsa Sacerdotes* 1. quæstion. 1. *quanto digniores fuerint* *Alex. P.*

(sub-

(subintellige Sacerdotes) *tantò facilius pro necessitatibus, pro quibus clamant, exaudiuntur*: & quo sanctior fuerit Ecclesia, id est, quo in ea fuerint plures, & magis sancti, eò opus sacrificij factum à Sacerdote, etiam sit magis impetratorium ratione dignitatis Sacerdotalis, qua in Ecclesia fulget, quia quo dignior est communitas, in quæ quis vt minister offert, & deprecatur facilius impetrat.

Est tamen difficultas, an in sacrificio Missæ sit vis ex institutione Christi, & ex opere operato ad omnes dictos effectus.

Circa hanc difficultatem omissis varijs modis dicendi Scoti quodlib. 20. indicantis sacrificium Missæ ad nullum effectum habere vim ex opere operato, & Soarez disputatione 79. existimantis habere vim ex opere operato ad aliquos, & non omnes effectus; dicendum est, vt optimè Vazquez disputatione 229 capite 2. Ægidius capite primo, dubio octauo, & Putean. articulo primo, dubio quinto, in sacrificio Missæ esse vim ex opere operato ad omnes suos suprà relatos effectus, quia sacrificium eriam operatur omnes dictos effectus, quia institutum est à Christo, vt ad ipsum factum, & exhibitum attendens Deus, quamuis alias malè fiat, & à malo Sacerdote, conferat omnes dictos effectus ei, pro quo offertur: ergo ad omnes habet vim ex opere operato. Consequentia patet; quia quod operatur ex institutione Christi, scilicet quia institutum est à Christo, non tantum operatur, quia habeat vim, seu valorem ex ipso operante, sed quia aliunde habet vim communicatam, nempè à Christo instituente: hoc autem est operari ex opere operato, vt ex terminis patet. Antecedens autem nempè sacrificium Missæ habere vim ad omnes dictos effectus, quia institutum est à Christo non attenta bonitate, & valore ipsi proueniente ab operante, constat ex Trident. sessione 22. capite 1. vbi dicitur: *Et hæc quidem illa munda oblatio est, quæ nullæ indignitate, aut malitia offerentium inquinari potest*: quod non dixit Trident. quia actio ipsa prauo aliquo affectu offerentium non possit fieri mala, quia verè fieri potest, sed quia nulla malitia offerentium amittere potest vim ad om-

Scot. *Soar.* *Vazq.* *Putean.* *AEgid.* *Trident.*

nes

nes suos effectus, quam habet ex institutione, quam Christus fecit in reuerentiam rei in ipso sacrificio oblatæ: & idem indicatur in eodem capite dum dicitur Christum reliquisse sacrificium, quo cruentum Crucis repræsentaretur, & quo virtus illius cruenti applicaretur. Christus ergo instituit sacrificium Missæ, vt medio ipso tanquam instrumento particulari, virtus suæ passionis nobis applicetur ad omnes effectus, qui medio ipso conferuntur, & specialiter, quod dicta virtus sacrificio Missæ ex institutione Christi conueniens, sit ad omnes effectus etiam ad eos, qui non conferuntur infallibiliter, & certò, significat Trident. quia postquam capite primo Sacrificio Missæ attribuit dictam vim ex institutione Christi, quam fecit in reuerentiam rei in illo oblatæ, postea capite secundo effectus illius enumerans non tantum enumerat remissionem peccatorum quoad pœnam, quæ certo, & infallibiliter conceditur, sed etiam impetrationem aliorum donorum, quæ non conferuntur certò, & infallibiliter: ideò autem effectus istos, qui non certò, & infallibiliter conferuntur, attribuimus virtuti sacrificij ex opere operato, quia quando conferuntur, verè conferuntur non tam attenta bonitate ipsa operis offerentis, quam attenta institutione Christi, vt non obstante malitia offerentis, nihilominùs prædicti effectus conferantur, vt significat Trident. capite illo secundo, quod autem non semper conferantur, non obstat, vt sint effectus ex opere operato, seu ex institutione Christi, quia Christus instituere potuit, vt medio sacrificio conferantur, vt Deo placuerit, sicut perseuerantia est effectus Eucharistiæ ex opere operato, quia est ex institutione Christi, & tamen non certò confertur.

Trident.

Trident.

* * *

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm Sacrificium Missæ sit infiniti valoris?

SVPPONIMVS valorem Sacrificij Missæ ex opere operantis, seu offerentis esse finitum, & limitatum, quia sacrificium, sicut quodcumque aliud opus bonum habet hunc valorem ex bonitate operis, & ex dignitate proximè sacrificantis; bonitas autem operis est finita, & limitata, & etiam dignitas Sacerdotis, qui est proximè sacrificans: est ergo difficultas de valore Sacrificij Missæ, quem habet ex institutione Christi, seu ex opere operato.

Duran. Maior. Gabr. Sotus. Bellar. Henr. Azor. AEgid. Bonac. Laym.

Duran. in 4. d. 45. q. 3. ad 3. Maior q. 2. Gabr. lect. 27. lit. K. Sot. lib. 9. de Iustit. q. 2. art. 2. concl. 2. Bellarm. lib. 2. de Missa c. 4. Henr. lib. 9. c. 19. Azor lib. 10. c. 2. q. 8. Ægid. art. 1. dub. 10. Bonac. disp. 4. quæst. vltima punct. 4. & Laym. tract. 5. cap. 1. docent valorem ex opere operato Sacrificij Missæ esse finitum, & limitatum: primò, quia si Sacrificium Missæ esset infiniti valoris, sufficeret vnum pro omnibus necessitatibus, ac proinde non esset necessarium illud repetere: ideò enim sacrificium Crucis non fuit repetitum, quia fuit infiniti valoris, & illo vno Christus consummauit sanctificatos, vt ait Paulus ad Hebr. 10.

Secundò, quia quamuis Sacrificium Crucis fuerit infiniti valoris quoad sufficientiam, tamen quoad efficaciam finite operatur per causas particulares, per quas applicatur, nempè per sacramenta, etiam Eucharistiæ, sed etiam applicatur per Sacrificium Missæ, tanquam per causam instrumẽtalem particularem: ergo Sacrificium Missæ etiam est finiti valoris, sicut sunt sacramenta.

Tertiò, quia si Sacrificium Missæ esset infiniti valoris, etiam si pro multis offerretur, non minus prodesset cuilibet, quàm si tantum pro quolibet offerretur, ac proinde Sacerdos vna Missa posset satisfacere pluribus, pro quibus eam celebrare debet.

Caiet.

Caiet. vero quæst. 7. art. 5. Sylueſt. verbo *Miſſa* quæſt 9. Canus lib. 12. de locis cap. 13. Petrus Sot. lect. 7. de Euchariſtia, Viguerius cap. 16. §. 3. Corduba lib. 1. q. 3. & Vazq. diſp. 230. docent valorem ſacrificij Miſſæ ex Chriſti inſtitutione, ſeu ex opere operato eſſe infinitum quamuis de facto, & in actu ſecundo finitum tantum effectum operetur, & mærito, quia valor ſacrificij Miſſæ ex opere operato tantus eſt & virtus, ſeu vis illius ex inſtitutione Chriſti ad operandum tanta eſt, vt quo maior eſt diſpoſitio, & deuotio erga ipſum ſacrificium, in eo pro quo offertur, eo maiorē fructum, & effectum cauſet, vt dicemus difficult. 12. ergo virtus ex inſtitutione Chriſti ipſi conueniens ad operandum eſt abſque fine, & limite, ſeu infinita: imò non tantum eſt virtus, & vis infinita in potentia, ſed etiam in actu, quia actu tanta in illo virtus reperitur, vt abſque additione nouæ virtutis ipſi facta poſsit maiorem, & maiorem effectum abſque limite producere: ex infinitate autem in potentia effectus optimè deducitur infinitas in actu virtutis in cauſa, vt oſtendit Vazq. 1. part. diſp. 103. cap. 2. & eadem ratione conſtat etiam ſacramenta habere virtutem infinitam in actu, quia quo in ſuſcipientibus eſt maior diſpoſitio, eo maiorem effectum cauſant.

Caiet.
Sylueſt.
Canus.
Sotus.
Cord.
Vazq.

Eſt tamen diſcrimen inter ſacramenta, excepto Euchariſtiæ, & ſacrificium Miſſæ, quod ſacramenta, excepto Euchariſtiæ, tantum habent virtutem ad cauſandum maiorem effectum, & maiorem quoad intenſionem, non tamen maiorem, quoad extenſionem, nempe ad effectum in pluribus, & in pluribus hominibus cauſandum, quia idem ſacramentum, excepto Euchariſtiæ, nequit in pluribus operari, quia nequit vnum à pluribus recipi: ſacrificium verò non ſolum habet valorem, & virtutem ad cauſandum maiorem, & maiorem effectum quoad intenſionem in eodem homine, ſed etiam ad cauſandum maiorem, & maiorem quoad extenſionem, nempe in pluribus, & in pluribus hominibus, vt poſtea dicemus: & negari nequit quoties plures, & plures, pro quibus offertur, ſunt ipſi Sacerdotes offerentes, quia quoties plures, & plures Sacerdotes accedunt cum Epiſcopo ad offerendum, idem ſacrificium Miſſæ

pro se ipsis, eo etiam in omnes ipsos operatur, & non minus in quemlibet, quam in vnum tantum, quando vnus tantum, qui sacrificat, offert pro se ipso solo, aliàs minor fructus obueniret cuilibet, quando plures simul idem numero sacrificium offerunt pro se ipsis, quod dici non potest: excipimus Sacramentum Eucharistiæ à dicto discrimine, quia contingere posset, vt idem à pluribus reciperetur, vt si ab vno recepta formula euomatur postea recipiatur ab altero.

Ad primam ergo rationem aduersariorum respondemus sacrificium Missæ esse infiniti valoris, seu infinitæ virtutis; aliter tamen, quam sacrificium Crucis, quia hoc est infiniti valoris per modum meriti, & pretij, & ex opere operantis, & ideò quamuis intuitu illius plura, & plura, & maiora, & maiora dona conferantur, manet in exhaustum, vt ita intuitu illius possint noua, & maiora dona conferri, quia meritum illius manet amplius remunerabile, & ob id non est necessarium, quod repetatur: sacrificium verò Missæ, quamuis sit infiniti valoris, & infinitæ virtutis quoad sufficientiam, non tamen per modum meriti, & ex opere operantis, sed tantum vt causa instrumentalis particularis applicans in actu secundo fructum sacrificij cruenti Crucis, seu Passionis Christi, & quia de facto, & in actu secundo nunquam applicat, nisi fructum finitum (etiam quando offertur pro disposito, cui applicat maiorem, & maiorem iuxta proportionem dispositionis ipsius, quia dispositio semper est finita) & non nisi semel, ideò vt nouum, vel vt maiorem fructum applicet, necessarium est, quod repetatur.

Ad secundam concedimus sacrificium Crucis quoad efficaciam finitum tantum effectum operari per sacramenta, & per sacrificium tanquam per causas particulares, quia tamen sacramenta, & sacrificium Missæ ex Christi institutione eo plus operantur, quasi intensiuè, quò meliorem inueniunt dispositionem, ideò habent valorem infinitum, & virtutem infinitam, quasi intensiuè ex institutione Christi, seu ex opere operato ad applican-

dum

dum fructum sacrificij Crucis, quamuis de facto, & in actu secundo tantum applicent finitum ex defectu dispositionis, vel quia nulla est dispositio in eo, pro quo offertur, aut quia si est, semper est finita: & quia sacrificium Missæ etiam habet, quod possit pluribus, & pluribus prodesse, si pro pluribus, & pro pluribus offeratur, ideò etiam habet valorem, & virtutem quasi extensiuè infinitam, non subiectiuè, & formaliter infinitam, sed tantum obiectiuè, quæ absolutè non dicitur infinita; calor enim vt vnum, quamuis possit in infinitis subiectis, si ipsis applicetur, calorem extensiuè infinitum producere, non tamen dicitur infinitus adhuc extensiuè, quia formaliter, & subiectiuè non est talis.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm sacrificium Missæ pluribus, quamuis non sacrificantibus applicatum, ita singulis prosit, ac si paucioribus applicaretur?

CONVENIVNT communiter Doctores sacrificium Missæ quoad fructum ex opere operantis minus prodesse singulis, quando pro pluribus offertur, ac quando offertur pro paucioribus. Ita Vazq. disputatione 231. num. 19. & Azor libro 10. cap. 21. quæst. 2. Et meritò, quia opus eatenus vi sua, & quatenus est opus operantis proficit, & impetrat, quatenus est bonum, & aliquando etiam, quatenus à tali persona sancta elicitum, quia ratio, seu vis illius ad merendum, & impetrandum in sua bonitate fundatur, & aliquo modo in sanctitate personæ: ergo ex se, & vi sua non magis proficit, & impetrat, quando pro pluribus offertur, ac quando offertur pro paucioribus, non solùm quando opus aliàs est infinite dignum, sed etiam, quando tantum *Vazq.* *Azor.*

est finite bonum, & dignum quia etiam quando tantum est finite bonum, & dignum etiam si pro pluribus offeratur, non crescit in dignitate, sicut nec in bonitate, nec in sanctitate personæ operantis, ergo sacrificium Missæ ex se quatenus est opus bonum, & dignum minus proficit, & impetrat singulis, quando pro pluribus fit, quia tunc donum finitum, & limitatum, quod meretur, & impetrat inter eos plures diuiditur, ac proinde singulis minus obuenit, quam si inter pauciores diuideretur. Vnde opus vt dignum, & meritorium, & impetrans proportionem habet cum dono, siue donum vni tantum, siue pluribus conferatur, in quo causa hæc moralis, & meritoria differt à causis naturalibus, verbi gratia ab igne, quia iste tantum calorem producit in singulis lignis, quando in pluribus sibi applicatis producit, ac quando in vno tantum: & ob rationem dictam hoc, quod dictum est de opere sacrificij quoad fructum ipsius, vt est opus operantis, dicendum etiam est de orationibus, & alijs bonis operibus, quod minus proficiant singulis, quando pro pluribus offeruntur, in quo etiam Doctores communiter conueniunt.

Est tamen difficultas de sacrificio Missę quoad fructum ex opere operato, seu ex institutione Christi, an quoad illum non minus proficiat singulis quãdo pro pluribus offertur, ac quando pro paucioribus, vel pro vno tantum.

Bonauen. Ricar. Bellarm. Palud. Sotus. Couar. Soar. AEgid. Laym. Bonac.

Bonauent. & Ricard. in 4. dist. 45 art. 2. q. 3. Durand. q. 3. Palud. q. 2. art. 1. Sor. lib. 9. de iustit. q. 2. art. 2. concl. 3. Couar. in capit. *alma mater* 1. part. §. 5. num. 9. Soarez disp. 79. sect. 12. Ægidius artic. 1. dub. 10. Layman. capit. 1. & Bonac. quæstione vltima puncto 4. docent sacrificium Missæ pro pluribus oblatum minus prodesse singulis quoad fructum ex opere operato, quam si offerretur pro paucioribus. Primò à priori, quia quamuis valor sacrificij Missæ sit infinitus, effectus tamen, & fructus illius ex opere operato semper est finitus. Ergo inter plures diuisus minor est in singulis, ac quando inter pauciores diuiditur ergo quando pro pluribus offertur minus proficit singulis, ac quando offertur pro paucioribus, vel pro vno tantum.

Secun-

Secundò quia si sacrificium pluribus applicatum, ita singulis profit, ac si vni eorum tantum applicaretur frustra quis petit, vt pro ipso offeratur specialiter quia semper offertur generaliter pro ipso, & pro alijs fidelibus.

Tertiò, quia si id esset verum posset Sacerdos vna sola Missa pluribus satisfacere à quorum quolibet integrum stipendium accepit pro illa vna Missa.

Caietan. vero quæst. 79. artic. 5. Corduba lib. 1. quæst. 3. Petrus Sotus lect. 7. de Eucharistia, Petrus Nauarra lib. 2. capit. 2. num. 268. Ricardus artic. 16. & Vazquez disp. 231. docent sacrificium Missæ pro pluribus oblatum non minus prodesse singulis, quàm si pro paucioribus, & meritò, quia sacrificium institutum est à Christo, vt instar sacramenti effectum tribuat ei, pro quo offertur, siue generali, siue speciali intentione pro eo offeratur: sed sacrificiũ quando pro pluribus offertur, pro quolibet offertur integrum non minus quam si pro vno tantum offerretur. Ergo non minus proficit cuilibet, quam si pro eo tantum offerretur, sicut si idem sacramentum à pluribus reciperetur, vt contingeret, si quis post receptionem formulæ consecratæ eam euomeret, & ab altero reciperetur, quilibet non minorem fructum reciperet, quàm si solus reciperet, quia cuilibet recipiẽti integrum essentialiter sacramentum tantus fructus assignatur in quo sacrificium Missæ assimilatur causis naturalibus, v.g. igni, qui quando in pluribus subiectis sibi applicatis operatur, non minus operatur in singulis, quam si in vno tantum operaretur. *Caiet.* *Cord.* *Pet. Sot.* *Natar.* *Richard.* *Vazq.*

Ad primam ergo rationem aduersariorum concedimus effectum, & fructum sacrificij Missæ ex opere operato esse finitum, non tamen euenit minor in singulis in casu dicto, quia non diuiditur, sed numero multiplicatur (sicut calor ab eodem igne in pluribus lignis productus) in quo differt fructus iste ex opere operato à fructu ipsius sacrificij, vt operis operantis, & à fructu aliorum bonorum operum, quod fructus operis operantis, siue sacrificij, siue aliorum operum bonorum, vtpote præmium illius correspõdet, & commensuratur bonitati, & dignitati operis secundũ se, siue vni, siue pluribus applicetur; fructus vero ex opere

operato sacrificij Missæ correspondet ipsi sacrificio, prout institutio à Christo instar sacramenti, & causæ naturalis ad conferendum integrum fructum ei, cui integrè applicatur, & pro quo integrum offertur.

Ad secundam respõdemus, quod etiam si sacrificium, ita prosit singulis, quando pro pluribus offertur, ac si pro vno eorum tantum offerretur, nihilominùs non frustra, sed vtiliter petit, vt pro ipso specialiter offeratur: primò quia sic pro eo speciali intentione offertur, quæ plus prodest, quam generalis, vt dicemus difficultate 11. Secundò quia petitio est dispositio, vt petenti ratione petitionis detur maior fructus. Tertiò quia sententia nostra, quamuis sit probabilior; non tamen est certa, ac proinde est exposita periculo deceptionis, cui obuiatur oblatione tantum pro petente facta.

Ad tertiam respondemus, quod quamuis sacrificium Missæ pro pluribus oblatum non minus prosit ex opere operato singulis, quam si pro quolibet solo offerretur, nihilominus celebrans vna Missa non satisfacit pluribus, à quorum quolibet integrum stipendium accipit. Primò quia qui pro vna Missa integrum stipendium offert, absque dubio, & rationabiliter exigit, vt primo loco pro ipso solo offeratur, quia cum opinio nostra incerta sit, si ita non fiat, forte defraudabitur parte aliqua fructus, si etiam pro alijs primo loco offeratur. Secundò quia qui celebrat, nequit ratione contractus mutui absque iniustitia, nisi vnum integrum stipendium accipere, quia nequit nisi congruam sustentationem correspondentem dictæ celebrationi accipere, & ad eam sufficit vnum integrum stipendium, ac proinde quando pro pluribus primo offert sacrificium Missæ, nequit à quolibet illorum, nisi partem stipendij accipere, ita vt ab omnibus simul vnum tantum integrum stipendium accipiat.

Ægidius. Obseruandum est, vt optimè Ægid. celebrantem non teneri ad applicandum sacrificium, nisi quoad fructum ex opere operato pro eo à quo stipendium accipit; non verò quoad fructum ex opere operantis, nec alius exigitur nisi prior ille, alias non satisfaceret quando ex malo fine celebrat.

brat. Et ob eandem rationem credimus, non esse obligationem offerendi pro illo orationes, & alia quæ in Missa fiunt.

DIFFICVLTAS IX.

A quibus participetur fructus Sacrificij Missæ ex opere operato?

CONVENIVNT Doctores sacrificium Missæ ex opere operato proficere eis, pro quibus offertur: quamuis ipsi non sint offerentes, vt indicat Trident. sess. 22. cap. 2. dum postquam dixit per sacrificium Missæ fructus sacrificij cruenti Christi vberrime percipi, docet offerri pro viuis, & pro defunctis ad percipiendos eos fructus; sentit ergo sacrificium Missæ prodesse ex opere operato eis, pro quibus offertur, & etiam prodesse eis; quamuis non sint offerentes cum significet prodesse eis, pro quibus offertur absq; eorũ limitatione, & distinctione: & prodesse defunctis pro quibus offertur, & tamen defuncti pro quibus offertur non sunt offerentes. *Triden.*

Est tamen difficultas, an etiam prosit ex opere operato ipsis offerentibus, quamuis non offeratur pro ipsis.

Soar. disp. 79. sect. 8. docet sacrificium Missæ prodesse ex opere operato omnibus offerentibus, nempè Sacerdoti celebranti, & ministrantibus, & adstantibus, & alijs aliquo alio modo cooperantibus ad sacrificium, etiam si pro ipsis non offeratur, quia ex vna parte potuit à Christo pro offerentibus institui, ex eo solum quod sint offerentes, & ex alia parte, id est maximè consentaneum rationi; ergo credendum est sic fuisse à Christo factum, & institutum. *Soar.*

Vazq. verò disp. 231. c. 3. docet, & meritò non prodesse ex opere operato offerentibus ex eo, quod offerunt nisi etiam pro ipsis offeratur, quod supponunt, aut indicant communiter Doctores: & indicat Tridentinum cap. illo 2. dum tantum significat prodesse viuis, & defunctis pro quibus offertur, & ratione communi probatur, quia sacrificium *Vazq.* *Trident.*

Missæ institutum est instar sacramenti ad proficiendum ex opere operato; sacramenta autem non proficiunt ex opere operato, ipsis ministrantibus, & applicantibus illa, nisi etiam ipsis applicentur, & ab ipsis sumantur: ergo sacrificium Missę non proficit ex opere operato applicantibus illud, nisi etiam iſis applicetur, & pro ipsis offeratur.

Ad rationē ergo aduersariorum concedimus antecedēs quo ad vtramq; partem, nempe sacrificiū Missæ potuisse sic institui à Christo, & etiam id esse consentaneum, negamus tamen consequentiā, quia id potuisse fieri, & esse consentaneum non sufficit ad id affirmandum, & inferendū, quia etiā potuit fieri, & esset consentaneum quod Eucharistia, vt sacramentū proficeret administrantibus, quāuis non sumerēt, & tamen non fuit sic factum, & institutum, nisi pro sumentibus, quia eis solū applicatur; ac proinde sacrificiū eadē proportione solum proficit eis pro quibus offertur, quia eis solum applicatur.

DIFFICVLTAS X.

Vtrùm applicatio sacrificij Missæ fiat secundum intentionem debitam?

CONVENIVNT Doctores, quod quamuis non solum Sacerdos, sed etiam alij, nempe ministrantes, & adstantes, & stipendium tribuentes dicantur offerre sacrificiū Missæ: nihilominus ex sola intentione Sacerdotis, qui specialiter, & immediate offert, & ex sola applicatione ab ipso facta pēdere, quod sacrificium proficiat ex opere operato alijs, saltem non offerētibus (imo secundum nostram sententiam etiam ipsis offerētibus adhuc ipsi celebrāti) quia sacrificiū tantum prodest ex opere operato illi pro quo offertur, saltē quādo non est offerēs: quod autē sacrificium fiat, aut offeratur pro hoc, aut pro illo tantū pēdet à Sacerdote ergo ab eo solo dependet, quod prosit huic, aut illi saltē quando is pro quo offertur non est etiā offerens: cōsequentia probatur, & cōstat ex difficultate præcedēti: minor verò nempè, quod sacrificiū fiat pro hoc, aut

pro

pro illo tantũ pẽdeat à Sacerdote celebrante: probatur primò ex forma, qua ordinatur Sacerdos, nẽpè accipe potestatẽ offerendi sacrificiũ Deo, Missasq; celebrãdi, tã pro viuis, quã pro defunctis: quibus verbis satis significatur ipsi tãtum collatã esse potestatem offerendi pro alio. Secũdò ratione, quia sacrificiũ tantũ fit à Sacerdote, ab alijs verò si fit tantũ fit remote, quia eũ iuuant, aut inducũt ad sacrificandũ, ergo quod sacrificiũ, quod re ipsa immediatè tãtũ fit à Sacerdote, fiat pro hoc, aut pro illo tantũ pendet ex voluntate, & intentione Sacerdotis; non verò aliorũ offerentium, quamuis ab eis posit remote prouenire inducẽdo Sacerdotẽ, vt pro hoc, aut pro illo offerat: vnde quando plures Sacerdotes simul consecrant ad quẽlibet illorũ pertinet applicare sacrificiũ, prout à se factum, ac si quilibet solus consecraret, quia quilibet integre, & vt causa totalis cõsecrat: & quãdo vnus Sacerdos tantũ consecrat corpus, & postea alter defectum prioris supplens consecrat sanguinẽ adhũc posteriorẽ pertinet applicare sacrificium, quia iste solus, vtpotè perficiens essentialiter sacrificium dicitur sacrificare, & ideò non tenetur intentioni prioris conformari: & ob hanc rationem Sacerdos, qui facta cõsecratione corporis nondũ applicuit sacrificiũ potest ante consecrationẽ calicis applicare, quia cõsecratione calicis perficit sacrificium, & ideò tunc dicitur sacrificare, & qui consecrauit corpus intendens applicare sacrificiũ pro aliquo, si ante consecrationem calicis mutet intentionem applicandi pro alio, huic manet applicatũ, & prodest, non priori: & qui ante perfectam vtriusq; speciei consecrationem non applicauit sacrificium, iam non superest locus applicandi illud, quia cum iam sit factum, iam non potest fieri ex intentione applicandi illud.

Est tamẽ difficultas, an dicta applicatio sacrificij pro aliquo fiat à Sacerdote secũdũ intentionẽ, quã debet habere, aut ratione stipendij, aut ratione primissionis, aut ratione præcepti, aut aliũde? an verò solũ secundũ intentionẽ, quam re ipsa de facto habet, & elicit nõ curans de obligatione offerendi, qua tenetur pro hoc, aut pro illo, id est, an sacrificiũ prosit ex opore operato ei, pro quo Sacerdos debet illud offerre, an verò ei, pro quo de facto illud offert.

G. br. Gabr. lect. 26. docet sacrificium Missæ applicari, & prodesse secundum intentionem debitam; non verò secundùm habitam, & elicitam, quia Sacerdos eatenus habet potestatem applicandi sacrificium, quatenus est minister Christi; ergo nequit illud contra voluntatem Christi applicare; intentio autem quam habet contra obligationem, & debitum, non est iuxta voluntatem Christi, sed contra illam: non desunt, qui sententiam Gabr. veram existiment, quando Sacerdos tenetur ad applicādum illud pro aliquo ex præcepto superioris, quasi in eo casu volūtas superioris prævaleat, & vincat voluntatem Sacerdotis sibi subditi.

Vazq. Soar. Henriq. Laym. AEgid. Vazq. verò disp. 231. cap. 6. Soar. disp. 79. sect. 9. Henriquez lib 9. cap. 21. Ægid. art. 1. dub. 9. & Layman. cap. 2. docent sacrificium Missæ applicari, & prodesse secundùm intentionem, quam Sacerdos celebrans habet, & elicit, quamuis sit contra obligationem adhuc ortam ex præcepto superioris: & meritò, quia ita se habet minister sacrificij Missæ ad eius applicationem, sicut minister sacramentorum ad eorum administrationem, & applicationem; sed minister sacramentorum contra qualemcumq; obligationem, & præceptum administret, & applicet sacramenta, ita illa validè applicat, vt in subiecto, cui applicantur non habente obicē operentur ex opere operato; ergo & minister sacrificij Missæ, quamuis contra obligationem adhuc ex præcepto superioris ortam illud applicet, ita valide applicat, vt in eo cui applicatur, operetur; alias qui contra obligationem celebrandi pro aliquo in aliquo determinato die non celebraret pro illo, sed pro alio, non teneretur postea celebrare pro illo, pro quo celebrare tenebatur, & nō celebrauit, quia ratione intentionis debitæ fuisset applicatum pro illo, & ei pro fuisset.

Ad rationem verò concedimus Sacerdotem esse ministrum Christi, quoad applicationem sacrificij; & quatenus minister Christi habere potestatem ad applicandum sacrificium; negamus tamen non posse contra obligationem validè illud applicare, quia ita fuit institutus minister, vt ipsius voluntati fuerit commissa applicatio sacrificij, sicut & ipsa sacrificatio, seu consecratio independenter ab obliga-

tione,

tione, vt valide fiat: vnde quamuis minister sacrificet, & sacrificium applicet contra voluntatem Christi, seu Dei in eo sensu, quia Christo, seu Deo displicet, quia facit contra obligationem, & peccat, non tamen contra voluntatem Christi, qua dictam applicationem commisit, quia eam commisit voluntati Sacerdotis independenter ab obligatione Sacerdotis; ac proinde superior nequit quoad validam applicationem voluntatem ministri sibi subditi vincere, quia nequit à ministro sibi subdito auferre potestatem ordinis, qua minister id potest validè pro sua voluntate.

DIFFICVLTAS XI.

Vtrùm applicatio, seu oblatio generalis Sacrificij Missæ eodem modo prosit, ac specialis?

OBLATIO illa dicitur specialis, quæ fit pro aliquo in se ipso; generalis verò quæ fit pro aliquo, vt contento in aliqua communitate, vt quando fit pro Collegio, aut pro Ecclesia, cuius est membrum, seu pars.

Supponimus Sacerdotem quoties celebrat offerre generaliter sacrificium pro omnibus baptizatis, viuis, & defunctis, & id facere debere, vt constat ex verbis Officij Missæ (quorum significationi debet intentionem suam accommodare) quæ continentur in oblatione verbali panis, & calicis, & in principio Canonis.

Conueniunt ergo Doctores applicationem, seu oblationem specialem sacrificij pro aliquo plus ei prodesse, quã generalem. Ita Sylvest. verò Missa 1. quæst. 9 Corduba lib. 1 quæst. 3. opin. 5. Azor lib. 10 c. 21. q. 3. & Vazq. disp. 231. c. 6. & meritò, quia specialis, & expressa applicatio sacrificij melior est, quam generalis, & confusa; ergo sacrificium priori modo applicatum, vtpotè melius applicatum ma- *Sylvest. Cord. Azor. Vazq.*

iorem

iorem fructum, & effectum ex opere operato causabit.

Et ob eandem rationem oratio pro aliquo specialiter, & expresse facta, seu applicata magis ei prodest ex opere operantis, quam si pro eo generaliter fieret, vt dicitur in Concilio Constantiensi sessione 8 dum damnatur error 19. Vviclephi dicentis, *Speciales orationes applicatæ vni personæ non plus prosunt eidem, quam generales cæteris paribus*; & ideò Ecclesia iudicans maiorem fructum ex sacrificio Missæ specialiter applicato oriri, instituit, vt pro aliquibus specialiter, & expresse offeratur.

DIFFICVLTAS XII.

Quæ dispositio necessaria sit in eo, pro quo sacrificium Missæ offertur, vt eius fructum ex opere operato percipiat?

SOLOS baptizatos esse capaces fructus sacrificij Missæ ex opere operato diximus disput. 2. diff. 4. & etiam eos, quamuis existentes in mortali esse capaces alicuius fructus nempè auxiliorum gratiæ, & aliquorum aliorum donorum conueniunt Theologi.

Est tamen difficultas, primò an existentibus in peccato mortali prosit ad remissionem pœnæ temporalis restantis post remissionem culpæ: circa quam conueniunt communiter Doctores non prodesse illis ad id: & meritò, quia non est credendum Christum instituisse sacrificium Missæ ad remittendam pœnam ex opere operato ei, qui nequit satisfacere pro illa; qui autem est in statu peccati mortalis nequit pro pœna aliqua satisfacere.

Ad remissionem ergo dictæ pœnæ temporalis faciendam medio sacrificio Missæ necessaria est sanctitas, & gratia, saltem tanquam forma in eo, pro quo offertur, & ei cui applicatur, & præter eam non esse necessariam aliquam dis-

po-

positionem, in quo etiam conueniunt communiter Doctores, quia ex nullo fundamento deducitur necessitas huius alius dispositionis, in quo sacrificium Missæ conuenit cum sacramentis viuorum.

Secundò est difficultas, an quo maior fuerit sanctitas, & gratia in eo, pro quo offertur sacrificium Missæ effectus remissionis dictæ pœnæ sit maior.

Circa quam absq; controuersia est inter DD. sacrificiũ Missæ nullum operari effectum adhuc remissionis dictę pœnæ iuxta mensuram sanctitatis, & gratiæ, quia sanctitas potius est remotio impedimenti; vel forma reddens capacitatem ex institutione Christi requisitã ad remissionem dictæ pœnæ faciẽdam medio sacrificio Missæ, quam dispositio ad illam, vel ad alios effectus, quia sanctitas nullum ordinẽ, nec proportionẽ importat ad effectus illius, dispositio autem ordinem aliquem, aut proportionem importat ad effectum, ad quem est dispositio, vt calor ad ignem, & frigus ad aquam.

Dispositio ergo iuxta cuius mensuram sacrificiũ Missæ operatur, & maiorem producit effectum (etiam remissionis pœnæ, quẽ absq; fundamento excipit Ægid. n. 171.) est deuotio illius, pro quo offertur præsens, aut præterita, & non quæcumque, sed illa quam habet, aut habuit erga ipsum sacrificium Missæ per modum cooperationis ad illud, nempè, vel sacrificanti ministrando, vel ad eius substẽtationem adiuuando, vel illud sua assistentia approbando, vel illud petẽdo, vel aliter ad illud inducendo.

Et in primis, quod sacrificium Missæ, operetur etiam remissionem pœnæ iuxta mẽsuram deuotionis erga ipsum, est maximè rationi consentaneum, quia sacrificium Missæ operatur instar sacramenti etiam remissionem pœnæ, sacramenta autem operantur iuxta mensuram deuotionis erga ipsa, & cooperationis recipientium illa; quod verò non operetur iuxta mensuram deuotionis, quæ non sit erga ipsum, conijcitur ex eo, quod quæcumq; alia videtur impertinens ad effectus ipsius sacrificij. *Nauar. Henriq. Soarez. Vazq. Bonac.*

Obseruandum est primò, vt contra Nauarr. & Henriq. optimè aduertunt Soar. disp. 79. sect. 1. Vazq. d. 231. n. 51. & Bonac. qu. vltima, punct. 5. sacrificium Missæ applicatum

Ho-

homini in statu peccati mortalis existenti, ob quod tunc nõ operatur in eo remissionem pœnæ temporalis postea non operari illam recedẽte fictione, seu peccato mortali, in quo erat tempore applicationis, quia id (quod nec conuenit Sacramento Eucharistiæ) nullo fundamento potest attribui sacrificio Missæ.

Obseruandum est secundò, fructum sacrificij Missæ applicati homini existenti in gratia, & nullum habenti reatum pœnæ (ob quod pro tunc non prodest illi ad remissionem pœnæ) non posse à celebrante reseruari pro tempore futuro, in quo fiat reus pœnæ, quia ad id (quod neque conuenit sacramentis) tribuendum sacrificio nullum habemus firmum fundamentum.

DISPVT. IIII.

De obligatione, & prohibitione celebrandi, quoad substantiam, & quoad circunstantias.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm omnes Sacerdotes teneantur aliquando celebrare?

Bonauen. Alexan. Caiet. Pius V. Putean. Victoria. Gabr.

DONAVENTVRA in 4. distin. 12. & 13. p. 2 art. 2. quæst. 1. Alex. in 4. q. 51. memb. 2. & Caiet. q. 82. art. 10. qui iussu Pij V. extinctus fuit in Romana impressione. Gabr lect. 87. lit. V. Victoria numero 94. & Putean. q. 83. art. 2. docent Sacerdotes, quamuis non impeditos nũquam celebrantes secluso scandalo, & contemptu, non peccare mortaliter (quod probabile cen-

sent

sent Soar.d.80.sect.1. Azor lib.10.c.24. & Henr. quia id nullo iure, nec naturali, nec diuino, nec humano præcipitur: & ob hanc rationem ex authoribus huius sententiæ sunt, qui dicant nullo modo peccare. *Soar. Azor. Henriq.*

Sotus verò in 4. distinct.13. quæst.1.ar.10. Palud.q.2 ar.1. Sylvest.verbo Missa. 1.q.7. Navar c.25 nu.88. Vazq d.232. Valen.disp.6.qu.10. punct.3. Antonin.3 p. tit.13. c.16. Tolet.lib.2.c.3 Ægid.quæst.83.art.2. dub.1 Laym. c.3. & plures alij docent Sacerdotes non impeditos teneri sub mortali aliquando celebrare, & meritò, quia ex vna parte Sacerdotes tenentur præcepto diuino Christi ad celebrandum, vt significat Trident. sessione 22. cap. 1. dum ait Christum illis verbis Lucæ 22. hoc facite in meam commemorationem Apostolis, & eorum in Sacerdotio successoribus, vt offerant præcepisse, & ex altera parte præceptum istud celebrandi est de re graui, & notabili non minus quam præceptum audiendi Missam, & quam præceptum communicandi in Paschate laicis impositum: ergo non minus peccant mortaliter Sacerdotes, qui nunquam celebrant, quam qui in Paschate non communicant, & quam qui in die festo non audiunt Missam: accedit quod Pius V. iussit expungi illam partem Caietani in dictum articulū 10. in qua continebatur id non esse peccatum mortale. *Sotus. Palud. Sylvest. Navar. Vazq. Valen. Anton. Tolet. Ægid. Laym. Trident.*

Superest tamen difficultas quoties, & quando Sacerdotes ratione Sacerdotij teneantur celebrare.

Sylvester, & Antonin. referunt quosdam Iurisperitos dixisse Sacerdotes teneri quotidie celebrare: id tamen ipsi, & Doctores communiter reijciunt, quia dicitur absque fundamento. *Sylvest. Antonin.*

S.Th.q.83.ar.2.(cui cōsentiunt Gab.Sylu.& Anton.) docet illos teneri in præcipuis festiuitatibus anni. *S.Thom. Gabr.*

Navar.docet illos teneri in illis diebus, in quibus laici religiosorum communicare consueuerunt. *Navar. Antonin.*

Palud. vbi supra, & Maior in 4. distinct.12. quæst.5. docent illos teneri in Natiuitate Domini, in Resurrectione, in Pentecoste, in Assumptione Virginis, & in festo omnium sanctorum. *Palud. Maior.*

Sotus.

Sotus. Vazq. Azor. Henr. Tolet.

Sotus verò, Vazq. Azor, Henriq. Tolet. & plures alij docét; & meritò Sacerdotes ratione Sacerdotij in nullo determinato die teneri ad celebrandum; nihilominùs in quolibet anno teneri saltem ter celebrare.

Et in primis in nullo die determinato teneri ad celebrandum constat, quia nec præcepto diuino quo celebrare tenentur, nec alio præcepto determinatur dies quo teneantur: quod verò saltem ter teneantur probatur, quia cum numerus vicium celebrandi non sit expressè definitus præcepto Christi, vt patet, nec præcepto aliquo humano, quia nullibi habetur, nec in cap. dolentes de celebratione Missarũ, nec in Triden. sess. 23. c. 14. de Reformatione, nec alibi, ac proinde arbitrio viri prudentis definiendus sit, Doctoribus præsertim Theologis, qui in hac materia prudentes sunt attento eo, quod præcipitur, & fine præcepti visum est dictum præceptum saltem ter obligare, & eum numerum esse minimum qui sufficit, vt ei præcepto satisfiat ideò id sentiendum est.

Vazq. Sotus.

Nihilominùs parochus absq; dubio tenetur per se, aut per alterum in diebus festiuis celebrare, vt populus Missam audiat, vt patet ex munere parochi: in quo Doctores conueniunt. Addunt Sotus, & Vazq. contra alios teneri quotidie si sint parochiani, qui ex deuotione Missam audire velint; & non in meritò, quia ipsis rationabiliter petentibus tenetur pastum reddere: nihilominùs vno, aut altero die deficere nõ erit mortale; & insuper prædicti, & alij eandem obligationẽ quotidie celebrandi attribuunt Ecclesijs Cathedralibus, & Collegialibus; imò & Conuentibus Religiosorum: attendendum tamen est ad consuetudines, & fundationes Ecclesiarum, & Conuentuum Religiosorum, & iuxta eas iudicandum est, an ad id teneantur, & an in aliquibus diebus teneantur plures Missas celebrare.

Et capellanus ex iustitia tenetur toties per se, aut per alterum celebrare, quoties fundatio Capellaniæ exigit, etiã si exigat quotidie celebrare, nisi consuetudo aliqua Capellano obligato ad celebrandum quotidie faueat, quia ob humanam fragilitatem in aliquibus Ecclesijs, Capellanis quotidie celebrare obligatis conceditur in qualibet hebdoma-

da

da vnus dies vacationis, quod si Capellanos *in*firmitate, aut alio impedimento non voluntario impeditus existat non tenetur Missas pro paruo tẽpore nempè pro vno mense omissas compensare, vt aduertunt Pet. Nauarra lib. 2. de Restit. c. 2 num. 210. & Laym. c. 7. (nisi constitutio aliqua, aut nota consuetudo id non permittat) quia id potest de mente fundatoris prudentissime præsumi. *Nauar.* *Laym.*

DIFFICVLTAS II.

Quibus diebus licitum sit Sacerdotibus celebrare?

PRIMO est difficultas, an sit licitum in feria 5. maioris hæbdomadæ.

Circa quam conueniunt DD. contra Francolinum lib. de Horis Canonicis c. 30. licitum esse non solùm præpositis Ecclesiarum, sed etiam quibuscumq; alijs Sacerdotibus Missam, etiã priuatim celebrare in dicta fer. 5. sicut in alijs diebus per annum, quia id nullo iure prohibitum est Sacerdotibus, quia non iure aliquo scripto, quia nullibi extat, nec iure aliquo consuetudine introducto, quia quamuis fuerit consuetudo in Ecclesia non celebrandi (sed ad summum communicandi) non tamen quasi ex obligatione, sed tantũ ex deuotione, vt sic Sacerdotes imitentur Apostolos, qui de manu Christi communicarunt, aut si fuit quasi ex obligatione, & vim legis obtinuit; iam tamen contrario vsu, qui iam diu viguit abrogata est. *Franco.*

Obseruat autem Vazq. in ea fer. 5. tantum esse licitũ celebrare antequam finiatur Missa solemnis, & recõdatur corpus Christi, quia statim post id incipit officium parasceues, quia statim dicuntur Vesperę parasceues; in parasceue autem, vt statim dicemus nequit Missa celebrari. *Vazq.*

Secundò est difficultas, an id sit licitum in feria sexta maioris hæbdomadæ. Conueniunt Doctores cuicumque Sacerdoti prohibitum, & illicitum esse in hac feria sex-

ta celebrare; prohibitio autem hæc introducta est consuetudine Ecclesiæ, in qua nulli Sacerdoti permissum fuit Missam celebrare, sed vni soli (sub disiunctione tamen huic, vel illi) ex præsanctificatis (id est ex consecratis) sub specie tantum panis communicare, quam consuetudinem nobis expressit Innocent. I. in epistola 1. ad Decentium capite 4. & refertur in canone *Sabbatho* de Consecratione distinct. 3. dum ait, traditionem Ecclesiæ habere, vt in isto biduo (id est in feria sexta, & in Sabbatho sancto) sacramenta pœnitus non celebrari (id est non consecrari) & ideò in feria quinta Sacerdos in Missa solemni consecrat duas hostias panis, ex quibus vnam in ea Missa ipse consumit, & alteram reseruat; non in memoriam sepulturæ Christi, sed vt eam in feria sexta sumat, & eam absq; sanguine sumit.

Innocen.

Vazq.

Obseruat Vazquez, quod si in feria sexta contingat festum obseruandum populus teneatur interesse non passioni, nec omnibus post passionem recitatis, sed officio, quod extracto Sacramento Eucharistiæ, & in altari posito celebratur á Sacerdote, quia hoc officium loco Missæ habetur, nihilominùs obligatio hæc absque fundamento introducitur cum officium illud non sit missa.

Francol.

Sed quæres, an in dicta fer. 6. licitum sit fidelibus communicare. Francolin. n. 12. negat, quia id indicant Innocen. vbi sup. dum ait, in ea die sacramenta nullatenus celebrari, & Missale Rom. illis verbis *hodie* (id est fer. 5.) reseruat Sacerdos vnam hostiam consecratam pro die sequenti, vel plures, si necesse fuerit pro infirmis, ergo solum infirmis licet in ea fer. 6. communicare.

Duran. Vazq. Soar. Laym. Adam.

Durand. verò in rationali diuinorum cap. 75. nu. 11. Vazq. disputat. 232. Soar. disputat 80. Layman. cap. 4. & Adamus quæst. 10. du. 4. affirmant: & meritò, quia id nullo iure prohibitum est, quia non scripto, quia Innoc. in dicto testimonio tantum loquitur de celebratione non de communione, & Missale Romanum dum ordinat, vt reseruetur Eucharistia pro infirmis non prohibet, quod reseruetur pro sanis, & ipsis non liceat, sed tantum infirmis, sed id ordinat, & præcipit pro infirmis, quia ipsis in pericu-

riculo existentibus est sub præcepto necessaria, & non sanis, nec id prohibitum est iure consuetudine introducto, quia etiam si regulariter ea die fideles non communicent, id tamen non omittitur regulariter, quasi necessarium sit ea die non communicare; sed quia est congruens, quia est dies maximi mœroris.

Tertiò est difficultas, an sit licitum omnibus Sacerdotibus in Sabbatho sancto celebrare, sicut in alijs diebus per annum.

Supponimus antiquitus etiam fuisse prohibitũ in Sabbatho sancto celebrare, sicut in parasceue, vt constat ex adducto testimonio Innocentij: nihilominùs postea tempore procedente Missa solemnis, quæ inchoante die Dominica post mediam noctem celebrari solebat, iam dispensatione, retracta est ad Sabbathum, vt in eius mane celebretur.

Hoc supposito difficultas est, an etiam liceat indiscriminatim omnibus Sacerdotibus priuatim celebrare, sicut in alijs diebus per annum.

Nauar. in summa cap. 25. num. 88 Francol. cap. 30. num. 8. & 9. Vazq. disput. 232. & Henriq. lib. 9. cap. 24. docent id non esse licitum, qu a iuri antiquo, saltem consuetudine introducto ab Innocent. declarato non celebrandi in Sabbatho derogatum est pro vno tantum Sacerdote solemniter celebrante non pro alijs. Accedit quod in vigilia Pentecostes pro Missa solemni nullus introitus assignatur, quia in ea plures prophetiæ præmittuntur, pro Missa, verò priuata, in qua prophetiæ non præmittuntur assignatur prius introitus, at in Sabbatho sancto, in qua nullæ prophetiæ præmitti debent, nullus introitus assignatur, ergo signũ est Ecclesiam nolle, quod in ea die Missa aliqua priuata celebretur, sed tantum solemnis.

Nauar. *Franc.* *Vazq.* *Henriq.*

Sot. verò in 4. dist 13. quæst. 2. ar. 2. Rodriguez in summa cap 247. conc. 3. Gutierrez in quæst. Canonicis ar. 36. Ioannes Scortia lib. 2. cap. 6. Soar. disput. 80. sect. 2. Ægid. art. 2. dubio 2. & Layman. capite 4. docent id esse licitum (dum caute, & absque scandalo fiat) & meritò, quia antiqua prohibitio non celebrandi in ea die generaliter pro omni Missa, & pro omnibus Sacerdotibus iam cessauit

Sotus. *Rodr.* *Gutierr.* *Scort.* *Soarez.* *AEgid.* *Laym.*

ex duplici titulo, tum quia finis, & ratio illius prohibitionis cessauit non tantum in casu particulari; sed etiam generaliter in omnibus casibus, quia scilicet iam Ecclesia celebratione Missæ solemnis à mane Sabbathi non repræsentat requiem Christi in sepulchro, & ex tunc reijcit merorem, ob quod antiquitus fuit prohibitum biduo illo celebrare: tum etiam quia consuetudine, qua viri pij, & docti celebrare solent, etiam ante Missam solemnem omnino abrogata est, quia non est adeo rara, & occulta, vt non sciatur à Romano Pontifice, & tamen tacet, quo eam approbare videtur, ex quo constat ad fundamentum aduersariorum; quod autem pro Missa priuata in ea die non fit assignatus ab Ecclesia peculiaris introitus, non fauet aduersarijs, quia si non est assignatus; non est quia in ea die Missa priuata non sit facta licita; sed quia non est facta licita, licentia expressa Ecclesiæ; sicut licita est in vigilia Pentecostes; sed tantũ licentia tacita modo supradicto, & ideò assignatus est introitus pro Missa priuata in vigilia Pentecostes, & non pro Missa priuata in Sabbatho sancto, qui autem voluerit Missam in Sabbatho sancto celebrare, & ante solemnem poterit, Missam sancti in ea die contingentis, aut votiuam aliquam celebrare.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm licitum sit eidem Sacerdoti in eadem die plures Missas celebrare?

SVPPONIMVS generaliter prohibitum esse eidem Sacerdoti plures Missas in eadem die celebrare, non iure diuino positiuo, nec diuino naturali orto ex natura sacrificij, aut Sacerdotij, vt patet; sed tantum iure Ecclesiastico lato ab Innocentio III. in cap. *Consuluisti* 3. & ab Honorio III. in capit. *Referente* 12. de Celebratione Missarum: ab hac tamen generali prohibitione excipiuntur ab Innocent. III. in dicto cap. dies Natiuitatis Domini, & casus necessitatis,

Honor. Innocen.

his

his verbis: *Excepto die Natiuitatis Dominicæ (nisi causa necessitatis suadeat) sufficit Sacerdoti semel in die tantum Missam solum modo celebrare.* Et quia Innocent. III. non explicat, quænam necessitas requisita sit ad hoc, quod idem Sacerdos possit pluries in eadem die celebrare, ideò Doctores assignant varios casus necessitatis, in quibus id possit fieri: supponunt tamen in eis non posse celebrari secundam ab eo, qui lotione, aut alio modo ieiunium post primam fregit. *Innoc.*

Primus ergo casus necessitatis, in quo Sacerdos ieiunus potest pluries celebrare, qui est in vsu, & à Doctoribus communiter recipitur, est quando habet duas parochias in diuersis oppidis, & ob paupertatem nequit in alio habere coadiutorem, vt vnusquisq; populus habeat in sua parochia Missam, quam in ea potest iure petere. Quod Soar. disputatione 80. sect. 3. etiam extendit ad diem non festum, quando in oppidis est sufficiens multitudo: & addit Sacerdotem posse eadem proportione tres Missas celebrare, si in tribus oppidis habeat tres Parochias, quia in iure non determinatur pluralitas Missarum. *Soarez.*

Secundus casus necessitatis, qui communiter assignatur: est quando pro Viatico infirmi necessarium est iterum celebrare. Ita Paludan. Sylvest. Anton. Tabiena, Angel. Nauarr. Tolet. Henriq. & Ægidius q. 83. art. 2. dub. 3. *Palud. Sylvest. Anton. Tabien. Angel. Nauar. Tolet. Henriq. Ægidius.*

Vazquez verò disput. 232. n. 50. dictam necessitatem insufficientem iudicat ad id; & non absque ratione, quia maioris momenti videtur obseruare prohibitionem non celebrandi pluries, vt recepta est (sicut & seruare legem ieiunij ante communionem) quam ægroto Viaticum conferre: poterit tamen Sacerdos, vt Henriq. aduertit, si ante sumptionem hostiæ moneatur de necessitate ægroti ei particulam hostiæ seruare. *Vazq.*

Tertius casus necessitatis, qui communiter assignatur, in quo Sacerdos possit pluries celebrare, est quando post Missam dictam, & nondum sumptam lotionem saper ueniunt plures peregrini, aut aliquis Episcopus, aut aliquis magnus vir, vt possint Missam audire præsertim in diebus festis. Ita Sylvest. Anton. Nauarr. Henriq. & Valent. *Sylvest. nton. Nauar. Henr. Valent.*

Vazq. AEgid. Vazq. verò, & Ægid. dictam necessitatem in sufficientem iudicant ad id: & meritò, quia quod prædicti Missam audiant, etiam in diebus festis non est tanti momenti, quanti obseruatio dictæ prohibitionis, vt recepta est; & ob eandē rationem non est celebranda secunda Missa pro nuptijs, nec pro sepeliendo defuncto Missam celebrando, & multo minus pro satisfaciendo petitioni parochiani petētis Missam pro defuncto, vt contra Palu. & Anton. docent Vaz. & Ægid.

Palud. Anton. Vazq. AEgid. Plures alij casus necessitatis assignari solent, in quibus Missa possit à Sacerdote ieiuno iterari; nihilominùs in eis non est iteranda, nec in alijs casibus necessitatis, quāuis vrgentis, nisi in solo primo, vt contra non paucos docet Vazq. quia sola necessitas primi casus suadet, vt fiat contra dictā prohibitionem, & iste solus est nunc in vsu: & ad eam necessitatem reducitur, vt possit à Sacerdote Missa iterari raritas magna Sacerdotum qualis est in Anglia, vt docent Nauarr. Henriq. Azor, & Rodrig. & ad eandem necessitatem reducunt nonnulli, vt possit à Sacerdote parocho Missa iterari, numerositas magna populi, quem Templum nequit capere, & non sit alius, nec haberi possit ob paupertatem parochi à quo illi quos non capit Templum possint Missam audire; hanc tamen necessitatem insufficientem iudicamus ad id: imò eam non esse necessitatem simpliciter, quia vt dicemus disput. 5. diff. 1. existentes extra Templum, quamuis non videntes, nec audientes Sacerdotem celebrātem possunt satisfacere præcepto audiendi Missam.

Nauar. Henriq. Azor. Rodrig.

DIFFICVLTAS IIII.

A qua hora diei possit Missa inchoari?

CONVENIVNT Doctores non esse licitum Missam ante auroram incipere; benè tamen aurora inchoante, quod consuetudine introductum est; & iam habetur in Missali Romano titulo de Missa celebranda. Et id supponunt priuilegia Religiosis concessa celebrandi vna hora ante diem. Vn-

de

de decretum Telesphori Papæ relatum canone *Nocte sancta* de Consecratione d. 1. vbi dicitur nocte sancta Natiuitatis excepta in reliquis tēporibus Missas nō esse celebrādas ante horam diei. 3. iam est saltem consuetudine reuocatum, etiam quoad Missas solemnes. *Telesph.*

Circa conclusionem traditam obseruandum est per auroram intelligi non ortum solis, sed initium crepusculi diei, seu primam lucis irradiationem: & quamuis crepusculum non semper sit æquale, quia tamen, vt in plurimum incipit vna hora, & quinta parte ante ortum solis, ideò, vt optimè Vazq pro regula morali haberi potest ad celebrandum: & quia ad celebrandum, non est necessarium ipsum momentum auroræ expectare, sed paulò ante potest inchoari, imò dimidia hora ante auroram, quia parum pro nihilo reputatur ideo licitum est vna hora, & dimidia ante ortum solis celebrare, vt aduertit Soarez, & approbat Rodriguez. imò satis completis. Vnde religiosi quibus ex priuilegio, licet vna hora ante diem celebrare possunt duabus horis, & dimidia, imò & vno quadrante ante ortum solis celebrare. *Vazq. Soar. Rodrig.*

Dicta tamen lex, & consuetudo non celebrandi ante auroram, non est vniuersalis, quia in aliquibus Prouincijs, in quibus hyeme Sol sero oritur, consuetudine introductum est, vt hyeme possit Missa notabiliter ante auroram celebrari. Episcopi quoque iter agentes gaudent priuilegio celebrandi ante auroram, vt docent Paludan. Anton. Syluest. Nauar. & Glos. in cap. vltimum de Priuilegijs in 6. imò Glossa, & Soar & communiter Doctores eis attribuunt facultatem dispensandi ex rationabili causa in dicta lege, & prohibitione, quamuis Pontificia, introductam ex consuetudine, tacita Pontificis approbatione. *Palud. Antonin. Syluest. Nauar. Gloss. Soar.*

Sacerdotes etiam nostræ Societatis ex priuilegio Gregor. XIII. possunt vna hora ante auroram de licentia superioris celebrare, vel causa itineris, vel alterius legitimi impedimenti, vt constat ex compendio priuilegiorum verbo *Miss.*

Sacerdotes etiam omnes iure communi possunt in nocte Natiuitatis Domini ante auroram à puncto mediæ

noctis Missam celebrare, vt patet ex can. *Nocte sanctis*, de Consecratione d. 1. quod non solùm est verum, quoad primam Missam, in quo Doctores conueniunt; sed etiam quoad alias duas, vt contra Sylueſt. Armil. Tabien. Nauar. Henr. & Toletum aduertunt Soar. d. 80. sect. 4. Vazq. disp. 232. c. 3. Val. disp. 6. q. 11. punct. 3. Ægid. dub. 4. & Putean. q. 83. a. 2. quia in dicto canone id absolutè, & absque vlla restrictione conceditur: quod verò in rubricis Missalis tria tempora diuersa assignentur pro tribus Missis; non obstat, quia id tantum fit pro Missis solemnibus.

Sylueſt. *Armil.* *Tabien.* *Nauar.* *Henriq.* *Tolet.* *Soar.* *Vazq.* *Valen.* *AEgid.* *Putean.*

Tandem antiquitus licitum fuit in nocte Resurrectionis paulum post mediam noctem Missam celebrare, quando Christus resurrexit; iam verò non licet (quia consuetudine, aut dispensatione expressa, licentia illa retracta est ad diem Sabbathi) nisi forsan in aliquibus Ecclesijs, in quibus consuetudo illa antiqua Missam solemnem celebrandi retinetur.

Addimus ob necessitatem Viatici, ægroto posse Missam post mediam noctem ante auroram celebrari (vt aduertunt Paludan. Anton. Gabr. & Vazq. quia prohibitio illa potest per epichiam corrigi, quia maioris momenti est ægroto succurrere Viatico, quam post mediam noctem ante auroram non celebrare.

Palud. *Anton.* *Gabr.* *Vazq.*

DIFFICVLTAS V.

Ad quam horam diei inceptio celebrationis Missæ differri possit?

Nauar. *Bibald.* *Pitig.*

NAVAR. cap. 25. num. 85. & Vinald. de Sacramento Altaris num. 151. Pitig. d. 13. quæst. 2. art. 4. & Llamas part. 3. methodi capit. 5. §. 18. docent inceptionem Missæ differri posse vsque ad horam nonam, quæ est tertia post meridiem. Primò, quia antiquitus id licuit, vt constat ex canone *Solent* de Consecratione d. 2. & ex S. Thom. quæstione 87. articulo 2.

S. Tho.

præ-

prædictæ autem licentię nullo modo derogatũ est. Secundò quia hora illa nona aptissima est ad celebrationem sacrificij incruenti Missæ, quia in ea Christus fuit cruẽter sacrificatus.

Maior vero in 4.d.9.q.3. Sotus q.2.A 2. Soar.disp.80. sect.4. Vazq.disp.232.c.4.& Putean.art.2. & communiter Doctores docent,& merito, in choationem Missæ; non posse vltra meridiem differri. Ratio huius desumitur ex consuetudine Ecclesiæ quæ iam ab omnibus tãquã necessaria,& ex obligatione obseruatur: & quia res hęc est moralis, ideo meridies non est mathematice sumẽda, sed moraliter, ac proinde licitum est paulo post meridiem missam inchoare, vt aduertunt Maior, Vazq.& Ægid.Laym.& Putean. (qui exprimit posse differre per dimidiam horam) vt diximus de anticipatione ante auroram. *Maior. Sotus. Soar. Vazq. Putean.*

Addit Vazquez primò, consuetudine receptum esse, vt quando missa solemnis inchoata ante meridiem durat post meridiem, quamuis multo tempore post, missa priuata possit inchoari quandiu solemnis durat. Secundò addit ob necessitatem succurrẽdi infirmo ne decedat absque viatico posse ex epichia missam priuatam inchoari multo post meridiem vsque ad horam scilicet nonam. *Vazq.*

Addunt Soar.& Rod. posse vna hora post meridiẽ missã inchoari, quando in die festo ratione itineris, aut alterius necessitatis non potuit antea inchoari: id tamen non satis fundatur nisi in casibus dictis à nobis; aut in alijs nõ minoris necessitatis. *Soar. Rodrig.*

Ad primam ergo rationem aduersariorum constat anti quam illam licentiam differendi missam vsq; ad horam tertiam post meridiem consuetudine dicta reuocatam esse: & eadem obrentum est, vt vltra meridiem non differatur notabiliter inchoatio missę, etiam si hora nona quę est tertia post meridiem ob rationem aduersariorum sit congrua, & apta ad celebrationem Missæ, ex quo constat ad secundam rationem illorum.

Addit Layman. Episcopum ex iusta causa posse dispensare, vt inchoatio Missæ notabiliter differatur post meridiẽ; sicut potest, vt notabiliter ante auroram inchoetur, quia eadem est ratio. *Laym.*

DIFFI-

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm Missa celebranda sit in loco sacro?

CONVENIVNT Doctores iure ordinario antiquo non potuisse celebrari, nisi in loco sacro, vt patet ex can. *Nullus* de Consecratione d. 1. iam tamen vsus obtinuit, vt celebrari possit in loco tantum benedicto: imò in loco authoritate Episcopi ad celebrandum assignato, quamuis non benedicto, nec sacrato, vt docent communiter Doctores.

Obseruandum est primò facultatem concedendi licentiam ad celebrandum, in quouis honesto, seu decente loco, quamuis nec sacrato, nec benedicto, conuenientem Episcopis ex suo officio, vt constat ex can. *Missarum* de Consecr. d. 1. (quamuis non extra propriam diœcesim, vt contra Sylueſt. docent Angel. Vaz. & Soar.) restrictam esse à Triden. sess. 22. in decreto de obseruandis, & vitandis in celebratione Missæ, quia ibi præcipitur Episcopis ne patiantur in priuatis domibus Missam celebrari, nisi in aliquo loco ab eis designato, & tantum ad diuinum cultum dedicato.

Sylueſt. *Angel.* *Vazq.* *Soar.* *Trident.*

Vnde Episcopi nõ possunt licentiã conferre ad celebrãdum in priuatis domibus in loco ad alios vsus deseruiente: possunt tamen dispẽsare, vt aliquãdo celebretur in eo loco iusta aliqua causa, qualis est, quãdo persona grauis ægrotat, vt domi audiat Missam, & cõmunionem ex obligatione suscipiat, quia in dicto decreto tantum aufertur Episcopis facultas concedendi simpliciter licentiam ad celebrãdum in dicto loco; non verò facultas dispensandi in aliquo casu.

Addimus dictam facultatem concedendi simpliciter licentiam ad celebrandum in quouis honesto, seu decente loco conuenientem Episcopis ex suo officio, ablatam fuisse à Nuntio Hispaniarum iussu Pauli V. anno 1616. ita vt iam nequeant facultatem concedere ad celebrãdum in priuatis domibus, & oratorijs, non verò fuisse ablatã facultatem dispensandi ex iusta causa, vt aliquando in eis celebretur.

Ob-

Obseruandum est secundò cuilibet Sacerdoti absq; licentia, & dispensatione licere in quouis honesto loco extra Ecclesiã celebrare, quando magna aliqua necessitas occurrit, vt exprimitur à Felice IIII. in can. 1. de Consecr. d. 1. imò vt aduertunt Vazq. & Ægid. consuetudine obtentũ esse, vt id etiã liceat, quamuis necessitas non sit magna, vt quando magna multitudo in aliquo die festo ad paruam aliquam Ecclesiam concurrit, quæ multitudinem illam non capit, vt omnes melius Missam audiant; & etiã vt existentes in castris Missam audiant: & etiam vt Missam audiant, qui sunt in triremibus, aut in nauibus dum celebretur in littore, & non supra mare, nec supra flumen cum periculo probabili effusionis sanguinis: secùs est eo periculo cessante, vt contra non paucos, nec in doctos aduertunt Durand. in rationali lib. 4. c. 1. Ioan. Scortia lib. 2. c. 13. Sa verbo *Missa*. nu. 19. Laym. c. 5. n. 6. & alij.

Felice 4. *Vazq.* *AEgid.* *Duran.* *Scort.* *Sa.* *Laym.*

Episcopis tamen in cap. vlt. de Priuilegijs in 6. conceditur priuilegium, vt cum iter agunt, etiam extra propriã diœcesim possint, quãuis nulla occurrat necessitas in quouis honesto loco celebrare, aut facere, vt alius ipso præsente celebret: cui priuilegio non est derogatum per dictum decretum Tridentini, nec per dictum decretum Nuntij, quia in eis tantum limitatur facultas concedendi simpliciter supra dictam licentiam alijs.

Nostris quoque, qui in missionibus sunt, cõceditur priuilegium non obstante decreto Tridentini celebrandi in quouis honesto loco, etiam in castris militum, si habeant licentiam Generalis, aut Prouincialis: reliqui verò religiosi eatenus possunt hoc priuilegio vti, quatenus post Tridentinum eis cõcessum fuerit per se, aut per communicationem.

Aduertunt tamen communiter Doctores semper esse necessarium celebrare ad minus in altari portatili, seu Viatico consecrato ab Episcopo (quod ara vocatur) vt declaratur in can. *Concedimus* de Consecrat. d. 1. & oppositum nunquam fuit in Ecclesia permissum.

Id verò, quod docent Sotus in 4. dist. 13. quæst. 2. ar. 3. & Sa. verbo *Missa*. nu. 20. nempè celebrare in loco non designato à Pontifice, aut Episcopo adhuc absque sufficienti

Sotus. *Sa.*

ne-

necessitate non esse peccatum mortale, si absque contemptu, & absque scandalo fiat, falsum est, vt aduertunt communiter Doctores, quia id est contra prohibitionem in re graui.

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm possit celebrari in Ecclesia polluta, & violata?

SVPPONIMVS Ecclesiam multis modis pollui, & violari. Primò violatur homicidio intra Ecclesiam facto quamuis fiat absque sanguinis effusione, vt constat ex capit. *proposuisti* de consecratione Ecclesiæ, vel altaris, & ex canone *si motum* de consecratione d. 1. Vnde Ecclesia non violatur homicidio facto supra tectum Ecclesiæ, nec in turri, nec in campanili, nec in cubiculis Ecclesiæ coniunctis, nec in sacristia, nec in cauerna sub Ecclesia, nec suspensione facta in parietibus Ecclesiæ à parte exteriori, quia in quacumque parte ex dictis fiat, non fit intra Ecclesiam; sed extra, nisi quando fit in cauerna in qua dicitur Missa; aut quæ deseruit ad sepeliendum, nec violatur homicidio facto absque culpa mortali, nec homicidio nõ publico, quamuis mortali, nec homicidio cuius causa, *vt vulnus* data est extra Ecclesiam, quamuis mors intra Ecclesiam cõtingat, quia tunc occisio, seu homicidium non fit intra Ecclesiam, bene tamen homicidio cuius causa datur intra Ecclesiam, quamuis mors extra contingat, quia tunc occisio, seu homicidium fit intra: & non tantum violatur homicidio mortaliter illicito cõtra iustitiam; sed etiam homicidio mortaliter illicito contra religionem, vt homicidio à iudice iuridice facto intra Ecclesiam, & etiam homicidio mortaliter illicito contra fortitudinem, vt homicidio facto ab ipso occisso.

Secundò violatur Ecclesia humani sanguinis effusione intra Ecclesiam facta, vt constat ex cap. *si Ecclesia* de consecratione

cratione Ecclesiæ, & ex can. *Ecclesijs* de consecratione d. 1. Vnde si fiat extra Ecclesiam, aut si non sit publica, non violatur Ecclesia, sicut diximus de homicidio: & si non sit copiosa, vt aduertunt communiter Doctores, & nomine ipso effusionis denotatur: imò non sufficit, quod sit copiosa si percussio, & læsio non sit grauis, & mortaliter illicita, vt potest contingere quando percussio fit in naribus, nec sufficit, quod sanguis effluat intra Ecclesiam si vulnus factũ fuit extra, sicut etiam diximus de homicidio, bene tamen si vulnus factum fuit in Ecclesia, quamuis sanguis nõ effluat intra Ecclesiam, seà extra sicut diximus de homicidio, & quãuis sanguis non perueniat ad pauimentum Ecclesiæ.

Tertiò violatur Ecclesia humani seminis effusione intra Ecclesiam facta, vt constat ex dicto capit. *si Ecclesia*, & ex canone *Ecclesijs*: requiritur tamen quod sit mortaliter illicita, & publica, sicut diximus de effusione sanguinis, & de homicidio, & quod sit copiosa, vt nomine ipso effusionis denotatur, & nõ sufficit, quod fiat extra Ecclesiam, sicut diximus de effusione sanguinis, & de homicidio, & sufficit, quod fiat intra Ecclesiam, quamuis non perueniat vsque ad pauimentum.

Est tamen difficultas, an violetur effusione seminis facta in copula coniugali.

Paludanus in 4. d. 18. quæstione 8. A. 4. Nauarrus capit. 27 num. 257. & plures alij partem affirmatiuam absolute tuentur, quam limitant Soarez disput. 81. sect. 4. Couarrub. in 4. decret. part. 2. capit. 7. §. 2. & Ægidius A. 3. dub. 1. & alij plurimi, vt tantum sit vera quando coniuges non coguntur iusta aliqua causa in Ecclesia simul dormire, quia si cogantur diu esse in Ecclesia, & ob diuturnam continentiam aliquis ex coniugibus sit in periculo in continentiæ; aut alicui ex illis sit admodum molestum, diu contineri, docent, tunc dicta seminis effusione non violari Ecclesiam quia tunc non sit contra reuerentiam loci sacri maritaliter coniungi. Rossella autem verbo consecratio primò Gloss. in canonem *Ecclesijs* de consecratione d. 1. Angel. verbo debitum num. vltimo partem negatiuam absolute tradunt, quam etiam indicat Sotus in 4. d. 13. quæst. 2.

Paluд. *Nauar.* *Soar.* *AEgid.* *Couar.*

Rossel. *Gloss.* *Angelus.* *Sotus.*

A. 3. ad 2. & non absque ratione, quia maritali effusione seminis nullo iure fit irreuerentia loco sacro, quia non iure naturali, qvia ex natura rei non est contra reuerentiam Ecclesiæ: sicut nec blasphemia, nec periurium in Ecclesia: nec fit irreuerentia iure aliquo Ecclesiastico, quia eo iure intuitu reuerentiæ loci sacri lato, tantum sunt prohibita homicidium, & sanguinis effusio, & effosio seminis contra castitatem, & furtum, quamuis furto non violetur Ecclesia.

Quartò violatur, seu polluitur Ecclesia, quando in ea excommunicatus vitandus, sepelitur, vt aduertunt communiter Doctores ex cap. *Consuluisti* de consecratione Ecclesiæ, vel altaris: & etiam quando paganus in ea sepelitur ex can. *Ecclesiam* 27 de consecratione d. 1. & etiam quando infidelis, quamuis baptizatus ex can. *Ecclesiam* 28. de consecratione d. 1.

Obseruandum est in quatuor dictis casibus violari Ecclesiam solum quando est consecrata, aut benedicta, vt aduertunt communiter Doctores ex dictis capitulis propositi, & si Ecclesia, & ex dicto canone Ecclesiam; non vero Ecclesias, nec consecratas, nec benedictas, nec oratoria; violata autem Ecclesia, etiam censetur violari cæmeterium ipsi contiguum, vt constat ex cap. vnico de consecratione Ecclesiæ in 6. E contra vero quamuis cæmeterium violetur, non censetur Ecclesia violari, quia id nullo iure disponitur.

Quintò Ecclesia consecrata amittit consecrationem quando tota, aut maior pars destructa est antequam incipiat reparari, vt deducitur ex capit. *Ligneis* de consecratione Ecclesiæ, vel altaris, & ex canone *Ecclesijs* de consecratione d. 1. Ecclesia verò tantum benedicta etiam si tota ruat si postea redificetur non eget noua benedictione, quia manet idem solum quod tantum benedicitur quando Ecclesia benedicitur.

His ergo suppositis conueniunt Doctores circa præsentem difficultatem non posse absque peccato mortali in Ecclesia violata, & nondum reconciliata celebrari, quia celebrare est quid graue, & in dictis capitulis, & canonibus

pro-

prohibitum: quod si contingat Ecclesiam violari, quando Sacerdos celebrat, si ad eius notitiam ante consecrationem inceptam perueniat, tenetur à celebrando desistere, non vero consecratione incepta, facta videlicet consecratione panis: Addunt Sotus, Soarez, & Henriquez. quando adest rationabilis causa posse de licentia Episcopi in Ecclesia violata celebrari. *Sotus. Soar. Henr.*

Qui autem contra dictam prohibitionem in Ecclesia violata, seu polluta celebrat, quamuis mortaliter peccet non tamen incurrit irregularitatem in capit. *is qui* de sententia excommunicationis in 6. & meritò, quia dicta violatio non est interdictum stricte, & nullo iure irregularitas inducitur contra celebrantem in Ecclesia violata: nec incurrit aliam censuram; nec pœnam, vt aduertunt Soarez disp. 81. sect. 4. Laym. capit. 5. & alij, quia nullo iure inducitur. *Soarez. Laym.*

Ecclesia autem violata, si consecrata erat solum potest ab Episcopo iure ordinario reconciliari, sicut, & consecrari: ex commissione tamen Romani Pontificis id etiam potest simplex Saserdos; sicut possunt Sacerdotes nostræ societatis in remotis Indiæ regionibus. Si vero Ecclesia violata tantum erat benedicta reconciliari potest à simplici Sacerdote per aspersionem aquæ benedictæ, vt dicitur in capite vltimo de consecratione Ecclesiæ, vel altaris, & per alias breues, & faciles cæremonias prout habentur in cæremoniali, & non desunt, vt Henriquez refert qui affirment sufficere ad reconciliationem Ecclesiæ violatæ, quod bona fide fit semel celebratum in ea.

DIFFICVLTAS VIII.

Quale debeat esse altare ad Missam celebrandam?

OMISSO errore Hæreticorum, qui altaria demoliuntur, & pro altaribus mensas excitãt, quia falso existimant in Missa non fieri sacrificium, sed tantum conuiuium. Conueniunt Doctores altare ad celebrandum debere esse lapideum, & consecratum, siue sit fixum in aliquo loco, siue portatile, & in primis debere esse lapideum, & à tẽpore Syluestri Papæ, vt ex eius legenda, & ex festo dedicationis Basilicæ saluatoris. 9. Nouembris aperte constat: additur à tempore Syluestri, quia antea poterat esse ligneum quale fuit altare in quo D. Petrus celebrare solebat, quod vsque ad hodiernam diem in Ecclesia Lateranensi seruatur, & in quo ex decreto eiusdem Syluestri solus Pontifex celebrare potest: debet autem esse tantæ magnitudinis, vt commode, & absq; periculo cadendi possit sustinere calicem, & hostiam, quamuis non sit necessarium, quod tota illa capiat, & sufficit quod sit lapideũ quoad suppremam partem.

Sylvest. Papa.

Deinde altare istud lapideum debere esse consecratum constat ex decretis Evaristi, quæ habentur in primo tomo Conciliorum post duas Epistolas ipsius, & ex can. 2. & ex alijs de consecratione dist. 1. quod etiam ostendit antiquissima Ecclesiæ consuetudo: consecratio autem altaris potestate ordinaria tantum fit ab Episcopo, vt patet ex canone *nullus presbyter* de consecratione dist. 1. & ita in pontificali pro solo Episcopo ponitur forma consecrandi altaria: ex priuilegio tamen concedi potest simplicibus sacerdotibus, vt de facto Paulus tertius concesserit nostris presbyteris de gentibus in locis remotissimis, si in eis defuerit Episcopus Catholicus.

Euarist.

Ita tamen altare debet esse lapideum, & cõsecratum ad

cele-

celebrandum, vt aliter celebrare censeatur communiter esse peccatum mortale, quia est contra prohibitionem in re graui.

Quod autem altare sit fixum, vel portatile parum refert, quia non est decretum, quod sit fixum: dicitur autem fixum, quod in eodem loco perseuerat stabile: portale vero, quod facile de vno loco in alium mutatur qualis est ara, & altare non erit totaliter fixum, si pro suppremа parte non constet tabella, seu mensa lapidea in eo fixa, quia, absque ea altare non erit perfectum, & ideo ea deficiente indigebit tabella illa lapidea portali: & sufficit hanc portatilem, aut illam fixam esse consecratam, quamuis nihil reliquij altaris sit consecratum.

Quod si obijcias Episcopis in capite vltimo de priuileg. in 6. & etiam nostris in misionibus conceditur priuilegium vtendi altari portatili, seu viatico, ergo iure communi debet esse fixum. Respondemus dictum priuilegium ad id concedi non vt eo vtantur, quasi id sit iure communi prohibitum, sed vt super illud in quouis honesto loco possint celebrare.

Sed quæres quando altare amittit consecrationem? Conueniunt Doctores, si altare (siue fixum, siue portatile) ita frangatur, vt nulla pars illius possit commode sustinere, calicem, & hostiam, amittere consecrationem: imò ineptum manere, vt iterum consecretur ad idem, quia ineptum manet, vt in eo possit celebrari: ita decernitur in capit. *ad hæc* 1. & in capit. *quod in dubijs* 3. de consecratione Ecclesiæ, vel altaris. Addunt Gloss. Sylvest. Angel. Paludanus, Soarez, disput. 81. sect. 5. Vazquez disp. 233. capit. 2. quod quando altare est fixum, si eius structura, seu forma mutatione, aut fractione dissoluatur, aut si lapis superior ab inferioribus partibus seiungatur, quamuis integer maneat, consecrationem amittit, quod significatur in capit. *ad hæc* 1. & in capit. *quod in dubijs* 3. & in capit. *ligneis* 6. dum in eis de altari fixo (de quo in eis tantum est sermo) dicitur si altare motum, vel confractum fuerit, iterum esse consecrandum, & merito, quia lapis

Gloss. Sylvest. Angel. Palud. Soarez. Vazq.

superior, qui consecratur reuera consecratur, vt affixus alicui determinato loco, & basi, & vt habens illam structuram, & formam, quæ maximè destruitur separatione lapidis superioris ab inferioribus partibus: si vero structura altaris maneat eadem, etiam si mutetur, & cornua chrismate delibuta frangantur, non amittit consecrationem, quamuis lapis aliquis inferior deficiat ob rationem dictam: sed quamuis altare fixum mutatione structuræ amittat consecrationem; templum tamen ipsum non amittit illam, vt dicitur in dicto capit. *adhæc*, vbi significatur consuetudine derogatum esse iuri antiquo habito in canone *si motum*, & in canone *de fabrica* de consecratione d. 1. quo etiam tota Ecclesia in casu dicto consecrationē amittebat.

Palud. Angel. Sylvest. Soar. Vazq. Laym

Altare etiam portatile non amittit consecrationem, vt contra Paludanus, & Angel. aduertunt Sylu. Soarez, Vazquez, & Layman. etiam si fuerit inclusum in capsula, & ei coniunctum glutine, aut aliter, & postea à capsula extrahatur, quia lapis portatilis, non consecratur, vt inclusus in capsula, seu dependenter ab ea inclusione, sed ipse per se solus, ac proinde ipse solus debet esse tantæ magnitudinis, vt possit commode sustinere calicem, & hostiam.

Sylvest. Vazq. AEgid. Becan.

Obseruandum est primò, vt aduertunt Sylu. Vazquez, Ægidius, & Bonacina altare portatile, seu viaticum non posse fieri ex duobus lapidibus inuicem colligatis in modum libri, aut alio modo, quorum vnus capiat calicem, & alter hostiam, sed tantum ex vno, quia sic est consuetudine receptum ad denotandum vnam in Christo personam.

Sotus. Vazq. Soar. Ægidius. Laym.

Obseruandum est secundò, vt contra canonistas canone *placuit* de consecratione dist. 1. & contra Sylvest. Azor. & Scortiam aduertunt Sotus in 4. distin. 13. quæstione 2. A. 3. Soarez disput. 81. Vazquez disputat. 233. Ægidius numero 241. Laym. & Doctores communiter, quod etiam si in septima Synodo generali canone 7. & in alijs Concilijs Prouincialibus præceptum fuerit, vt nullum altare consecraretur absque reliquijs sanctorum (quod

tan-

tantum intelligebatur de altari fixo) iam tamen consuetudine receptum est, vt absque eis consecrentur altaria, & independenter ab eis, quia vix fieri potest, vt pro tot altaribus reliquiæ sanctorum inueniantur: nec pro reliquijs substitui possit pars Eucharistiæ, vt contra Guillielmum, Durandum, & Ioan. Andream aduertunt Host. Panor. Vazq. & Ægid. Vnde, vt contra non paucos aduertit Ægid. etiam si frangatur, aut amoueatur loculus, seu sepulchrum in quo seruantur reliquiæ, altare non amittit consecrationem, quia scilicet independenter ab eo loculo, & ab ipsis reliquijs consecratur. *Host.* *Panor.* *Vazq.* *AEgid.*

Obseruandum est tertio, quod quamuis antiquitus in more fuerit altare maius versus orientem constitui, vt fideles ad illud conuersi orarent versus orientem: liberum tamen est, vt aduertunt Vazquez, & Soarez versus quamlibet mundi partem illud constituere, quia dictus mos numquam fuit habitus, vt necessarius, sed tantum fuit iudicatus, vt congruens, & conueniens, vt Christum qui oriens est, & Sol iustitiæ, & qui fuit crucifixus habens faciem versus occidentem ad altare mans conuersi respiciamus. *Vazq.* *Soarez.*

DIFFICVLTAS IX.

Qualis debeat esse ornatus altaris ad Missam celebrandam?

PRIMO pro ornatu altaris ad celebrationem Missæ requiritur, vt super altare ipsum sit quoddam linteum extensum vsque ad terram pertingens quo mensa altaris cooperiatur, & etiam duplex palla, seu mappa linea, vel vna duplicata, vt dicitur in missali reformato in rubrica secunda de præparatione altaris: est autem necessarium, vt quælibet

palla; aut quælibet pars pallæ duplicatæ cooperiat totam aram: & præter dicta, etiam requiritur corporale, vt constat ex missali reformato rubrica 2. de ingressu Sacerdotis ad altare: requiruntur ergo quatuor lintea, vel tria, & vnum ex eis duplicatum, vt deducitur ex dictis rubricis inter se comparatis, etiam si ante decretum missalis reformati sufficerent tria, quia consuetudine sic obtentum erat contra ius antiquum, quo quatuor exigebantur, vt supponitur in canone *super negligentiam* de consecratione d. 1. & ob id Doctores, qui ante decretum istius missalis reformati, vigente dicta consuetudine scripserunt, tria tantum lintea requirunt.

Materia autem corporalis debet esse linum, vt decernitur in canone *consulto* de consecratione d. 1. & constat ex praxi, & vsu Ecclesiæ, & quamuis canon iste tantum loquatur de corporali; certum est etiam alias pallas, seu mappas, quæ sunt sub corporali debere esse lineas, vt etiam constat ex praxi, & vsu Ecclesiæ: ita tamen corporale fieri debet ex lino, vt nihil alterius materiæ in medio misceatur, vt exprimitur in rubrica prima de præparatione Sacerdotis.

Et quamuis antiquitus corporale ita fuerit ob longum, vt super illud non tantum corpus, & sanguis reponerentur; sed etiam, vt eo calix tegeretur (quod modo in aliquibus Ecclesijs retinetur) iam tamen consuetudo obtinuit, vt corporale sit in duas partes diuisum, quarum vna, & maior sit super altare, & super eam reponantur calix, & hostia; altera vero, & minor, quæ filiola dicitur (Hispane Hijuela) deseruiat ad operiendum calicem, & quia hæc pars minor, est pars corporalis, ideo debet esse ex lino quo ad partem interiorem, seu inferiorem, sicut pars maior, vt aduertunt Vazquez, Soarez, Ægidius, & Laym. etiam si Sotus A. 5. Sentire videatur posse esse sericam, aut ex alia materia, quod Rodrigez non audet improbare; nec nos quo ad partem exteriorem, seu superiorem.

Vazq. *Soar.* *Henriq.* *Laym* *Rodrig.*

Corporale autem quo ad vtramque partem debet esse ab Episcopo benedictum, vt nomine consecrati decernitur

in

in dicto can. *Consulto*: & quamuis antea pallæ, seu mappæ duæ, quæ sub corporali ponuntur, non deberent esse benedictæ: iam tamen benedici debent, vt constat ex Missali reformato in rubr. 2. de Præparatione Altaris: corporale, & duæ dictæ pallæ tamdiu, & non amplius retinent benedictionem quamdiu possunt ad vsus ad quos deputantur deseruire. Requiritur etiam purificatorium, quod debet esse mundum, & collocari super os calicis, vt constat ex dictis rubricis; & debet esse ex lino, vt consuetudine obtentum est, tamen non est benedicendum.

Secundò pro ornatu Altaris ad celebrandum requiritur in eo lucerna ardens, & absque ea celebrare est peccatum mortale, vt aduertunt communiter Doctores, & significatur in cap. vlt. de celebratione Missarum: & debet fieri ex cera, vt etiam aduertunt communiter Doctores, & consuetudo ostendit: in casu tamen necessitatis, quamuis non magnæ potest fieri ex oleo, imò ex seuo; vt aduertunt Azor, Laym. & Bonac. *Azor. Laym. Bonac.*

De numero candelarum nihil iure antiquo, nec consuetudine præscriptum est: nihilominùs in Missali reformato rubrica de præparatione Altaris dicitur, vt ponantur ad minus duo candelabra cum candelis accensis in vtroque latere, & vt aparte Epistolæ paretur cereus ad eleuationem Sacramenti accendendus, quæ non video tanquam obligantia recepta: erit tamen maximè decens omnia prædicta seruare: cauendum tamen est, vt dicitur in Triden. sess. 22. in decreto de obseruandis in celebratione Missæ, ne certus numerus candelarum ex superstitione aliqua in Missa adhibeatur: poterit tamen ex fine religionis, & cultus Dei. *Trid.*

Tertiò pro ornatu Altaris ad celebrandum in ipso, requiritur Crux, non iure aliquo antiquo, nec scripto, nec consuetudine introducto; sed tantum iure nouo Missalis reformati in dicta rubrica secunda: vnde non poterit absque veniali, sine Cruce celebrari: si commode possit haberi.

Quartò pro ornatu Altaris ad celebrandum in eo requiritur liber Missalis, qui saltem Canonem Missæ conti-

neat, ne celebrans lapsu memori æterret, quia quamuis id nullo iure antiquo præscribatur : requiritur tamen iure Missalis reformati, etiam si Missa memoriter sciatur, vt constat ex rubrica 10. de defectibus in ministerio occurrentibus, quod etiam indicatur in rubr. 1. de præparatione Sacerdotis.

DIFFICVLTAS X.

Quæ, & qualia vasa requirantur ad celebrandum?

CONVENIVNT Doctores ad celebrationem Missæ requiri calicem, & patenam; illis enim Ecclesia fuit ab initio ad celebrandum vsa: calice quidem, & quia Christus in calice consecrauit, & quia vinum nequit absque calice, seu vase cõmode contineri, vt consecretur: patena verò, quia in ea commodius fit receptio hostiæ fractæ, & illius consumptio, vt si particula aliqua decidat recipiatur in illa.

Materia autem calicis, & patenæ, non semper fuit eadem in Ecclesia, quia, vt constat ex canone *Vasa* de Consecratione distinct. 1. qui fuit Concilij Triburiensis capite 18. antiquitus fuit lignea: deinde ex statuto *Zepher.* Zepherini Papæ fuit vitrea: postea *Vrban.* Vrbanus Papa decreuit omnia vasa sacra fieri argentea. Deinde in Concilio *Eugen. 3.* Rhemensi sub Eugenio III. canone 6. & refertur in canone *vt calix* de Consecratione distinctione prima statutum fuit, *Vt calix cum patena, si non ex auro saltem ex argento fiat, si tamen quis pauper fuerit, stamneo saltem calice vtatur; ex ære autem, aut auricalco calix nequaquam fiat; nullo autem modo in ligneo, aut vitreo calice præsumat Missam cantare.* Et tandem in Missali Romano rubrica decima de Defectibus in ministro ipso occurrentibus permittitur pes calicis ex quacumque decente materia, dum cuppa illius sit aurea, vel argentea, vel stamnea, vbi

ab-

absolute, & absque causa paupertatis permittitur materia stamni: quod etiam habetur in Missali reformato in eadem rubrica 10. nihilominùs quia in rub. 1. de præparatione Sacerdotis in eodem Missali reformato nouiter statuitur, vt calix sit aureus, vel argenteus, & quod quando pes non est aureus, vel argenteus saltem habeat cuppam argenteam, & intus inauratam, ideo huic rubricæ, vtpotè nouiori standum est, & per eam dicta rub. 10. limitanda quoad materiam stamni pro cuppa.

Patena quoque debet esse ex eadem materia, ex qua cuppa calicis nempè ex auro, vel argento, vt ex dictis rubricis 10. & prima inter se collatis deducitur, quia in decima dicitur calicem debere esse cum patena conuenientem, & in prima requiritur patena inaurata, quando cuppa debet esse talis, nempè quando pes calicis non est aureus, vel argenteus: imò ex eisdem deducitur patenam debere semper cuppæ calicis assimilari, ita vt debeat esse aurea, vel argentea, quæ debet esse inaurata, quando cuppa calicis est talis.

Deinde calicem, & patenam egere consecratione; & non sufficere benedictionem simplicem, conueniunt Doctores, & id supponunt Sixtus Papa in canone *In sancta* de Consecratione distinct. 1. & Soter Papa in canone *Sacratas* de Consecratione dist. 23. & idem supponitur in canone *Non licent*: & in canon. *Non oportet* eadem dist. hæc autem consecratio iure ordinario tantum fit ab Episcopo, vt aduertunt Doctores: ex priuilegio tamen Pauli III. concessum est nostris Presbyteris de gentibus in remotissimis partibus. *Sixt.* *Soter.*

Circa amissionem consecrationis calicis, & patenæ conueniunt Doctores calicem, & patenam amittere consecrationem, quando ita notabiliter franguntur, vt nequeant celebrationi deseruire, quod etiam est verum in fractione, & separatione pedis calicis à cuppa, quando continua erant, quamuis postea coniungantur, quia tunc in nullo manet consecratio; non in calice, quia non extat, nec in cuppa, nec in pede, quia neutrum fuit consecratum seorsim ab altero; sed ambo per modum vnius po-

tentis deseruire celebrationi: consecratio autem semel a missa, nunquam reuiuiscit, etiam si calix iterum rediret idem numero coniunctione cuppæ, & pedis, quia absque fundamento id dicitur: præsertim quod calix postea noua coniunctione factus est physicè distinctus à calice ante fractionem.

Palud. Sylueſt. Armil. Vazq. Soar. Azor. AEgid. Regin. Laym. Bonac. Duran. AEgid. Laym. Palud. Armil. Angelus. Tabien. Azor. Soar. Vazq. Regin. Bonac.

Quando verò calix tornatilis est, habens pedem amobilem coniunctum iunctura tornatili non amittit consecrationem separatione pedis à cuppa, vt contra Palud. & Sylnest. aduertunt Arm. Vaz. Soar. Azor. Ægid. Regin. Laym. Bonac. & cõmuniter Doctores, quia in calice tornatili cuppa per se consecratur independenter ab hoc, vel ab illo pede, vtpote facile mobili.

Et quando pars interior cuppæ antea consecrata postea in auratur calix consecrationem amittit, vt contra Guillielm. Durand. Ægid. Laym. aduertunt Palud. Arm. Angel. Tabien Azor. Soarez, Vazq. Regin. & Bonac. non quia calix inauratione illa mutetur; sed quia ponitur noua superficies auri, quam sanguis Christi immediatè tangit, quæ non est consecrata ratione sui, vt patet, nec illi consecratio calicis antea facta communicatur, quia superficies illa non est, quasi accessoria, & minus principalis; sed magis principalis (quamuis quoad quantitatem sit minor) quia illa tangit magis principaliter sanguinem Christi, quia tangit illum immediatè; calix autem ob tactum ad sanguinem Christi consecratur (in quo calix distinguitur ab Ecclesia, quia hæc non consecratur ob tactum, & ideo, quamuis post consecrationem parietes dealbentur manet consecrata, quia post dealbationem manet eadem) è contrario verò, quamuis superficies interior calicis inaurati destruatur, etiam noua superficies, quæ apparet manet consecrata, vt aduertunt communiter Doctores, sicut quando calix non est inauratus, & vsu ipso superficies interior consumitur, etiam noua, quæ apparet manet consecrata, quia quando calix consecratur totus secundum totam quantitatem consecratur, aut consecratus censetur; & omnia prædicta de superficie interiore calicis, dicta etiam sunt vera de superficie supe-

riore

riore pœnæ ob eandem rationem.

Circa custodiam, seu pixidem in qua corpus Christi pro cómunicaturis consecratur, aut asseruatur, est difficultas, an consecrari, seu benedici debeat.

Paludan. Sotus, Soarez, Vazquez, Ægidius, Layman. Bonacin. & communiter Doctores docent non debere consecrari, nec benedici (etsi decens sit benedici benedictione simplici in Pontificali Romano præscripta pro ipsa pixide) quia nullo iure id præscribitur. *Palud. Sotus. Soar. Vazq. AEgid. Laym. Bonac.*

Guillielm. verò Duran. li. 10. de Ritibus Ecclesiæ, c. 16. Reginald. li. 29. num. 20. & alij docent; & merito debere benedici, vt constat ex Missali correcto rubr. 2. de ritu seruando; non tamen debere consecrari consecratione facta Chrismatis vnctione, quia in Pontificali Romano pro pixide tantum assignatur simplex consecratio, & benedictio. *Guillel. Duran. Reginal.*

Id verò quod addit Vazquez nempè necessarium esse intra pixidem esse vas aliquod ex lino, & benedictum benedictione corporalis absque fundamento dicitur: & etiam id quod addit nempè debere pixidem super aram collocari: reponenda tamen est super corporale, quia hoc videtur consuetudine seruatum. *Vazq.*

De materia pixidis nihil est iure positiuo præscriptum; iure tamen naturali requiritur, vt materia sit talis, vt absque indecentia possit deseruire ad asseruandum corpus Christi.

DIFFICVLTAS XI.

Quæ, & quales vestes sint necessariæ ad celebrationem Missæ?

CONVENIVNT primò Doctores Sacerdotem ex præscripto Ecclesiæ debere peculiaribus vestibus indui ad celebrationem Missæ, quæ sunt numero sex, nempè amictus, alba, cingulum, manipulus, stola, & casula, quæ suas habent significatio-

tiones, & videri possunt apud Soar. disp. 82. sect. 2. & apud Toletum lib. 2. c. 2. ita tamen Sacerdos debet dictis vestibus indui, vt si absque aliqua ex illis celebret peccet mortaliter, vt communiter aduertunt Doctores, qui excipiunt casum in quo Sacerdoti injiciatur metus mortis non in contemptum fidei, nec ordinationis Ecclesiæ, quia tunc nõ peccat, quamuis celebret absq; aliqua ex illis, quia maioris momenti est cõseruatio vitæ in eo casu, quam obseruatio dictæ legis: imò in eo casu erit licitum absque omnibus celebrare vt ob rationem dictam contra Soar. aduertunt Palud. Sotus, Medin. Vaz. Sa. & Laym. tract. 5. cap. 6.

Palud. Sotus. Medin. Vazq. Sa. Laym.

Materia autem dictarũ vestium nullo iure scripto præscribitur; tamen ex consuetudine amictus, & alba debent fieri ex lino: reliquæ vero vestes possunt fieri ex qualibet decente materia: circa figuram, & magnitudinem earum seruanda est Ecclesiæ consuetudo absque variatione tali, vt vestes censeantur non sacerdotales.

Conueniunt secundo Doctores prædictas sex vestes benedicendas esse, quia sic præscribitur in Missali reformato rub. 1. de ritu seruando. Vbi etiam præscribitur, vt Sacerdos accedat calceatus ad altare, & quod superior vestis ordinaria talum attingat, hoc tamen posterius non est consuetudine receptum.

Circa amissionem benedictionis idem dicendum est, ac diximus de alijs rebus benedictis, & consecratis, nempe, quod si vestes ita destruantur, vt amittant figuram, aut reddantur ineptæ ad proprium vsum, ita benedictionem amittant, vt quamuis postea reficiantur, indigeant noua benedictione, secus est si antequam amittant figuram, aut ineptæ fiant reficiantur, quamuis aliquid non benedictum addatur. Vnde si cingulum ita frangatur, vt neutra pars seorsim deseruire possit, amittit benedictionem quamuis post ruptionem iterum nodo, aut aliter coniungantur.

Obseruandum est prædictas sex vestes, & quaslibet alias res sacras quæ nõ tãgunt immediate species, nec sunt Chrismatis vnctione consecratæ, posse etiam alaicis, adhuc fæminis immediate tangi, quia quamuis id fuerit generaliter prohibitũ quo ad vestes sacras ab Hilario Papa in canone *vestimenta*

menta de consecratione d. 1. hæc tamen prohibitio non perseuerat in vsu quo ad dictas sex vestes, & alias pallas, quæ nõ tangunt immediate species. Excepimus res sacras, quæ tangunt immediate species vt corporale (sub quo etiam comprehenduntur pallæ) & purificatorium quamuis non sit bene dictum, & pixis, & quæ consecratæ sunt chrismatis vnctione vt ara, & agnus Dei cereus, quia non possunt immediate tãgi, nisi à constitutis in sacris ordinibus, vt consuetudo ostendit, & deducitur ex dicto canone *in sanctis*, & ex alijs multis de consec. d. 23. & obvtrumque dictum titulum nequeunt immediate tangi, nisi à prædictis calix, & patena, quia scilicet immediate tangunt Christum, seu species sub quibus Christus continetur, & consecrantur chrismatis vnctione: religiosis tamen minoribus, & etiã nostræ societatis, quamuis non initiatis ex priuilegio licet omnia prædicta immediate tangere, etiam dicta vasa quando sunt absque corpore & absque sanguine Christi, & fæminis ex consuetudine licet, prædicta, quæ lotione indigẽt lauare post primam lotionem leuiter factam à constitutis in sacris, tactus tamen immediatus dictarum rerum absque contemptu factus non est mortalis, vt aduertunt communiter Doctores ob leuitatem materię (nisi forsam tactus calicis, & patenę, quando continent Christum) est tamen venialis, vt cõtra Sot. in 4. d. 13. q. 2. A 3. & contra Bartolomeum Angel. §. 321. aduertunt communiter Doctores; nullum tamen erit peccatum si tactus ex rationabili causa fiat, vt aduertit Ægid. n. 249. *Sotus. Angel. AEgid.*

Addimus prohibitum esse à Greg. 13. sub excommunicatione latæ sententiæ agnos Dei depingere, inficere, minio notare, aurum vel colorem aliquem imponere, aut tales venales proponere, aut tenere, vt refert Azor lib. 9. c. 9. hæc tamen constitutio, nõ est in omnibus locis recepta, ac proinde in eis non obligat. *Azor.*

In fine obseruandum est præceptum esse à Zacharia Papa in Synodo Romana, & refertur in can. *nullus Episcopus* de consecrat. d. 1. ne Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus temere (ideſt absque rationabili causa) præsumat ad missarum solemnia accedere velato (ideſt cooperto) capite, aut cum baculo. *Zachar.*

DIF-

DIFFICVLTAS XII.

Vtrùm dicenda, & agenda sint, quæ in celebratione Missæ ordinantur?

SVPPONIMVS ea, quæ in celebratione Missæ dicuntur, & aguntur esse conuenienter ordinata, & instituta, super quibus legi potest S. Thom. quæst. 83. artic. 4 & 5. Bellarm. lib. 2. de Missa à cap. 16.

S. Thom. Bellarm.

Hoc suppositò conueniunt Doctores omittere aliquid ex his, quæ in Officio Missæ dicenda, & recitanda ordinantur in Missali, esse peccatum (nisi consuetudine fuerit aliter receptum) & esse, aut mortale, aut veniale pro quantitate materiæ omissæ, non tamen esse repetendum, nisi id possit secretò, & facile, & absq; perturbatione ordinis, & cohærentiæ dicendorum fieri; & addere aliquid ex suo, quod non ordinatur in Missali, etiam esse peccatum, quia vtrumque prohibuit Pius V. in Bulla præfixa in initio Missalis Romani iussu ipsius impressi, quod non est mortale, quando parua aliquà oratio additur ex deuotione, & non recitatur alta voce coram populo; & prætermittere ordinem celebrandi Missam in rubricis assignatum pro singulis diebus non esse peccatum, quia non est sub præcepto, esse tamen indecorũ (saltem in diebus solemnibus) & oppositum esse consultius, ac proinde, qui aut ex promissione, aut ex fundatione tenetur celebrare certas Missas, v.g. *de Spiritu sancto, de Passione, de Beata Virgine, & de Requiem*, potest in die, in qua occurrit festum alicuius sancti celebrare Missam de eo, quia id est conforme rubricis, & consulendum, etiam si oppositum fieri possit. Vnde qui suscepit onus celebrãdi triginta Missas sancti Gregorij pro defunctis non tenetur singulas de requiem celebrare diebus alicuius sancti.

Pius V.

Obseruandum est, eum, qui tribus personis tres Missas

pro-

promisit singulas, eis satisfacere ter celebrando pro illis tribus, non solùm secundum nostram sententiam, secundum quam sacrificium applicatum pluribus non minus proficit singulis, ac si vni tantum applicaretur; quia tunc magis proficit singulis, sed etiam secundum sententiam eorum, qui dicunt fructum sacrificij pluribus applicatum diuidi, quia etiam tunc tantum fructum tradit cuilibet ex illis tribus, ac si pro quolibet seorsim vnam Missam celebraret, quia tunc qualibet celebratione tribuit cuilibet tertiam partem fructus.

Addimus, vt iam communiter Doctores contra non paucos aduertunt, celebrare Missam ante recitationem horarum matitutinarum non esse peccatum mortale, quia non est præceptum præmittendi earum recitationem, nec huic obstat, quod in rubrica prima de præparatione Sacerdotis dicitur Missam celebrandam esse post horas matutinas; vel quia in ea tantum est sermo de officio Missæ in Ecclesijs, in quibus horæ publice recitantur, vel quia iam de fuetudine cessauit obligatio illius. Vnde neq; erit peccatum veniale, saltem quando adest aliqualis ratio, quia quod non est contra præceptum nullo modo est peccatum.

Circa agenda in Officio Missæ conueniunt Doctores omittere cæremoniam aliquam Missæ ex assignatis in Missali, & aliam non assignatam addere, esse peccatum, quia est contra præceptum Pij Quinti vbi supra, & esse mortale, aut veniale pro quantitate materiæ omissæ, aut additæ.

Obseruandum est, quod quamuis antiquitus in canon. *Hoc quoque* de Consecratione d. 1. præceptum fuerit, vt Sacerdos, non nisi, vt minimum duobus præsentibus celebret, iam tamen, ita derogatum est, vt sufficiat vnus minister, qui celebranti administret; absque eo tamen nullus, quamuis Eremita sit, & nullus, quamuis ipsi instet obligatio audiendi Missam poterit celebrare, vt contra Sotum, docent Vaz. Bonac. & alij: imò quamuis instet populo ea obligatio, & quamuis instet necessitas dandi ægroto Viaticum, quamuis sint, qui in his duobus posterioribus casibus oppositum sentiant; poterit tamen celebrans Missam inceptam absque

Sotus. *Vazq.* *Bonac.*

ministro prosequi, si minister abijt, & expectatus non veniat, vt aduertit Henr. c. 3. quia quamuis necessitate vrgente amissa incepta desistere possit, defectus tamē ministri nō est necessitas vrgens, nec tantæ considerationis, quantæ ad desistendum requiritur in can. *Nullus Episcopus* de Consecratione d. 1. Minister autem debet esse mas, & non fœmina, vt decernitur in cap. 1. de cohabitatione Clericorum, & mulierum, dum dicitur: *Nulla fœmina ad altare præsumat accedere, aut Presbytero ministrare*: quod seruandum est, quamuis deficiat mas etiam in casu, in quo incepta est Missa, vt aduertunt communiter Doctores, quia etiam in eo potius debet sibi respondere, vt facit quando horas Canonicas recitat, & sibi vt potuerit ministrare, quam fœminam admittere, quia id habet minus indecentiæ: potest tamen fœmina præsertim monialis ex loco remoto respondere celebranti, quia id nō est prohibitum in dicto canone, vt patet ex verbis ipsius, nec alibi: non tamē ad altare accedere, nec ad illud ministrare, quia in eo canone prohibetur.

Henriq.

DIFFICVLTAS XIII.

Quomodo occurrendum sit defectibus in celebratione Missæ contingentibus?

IN primis Missa incepta nequit absque graui, & vrgente causa relinqui, vt dicitur in can. *Nullus* de Consecratione d. 1. quando verò inter celebrandum euenit morbus, aut alia corporalis necessitas cogens celebrantem, vt non perficiat Missam, si consecratio panis non est facta, relinquendum est officiū, & à nullo perficiendum, quia tunc in omissione illius non est incommodum aliquod considerabile: si verò forte, aut malitia Sacerdotis, aut quia panis non fuit triticeus, & tempore consecrationis non fuit agnitus, non consecretur hostia, sed tantum vinum, postea consecranda est hostia, vt es-

sen-

sentialiter perficiatur sacrificium, & non est necessarium postea iterum aliud vinum post hostiam consecrare, quia ad perfectionem essentialem sacrificij, nō est necessariū, quod prius consecretur hostia, quam vinum, quia consecratione vtriusque quocumque ordine facta, mactatur mistice homo Christus separatione mistica corporis, & sanguinis interse ex vi verborum consecrationis facta.

Secundò quando Sacerdos post consecrationem vnius speciei, aut vtriusque recordatur se, aut non esse ieiunum, aut esse in peccato mortali, aut excommunicatum tenetur perficere sacrificium contritione præmissa, si recordetur se esse in peccato mortali: quando verò eorum recordatur ante consecrationem tenetur desistere à sacrificio, nisi ob id timeat prudenter, quod grauiter notabitur, quia in casu huius timoris potest progredi contritione præmissa peccati mortalis non confessi, si illud habeat.

Tertiò si Sacerdos post consecrationem antequam finiatur officium cognoscat defectū consecrationis vini, quia loco vini fuit apposita aqua, aut acetum, aut alia materia insufficiens, si nequeat absque timore prudenti grauis notæ sui, aut grauis perturbationis adstantium consecrare sanguinem, non tenetur eum consecrare, sed potest absq; illius consecratione Missam finire: quia præceptum affirmatiuum perficiendi essentialiter sacrificium, quamuis sit diuinum non obligat cum timore prudente tanti damni: si verò non sit prædictus timor perficiendum est essentialiter sacrificiū consecrando sanguinem, vt patet, & non consecrando aliam hostiam, quādo agnoscitur defectus consecrationis vini ante sumptionem hostiæ consecratæ, in quo DD. conueniunt: & quando agnoscitur post sumptionem hostiæ consecratæ, quamuis secundum rubricam quartam Missalis de defectibus vini à Pontifice traditam, in qua loquitur sequendo sententiam probabiliorem, & non præcipiendo, sit consecranda alia hostia, & vinum modicissimæ aquæ mixtum incipiēdo ab illis verbis, qui pridie quam pateretur: nihilominùs sufficit, quod Sacerdos vinum cū modicissima aqua mixtū consecret, non consecrando aliam hostiā, vt aduertunt Scot. in 4. d. 8. q. 3. Nauar. cap. 25. num. 91. Angel. verbo *Missa*, n. 17. *Scotus. Nauar. Angel.*

n. 17. Soarez disputat. 85. sect. 1. Vazquez, & Ægidius quæst. 83. art. 6. & Layman. tit. 5. cap. 7. quia quamuis hostia illa consecrata iam sit sumpta, non minus perficitur sacrificium consecratione vini postea facta, quam si non fuisset sumpta; & sufficiet statim vinum aquæ mixtum consecrare, & sumere, nihil aliud, nec verbalem oblationem vini ad consecrationem ipsius vini præmittendo, quia in sacrificio Missæ, sicut in sacramentis nihil est iterandum; sed quod est omissum est caute supplendum: imò quando omissum est tantum accidentale, non est supplendum, si peruertendus est ordo in rubricis assignatus; sed progrediendum est: nec obstabit, quod percipiat defectum consecrationis vini post sumptionem aquæ, aut alterius materiæ insufficientis, vt postea consecret vinum, & non ieiunus sanguinem sumat, quia maioris considerationis est obseruatio præcepti diuini perficiendi essentialiter sacrificium, quam obseruatio præcepti Ecclesiastici non sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij naturalis: imò quamuis materia illa insufficiens, quãdo agnoscitur non sit deglutita, sed in ore, non est expuenda ob indecentiam, & ob periculum expuendi particulam aliquam hostiæ sumptæ. Addidimus in principio ante absolutum officium, quia si defectus consecrationis vini agnoscatur post absolutum officium non est supplendus, quia iam censebitur actio distincta.

Quartò si animal, vel aliud decidat in calicem, quod venenosum sit, si id contingat ante consecrationem sumenda est alia materia, & consecranda: si verò contingat post consecrationem, si Sacerdos nequeat absque incommodo, aut periculo salutis, vel vomitus illud sumere, extrahendum est ex calice, & abluendum, & postea comburendum, & cineres simul cum ablutione proijciendi sunt in piscinam, & sanguis si possit absque dicto periculo, est à Sacerdote sumendus, etsi nequit absque periculo dicto, seruandus est quousque species corrumpantur, & tunc sunt in piscinam mittendæ, vel potius sunt imbibendæ in stupa, aut in alia commoda materia, quæ exsicanda est, & postea comburenda, & cineres mittendi sunt in piscinam.

Quintò si Sacerdos prudenter dubitet, aut timeat se

omi-

omisisse, aut insufficienter pronuntiasse verbum aliquod essentiale consecrationi, verbum omissum repetendum est sub missæ, vel ipsum solum si aliud verbum non fuit interiectum, & fere statim repetatur, vel repetenda sunt omnia verba essentialia, si aliquod verbum fuit interiectum, vel si longum tempus intercesserit, sed non sunt repetenda absoluta intentione consecrandi, sed sub ea conditione (saltem mentaliter concepta) si non protuli, aut si non protuli sufficienter.

Omittimus alios defectus, quia eis facile potest occurri rubricas Missalis obseruando.

DIFFICVLTAS XIIII.

Quo pacto pro celebratione Missæ assignandum sit iustum stipendium?

SVPPONIMVS in quo Catholici conueniũt ministros altaris posse licite stipendium aliquod in sui sustentationem accipere, quod supponit Christus Luc. 10. dum Discipulos suos ad prædicandum mittens dixit: *In eadem domo manete edentes, & bibẽtes, quæ apud illos sunt, dignus est enim operarius mercede sua*, & id etiam supponit Paul. 1. ad Chorint. 9. dum ait: *Qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt edunt: & qui altari deseruiunt cum altari participant.* Et sane id est debitum ministro altaris, non tanquam precium ministerij, quia esset simoniacum, quia ministerium est quid spirituale, sed tanquam stipendium pro vitæ sustentatione, quia dignum est, vt qui in ministerio spirituali in gratiam, & bonum alterius occupatur, ab eo sustentetur, siue omnino, siue ex parte magis, aut minus pro quantitate occupationis.

Ex quo constat etiam esse licitum Sacerdotibus diuitibus iustum stipendium accipere pro Missæ celebratione, quia stipendium non accipitur à ministro ad supplendam

paupertatem, sed tanquam stipendium ad sustentationem, quia dignus est, vt sustentetur ab eo in cuius gratiam occupatur.

Et ob eandem rationem etiam Sacerdos, qui aliàs habet beneficium Parochiale, aut Canonicatum, aut aliud beneficium poterit pro Missæ celebratione stipendium accipere, quia quod redditus beneficij ei dentur in stipendium ratione aliorum ministeriorum, aut celebrationis aliarum Missarum non obstat, vt ratione alterius ministerij, aut celebrationis aliarum Missarum iustum stipendium accipiat.

Stipendium ergo iustum, & condignum pro Missæ celebratione taxandum est iuxta occupationem, & laborem, siue communi populi existimatione, siue Romani Pontificis, siue Episcopi, ita vt quamdiu stipendium iudicio Romani Pontificis, aut Episcopi non taxatur, communi existimationi populi standum sit, sicut etiam contingit in taxatione precij rerum, quæ pecunia æstimantur, quia quamdiu Princeps earum precium non taxat communi populi existimationi statur.

Vazq. Soarez. Obseruandum tamen est, vt optimè Vazq. disp. 234. & Soar. d. 85. ita posse stipendium pro celebratione Missæ à superioribus taxari, vt nequeant nisi intuitu alicuius circunstantiæ extrinsecæ Sacerdotibus prohibere, ne plus accipiant si liberaliter offeratur, neque minus si ipsi liberaliter sint minore contenti, quia id esset opera virtutis liberalitatis impedire: nihilominùs in aliquibus Ecclesijs Cathedralibus, & Collegialibus statutum est ne totum capitulum interfit funeri, aut alijs officijs, nisi tanta pecunia detur, quod potest esse honestum ob decentiam capituli, ne facile pro quauis occasione conuocetur: id tamen non tollit, quominus quando misericordia, aut pietas resplendet non possit gratis, aut minori stipendio fieri.

***

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm Sacerdos possit pro vnius Missæ celebratione plura integra stipendia accipere?

SOTVS 9. de Iustitia quæst. 3. art. 1. & Canus 12. de Locis cap. 13. ad 10. docent Sacerdotem posse tot stipendia pro vna Missa recipere, quot sunt necessaria ad victum moderatum pro ea die, quia ei, qui alteri seruit debitum est stipendium necessarium, & sufficiens ad victum saltem moderatum. *Sotus.* *Canus.*

Henriq lib. 9. cap. 22. Petrus Nauar. 2 de Restitutione cap. 2. num. 33. & Arag. de Iustitia q. 85. artic. 3. docent pro vna Missa accipi posse stipendia necessaria ad cõgruam sustentationem diurnam, nempè ad victum, vestitum, & habitationem, quia ei, qui alteri seruit, iure naturali debitum est stipendium necessarium, & sufficiens ad congruam sustentationem vitæ. *Henriq.* *Nauar.* *Aragon.*

Cord. lib. 1. q. 4. dub. 2. refert sententiam quorundam asserentium Sacerdotem posse pro vna Missa accipere stipendia necessaria, & sufficientia non tantum ad sui, sed etiã ad suæ familiæ sustentationem, & in hac sententia esse plures Recentiores refert Vazq. disp. 232. n. 14. *Cord.* *Vazq.*

Henriq. vbi supra refert Recentiores Thomistas asserentes posse Sacerdotem pro vna Missa accipere stipendia necessaria, & sufficientia, non solùm pro sui, & suæ familiæ sustentatione, sed etiam pro soluendis debitis, & pro emendis libris opportunis.

Nauar. verò in summa cap. 25. num. 29. Corduba, & Vazquez vbi supra Soar. disp. 86. sect. 2. Bonac. punct. 8. docent Sacerdotem non posse pro vna Missa plusquam vnũ integrum stipendium accipere, quamuis non sufficiat victũ, & meritò: quia quamuis minister spiritualis dignus sit mercede sua, non tamen omnes eodem modo, sed vnusquis- *Nauar.* *Vazq.* *Soar.* *Bonac.*

que pro sua occupatione, & labore: ita vt qui toto die occupatur in ministerio Ecclesiastico, vt in studendo ad docendum, aut in docendo, aut in administrando sacramenta, dignus sit integra sui, & suæ competentis familiæ sustentatione: ergo Sacerdoti pro occupatione tantum in vnius Missæ celebratione nō debetur integra sustētatio, quia potest in alijs ministerijs occupari, sed pars aliqua, prout à superioribus fuerit taxatum, & eorum taxatione deficiente prout communi populi iuditio taxatum fuerit, & eo deficiente ad arbitriū viri prudentis.

Quod autem sacrificium Missæ pro pluribus oblatum, ita singulis prosit, ac si pro vno tantum offeratur, non sufficit, vt pro vna Missa possit à pluribus illis plura integra stipendia accipere, quia stipendium non datur pro valore Missæ (quod esset simoniacum) sed tātum titulo sustentationis; ex eo autem quod Sacerdos vnam Missam pro pluribus offerat non eget maiori sustentatione, quam si pro vno tātum offerret: Nihilominus ex hoc, quod sacrificiū pro pluribus oblatum prosit singulis, ac si pro vno tantum offerretur, credimus (excepta iniustitia stipendij) vna Missa satisfieri pluribus petentibus vnam Missam, quia vt aduertit Ægidius A. 1. dub. 10. non est alia obligatio in Sacerdote, quam applicandi petenti Missam, fructum ex opere operato, seu ex institutione Christi, qui non minus obuenit singulis, quam si vni tātum applicaretur, & non est obligatio applicandi fructum ex opere operantis nempe orationum, & precum, & aliarū actionum Missæ (qui minus obuenit singulis) quia qui ea exercet ex malo fine, qua ratione nullū habent fructum etiā satisfacit petenti Missam.

Id vero quod nonnulli dicunt (vt Vazquez refert) nempè posse Sacerdotem, quamdo celebrat suspendere applicationem sacrificij, & postea illud applicare ei personæ pro qua id fuerit postea petitum, & consequenter posse pro ea Missa postea applicata stipendium accipere falsum est, vt aduertunt Vazquez, & Corduba, quia sacrificium, vtpote instar sacramenti institutum statim, ac perficitur, habet suum peculiarem effectum, sicut sacramenta; ita vt in potestate Sacerdotis non sit illum suspendere; sicut nec in potestate

Vazq. Cord.

mini

ministri Sacramentorum est effectum eorum suspendere: poterit tamen Sacerdos, vt aduertunt Vazquez, & Cord quando celebrat applicare Missam ei, pro quo postea petendum est, & ita poterit pro ea stipendium accipere, dum modo is, pro quo postulatur quando Missa fuit applicata, fuerit in eo statu, in quo is, qui postulat desiderat applicari, verbi gratia, si pro defuncto postulatur, & erat iam defunctus, quando Missa applicatur. *Vazq. Cord.*

DIFFICVLTAS XVI.

Vtrùm Sacerdotes obligati sint ad offerendum Missam pro alijs?

CONVENIVNT Doctores primò Sacerdotes non obligari ratione Sacerdotij ad offerendam Missam pro alijs, vt patet: obligari tamen ratione stipendij, aut Capellaniæ ad id institutæ: & hanc obligationem esse ex iustitia, non quia constituatur æqualitas inter Missam, & stipendium, aut redditum, sed quia stipendium, aut redditus non datur absolute, sed ob causam, aut sub conditione; deficiente autem causa, aut conditione id quod sub hac, aut ob illam datur, nequit absq; in iustitia retineri.

Conueniunt secundò beneficiarios non habentes curã animarum non obligari ex vi beneficij ad offerendam Missam pro alijs, quia quãuis aliqua beneficia non parochialia instituta sint pro administratione Sacramentorũ, nullum tamen eorum institutum est ad offerendam Missam pro alijs.

Est tamen difficultas de parochis, an teneantur Missam offerre pro parochianis.

Sotus libro 9. de Iustit. quæst. 3. art. 1. docet parochos teneri per se, aut per alterũ pro suis parochianis Missam offerre, si fructus beneficij ad vitæ sustentationem sufficiant: si verò non sufficiant teneri pro quantitate beneficij ter, aut quater in hebdomada, quia ius ad decimas, & ad fructus *Sot.*

beneficij institutum videtur; non solùm, vt parochus populo sacramenta ministret; sed etiam, vt pro populo fungatur officio proprio Sacerdotis, hoc autem, vt Paul. ad Heb. 5. ait, est offerre sacrificium pro populo.

Maior. Nauar. Vazq. Soar. AEgid. Laym.

Mai. verò in 4. dist. 45. quæst. 2. Nauar. cap. 27. nu. 91. Vazq. disputat. 234. cap. 4. Soar. disp. 86. sect. 1. Ægid. ar. 1. du. 11. & Laym. c. 3. docent parochum ex vi beneficij Parochialis, non teneri ad offerendum Missam pro populo: & meritò, quia obligatio parochi ad id nullo iure scripto, nec consuetudine introducto probari potest, nec ex institutione beneficij parochialis deducitur, quia ex hac tantum deducitur obligatio parochi ad celebrandum Missam, vt populus eam audiat. Vnde vt aduertunt Corduba, & Vazquez

Cord. Vazq.

standum est consuetudini, & statutis Synodalibus cuiuscumque diœcesis.

Ad rationem ergo Soti negamus beneficium parochiale ad id institui; sed vt parochus populo sacramenta ministret, illumque doceat, & coram eo Missam, & alia officia diuina celebret: non verò, vt pro illo Missam offerat, quamuis officium Sacerdotis sit offerre sacrificium pro his, pro quibus voluerit; parochus enim ex vi sui beneficij non tenetur ad omne id quod ei conuenit ratione Sacerdotij.

DIFFICVLTAS XVII.

Quo pacto se debeat gerere Sacerdos in distributione stipendiorum sibi collatorum pro Missarum celebratione?

CONTINGIT, vt Sacerdoti pro celebratione Missarum conferatur maius stipēdium, quam iuxta statutum Synodale, aut consuetudinem conferri solet.

Est ergo difficultas, an iste qui non vult, aut non potest

di-

dictas Missas celebrare, possit illas alijs commendare; non tribuendo illis, nisi consueta stipendia, sibi reseruando residuum.

Nauar. cap. 25. num. 91. & Cord. lib. 1. quæst. 4 du. 5. docent non posse, nisi habeat ex officio pro Missis celebrandis stipendia congerere, & congregare, & illa distribuere: quod absolute absque dicta limitatione tradit Maior. in 4. dist. 45. quæst. 3. du. 3. probari autem potest primò, quia si is, qui stipendia accipit id non habeat ex officio, nullo titulo accipere potest residuum illud. Secundò, quia alias quamuis nunquam pro alijs celebret, posset fieri dines. Tertiò, quia Sacerdos ille contra voluntatem eorum, qui stipendia excedentia contulerunt retinet illud, quod superest. *Nauar.* *Cord.* *Maior.*

Sot. 9. de Iust. quæst. 3. art. 1. Soar. disput. 86. sect. 3. & Bonac. puncto 8. absolute absque vlla limitatione docent posse. Primò, quia Sacerdos ille in retentione residui nulli facit iniuriam, quia non alteri Sacerdoti, cui missam commendat, quia illi iustum stipendium confert, nec illi, qui maius stipendium contulit, quia pro eo offertur Missa eiusdem valoris ab illo alio Sacerdote Secundò, quia Sacerdos ille maiora stipendia accipiens factus est Dominus illorum sub obligatione celebrādi pro conferente illa; huic autem obligationi satisfacit Missam celebrando per alium, & huic satisfacit ipsi conferendo iustum stipendium. Tertiò, quia habentes Capellanias satisfaciunt dicendo Missas per alios, his conferendo consueta stipendia, ergo. *Sotus.* *Soarez.* *Bonac.*

Vazq. verò disp. 234. cap. 4. docet, & meritò, primò eum, qui ex peculiari officio ad hoc destinatus colligit, & distribuit stipendia Missarum posse ex residuo illo stipendiorum aliquid sibi reseruare, quia solicitudo in illis colligendis, & distribuendis est precio aliquo æstimabilis; id tamen debere esse exiguum, quia dictum officium est exiguæ solicitudinis. *Vazq.*

Secundò docet eum Sacerdotem, qui ex officio peculiari, non est ad id destinatus, si maiora illa stipendia ipsi tribuantur, non vt ipse eam celebret; sed vt alijs ad celebrādum distribuat (quod quando alias non constet poterit ex circunstantijs decerni) tunc nihil excessus posse sibi retine-

re, alias ille Sacerdos illis alijs, quibus distribuit irrogaret iniuriam; non quia illis non tribueret iustum stipendium; sed quia illis non conferret totum, quod alias ex voluntate Domini ad illos pertineret. Ex quo constat ad primā rationem pro Soto, Soarez, & Bonacina: si verò maiora illa stipendia illi tribuantur, vt ipse Missas celebret, tunc eum posse sibi excessum retinere titulo liberalis donationis sibi à Domino factæ, & quidem tunc in retentione illius nulli facit iniuriam, quia non Sacerdoti, cui distribuit, quia illi tribuit stipendium iustum, & nihil, quod ad illum ex voluntate Domini pertineat, sibi retinet; nec Domino stipendia illa maiora tribuenti, quia quamuis Missa magis prosit ei, qui maiora stipendia tribuit, quia magis inducit ad celebrandum, ei tamen non minus prodest ex eo, quod Sacerdos, cui ipse contulit maiora stipendia, sibi retineat excessum, quia Dominus iam totum illud dedit, vt pro ipso sacrificium offeratur, & ita non minus cooperatur ad illud: ex quo patet ad rationes pro Nauar. Cord. & Maior.

Sot. Soar. Bonac.

Nauar. Cord. Maior.

Ad secundam verò rationem pro Sot. Soar. & Bonac. concedimus Sacerdotem illum; etiam in priori casu secundæ partis nostræ sententiæ acquisiuisse dominium eorum stipendiorum excedentium; non tamen absque obligatione, & onere dandi illa integra celebranti, quia sic voluit Dominus stipendiorum.

Sotus. Soarez. Bonac.

Ad tertiam rationem respondemus Capellanos ex præsumpta voluntate instituentis Capellanias posse sibi excessum illum retinere.

DISPVT. V.

De præcepto audiendi Missam.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Vtrùm baptizati teneantur Missam audire?

CONVENIVNT primò Theologi esse præceptum, quo baptizati Missam audire tenentur diebus Dominicis, & Festis: & id constat ex canon. *Missas* de Consecratione distinct. 1 consensu vniuersalis Ecclesiæ recepto: vbi quamuis tantum fiat mentio diei Dominici, sub eo tamen quodlibet festum obseruandum comprehenditur, quia ad id instituitur dies festus, vt scilicet obseruetur, sicut dies Dominicus, & quamuis in eo canone præceptum tantum dirigatur ad sæculares, consensu tamen, & praxi Ecclesiæ extensum est ad omnes. Sed quamuis certum sit esse dictum præceptum; id tamen non est de fide (vt nonnulli falsò dixerunt) quia Deus id non reuelauit.

Dicto tamen præcepto non tenentur pueri ante vsum rationis, nec perpetuo amentes, quia sunt incapaces præcepti, & prohibitionis: amentes verò, qui post vsum rationis semel habitum in amentiam inciderunt, & in ea perseuerant, quamuis eo præcepto in actu primo obligentur; excusantur tamen ab eo, quia nequeunt humano modo, Missæ assistere.

Addunt Soar. disputat. 88. sectione 4. Ægid. quæst. 83. artic. 6. dub. circa illum, & Laym. lib. 4. tractatu 7. cap. 3. *Soar. AEgid. Laym.*

pue-

pueros non teneri præcepto audiendi missam (& idem est de alijs præceptis, saltem humanis) ante vsum rationis perfectũ, ita vt possint mortaliter peccare; quod nos difficile existimamus; imò credimus, vt eo præcepto teneantur sufficere vsum rationis imperfectum sufficientem ad peccandum venialiter, sicut etiam sufficit, vt teneantur præcepto non occidendi, & non mentiendi, etiam si nullius transgressione peccẽt mortaliter: quia à culpa mortali excusantur ob imperfectionem deliberationis. Addimus transeuntes per oppidum in quo obseruatur festum aliquod peculiare, non teneri missam audire: imò non teneri quamuis in eo oppido hospitentur per aliquot dies, quia ad id tantum tenẽtur, qui pertinent ad illud oppidum, seu ad parochiam illius, & ad illam tantum pertinent, qui habent domicilium, aut quasi domicilium, & etiam non teneri audire missam absentes à suo oppido, seu à territorio, seu à limitibus sui oppidi, in quo est festum particulare, quia præceptum audiendi missam, & ieiunandi, & similia sunt annexa territorio. Et etiam non teneri qui in die festo sui oppidi exit, & futurus est extra territoriũ, seu limites sui oppidi tempore in quo posset impleri præceptum, quia tantum tenemur præuenire impletionem præcepti, quando manente vi, seu obligatione præcepti impediendi sumus ab impletione illius, non vero quãdo intra tẽpus in quo posset impleri nõ mansuri sumus subditi, & obligati præcepto: de qua re non nihil dicimus tract. de Censuris in cõmuni, & legendi sunt Sanctius lib. 3. de matrim. disp. 8. & Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 7. & 8.

Sanct. Lessius.

Conueniunt secundò Theologi dictum præceptum esse pure, & simpliciter Ecclesiasticum; non diuinum, neque naturale; ac proinde Romanum Pontificem posse in eo dispensare.

Nomine autem audiendi missam, quod præcepto, seu iure Ecclesiastico præcipitur; intelligitur assistentia corporalis, & moralis, qua quis corporaliter, & humano modo assistat, seu adsit Missæ, vel audiendo, vel videndo celebrantem, vel saltem ita commitando, seu sociando alios videntes, aut audientes quamuis sit extra Ecclesiam (vt contingit quando locus in quo missa celebratur, non capit multitudinem con-

fluen-

fluentem ad audiendam missam) vt ex signis, & gestu aliqua missæ colligere possit, & ad multitudinem assistentiũ censeatur moraliter pertinere. Et nomine missæ quæ præcipitur audiri, intelligi nõ missa sicca, qualis solet in mari dici, quia hæc non est vera missa, sed intelligitur missa in qua vera fit consecratio quocumque ritu permisso à Romano Pontifice celebrata, siue Latinorum, siue Græcorum, siue Syriorũ, siue Mozarabum: quia dicto præcepto tantum præcipitur auditio veræ Missæ, & quæcumq, nõ sicca ex dictis est vera Missa.

Conueniunt tertiò Theologi contra Angel. verbo feriæ num. 42. omissionem audiendi missam esse ex suo obiecto grauem, seu mortalem, quia auditio Missæ est res grauis, & notabilis, ac proinde omissio totius Missæ est grauis & notabilis: omissio vero partis Missæ erit mortalis, aut venialis pro grauitate, aut leuitate partis omissæ: conducit autem ad grauitatem maior dignitas partis omissæ.

Vnde omissio Missæ ab initio vsque ad oblationem verbalem inclusiue, seu iam factam erit mortalis, quia est omissio partis grauis: omissio vero vsque ad Euangelium inclusiue, seu iam dictum, si ab eo iam dicto assistatur vsque in finem, non erit mortalis, quia omissio hæc non videtur attingere grauitatem, nec omissio partis restãtis post sumptionem Eucharistiæ est mortalis: imò neque omissio huius partis simul cum omissione initij vsque ad epistolam exclusiue, seu nondum dictam, dum assistatur omni inter medio: omissio vero partis Missæ à consecratione inclusiue vsque ad *Pater noster* etiam exclusiue est mortalis ob dignitatem huius partis, non tamen omissio solius consecrationis, quamuis totius: bene tamen omissio totius cõsecrationis, & sumptionis, quamuis assistatur inter medio ob dignitatem harum duarum partium: non tamen omissio ipsius *memento* etiã si Sacerdos per duas horas in eo detineatur, imò tunc satisfaciet quis absque vllo peccato si assistat ipsi memento tempore consueto non amplius ei parti assistendo.

DIF-

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm ad satisfaciendum præcepto audiendi Missam sit necessaria attentio interna ad Missam?

Soar. Azor. Regin. Bonac.

SOAREZ disp. 88. sect. 3. Azor. lib. 7. cap. 5. q. 2. Regin. lib. 19. cap. 2. q. 1. & Bonac. disp. 4. quæst vlt. puncto 11. docent necessariam esse attentionem interiorem, quia Ecclesia non tantum præcipit assistentiam exteriorem; sed etiam interiorem assistentiam, seu attentionem ad Missam, aut ad alias res diuinas.

Sylvest. Æ Egid. Laym.

Sylvest. vero verbo *Missa*. 2. q. 6. Ægid. q. 83. nu. 302. docent non esse necessariam; ac proinde exterius assistentem Missæ, quamuis interius libere distractum, satisfacere præcepto audiendi Missam (quod probabile existimat Layman lib. 4. tit. 7 cap. 3.) & meritò, quia Ecclesia à qua sola præcipitur auditio Missæ nequit actum aliquem internum præcipere (nisi per accidens, & indirectè, & secundariò eum actum interiorem, qui necessarius sit ad exercendum exteriorem, quem præcipit) quia nequit de actu interiore, nec de eius omissione cognoscere, & iudicare, nec illum, nec eius omissionem punire.

Vnde qui libere interius distractus, & mente libere vagans ad alia, assistit Missæ, quamuis forte peccet venialiter contra ius naturale religionis, quia id forte sit contra reuerentiam Deo debitam; satisfacit tamen præcepto audiendi Missam, si humano modo exteriori assistit, id est, si assistit non distractus exterius, seu non occupatus exteriore occupatione moraliter incomposibili, seu difficilime composibili cum attentione interiori ad celebrationem Missæ, & ad alias res diuinas, quia eo præcepto, non præcipitur attentio interior: si verò assistat, etiam absque modo exteriori humano, non satisfacit dicto præcepto, quia eo præcipitur

assi-

aſsiſtentia exterior humana, id eſt moraliter compoſibilis cum attentione interiori: ac proinde, qui aſsiſtit celebrationi Miſſæ ſimul ſcribendo, aut docendo, non ſatisfacit præcepto audiendi Miſſam, & multo minus, qui aſsiſtit dormiendo, quia non ſolùm dormiens, non aſsiſtit modo exteriori humano, vt patet; ſed nec ſcribens, nec docens, quia neuter poteſt moraliter ad Miſſam, nec ad alias res diuinas attendere: & etiam qui dum Miſſæ exterius aſsiſtunt, confabulantur profundè, aut huc, & illuc circunſpiciunt, non ſatisfaciunt præcepto audiendi miſſam, quia non poſſunt moraliter ad miſſam, nec ad alias res diuinas attendere interius: ſatisfaciunt tamen, qui dum aſsiſtunt ſe veſtiunt, quia facile poſſunt ad Miſſam, vel ad alias res diuinas interius attendere: & etiam qui dum aſsiſtit Miſſæ, recitat, aut roſarium, aut horas Cononicas; imò, & qui eas legit, quia etiam poteſt interius attendere ad Miſſam, vel ſaltem ad alias res diuinas, quod etiam ſufficit ad ſatisfaciendum præcepto audiendi Miſſam, & ſimul etiam ſatisfaciet voto, aut præcepto Eccleſiæ recitandi horas, & voto, aut præcepto confeſſarij recitandi roſarium, aut aliam orationem, quia audire Miſſam, non eſt moraliter incompoſibile cum attẽtione interiori ad recitationem, vel ſaltem ad alias res diuinas; quod ſufficit.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm qui audit Miſſam abſque intentione ſatisfaciendi præcepto, ipſi ſatisfaciat?

MEDi. Cod. de orat. q. 16. Pet. Led. in ſumm. c. 27. poſt decimam concluſionem, & Nugnus q. 83. art. 6. dub. 2. docent, eum, qui audit Miſſam abſque intentione ſatisfaciendi præcepto (vt ſi audiat Miſſam ignorans eſſe diem feſtum) non ſatisfacere præcepto, quia eo præcepto præcipitur actus obedientiæ, quem *Medin. Ledeſma. Nugnus.*

non

non exercet ille, qui non intendit implere præceptum.

Soar. *AEgid.* *Azor.* *Bonac.* *Vazq.* *Valen.* *Lessius.*

Soar. verò disp. 88 sect. 3. Ægid. q. 83. ar. 6. du. vnico, Azor. lib. 7. c. 2 q. 6. Bonac punct. 11. Vaz. 1. 2. q. 100. ar. 9. Sanct. in sum. lib. 1. c. 13. Val. 2. 2. disp. 6. q. 2. punc. vlt. Lessius lib. 2. c. 37. dub. 10. & communiter DD. docent eum satisfacere præcepto audiendi Missam, & meritò: quia verè, & humano modo facit, quod sibi præcipitur, ac proinde actū obedientiæ, quamuis non formalem, sed tantum materialem, qui solus sibi præcipitur.

Azor. *Medin.* *Soar.* *Valen.* *Vazq.* *Sanct.* *AEgid.* *Less.* *Bonac.*

Addimus, vt contra Azor, Med. & plures alios aduertunt Soar. Val. Vaz. Sanctius, Ægid. Lessius, & Bonac. eum satisfacere præcepto audiendi Missam, quamuis eam audiat animo expresso non satisfaciendi præcepto auditione illius missæ: quia ex vna parte verè, & humano modo facit, quod sibi præcipitur, & ex altera eo animo non prorogat sibi obligationem præcepti, quia non potest, sicut nec de nouo illam sibi imponere, quia non est sibi superior: nihilominùs quia potest quis sua voluntate conferre gratis alteri pecunias, & alias res suas, quia est earum Dominus, ideò debitor, qui suo creditori confert pecunias, aut alias res animo liberali, nollens illis soluere debitum, manet obligatus ad postea soluendum debitum, si creditor acceptauit donationem.

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm qui audit integram Missam audiendo partem Missæ vnius Sacerdotis, & postea partem Missæ alterius Sacerdotis satisfaciat præcepto audiendi Missam?

Maior. *Sotus.* *Nauar.* *Med.* *Soar.* *AEgid.* *Regin.* *Bonac.*

MAIOR in 4. dist. 12. & 45. q. 2. Sot. dist. 13. quæst. 2. art. 1. Nauar. cap. 21. num. 2 Medin. in summa lib. 1. cap. 14. §. 9. Soar. sect. 2. Ægid. art. 6. Reginal. lib. 19. num. 26. Bonac. punct. 11.

num.

num. 13. & communiter Doctores partem affirmatiuam tradunt, & meritò: quia ille verè audit integram Missam (quamuis non vnam, sed partes duarum) quod tantum præcipitur. Et idem est ob eandem rationem, si audiat integram Missam audiendo tres partes Missarum trium Sacerdotum.

Addit Bonac. eum, qui audit integram Missam audiendo simul duas partes Missarum duorum Sacerdotum, etiam satisfacere præcepto audiendi Missam, & non absque ratione, quia ex vna parte, potest quis simul audire duas (imò, & tres) Missas, & consequenter etiam duas partes duarum Missarum, & ex altera eas partes audiendo audit integram Missam. *Bonac.*

DIFFICVLTAS V.

Vtrùm qui audit Missam extra propriam Parochiam satisfaciat præcepto audiendi Missam?

CIRCA hanc difficultatem conueniunt Doctores, fideles satisfacere præcepto audiendi Missam, eam audiendo in quocumque loco, in quo id non fuerit specialiter cautum: quia etiam si olim varia fuerint iura, quibus præcipiebatur fidelibus Missam in proprijs parochijs audire; iam tamen contraria consuetudine vniuersalis Ecclesiæ abrogata sunt.

Addimus etiam satisfacere præcepto audiendi Missam, qui audit Missam priuatam, non solemnem, seu maiorem, & qui audit Missam, quamuis non de tempore, sed votiuam, & etiam pro defunctis, quia circa hæc nihil speciale definitur, nec præcipitur in iure, & quælibet ex his est vera Missa.

DIF-

DIFFICVLTAS VI.

Quibus de causis baptizati excusentur ab auditione Missæ in die festo?

CONVENIVNT DD. eos excusari ab audiendo Missam in die præcepti, qui sine graui, seu considerabili suo, aut alieno incommodo nequeunt Missam audire, quia euitatio incommodi, grauis adhuc alieni, maioris ponderis est, quam obseruatio dicti præcepti.

Vnde excusantur mater, aut nutrix, aut famula, quæ nequit puerum ad Ecclesiam ferre absque prudente timore perturbationis, aut molestiæ considerabilis celebrantis, aut adstantium, nec illum domi relinquere absque prudente timore alicuius damni considerabilis: & pastores, qui absq; prudente timore grauis damni, aut periculi gregis nequeũt Missam audire: & qui non potest domo securus exire: & famulus, & vxor timentes rixas, aut verbera, si Missam adeant: & fœmina honesta, quæ caret veste sibi conueniente, etsi absque ea exeat graui pudore afficietur: & fœmina ex occulta fornicatione prægnans, ne se prodat, vel ne pudore afficiatur: & famula, quæ in oppido vbi vna tantum celebratur Missa remanet domi, quia necessaria est ad custodiendã domum, vel ad cibos parandos: & iter agens, qui si audiat Missam amittet socios necessarios ad iter peragendum, vel quia viam ignorat, vel quia timet latrones: & qui, si audit missam, negotium prętermittet, quod absq; graui incommodo differre nequit: & ex hoc titulo excusantur cursores, & nautæ, & muliones, qui nequeunt immorari in audiẽda Missa absq; grauibus expensis.

Conueniunt secundò DD. excusari illos, qui impediti sunt Missam audire: quia nemo obligatur ad id, quod non potest.

Vnde excusatur incarceratus in carcere, in quo non celebratur Missa: & etiam qui est excommunicatus, aut per-

so-

sonaliter interdictus: & etiam ille, qui quando est interdictū locale nequit adire locum Missæ distantem non interdictū, absq; considerabili incommodo attenta ratione loci, & tēporis, & personæ: & idem est, quando quis absq; interdicto loci inuenitur ita distās à loco Missæ, vt habita ratione loci, & temporis, & personę nequeat absq; simili incommodo locum Missæ adire: excusatur autem incarceratus, & modo dicto censura innodatus, quamuis facile possit absolutionē acquirere, & à carcere liberari (vt dicimus tract. de excom. disput. 5. n. 4.) quia obseruatio præcepti Missæ non est tanti momenti, vt obliget ad tam remotam dispositionem, nempè ad acquirendam capacitatem audiendi Missam: & ob eandem rationem interdictus non tenetur, acquirere priuilegium audiendi Missam, si tamen illud acquirat, aut antea habeat, tenetur Missam audire, vt dicimus tract. de interdicto n. 21. & etiam excusatur infirmus, qui nequit commode Ecclesiam adire, aut absq; prudente timore damni considerabilis in salute, aut retardandi conualescētiam: imò etiam qui assistit grauiter infirmo, si infirmus ope illius egeat, aut si timeatur mœrore afficiendus, si deseratur: quod etiam reduci potest ad primum titulum, seu ad primam causam excusandi ab auditione Missæ.

Conueniunt tertiò DD. ob consuetudinem regionis posse aliquem excusari, quia consuetudo non minus potest præceptum, & legem abrogare, quam inducere, imò illud potest facilius.

Vnde excusatur vidua, quæ mortuo marito ad certum tempus non exit domo, vbi hæc consuetudo viget: & etiam excusatur puella nobilis, quæ non consueuit, aut non permittitur Missam audire, donec nuptui tradatur, vbi etiam hæc consuetudo viget: & etiam excusantur fœminæ, quæ post partum domi se continent; vbi etiam consuetudo viget; id tamen non est faciendum intentione seruandi ritum mosaicum purificationis.

IHS

TRACTATVS DE ORDINE.

DIFFICVLTAS PRIMA.

Quid, & quotuplex sit Ordo.

CIRCA prius, nomen *Ordo*; quod variè accipitur, per antonomasiam, & appropiationem quandam significat certum quendam gradum, & statum eorum, qui ad certa officia Ecclesiastica consecrantur: ordo ergo dicto nomine per antonomasiam significatus, est gradus eminens in Ecclesia Dei, quo supra Laicos ascenditur ad officium aliquod Ecclesiasticum, ordinatum ad sacrificium Missæ peragendum, sacro, seu Ecclesiastico ritu collatus, & stabilis pro vita initiati.

Circa posterius hæretici nostri temporis tenent in Ecclesia tantum esse tres ordines, nempè *Episcopatus*, *Presbyteratus*, & *Diaconatus*: & reliqua officia, quæ sunt in Ecclesia, non esse ordines Ecclesiasticos, quia tantum in tribus prædictis conueniunt generaliter Patres; & reliqua, excepto officio exorcistæ, possunt à Laicis non consecratis exerceri.

Catholici tamen conueniunt in Ecclesia esse septem

Or-

Ordines Ecclesiasticos, nempè *Ostiariatus*, *Lectoratus*, *Exorcistatus*, *Acolytatus*, *Subdiaconatus*, *Diaconatus*, & *Presbyteratus*, quorum mentionem faciunt Clemens epist. 2. ad fratrem Domini, Ignatius epist. ad Antioch. Cornel. Papa ad Fabian. Antioch. & Caius epist. ad Fœlicem: & quoad ordines *Presbyteratus*, & *Diaconatus* constat ex Scriptura, vt postea videbimus: & quoad omnes prædictos definitur in Trid. sess. 23. c. 2.

Clem. *Ignat.* *Cor. Pap.* *Caius.* *Trid.*

Et quoad eos omnes constat ratione: quia omnes septem sunt gradus eminentes, quibus in Ecclesia supra Laicos ascenditur ad officia Ecclesiastica, ad sacrificium Missæ ordinata, ritu Ecclesiastico stabiliter collati; ergo. Et in primis, quod eis omnibus ascendatur ad officia ordinata ad sacrificium Missæ, constat: quia officium Presbyteri immediatè ordinatur ad sacrificium Missæ conficiendum; & officia Diaconi, & Subdiaconi ad assistendum, & ministrandum in altari Presbytero sacrificanti, & officium Acolyti ad subministrandum ampullas, & cereos deferendos; & officium exorcistæ ad expellendos dæmones ab obsessis, quo apti reddantur, vt sacrificio Missæ interfint; & officium Lectoris ad legendum sacram Scripturam, vt media lectione excitet animas assistentium, vt debita reuerentia sacrificio Missæ assistant; & officium ostiarij, vt solos dignos ad assistendum admittat. Deinde quod omnes septem prædicti gradus ritu Ecclesiastico stabiliter pro vita initiati conferantur, constat, & patet.

Quod verò nonnulli ex Patribus non numerent omnes prædictos ordines, non facit hæreticis; quia qui aliquos numerant omittentes reliquos, non intendunt omnes ordines Ecclesiasticos numerare: & non desunt Patres, qui omnes septem numerent. Quod verò officia minorum ordinum, excepto exorcistæ, iam etiam exerceantur à merè Laicis, prouenit quia sæpè desunt ordinati, qui illa possint commodè obire, & non quia potestas rite concessa ad eorum actus non sit ordo Ecclesiasticus.

DIFFICVLTAS II.

Vtrùm Ordines Ecclesiastici sint plures, quàm dicti septem?

Maior. Caiet. Altisiod. Echius. Angelus. Valent. Sebast. Nauar.

MAIOR in 4. dist. 24. q. 1. Caiet. tom. 1. opusc. tract. 11. Altisiodorensis lib. 4. sum. tract. 8. q. 1. Echius hom. de Ord. Angel. verb. *Ordo* 1. n. 1. & nonnulli alij apud Val. disp. 9. q. 1. punct. 2. Sebastianus Cæsar qu. 3. Proœm. & nonnulli alij Canonistæ apud Nauar. c. 22. n. 18. & plures alij docent Ordines Ecclesiasticos esse plures, quàm dictos septem. Authores tamen huius sententiæ non conueniunt in assignando numerum, vel in assignando ordinem, vel ordines præter dictos septem: quia alij existimant ordines Ecclesiasticos esse octo, & ex his Doctoribus quidã dictis septem addunt, *Primã tonsuram*; quidam verò *Episcopatum*: alij verò existimant Ordines Ecclesiasticos esse nouem, & ex his Doctoribus quidã dictis septẽ addunt *Episcopatum*, & *Archiepiscopatum*; quidam vero *primam tonsuram*, & *Episcopatum*: alij existimãt esse decem, & dictis septẽ addũt *primã tõsurã*, *officiũ cãtoris*, & *Episcopatũ*.

Et in primis, quod *prima tonsura* sit Ordo Ecclesiasticus indicatur in cap. *cum contingat* de ætate, & qualitate ordinandorum, dum prima tonsura appellatur ordo Clericatus, & ex motu proprio Sixti V. edito anno 1588. contra male promotos, vbi primã tonsuram appellat characterem clericalem. Deinde quod officium cantoris in Ecclesia sit etiam ordo, constare videtur ex eo, quod in Pontificali Romano ponitur ordinatio Psalmistæ, seu cãroris, & distincta ab alijs ordinationibus. Ratione quoq; probari videtur, quia officiũ cantoris in Ecclesia est gradus quidam, quo quis in Ecclesia constituitur supra Laicos ad psallendum; imò & supra prima tonsura initiatos, & qui ritu Ecclesiastico conferri potest, vt patet ex Pontificali Romano. Et tandem quod Episcopatus sit ordo Ecclesiasticus, constabit ex diffic. seq.

S. Tho.

S. Tho. verò in supplementis q. 32. ar. 2. Vazq. d. 240. c. 5. Ægid. d. 20. du. 2. Reginal. lib. 3. c. 1. Adam. disp. 7. q. 2. du. 2. & iam communiter DD. docent, & meritò, tantũ esse prædictos septem ordines Ecclesiasticos: quod non leuiter indicat Trid. sess. 23. c. 2. dum definit septem esse ordines Ecclesiasticos, & prædictos assignãs, & enumerans, quia cũ ibi dogmaticè loquatur contra hæreticos, qui aliquos ordines ex dictis septem admittebant, & aliquos negabant, diminutam doctrinam traderet non numerãdo omnes. Quod etiam constat discurrendo per omnia alia officia, quibus ratio ordinis conuenire videtur. *S. Thom. Vazq. AEgid. Regin. Adam. Triaent.*

Et in primis, quod prima tonsura non sit ordo Ecclesiasticus, supponit Trid. vbi suprà, dum postquam dixit plures esse in Ecclesia Dei ministrorũ ordines, qui Sacerdotio deseruiunt, subdit, ita illos esse distributos, vt qui iam clericali tõsura insigniti sunt, per minores ad maiores ascendãt; vbi supponit primã tonsurã præsupponi ad ordines minores & maiores. Et ratione constat, quia prima tonsura nõ est potestas administrandum, & deseruiendum in sacrificio Missæ ad quod omnes ordines Ecclesiastici instituti sunt, vt indicat Trid. sess 23. c. 1. & 2. & ex se patet, sed tãtum est destinatio, & deputatio, qua quis tanquam aptus deputatur, vt possit ascendere ad gradum, & ordinem Ecclesiasticum, ob quod à Six. V. dicitur character clericalis, sed non dicitur sacramẽtalis. Ergo non est ordo Ecclesiasticus, etiam si ex eo, quod sit destinatio, vt quis possit ordinari, sit aliquo modo gradus eminẽs in Ecclesia supra alios fideles; & ob id prima tonsura in dicto c. *cũ contingat*, dicitur ordo clericalis, sumptus iste pro statu clericali, & pro dicto aliquali gradu, & in eo sensu collatio illius in pontificali dicitur ordinatio. *Trid. Sixt.*

Quod verò officium cantandi in Ecclesia non sit nunc ordo Ecclesiasticus, cõstat ex eo, quod nunc si confertur, nõ confertur ritu Ecclesiastico, sed tantũm quibusdã verbis, vt ex pontificali constat, neq; stabili modo: & quod neq; nunc, neq; antiquitus fuerit ordo Ecclesiasticus, constat ex eo, quod non sit potestas aliqua ad deseruiendum Missæ sacrificio, sed tantum ad canendũ in choro; & ideò in pontificali, quamuis collatio officiorũ ab officio Episcopi, vsq; ad offi-

Clem.

cium ostiarij appelletur ordinatio, non verò collatio officij cantoris: à Clemente autem Romano lib. 3. Constit. Apost. cap. 11. & can. 27. Apostolorum, collatio officij cantoris dicitur ordinatio latè, quia erat collatio officij Ecclesiastici, & forsan fiebat ritu Ecclesiastico, & modo stabili.

Et quod officiũ laborantiũ, seu fossariorũ, & sepelientiũ mortuos non sit ordo Ecclesiasticus, certum est: quia modo non confertur ritu Ecclesiastico, neq; stabili modo: & quod neq; modo, neq; antiquitus fuerit, constat: quia non est, neq; fuit potestas aliqua ad deseruiendum sacrificio Missæ.

Et tandem, quod nullum aliud officium Ecclesiasticum sit, neq; fuerit ordo Ecclesiasticus, probatur: quia nullũ aliud officium Ecclesiasticum est, neque constat fuisse potestas ad deseruiendum sacrificio Missæ, neq; confertur, neq; constat fuisse collatum ritu aliquo Ecclesiastico, neq; stabili modo.

Potestas verò Sacerdotis ad absoluendum à peccatis, non tã est ordo, quàm iurisdictio; quia nõ est in ordine ad sacrificium Missæ: dici tamen potest ordo reductiuè, quia est potestas annexa ordini Sacerdotij ad consecrandum corpus, & sanguinem Christi, & eum ordinem supponens; & ob eandem rationem potestas ordinaria cõficiendi reliqua sacramenta, excepto Ordine, & Matrimonio, dici potest ordo reductiuè: quia etiam supponit ordinem ad consecrandum corpus, & sanguinem Christi, & ei annectitur.

DIFFICVLTAS III.

Vtrùm Episcopatus sit ordo Ecclesiasticus?

Albert. Soto. Ferrar. Henriq. Reginal.

SVPPONIMVS contra hæreticos Episcopatum esse distinctum à simplici Sacerdotio, saltem tanquam includentem ab incluso: imò & iure diuino, vt dicemus difficultate sequenti.

Est tamen difficultas, an Episcopatus, prout à Sacerdotio simplici distinctus, & ipsi superadditus sit ordo Ecclesiasticus? Albert. in 4. dist. 24. art. 39. Sot. q. 1. art. 2. & 3. Ferrar. 4. contra gent. c. 76. Henriq. lib. 10. c. 2. Regin. lib. 30. tra. 1.

& Bonac. disp. 8. pun. 1. partem negatiuam tuentur. Primò, quia Episcopatus, prout à simplici Sacerdotio distinctus, nõ est potestas ad consecrandum, neque ad ministrandum Sacerdoti consecranti. Secundò, quia aliàs essent octo ordines Ecclesiastici. Tertiò, quia aliàs Episcopatus, vt distinctus à Sacerdotio, imprimeret peculiarem characterem. *Bonac.*

Altisiod. lib. 4 summæ tract. 8. q. 1. Maior in 4. dist. 24. q. 1. Valent. disp. 9. q. 1. par. 4. Vazq. disp. 240. cap. 3. Ægid. disp. 20. dub. 2. Adam. disp. 7. q. 2. dub. 3. & Becan. cap. 26. q. 2. partem affirmatiuam meritò tradunt; quam non leuiter indicat Trident. sess. 23. c. 4. & eam exprimit Anaclet. Papa epist. 3. cap. 1. Et ratione constat; quia Episcopatus, prout à simplici Sacerdotio distinctus, & ipsi superadditus, est gradus quidam, & potestas in Ecclesia Dei ritu Ecclesiastico, & modo stabili collata in ordine ad sacrificium Missæ, nempè ad efficiendos Sacerdotes potentes in altari sacrificare, & alios ministros sacrificio Missæ deseruiẽtes. Ergo verè, & strictè est ordo Ecclesiasticus. Ex quo constat ad primam rationem aduersariorum. *Altis. Maior. Valen. Vazq. AEgid. Adam. Becan. Triden. Anacl. P.*

Ad secundam respondemus, quod quamuis Episcopatus, prout à simplici Sacerdotio distinctus, sit ordo Ecclesiasticus; non tamen sunt octo ordines; quia vt sic distinctus, nõ est ordo totalis totaliter distinctus à simplici Sacerdotio, sed tantum partialis ab ipso partialiter distinctus; quia ex Episcopatu vt sic, & ex simplici Sacerdotio integratur, & perficitur vnum Sacerdotium; quia Episcopatus, vt distinctus à simplici Sacerdotio, est ordo complens, & perficiens ordinem Sacerdotij, eo modo, quo potestas absoluendi à peccatis superaddita potestati consecrandi complet, & perficit simplex Sacerdotiũ: quia sicut potestas absoluendi, ita necessariò ex institutione Christi præsupponit potestatem consecrãdi, vt hac non præsupposita, nequeat illa validè cõferri; ita etiam potestas efficiẽdi Sacerdotes, ita necessariò præsupponit ordinẽ, & potestatẽ simplicis Sacerdotij, vt hac nõ præsupposita, nequeat illa validè cõferri; quia Episcopus est Sacerdos perfectus fœcundus, & potens alios Sacerdotes creare; & ideò Episcopus cõparatur cũ simplici Sacerdote, sicut vir perfectus potens generare cũ iuuene nondũ potẽte

Et ad tertiam eadem proportione respondemus, per Episcopatum imprimi characterem partialiter distinctum à charactere Sacerdotis ad absoluendum à peccatis, & à charactere ad consecrandum, ex quibus tribus, quasi ex partibus integrantibus integratur vnus totalis character Sacerdotis perfecti; ita tamen vt character ad efficiendos Sacerdotes nequeat validè imprimi, nõ præsuppositis duobus primis; sicut neq; character ad absoluendum non presupposito charactere ad consecrãdum, quamuis omnes hi tres possint imprimi absq; characteribus inferiorum ordinum.

Addimus Archiepiscopatũ esse omnino eũdem ordinẽ, ac Episcopatũ: quia Archiepiscopus est verè Episcopus, nihil ordinis habens supra Episcopum, sed aliquid tantũ superioritatis: & idem est de Patriarchatu, quia Patriarcha est Episcopus, qui est Princeps Episcoporum, & Archiepiscoporum: Cardinalatũ verò non esse ordinem Ecclesiasticũ; quia non est potestas in ordine ad sacrificium Missæ, quamuis sit quædam dignitas dignitate Episcopali superior, quoad vniuersalitatem regiminis; quia Cardinalis suo consilio iuuat Pontificem ad regendam vniuersalem Ecclesiam.

DIFFICVLTAS IIII.

Vtrùm Episcopatus iure diuino sit distinctus à Presbyteratu, & eo superior?

HÆRETICI nostri temporis, sequuti Aerium antiquum hæreticum docent Episcopos iure diuino non esse à simplicibus Sacerdotibus distinctos, neq; eis superiores, sed solo iure Ecclesiastico: quod etiam expressit Armacan. lib. 11. de quæstionibus Armenorum c. 7. & 8. & id sensisse videntur Hier. in caput 1. Epist. ad Titum, & Pseudo Hieronymus epist. ad Rusticum Narbonensem de septem gradibus Ecclesiæ cap. de sexto gradu, & Pseudo Ambros. in caput 4. epistolæ ad Ephesios. Quod indicare videtur Paulus act. 20. & ad Titum 1. & sæpè

Armac.
Hieron.
Pse. Hie.
Pse. Am.
Paulus.

alibi,

alibi, dum easdem omnino personas modo vocat Presbyteros, & modo Episcopos, & ad Philip. 1. dum ait. *Paulus, & Timotheus omnibus sanctis, qui sunt Philipis, cum Episcopis, & Diaconibus:* Quia faciens tantum mentionem Episcoporum, & Diaconorum videtur non agnoscere Sacerdotes ab Episcopis distinctos.

Ex quo prædicti hæretici deducunt, Ecclesiam immeritò, & iniustè distinxisse Episcopos à Presbyteris, & eo superiores presbyteris in dignitate instituisse.

Durandus verò in 4. d. 24. quæst. 5. Maior quæst. 1. Medina lib. 1. de sacrorum hominum continentia cap. 3. & 4. Echius lib. 3. de primatu Petri capit. 22. Vazq. disp. 240. Adam. disp. 7. q. 2. dub. 2. Becan. cap. 16. q. 2. Sebastianus Cæsar q. 4. præmiali, & communiter Catholici docent, Episcopatum esse iure diuino distinctũ à simplici Presbyteratu, & eo superiorem. *Duran. Maior. Medin. Echius. Vazq. Adamus. Becan. Sebastian Cæsar.*

Et in primis Episcopatum esse iure diuino distinctum à Presbyteratu supponit Tridentin. sess. 23. canone 6. dum damnat eos, qui dixerint in Ecclesia non esse hierarchiam diuina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, & Presbyteris, & ministris, vbi absque dubio supponit Episcopos diuina ordinatione esse distinctos à Presbyteris; esse quoque Episcopos iure diuino, seu ordinatione diuina superiores Presbyteris, satis indicat can. 7. sequenti dum damnat eos, qui dixerunt Episcopos non esse superiores Presbyteris quia absque dubio loquitur de superioritate, quæ conuenit Episcopis in dicta hierarhia, quam can. 6. antecedenti ait, fuisse diuina ordinatione institutam. *Trid.*

Et vtramque significat Anacletus Papa epistol. 4. cap. 1. dum ait, Sacerdotum ordo bipartitus est, & sicut Dominus illum cõstituit, à nullo, debet perturbari: & dum subdit Episcoporum ordinem sub Apostolis institutum fuisse, & Sacerdotum sub septuaginta duobus Discipulis; vbi Anacletus satis significat ordinem Episcopalem ex Domini institutione distinctum esse à Sacerdotali, & etiam esse eo superiorem: quia Apostoli, quibus ex ipsius sententia Episcopi succedunt, fuerunt superiores Discipulis, quibus succedunt Sacerdotes. *Anaclet.*

Ec-

Et vtrumq; ratione probatur. Primò, quia Episcopus supra ea, quæ possunt simplices Sacerdotes, etiam potest validè ordinare Sacerdotes, & Episcopos, quod simplex Sacerdos non potest adhuc ex commissione Papæ: ergo Episcopus distinctus est, & superior Presbyteris ex institutione Christi, & non ex institutione humana, aliàs ex humana cõmissione possent, quod Episcopus.

Secundò, quia Episcopatus, prout distinctus à simplici Sacerdotio, est sacramentum, vt dicemus diff. 7. Ergo ex institutione Christi est distinctus à simplici Sacerdotio: quia nihil potest esse sacramentum, nisi ex institutione Christi; quod si ex Christi institutione est distinctus à Sacerdotio, etiam ex eadem est ei inæqualis, & non inferior, vt patet. Ergo superior.

Quod autem in scriptura Episcopi aliquando appellẽtur presbyteri, non conuincit Episcopos non esse iure diuino distinctos â simplicibus Sacerdotibus: quia nomen *Presbyter*, quod est idem, ac senior, etiam fuit accommodatũ Episcopis, vt aduertit Vazq. d. 236. c 9. *Vazq.* Quod verò ad Philip 1. tantum fiat mentio Episcoporum, & Diaconorum, non est, quia Episcopi non distinguantur iure diuino à Sacerdotibus simplicibus, sed quia ibi nomine Episcoporum, etiam comprehenduntur simplices Sacerdotes; quia pro tunc, & pro multo tempore sequenti, nomen *Episcopus* etiam erat commune simplicibus Sacerdotibus, vt videri potest apud Vaz. *Vazq.* Iam tamen vsus Ecclesiasticus obtinuit, vt nomen *Presbyter* tantum tribuatur simplicibus Sacerdotibus, & nomen *Episcopus* solis Episcopis.

Inter Episcopum autem, & inter Ecclesiam, cuius est Episcopus, quãuis ab infidelibus occupatam, esse matrimoniũ, seu vinculũ, tradunt Evarist. ep. 2. Calix. ep. 2. c. 3. *Evarist.* *Calixt.* & refertur in can. *Sicut alterius vxor* 7 q. 1. & Innoc. 3. in capit. *Inter corporalia* de translatione Episcoporũ: matrimoniũ autem hoc inchoatur electione, & fit ratum confirmatione, & consummatur consecratione, quamuis non omnino absq; possessione, & dissolui nequit absque licentia Pontificis habentis ad id Vicem Dei, vt constat ex Innocent. 3. vbi supra, neq; absq; aliqua iusta causa. Vnde translatio Episcopi *Innocen.*

ex

ex vna Ecclesia in aliam (quæ non fit absq; dissolutione prioris vinculi) nequit fieri absque licentia Pontificis, & absque iusta causa, de quo videri potest Vazq. disp. 241.

DIFFICVLTAS V.

Qui Ordines sint maiores, & qui minores, & qui sacri, & qui non, & quæ singulorum officia?

CIRCA primum conueniunt Doctores tres ordines, nempè Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus esse maiores; reliquos verò quatuor ordines, nempè acolytatus, exorcistatus, lectoratus, & ostiariatus esse minores: quod non leuiter indicat Trid. sess. 23. c. 2. ordo Presbyteratus dicitur maior propter sui excellentiam, & distinationem ad maximum munus, nempè consecrandi; ordines verò Diaconatus, & Subdiaconatus etiã dicuntur maiores: etiã Diaconus, & Subdiaconus immediatè, & proximè assistunt, & ministrant in altari presbytero consecranti: reliqui verò quatuor ordines dicũtur minores; quia sunt inferiores tribus dictis, & ad actiones inferiores, & quibus non ministratur immediatè Presbytero solemniter consecranti. *Trid.*

Circa secundum cõueniunt Doctores ordines presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus esse sacros, vt constat ex capitulo *à multis* de ætate, & qualitate ordinandorum, & ex can. *Nullus* distinctione 6. quamuis olim ordo Subdiaconatus non fuerit Sacer, vt dicitur in dicto capitulo *à multis*, reliquos verò quatuor non esse sacros; tres priores dicuntur sacri, non quia sint sacramenta, quia ob hanc rationem Subdiaconatus semper fuisset sacer, quia semper fuit sacramentum, sed quia ipsis est annexa obligatio non cõtrahendi matrimonium, & consequenter etiam non fornicandi, quo dicti ministri Deo sacrantur.

Cir-

Circa tertium ab infimis ordinibus incipiendo, ostiarijs, seu ianitoribus in Pontificali (in quo singulorum officia assignantur) attribuuntur. Primo aperire Ecclesiem, & sacrariũ. Secundo aperire librum ei, qui prædicat, quod iam non est in vsu. Tertiò percutere cymbalum, & campanam, subintellige tempore sacrificij.

Lectoribus Pontificali attribuuntur. Primò legere ea, quę prędicantur. Secundò lectiones cantare. Tertiò benedicere panes, & omnes fructus nouos, in quo ipsis assignantur munera, quæ subdiaconis, & diaconis, & Presbyteris conueniunt; ea tamen absque dubio lectoribus cum minore solemnitate conueniebant: quomodo autem ab ipsis fierent, conijci nequit; quia iamdiu non sunt in vsu.

Exorcistis in Pontificali attribuuntur. Primò per impositionẽ manus dęmones ab Energumenis pellere. Secundò dicere populo, vt qui non communicat det locum alteri volenti communicare. Tertiò aquam in ministerium, baptismi videlicet, fundere. Obseruat Vazq. ex Alcuin peculiare esse inter minores ordines, vt qui non est ordine exorcistatus insignitus, nequeat vti officio exorcizandi; quia ita moribus receptum est.

Vazq. Alcuin.

Acolytis in Pontificali attribuuntur. Primò ceroferarium ferre ab quod etiam dicuntur ceroferarij. Secundò luminaria Ecclesiæ accendere. Tertiò vinum, & aquam ad Eucharistiam ministrare.

Subdiaconis (id est sub ministris) in Põtificali attribuũtur. Primò aquam ad ministerium altaris præparare. Secundò pallas altaris, & corporalia abluere. Tertiò Diacono ministrare, ideſt, subseruire in his, quæ pertinẽt ad sacrificium. Quartò eidem calicem, & patenã in vsum sacrificij offerre. Quintò epistolam in sacrificio Missæ canere. Sextò in Pontificali indicatur ad subdiaconos pertinere, oblationes populi suscipere, & supra altare ponere.

Diaconis vtpote per antonomasiam ministris Presbyterorum in Pontificali attribuũtur, ministrare ad altare, baptizare, & prædicare, sed baptizare (imò & prædicare) non conuenit illis, nisi ex commissione Presbyteri, & graui necessitate existente, & etiam absbue dicta commissione in

extre-

extrema necessitate, & absente Presbytero, vt diximus trac. de baptismo disp. 2. diffi. 2. Inter ministeria autem ad altare, quæ Diacono conueniunt, præcipue olim fuit administratio sanguinis populo, quæ iam non est in vsu, & conueniebat illis eo modo quo baptizare; & nunc ipsis conuenit cãtatio Euangelij in sacrificio Missæ, quæ an eis conueniat ex vi suæ ordinationis, & institutionis Christi dicemus difficul. 12 eis quoque olim conueniebat dispensatio, seu administratio bonorum Ecclesiæ in pauperes, vt constat ex legenda Laurentij non ex vi suæ ordinationis, sed ex institutione Ecclesiæ imitantis Apostolos, qui actor 6. elegerunt Stephanum, & alios sex viros Spiritu Sancto plenos, vt quotidianum victũ in pauperes distribuerent, qui viri postea ordinati fuerunt Diaconi, de quo Vazq. disp. 236.

Vazq.

Presbyteris, seu Sacerdotibus in Pontificali hæc quinq; attribuuntur, offerre videlicet, benedicere, præesse, prædicare, & baptizare: offerre idem est quod consecrare, & sacrificare; & sub verbo *præesse*, quod pascere, & regere significat, etiam cõprehenditur absoluere á peccatis: & ex dictis quinque muneribus benedicere populum videlicet, & fructus, & aquam, & alia, ipsis tantum conuenit iure humano; reliqua vero quatuor illis conueniunt iure diuino.

Episcopis verò, qui sunt Presbyteri perfecti, & completi in Pontificali attribuntur iudicare, interpretari, consecrare, ordinare, offerre, & baptizare, quæ omnia Episcopo conueniunt ex institutione Christi: sub verbo *iudicare* non tantum significatur iudicium in foro conscientiæ circa peccata, sed etiam in foro exteriori, & iudiciali: & verbo *interpretari* significatur prædicatio verbi diuini: & verbo *consecrare* significatur confectio chrismatis; imò etiam administratio confirmationis: & verbo *offerre* significatur consecratio, & sacrificatio.

Vnde ex dictis sex muneribus, quæ Episcopo conueniunt, tria etiam conueniunt simplicibus Sacerdotibus, nempè interpretari, offerre, & baptizare, imò etiam quedam pars muneris iudicandi; quia etiam eis conuenit iudicare peccata in foro interiori conscientiæ.

DIE-

DIFFICVLTAS VI.

Vtrùm Ordo sit Sacramentum Nouæ Legis?

NOMINE ordinis intelligimus ordinationē ipsam, qua ordo confertur; quę ab effectu quem cōfert, dicitur ordo: & non procedit difficultas de omnibus ordinibus, seu ordinationibus determinate, sed de ordinatione, seu ordine vage, & quasi in vniuersum, an scilicet aliqua ordinatio, siue hæc, siue illa sit sacramentum Nouæ Legis gratiam conferens.

Luth. Illiricus. Kemnit. Lutherus libro de captiuitate Babylonica cap. de Ordine, Illiricus in confessione Antuerpiensi cap. 11. & Kemnitius 2. parte examinis, negant esse ordinationem aliquam in sacramentum institutam.

De fide tamen est Ecclesiasticam ordinationē, siue hanc siue illam esse sacramentum Nouæ Legis gratiam conferēs. *Eugen. 4. Triden. Innoc. Leo. 1. Anast. 2. Dionys. Nissen. Ambr. Augus. Greg. Paulus.* Quod definitum est ab Eugen. IIII. in suo decreto, & à Trident. sess. 7. can. 1. de Sacramentis in genere, & sess 23. can. 3 & id tradiderunt Innoc. 1. epist. 18. cap. 3. Leo I. epist. 81. & 87. c. 1. Anasthas. 2. epist. ad Anasthasium Imperatorem c. 7. Dionys. de Ecclesiastica hierarchia cap. 7. Nissen. oratione de sacro baptismate: Ambrosius de dignitate Sacerdotali c. 5. Aug. lib. 2. contra epistolam Parmeniani cap. 13. & Greg. lib. 4. in cap. 10. libri primi Regum.

Et id indicat Paulus 1. ad Timoth 4. dum ait: *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterij.* Et 2. ad Timoth. 1. dum ait *admoneo te, vt resuscites gratiam, quæ est in te per impositionē manuum mearum.* In quibus locis dicitur ordinatione fieri ritu sensibili, impositione videlicet manuū, & per hanc conferri gratiam: hāc autem esse sanctificantē deducitur ex verbis, quibus statim explicat qualitatē illius, ex illis videlicet, *non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis.* *Ioann. 10* Et id etiam indicat Christus Ioan. 20 dum Discipulos suos ordinās partialiter in Sacerdotes insuf-

flans

stians in eos dixit, *accipite Spiritum Sanctum*, quibus indicat in ordinatione Sacerdotis conferri gratiam sanctificantem

DIFFICVLTAS VII.

Vtrùm ordinationes Episcopi, & Presbyteri sint Sacramenta Nouæ Legis?

CONVENIVNT Catholici ordinationem Presbyteri, seu Sacerdotis esse sacramentũ nouę Legis gratiam conferens. Quod constat ex Trid. sess. 23 can. 1. & 2. inter se comparatis: & quidẽ si alicui ordinationi cõuenit esse sacramentum Nouæ Legis, maximè ordinationi Presbyteri, quia per eam cõfertur Presbytero potestas cõsecrandi, & potestas absoluẽdi à peccatis, quæ sunt maximæ, & excellẽtissimæ omniũ, & ad quarũ exercitium gratia sacramentalis non est parum vtilis. *Trident.*

Est tamen difficultas an ordinatio Episcopi, prout distincta ab ordinatione Presbyteri, & ipsi superaddita sit sacramentum Nouæ Legis? *Richard. Scotus. Bonauen.*

Ricardus in 4. d. 24. art. 5. q. 2. Scot. quæst. 1. Bonauen. 2 parte dist. art. 2 q. 3. Sotus quæst. 1. art. 3. & Couar. lib. 1. variarum resolutionum cap. 10. num. 15. partem negatiuam tuẽtur. Primo quia Episcopatus, prout superadditus Sacerdotio, non sit ordo. Secundò quia in ordinatione Episcopi nulla sit materia, neque forma. *Sotus. Couar.*

Durandus vero in 4. dist. 24. quæst. 6. Medina lib. 1. de continentia cap. 15. Bellarm. c. 5. Valen. disp. 9. q. 1. parr. 4. Vazquez disp. 240. cap. 4. Ægid. disp. 20. dub. 6. Adam. disp. 7. q. 2. dub. 2. Beccan. c. 26. q. 3. & Sebast. Cæsar c. 4. proœmiali §. 3. partem affirmatiuam meritò tradunt: quam indicat Paul. 1. ad Timoth. 4. & 2. ad Timot. 1. dum in eis significatur ordinationem, de qua ibi est sermo, esse sacramentum gratiã cõferens: in eis autẽ sermo est de ordinatione Timot. in Episcopũ superaddita ordinationi ipsius in Presbyterum: *Duran. Medin. Bellarm. Valen. Vazq. Ægid. Adamus. Becan. Sebastian. Cæsar. Paulus. Tridens.*

&c

& eam etiam indicat Trident. sess. 23. cap. 3. dum probat sa-
Triden. cram ordinationem esse sacramentum gratiam cõferens ex illo secundæ ad Timoth. primo: quia in hoc loco sermo est de ordinatione Episcopi, vt superaddita ordinationi Presbyteri.

Et ratione Theologica probatur: Quia in ordinatione Episcopi absolute, & simpliciter confertur Spiritus Sanctus: ergo in ea confertur gratia sanctificans. Consequentia probatur; quia Spiritus Sãctus non cõfertur simpliciter nisi media gratia sanctificante: antecedens autem constat: Tum ex
Trident. Tridet. sess. 23. canone 4. vbi generaliter dicitur per sacram ordinationem conferri Spiritum Sanctum: Tum ex forma ordinationis Episcopi, in qua ordinans dicit, accipe Spiritũ Sanctum.

Ad primam ergo rationem aduersariorum constat ex difficultate 3. Episcopatum, vt à simplici Sacerdocio distinctum, esse ordinem Ecclesiasticum. Et ad secundam constabit difficult. 10.

DIFFICVLTAS VIII.

Vtrùm ordinationes Diaconi, & Subdiaconi sint Sacramenta Nouæ Legis.

Duran. *Caiet.* DVRANDVS in 4. dist. 24. quæst. 2. & Caiet. tomo 1. opusc. tract. 11. docent, neque ordinationem Diaconi, neque ordinationem Subdiaconi esse sacramentum Nouæ Legis: & quoad ordi-
Magist. *Gratian.* nationem Subdiaconi, id etiam docent Mag. in 4. dist. 24. & Gratian. in suo decreto dist. 21.

Et id generaliter probatur quoad vtramque ordinationem. Primò quia sacramentum ordinationis confertur, vt quis fiat potens ad conficienda sacramenta, sicut sacramentum baptismi confertur, vt quis fiat habilis ad recipienda reliqua sacramenta; sed neque per ordinationem Diaconi,

neque

neque per ordinationem Subdiaconi confertur potestas aliqua ad conficienda sacramenta: ergo non sunt sacramenta, sed tãtum præparationes quædam ad sacramẽtum Sacerdotij; sicut exorcismus, & catechismus ad sacramẽta baptismi. Secundò quia per neutram ordinationem imprimitur character: ergo neutra est sacramentum. Consequẽtia patet; quia per sacramentum ordinis imprimitur character: Antecedẽs autem probatur: quia character est potestas ad faciendũ aliquid, quod absque ipso non solum non fit licite, sed neq; simpliciter fieri potest; per ordinationes autẽ Diaconi, & Subdiaconi nulla datur potestas necessaria, vt aliquid simpliciter fiat, sed tantum, vt fiat licitè; quia quicquid efficiũt Diaconus, & subdiaconus fieri potest à quolibet alio, quãuis non licitè: ergo per illas nullus imprimitur character. Tertio quia si ordinationes Diaconi, & Subdiaconi essent sacramẽta, essent plura quam septem sacramenta. Quartò quia ordinationes Diaconi, & Subdiaconi non sunt à Christo institutæ, vt indicat Anacletus epist. 13. cap. 1. dum postquam enumerauit ordinem Episcoporum, & ordinem Sacerdotum, ait: *amplius quam isti duo ordines, neque nobis à Deo collati sunt, neque Apostoli docuerunt.* Ergo non sunt sacramenta Nouæ Legis; quia nullum est, quod non sit à Deo institutum. *Anaclet.*

Quintò id specialiter de ordinatione Diaconi probatur; quia ordinationis Diaconi ad altare nulla fit mentio in scriptura, sed tantum ad ministerium mensæ, ad quod nullũ sacramentum recipiebatur. Sexto id specialiter probatur de ordinatione Subdiaconi; quia huius ordinatio confertur absq; manuum impositione, quæ ad sacramentum ordinis necessaria est; quia sacramentum ordinis per eam significatur. Septimò quia ordo Subdiaconi nõ fuit sacer ab initio Ecclesiæ vt constat ex can. *nullus* distinctione 60. & ex cap. *à multis* de ætate, & qualitate ordinãdorum: ergo ordinatio Subdiaconi non fuit à Christo instituta in sacramentum, quia ex tunc ordo Subdiaconi esset sacer. *S. Thom. Bonauen. Richard. Palud. Valen. Vazq. AEgid. Adamus.*

S. Thom. vero in 4. dist 24. quæst. 2. art. 1. quæstiunc. 3. Bonauent. art. 1 quæst. 1. Ricar. art. 3. quæst. 3. Palud. art. 3. quæst. 1. Valent. disp. 9. quæst. 1. parte 4. Vazqez disp. 238. Ægid. disp. 28. dub. 6. & Adamus disp. 7. quæst. 2. dubio 2.

& Sebastianus Cæsar quæstione 4. §. 2. docent, & merito ordinationes Diaconi, & Subdiaconi esse sacramenta Nouæ Legis.

Sebast. Cæsar.

Et in primis ordinationem Diaconi esse sacramentum Nouæ Legis (in quo contra Durand. & Caiet. conueniunt reliqui Doctores) expressit Anast. 2. in epist. ad Anastasium Imperatorem cap. 7. & satis significat Triden. sess. 23. can. 6 dum ait: *Si quis dixerit in Ecclesia catholica non esse hierarchiam diuina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis Presbyteris, & ministris, anathema sit.* Vbi per ministros vt minimum Diaconi intelliguntur: si ergo ordinatio Diaconi instituta est à Christo, sicut ordinatio Presbyteri, & Episcopi, absque dubio etiam fuit instituta in sacramẽtum, sicut ordinatio Presbyteri, & Episcopi. Et id ratione Theologica constat; quia in ordinatione Diaconi ordinans dicit, accipe Spiritum Sanctum: ergo per eam confertur gratia sanctificans, media qua Spiritus Sanctus simpliciter, & absolutè cõfertur, siue dictis verbis, & impositione manuum facta ab Episcopo sub illis, siue traditione libri Euangeliorum, & verbis ipsi correspondentibus, siue omnibus simul de quo dicemus diffi. 12.

Anast. Trident.

Deinde ordinationem Subdiaconi, esse etiam sacramẽtum Nouæ Legis, probatur eisdem testimonijs, & eadem ratione, quibus difficultate sequenti id probabimus de quatuor minoribus ordinationibus; & sanè ratio sacramẽti non minori ratione conuenit ordinationi Subdiaconi, quã ordinationibus quatuor minorum ordinum: imò maiore; quia Subdiaconatus est ordo illis perfectior, vtpote institutus ad ministrandum proximè in altari Presbytero consecranti, quod non conuenit minoribus ordinibus.

Ad primam ergo rationem aduersariorum negamus sacramentum ordinis quoad omnes ordines conferri, vt ordinatus fiat habilis ad conficienda sacramenta, quamuis baptismus conferatur, vt quis fiat habilis ad recipienda reliqua sacramenta.

Ad secundam negamus per ordinationes Diaconi, & Subdiaconi non imprimi characterem; & ad probationem etiam negamus omnem characterẽ esse necessarium, vt ali-

quid

quid simpliciter fiat, imò neque, vt licite fiat, vt patet in charactere confirmationis, absque quo fieri potest adhuc licitè propugnatio fidei, ad quam ordinatur confirmatio: quia iste tantum imprimitur, vt stabiliter ornet animam, & constituat militem deputatum ad defensionem fidei.

Ad tertiam respondemus, quod quamuis sint plura, quam septem Sacramenta in specie infima, sed non in specie subalterna; sicut etiam virtutes cardinales sunt tantum quatuor, & tamen aliquæ earum sub se continent aliquas species infimas.

Ad quartam negamus ordinationes Diaconi, & Subdiaconi non esse institutas à Christo, vt de ordinatione Diaconi constat ex Trid can. illo 6. & de ordinatione Subdiaconi ex eo, quod Ignatius epist. 11. ad Antioch. & Clemens epist. 2, ad fratrem Domini, & alij antiquissimi Patres illius meminerint. *Triden. Ignat. Clem.*

Ad quintam respondemus, quod quamuis in Scriptura non fiat mentio ordinationis Diaconi ad altare, id tamen constat ex traditione, & vsu Ecclesiæ.

Ad sextam concedimus ordinationem Diaconi fieri absque manuum impositione; negamus tamen hanc esse generaliter necessariam ad Sacramentum Ordinis, quamuis necessaria sit ad ordinationem Presbyteri, & ad ordinationem Episcopi, quæ sunt sacramentum; ob quod sacramentum Ordinis (cuius ratio principalius conuenit dictis duabus ordinationibus) aliquando manuum impositione significatur.

Ad septimam respondemus, quod quamuis ordo Subdiaconi non fuerit ab initio sacer, vt diximus difficultate 5. nihilominus potuit ab initio esse Sacramentum: quia ex eo solum dicitur sacer, quia ipsi annexa est obligatio seruandi castitatem, & non quia sit Sacramentum.

DIFFICVLTAS IX.

Vtrùm quatuor minores ordinationes, & collatio primæ tonsuræ sint sacramenta?

CONVENIVNT DD. vno excepto Ayala oppositum insinuanie, collationem primæ tonsuræ non esse sacramentum: quia prima tonsura nõ est ordo Ecclesiasticus: est tamen difficultas circa quatuor minores ordinationes.

Magist. Sotus. Gratian. Vazq. Medin. Magist. in 4 dist. 24. Sotus quæst. 1. art. 4. Gratianus in decreto dist. 21. Vazquez disp. 237. cap. 2. Medina lib. 1. de continentia cap. 46. & plures alij docent quatuor minores ordinationes non esse sacramenta: quia non fuerunt à Christo institutæ; quia in primitiua Ecclesia non fuerunt omnes quatuor minores ordines, quia acolytatus nulla fit mentio vsq; ad Cyprianum, & Cornelium, qui ducentis, & quinquaginta annis post Christum vixerunt: & quãuis exorcistatus fuerit in primitiua Ecclesia, cuius mentionem faciunt Clemens, & Ignatius, tunc tamen non fuit ordo; quia, vt affirmat Clemens lib. 8. institutionum cap. 26. alias 22. non fiebat ordinatione, & ab Episcopo, & illum reducit ad gratiam sanitatum.

Clem.

S. Thom Bonau. Ricar. Valent. Couar. AEgid. Adamus. Sebastian Cæsar. Eugen. 4. S. Thom. vero in 4. dist. 24. quæst. 2. artic. 1. quæstiunc. 3. Bonauent. art. 1. quæst. 1. Ricard. art. 3. quæst. 3. Valent. disp. 9. q. 1. parte 4. Couar. 1. resolutionum cap. 10. Ægid. disp. 20. num. 47. Adamus disp. 7 q. 2. dub. 2. Sebast. Cęsar q. 4 §. 1. & plures alij docent, & meritò, quatuor minores ordinationes esse sacramentum Nouæ Legis: quod satis insinuat Eugenius IIII. in suo decreto dum postquam definiuit ordinem esse sacramentum, & materiam illius esse illud, per cuius traditionem confertur ordo, & assignauit materiam Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus, addit, & similiter de alijs per rerum ad sua ministeria pertinentium assignationem; quo absque dubio supponit etiam minores

ordina-

ordinationes esse sacramentum. Et id etiam indicat Trid. sess. 23. c. 2. & 3. & can. 3. quia postquam c. 2. enumerat dictos septẽ ordines maiores, & minores, postea c. 3. & can. 3. absolutè, & absq; vlla limitatione ordinationem appellat sacram, & definit esse sacramentum, ac proinde appellat sacram non in eo sensu, in quo ordines maiores dicuntur sacri, sed quia est sacramentum. *Trid.*

Et ratione probatur; quia quatuor minores ordines fuerunt in Ecclesia ab initio ipsius: ergo credi potest collationes ipsorum fuisse à Christo institutas, & ab ipso, qui ordinationem instituit in sacramentum, etiam fuisse in sacramentũ institutas, sicut etiam ordinationem maiorem: antecedens autem traditur à Trid. sess. 23. c. 2. dum de Subdiaconatu, & de quatuor ordinibus, ait eorum nomina, & ministeria fuisse ab initio Ecclesiæ. Et id significant Clemens dum epistola 2. ad fratrem Domini, eorum mentionem facit: & Cornelius Pontifex circa annum Domini 255. in epist. ad Fabianum Antiochenum: & Caius epist. ad Fœlicem, & Cõcil. Rom. sub Sylvest. can. 2. dum ordines minores enumerat, vt rem in Ecclesia antiquam. Ex quo constat ad fundamentum aduersariorum. *Triden.* *Clem.* *Corn.* *Cõ. Rom.*

Quando verò Clemens vbi supra ait exorcistam non fieri ordinatione, loquitur de exorcista, qui gratia sanitatum à Deo accepta sanabat energumenos.

DIFFICVLTAS X.

Quæ sit materia, & quæ forma in ordinatione Episcopi?

CONVENIVNT Doctores materiam proximam in ordinatione Episcopi esse impositionem manuum Episcoporum, & formam esse verba illa simul à tribus Episcopis manus imponentibus prolata, *Accipe Spiritum sanctum.* Quod non obscure deducitur ex Paulo 1. ad Tim. 4. dum sermonem instituens *Paulus.*

de ordinatione Timothei in Episcopum ait, *Noli negligere gratiam, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterij*, id est Conuentus Episcoporum; quia si in ordinatione Episcopi per impositionem manuum Episcoporum, & per prophetiam, id est per verba illa *accipe Spiritum sanctum*, confertur gratia, absq; dubio manuum impositio est materia proxima, & dicta verba sunt forma.

Quod autem verba hæc, *accipe Spiritum sanctum*, ita generalia sint, vt secundùm se non denotent peculiarem gradum Episcopi, non obstat vt sint forma; quia quamuis verba illa secundùm se non denotent gradum illum, eum tamen denotant, vt prolata à tribus Episcopis manus imponentibus; quia eo ipso, quod isti tres ministri solius gradus Episcopalis simul congregati imponentes manus supra caput ordinandi dicunt, *accipe Spiritum sanctum*, denotant se eum accipere in suum consortium ad gradum Episcopalem: eisdem verò verbis prolatis ab Episcopo ordinante Diaconum non denotatur gradus Diaconi (ob quod non sunt forma in ordinatione Diaconi, vt dicemus difficult. 12.) Quia Episcopus, qui est minister Diaconatus, non tantum est minister Diaconatus, sed etiam Presbyteratus, & Subdiaconatus, & aliorum inferiorum ordinum; ac proinde prædictis verbis, quamuis manus imponendo, non magis denotat se admittere ordinandum in suum consortium ad gradū Diaconi, quàm ad gradus aliorum ordinum.

Antonin. Id verò, quod Antoninus 3. par tit. 14. cap. 16. docet, nempè non tantum impositionem manuum Episcoporum, sed etiam impositionem libri Euangeliorum sub ceruicem consecrandi esse materiam proximam ordinationis Episcopi, absque fundamento dicitur: quia nullum apparet: imò est contra rationem; quia in sacramentis ab eodē ministro, à quo adhibetur materia proxima, debet applicari forma, seu proferri (excepto sacramento pœnitentiæ, quod institutum est instar iudicij, in quo interueniunt reus, & iudex) aliàs minister in illis non denotabit suum ministerium, quod ad valorem sacramenti requiritur: impositio autem illa libri non necessario fit ab Episcopis; quia olim fiebat à Diaconis, & nunc fit ab aliquo ex Capellanis, vt dicitur in pontificali; &

ob

ob rationem dictam id, quod addit Vazq. n. 65. nempe ad substantiã formæ ordinationis Episcopi sufficere, quod verba, *accipe Spiritum sanctum*, ab vno tantum proferantur, est falsum: quia scilicet in sacramentis (exceptopœnitentiæ) ab eodem ministro, à quo adhibetur materia proxima debet applicari forma. Vnde in Concil. Carthag. 4. can. 2. qui refertur can. *Episcopus* de Consecrat. distinct. 23. vbi dicitur, Episcopus cum ordinatur, duo Episcopi ponant, & teneant Euangeliorum Codicem supra caput, & ceruicem eius, & vno supra eum fundente benedictionẽ, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt manibus suis caput eius tangant, per benedictionem non intelligitur prolatio formæ, sed aliqua cæremonia accidentalis, quæ tunc erat in vsu.

Vazq.

Cõc. Car.

DIFFICVLTAS XI.

Quæ sit materia, & quæ forma in ordinatione Sacerdotis?

BONAVENT. in 4. dist. 24. 2. par. art. 1. q. 4. docet totam materiam proximam ordinationis Sacerdotis sitam esse in sola impositione manuum Episcopi; & consequenter totam formam sitam esse in solis illis verbis ei correspondentibus, *Accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata, &c.* quod deduci videtur ex eo, quod in Concil. Carthag. 4. & apud antiquos Patres, tantum reperitur mentio impositionis manuum Episcopi pro ordinatione Sacerdotis, & non reperitur mentio alterius materiæ. Et ratione probatur; quia per impositionem manus, vtpotè instrumenti instrumentorum sufficienter significatur maximum Sacerdotij ministerium, & potissima Sacerdotis actio: ergo per eam impositionem solam tanquam per materiam confertur ordo Sacerdotalis; quia quoties aliquis ordo habet plures actiones, potestas illius tantum confertur traditione materiæ, & verbis, quibus significatur præcipua actio illius.

Bonauen.

Cõc. Car.

Ricardus. Duran. Taper. Valen. Ricardus in 4. distin. 24. art. 4. Durand. quæst. 3. art. 2. Taper art. 17. § *De materia*, & Valent. disp. 9. quæst. 1. punct. 5. docent è contrà, totam materiam proximam in ordinatione Sacerdotis sitam esse in traditione calicis cum vino, & patenæ cum pane, & totam formam in verbis dictæ traditioni correspondentibus, nempè *Accipe potestatem offerendi sacrificium, &c.* Quod videtur indicare Eug. 4. in suo decreto, dum pro ordinatione Sacerdotis non assignat aliã materiã, quam traditionem dictã, neq; aliã formam, quam verba ipsi traditioni correspondetia: & id etiã videtur indicari in cap. *Presbyteris* de Sacram. non iterandis, dũ in eo impositio manuũ, quæ fit in ordinatione Presbyteri, & Diaconi, dicitur introducta ab Apostolis; & ob omissionẽ illius non esse sacramentum iterandum, sed supplendam esse: & tãdem id deduci videtur ex eo, quod in aliquibus pontificalibus non inuenitur cæremonia hæc impositionis manuum, neq; inueniuntur verba ipsi correspondentia.

Eugen.

Et ratione probatur; quia per traditionem dictam, & per verba ipsi correspondentia denotatur consecratio, seu sacrificatio, quæ est præcipua actio Sacerdotis: ergo tantũ per dictam traditionem, & per verba ipsi correspondentia confertur character, & potestas Sacerdotalis, & eis solis ordinatio Sacerdotis perficitur.

Scot. Viguer. Bellarm. Vazq. Henriq. AEgid. Laym. Adam. Scot. tamen in 4. dist. 24. Viguer. in institutionib. c. 16. §. 6. Bellarm. c. 9. Vazq. disp. 139. Henr. lib 10. c. 6. Ægid. dub. 7. Laym. tract. 9. c. 5. & Adam. disp. 7. q. 2. du. 4. docent, & meritò, in ordinatione Sacerdotis materiam proximam coalescere ex dicta traditione, & ex dicta manuum impositione, & formam coalescere ex dictis verbis vtrique correspondentibus.

Et in primis traditionem calicis cũ vino, & patenæ cũ pane pertinere ad materiã proximã ordinationis Sacerdotis, & verba illa, *Accipe potestatẽ offerendi sacrificiũ, &c.* pertinere ad formam exprimit Eug. IIII. in suo decreto. Quod autem eorum non fiat mentio in Conc. Carthag. 4. non obstat; quia non tam intendit materias, & formas sacramentorum explicare, quàm ritum, & modum seruandum in singulis ordinationibus.

Eugen.

Et

Et id ratione constat; quia per traditionem dictam, & per verba ipsi correspondentia, traditur potestas consecrandi, seu sacrificandi, vt constat ex ipsis verbis, & ex eo, quod recenter ordinatus paulò post consecrat cum Episcopo ordinante, & nulla alia cæremonia præcedit, per quam dicta potestas conferri possit: potestas autem consecrandi est effectus proueniens ex ordinatione Sacerdotis.

Quod verò ad materiam proximam, & ad formam ordinationis Sacerdotis, etiam pertineat dicta impositio manuum Episcopi, & dicta verba ipsi correspondentia, satis indicat Trid sess. 14. c. 3. de Sacram. extremæ vnctionis, vbi ex illo Iacobi 5. *Inducat Presbyteros Ecclesiæ, &c.* deducit ministros extremæ vnctionis esse Sacerdotes ab Episcopo ritè ordinatos per impositionem manuum Presbyterij (id est dignitatis Episcopalis, & non conuentus Episcoporũ, vt sumitur à Paulo 1. ad Timoth. 4. quia Paulus agit de ordinatione Episcopi, & Trid. de ordinatione Sacerdotis) vbi Trid. supponit Sacerdotes ordinari per impositionẽ manuũ Episcopi tanquam per materiam proximam. Addidit autẽ ministrum vnctionis esse Sacerdotem ordinatũ per impositionẽ manuũ Episcopi, non quia existimet eam esse totam materiã proximam ordinationis Sacerdotis; quia optimè nouit dictum decretum Eug. 4. Sed quia existimat per hanc, & per verba ipsi correspondentia conferri potestatem administrandi Sacramentum Extremæ vnctionis; quia hoc sacramentum est consummatiuum Sacramenti Pœnitentiæ, ad quod Sacerdoti confertur potestas per impositionem manuum Episcopi, & per verba ipsi correspondentia. *Trid.*

Et hoc idem ratione probatur; quia per eam impositionem manuum Episcopi, & per verba ipsi correspondentia confertur potestas ad absoluendum à peccatis, quæ est potestas ordinis reductiuè saltem, & effectus ordinationis Sacerdotis: ergo dicta manuum impositio, & verba ipsi correspondentia pertinent ad materiam proximam, & ad formam ordinationis Sacerdotis: quod verò per hanc impositionẽ, & per hęc verba cõferatur potestas ad absoluẽdum à peccatis patet; quia id significant verba illa: & eisdem verbis, quamuis non manuum impositione, sed insufflatione,

Chri-

Ioann. Trident. Lucas

Christus post resurrectionem Ioann. 20. contulit Apostolis potestatem absoluendi à peccatis (vt definit Trident. sess. 14 cap. 1. & 5.) post collationem potestatis consecrandi factam in nocte cœnæ traditione sui corporis, & sui sanguinis iam ab ipso consecratorum, & illis verbis Lucæ 22. *hoc facite in meam commemorationem.*

Ex dictis constat ordinationem Sacerdotis constare duabus partialibus ordinationibus, per quarũ quãlibet cõfertur distincta potestas, & distinctus gradus gratiæ; ita tñ vt potestas cõsecrandi, quæ prius cõfertur, cõferatur indepẽdenter à potestate absoluendi à peccatis; ideo ante huius collationem ordinatus supradicta traditione, & verbis ipsis correspondentibus vere, & valide consecrat cum Episcopo ordinante; potestas vero absoluendi nequit valide conferri ante collationem potestatis consecrandi (in quo Doctores communiter conueniunt) quia potestas in corpus misticum Christi, ideſt in fideles, supponit ex institutione Christi potestatem in verum corpus ipsius Christi. Vnde sicut in ordinatione Sacerdotis reperitur duplex partialis ordinatio, & duplex partialis potestas; ita etiam reperitur duplex character partialis, quorum quilibet habeat annexam dictam potestatem.

Ad rationem verò pro Bonauentura adductam respondemus, non esse vniuersaliter verum, illam tantum rem, & illa tantum verba pertinere ad materiam, & ad formam ordinationis, per quæ denotatur potissima actio illius; quia illa omnia pertinent ad prædictas, per quæ confertur potestas illius ordinis: potestas autem ordinis Sacerdotalis confertur per omia prædicta. Et addimus per manuum impositionem, & per verba ipsi correspondentia non denotari potissimam actionem Sacerdotis, sed prædictam traditionem & per verba ipsi correspondẽtia, etiam si manuum impositio sit physice perfectior. Ex quibus etiam constat ad rationem pro Ricardo Scoto, & alijs.

Eugen. verò 4. in suo decreto non assignauit aliam materiam, neque aliam formam pro ordinatione Sacerdotis, quam dictam traditionem, & verba ipsi coresponderitia, nõ quia existimaret non esse aliam, sed quia ibi non intendebat

exactè

exactè tradere omnia, quæ pertinent ad materias, & ad formas singularum ordinationum, sed tantum adducere exemplum eius, quod generaliter dixerat, nempè materiã cuiusq; ordinationis esse illud, per cuius traditionem confertur ordo; ad quod sufficiebat pro Sacerdotio adducere in exemplum dictam traditionem,

In capitulo autem *presbyter* non est sermo de impositione, qua simul cum illis verbis *Accipe Spiritum Sanctum* cõfertur potestas ad absoluendum, sed de accidentali, seu Ecclesiastica quadam cæremonia, qua in ordinatione Sacerdotis ante collationem potestatis ad absoluendum imponuntur manus ab Episcopo, & ab alijs Presbyteris absque vllis verbis; & à solo Episcopo in ordinatione Diaconi, quæ ritu, & exemplo Apostolorum fit in Ecclesia, & si ommittatur, suplenda est tẽpore statuto ad ordinationes faciendas: quod vero illa manuũ impositio Episcopi, & prolatio illorum verborum *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiseris peccata &c.* Non habeantur in aliquibus Pontificalibus, non obstat; quia semper habita sunt, & habentur in Pontificali Romano quod est regula omnium.

DIFFICVLTAS XII.

Quæ sit materia, & quæ sit forma in ordinatione Diaconi?

MEDINA lib. 1. de continentia cap. 39. docet materiam proximam ordinationis Diaconi sitam esse in tribus traditionibus, quæ fiunt ab Episcopo, nempe in traditione stolæ, in traditione dalmaticę, & in traditione libri Euãgeliorum: & formam sitam esse in verbis correspondentibus dictis traditionibus: quia verbis illis correspõdentibus significari videtur per eas traditiones, & per ipsa verba conferri gratiam sacramentalem, ac proinde in eis consistere materiam, & formam ordinationis Diaconi. Modus tamen iste dicendi, quoad traditiones *Med.*

stolæ,

stolæ, & dalmaticæ, & quoad verba ipsis correspondentia est singularis, & absque fundamento aliquo: quia per verba hęc, sub quibus traditiones illæ fiunt, si rectè expendantur, non significatur per ipsa, & per eas traditiones, quæ fiunt sub illis gratiam conferri.

Durand. Durand. in 4. dist. 24 q. 3. docet totam materiam proximam in ordinatione Diaconi sitam esse in impositione manuum Episcopi; & consequenter totam formam in verbis dictæ impositioni correspondentibus. Et in primis materiam proximam sitam esse in dicta impositione indicare *Cõc. Car.* videtur Concil Chartag. 4. c. 4. dum pro ordinatione Dia- *Dionys.* coni assignat impositionem manuum Episcopi. Et Dionys. de Ecclesiastica Hierarchia c. 5. dum ait Episcopum, Sacerdotem, & Diaconum perfici per impositionem manuum. Et ratione probatur, quia verbis dictæ impositioni correspondentibus, nempè *Accipe Spiritum sanctum*, significatur gratiam conferri: ergo ea impositio pertinet ad materiam proximam ordinationis Diaconi; & verba ei correspondentia ad formam. Quod verò materia proxima ordinationis Diaconi consistat in sola dicta impositione; & consequenter forma in solis verbis ei correspondentibus indicat dictum Concil. Carthag. dum pro ordinatione Diaconi non assignat aliud, quam dictam impositionem. Et ratione probatur, quia si materia in ordinatione Diaconi in aliquo alio simul cum manuum impositione consisteret, maximè in traditione libri Euangeliorum, in hac autem non consistit; quia etiam in ipso initio Ecclesiæ ordinabantur Diaconi, & ad seruiendum altari; & tamen tunc nondum erat liber Euangeliorum: imò & tempore Durandi, vt ipse refert, in Ecclesia Anicienſi, cui ipse præfuit Episcopus, in ordinatione Diaconi non tradebatur liber Euangeliorum.

Hosius. Henriq. Adam. Bellar. Ægid. Laym. Hosius in confessione Catholica c. 72. Henr. lib. 10. cap. 8. & Adam. disp. 7. q. 2. dub. 3. docent materiam proximam ordinationis Diaconi coalescere ex impositione manuum Episcopi, & ex traditione libri Euangeliorum, & formam ex verbis vtrique correspondentibus: in quod inclinant Bellarm. cap. 9. Ægid. dub. 7. & Layman. cap. 5. dum dicunt ex institutione Christi materiam ordinationis Dia-

co

coni coalescere ex impositione manuum Episcopi, & ex traditione alicuius rei, qua officium Diaconi ad seruiendum Sacerdoti, præsertim in altari, designetur; & huius rei determinationem Christum reliquisse Ecclesiæ, quæ ex hac commissione designauit traditionem libri Euangeliorum. Et in primis materiam proximam sitam esse in ea impositione paulò antea probabamus. Quod verò etiam consistat in traditione libri Euangeliorum, statim probabitur.

S. Tho. verò in 4. dist. 24. quæst. 2. artic. 3. Sotus qu. 1. art. 3. Vazq. disp. 238. cap. 4. Valent. disp. 9. quæst. 1. pun. 5. & Reginaldus lib. 30. cap. 2. docent, & meritò, totam materiam proximam ordinationis Diaconi sitam esse in traditione libri Euangeliorum; & totam formā in verbis ei correspondentibus. *S. Thom. Sotus. Vazq. Valen. Regin.*

Et in primis materiam proximam sitam esse in dicta traditione (& consequenter formam in verbis ei correspondentibus) expressit Eug. 4. in suo decreto fidei. Et ratione probatur, quia per eam traditionem, & per verba ipsi correspondentia denotatur peculiare officium Diaconi seruiēdi in altari Sacerdoti. Quod verò manuum impositio Episcopi non pertineat ad materiam ordinationis Diaconi (& consequenter neque verba ei correspondentia ad formam) satis indicatur in cap. *Presbyter* 3. de Sacramentis non iterandis, dum manuum impositio, quæ fit in ordinatione Diaconi dicitur introducta ritu Apostolorum; quia quæcumq; materia sacramentorum à solo Christo instituta, & introducta est. Et ratione probatur, quia per manuum impositionem, & per verba ipsi correspondentia, nempè *Accipe Spiritum sanctum, ad robur, & ad resistendum diabolo, & tentationibus eius*, nullum ministerium peculiare Diaconi denotatur, sicut denotatur per materiam, & formam aliarū ordinationum. *Eugen. 4.*

Concil. ergo Carthag. quod adducitur pro priori parte Durandi, non assignat materiam ordinationis Presbyteri, & Diaconi, sed discrimen inter cæremoniam purè Ecclesiasticam impositionis manuum, quæ fit in ordinatione Sacerdotis, de qua loquitur cap. 3. & inter cæremoniam purè Ecclesiasticam impositionis, quæ fit in ordinatione Diaco-

ni,

ni, de quâ loquitur c. 4. (etiam si à c. 5. vsq; ad 9. agat de materia, & forma Subdiaconatus, & quatuor minorum ordinum) inter eas autem impositiones id discrimen constituit, quod in ordinatione Presbyteri fit ab Episcopo, & ab alijs Presbyteris, & in ordinatione Diaconi à solo Episcopo. Et de eadem cæremonia loquitur Dionysius cap. illo 5, dum ait Episcopum, Sacerdotem, & ministrum perfici manuum impositione, subintellige accidentaliter; quod etiam constat ex eo, quod pro ordinatione Episcopi tantum commemorat impositionem manuum vnius Episcopi, quæ tantum est accidentalis ordinationi Episcopi.

Et ad rationem pro eadem priori parte negamus, verbis illis correspondentibus impositioni manuum, nempè *Accipe Spiritum sanctum*, significari gratiam immediatè conferri per ipsam impositionem, & per verba ipsa: quia illis tantum denotatur certa quædam fiducia in Episcopo impetrandi à Deo ipsi ordinando Spiritum sanctum, seu gratiam media ordinatione statim facienda, iuxta modum illum loquendi Lucæ 17. *Si habueritis fidem, sicut granum synapis dicetis huic arbori eradicare, & transplantare, & obediet vobis*; ac proinde dicta verba non frustra dicuntur ab Episcopo ordinante, vt docet Trid. sess. 23. can. 14.

Luc. 17.

Trident.

Et ad rationem pro posteriori parte Durandi respondent Vazq. num. 43. Valent. disp. 9. q. 1. punct. 4. & Regin. lib. 30. c. 3. n. 13. tempore illo, in quo nondum liber Euangeliorum erat scriptus, non fieri ordinationem Diaconi ad altare traditione libri Euangeliorum, sed sola manuum impositione (qua etiam eligebantur ad mensas) ex peculiari Christi concessione, postea verò ex Christi institutione in principio facta, pro tempore in quo futurus erat liber Euangeliorum, cæpisse fieri sola traditione libri Euangeliorum, & satis congruenter; quia officium proprium Diaconi ipsi conueniens ex potestate ordinaria est legere Euangelium tempore sacrificij.

Vazq. *Valen.* *Reginal.*

DIF-

DIFFICVLTAS XIII.

Quæ sit materia, & quæ forma in ordinatione Subdiaconi?

VIGVERIVS in instit. c. 16. §. 6. docet in ordinatione Subdiaconi materiam proximam esse traditionem libri epistolarum; & verba ipsi correspondentia esse formam: quia sicut ad Diaconum pertinet legere Euangelium tempore sacrificij; ita etiam ad Subdiaconum pertinet legere epistolam: ergo sicut in ordinatione Diaconi materia proxima est traditio libri Euangeliorũ, & verba, sub quibus fit sunt forma; ita etiã in ordinatione Subdiaconi traditio libri Epistolarũ est materia proxima, & verba, sub quibus fit, sunt forma. *Viguer.*

Vazq. disputat. 238. cap. 5. Ægid. dub. 7. & Layman. cap. 5. docent in ordinatione Subdiaconi materiam proximam sitam esse in traditione calicis vacui, & patenæ vacuæ; & formam in verbis sub quibus fit. Quod quoad materiam expressit Eugen. IIII. in suo decreto. Et ratione probatur, quia per eam traditionem, & per verba sub quibus fit, denotatur potestas ad propriam actionem Subdiaconi, nempè ad ministrandum Sacerdoti vasa corporis, & sanguinis Christi. *Vazq. AEgid. Laym. Eugen.*

Medina verò libro 1. de Continentia cap. 44. Fornarius de Ord. cap. 2. & Adamus disput. 7 quæst. 2. dub. 3. docent materiam proximam in ordinatione Subdiaconi coalescere ex vtriusque materiæ dictæ traditione; & formam ex verbis, sub quibus vtraque traditio fit, & meritò: quia per vtramque traditionem, & per verba vtrique correspondentia denotatur, & traditur potestas ad duas dictas actiones, quæ sunt propriæ Subdiaconi: ergo negari nequit vtramque traditionem, & verba vtrique correspondentia ad ordinationem Subdiaconi pertinere tanquam materiam, & formam. *Med. Fornar. Adam.*

Quod

Quod autem ministratio vasorum corporis, & sanguinis Christi sit principalior lectione epistolarum, non sufficit, vt in sola traditione vasorum consistat materia proxima ordinationis Subdiaconi, & forma in solis verbis, sub quibus fit; sicut non sufficit, quod actio consecrādi sit principalior absolutione, vt in traditione rei, per quam traditur potestas ad consecrationem, sita sit tota materia proxima, & tota forma in verbis ei correspondentibus.

Id verò, quod addit Medina, nempè etiam traditionē vestium pertinere ad materiam proximam ordinationis Subdiaconi; & verba, sub quibus fit, etiam pertinere ad formam, est singulare, & absque fundamento; imò & contra rationem: quia per eam traditionem, & per ea verba nulla denotatur potestas ad actionem aliquam Subdiaconi.

Ordinatio ergo Subdiaconi coalescit ex vtraque dicta traditione, tanquam ex materia proxima totali; & ex verbis, sub quibus vtraque fit, tanquam ex forma totali: verba autem sub quibus fit traditio vasorum sunt illa, quæ Episcopus, postquam singulis ordinandis tradidit dicta vasa, dicit omnibus simul, *Videte cuiusmodi ministerium vobis traditur*; quia nulla alia aptiora, vt sint forma respectu traditionis vasorum, proferuntur ab Episcopo ordinante; quia ea verba, prout relata ad eam traditionem sufficienter denotant potestatem ad dictam actionem, & non alia, & aliàs moraliter coniunguntur, cum ea traditione.

DIFFICVLTAS XIIII.

Quæ sit materia, & quæ forma in ordinationibus minoribus?

CONVENIVNT DD. in ordinatione Ostiarij materiam proximam esse traditionem clauium Ecclesiæ; & verba ipsi correspondentia esse formam: & materiam proximam in ordinatione Lectoris esse traditionem libri lectionum, qui lectio

narius dicitur; & formam esse verba, sub quibus fit: & materiam proximam in ordinatione exorcistæ esse traditionem libri exorcismorum; formam verò esse verba ipsi correspondentia: & quoad omnia prædicta constat ex Pontificali Romano, & etiam ex decreto Eugen. III. dum loquens de materia minorum ordinationum significat consistere in rerum ad sua ministeria pertinentium assignatione, & meritò: quia per singulas dictas traditiones, & per verba ipsis correspondentia denotatur potestas ad proprias actiones singularum dictarum ordinationum. *Eugen. 4.*

Est tamen difficultas, quæ sit materia, & quæ forma in ordinatione Acolyti?

Durandus in 4. distinctione 24. quæstione 3. & Paludanus quæstione 2. articulo 3. docent materiam proximam ordinationis Acolyti esse traditionem vrceoli vacui; & verba ipsi correspondentia esse formam: quia per eam traditionem, & per ea verba denotatur potestas ad implendos vrceolos vino, & aqua, & ad eos suggerendos, quod est propria actio Acolyti. *Durand. Palud.*

Bonauentura in 4. distinctione 24. parte 2. dubio 5. Ricardus articulo 4. quæstione 3. & Angelus verbo *Ordo* numero 4. docent materiam proximam in ordinatione Acolyti esse traditionem candelabri cum cereo extincto; & verba ipsi correspondentia esse formam: quia per eam traditionem, & per ea verba denotatur potestas ad accendendos cereos, & eos deferendos ante Sacerdotē, quod videtur præcipua actio Acolyti. *Bonauen. Ricard. Angel.*

Viguerius verò cap. 16. §. 6. Vazquez disputat. 237. num 35. Henriq. libro 10. cap. 2. & Adamus disputat 7. quæstione 2. dubio 3. docent materiam proximam in ordinatione Acolyti coalescere ex dicta vtraque traditione; & formam ex verbis vtrique correspondentibus, & meritò: quia per vtramque dictam traditionem, & per verba vtriq; correspondentia denotatur potestas ad duas dictas actiones, quæ sunt propriæ Acolyti. *Viguer. Vazq. Henriq. Adam.*

Quod verò vna actio Acolyti sit principalior, quàm altera (qualis videtur esse ministratio, & suggestio vini, & aquæ) non sufficit, vt in sola traditione rei, & in verbis ipsi

correspondentibus, quibus denotatur potestas ad actionem principaliorem constitat tota ordinatio Acolyti, vt in simili diximus difficultate præcedenti.

DIFFICVLTAS XV.

Vtrùm ad valorem singularum ordinationum requiratur ex parte ordinandi tactus physicus rei, cuius traditione ordinatur?

SVPPONIMVS necessarium esse necessitate præcepti, quod ordinandus physicè tangat rem, seu materiam remotam, cuius traditione confertur ordo, vt calicem, vrceolum, librum, &c. vt patet ex praxi Ecclesiæ.

Hoc ergo supposito difficultas est, an dictus tactus physicus sit necessarius necessitate Sacramenti Ordinis, seu ad valorem illius?

S. Tho. Palud. Viguer. Valen. AEgid. Bonac.

S. Thom. in 4. distinct. 24. quæst. 1. art. 1. quæstiunc. 5. ad 3. Paludan. quæst. 1. art. 1. Viguer. cap 16. §. 6. Valent. disputat. 9. quæst 1. puncto 5. Ægid. disputat. 2. num. 7. Bonacin. disput. 8. quæst. vnica, puncto 3. & plures alij partem affirmatiuam tuentur: quia dictus tactus requiritur ad verificationem formæ, in qua dicitur, *Accipe*, verbi gratia, *librum*, aut ceroferarium; quia quod non apprehenditur, aut tangitur, non accipitur; imò etiam requiritur ad verificationem formæ, quia porrigendo rem, seu materiam dicitur, *Accipe potestatem, &c.* quia tunc verbum *Accipe*, etiam refertur ad rem illam, cuius traditione traditur dicta potestas; quia tunc potestas traditur traditione rei, seu materiæ.

Authores tamen huius sententiæ, ita ad valorem ordinationis requirunt tactum physicum materiæ remotæ, vt non requirant tactum phyūcum, & immediatum singulo-

rum

rum, quæ pro materia offeruntur; quia in ordinatione Sacerdotis non requirunt tactum immediatum vini, & hostiæ, sed contenti sunt tactu immediato calicis, quo etiam mediatè tangitur vinum inclusum, & tactu immediato patenæ, quo etiam mediatè tangitur hostia posita supra patenam: & in Rituali Romano, in quo nihil necessariam omittitur, non fit mentio immediati tactus vini, neque hostiæ: imò non pauci ex illis dicunt sufficere tactum immediatum calicis, quo mediatè tangantur vinum in calice inclusum, & patena, & hostia supra calicem positæ.

Albertus verò in 4. distinctione 24. articulo 38. Caietan. in summa verbo *Ordinantium*, & *ordinandorum peccata*. Victoria numero 230. Armilla verbo *Ordo* numero 4. Vazquez disputat. 246. & Laymann. capite 5. partem negatiuam tradunt, & meritò: quia ad verificationem formæ, nempè *Accipe potestatem* denotatam oblatione materiæ, vt contingit in maioribus ordinationibus, vel *Accipe librum*, &c. vt in minoribus, non est necessarius tactus physicus materiæ, adhuc mediatus: ergo absque fundamento ad valorem ordinationis requiritur. Consequentia patet. Antecedens autem probatur, quia, vt quis verè & propriè dicat *Accipe* hoc, vel illud, non est necessarium, vt ille, cui offertur, seu porrigitur, apprehendat, seu accipiat illud, sed sufficit, vt ipsi offeratur, seu porrigatur, vt ex se patet, etiamsi, vt verba illa effectum moralem sui imperij habeant, necessarium sit conferri, & accipi, quod offertur. Adde quod si ex parte ordinādi necessaria esset acceptio ad verificationem dictæ formæ, & non sufficeret tactus absq; apprehensione, seu tentione rei oblatæ: quia tactus absq; apprehensione & tentione rei non est acceptio illius; & ideò Eug. IIII. in suo decreto materiam proximam ordinationis non solùm appellauit traditionem, & dationē rei, sed etiam porrectionem, & assignationem, quo significat ad valorem ordinationis non esse necessariam traditionem, & dationem materiæ, sed sufficere assignationem, & porrectionem. Addimus nomen *traditio* aliquando significare non translationem, sed porrectionem, seu oblationem rei: ex quo constat ad rationem aduersariorum.

Alber. Caiet. Victoria. Armil. Vazq. Laym.

Obseruandum est, quod quamuis opinio nostra sit verior, quia tamen non est certa, ac proinde, qui non tangeret materiam non esset certò ordinatus; ideò qui ordinatus est Sacerdos absque tactu materiæ, grauiter peccat, si eo defectu, & periculo adeò extraordinario non detecto, audiat confessiones, & sacrificia pro alijs stipendio accepto offerat: quia nullus à tali Sacerdote absolutionem peteret nisi in extrema necessitate; neq, sacrificia oblato stipendio, nisi in defectu aliorum, & rationabiliter conqueri potest, quod Sacerdos sic ordinatus prædicta acceptaret non detegendo defectum adeò extraordinarium, vt moraliter nequeat in suspicionem venire: & idem est de Sacerdote ordinato solo tactu immediato calicis non tangendo immediatè patenam; quia tunc non est certum valide ordinari; secùs verò si ordinetur tãgendo immediatè calicem, & patenam, quamuis non tangat immediatè hostiam; quia hoc est maximè certum moraliter.

DIFFICVLTAS XVI.

Quos effectus tribuat Sacramentum Ordinis?

CONVENIVNT Catholici Sacramentum Ordinis gratiam sanctificantem conferre; quod generaliter de omnibus Sacramentis nouæ legis definitur ab Eug. IIII. in suo decreto fidei, & à Trid. sess. 7. can. 6. de Sacram. in genere: & id specialiter definitur sess. 21. c. 3. de Sacramento Ordinis: & constat ex Paulo 1. ad Timoth. 4. & 2. ad Timoth. 1.

Eugen. 4. Trid.

Paulus.

Et quia Sacramentum Ordinis saltem per se non confert primam gratiam iustificantem; quia non est sacramentum mortuorum institutum ad vinificandam animam, confert augmentum gratiæ: quia est sacramentum viuorum institutum ad augendam vitam, ac proinde in suscipiente requirit statum gratiæ; & ideò, qui est in statu

pec-

peccati mortalis, vt illud suscipiat, tenetur, aut sacramentaliter confiteri, aut perfectè conteri, prout sibi placuerit: quia nullo præcepto determinate tenetur præmittere confessionem, in quo Doctores communiter conueniunt: ipsi autem augmento gratiæ per ordinationem collato annexa est ex institutione Christi collatio auxiliorum efficaciũ gratiæ ad exercenda ministeria singulis ordinibus propria.

Confertur autem dictum augmentum gratiæ per singulas dictas septem ordinationes; quia singulæ illæ sunt vera sacramenta, vt diximus in præcedentibus: imò & per quamlibet partialem materiam, & per quamlibet partialem formam, cuilibet partiali materiæ correspondentem eiusdem ordinationis constantis ex pluribus materijs, & formis, per quam confertur dicta potestas ad distinctum ministerium, confertur distinctus gradus gratiæ, cui gradui annectitur collatio auxiliorum proportionatorum dicto ministerio: dicitur autem ordo, verbi gratia, Subdiaconi, constans ex pluribus partialibus formis idem ordo; quia ex Christi institutione non sunt separandæ: & ordo Sacerdotis constans ex partialibus materijs, & ex partialibus formis, etiam dicitur idem ordo: tùm ob rationem prędictam, nempè quia vna ordinatio Sacerdotis non est separanda ab altera; tùm etiam, quia ordinatio, aut quasi ordinatio ad absoluendum supponit ad sui valorem ordinationem ad consecrandum.

Conueniunt secundò Catholici per Sacramentum Ordinis imprimi characterem: quod definit Eugen. IIII. in suo decreto, & Patres Tridentini sessione 7. canon. 9. de Sacramentis in genere, & sessione 21. canon. 4. innixi perpetuæ, & constanti traditioni Ecclesiæ; & per quamlibet ordinationem, quæ sit Sacramentum, imprimi peculiarem, & distinctum characterem; ac proinde iuxta nostram sententiam, secundùm quam vt diximus in præcedentibus, omnes septem ordinationes sunt sacramenta, imprimi septem characteres integrantes vnum totalem; sicut omnes septem ordinationes integrant vnam totalem ordinationem, & vnum totale sacramentum. *Eugen. Trident.*

Est tamen difficultas, an per partiales ordinationes

eiusdem ordinis, vt per ordinationem Sacerdotis ad consecrandum, & per ordinationem, seu quasi ordinationem eiusdem ad absoluendum, & per ordinationem eiusdem in Episcopum conferantur distincti characteres partiales?

Vazq. *Henr.* *Reginal.* *Laym.* Vazq. disput. 139. num. 57. & disputat. 140. num. 54. Henriq. libro 10. cap. 6. Reginaldus libro 30. cap. 4. & Laymann. cap. 4. docent per priorem tantum partialem ordinationem eiusdem ordinis imprimi characterem, non per posteriores, sed per has conferri nouas potestates ad noua ministeria, consistentes, aut in extrinseca denominatione destinationis diuersæ ad illa ministeria, aut in modis realibus intrinsecis superadditis dicto characteri, vt ait Laymann.

Pauld. *Bellar.* *AEgid.* Paludan. verò in 4. distinct. 24. quæst. 7. art. 3. Bellar. cap. 5. & Ægid. disputat. 20. num. 74. docent per distinctas ordinationes partiales ad distincta ministeria eiusdem ordinis, vt Sacerdotij (& idem est Subdiaconi, & Acolyti) imprimi distinctos characteres partiales, & meritò: quia cõformius rationi est, quod sicut prior potestas per priorem ordinationẽ collata annectitur à Deo entitati physicæ characteris; ita etiam posterior potestas, & noua collata per posteriorem ordinationem, etiam annectatur nouæ entitati physicæ partiali characteris: nihilominùs ex eis partialibus characteribus vnus integratur eo modo, quo ex illis partialibus ordinationibus integratur vna.

DIFFICVLTAS XVII.

Vtrùm Episcopus sit Minister Sacramenti Ordinis.

Trident. CONVENIVNT Doctores potestatem ordinariam conferendi Ordines Ecclesiasticos esse apud Episcopum consecratũ, vt definit Trid. sess. 23. c. 4. & can. 7. & contra Gratianum con-

ue-

ueniũt, Episcopum quamuis excommunicatum, suspensum, hæreticum, & degradatum posse validè ordinare, quamuis non licitè: quia potestas advalidè conferendum ordines annexa est ex Christi institutione characteri Episcopi, qui deleri non potest: Patres verò nonnulli, qui indicãt ordinationẽ factam ab Episcopo excommunicato esse irritã, tantũ intẽdunt non esse habendam, vt legitimam ad eũ effectum, vt sic ordinatus non permittatur vti ordine, sic sibi collato.

Obseruandum est primò, vt optimè Vazq. d. 243. c. 2. & Layman. c. 9. potestatem ordinariam ordinandi esse apud Episcopũ consecratũ; & ipsi cõuenire tantũ ratione ordinis Episcopalis, non ratione aliorum; & consequenter Episcopum, quamuis carentem ordinibus Diaconi, & reliquis inferioribus (vt fieri potest) quia isti non necessariò præsupponuntur ad valorem ordinationis in Episcopum, sicut præsupponitur ordo Sacerdotalis) posse validè conferre, non solùm eos, quos ipse habet (in quo Doctores cõueniunt) sed etiam eos, quibus caret, vt contra Sylueſtrum *Ordo* 2. & contra Henriq lib. 10. c. 20. docent Vazq. & Laymann. eos tamen, quibus caret, nequit licitè conferre; quia, qui caret inferioribus ordinibus, prohibitus est in ordine superiori ministrare.

Vazq. *Laym.* *Vazq.* *Laym.*

Obseruandum est secundò, quod quãuis quilibet Episcopus possit, quemlibet capacem ordinis validè ordinare, nequit tamen licitè non sibi subditum ordinare, nisi ex licẽtia proprij Episcopi; quia prohibitum est in Conc. Niceno can. 17. dum in eo ordinatio aliter facta dicitur irrita; quia nequit aliter irrita censeri, nisi quia sic ordinatus interdicitur ordinem sic susceptum exercere; & id nouiter fuit prohibitum in Trid. sess. 23. c. 8. de reformatione, vbi Episcopo ordinanti non subditum, imponitur pœna suspensionis à collatione ordinum per vnum annũ, & ipsi ordinato ab exercitio ordinum sic susceptorum ad beneplacitũ proprij Episcopi: quilibet tamen sit subditus Episcopo quoad susceptionẽ ordinum (vt exprimitur in cap. *cum nullus* de Temporibus ordinationum in 6) aut ratione natiuitatis in diœcesi illius (ad quod credo sufficere, quod in ea fortuitò natus sit, quia in ea erat mater causa itineris, vel negotij) aut

Nicen. *Trid.*

ratione domicilij in illius diœcesi, aut ratione beneficij, quod in eius diœcesi obtineat; ac proinde, qui natus est in vna diœcesi, & in alia habet domicilium, & in alia tertia habet beneficium, poterit à quolibet Episcopo ex illis tribus licitè ordinari. Conceditur tamen in Trident. sess. 23. canon. 9. Episcopo, vt possit ordinare familiarem suum, quamuis non subditum, qui cum ipso fuerit per triennium commoratus, cum onere concedendi illi beneficium, quàm primum vacet; quod intelligitur, quãuis nullum habeat patrimonium, & quamuis nullius Ecclesiæ vrgeat necessitas Clericorum: Episcopis verò merè titularibus, quamuis resideãt in locis exemptis, & nullius diœcesis, & in Monasterijs prohibetur in Trid. sess. 14. c. 2. de Reformatione ordinare aliquem, quamuis suum familliarem sub pœna suspensionis ab exercitio pontificalium per vnum annum.

Trident.

Triden.

DIFFICVLTAS XVIII.

Vtrùm alij non Episcopi sint Ministri Sacramenti Ordinis?

CONVENIVNT primò Catholici contra hæreticos laicos non esse ordinarios ministros ordinationis; imò nec Ecclesiasticos non Episcopos, quamuis Sacerdotes.

Conueniunt secundò Doctores nullum non Sacerdotem (quamuis Cardinalem) posse esse ministrum ex commissione ordinationis à Christo institutæ, cui conuenit ratio sacramenti; quia nec facto aliquo, nec alio fundamento cõstat non Sacerdoti posse committi.

Est tamen difficultas, an Sacerdotes non Episcopi possint esse ministri Sacramenti Ordinationis ex commissione Romani Pontificis: addimus ex commissione Romani Pontificis, quia nec facto aliquo, nec alio fundamento agnoscitur posse ex commissione alterius.

Adrian. Adrian. in 4. quæst. de Sacram. Confirmationis art. 3.

&

& Maior dist. 7. quæst. vnica docent Sacerdotes non Episcopos, quamuis Cardinales, non posse ex commissione Romani Pontificis ordinem aliquem conferre; nec minorem: quia Christus nullum alium ministrum ordinationis instituit, nisi Episcopum. *Maior.*

Ricardus in 4. dist 25. artic. 1. quæst. 7. Syluester verbo *Ordo* 3. quæst. 7. Couarrub. lib. 1. variarum cap. 10. num. 10. & Bonacina puncto 4. docent, Sacerdotem non Episcopum posse ex commissione Romani Pontificis ordines minores conferre: quia id sæpe factum est; non vero maiores: quia id nec ex facto aliquo, nec aliunde constat. *Ricardus Syluest. Couar. Bonac.*

Franciscus Turrianus in annot. ad Concil. Nizenum can. 54 & alij, quos refert Vazq. existimant posse ex cõmissione Romani Pontificis quatuor minores, & Subdiaconatũ conferre, non vero reliquos. *Francisc. Turrian.*

Supplem. Gabriel in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 3. & alij existimant, Sacerdotem non Episcopum posse ex commissione Pontificis conferre quatuor minores ordines, & Subdiaconatũ, & Diaconatum, sed non Sacerdotiũ: quia hoc nunquã legitur factum. *Gabriel.*

Aureol. vero apud Capreol. dist. 25. quæst. 1. art. 2. Angelus verbo *Ordo* 2. num. 2. Glossa in can. *peruenit* 95. dist. Innocent. 4. in cap. 4. de consecratione num. 4. Panormit. num. 9. Vazq. disp. 243. cap. 4. & Ochag. quæst. 7. docent, & meritò, Sacerdotem non Episcopum posse ex commissione Romani Pontificis omnes ordines, vsq; ad Sacerdotium inclusiue, conferre: quod indicat Eugen. IIII. in suo decreto, dum ait, ordinarius minister huius sacramenti (nempe ordinis) est Episcopus; quia eo indicat non Episcopum posse ex commissione esse ministrum sacramenti ordinis; ac proinde omnium dictarum ordinationum; quia omnes sunt sacramenta, & non est maior ratio vnius, quam alterius: & quamuis ordinatio Episcopi sit sacramentum, tamen nequit esse minister principalior illius, ob discrimen inter ordinationẽ Episcopi, & inter ordinationem reliquorum ministrorum: quia Episcopus est superior omnibus alijs ministris, & indecens est, quod ab inferiori benedicatur, & consecretur, tanquam à principaliori ministro; & ob id creditur ex Christi *Aureolus Angel. Gloss. Ioann. 4. Panormi. Vazq. Ochag. Eugen.*

institutione ordinationem Episcopi non posse committi non Episcopo, tanquam principaliori ministro, de quo dicemus diff. 19.

Et id specialiter probatur, quod omnes ordinationes inferiores, excepto Sacerdotio, ex facto ipso: Quia de facto commissa est ab Innoc. VIII. facultas Abbatibus Ordinis Cistercien sis cōferendi suis subditis omnes ordines, excepto Sacerdotio, in Bulla quadam contenta in noua compilatione priuilegiorum ipsius ordinis priuilegio 118. & quoad ordinationes Minores, & quoad ordinationē Subdiaconatus, constat, quia Vict. in sum. n. 235. affirmat se vidisse Bullam Pontificis, in qua eisdē Abbatibus concedebatur facultas conferendi suis subditis Ordines Minores, & Subdiaconatum, & quoad ordinationes minores constat; quia modo inest facultas Cardinalibus, etiam non Episcopis, & Abbatibus exēptis conferendi Ordines Minores, quamuis in Trident. sess. 25. c. 10. de Reformatione Abbatibus, & alijs quibuscumque, exemptis existentibus intra aliquam diœcesim prohibitum sit, nec vlli nisi suo subdito regulari primam tonsuram, nec minores ordines conferant.

Victoria.

Trident.

DIFFICVLTAS XIX.

Quot Episcopi requirantur ad valorem Ordinationis Episcopi?

SVPPONIMVS primò, in quo conueniunt Doctores vno, aut altero excepto, ordinationem Episcopi non posse committi non Episcopo, saltem tanquam ministro principaliori; quia est valdè indecens maiorem à minori consecrari, & benedici; & ex altera parte id nulla coniectura, nulloque facto possumus affirmare: vnde Episcopus nequit validè ordinari, adhuc ex commissione Papæ, nisi saltem ab aliquo Episcopo.

Supponimus secundò ex decreto, & cōstitutione Eccle-

siæ

siæ ordinationem Episcopi non posse, nisi à tribus Episcopis fieri; & aliter, quàm à tribus illicitè fieri.

Est tamen difficultas, an ad valorem ordinationis requiratur, quod fiat à tribus Episcopis?

Palud. apud Sylvestrum verbo *Consecratio* 1. n. 1. partem negatiuam tuetur; quam etiam indicant ipse Sylvest. & Armil. eodem verbo num. 2. & Anton. in. 3. p. tit. 14. cap. 19. & id primò supponi videtur in can. 1. Apostolorum, dū dicitur Episcopum debere à duobus, vel à tribus Episcopis ordinari: & idem habetur apud Clem. lib. 3. Constitut. cap. 20. Quod si ad valorem ordinationis non requiruntur tres Episcopi, non est ratio aliqua sufficiens, vt affirmemus vnū Episcopum nō sufficere: & id secundo etiam supponi videtur in Conc. Arausic. 1. c. 21. dū statuitur, vt si duo Episcopi præsumpserint aliquem inuitum (intellige non omnino, sed aliqualiter tātum inuitum) Episcopū facere, vterq; Episcopus ordinās deponatur, & in locū vnius substituatur, quiuim passus est, & in locum alterius ordinetur alius; vbi supponitur Episcopū verè ordinari à duobus Episcopis: & tertiò id supponere videbatur Simon Cananæus Apostolus, qui, vt refert Clem. li. 8. Constit. c. 27. aliàs 33. permittabat ordinationē Episcopi fieri à duobus, vel à tribus Episcopis; & de ordinato ab vno statuit, vt tam ordinatus, quàm ordinans deponatur; quod si non esset verè ordinatus deponi non posset.

Palud. *Sylvest.* *Anton.* *Armil.* *Clem.* *Cōc. Ara.* *Clem.*

Hostien. verò, & Glos. in cap. *Ne Episcopi* de Tempor. ordinationum, Bellar. de notis Ecclesiæ c. 8. Vaz. disp. 243. c. 6. & Ægid. disp. 20. du. 9. docent ad valorem ordinationis Episcopi adminus requiri tres Episcopos, & meritò: quia ad ordinationem Episcopi, ex institutione Christi requiruntur tres Episcopi: ergo requiruntur ad valorem ordinationis illius. Consequentia patet: Antecedēs autem probatur; quia ab initio nascentis Ecclesiæ ad ordinationem Episcopi fuerunt requisiti tres Episcopi, vt expressit Anaclet. epist. 2. & significat Paul. 1. ad Timoth. 4. dum supponit ordinationem Timoth. in Episcopum fuisse per impositionem manuum Presbyterij, id est conuentus Episcoporum, ad quem adminus requiritur congregatio trium Episcoporum; & idē antecedēs expressit Anicet. Pap. ep. ad Episcopos Gall c. 1.

Host. *Gloss.* *Bellarm.* *Vazq.* *AEgid.* *Anaclet.* *Paulus.* *Anicet.*

vbi

vbi loquens de ordinatione Iacobi minoris in Episcopum Hierosolymæ, quam Anacletus refert factam à Petro, & à Iacobo maiore, & à Ioanne, cuius verba ipse Anicetus adducit, sic ait: *Si autem non minus, quam à tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus, patet profecto eos formam instituente Domino tradidisse non minus, quam à tribus Episcopis ordinari debere.* Et quamuis Iacobus minor non fuerit ordinatus Episcopus ab illis, sed antea immediate fuerit à Christo, sicut alij Apostoli, & ab illis tribus tantum fuerit assignatus Episcopus Ecclesiæ Hierosolymæ: nihilominus hac assignatione facta ab illis tribus, denotata fuit forma instituta à Christo ad ordinationem Episcopi: quia voluerunt tres concurrere ad electionem, & assignationem illius in Episcopum Hierosolymæ, vt in ea imitarentur formam à Christo institutam pro ordinatione Episcopi.

Bellarm. Vazq. AEgid.

Predictam tamen doctrinam limitant Bellarm. Vazq. & Ægidius vt ad valorem ordinationis Episcopi requirantur tres Episcopi, tanquam ministri ordinarij; quia existimãt ex commissione Romani Pontificis sufficere vnum Episcopum; quia id fecit D. Augustinus Episcopus Cantuariensis ex commissione Diui Gregorij, vt significatur in responsione 8. D. Gregorij ad interrogationes ipsius August. & id significat Simon Cananæus Apostolus apud Clementem lib. 8. constitu. Apostolicarum cap. 27. aliàs 33. dum postquã dixit Episcopum ordinandum esse à duobus, vel tribus, subdit, quod si necessitas coegerit ab vno ordinari, afferatur decretum commissionis plurium Episcoporum; & quamuis non satis constet de veritate dicti facti D. Gregorij; quia textus ex quo deducitur est mendosus; & quamuis non satis cõstet de authoritate dicti libri constitut. dictam tamen limitationem libenter admittimus, nempe ordinationem Episcopi posse valide fieri ab vno tantum Episcopo, assistẽtibus tamen alijs duobus Sacerdotibus ex commissione Pontificis loco aliorum duorum Episcoporum minus principalium assistentium; quia credimus ministrum ordinationis, qui est ordinarius, esse ordinarium totius ordinationis, & qui potest esse ex commissione, posse esse ex commissione totius ordinationis à primo gradu vsque ad vltimum, etiam ordinatio-

nis

nis Episcopi: quia ex vna parte non est maioratio ob quã sit, aut possit esse vnius ordinationis, & non alterius; & ex altera parte nulla est indecentia in eo, quod Episcopus, qui est superior simplici Sacerdote, consecretur, & benedicatur à simplicibus Sacerdotibus, tanquam à ministris minus principalibus ex commissione Pontificis: & quia esset in eo quod cõsecraretur, & benediceretur à simplici Sacerdote, tanquam à principaliori ministro, quamuis fieret ex cõmissione Pontificis, ideo credimus adhuc ex ea nõ posse valide fieri à simplice Sacerdote, tanquam à principaliori ministro: vt verò dicta commissio fiat licite, requiritur causa aliqua considerabilis, seu grauis, vt deducitur ex testimonio Cananæi, & ex facto D. Gregorij, quod non fuit factum absque graui aliqua causa; non tamen requiritur, vt commissio valide fiat; quia non est dispensatio in iure aliquo diuino, sed concessio facultatis similis ei, quæ confertur ad absoluendum à reseruatis, quæ fit validè, quamuis fiat absque causa.

Ad primum ergo fundamẽtum aduersariorum desumptum ex canone 1. Apostolorum, & ex Clemente lib. 3. constitut. cap. 2. respondemus, ibi significari ad ordinationem Episcopi sufficere duos, vel tres Episcopos simul cũ Metropolitano, qui semper, & immobiliter fuit iure Ecclesiastico requisitus.

Ad secundum desumptum ex Concilio Arausic. 1. respõdemus, quod quando in eo dicitur ordinatũ à duobus, quando inuitus ordinatur, substituendũ esse loco vnius ordinantis, non intelligitur absq; noua ordinatione ipsius inuiti ordinati; cui non aduersatur, quod subditur, nempe pro altero ordinante ordinandum esse alterum (quo videtur particula *substituendum esse* non significari ordinandum esse) quia etiã dici potuit substituendũ esse alterũ, & forsan dicitur substituẽdum esse loco vnius ordinantis, quia fuit apparenter ordinatus, & pro altero ordinante dicitur ordinãdum esse alterum; quia nullatenus fuit alter ordinatus adhuc apparenter.

Ad tertium desumptum ex Cananæo respondemus, quando de ordinato ab vno, & de illum ordinante ait, tàm ordinantem, quà ordinatum deponendum esse, non suppone re ordinatum ab vno esse vere ordinatum; quia eo verbo

deponendum esse tantum significat ordinatum ab vno, nõ esse permittendum exercere officium Episcopi; quia non fuit vere ordinatus, & ordinantem, quia illicite ordinauit.

DIFFICVLTAS XX.

Vtrùm fœminæ ex institutione Christi sint capaces ordinationis Ecclesiasticæ?

PROCEDIT difficultas de ordinatione Ecclesiastica à Christo in sacramentum instituta. Circa quam hæretici dicti Pepuziani existimarunt, etiam fœminas ex Christi institutione, esse capaces cuiuscumq; ordinationis Ecclesiasticæ, etiam Episcopatus. Primò quia, id indicare videtur Paul. ad Galat. 3. dum ait in Christo Iesu masculum, & fœminam vnum esse, & inter eos non esse discrimen. Secundò, quia fœmina potest esse prophetissa; qualis erat Maria soror Moysis, & Anna filia Phanuel Lucæ 2. ergo potest esse clerica, imo Episcopa. Tertiò, quia antiquitus in Ecclesia fuerunt Subdiaconissæ, & Diaconissæ, & Presbyteræ, & Episcopæ, vt constat ex abrogatione ordinationis earum, facta à Græcis in Concilio Laodicenſi can. 11. & refertur can. *mulieres* 32. dist. & à Latinis in Concilio Araus. 1. can. 26.

Paulus.

Cõc. Lao. Concilio Arausic.

Catholici tamen conueniunt fœminas ex Christi institutione nõ esse capaces ordinationis à Christo institutæ: quod indicat Paul. 1. ad Chorint. 4. dum ait turpe esse mulieri loqui in Ecclesia adhuc interrogando; & ideo monet, vt si quid velint discere, domi viros suos interrogent: Turpius autem esse fœminam in Ecclesia sacrificium offerre, & sacrificanti ministrare. Et id constat ex eo quod Christus, nec suam matrem, nec Magdalenam, neque aliam fœminam, nec Ecclesia fœminam aliquam ordinauit; quod absque dubio Christus, aut Ecclesia fecisset, si ex Christi institutione id posset valide fieri.

Ad

Ad primum ergo fundamentum hæreticorum respondemus, Paulum ibi tantum voluisse significare inter masculum, & fœminam nullum esse discrimen in Christo quoad iustificationem, & meritum. Ad secundum concedimus fœminas posse esse, & fuisse prophetissas, negamus tamen posse ordinari: quia prophetia absq; indecentia potest esse in fœmina, & non ordinatio; quia prophetia non cõstituit fœminam superiorẽ in Ecclesia, bene tamen ordinatio; & ideo ex Christi institutione non fuit facta habilis ad ordinationem ab ipso institutam.

Ad tertium respondemus, olim aliquas institui diaconisas, non ordinatione Diaconatus ad munus Ecclesiasticum Diaconi, sed ad curam fœminarum, vt eis in quibusdam necessitatibus assisterent, præsertim in ordine ad baptismum suscipiendum, & ad iam susceptũ, vt indicat Epiphanius hæresi 69. & præter has fuisse alias Diaconisas non ab aliquod officium, sed quia erant vxores virorum, qui separatione facta quoad torum, ordinabantur Diaconi; & simili ratione erant aliæ Subdiaconisæ, & aliæ Presbyterę, & alię Episcopę quia earum viri simili separatione facta ordinati erant, aut Subdiaconi, aut Presbyteri, aut Episcopi, de quo legendus est Vazq. disp. 245. & Laym. cap. 6. *Epiph.* *Vazq.*

Obseruandum est contra Vazq. Laym. & Ochag. vt optimè Palud. in 4 dist. 25. q. 3. A. 1 ex dispensatione Pontificis fœminas posse valide tonsura clericali initiari, etiam si prima tonsura tribuatur masculis tanquam præuium ad ordinationem; quia hæc ordinatio est ex sola institutione Ecclesiæ; & nõ repugnat fœminam esse capacem illius, quod in masculis est præparatio præuia, quamuis non sit capax eius, ad quod est præparatio in masculis. Et ob eandem rationẽ possent ex dispensatione Põtificis quatuor minoribus ordinibus initiari, si nõ essent ex Christi institutione, sed tãtũ ex institutione Ecclesiæ, vt credunt Vazq. & alij. Circa Hermaphroditum legatur Laym. lib. 1. in priori tomo. Bonac. disp. 8. quæst. vnica parte 5. & noster tractatus de irregularitate disput. 2. diffi. 14. *Laym.* *Palud.* *Laym.* *Bonac.*

DIFFICVLTAS XXI.

De ætate requisita ad ordinationem Ecclesiasticam suscipiendam?

CONVENIVNT Doctores quemcumque masculum, habentem vsum rationis, esse capacē ordinationis Ecclesiasticæ: quia Christus in habente vsum rationis nullam præscripsit ætatē ad suscipiendam valide ordinationem, sicut nec ad valide suscipienda reliqua sacramenta.

Est tamen difficultas, an infantes ante vsum rationis sint capaces ordinationis? & idem est de perpetuo à mente.

Duran. Pet. Sot. Durandus in 4. dist. 25. quæst. 2. & Petrus Sotus de institutione Sacerdotum lect. 5. partem negatiuam tuentur: quia ordinans verbis formæ dicit ordinando *Accipe*, aut *potestatem*, aut *Spiritum Sanctum*, aut *librum*, aut aliam rem sensibilem, quæ verba cum sint imperij necessario sunt dirigenda ad eum, qui capax est imperij passiui, cuius infans ante vsum rationis est incapax.

S. Thom Scot. Vazq. S. Thom. vero in 4. dist. 25. quæst. 1. A. 1. quæstiunc 2. Scotus qu. 2. Vazquez disp. 246. & communiter Doctores partem affirmatiuam merito tradunt: & id quoad ordines minores, & quoad Subdiaconatum supponitur in capitulo vnico de clerico per saltum promoto; quod si infans ante vsum rationis est capax dictorum ordinum, etiam erit aliorum, adhuc Episcopatus; quia minores ordines, & saltem Diaconatus, non minus sunt sacramentum, & non minus imprimunt characterē, quam reliqui maiores. Et ratione probatur, quia infans capax est omnium sacramentorum, quæ non requirunt essentialiter conditionem aliquam statui infantiæ repugnantem; quia est capax baptismi, & confirmationis, & Eucharistiæ, quia non requirunt talem conditionē; & non est capax matrimonij, nec pœnitentiæ; quia essentialiter requirunt actus liberos, nec extremę vnctionis; quia

tan-

tantum instituta est pro his, qui pro tempore quo confertur, possint habere peccata actualia, aut debitum pœnæ restantis, & qui possint egere auxilijs ad resistendum dæmoni. Sacramentũ autem ordinis, adhuc Episcopatus, nullam requirit conditionem repugnantem statui infantiæ.

Ad rationem ergo pro aduersarijs respõdemus, illo verbo *Accipe* in forma ordinationis, non denotari imperiũ proprie, & in rigore, quod tantũ dirigitur ad eum, qui est capax imperij passiui, cuius infans non est capax; sed tantum denotari efficatiam, & infallibilem vim sacramẽti ordinis ad collationem potestatis, & gratiæ, quarum infans est capax: & quamuis ad valorem ordinationis requiratur tactus physicus materiæ illius, cuius oblatione confertur potestas (quod nos negamus) infans est capax illius.

Sed quamuis ex institutione Christi) & consequenter ad valorem ordinis) nulla certa ætas requisita sit in ordinando, tamen ex iure Ecclesiastico (& cõsequenter vt licitè fiat) pro prima tonsura requisitum est septennium in rubrica Pontificalis de ordinibus conferendis: imò in Trid. sess. 23. c. 4. de reformatione, pro prima tõsura requiritur certa sciẽtia (de qua postea dicemus) quæ regulariter non inuenitur ante nonum annũ. Pro minoribus vero ordinibus nulla in iure præscribitur certa ætas: ea tamẽ qualitas requiritur à Trid. c. 11 quæ regulariter non inuenitur ante duodecimũ annum. Pro maioribus autẽ ordinibus nouissimè in Trid. sess. 23 c. 12. de reformatione præscribitur, vt nullus ad Subdiaconatũ ante 22. & ad Diaconatũ ante 23. & ad Presbyteratũ ante 25 ętatis suæ annum promoueatur: vnde qui habet vigesimũ secundum inchoatum ordinari potest Subdiaconus, & sit de alijs duobus; quia qui inchoabit annũ iam est in eo, & nõ ante eũ. *Trid.*

Et id voluit Trid. etiam in ordinatione regularium obseruari non obstantibus quibuscumque priuilegijs, quo reuocatum manſit priuilegium Minoribus ab Innocent. 8. cõcessum, vt Generalis, & Prouincialis possint dispensare, vt religiosi ipsis Subditi possint 22. anno completo ad Presbyteratum promoueri: & quamuis Pius V. voluit, vt mendicãtes non obstante Trident. vterentur suis priuilegijs; tamẽ Greg. 13. eũ reuocauit, vt cõstat ex motu proprio, qui extat apud, *Triden.* *Pius V.* *Greg.* 13.

Nauarrum in fine summæ, & quamuis postea ipse Greg. 13. (vt Cardinales congregationis Tridentini referunt) restituerit mendicantibus sua priuilegia, sed in foro tantum conscientiæ; & ideo non possunt vti dicto priuilegio dispensandi in dicta ætate ad presbyteratum requisita: quia superiores non aliter ordinant suos subditos, quam mittendo illos ad Episcopum cum literis dimissorijs, & in eis debet contineri vera testificatio ætatis, vt priuilegium prosit; ac proinde dispensatio in ea ętate non potest fieri, nisi in foro exteriori, ad quā vt sic nō habent priuilegium: ad hoc tamē, vt aduertit Vazq. num. 45 *Vazq.* poterit dictum priuilegium prodesse regularibus, vt si forte aliquis bona fide ordinetur ante 25. annum post 22. possit Prouincialis dispensare cum illo, vt exerceat ordinē. Pro Episcopatu nulla iure nouo Ecclesiastico præscripta est ætas; iure tamē Ecclesiastico antiquo cap. *cum in cunctis* de electione præscripta est ætas 30. annorum completorum.

DIFFICVLTAS XXII.

De qualitate ordinandorum.

PRO prima tonsura in Trident. sess. 23. cap. 4. de reformatione præscribitur, vt ea initiandus susceperit cōfirmationem, & rudimenta fidei sciat & legere, & scriuere, & quod non initietur ille, de quo non sit probabilis coniunctura, quod eligat id genus vitæ, vt Deo fideliter seruiat, & non vt declinet iudicium sęculare: nihilominus, quia Trid. nullum quoad prædicta tradit pręceptum, sed tantum simplicem monitionē, ideo Episcopus, qui ordinat eum, quē prudenter timet habere intentionem ducendi vxorem, & is, qui habens eam intentionem ordinatur, non peccat saltem mortaliter; & idē est ordinante, & de eo, qui ordinatur absque reliquis prædictis, excepta scientia, quoad primam tonsuram, & quoad reliquos ordines quia quamuis scientia præscripta à Trid. pro illis non sit ab ipso requisita ex necessitate, est tamen sic requisita in cann. *illiteratos* dist. 36. & in cap. *cum in cunctis* de electione, & in

Trident.

capi-

capitulo finali de temporibus ordinationum in 6.

Pro quatuor vero minoribus ordinibus Trid. c. 11. præscribit, vt ad eos non admittantur, qui ignorant linguam Latinam, & de quibus non speretur habituros scientiam sufficientem ad maiores ordines. *Triden.*

Pro Subdiaconatu, & Diaconatu Trid. c. 12. præscribit vt eis initiandi habeant bonum testimonium, & sint in minoribus ordinibus probati, & sint literis, & his, quę ad eos exercēdos pertinēt, instructi, & sperent se seruaturos continētiā, sed quia ea, quæ ad eos exercendos pertinent, facile possunt ex rubricis Missalis addisci, ideo possunt absque indecentia ordinari, quamuis ea non sciant antea. *Triden.*

Pro Sacerdotio vetò Trident. cap. 14. præscribit, vt eo initiandi habeant bonum testimonium; & qui possint populum docere, quæ necessaria sunt ad salutem, & ad recte administranda Sacramenta, subintellige baptismum, Eucharistiā & extremam vnctionem, non pœnitentiam; quia ad hanc administrandam noua approbatio requiritur ab ipso Trid. c. 15 Ex eo vero quod in articulo mortis pœnitentis possint pœnitentiā absq; noua approbatione administrare, quādo non est alius approbatus, non videtur necessariū, vt ante ordinationem sciant necessaria ad id: imò nec post ordinationē, quia est casus rarissimus, pro quo non videtur necessarium neminem ordinari Sacerdotem, qui non sciat necessaria ad id. Deinde pro eis, qui maioribus initiantur statuit Trident. sess. 21. cap. 2. de reformatione, ne quis (sub intellige sęcularis) maioribus ordinetur, nisi habeat congruam substentationem ex benefficio certo, aut expensione, aut ex patrimonio: imò quando non ex beneficio, sed ex pensione, aut patrimonio, non nisi pro necessitate, aut commoditate Ecclesiæ ordinandi: qui vero ficto patrimonio, aut ficta pensione, aut ficto benefficio ordinatur, grauiter peccat; tamen non est suspensus, vt aduertimus tract. de suspensione diffi. 13. *Trident.* *Trident.*

****

DIFFICVLTAS XXIII.

De temporibus ordinationum?

CERTVM est primam tonsuram quouis anni tempore, & quauis die, & hora, & loco dari posse & etiam, vt dicitur in Pontificali, minores ordines, quauis die Dominica: imò vnam, aut alterã personam, quouis die festo, posse ad minores ordines promoueri: Subdiaconatum vero (& consequẽter Diaconatum, & Presbyteratum) non nisi in Sabbatho quatuor temporũ anni & in Sabbatho ante Dominicã passionis, & in Sabbatho sancto, ante Dominicam Resurrectionis, vt dicitur in cap. *de eo autem* de tẽporibus ordinationum, in quibus etiam possunt minores ordines conferri: imò in Hispania consuetudine receptum est, vt in ieiunio quatuor temporum ante Sabbathũ minores ordines cõferri possint: quod introductũ est, ne quis in eodẽ die Sabbathi simul recipiat ordines minores, & Subdiaconatũ, quãuis id nõ sit prohibitũ, vt aduertit Vazq. disp. 246. n. 47. sed tantum in eodem recipi duos ordines sacros in cap. *dilectis* de tẽporibus ordinationum, & in Trid. sess. 23 c. 13. de reformatione: Episcopatum autem non posse cõferri, nisi in die Dominica, constat ex antiqua praxi Ecclesiæ, & tradit Leo 1. epist. 79. c. 1. & refertur in can. *qnod die* dist. 75.

Vazq.

Trident.

Leo. 1.

Trident.

Circa interstitia, seu interualla temporis, quo vnus ordo confertur, vsq; ad tempus, quo alius conferri possit, in Trident. sess. 23. cap. 11. dicitur minores ordines per interstitia conferendos esse, nisi aliud Episcopo magis expedire videatur; vbi tẽpus interstitij, seu interualli nõ assignãtur; ac proinde remittitur arbitrio Episcopi: sed iam in Hispania oõ consuetudine introductũ est, vt minores ordines eadẽ die absq; interstitijs cõferantur: & in eodẽ capite dicitur nemini cõferẽdũ esse Subdiaconatũ, nisi post annũ à susceptione postremi gradus minorũ ordinũ; nec Diaconatũ nisi post alterũ annũ à susceptione Subdiaconatus, vt patet ex c. 13. nec Ptesbyteratũ nisi post alterũ annũ à susceptione Diaconatus, vt patet

ex

ex cap. 14 iudicio tamen Episcopi relinquitur, vt in interstitijs dispenset, prout necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ postulauerit, quæ verè postulat, vt ordinetur, qui habet beneficium, aut capellaniam cum obligatione celebrandi sacrum, & etiã (vt congregatio Cardinalium declarauit) vt ordinetur, qui in literis, aut in virtute magnos fecit profectus; quia is ordinatus, erit vtilis Ecclesiæ. Præposito autem Generali Societatis Iesu, & delegatis ipsius concessa est facultas à Gregr. XIII. dispensandi cũ suis subditis in interstitijs; quæ cõmunicata, & delegata est Prouincialibus, vt constat ex compendio suorum priuilegiorum verbo *Ordinis* §. 3. & noluit vt in eo priuilegio religio alia communicet cum societate: vnde quando nostri mittuntur à Prouinciali, vt ordinentur, mittuntur dispensati ab ipso in interstitijs, nulla egentes dispensatione Episcopi. *Greg.*

DIFFICVLTAS XXIIII.

Quo iure prohibitum sit sacris, & maioribus ordinibus initiatum, matrimonium contrahere?

SVPPONIMVS in quo DD. conueniunt sacris, & maioribus ordinibus initiatos, prohibitos esse matrimonium contrahere; & esse inhabiles ad id, vt constat ex Trid. sess. 24. can. 9. imò ab initio Ecclesiæ Christianæ fuisse prohibitos matrimonium contrahere, constat ex can. 27. Apostol. in quo ex Clericis tantũ permittitur cãtoribus, & lectoribus matrimoniũ cõtrahere; quę prohibitio post paucos annos videtur cõtrario vsu abrogata, quoad initiatos minoribꝰ ordinibꝰ, & Subdiaconatu, vt deducitur ex c. *à multis* de ætate, & qualitate, & ordine, edito ab Inn. 3. dũ dicitur, Subdiaconatũ nõ fuisse ordinẽ sacrũ in primitiua Ecclesia; quia eo significatur, tũc nõ fuisse illi annexã obligationẽ nõ cõtrahẽdi matrimoniũ, ex quo ordo dicitur sacer, vt satis insinuatur indicto c. *à multis*; prędicta tñ prohibitio renouata fuit, quoad Subdiaconos *Triden.* *Ioann. 3.*

Diaconos, & Presbyteros in sexta Synodo generali in Trullo canone 6. approbato in dicto capitulo à multis; & modo perseuerat in tota Ecclesia, tàm Græca, quàm Latina, & in Ecclesia Latina, qui illud de facto contrahunt, incurrunt ipso facto excommunicationem maiorem latam in clementina vnica de consanguinitate, & affinitate: & fuisse inhabiles ad id à tempore Calixti secundi deducitur ex can. *Presbyteris* dist 27. edito ab ipso in Concilio Romano cap. 2.

Cõc. Rom

Hoc ergo supposito conueniunt Doctores, sacris initiatos, prohibitos esse matrimonium contrahere ex lege Ecclesiastica, siue immediate, & ratione sui, siue mediatè, mediante videlicet voto ex lege Ecclesiastica annexo ordinibus sacris; de quo dicemus diffi. 26.

Est tamen difficultas, an sacris initiati sint etiam iure diuino positiuo prohibiti matrimonium contrahere?

Clictob. Medina. Maior. Vvalden. Francisc. Turrian. Paulus. Synodus Neocæs. Cõ. Rom Cõc. Aur

Clictobæus lib. 1. de continentia cap. 13. Medina lib. 2. de continentia cap. 7. Maior in 4. dist. 24. quæst 2. Vuald. de sacramentis cap. 28. & Franciscus Turrianus lib. de sexta, septima, & octaua Synodo Generali, in expositione sexti canonis, sextæ Synodi, docent sacris initiatos, etiam iure diuino esse prohibitos matrimonium contrahere. Primò quia dicta prohibitio continetur in scriptura, quia 1. ad Timoth. 3. dicitur quod Episcopus sit tantum vnius vxoris vir; & paulò inferius idem subdit de Diaconis, & ad Titum 1. de presbyteris. Secundò, quia id prohibetur ab Apostolis can. 27. quem Patres Trullani renouarunt 6. can. sextæ Synodi. Tertiò, quia in Synodo Neocæsarienſi can. 1. & in Concil. Rom. sub Syluestro can. 19. statuitur, vt Presbyteri, qui post ordinationem vxorem duxerit, ab ordine deponatur: & in Concilio Aurelianensi 3. can. 7. idem prohibetur sub pœna excõmunicationis: Tunc autem non imponebantur pœnæ adeò graues, nisi pro trasgressione iuris diuini. Quartò, quia prohibitio hæc sancita fuit, & seruatur in vtraque Ecclesia tam Græca, quàm Latina: ergo est diuina, & non purè Ecclesiastica; quia mirum esset vtramque Ecclesiam in eo conformari sicut nec cõformãtur in castitate seruanda ab ordinatis post matrimonium; quia Græci, qui post matrimonium ordinantur, eo vtuntur, & licite, vt dicemus diffi. sequenti.

Sotus vero in 4. dist. 58. quæst. 1. art. 2. Bellarminus lib. 1. de clericis cap. 18. Vazq. disp. 248. Ægid. disp. 20. dub. 11. & Laym. cap. 11. docent, & merito, sacris initiatos non iure diuino, sed iure tantum Ecclesiastico, siue mediate, siue immediate esse prohibitos matrimonium contrahere: quod specialiter de Subdiaconis significat Innocent. 3. in dicto c. *à multis*, dum ait Subdiaconum non semper habuisse annexam obligationem continentiæ; ac proinde non ex iure diuino: & id generaliter de ordinibus sacris, satis indicat Trident. sess. 24. can. 9. dum ait: *Si quis dixerit clericos in sacris ordinibus constitutos, vel regulares castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumq; validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto, anathema sit*, quia dum sacris ordinibus initiatos non posse licite, nec valide contrahere, attribuit legi Ecclesiasticæ, vel voto, nulla mentione facta legis diuinæ, satis indicat neutrum ex lege diuina dimanare; quia huius primo mentionem feciſſet. Et id probatur ex eo, quod nullo sufficienti fundamento constat Deum id prohibuisse; quia non primo, nec secundo aduersariorum; quia his tantum probatur dictam prohibitionem esse Apostolicam, non diuinam: & id ad summum probatur quarto aduersariorum fundamento; addimus ad summũ quia Ecclesia Græca, & Latina bene possunt conformari ad tradendam, & seruandam prohibitionem aliquam, quamuis non diuinam, nec Apostolicam. Quod vero in Cõcilio Neocæsarienſi, & in Romano id prohibeatur sub dictis pœnis, nõ conuincit dictam prohibitionem esse diuinã; quia pro transgressione legis humanæ, etiam tunc passim imponebantur prædictæ pœnæ.

Sotus. *Bellarm.* *Vazq.* *Ægidius.* *Laym.* *Innoc.* *Trident.*

Quod vero ordo sacer non reddat personas inhabiles iure diuino ad matrimonium, & id non irritet, sed tantum iure Ecclesiastico diximus tract. de matrimonio disp. 16. diffi. 1.

Quod autem prohibitio Ecclesiastica, qua sacris initiati prohibentur matrimonium contrahere, & fiunt inhabiles ad id, sit rationabilis, & sanctissima, & non parum congrua ministris altaris (quod hæretici impugnant) ita manifestum est, vt necessarium non sit, id expendere, nec obiectionibus Hæreticorum satisfacere: id tamen poterit videri apud

Vazq. AEgid. Laym.

Vaz. Ægidius, & Laymannus.

Addimus eo ipso, quod sacris initiati prohibentur matrimonium contrahere, etiam prohiberi fornicari: quia matrimonium ipsis prohibetur propter copulam: prohibetur autem illis tam matrimonium, quàm fornicatio intuitu obseruantiæ, & reuerentiæ ordinis; ac proinde peccatum contra dictam prohibitionem est quasi sacrilegij, nõ contra religionem, sed contra duliam sacram erga personas sacras.

DIFFICVLTAS XXV.

Quo iure prohibitum sit sacris initiatos vti matrimonio ante ordines contracto?

SVPPONIMVS sacris initiatos, antea coniugatos, saltem iure Ecclesiastico, siue immediatè, & ratione sui, siue mediatè ratione voti ex lege Ecclesiastica annexi ordini sacro, prohibitos fuisse, & ab initio Ecclesiæ matrimonio antea cõtracto vti: quod significat Clem. Rom. ep. ad Iacobum fratrẽ Dñi, vel potius ad Simeonem, dum ait, quod si post ordinationem ministro altaris contigerit proprium inuadere cubile vxoris, sacrarij nõ intret limina, nec sacrificij portitor fiat, quod ab Apostolo Petro accepisse testatur. Idem quoq; cõstat ex Sixto III. lib. de Castitate, & ex Siricio Pap. epist. 4. quæ est in Concilio Tellensi, & ex Epiphanio lib. aduersus hæreses hæresi 59.

Cle. Ro.

Six. III. Siric. Pa. Cõc. Tul. Epiph.

Hoc ergo supposito difficultas est, an sacris initiati post matrimonium contractum, sint etiam iure diuino prohibiti vti matrimonio antea contracto.

Turr.

Francis. Turrian. lib. de 6. 7. & 8. Synodo generali in exposit. 3. canonis sextæ Synodi, & lib. 2. de dogmaticis characteribus partem affirmatiuam tuetur, quã latissimè probat testimonijs Scripturæ, Conciliorum, Pontificum, & Patrum, quæ omittimus, quia sunt longa, & facilia, & videri

possunt

possunt apud Vazquez disputat. 237.

S. Thom. verò 2. 2. q. 88. art. 11. Med. lib. 1. de Continentia c. 7. Bellar. li. 1. de Clericis. Vazq. & comuniter DD. partem negatiuam tradunt, & meritò. Primò, quia nullo sufficienti fundamento constat, Deum sacris initiatis vsum matrimonij antea cõtracti prohibuisse. Secundò, quia Græcis sacris initiatis (exceptis Episcopis) licitum fuit; imò & modo est, vti matrimonio antea contracto: ergo id non est prohibitum iure diuino. Consequentia patet, quia iure diuino omnes tenẽtur. Antecedens autẽ cõstat ex Steph. P. 3. in Conc. Lat. & refertur in can. *aliter*, d. 31. & ex Clemen. III. in cap. *quæsitum* de Pœnitentijs, & remissionibus, & ex Innocen. III. in cap. *cum olim* de Clericis coniugatis, & ex Conc. Later. sub eodem Innoc. III. ex Græcis, & ex Latinis congregato cap. 14. & ex 6. Synodo in Trullo congregata can. 13, vbi illis tantum prohibetur vsus matrimonij pro tẽpore vicis suæ: quod etiam Greg. lib. 1. Epistolarum ep. 42. docet de Subdiaconis, Siciliæ tunc existentibus, & refertur in can. *Ante triennium* dist. 31.

S. Thom. Med. Bellarm. Vazq.

Step. P. 3 Cõc. Lat. Clem. 3. Innocen. Syn. 1 rul. Greg.

Prædicta tamen lex Ecclesiastica non vtendi matrimonio ante ordines sacros contracto, non solùm in Ecclesia Græca, contraria consuetudine abrogata fuit, vt deducitur ex dictis, etiam si postea in tota Græcia, aut in aliquibus partibus reuixerit (vsq; ad sextam Synodum, post cuius tempus omnino reuocata mansit) vt indicat Epiphan. hæresi 59. & Hieronymus epist. 53. dum supponunt Clericos non posse vti matrimonio antea contracto; sed etiam reuocata fuit in Ecclesia Latina ante Concil. Illiberitanum (cui præfuit Osius Cordubensis, qui etiam præfuit Concilio Niceno) vt indicatur can. 33. illius, dum innouatur primitiua prohibitio his verbis *placuit in totum* (id est pro omni tempore, & non tantum pro tempore vicis suæ) *prohiberi Episcopis, Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis positis in ministerio* (id est, qui sunt proximè, & immediatè deseruientes in altari) *abstinere se à coniugibus suis, & non generare filios*, quæ ex tunc permansit, & permanet.

Epiph. Hieron. Cõc. Illi. Cõc. Nic.

DIF-

DIFFICVLTAS XXVI.

Vtrùm sacris initiati obligentur ad continentiam lege Ecclesiastica immediatè, an mediante voto?

SVPPONIMVS in quo conueniunt Doctores sacris initiatos in Ecclesia Latina ad continentiam ab omni actu venereo teneri.

Est tamen difficultas, quo teneantur ad id?

Scot. Palud. Valen. Scot. in 4. dist. 37. q. 1 Palud. q. 1. art. 2. & Valen. q. 5. puncto 5. docent sacris initiatos iure Ecclesiastico, & immediatè teneri ad dictam continentiam, & non voto. Et in primis teneri iure Ecclesiastico probatur, quia aliàs; qui omnino ignoraret annexum esse votum continentiæ sacris ordinibus, aut qui id sciens intenderet non vouere, non contraheret peculiarem obligationem continentiæ, quod videtur falsum. Quod verò non teneatur voto probatur, quia, qui sacris initiantur, etiamsi ab Episcopo de continentia seruanda admoneantur, nullum tamen continentiæ votum emittunt: ergo ad illam non obligantur voto, quia nemo obligatur voto, nisi à se ipso emisso.

Caiet. Medin. Vazq. Caiet. tom. 1. tract. 27. Medina lib. 5. de continentia c. 2. & Vaz. disp. 247. docent sacris initiatos non teneri immediatè ad continentiam ex lege Ecclesiæ, sed teneri immediatè ex voto sacris Ordinibus ex lege Ecclesiastica annexo. Et in primis teneri ex voto supponi videtur in capit. *cum olim* de Clericis coniugatis, & maximè in capit. vnico de voto, & voti redemptione in sexto: quod verò non teneantur immediatè ex lege Ecclesiastica probatur; quia alias sacris initiatus, qui ad propriam, vel ad alienam accederet, duplici peccato peculiari, superaddito peccato luxuriæ, peccaret, vno infidelitatis, seu irreligionis contra religionem erga Deum, contra votum altero quasi irreligionis

contra dubiam, ratione prohibitionis Ecclesiasticæ intuitu status Ecclesiastici, quod videtur durum.

Ægid. verò disp. 20. dub. 13. Rebellus lib. 3. de Matrimonij impedimentis q. 10. docent sacris initiatos ad dictam continentiam teneri, non solùm voto ordinibus sacris ex lege Ecclesiastica annexo, si illud saltē implicite emiserunt; sed etiam immediatè lege Ecclesiastica. *AEgid. Rouell.*

Et in primis ordinibus sacris ex lege Ecclesiæ annexū esse votum continentiæ constat ex Greg. lib. 1. ep. 42. & refertur can. *Nullum* dist. 28 vbi præcipit, vt nullus deinceps Subdiaconus ordinetur, nisi prius se caste victurum promittat; & etiam vt votum continentiæ ab ordinandis sacris ordinibus exigatur: imò in cap. *cum olim* de Clericis coniugatis, & maximè in capit. vnico de Voto, & voti redemptione in sexto supponitur votum continentiæ in ipsa ordinis susceptione emitti, vbi nomine voti nequit intelligi lex Ecclesiastica continentiæ, vt ex contextu posterioris capituli cōstat. *Greg.*

Hoc ergo supposito constat sacris initiatos ad continētiam teneri voto, quia verè emittunt votum continentiæ, si non explicitè, saltem implicitè ordinem sacrum suscipiendo, quando illum scienter suscipiunt, & dictam annexionē scientes. Ex quo constat ad posteriorem rationem pro Scoto, Palud. & Valen. adductam: & sanè si sacris initiati non tenerentur voto continentiæ, motus incontinentiæ interior, siue voluntatis, siue appetitus sensitiui, non esset in illis specialiter peccatum; quia lege Ecclesiastica nequit motus internus prohiberi.

Quod verò etiā teneantur ad continentiā immediatè ex lege Ecclesiastica illis incontinentiam immediatè prohibēte, negari non potest quoad aliqua; quia in primis lege Ecclesiastica immediatè prohibentur matrimonium contrahere, vt etiam fatetur Vazq. n. 100. & constat ex can. illo 27. Apostolorum id prohibente Synodo Trull. & nunquam abrogato, nisi quoad Subdiaconos, & alios Clericos inferiores; renouato tamen intra paucos annos quoad Subdiaconos, & quoad alios Clericos superiores in 6. Syn in Trull. can. 6. approbato in cap. *à multis*, de ætate, & qualitate, & ordine; imò Ecclesia non solùm illis prohibet matrimoniū, *Vazq.*

sed

sed etiam eos reddit inhabiles ad id lege sua immediate; & non reddantur inhabiles voto ipso, vt dicimus tract. de matrimonio disp. 15. & 16. Eo autem ipso, quod Ecclesia aliquibus prohibet matrimonium, etiam eis prohibet copulam, & quencumq; actum venereum exteriorem, quem potest; quia propter actus eis prohibet matrimonium; & ob id actus copulæ, & quicumq; alius venereus inter affines, quibus prohibitum est matrimonium inter se, prohibentur specialiter, & sunt specialiter peccata.

Et tandem quod lege Ecclesiastica immediate teneãtur ad non contrahendũ matrimoniũ, constat: quia lege Ecclesiastica immediate id illis prohibetur, vt constat ex can. illo
Cõc. Illib 33. Concilij Illiberitani recepto à tota Ecclesia Latina.

Vnde sacris initiatus, qui non vouit adhuc implicitè cõtinentiã, aut quia in infantia ordinatus fuit, aut quia ignorauit annexionem voti continentiæ, aut quia intendit non vouere ad nullam cõtinentiam tenetur specialiter ex voto; tenetur tamen ex lege Ecclesiastica ad continentiam exteriorem, etiam ille, qui metu ordinatur (sicut baptizatus tenetur legibus Ecclesiæ, quamuis in infantia baptizetur, & ex metu, & nolens Ecclesiæ legibus obligari) quia specialis lex continentiæ lata est pro initiatis sacris ordinibus: is tamen, qui ordinatur intendendo non vouere cõtinentiam, non tãtum peccat pro tunc, quando ordinatur non vouendo, sed etiam pro tempore sequenti, quousque aut explicite, aut implicite voueat; quia ad eam vouendam tenetur tanquam ad aliquid annexum statui, quem suscepit; quod etiam forsam est verum, etiam si quis in infantia, aut ex metu ordinetur.

Constat ergo actum venereum exteriorem sacris initiati, qui saltem implicitè vouit, esse triplex peccatum distinctę speciei, nempe vnũ luxuriæ contra castitatem, & aliud sacrilegij contra religionẽ, ex qua obligat votũ, & aliud quasi sacrilegij contra duliã sacrã ratione legis Ecclesiasticæ id prohibentis, intuitu reuerentiæ statui Ecclesiastico debitæ: addidimus actum venereũ exteriorẽ, quia interior vt voluntatis, & appetitus, de quo nõ potest Ecclesia iudicare, non erit peccatum contra duliam sacram; quia non est contra dictam legem Ecclesiasticam, quia Ecclesia nequid illum prohibere.

DIF-

DIFFICVLTAS XXVII.

Vtrùm sacris initiati teneantur tonsuram Clericalem gestare?

SVPPONIMVS gestationem Clericæ, seu tonsuræ Clericalis, factæ in summitate capitis instar coronæ, initium sumpsisse à D. Petro (vt aduertunt Beda lib. 5. Hist. Anglicanæ, & Germanus Patriarcha Constan. in theoria rerum Ecclesiasticarum tomo 4. Biblioth. antiquorum Patrum) qui aut propria voluntate, sic est attonsus in memoriã coronæ spineæ Christi, aut ab his, ad quos missus fuit ad prædicãdum in ludibriũ, & illusionem, quod Ecclesia voluit in honorem conuerti. *Beda. German. Patriarc.*

Hoc ergo supposito conueniunt Doctores Clericos minoribus ordinibus initiatos, habentes Ecclesiasticum beneficium; & maioribus initiatos, quamuis beneficio carentes, teneri tonsuram Clericalem gestare; quia id præcipitur sacris initiatis in cap. *siquis* de vita, & honestate Clericorũ; & minoribus ordinibus initiatis beneficium habentibus in cap. *Ioannes* de Clericis cõiugatis: & idem præcipitur vtrisque in motu proprio edito à Pio V. super reformatione Cleri vrbis (& idem est de habitu clericali; quia etiam id eis præcipitur in capitulo penultimo de Vita, & honestate Clericorum, & in Clementina, *quoniam* eodem titulo) Clericos verò minoribus initiatos carentes beneficio, non teneri tõsuram Clericalem gestare; imò hos, qui bigami sunt, non posse, vt constat ex capitulo *alterationis* de Bigamis in 6. *Pius V.*

Est tamen difficultas, an Clerici, qui tonsuram gestare tenentur, peccent mortaliter eam non gestando?

Caiet. verbo *Clericorum peccata*, docet prædictos Clericos non peccare mortaliter ex vi præcepti, secluso contemptu, & contumacia, non gestando Clericam, seu tonsuram instar coronæ, quia generaliter existimat præcepta humana ex vi sua, secluso contemptu, & contumacia, non obli-

gare

gare sub mortali: in hoc tamen fundamento manifestè fallitur Caiet. vt contra ipsum docent communiter Doctores in tract. de legibus.

Panor. Angel. Nauar.

Panormit. in cap *siquis* de Vita, & honestate Clericorum. Angelus verbo *Clericus* 4 nu. 1. & Nauar. c. 25. n. 100. absolutè, & absq; vlla limitatione docent, Clericos prædictos peccare mortaliter non gestando Clericam, seu tonsuram instar coronæ; quia est omissio rei grauis præceptæ.

Sylvest. Armil. Vazq. Regin. Laym.

Sylvest. verbo *Clericus* 2. n. 2. Armilla n. 11. Vazquez disp. 250. n. 24. Regin. lib. 30. c. 2. Layman. c. 12. puncto 6. & communiter Doctores docent, prædictos Clericos, ex vi dicti præcepti, posse peccare mortaliter non gestando Clericam, seu tonsuram in modum coronæ; sed de facto non peccare mortaliter, nisi quando mora temporis, in quo non gestatur, est adeò notabilis, vt detur occasio vilipendi statũ Clericalem, & meritò: quia id præcipitur Clericis in honorem status Clericalis, vt non vilipendatur, ac proinde ex hoc fine desumenda est grauitas, & leuitas transgressionis huius præcepti, quæ attenta mora temporis; & attento consueto modo, discernenda est arbitrio prudẽtis: vnde quamuis res præcepta dicto præcepto sit grauis ex obiecto, id est posit esse grauis; de facto tamen potest esse leuis ex paruitate moræ temporis.

✝

IHS

INDEX DISPVTATIONVM, ET DIFFICVLTATVM, quæ in hoc secundo tomo de Sacramentis continentur.

TRACTATVS DE EVCHARISTIA.

Disputatio prima, de natura, necessitate, & institutione Eucharistiæ pag. 1.

Difficul. 1. Vtrùm Eucharistia sit Sacramentum noue legis? pag. 1.

Diff. 2. Quid sit Sacramẽtum Eucharistiæ quantum ad nomen? pag. 2.

Diff. 3. Quid sit sacramentũ Eucharistiæ quantũ ad rẽ, seu in quo consistat? p. 3.

Dif. 4. V. sacramentũ Eucharistiæ sit vnũ tantũ secundùm speciẽ infimam? p. 8

Diff. 5. V. in pluribus hostijs consecratis sint plura numero sacramenta? p. 11.

Diff. 6. V. sacramentũ Eucharistiæ sit necessariũ necessitate medij ad salutẽ, seu vitam æternam? pag. 14.

Diff 7. Quo die celebrauerit Christ⁹ Pascha agni eo anno, quo mortuus est? p. 21.

Diff 8. V. Iudæi eo anno quo mortuus est celebrauerit Pascha agni die 14. Lunæ ad vesperã, quando Christus celebrauit? p. 26.

D. 9 v. Christ⁹, & reliqui Idęi Pascha agni celebrauerint in priori, an in posteriori, vespera diei 14. Lunæ? 34.

Dif.

Diff. 10. Qua die, & qua hora Christus instituerit Sacramentum Eucharistiæ? 44.

Disp. II. De materia Sacramenti Eucharistiæ p. 47.

Diff. 1. Vtrùm panis, & vinũ sint materia sacramenti Eucharistiæ? p. 48.
Diff. 2. Vtrùm solus panis triticeus sit materia sufficiẽs consecrationis corporis Christi? p. 48.
Diff. 3. Vtrùm quicumq; panis ex tritico cõfectus sit sufficiens ad consecrationem corporis? p. 52.
Diff. 4. Vtrùm panis tam fermentatus, quàm azymus sit materia sufficiens ad consecrationem corporis? pag. 54.
Dif. 5. Vtrùm Sacerdos Græcus teneatur infermentato, & Latinus in azymo consecrare? p. 56.
Diff. 6. Vtrùm Græcus dum existit in Ecclesia Latina teneatur infermentato, & Latinus dum existit in Ecclesia Græca teneatur in azymo consecrare? p. 57.
Diff 7. V. solum vinum sit materia sufficiens ad consecrationem sanguinis? 59
Diff. 8. Vtrùm Agresta, Acetum, Lorca, & Sapa sint materia sufficiens consecrationis sanguinis? p 60.
Diff. 9. Vtrùm mustum, & vinum congelatum sint materia sufficiens consecrationi sanguinis? p. 62.
Diff. 10. V. expediens sit aquã vino consecrando miscere? p. 64.
Diff. 11. V. aquam vino cõsecrando miscere sit necessarium necessitate præcepti. p 67.
Diff. 12. Vtrùm mixtio aquę vino consecrando sit necessaria necessitate sacramenti. p. 69.
Diffic. 13. Quæ sint obseruãda in mixtione aquæ cum vino. p. 71.
Diff. 14. Vtrùm aqua vino consecrando mixta conuertatur in sanguinẽ Christi. p. 72.
Diff. 15. Vtrùm materia cõsecrationis, tam corporis, quàm sanguinis debeat esse præsens consecranti. pag 79.
Diff. 16. V. materia consecrationis debeat esse determinata, & definita in particulari per intentionem consecrantis. p. 82.
Diff. 17. Vtrùm materia cõ-

secrationis posit in quauis parua quantitate valide consecrari. 85.
Diff. 18 V. materię cōsecrationis posint in qnauis magna quantitate validè consecrari. 87.

Disp. III. De forma Sacramenti Eucharistiæ p. 90.

DIF. 1. V. Christus eisdem verbis gratias egerit Patri, benedixerit panem, & vinum, & ea consecrauerit. 90.
Diff. 2. Quo pacto Christus consecrauerit. 92.
Diff 3. V. præter verba, quibus Christus consecrauit sint necessaria alia, vt nūc fiat à Sacerdotibus consecratio. 94.
Diff. 4. V forma consecrationis ita incipiatab illis verbis: *Hoc est corpus meum, & hic est calix &c.* vt absque præcedentibus ad ipsa possit fieri consecratio p. 97.
Diff. 5. Quæ verba sint essentialia formæ consecrationis corporis 98.
Diff. 6 V. omnia verba, quæ in Ecclesia Latina dicuntur pro consecratione sanguinis sint essentialia formæ ipsius. 100.
Diffi. 7. Vtrùm verba consecrationis mutari possint p. 104.
Diff. 8. Quid significetur verbis illis, *effundetur & traditur* additis in formis cōsecrationis. 108.
Diff. 9. V. verba consecrationis proferantur à Sacerdote recitatiue, an significatiue. 110.
Difficult. 10. Quid demonstretur pronomine *Hoc*, & *Hic* in formis consecrationis. 115.
Diff. 11. V. aqua post inchoatam formam consecrationis sanguinis, & ante eam finitam cōuersa in vinum, conuertatur in sanguinem Christi. 123.
Diff. 12. V. verba consecrationis sint vera exprimaria votum institutione, & secundum proprietatem, an tantum ex intentione proferentis. 124.
Diff. 13. V. formæ consecrationis sint causa conuersionis non solum ratione significationis, sed etiam ratione veritatis. 126.

Disp IIII. De conuersione, seu transsubstantiatione panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi. 137.

Diffi. 1. V. corpus, & sanguis Christi verè, & realiter, sint sub speciebus panis, & vini. 137.
Diffi. 2. V. post consecrationē in Eucharistia maneat substātia panis, & vini. 134
Dif. 3. V. post consecrationē in Eucharistia maneat aliquid substantiæ panis, & vini. 142.
Diffi. 4. V. cōuersio panis, & vini in corpus, & sanguinē Cristi consistat formaliter in eo, quod materia prima panis, & vini continuetur cum materia prima corporis, & sanguinis Christi, & incipiat esse sub forma eorum. p. 145.
Dif. 5. V. conuersio Eucharistica cōsistat formaliter in in productione modi accidentalis præsentiæ corporis, & sanguinis Christi sub speciebus. 148.
Diffi. 6. V. conuersio Eucharistica consistat formaliter in productione modi substātialis, quo corpus, & sanguis Christi constituuntur substantialiter sub speciebus panis, & vini. 151.
Diff. 7. V. conuersio Eucharistica consistat formaliter in productione corporis, & sanguinis Christi. 152.
Diffi. 8. V. cōuersio Eucharistica consistat in eo, quod id, quoderat panis, fiat corpus Christi. 160.
Dif. 9. In quo ergo consistat cōuersio Eucharistica formaliter. 161.
Dif. 10. Quomodo corpus, & sanguis Christi possint enūtiari de pane, & vino ratione conuersionis Eucharisticæ. 170.
Diffi. 11. V. corpus Christi in cœlo, aut in alio loco existens possit esse sub speciebus panis simul cum substantia panis. 173.
Diffi. 12. V. panis, & vinū in conuersione Eucharistica anihilentur. 176.
Dif. 13. V. quælibet res creata possit totaliter in qualibet aliam rem creatā conuerti. 178.
Diffi. 14. V. creatura possit conuerti in Deum. 181.
Diffi. 15. V. sit possibilis conuersio formalis, & etiam materialis. 183.

Disput. V. De modo, quo Christus, est in Eucharistia. 185.

DIF. 1. V. totus Christus sit in Eucharistia sub qualibet specie. 185.
Diff. 2. Quid Christi sit sub qualibet specie ex vi verborum, & quid per concomitantiam. 187.
Diff. 3. V. verbum diuinũ sit in Eucharistia ex vi verborum. 189.
Dif. 4. V. Pater, & spiritus sanctus sint in Eucharistia per concomitantiam. 190.
Diff. 5. V. totus sanguis Christi sit ex vi verborum sub speciebus vini. 192.
Dif. 6. Quid significetur nomine corporis in forma consecrationis panis. 193
Dif. 7. V. quãtitas, & reliqua accidentia corporis, & sanguinis Christi sint in Eucharistia. 197.
Dif. 8. V. quãtitas, & reliqua accidẽtia corporis, & sanguinis Christi sint in Eucharistia ex vi verborum. 199
Dif. 9. V. Christus sit in Eucharistia totus sub qualibet parte specierum. pag. 201.
Diff. 10. V. Christus sit sub indiuisibilibus specierum panis, & vini, & idem est de corpore, & sanguine Christi. 203.
Diff. 11. V. vnum, & idẽ corpus possit aliquomodo de potentia Dei absoluta esse simul in plurib⁹ locis. 206
Diff. 12. V. idem corpus de potentia Dei absoluta possit esse simul in pluribus locis adæquatis circunscriptiuè. 28.
Diff. 13. V. corpus existens simul in pluribus locis habeat necessario easdem formas, & eadem prædicata ex eis prouenientibus in omnibus illis. 215.
D. 14. V. Christus sit in Eucharistia tanquam in loco p. 219.
Diff. 15. V. Christus habeat vnionem cum speciebus sacramentalibus. 222.
Diffi. 16. Qualis sit vnio Christi cum speciebus. 223.
Diffi. 17. V. modus, quo Christus est sub speciebus sit supernaturalis secundũ substantiam. 226.
Dif. 18. V. existentia Christi in Eucharistia pendeat ab existentia naturali ipsius extra Eucharistiam. pag. 227.

Disp. VI. De his quæ cõueniunt Christo prout est in Eucharistia pag. 230.

DIF. 1. V. Christus prout existens in Eucharistia moueatur motu locali sibi proprio, & intrinseco. 230

Diffi. 2. A quo Christus existens in Eucharistia mouea tur localiter. 231.

Diffi. 3. V. Christus prout existens in Eucharistia possit agere, & pati actione, & passione corporea trãseũte. p. 232

Dif. 4. V. Christus prout existeus in Eucharistia possit actiones immanẽtes exercere. p. 234.

D. 5. V. Christ⁹ prout existẽs in Eucharistia possit videri oculo corporeo. 237.

Dif. 6. V. ea, quæ Christus acquirit, & ipsi imprimuntur extra Eucharistiam comitẽtur naturaliter ipsum in Eucharistia. 238.

Dif. 7. Quæ prædicata attribuantur Christo ratione specierum. 242.

D. 8. V. aliquando in Eucharistia videatur vera caro, & verus sanguis Christi in se ipsis. 244.

Diffi. 9. V. quãdo appareret caro, aut sanguis in speciebus maneat Christus sacramentaliter. p. 246.

Disp. VII. De accidentibus panis, & vini remanẽtib⁹ in Eucharistia 249.

DIF. 1. Quæ accidentia panis, & vini remaneant in Eucharistia remaneant post consecrationem. pa. 249.

Diffi. 2. V. quantitas panis, & vini in Eucharistia existat per se positiue. p. 251.

Diffi. 3. V. modus perfectitatis accidẽtalis possibilis accidẽti sit supernaturalis. 256

Dif. 4. V. reliqua accidentia panis, & vini maneant in quantitate tanquam in subiecto. 257.

Dif. 5. V. accidentia, seu species panis, & vini in Eucharistia possint agere propria virtute. 259.

Diffi. 6. Quomodo ex accidẽtibus, seu speciebus sacramentalibus possit substantia aliqua produci. 260.

Dif. 7. Quomodo ex accidẽtibus, seu speciebus sacramẽtalib⁹ possim⁹ nutriri. 264

Diffi. 8. V. permixtionem liquoris cum speciebus vini consecratis sanguis Christi desinat esse subillis. 266
Diffi. 9. V. quando Christus desinit esse sub speciebus, mutetur. p. 269.
Dif. 10. V. desitio Christi sub speciebus sit conuersio ipsius in substantiam sibi succedentem. p. 270.

Disp. VIII. De effectibus Sacramenti Eucharistiæ p. 72.

DIFF. 1. V. sacramentū Eucharistiæ conferat augmentum gratiæ iustificantis. p. 272.
Diffi. 2. Quādo augeatur gratia iustificans virtute sacramenti Eucharistiæ. p. 273
Diffi. 3. Quę dispositio sit necessaria in suscipiēte Eucharistiam, vt augmentū gratiæ ipsius recipiat. p. 277.
Diffi. 4. V. virtute sacramenti Eucharistiæ præter vnionem animæ cum Deo factam medio augmēto gratiæ, etiam fiat vnio aliqua inter carnem suscipientis, & inter carnē Christi. 280
Diffi. 5. V. sacramentum Eucharistię conferat gloriam in alia vita. p. 285.
Diffi. 6. V. sacramentum Eucharistię in hac vita producat aliquid in corpore digne suscipientis. p. 286.
Diffi. 7. V. sacramentum Eucharistiæ per se remittat peccata mortalia. p. 282.
Diffi. 8. V. sacramentum Eucharistiæ aliquādo per accidens remittat peccata mortalia. p. 289.
Diffi. 9. Quos alios effectus conferat sacramentū Eucharistiæ. p. 292.

Disp. IX. De sumptione Sacramenti Eucaristiæ pag. 195.

DIFF. 1. V. sumere sacramentum Eucharistiæ in statu peccati mortalis sit peccatum mortale. p. 295
Diffi. 2. V. peccatum mortale indignæ susceptionis Eucharistiæ sit omniū peccatorum grauissimū. 298
Dif. 3. V. sumere Eucharistiā in peccato veniali sit peccatum. p. 301.
Diffi. 4. V. existens in peccato veniali sit peccatū. 301.
Dif. 4. V. existens in peccato veniali teneatur sacramētaliter confiteri ad sumptionem Eucharistiæ. 304.
Dif. 5. V. præceptum prēmittendi cōfessionē mortalis

ad aſumptionem Euchariſtiæ ſit etiam diuinum, an tantũ Eccleſiaſticũ? p. 306
Diffi. 6. Quando poſsit quis poſt mortale ſumere Euchariſtiã ſine præuia confeſsione illius? p. 309.
Diffi. 7. V. qui ſumpſit Euchariſtiam abſque præuia cõfeſsione mortalis, teneatur confiteri quam primũ poſsit? p. 312.
D. 8. V. miniſter adminiſtrãs Euchariſtiam indignovnũ tantum peccatum cõmittat? p. 314.
Diffi 9. V. peccatori occulto petenti publice Euchariſtiam ſit denegãda? p. 317
Dif. 10. V. peccatori occulto occultè petenti Euchariſtiã ſit etiam deneganda? 320
Diffi. 11. V. peccatori publico publice petenti Euchariſtiam denegãda ſit? 321
Diffi. 12. V. Euchariſtia poſsit adminiſtrare alicui ad purgationẽ delicti, de quo eſt ſuſpectus? p. 323.
Diffi. 13. V. pollutio impediat ſumptionem Euchariſtiæ? p. 325.
Diffi 14. V. cibus, vel potus ſumptus impediat ſumptionem Euchariſtiæ? 327.
Diffi. 15 V. ieiuniũ ad ſumptionem Euchariſtiæ prærequiſitum debeat eſſe naturale, an ſufficiat Eccleſiaſticum? p. 329.
Diffi. 16. V. Euchariſtia poſsit aliquando à non ieiuno ſumi? p. 332.
Diffi. 17 V. Sacerdoti exiſtẽti extra periculum mortis ſit licitum aliquando non ieiunio Euchariſtiam ſumere? p. 335.
Diffi. 18. Quotuplex ſit modus ſumendi Euchariſtiã? p. 339
Dif. 19. V. Euchariſtia poſsit infantibus miniſtrari? 340
Diffi. 20. V. Euchariſtia poſsit amentibus miniſtrari? p. 343.
Diffi. 21. V. Euchariſtia poſsit ænerguminis miniſtrari? p. 345.
Dif. 22. V. cõueniens ſit quotidie Euchariſtiam ſumere? p. 345.
Diffi. 23. V. Chriſtus ſumpſerit ſuum corpus, & ſuũ ſanguinem ſub ſpeciebus ſacramentalibus? p. 350.
Diffic. 24. V. Chriſtus dederit ſuũ corpus Iudæ? 351.

Diſp X. De præcepto ſumendi Euchariſtiam. pag 355.

DIF. 1. V. ſit præceptũ ſumendi Euchariſtiã? 355

Diffi. 2. V. præceptum sumẽdi Eucharistiã obliget pro articulo mortis? p. 357.
Diffi. 3. V. præceptũ sumendi Eucharistiã obliget etiã pro tempore extra articulum mortis? p. 361.
Diffi. 4. Qui teneantur præcepto communionis. 363
Dif. 5. V. laici teneantur cõmunicare sub vtraque specie? p. 368.
Diffi. 6. V. vtraq; species panis videlicet, & vini plus gratiæ cõferat, quam altera tantum? p. 373.

Disp. XI. De Ministro Eucharistiæ. pag. 376.

DIF. 1. V. solus Sacerdos sit minister Eucharistiæ, quoad consecrationem? p. 376.
Diffi. 2. V. plures Sacerdotes possint simul eandem hostiam consecrare? p. 377.
Dif. 3. V. solus Sacerdos possit sacramentum Eucharistiæ dispẽsare, & distribuere? p. 382.
Dif. 4. V. omnes Sacerdotes sint ordinarij ministri ad distribuendã Eucharistiã? p. 385.
Dif. 5. Quomodo alijs Sacerdotibus, qui non sunt proprij pastores, cõueniat Eucharistiã destribuere. 387
Diffi. 6. Quibus cõcessa sit facultas ex priuilegio ad distribuendum Eucharistiã. p. 387.

TRACTATVS DE sacrificio Missæ.

Disp. 1. De natura & essentia sacrificij Missæ pagina 3. p. 2.

DIffi. 1. Quid sit sacrificiũ propriè, & strictè sumptũ. p. 392.
Diffi. 2 V. in Missa sit vetum, & proprium sacrificium, & in eo Christus immoletur. p 398.
Dif. 3. V. aliquid aliud simul cum Christo ad victimam seu hostiam sacrificij Missę pertineat. p. 403.
Diffi. 4. V. immolatio, seu actio sacrificandi in Missa consistat in oblatione panis, & vini statim post lectum Euangelium verbaliter facta. p. 405.
Diffi. 5. V. immolatio, seu

actio sacrificandi in Missa consistat in oblatione corporis, & sanguinis Christi paulo post consecrationē verbaliter facta. p. 406.
Dif. 6. V. actio sacrificij Missæ in fractione hostiæ consecratæ consistat. d. 408.
Dif. 7. V. actio sacrificij Missæ in sumptione specierū consecratarum consistat. p. 410.
Dif. 8. V. essentia actionis sacrificij Missæ sita sit in consecratione, qua corpus, & sanguis Christi ponūtur ex vi verborum sub speciebus panis, & vini. 413.
Dif. 9. V. ad essentiam actionis sacrificij Missæ requisita sit vtriusque speciei cōsecratio 417.
Diff. 10. V. cōsecratio vtriusque speciei simul sit iure diuino præcepta. 421.
Diff. 11. V. in Missa sit vnum tantum sacrificium. 423.
Diff. 12. V. sacrificium Missę sit idē cum sacrificio quod Christus in vltima cęna celebrauit. 427.
Diff. 13. V. sacrificium Missę sit idē cum sacrificio cruēto, quod Christus in cruce celebrauit. 428.
D. 14. quo peccato in Eucharistia ratio sacrificij cōparetur cū ratione sacramēti. p. 431.
D. 15. V. sacrificiū Missę sit propitiatorium. 432.

Disp. II. de offerentibus, & de his pro quibus offertur sacrificiū missæ. 435

DIF. 1. Quomodo Christus offerat sacrificium Miss. p. 435.
Diff. 2. V. omnes Sacerdos possint efficere, & offerre verū sacrificiū Missę. 440.
Diff. 3. V. alij fideles præter Sacerdotes sacrificiū Missæ offerre dicantur. 442.
Diff. 4. V. sacrificium Missæ possit pro omnibus viuis offerri. 443.
Diff. 5. V. sacrificium Missæ possit pro omnibus defunctis offerri. 449.

Disp. III. de virtute, & effectibus sacrificij Missæ. pagina 452.

DIF. 1 V. remissio peccati mortalis quoad culpā sit effectus sacrificij Missæ p. 452.

Diff. 2. Vtrùm remissio venialium sit effectus sacrificis Missæ? p. 455.
Dif. 3. V. augmentum gratię habitualis sit effectus sacrificij Missæ, p. 456.
Diff. 4. V. remissio pœnæ tẽporalis sit effectus sacrificij Missę. p. 458.
Dif. 5. V. sint alij effectus sacrificij Missæ? p. 460.
Diff. 6. V. omnes effectus sacrificij Missæ supra memorati dicendi sint ex opere operato? p. 461.
Dif. 7. Vtrùm sacrificiũ Missæ sit infiniti valoris? 464.
Dif. 8. V. sacrificiũ Missæ pluribus, quamuis non sacrificãtibus applicatum, ita singulis prosit, ac si paucioribus applicaretur? 467.
D. 9. A quibus participetur fructus sacrificij Missæ ex opere operato? pag. 471.
Diff. 10. V. applicatio sacrificij Missæ fiat secundùm intentionem debitam? p. 472.
Diff. 11. V. applicatio, seu oblatio generalis sacrificij Missæ eodẽ modo prosit, ac specialis? pag. 475.
D. 12. Quæ dispositio necessaria sit in eo, pro quo sacrificiũ Missæ offertur, vt eius fructũ ex opere operato percipiat? pag. 476.

Disp. IIII. De obligatione, & prohibitione celebrandi, quoad substãtiam, & quoad circunstantias p. 478.

Diff. 1. V. omnes Sacerdotes teneantur aliquando celebrare? p. 478.
Diffie. 2. Quibus diebus licitum sit Sacerdotibus celebrare? p. 481.
D. 3. V. licitũ sit eidem Sacerdoti in eadem die plures Missas celebrare, p. 484.
D. 4. A qua hora diei possit Missa inchoari. pag. 486.
D. 5. Ad quem horam diei inceptio celebrationis Missæ differri possit. p. 488.
Dif. 6. V. Missa celebrãda sit in loco sacro, p. 490.
Dif. 7. Vtrùm possit celebrari in Ecclesia polluta, & violata. p. 492.
Diff. 8. Quale debeat esse altare ad Missam celebrandam. p. 496.
Diff. 9. Qualis debeat esse ornatus altaris ad Missam celebrandam. p. 499.
Diff. 10. Quæ, & qualia vasa requirantur ad celebrandum. p. 502.

Diff. 11. Q ę & quales veſtes ſint neceſſarię ad celebrationem Miſſæ? pag. 505.
Diff. 12. V. dicenda & agenda ſint, quæ in celebratione Miſſæ ordinantur? 508.
Diff. 13. Quomodò occurrendum ſit defectibus in celebratione Miſſæ contingentibus? p. 510.
Diff. 14. Quo pacto pro celebratione Miſſæ aſsignãdum ſit iuſtum ſtipendiũ? p. 513.
Diffic. 15. Vtrùm Sacerdos poſsit pro vnius Miſſæ celebratione plura integra ſtipendia accipere? p. 515.
Diff. 16. Vtrùm Sacerdotes obligati ſint ad offerendũ Miſſam pro alijs? p. 517.
Diff. 17. Quo pacto ſe debeat gerere Sacerdos in diſtributione ſtipendiorum ſibi collatorum pro Miſſarum celebratione? p. 518.

Diſp. V. De præcepto audiendi Miſſam, pag 521.

Diff. 1. V. baptizati teneãtur Miſſam audire? 521.
Diff. 2. V. ad ſatisfaciendum præcepto audiẽdi Miſſam ſit neceſſaria attentio interna ad Miſſam? p. 524.
Diff. 3. Vtrùm qui audit Miſſam abſq; intẽtione ſatisfaciendi præcepto, ipſi ſatisfaciat? p. 525.
Diffic. 4. Vtrùm qui audit Miſſam audiendo partem Miſſæ vnius Sacerdotis, & poſtea partem Miſſæ alterius Sacerdotis ſatisfaciat præcepto audiendi Miſſam. p. 526.
Diff. 5. V. qui audit Miſſam extra propriam Parochiã ſatisfaciat præcepto audiendi Miſſam. pag. 527.
Dif. 6. Quibus de cauſis baptizati excuſentur ab auditione Miſſæ in die feſto. pag. 528.

TRACTATVS de Ordine.

Diffic. 1. Quid & quotuplex ſit ordo. p. 530.
Diff. 2. V. ordines Eccleſiaſtici ſint plures, quàm dicti ſeptem. pag. 532.
Diff. 3. V. Epiſcopatus ſit ordo Eccleſiaſticus. p. 534.
Diff. 4. Vtrum Epiſcopatus iure diuino ſit diſtinctus à Presbyteratu, & eo ſuperior. p. 536.
Diffic. 5. V. qui ordines ſint

maiores, & qui minores, & qui sacri, & qui non, & quæ singulorum officia. p.539.
Diff.6 V. ordo sit sacramentum nouæ legis. pag.542.
Diff 7.V.ordinationes Episcopi,& Presbyteri sint sacramẽta nouæ legis.543.
D.8.V.ordinationes Diaconi, & Subdiaconi sint sacramenta nouę legis.544
D.9.V.quatuor minores ordinationes, & collatio primæ tõsurę sint sacramenta.p.548.
D.10.Quæ sit materia &quæ forma in ordinatione Episcopi.p.550.
Diff.11.Quæ sit materia, & quæ forma in ordinatione Sacerdotis.p.551.
Diff.12. Quæ sit materia, & quę forma in ordinatione Diaconi.p.555.
Diff.13 Quæ sit materia, & quæ forma in ordinatione Subdiaconi.559.
Diff.14. Quæ sit materia, & quæ forma in ordinationibus minoribus p. 560.
D.15 V.ad valorem singularum ordinationũ requiratur ex parte ordinandi tactus physicus rei,cuius traditione ordinatur.p 562.
D.16.Quoseffectustribuat sacramentũ ordinis.p 564.
Diff.17.V.Episcopus sit minister sacramenti ordinis. p.566.
Diff.18 V.alij non Episcopi sint ministri sacramenti ordinis.p.568.
Dif.19 Quot Episcopi requirantur ad valorem ordinationis Episcopi. p.570.
Dif.20.V. feminæ ex institutione Christi sint capaces ordinationis Ecclesiasticæ,p.574.
Di.21.De ætate requisita ad ordinationem Ecclesiasticam suscipiendam.p.576.
Diff.22. De qualitate ordinandorum.p.578.
Diff 23. De temporibus ordinationum.p.580.
Diff 24. Quo iure prohibitum sit sacris, & maioribus ordinibus initiatum, matrimonium contrahere p.581.
Diffic 25. Quo iure prohibitum sit sacris initiatos vti matrimonio ante ordines contracto.p.584.
Difficult.26. Vtrùm sacris initiati obligentur ad cõtinentiam lege Ecclesiastica immediatè, an mediante voto.p.586.
Difficultas 27. Vtrùm sacris initiati teneantur tõsuram Clericalem gestare.p.589.

IHS

INDEX RERVM.

A.

Accidentia.

QVæ remaneãt in Eucharistia post cõsecrationem? 250 Quãtitas nõ habet modum perfectatis positiuum, 253. Si talis daretur esset supernaturalis quo ad substantiam. 256. Ex accidentibus sola quantitas mutatur physice per consecrationem. 258

Acetum. Vide materiam sanguinis.

Aqua.

Qualis esse debeat, quo tẽpore, & loco, & à quo sit miscenda. 71. Non conuertitur in sanguinem nisi prius conuertatur in vinum. 75. Post inchoatam consecrationem sanguinis conuersa in vinũ, non conuertitur in sanguinẽ Christi. 124. Est præceptum tantum Ecclesiasticum miscendi aquam vino. 67. Et nõ est necessarium necessitate Sacramenti. 69.

Azimus panis.

Aptior est, quam fermentatus ad consecrationẽ, 55.

Amentes.

Sunt capaces sumptionis Eucharistiæ. 343. Amentibus à natiuitate illicitum est ministrare Eucharistiã. 343. Amentibus ex infirmitate secùs. ibi. quando illis conferenda sit? 344.

Aenergumeni

Aenergumenis, seu dæmoniacis, siue per peccatũ, siue sine peccato à dęmone obsessis potest licite confer-

ri Eucharistia, 343.

C.

Communio. Vide viaticum. Potest aliquando à non iciu no fieri, & quando. p. 332. Sacerdoti, in quibus casibus liceat. 335. & sequentibus. Quotuplici modo fiat. 339. & seq. An cõueniens sit quotidie communicare, p. 345. Et quibus. 346. & seq.

Cæremoniæ.

Vide *Missa.*

Christus

Quando celebrauit. Vide *Pascha.* Eisdem verbis, quibus nunc consecramus, consecrauit. 93 Est præsens speciebus præsentia intrinseca, 220 Mouetur in Eucharistia motu locali in ipso recepto, q. 231. Prout in Eucharistia nequit pari, aut agere naturaliter actione transeunte, p. 233. Potest exercere actiones sensus interni, nõ tamen externi. 235 Forma, quę vnitur Christo existenti in cælo, naturaliter habet præsentiã in Eucharistia, 240. Quæ attribuantur Christo ratione specierum, 243. Nunquam vera caro, aut sanguis Christi videtur in Eucharistia, p. 245. An maneat sacramentaliter sub speciebus in carnem aut sanguinem conuersis, p. 247. Mutatur quando desinit esse sub speciebus, p. 270. Talis desitio non est vera conuersio. 271. Sumpsit Christus suum corpus sacramentaliter, & spiritualiter, 351. Dedit Iudæ suum corpus sumendum, p. 352. Quomodo offerat sacrificiũ Missæ, 436. & seq.

Christi corpus.

Pertinet ad essentiam Eucharistiæ tantum connotari nè, 7. & 8. Potuit fieri præsens accidentibus panis perseuerante panis substantia, p. 174.

Corpus.

Potest in pluribus locis circunscriptiuè constitui, 210. cui in vno loco possũt abesse accidentia, quæ alibi adsunt.

Consecratio.

Distincta actio fuit à benedictione, & gratiarum actione, 51. Vide *Species.*

Conuersio.

Quæ requirantur ad ratio-

nem

nem conuersionis, 162. Terminus, ad quē non est solum corpus Christi, sed etiā non esse panis, 165. & 166. In quo consistat, 165. Relatio rationis, quam pro formali imbibit, non obstat cominus dicatur realis conuersio, & esse à parte rei, 170. Ratione cōuersionis nō est verū in rigoroso sensu, quod panis sit, vel De, aut ex pane fiat corpus Christi, 171. Productio præsentiæ corporis ad accidētia est tantū necessaria ad cōuersionem tanquā conditio, 176 An quælibet res creata possit totaliter in aliā conuerti, 179. Non potest vlla creatura in Deū conuerti, neq; vt terminū totalē, neq; vt partialem. 182. Conuersio materialis, vel formalis possibilis est, 183.

D.

Diaconi.

Possunt distribuere Eucharistiam ex commissione Sacerdotum expressa, & aliquā do ex interpretatiua, 383.

E.

Enim. Vide verba *Consecrationis.*

Eucharistia.

Quomodo omnium sacramentorum præstantissimum sit, 2. De varijs eius nominibus, corūq; ethymologia, 3. Essentia huius sacramenti, 6. Quibus competat esse sacramentū tantū, vel Res sacramēti, vel Res, & sacramentū simul, 7. Est vnū sacramentū suum dū speciem infimā habens vnitatē moralē in ratione conuiuij, 9. Quælibet species sacramentalis est sacramentum essentialiter perfectum, non tamen integraliter, 10. De ipsius necessitate p. 14. Quomodo dicatur necessariū in voto ad iustificationē necessitate medij, 15. Quotupliciter sumatur Eucharistia? 339. Illicitum est Eucharistiā ministrare, & alicui ad purgationem delicti, 323. Eucharistiam ministrare, quibus competat? Vide *Sacerdos.*

Eucharistiæ effectus.

Quando, & quandiu conferatur gratia, 273. & 274. Est pecurialis vnio moralis inter Christum, & cum digne suscipientem, 281. Et quādiu duret? 283. Nec per accidēs peccatum mortale remittitur per sumptionem Eucharistiæ, 290. Effectus Eucha-

ristiæ sunt capaces infantes, 341. Vide *Infantes*, etiam amentes, 343. Vide *amentes*

Existentia Christi in Eucharistia.

Ex veritate verborum cõsecrationis conuincitur, 135 Quomodo existat, 202. Non existit sub indiuisibilibus omnino, 204. Secùs est de indiuisibilibus secundum quid, 205.

F.

Forma consecrationis. Vide *verba consecrationis.*

H.

Hæretici.

Quæ, & quanta obijciant contra Eucharistiam? à 130. vsque ad 134.

Hostia.

Plures hostiæ, etsi simul sumantur sunt plura sacramenta, p. 12. Sed non conferunt plures gratias, 61.

Humores.

Christi sunt sub qualibet specie sacramentali, 186.

I.

Institutio huius Sacramenti.

Facta fuit, finita vtraque cœna legali, & vsuali à Christo, & Discipulis, 45.

Intentio. Vide *Sacerdos.*

Sacerdotis, vel Ministri debet ferri in materiam determinatam in indiuiduo, vt valide cõsecret. 83. Qui habẽt intentionẽ consecrandi formulas existentes debita præsentia, & propinquitate morali, & postea solum recordetur hostiæ, quã habet in manibus, illas cõsecrat, 84. Nõ cõsecrat guttulas, quæ intra calicẽ discontinuæ sunt, nisi id expresse intenderit, consecrat tamen eas guttulas, quæ incepta verborum prolatione, sunt continuæ, & etiam, quæ continuantur post inceptam, ante perfectam prolationem, pag 85.

Infantes.

Capaces sunt etiam pro eo statu sumptionis Eucharistiæ

p. 340. Etiam effectus illius ex opere operato collati, p. 341. An liceat illis Eucharistiam ministrare? 342. An obligentur sumere Eucharistiam, & qua ætate? 365 & 366.

Ieiunium.

Necessarium est ad sumptionem Eucharistiæ, 327. Ex præcepto tantum Ecclesiastico, 328. debet esse naturale, nec sufficit Ecclesiasticũ, p. 330. Quale sit ieiunium naturale? ibid. An sit sub mortali præceptum ad Eucharistiam. ibi. Vide *Communio*, & *Viaticum*.

L.

Laicus.

Laici non tenentur iure diuino cõmunicare subvtraque specie, 368. Imõex prohibitione Ecclesiæ non licet illis, pag. 369.

M.

Materia huius Sacramenti in communi.

Qua ratione debeat esse præsens consecranti 80. Nõ est necessarium, quod secundùm se percipiatur ab aliquo sensu, satis est, si vas eam continens percipiatur, 81. Necessarium tamẽ est, quod ipsa secundùm se perceptibilis sit, 86. Vt magna materia continua consecretur satis est, quod secundum aliquam partem sit in propinquitate commoda, & morali, 82. Materia debet esse determinata in individuo, non vaga, 82. quantumuis parua, si sensui pateat consecrantis, consecrationi apta est, 86.

Materia corporis.

Est panis ex vero tritico, p. 49. Debet confici aqua naturali, non rosacea, neq; alio liquore, 53. Massa non cocta, licet frixa, vel elixa sit, non est materia, 52. Ad mixtio farinæ alterius frumenti cum triticea, si in parua quãtitate fit, non obstabit consecrationi, etiam licitæ, p. 53. Sed illa ni conuertatur prius in triticeam non consecrabitur. ibid.

Materia sanguinis.

Est solum quodlibet vinũ ex vite, p. 60. Vinum fugiens

aptum est consecrationi quã uis si fit pure dubiũ an sit acetũ illicitũ erit cõsecrare, 61. In musto expresso consecrare validum est, an sit illicitũ non satis compertum, 62. Vinum congelatum aptum est consecrationi validæ, & licitę, 63. & 64.

Massa. Vide *Materiam corporis.*

Minister. Vide *Sacerdos.*

Solus Sacerdos est minister consecrationis, 376.

Mixtio.

Per solam mixtionem alterius liquoris cum speciebus consecratis non definit esse ibi Christus, 267.

Mustum.

Vide *Materiam sanguinis.*

Missa. Vide *sacrificium.*

Nominis Ethymon, 398. Sit ne verum & proprium sacrificium, ibi, & seq. Est vnũ sacrificium tantum, 425. A qua hora possit celebratio Missæ inchoari? 486. Ad quã vsque horam differri possit? 488. Quo loco celebranda sit? 490. & sequentibus, & an possit in Ecclesia polluta, & violata? 492. Quale debeat esse altare? 496. Qualis ornatus? 499. Quæ, & qualia vasa requirantur, 502. Quæ, & quales vestes, 505. Omissio alicuius rei earum, quæ ordinantur ad celebrationẽ Missæ, peccatum est graue, aut leue pro quantitate rei omissæ, 508. Celebrare ante recitationem horarum matutinarum nõ est mortale, 509 Potest celebrari vno tantum ad stante ministro, secus sine eo saltem, 509. Quibus casibus relinqui possit celebratio incepta, 510. Defectibus pluribus Missæ, quomodo ocurrendum? late 511 & sequentib. Stipendium Missæ quomodo taxandum? 514. Diebus Dominicis, & festis tenentur audire Missam omnes baptizati, 521. Et qua ætate, & qui excipiantur, 522 Et quale sit præceptum? ibi, & quo pacto impleatur? ibi, quanta omissio sit mortalis, quanta venialis? 523. Quæ attẽtio requiratur? 524. Satisfacit qui audit etiã sine intẽtione implẽdi pręceptũ, 525 etiã qui audit partes duarum missarũ, 526. Etiã qui audit extra propriã parochiam in in quocumq; loco 527. Quæ causæ excusent à præcepto, 528. & sequentibus.

O.

Ordo.

Ordinis Etymon quid ordo, & quotuplex, 530. non sunt plures ordines quam seprem, 533. Licet Episcopatus sit ordo partialis partialiter distinctus, 535. Similiter Archiepiscopatus. Non tamen distincti ab Episcopatu, 536. Quo iure Ecclesiastico ne, an diuino distinguatur Episcopatus ab presbyteratu, & sit eo superior, 536. Vinculum Episcopi cum Ecclesia, & quando contrahitur? 538. Ordinum inter se sub ordinatio, officia, qui sacri, qui non? 339. & sequen. Est sacramentum nouæ legis ordo ex fide, 542. Etiam ordinatio Episcopi prout distincta ab ordinatione Presbyteri, 543. Etiam ordinatio Diaconi, & Subdiaconi, 545. etiam quatuor minores & collatio primæ tonsuræ, 548. Omnium sunt feminæ incapaces, 574. Qui alij, & quæ ætas incapax sit 576. & sequent.

Materia, & forma ordinationis.

Materia, & forma ordinationis Episcopi, 549.

Iten ordinationis Sacerdotis, 551.

Item ordinationis Diaconi, 555.

Item Subdiaconi, 559.

Item ordinationum minorum, 560. & seq. Non requiritur tactus physicus materiæ, vt valide quis ordinetur, 562 Sed qui sine eo ordinaretur grauiter peccaret audiendo confessiones, 564. Quid præ requiratur ad singulos ordines suscipiendos, 579. quo tẽpore celebrandi sint ordines 580. Interstitia inter ordines habenda. ibi. Sacris initiatos posse contrahere matrimonium quo iure prohibeantur 581. & seq. Quo itẽ iure prohibeãtur vti matrimonio ante ordines contracto? 584. Tenentur continentiam seruare, tum ex voto ordinibus annexo, tum lege Ecclesiastica immediate, 587. Quando teneantur gestare tonsuram clericalem? 587. & sub quo peccato? ibi.

Effectus ordinis.

Est augmentũ gratiæ, 564. Et cõfertur per singulos septem ordines, 565. Imprimitur per singulos distinctus character, 565. Imò per singulas ordinationes partiales 566.

Ordinis Minister.

Est Episcopus ratione or-

dinis Episcopalis, 567. Etiã si careret inferioribus ordinibus, ibi. Valide, sed non licite ordinabit non sibi subditos, 567. Et qui cẽseatur subditi, 568. Laici etiam cardinales non sunt ministri ordinis, 568. Sacerdos quilibet poterit omnes ordines vsque ad Sacerdotium conferre ex commissione Romani Pontificis, 569. Ad ordinationem Episcopi tres adminus Episcopi requiruntur, 571.

P.

Panis.

Vide *Materiam corporis.*

Non intrat sacrificiũ Missæ. 403.

Pascha.

Quando eam celebrauit Christus, 23. Eodem die celebrauerunt Iudæi. 28.

Peccator.

Peccatori occulto publice petenti Eucharistiam non est deneganda. 317.

Secus occulte petẽti. 320. Dum modo peccatum notũ sit ministro extra confessionem, 321. Publico peccatori petenti publicè negetur, ibi. Quis sit peccator publicus. 321. & seq.

Pollutio.

An, & quando impediat sumptionẽ Eucharistiæ, 329 & sequent.

Præceptum.

Præmittendi confessionẽ ad Eucharistiam extitit in Ecclesia ante Tridentinum, 305. Et est diuinum positiuũ 307. Quibus casibus hoc præceptum nõ obliget. 309. An sit præceptum confitẽdi statim post cõmunionem, quando quis in peccato communicauit, 313. Et quando? ibi. Ecclesiastico, & diuino obligamur sumere Eucharistiam 355. & 356. Quando obliget eiusmodi præceptum, & an specialiter in articulo mortis 358. Sumptione paulò ante articulum mortis facta non satisfit præcepto, 360. An potuerit Ecclesia in articulo mortis alicui negare Eucharistiam? 359. An sit præceptũ sumendi extra articulũ mortis, & quando obliget? 362. Quos obliget? 363. & seq. Nõ tenẽtur laici cõmunicare sub vtraq; specie iure diuino, 368

Sed rationabiliter ab Ecclesia prohibitum est, 369

Pronomen.

Hic, & hoc in verbis consecrationis adiectiuè, non substantiuè proferuntur, 120. Sivteretur minister etiam in cõsecratione sanguinis pronomine substantiuè, consecraret. 123.

Q.

Quantitas.

Vide *Accidentia.*

S.

Sacerdos. Vide *intentio.*

Quomodo dicatur conficere sacramentũ Eucharistiæ? p. 7. Sacerdos Græcus, & Latinus quoad cõsecrationem in azymo, vel fermentato tenentur sequi morem suæ Ecclesiæ, 57. Peregrinus tenetur consecrare iuxta morem suę Ecclesiæ, 59. Secùs de Sacerdote incola, 58. Vt valide consecret debet ipse sensu percipere materiam, p. 63. Non tenetur sumere species in carnem, vel sanguinem conuersas, neque aliam de nouo materiam consecrare, p. 218. Ministrans Eucharistiam indigno, quot peccata committat? 315. Et quando excusetur, 316. Vide *Peccator.*

Solus Sacerdos est minister consecrationis, p. 376. Plures Sacerdotes possunt eandem formam consecrare validè, & licitè, & quomodo? 377. & seq. Ipsis conuenit ex officio Eucharistiæ distributio. 382. Diaconis ex commissione Sacerdotũ expressa, aliquãdo ex interpretatiua, p. 383. Non omnibus Sacerdotibus licet, sed proprijs Pastoribus. 385. Nisi ex voluntate pastoris saltẽ præsumpta. 387. Quibus liceat ex priuilegio, & quomodo. p. 389. Administrandum ex priuilegio nulla requiritur approbatio. 391. Omnes possunt valide offerre sacrificiũ Missæ, 441. Tenẽtur submortali aliquãdo celebrare, 479 Et quoties, 480. Quibus diebus liceat? 481. & seq. Quibus diebus liceat bis, aut sæpius 484. & seq. Possunt ferre stipendium pro celebratione Missæ, & quantum, 513 & 514. Non tamen pro vna Missa plusquam vnum. 515. Quando obligentur offerre

pro alijs? 517. Cũ Sacerdos Missas sibi cõmissas alijs distribuit, quo pacto possit, & debeat stipendia soluere? p. 519.

Species.

Quid sit sub speciebus panis, & vini ex vi verborum, quid per concomitantiam? à p. 187. vsq; ad 200. Quomodo dicatur, quis nutriri speciebus? 265. Sub vtraq; specie communicare laici non tenentur, 368. Imò est prohibitum iure Ecclesiastico. p. 369. Conferat ne plus gratiæ species vtraque, quam vna? 373. Vtriusq; consecratio requiritur ad essentiam sacrificij, 418. Et est iure diuino præcepta, 422.

Sacrificium Missæ.

Vide *Missa.*

Quid propriè, & strictè sit? p. 392. & seq. An in eo verè Christus immoletur, 398. & seq. Panis, & vinum non intrant sacrificium Missæ. 403. In eo sex actiones reperiuntur. 409. Actio sacrificandi non cõsistit in oblatione verbali panis, & vini facta post lectionem Euangelij, ibid. Nec in oblatione verbali corporis, & sanguinis Christi paulo post consecrationem facta. 406. Imò nec ad essentiam illius pertinet. 407. Sicut nec fractio hostiæ consecratæ, 408. Nec sumptio specierum adhuc à celebrante facta. 411. Consistit essentia sacrificij in positione corporis, & sanguinis Christi sub speciebus, p. 414. & seq. Ad hoc autẽ requiritur vtriusq; speciei consecratio. p. 418. Præter Missam non est aliud sacrificium in Ecclesia. 426. Quo differant, & quo consentiant sacrificiũ Missæ, & quod Christus vltima cœna celebrauit? 427. Item sacrificiũ Missæ, & quod cruẽte in cruce Christus obtulit, 428. Ratio sacrificij in Eucharistia comparatur cum ratione sacramenti, & quomodo? 431. Sacrificium Missæ sit ne propitiatoriũ? 433. Honorariũ? ibid. Eucharisticum. ibi. Impetratorium, 434. Sit ne Christus principalis offerens 435. Mediatè, an immediatè 436. Omnes Sacerdotes possunt validè offerre. 441. Alij fideles quomodo etiam offerre dicantur, p. 442. Pro quibus viuis possit offerri. p. 444. & seq. Pro quibus itẽ defunctis. 449. Immediatè non remittit mortalia. 453.

Nec

Neq; venialia. 456. Nec auget habitualem gratiã. 457. Remittit verò pœnam temporalem iustis viuis, & defunctis, 459. Impetrat etiam auxilia, & alia bona spiritualia, & temporalia. 460. Et id habet ex opere operato, 462. Est infiniti valoris, 465. Malè. 464. Ex opere operantis minus prodest singulis, quando propluribus offertur. 467. Secùs ex opere operato, 469. Non tamen prodest ex opere operato offerentibus, nisi pro ipsis offeratur. 471. Applicatur sacrificium secundùm intentionem, quam Sacerdos habet, licet contra obligationem. 474. Applicatio specialis prodest plus, quàm generalis, 475. Existẽtibus in mortali non prodest ad remissionem pœnæ temporalis. 476. Nõ tamẽ crescit Missæ effectus pro mensura sanctitatis illius, pro quo offertur, sed pro mensura denotionis. 477. Effectũ, quem non operatum fuit sacrificium defectu sanctitatis illius, pro quo offertur. nõ operabitur postea recedente peccato. 478.

V.

Vnio.

Quæ est inter Christum, & species accidentalis est, non substantialis. 225. Et est supernaturalis quoad substantiã. 226. Est peculiaris vnio realis præter vnionem gratiæ inter Christum, & eũ digne suscipientem. 281. Quandiu duret. 283.

Verba consecrationis.

Sunt forma efficiens sacramentum. 7. Verba antecedentia canonis non sunt essentialia, neq; necessaria ad consecrationem. 98. Omittere verbum aliquod ex non essentialibus formæ consecrationis; puta particulam *enim*, tantum veniale est. 104. In omissione verbi essentialis est duplex peccatum contra Religionem, 105. Mutatio verbi immutans sensum formæ, peccaminosa, & irritatiua sacramenti est. 105. Dicuntur à Sacerdote, & recitatiuè, & significatiuè, 112. Licet non sit necessarium ea proferre recitatiuè. p. 113. Sunt causa conuersionis, vt significant, non vt vera. 127. In his verbis, *Hoc est corpus meum*, clauditur tota essentia, vel forma consecrationis corporis: & in his, *Hic est Calix sanguinis*, consecra-

tio-

tionis calicis. 101. Alia verba, neque ad essentiam, neq; ad integritatem pertinent. p. 100. & 103. Informa consecrationis quid significetur nomine *corpus meum*? 197.

Vinum.

Vide *Materiam sanguinis*, Non intrat sacrificiū Missæ, p. 403.

Viaticum.

Potest sumi à non ieiuno. p. 332. quoties infirmus semel à periculo mortis liberatus reinciderit in aliud periculum, potest non ieiunus communicare. p. 333. Imò eodem periculo perseuerante (etiam si non peccauerit denuo mortaliter) si tamen non possit tempus cómodum expectare. p. 334. Quoties id liceat? 335.

FINIS.

FINIS.

79
17

8.951